PRVÁ KNIHA
VŠEOBECNÉ NORMY

Kán. 1 - Kánony tohto Kódexu sa vzťahujú iba na Latinskú cirkev.

Kán. 2 - Kódex zväčša neurčuje obrady, ktoré treba zachovávať pri liturgických sláveniach. Preto doteraz platné liturgické zákony si zachovávajú svoju účinnosť, ak niektorý z nich neodporuje kánonom Kódexu.

Kán. 3 - Kánony Kódexu nerušia, ani nepozmeňujú dohody, ktoré uzavrel Apoštolský stolec s národmi alebo inými politickými spoločnosťami. Preto naďalej zostávajú v platnosti ako doteraz a predpisy tohto Kódexu, ktoré sú s nimi v rozpore, im ani v najmenšom neprekážajú.

Kán. 4 - Nadobudnuté práva, ako aj privilégiá, udelené až doteraz Apoštolským stolcom či fyzickým alebo právnickým osobám, používané a neodvolané, zostávajú nedotknuté, ak ich kánony tohto Kódexu výslovne neodvolávajú.

Kán. 5 - § 1. Doteraz platné univerzálne alebo partikulárne zvyky, ktoré sú v rozpore s predpismi týchto kánonov a samy kánony tohto Kódexu ich zavrhujú, zrušujú sa úplne a ani v budúcnosti sa nepripúšťa ich oživenie. Aj ostatné sa majú považovať za zrušené, ak Kódex výslovne neurčuje niečo iné, alebo sú storočné či jestvujú od nepamäti, možno ich však tolerovať, ak ich podľa úsudku ordinára vzhľadom na okolnosti miesta a osôb nemožno odstrániť.
§ 2. Zvyky mimo práva, tak univerzálne, ako aj partikulárne, ktoré sú doteraz platné, zostávajú zachované.

Kán. 6 - § 1. Nadobudnutím účinnosti tohto Kódexu sa rušia:
1. Kódex kánonického práva vyhlásený roku 1917;
2. aj iné zákony, tak univerzálne, ako aj partikulárne, ktoré odporujú predpisom tohto Kódexu, ak sa o partikulárnych výslovne neurčuje niečo iné;
3. všetky trestné zákony, tak univerzálne, ako aj partikulárne, vydané Apoštolským stolcom, ak nie sú prevzaté do tohto Kódexu;
4. aj ostatné univerzálne disciplinárne zákony, vzťahujúce sa na matériu, ktorú tento Kódex upravuje v celom rozsahu.
§ 2. Kánony tohto Kódexu, pokiaľ obsahujú staré právo, treba posudzovať aj so zreteľom na kánonickú tradíciu.

I. titul
CIRKEVNÉ ZÁKONY

Kán. 7 - Zákon sa ustanovuje vyhlásením.

Kán. 8 - § 1. Univerzálne cirkevné zákony sa vyhlasujú uverejnením v *úradnom vestníku Acta Apostolicae Sedis*, ak v niektorých jednotlivých prípadoch nie je predpísaný iný spôsob vyhlásenia. Nadobúdajú účinnosť po uplynutí troch mesiacov odo dňa uvedeného

v príslušnom čísle *Aktov*, ak z povahy veci nezaväzujú ihneď, alebo ak sa v samom zákone zvlášť a výslovne nestanovuje kratšia alebo dlhšia vakantná doba.
§ 2. Partikulárne zákony sa vyhlasujú spôsobom, aký vymedzil zákonodarca, a začínajú zaväzovať po mesiaci odo dňa ich vyhlásenia, ak sa v samom zákone nestanovuje iná lehota.

Kán. 9 - Zákony sa vzťahujú na budúcnosť, nie na minulosť, ak sa v nich výslovne nestanovuje niečo o minulosti.

Kán. 10 – Za zneplatňujúce alebo zneschopňujúce treba považovať len tie zákony, ktoré výslovne stanovujú, že úkon je neplatný alebo osoba je neschopná.

Kán. 11 - Čisto cirkevné zákony zaväzujú pokrstených v Katolíckej cirkvi alebo do nej prijatých, ktorí dostatočne používajú rozum, a ak právo výslovne nestanovuje niečo iné, zavŕšili siedmy rok života.

Kán. 12 - § 1. Univerzálne zákony zaväzujú na celom svete všetkých, pre ktorých boli vynesené.
§ 2. Spod univerzálnych zákonov, ktoré na určitom území neplatia, sú však vyňatí všetci, ktorí sa na tom území skutočne nachádzajú.
§ 3. Zákonom vydaným pre osobitné územie podliehajú tí, pre ktorých boli vydané a ktorí tam majú trvalé alebo prechodné bydlisko a súčasne sa tam skutočne zdržiavajú, pri zachovaní predpisu kán. 13.

Kán. 13 - § 1. O partikulárnych zákonoch sa nepredpokladá, že sú osobné ale územné, ak nie je zrejmé niečo iné.
§ 2. Cudzincov neviažu:
1. partikulárne zákony ich územia, dokiaľ nie sú na ňom prítomní, ak ich prestúpenie nespôsobuje škodu na ich vlastnom území, alebo ak zákony nie sú osobné;
2. ani zákony územia, na ktorom sa nachádzajú, okrem tých, ktoré chránia verejný poriadok alebo vymedzujú formálne náležitosti úkonov, alebo sa vzťahujú na nehnuteľnosti, nachádzajúce sa na území.
§ 3. Potulných viažu tak univerzálne ako aj partikulárne zákony platné na mieste, kde sa nachádzajú.

Kán. 14. Zákony, aj zneplatňujúce aj zneschopňujúce, v pochybnosti o práve nezaväzujú; ale v pochybnosti o skutku ordinári môžu od nich dišpenzovať, len keď dišpenz, ak ide o rezervovaný, autorita, ktorej je rezervovaný, zvyčajne udeľuje.

Kán. 15 - § 1. Neznalosť alebo omyl, ktoré sa týkajú zákonov zneplatňujúcich alebo znechopňujúcich, neprekážajú ich účinku, ak sa výslovne nestanovuje niečo iné.
§ 2. Neznalosť alebo omyl, ktoré sa týkajú zákona alebo trestu, alebo vlastného skutku, alebo skutku iného, ktorý je všeobecne známy, sa nepredpokladajú; keď ide o skutok iného, ktorý nie je všeobecne známy, sa predpokladajú, kým sa nedokáže opak.

Kán. 16 - § 1. Zákony hodnoverne vykladá zákonodarca a ten, komu on zveril moc hodnoverného výkladu.
§ 2. Hodnoverný výklad, daný na spôsob zákona, má tú istú účinnosť ako sám zákon a musí byť vyhlásený. Ak slová zákona, isté samy osebe, iba objasňuje, má spätnú platnosť; ak zužuje alebo rozširuje zákon, alebo pochybný vysvetľuje, nemá spätnú platnosť.
§ 3. Avšak výklad na spôsob súdneho rozsudku alebo administratívneho úkonu v osobitnom prípade nemá účinnosť zákona a zaväzuje iba osoby a vzťahuje sa na veci, pre ktoré bol daný.

Kán. 17 - Cirkevné zákony treba chápať podľa vlastného významu slov, aký majú v texte a v kontexte; ak význam zostal pochybný a nejasný, treba prihliadať na paralelné miesta, ak také sú, na cieľ a okolnosti zákona a na úmysel zákonodarcu.

Kán. 18 - Zákony, ktoré stanovujú tresty alebo zužujú slobodné vykonávanie práv, alebo obsahujú výnimku zo zákona, podliehajú striktnému výkladu.

Kán. 19 - Ak o nejakej veci chýba výslovný predpis univerzálneho alebo partikulárneho zákona alebo zvyk, kauzu, ak nie je trestná, treba rozriešiť s prihliadnutím na zákony, vydané v podobných prípadoch, na všeobecné zásady práva, uplatňované s kánonickou miernosťou, na jurisprudenciu a prax Rímskej kúrie, na spoločnú a stálu mienku odborníkov.

Kán. 20 - Neskorší zákon ruší alebo pozmeňuje predchádzajúci zákon, ak to výslovne vyhlasuje alebo je s ním v priamom rozpore, alebo ak znova usporadúva celú matériu predchádzajúceho zákona. Avšak univerzálny zákon vôbec nepozmeňuje partikulárne alebo osobitné právo, ak sa v práve výslovne neurčuje niečo iné.

Kán. 21 - V pochybnosti sa odvolanie predchádzajúceho zákona nepredpokladá, ale neskoršie zákony treba porovnať s predchádzajúcimi a podľa možnosti dať ich s nimi do súladu.

Kán. 22 - Občianske zákony, na ktoré právo Cirkvi odkazuje, majú sa v kánonickom práve zachovávať s tými istými účinkami, pokiaľ nie sú v rozpore s Božím právom a ak kánonické právo neurčuje niečo iné.

II. titul
ZVYK

Kán. 23 - Iba ten zvyk zavedený spoločenstvom veriacich má účinnosť zákona, ktorý schválil zákonodarca podľa normy nasledujúcich kánonov.

Kán. 24 - § 1. Nijaký zvyk, ktorý je v rozpore s Božím právom, nemôže nadobudnúť účinnosť zákona.
§ 2. Ani zvyk, ktorý je proti kánonickému právu alebo mimo kánonického práva, nemôže nadobudnúť účinnosť zákona, ak nie je rozumný; avšak zvyk, ktorý sa v práve výslovne zavrhuje, nie je rozumný.

Kán. 25 - Nijaký zvyk nenadobudne účinnosť zákona, ak ho spoločenstvo, schopné aspoň prijať zákon, nezachovávalo s úmyslom zaviesť právo.

Kán. 26 - Zvyk, ktorý odporuje platnému kánonickému právu alebo je mimo kánonického zákona a nebol osobitne schválený kompetentným zákonodarcom, účinnosť zákona nadobúda len vtedy, keď bol legitímne zachovávaný súvislých a plných tridsať rokov. Avšak nad kánonickým zákonom, ktorý obsahuje klauzulu, zakazujúcu budúce zvyky, môže prevážiť iba storočný alebo od nepamäti jestvujúci zvyk.

Kán. 27 - Zvyk je najlepším výkladom zákonov.

Kán. 28 - Pri zachovaní predpisu kán. 5, zvyk proti zákonu alebo mimo zákona sa odvoláva protikladným zvykom alebo zákonom; avšak zákon neodvoláva storočné alebo od nepamäti jestvujúce zvyky, ani univerzálny zákon neodvoláva partikulárne zvyky, ak sa o nich výslovne nezmieňuje.

III. titul
VŠEOBECNÉ DEKRÉTY A INŠTRUKCIE

Kán. 29 - Všeobecné dekréty, ktorými kompetentný zákonodarca vydáva spoločné predpisy pre spoločenstvo schopné prijať zákon, sú vlastne zákony a riadia sa predpismi kánonov o zákonoch.

Kán. 30 - Kto má iba výkonnú moc, nemôže vydať všeobecný dekrét, o ktorom sa hovorí v kán. 29, ak mu to kompetentný zákonodarca v jednotlivých prípadoch podľa normy práva výslovne neudelil a ak pritom neboli zachované podmienky, stanovené v úkone udelenia.

Kán. 31 - § 1. Všeobecné vykonávacie dekréty, ktorými sa bližšie vymedzujú spôsoby, ktoré treba zachovávať pri uplatňovaní zákona alebo ktorými sa vymáha zachovávanie zákonov, môžu v medziach svojej kompetencie vydávať tí, ktorí majú výkonnú moc.
§ 2. Čo sa týka vyhlásenia a vakantnej doby dekrétov, o ktorých sa hovorí v § 1, majú sa zachovať predpisy kán. 8.

Kán. 32 - Všeobecné vykonávacie dekréty zaväzujú tých, ktorých viažu zákony, pre ktoré tie isté dekréty vymedzujú spôsoby ich uplatňovania alebo vymáhajú ich zachovávanie.

Kán. 33 - § 1. Všeobecné vykonávacie dekréty, hoci sa vydávajú v direktóriách alebo v inak nazvaných dokumentoch, nepozmeňujú zákony a ich predpisy, ktoré sú v rozpore so zákonmi, nemajú nijakú účinnosť.
§ 2. Tú istú účinnosť strácajú explicitným alebo implicitným odvolaním zo strany kompetentnej autority, ako aj zaniknutím zákona, na vykonávanie ktorého boli vydané; nezanikajú však ukončením práva toho, kto ich vydal, ak sa výslovne neurčuje niečo opačné.

Kán. 34 - § 1. Inštrukcie, ktoré objasňujú predpisy zákonov, ako aj vysvetľujú a určujú postupy, ktoré treba zachovávať pri ich vykonávaní, vydávajú sa na používanie tým, ktorí sa majú starať, aby sa zákony vykonávali, a zaväzujú ich pri samom vykonávaní zákonov; tieto inštrukcie legitímne vydávajú v medziach svojej kompetencie tí, ktorí majú výkonnú moc.
§ 2. Nariadenia inštrukcií nepozmeňujú zákony a tie, ktoré nemožno dať do súladu s predpismi zákonov, nemajú nijakú účinnosť.
§ 3. Inštrukcie strácajú účinnosť nielen explicitným alebo implicitným odvolaním zo strany kompetentnej autority, ktorá ich vydala, alebo od nej vyššej autority, ale aj zaniknutím zákona, na ktorého vysvetlenie alebo vykonávanie boli vydané.

IV. titul
JEDNOTLIVÉ ADMINISTRATÍVNE ÚKONY

I. kapitola
SPOLOČNÉ NORMY

Kán. 35 - Jednotlivý administratívny úkon, či je to dekrét, príkaz alebo je to reskript, môže v medziach svojej kompetencie vydať ten, kto má výkonnú moc, pri zachovaní predpisu kán. 76 § 1.

Kán. 36 - § 1. Administratívny úkon treba chápať podľa vlastného významu slov a podľa bežného rečového používania. V pochybnosti tie administratívne úkony, ktoré sa vzťahujú na spory alebo v ktorých sa hrozí trestami, alebo sa nimi tresty ukladajú, alebo sa zužujú práva osoby, alebo sa narúšajú nadobudnuté práva iných, alebo sú v rozpore so zákonom v prospech súkromných osôb, podliehajú striktnému výkladu; všetky ostatné širokému.
§ 2. Administratívny úkon sa okrem výslovne uvedených prípadov nesmie rozširovať na iné.

Kán. 37 - Administratívny úkon, ktorý sa vzťahuje na vonkajšie fórum, treba vyhotoviť písomne; rovnako aj úkon jeho vykonania, ak je daný v poverovacej forme.

Kán. 38 - Administratívny úkon, aj keď ide o reskript vydaný *vlastného podnetu*, nemá účinok, pokiaľ porušuje nadobudnuté právo iného alebo je v rozpore so zákonom alebo so schváleným zvykom, ak kompetentná autorita výslovne nepripojila pozmeňovaciu klauzulu.

Kán. 39 - Podmienky uvedené v administratívnom úkone sa iba vtedy považujú za podmienky spojené s platnosťou, keď sú vyjadrené spojkami: *ak, ak nie, len keď*.

Kán. 40 - Vykonávateľ nejakého administratívneho úkonu neplatne plní svoju úlohu pred prijatím listiny a preverením jej hodnovernosti a neporušenosti, ak ho predbežne s ňou neoboznámila autorita, ktorá tento úkon vydala.

Kán. 41 - Vykonávateľ administratívneho úkonu, ktorému sa zveruje iba služba vykonania, nemôže odoprieť vykonanie tohto úkonu, ak nie je zrejmé, že tento úkon je neplatný alebo

z iného vážneho dôvodu je neprípustný, alebo nie sú splnené podmienky, uvedené v samom administratívnom úkone; ak sa však vykonanie administratívneho úkonu vzhľadom na okolnosti osoby alebo miesta zdá nevhodné, vykonávateľ má vykonanie odložiť; v takýchto prípadoch má hneď upovedomiť autoritu, ktorá úkon vydala.

Kán. 42 - Vykonávateľ administratívneho úkonu je povinný postupovať podľa normy mandátu; ale ak podstatné podmienky uvedené v listine nesplnil a nezachoval podstatnú formu postupu, vykonanie je neplatné.

Kán. 43 - Vykonávateľ administratívneho úkonu sa podľa svojho rozumného uváženia môže dať zastúpiť iným, ak zastupovanie nebolo zakázané, alebo vykonávateľ nebol zvolený so zreteľom na jeho osobné schopnosti, alebo ak osoba zástupcu nebola vopred určená; v týchto prípadoch je však vykonávateľovi dovolené zveriť prípravné úkony inému.

Kán. 44 - Administratívny úkon môže vykonať aj nástupca vykonávateľa v úrade, ak vykonávateľ nebol zvolený so zreteľom na jeho osobné schopnosti.

Kán. 45 - Ak sa vykonávateľ pri vykonávaní administratívneho úkonu akokoľvek pomýlil, smie ten istý úkon znova vykonať.

Kán. 46 - Administratívny úkon nezaniká ukončením práva toho, kto ho vydal, ak právo výslovne neurčuje niečo iné.

Kán. 47 - Odvolanie administratívneho úkonu iným administratívnym úkonom kompetentnej autority nadobúda účinok iba od chvíle, keď sa odvolanie zákonne oznámi osobe, pre ktorú bol úkon vydaný.

II. kapitola
JEDNOTLIVÉ DEKRÉTY A PRÍKAZY

Kán. 48 - Jednotlivým dekrétom sa rozumie administratívny úkon, vydaný kompetentnou výkonnou autoritou, ktorým sa podľa noriem práva pre jednotlivý prípad vydáva rozhodnutie alebo sa robí opatrenie, ktoré sa zo svojej povahy nezakladajú na žiadosti niekoho.

Kán. 49 - Jednotlivý príkaz je dekrét, ktorým sa osobe alebo určitým osobám priamo a zákonne nariaďuje niečo vykonať alebo od niečoho upustiť najmä na vymáhanie zachovávania zákona.

Kán. 50 - Pred vydaním jednotlivého dekrétu si má autorita zadovážiť potrebné poznatky a dôkazy a podľa možnosti vypočuť tých, ktorých práva by mohli byť porušené.

Kán. 51 - Dekrét sa má vydať písomne, a ak ide o rozhodnutie, aspoň so súhrnným uvedením dôvodov.

Kán. 52 - Jednotlivý dekrét má účinnosť iba vo veciach, o ktorých rozhoduje, a voči osobám, pre ktoré bol daný; tie však zaväzuje všade, ak nie je zrejmé niečo iné.

Kán. 53 - Ak si dekréty navzájom protirečia, osobitný prevažuje nad všeobecným v tých veciach, ktoré vyjadruje osobitne; ak sú rovnako osobitné alebo všeobecné, neskorším sa predchádzajúci pozmeňuje natoľko, nakoľko mu protirečí.

Kán. 54 - § 1. Jednotlivý dekrét, ktorého uplatnenie sa zveruje vykonávateľovi, má účinok od chvíle vykonania; inak od chvíle, keď sa oznámi osobe autoritou toho, kto vydáva rozhodnutie.
§ 2. Aby sa mohlo vymáhať zachovávanie jednotlivého dekrétu, treba ho oznámiť podľa normy práva zákonným dokumentom.

Kán. 55 - Pri zachovaní predpisu kán. 37 a 51, keď veľmi vážny dôvod prekáža, aby sa napísaný text dekrétu odovzdal, dekrét sa považuje za oznámený, keď sa pred notárom alebo dvoma svedkami prečíta tomu, komu je určený, a vyhotoví sa zápisnica, ktorú majú podpísať všetci prítomní.

Kán. 56 - Dekrét sa považuje za doručený, ak ten, komu je určený, bol riadne predvolaný, aby si dekrét prevzal alebo si ho vypočul, bez oprávneného dôvodu sa nedostavil alebo odmietol podpísať.

Kán. 57 - § 1. Vždy, keď zákon prikazuje vydanie dekrétu, alebo keď ten, koho sa to týka, zákonne podá žiadosť alebo rekurz o vydanie dekrétu, kompetentná autorita má urobiť opatrenie do troch mesiacov od prijatia žiadosti alebo rekurzu, ak zákon nepredpisuje inú lehotu.
§ 2. Ak po uplynutí tejto lehoty nebol dekrét vydaný, vzhľadom na podanie ďalšieho rekurzu sa predpokladá, že odpoveď je záporná.
§ 3. Predpokladaná záporná odpoveď neoslobodzuje kompetentnú autoritu od povinnosti vyniesť dekrét, ba ani od nahradenia prípadne spôsobenej škody podľa normy kán. 128.

Kán. 58 - § 1. Jednotlivý dekrét stráca účinnosť zákonným odvolaním zo strany kompetentnej autority, ako aj zaniknutím zákona, na vykonávanie ktorého bol dekrét vydaný.
§ 2. Jednotlivý príkaz, ktorý nebol uložený zákonným dokumentom, zaniká ukončením práva prikazujúceho.

III. kapitola
RESKRIPTY

Kán. 59 - § 1. Reskriptom sa rozumie administratívny úkon, vydaný písomne kompetentnou výkonnou autoritou, ktorým sa podľa povahy veci na žiadosť niekoho udeľuje privilégium, dišpenz alebo iná milosť.
§ 2. Predpisy stanovené pre reskripty platia aj pre udeľovanie povolenia, ako aj pre ústne udeľovanie milostí, ak nie je zrejmé niečo iné.

Kán. 60 - Každý si môže vyžiadať akýkoľvek reskript, ak sa mu to výslovne nezakazuje.

Kán. 61 - Ak nie je zrejmé niečo iné, reskript možno vyžiadať pre iného aj bez jeho súhlasu a platí pred jeho prijatím pri neporušení opačných klauzúl.

Kán. 62 - Reskript, v ktorom nie je určený vykonávateľ, má účinok od chvíle, keď bola listina vydaná; ostatné reskripty od chvíle vykonania.

Kán. 63 - § 1. Platnosti reskriptu prekáža *subreptio* čiže zatajenie pravdy, ak v žiadosti nebolo uvedené, čo podľa zákona, kánonického štýlu a kánonickej praxe treba k platnosti uviesť, ak nejde o reskript milosti, ktorý bol daný *z vlastného podnetu*.
§ 2. Takisto platnosti reskriptu prekáža *obreptio* čiže uvedenie nepravdy, ak ani jeden z predložených motivujúcich dôvodov nie je pravdivý.
§ 3. V reskriptoch, v ktorých nie je určený vykonávateľ, je potrebné, aby bol motivujúci dôvod pravdivý v čase, keď bol reskript vydaný; v ostatných reskriptoch v čase vykonania.

Kán. 64 - Milosť, ktorú odmietlo ktorékoľvek dikastérium Rímskej kúrie, nemôže platne udeliť iné dikastérium tej istej kúrie ani iná kompetentná autorita nižšia ako Rímsky veľkňaz bez súhlasu dikastéria, s ktorým sa konanie začalo, pri neporušení práva Penitenciárie pre vnútorné fórum.

Kán. 65 - § 1. Pri neporušení predpisov § 2 a 3 nemá nikto žiadať od iného ordinára milosť, ktorú mu odoprel vlastný ordinár, bez uvedenia, že mu bola milosť odopretá; ak je to uvedené, ordinár nemá udeliť milosť, ak nepozná dôvody odopretia prvým ordinárom.
§ 2. Milosť, ktorú odoprel generálny vikár alebo biskupský vikár, nemôže platne udeliť iný vikár toho istého biskupa, aj keď má od vikára, ktorý milosť odoprel, dôvody odopretia.
§ 3. Milosť odopretá generálnym vikárom alebo biskupským vikárom a potom bez uvedenia tohto odopretia vyžiadaná od diecézneho biskupa je neplatná; avšak milosť, ktorú odoprel diecézny biskup, nemožno platne vyžiadať, hoci sa jej odopretie aj uvedie, od jeho generálneho vikára alebo biskupského vikára bez súhlasu biskupa.

Kán. 66 - Reskript sa nestáva neplatným, ak je v ňom omyl týkajúci sa mena osoby, ktorej sa dáva alebo ktorá ho vydáva, alebo miesta, v ktorom býva, alebo veci, o ktorú ide, len keď podľa úsudku ordinára nie je nijaká pochybnosť o samej osobe alebo o veci.

Kán. 67 - § 1. Ak sa stane, že v jednej a tej istej veci sa vyžiadajú dva navzájom si protirečiace reskripty, osobitný prevažuje nad všeobecným v tých veciach, ktoré vyjadruje osobitne.
§ 2. Ak sú rovnako osobitné alebo všeobecné, časovo skorší prevažuje nad neskorším, ak v druhom nie je výslovná zmienka o skoršom alebo ak skorší žiadateľ podvodne alebo v dôsledku značnej nedbanlivosti reskript nepoužil.
§ 3. V pochybnosti či je reskript platný alebo nie, sa treba obrátiť na toho, kto reskript vydal.

Kán. 68 - Reskript Apoštolského stolca, ktorý nemá vykonávateľa, treba predložiť ordinárovi žiadateľa len vtedy, keď sa to v samej listine prikazuje, alebo keď ide o verejné záležitosti, alebo keď treba overiť podmienky.

Kán. 69 - Reskript, ktorý nemá vymedzený čas na predloženie, sa môže predložiť vykonávateľovi hocikedy, len nech je to bez klamstva a podvodu.

Kán. 70 - Ak sa v reskripte samo udelenie milosti zveruje vykonávateľovi, je na ňom, či na základe svojho rozumného uváženia a svedomia udelí alebo odoprie milosť.

Kán. 71 - Nikto nie je povinný použiť reskript udelený len na jeho prospech, ak ho z iného dôvodu na to nezaväzuje kánonická povinnosť.

Kán. 72 - Reskripty udelené Apoštolským stolcom, ktoré stratili platnosť, môže diecézny biskup z oprávneného dôvodu predĺžiť len raz, nie však na dlhšie ako na tri mesiace.

Kán. 73 - Protikladným zákonom sa nijaké reskripty neodvolávajú, ak sa v samom zákone nestanovuje niečo iné.

Kán. 74 - Hoci niekto môže ústne udelenú milosť použiť na vnútornom fóre, pre vonkajšie fórum je povinný ju dokázať, kedykoľvek sa to od neho zákonne žiada.

Kán. 75 - Ak reskript obsahuje privilégium alebo dišpenz, majú sa navyše zachovávať predpisy nasledujúcich kánonov.

IV. kapitola
PRIVILÉGIÁ

Kán. 76 - § 1. Privilégium, čiže výsadu danú osobitným úkonom v prospech určitých osôb tak fyzických, ako aj právnických, môže udeliť zákonodarca, ako aj výkonná autorita, ktorej zákonodarca túto moc udelil.
§ 2. Storočné alebo od nepamäti trvajúce vlastnenie privilégia utvára predpoklad, že bolo udelené.

Kán. 77 - Privilégium treba vykladať podľa normy kán. 36 § 1; avšak vždy treba použiť taký výklad, aby ním tí, ktorí boli obdarení privilégiom, naozaj dosiahli nejakú výsadu.

Kán. 78 - § 1. O privilégiu sa predpokladá, že je trvalé, ak sa nedokáže opak.
§ 2. Osobné privilégium, ktoré sa totiž viaže na osobu, s ňou zaniká.
§ 3. Vecné privilégium zaniká úplným zánikom veci alebo miesta; avšak miestne privilégium sa oživí, ak sa miesto počas päťdesiatich rokov obnoví.

Kán. 79 - Privilégium zaniká odvolaním kompetentnou autoritou podľa normy kán. 47 pri zachovaní predpisu kán. 81.

Kán. 80 - § 1. Žiadne privilégium nezaniká zrieknutím, ak ho neprijala kompetentná autorita.
§ 2. Každá fyzická osoba sa môže zriecť privilégia, ktoré bolo udelené len v jej prospech.
§ 3. Jednotlivé osoby sa nemôžu zriecť privilégia, ktoré bolo udelené nejakej právnickej osobe, či už z dôvodu dôstojnosti miesta alebo veci; ani sama právnická osoba sa nemôže zriecť privilégia, ktoré jej bolo udelené, ak zrieknutie prináša ujmu Cirkvi alebo iným.

Kán. 81 - Privilégium nezaniká ukončením práva toho, kto ho udelil, ak nebolo udelené s klauzulou *s naším dobrozdaním*, alebo s inou rovnocennou klauzulou.

Kán. 82 - Privilégium, ktoré nie je na ťarchu iným, nezaniká jeho nepoužívaním alebo protikladným používaním; to však, ktoré je na ťarchu iným, stráca sa legitímnym premlčaním.

Kán. 83 - § 1. Privilégium zaniká uplynutím času alebo vyčerpaním počtu prípadov, pre ktoré bolo udelené, pri zachovaní predpisu kán. 142 § 2.
§ 2. Zaniká aj vtedy, keď sa postupom času okolnosti podľa úsudku kompetentnej autority natoľko zmenili, že sa stalo škodlivým alebo jeho používanie nedovoleným.

Kán. 84 - Kto zneužíva moc, ktorá mu bola daná privilégiom, zasluhuje si, aby bol zbavený samého privilégia; preto toho, kto ťažko zneužíva privilégium, má ordinár po márnom napomenutí zbaviť privilégia, ktoré mu sám udelil. Keď však bolo privilégium udelené Apoštolským stolcom, ordinár je povinný ho o tom upovedomiť.

V. kapitola
DIŠPENZY

Kán. 85 – Dišpenz, čiže uvoľnenie čisto cirkevného zákona v jednotlivom prípade, môžu v medziach svojej kompetencie udeliť tí, ktorí majú výkonnú moc, ako aj tí, ktorým explicitne alebo implicitne patrí moc dišpenzovať buď samým právom alebo na základe legitímneho delegovania.

Kán. 86 - Dišpenzu nepodliehajú zákony, pokiaľ vymedzujú podstatné ustanovujúce prvky inštitúcií alebo právnych úkonov.

Kán. 87[1] - § 1. Diecézny biskup, keď usúdi, že to prospeje duchovnému dobru veriacich, môže ich dišpenzovať od disciplinárnych zákonov tak univerzálnych, ako aj partikulárnych, ktoré pre jeho územie alebo pre jeho podriadených vyniesla najvyššia cirkevná autorita, nie však od procesných alebo trestných zákonov, ani od tých, od ktorých je dišpenz osobitne vyhradený Apoštolskému stolcu alebo inej autorite.
§ 2. Ak je podanie rekurzu Svätému stolcu spojené s ťažkosťami a súčasne z oneskorenia hrozí nebezpečenstvo veľkej škody, ktorýkoľvek ordinár môže dišpenzovať od týchto

[1] PCCICAI, odpoveď zo 14. mája 1985, *AAS* 77 (1985) 771:
Pochybnosť: *Či okrem prípadu nebezpečenstva smrti diecézny biskup môže podľa kán. 87 § 1 dišpenzovať od kánonickej formy pri uzatváraní manželstva dvoch katolíkov?*
Odpoveď: *Záporne.*

zákonov, hoci je dišpenz vyhradený Svätému stolcu, len keď ide o dišpenz, ktorý on v tých istých okolnostiach pri zachovaní predpisu kán. 291 zvyčajne udeľuje.

Kán. 88 - Miestny ordinár môže dišpenzovať od diecéznych zákonov a kedykoľvek usúdi, že to prospeje dobru veriacich, aj od zákonov vynesených plenárnym alebo provinčným koncilom alebo konferenciou biskupov.

Kán. 89 - Farár a iní kňazi alebo diakoni nemôžu dišpenzovať od univerzálneho a partikulárneho zákona, ak im táto moc nebola výslovne udelená.

Kán. 90 - § 1. Od cirkevného zákona sa nemá dišpenzovať bez oprávneného a rozumného dôvodu, pričom treba mať na zreteli okolnosti prípadu a závažnosť zákona, od ktorého sa dišpenzuje; inak je dišpenz nedovolený, a ak ho nedal sám zákonodarca, alebo jeho nadriadený, je aj neplatný.
§ 2. V pochybnosti o dostatočnosti dôvodu sa dišpenz udeľuje platne a dovolene.

Kán. 91 - Kto má moc dišpenzovať, môže ju vykonávať aj v prípade, že sa nachádza mimo svojho územia, voči podriadeným, hoci aj neprítomným na území, a takisto, ak nie je výslovne stanovený opak, aj voči cudzincom, ktorí sa aktuálne nachádzajú na jeho území, ako aj voči sebe samému.

Kán. 92 - Striktnému výkladu podľa normy kán. 36 § 1 podlieha nielen dišpenz, ale aj sama moc dišpenzovať, udelená pre určitý prípad.

Kán. 93 - Dišpenz, udelený na postupné používanie, zaniká tými istými spôsobmi ako privilégium, ako aj istým a úplným zánikom motivujúceho dôvodu.

V. titul
ŠTATÚTY A PORIADKY

Kán. 94 - § 1. Štatúty vo vlastnom zmysle sú nariadenia, ktoré sa podľa normy práva vydávajú pre zoskupenia osôb alebo vecí a ktorými sa definuje ich cieľ, ustanovenie, riadenie a spôsob konania.
§ 2. Štatúty zoskupenia osôb zaväzujú iba osoby, ktoré sú zákonne jeho členmi; štatúty zoskupenia vecí zaväzujú tých, ktorí majú na starosti jeho spravovanie.
§ 3. Predpisy štatútov vydané a vyhlásené na základe zákonodarnej moci sa riadia predpismi kánonov o zákonoch.

Kán. 95 - § 1. Poriadky sú pravidlá čiže normy, ktoré sa majú zachovávať pri zhromaždeniach osôb, či už vyhlásených cirkevnou autoritou, alebo slobodne zvolaných veriacimi, ako aj pri iných sláveniach, a ktorými sa určuje to, čo sa vzťahuje na ustanovenie, riadenie a spôsob konania.
§ 2. Pravidlá poriadku pri zhromaždeniach alebo pri sláveniach zaväzujú tých, ktorí majú na nich účasť.

VI. titul

FYZICKÉ A PRÁVNICKÉ OSOBY

I. kapitola
KÁNONICKÉ POSTAVENIE FYZICKÝCH OSÔB

Kán. 96 - Človek je krstom včlenený do Kristovej cirkvi a v nej je ustanovený za osobu s povinnosťami a právami, ktoré sú kresťanom vlastné vzhľadom na ich postavenie, pokiaľ sú v cirkevnom spoločenstve a ak tomu neprekáža legitímne vynesená sankcia.

Kán. 97 - § 1. Osoba, ktorá dovŕšila osemnásty rok života, je plnoletá; ak tento vek nedovŕšila, je maloletá.
§ 2. Maloletá osoba pred dovŕšením siedmeho roku života sa volá dieťa a považuje sa za takú, ktorá nie je zodpovedná za seba, ale po dovŕšení siedmeho roku sa predpokladá, že je schopná používať rozum.

Kán. 98 - § 1. Plnoletej osobe prináleží plné vykonávanie jej práv.
§ 2. Maloletá osoba vo vykonávaní svojich práv ostáva pod mocou rodičov alebo poručníkov s výnimkou tých prípadov, v ktorých sú maloleté osoby Božím zákonom alebo kánonickým právom vyňaté spod ich moci; čo sa týka ustanovenia poručníkov a ich moci, majú sa zachovávať predpisy občianskeho práva, ak sa kánonickým právom nestanovuje niečo iné alebo ak diecézny biskup neusúdil, že v určitých prípadoch sa treba z oprávneného dôvodu vymenovaním postarať o iného poručníka.

Kán. 99 - Komu trvalo chýba používanie rozumu, považuje sa za nezodpovedného za seba a pripodobňuje sa deťom.

Kán. 100 - Osoba sa nazýva: *obyvateľ* na mieste, kde má trvalé bydlisko; *prisťahovalec*, kde má prechodné bydlisko; *cudzinec*, keď sa nachádza mimo trvalého i prechodného bydliska, ktoré si ešte podržiava; *potulný*, ak nemá nikde ani trvalé, ani prechodné bydlisko.

Kán. 101 - § 1. Miesto pôvodu dieťaťa aj novopokrstenca je miesto, kde mali rodičia trvalé bydlisko, keď sa dieťa narodilo, alebo ak ho nemali, tak prechodné bydlisko; ak rodičia nemali to isté trvalé alebo prechodné bydlisko, berie sa za miesto to, kde ho mala matka.
§ 2. Ak ide o dieťa potulných, miestom jeho pôvodu je samo miesto narodenia; ak ide o odložené dieťa, je to miesto, kde bolo nájdené.

Kán. 102 - § 1. Trvalé bydlisko získava osoba takým pobytom na území niektorej farnosti alebo aspoň diecézy, ktorý je buď spojený s úmyslom zostať tam natrvalo, ak ju odtiaľ niečo neodvolá, alebo sa pobyt predĺžil na plných päť rokov.
§ 2. Prechodné bydlisko získava osoba takým pobytom na území niektorej farnosti alebo aspoň diecézy, ktorý je buď spojený s úmyslom zostať tam aspoň tri mesiace, ak ju odtiaľ niečo neodvolá, alebo sa pobyt skutočne predĺžil na tri mesiace.
§ 3. Trvalé alebo prechodné bydlisko na území farnosti sa volá farské; na území diecézy, hoci nie vo farnosti, diecézne.

Kán. 103 - Členovia rehoľných inštitútov a spoločností apoštolského života získavajú trvalé bydlisko v mieste, kde sa nachádza dom, do ktorého sú začlenení; prechodné bydlisko v dome, kde sa podľa normy kán. 102 § 2 zdržiavajú.

Kán. 104 - Manželia majú mať spoločné trvalé alebo prechodné bydlisko; z dôvodu zákonného odlúčenia alebo z iného oprávneného dôvodu, môže mať každý vlastné trvalé alebo prechodné bydlisko.

Kán. 105 - § 1. Maloletá osoba si nevyhnutne podržiava trvalé a prechodné bydlisko toho, koho moci podlieha. Po prekročení detského veku môže získať aj vlastné prechodné bydlisko; a keď je podľa normy občianskeho práva zákonne osamostatnená, aj vlastné trvalé bydlisko.
§ 2. Kto je z iného dôvodu než z dôvodu maloletosti zákonne zverený do poručníctva alebo opatrovníctva iného, má trvalé a prechodné bydlisko poručníka alebo opatrovníka.

Kán. 106 - Trvalé a prechodné bydlisko sa stráca odchodom z miesta s úmyslom nevrátiť sa, pri neporušení predpisu kán. 105.

Kán. 107 - § 1. Každý dostáva svojho farára a ordinára na základe tak trvalého, ako aj prechodného bydliska.
§ 2. Vlastným farárom alebo ordinárom potulného je farár alebo ordinár miesta, kde sa potulný aktuálne zdržiava.
§ 3. Vlastným farárom aj toho, kto má iba diecézne trvalé alebo prechodné bydlisko, je farár miesta, na ktorom sa aktuálne zdržiava.

Kán. 108 - § 1. Pokrvnosť sa počíta podľa línií a stupňov.
§ 2. V priamej línii je toľko stupňov, koľko je pokolení, čiže koľko osôb po odpočítaní kmeňa.
§ 3. V bočnej línii je toľko stupňov, koľko osôb v obidvoch líniách spolu po odpočítaní kmeňa.

Kán. 109 - § 1. Príbuzenstvo vzniká z platného manželstva, hoci nedokonaného, a existuje medzi mužom a pokrvnými ženy a rovnako medzi ženou a pokrvnými muža.
§ 2. Počíta sa tak, že tí, ktorí sú pokrvnými muža, sú v tej istej línii a v tom istom stupni príbuzní k žene a opačne.

Kán. 110 – Deti adoptované podľa normy občianskeho zákona sa považujú za deti toho alebo tých, ktorí ich adoptovali.

Kán. 111 - § 1. Prijatím krstu sa do Latinskej cirkvi začleňuje dieťa rodičov, ktorí do nej patria, alebo ak jeden z nich do nej nepatrí, obaja zhodne prejavili vôľu, aby dieťa bolo pokrstené v Latinskej cirkvi; ak chýba zhodná vôľa, dieťa je začlenené do svojprávnej cirkvi, do ktorej patrí otec.
§ 2. Ak iba jeden z rodičov je katolík, začleňuje sa do tej cirkvi, do ktorej patrí tento katolícky rodič.

§ 3.[2] Každý krstenec, ktorý dovŕšil štrnásty rok života, si môže slobodne zvoliť, či má byť pokrstený v Latinskej alebo v inej svojprávnej cirkvi; v tomto prípade patrí do tej cirkvi, ktorú si zvolil.

Kán. 112[3] - § 1. Po prijatí krstu sa do inej svojprávnej cirkvi začleňujú:
1. kto dostal dovolenie od Apoštolského stolca;
2. manželská stránka, ktorá pri uzavieraní manželstva alebo počas jeho trvania vyhlásila, že prestupuje do svojprávnej cirkvi druhej stránky; po rozviazaní manželstva sa môže slobodne vrátiť do Latinskej cirkvi;
3. deti tých, o ktorých sa hovorí v bode 1 a 2, pred dovŕšením štrnásteho roku života a takisto v miešanom manželstve deti katolíckej stránky, ktorá zákonne prešla do svojprávnej cirkvi; po dovŕšení tohto veku sa však môžu vrátiť do Latinskej cirkvi.
§ 2. Ani dlhotrvajúci zvyk prijímať sviatosti podľa obradov niektorej svojprávnej cirkvi neprináša so sebou zaradenie do tejto cirkvi.
§ 3.[4] Každý prechod do inej svojprávnej cirkvi nastane od chvíle jeho prehlásenia, vykonaného pred miestnym ordinárom alebo vlastným farárom tejto cirkvi, alebo pred kňazom, ktorého jeden z nich delegoval a pred dvomi svedkami, ak reskript Apoštolského stolca nestanovil iné; a má sa zaznačiť do knihy pokrstených.

II. kapitola
PRÁVNICKÉ OSOBY

Kán. 113 - § 1. Katolícka cirkev a Apoštolský stolec majú zo samého Božieho ustanovenia povahu morálnej osoby.
§ 2. Okrem fyzických osôb sú v Cirkvi aj právnické osoby čiže v kánonickom práve subjekty povinností a práv, ktoré zodpovedajú ich povahe.

Kán. 114 - § 1. Za právnické osoby sa ustanovujú buď na základe samého predpisu práva alebo osobitného oprávnenia, ktoré dala dekrétom kompetentná autorita, zoskupenia osôb alebo vecí zamerané na cieľ zodpovedajúci poslaniu Cirkvi, ktorý presahuje cieľ jednotlivcov.
§ 2. Cieľmi, o ktorých sa hovorí v § 1, sa rozumejú tie, ktoré sa vzťahujú na diela nábožnosti, apoštolátu alebo dobročinnej lásky tak duchovnej ako aj časnej.
§ 3. Kompetentná cirkevná autorita má udeľovať právnu subjektivitu iba tým zoskupeniam osôb alebo vecí, ktoré sledujú naozaj užitočný cieľ, a po zvážení všetkého, disponujú prostriedkami, o ktorých sa predvída, že môžu byť dostačujúce na dosiahnutie vytýčeného cieľa.

Kán. 115 - § 1. Právnickými osobami v Cirkvi sú alebo zoskupenia osôb alebo zoskupenia vecí.

[2] Pápež František, *De concordia inter Codices*, 31. mája 2016, *AAS* 108 (2016) 602-606.

[3] Štátny sekretariát, reskript z 26. novembra 1992, *AAS* 85 (1993) 81:
Podľa normy kán. 112 § 1 CIC je zakázané komukoľvek po prijatí krstu začleniť sa do inej svojprávnej cirkvi, ak mu nebol daný súhlas od Apoštolského stolca. O tejto záležitosti Najvyšší veľkňaz Ján Pavol II. po tom, čo si vypočul mienku Pápežskej rady na výklad textov zákonov, ustanovil, že takýto súhlas sa môže predpokladať kedykoľvek by kresťan Latinskej cirkvi požiadal o prestup do inej svojprávnej obradovej Cirkvi, ak sa územie jej eparchie nachádza v tých istých hraniciach, len keď diecézni biskupi obidvoch diecéz vzájomne písomne súhlasili.

[4] Pápež František, Apoštolský list *Motu proprio*, *De concordia inter Codices*, 31. mája 2016, *AAS* 108 (2016) 602-606.

§ 2. Zoskupenie osôb, ktoré môže byť ustanovené aspoň z troch osôb, je kolégiové, ak jeho činnosť určujú členovia spoluúčasťou na rozhodovaní či už rovnakým alebo nerovnakým právom, podľa normy práva a štatútu; ináč je nekolégiové.
§ 3. Zoskupenie vecí, čiže samostatná základina, pozostáva z dobier, čiže vecí buď duchovných alebo materiálnych a spravuje ho podľa normy práva a štatútu buď jedna alebo viaceré fyzické osoby, alebo kolégium.

Kán. 116 - § 1. Verejné právnické osoby sú zoskupenia osôb alebo vecí, ktoré ustanovuje kompetentná cirkevná autorita, aby v im stanovených hraniciach plnili v mene Cirkvi podľa normy predpisov práva vlastnú úlohu, ktorá im bola zverená vzhľadom na verejné dobro; ostatné právnické osoby sú súkromné.
§ 2. Verejné právnické osoby dostávajú túto subjektivitu buď samým právom, alebo osobitným dekrétom kompetentnej autority, ktorým ju výslovne udeľuje. Súkromné právnické osoby dostávajú túto subjektivitu iba na základe osobitného dekrétu kompetentnej autority, ktorým ju výslovne udeľuje.

Kán. 117 - Žiadne zoskupenie osôb alebo vecí, ktoré sa uchádza o získanie právnej subjektivity, ju nemôže získať, ak kompetentná autorita neschváli jeho štatút.

Kán. 118 - Verejnú právnickú osobu zastupujú a konajú v jej mene tí, ktorým sa táto kompetencia priznáva univerzálnym alebo partikulárnym právom, alebo vlastným štatútom. Súkromnú právnickú osobu zastupujú tí, ktorým sa tá istá kompetencia udeľuje štatútom.

Kán. 119[5] - Ak sa v práve alebo v štatúte neurčuje niečo iné, o kolégiových úkonoch platí:
1. ak ide o voľby, právnu účinnosť má to, čo za prítomnosti väčšiny tých, ktorí musia byť zvolaní, prijala absolútna väčšina prítomných; po dvoch neúspešných hlasovaniach sa má hlasovať o dvoch kandidátoch, ktorí dostali najväčší počet hlasov, alebo ak ich je viac, o dvoch vekom najstarších; ak po treťom hlasovaní je počet hlasov rovnaký, za zvoleného sa má pokladať vekom starší;
2. ak ide o iné záležitosti, právnu účinnosť má to, čo za prítomnosti väčšiny tých, ktorí musia byť zvolaní, prijala absolútna väčšina prítomných. Ak po dvoch hlasovaniach počet hlasov zostáva rovnaký, predseda môže rovnosť odstrániť svojím hlasom;
3. čo sa však týka všetkých ako jednotlivcov, musia schváliť všetci.

Kán. 120 - § 1. Právnická osoba je svojou povahou trvalá. Zaniká však, ak ju kompetentná autorita zákonne zruší, alebo ak počas sto rokov nevyvíja činnosť. Súkromná právnická osoba okrem toho zaniká, ak sa združenie samo podľa normy štatútu rozpustí, alebo ak podľa úsudku kompetentnej autority základina sama podľa normy štatútu prestala existovať.
§ 2. Ak z kolégiovej právnickej osoby zostane čo i len jeden člen a zoskupenie osôb podľa štatútu neprestalo existovať, vykonávanie všetkých práv zoskupenia prislúcha tomuto členovi.

[5]PCLTI, odpoveď z 8. mája 1990, *AAS* 82 (1990) 845:
Pochybnosť: *Či pri voľbe vykonanej podľa normy kán. 119, b. 1 sa i naďalej vyžaduje pri treťom skrutíniu absolútna väčšina prítomných hlasov, alebo vyjmúc prípad rovnosti by stačila relatívna väčšina?*
Odpoveď: *Záporne na prvú časť, kladne na druhú.*

Kán. 121 - Ak sa zoskupenia tak osôb, ako aj vecí, ktoré sú verejnými právnickými osobami, spoja tak, že sa z nich ustanoví jedno zoskupenie, ktoré má tiež právnu subjektivitu, táto nová právnická osoba dostane majetky a majetkové práva vlastné predošlým osobám a preberá bremená, ktorými boli zaťažené. Čo sa však týka najmä určenia majetkov a znášania bremien, musia zostať neporušené vôľa zakladateľov a darcov, ako aj nadobudnuté práva.

Kán. 122 - Ak sa zoskupenie, ktoré má verejnú právnu subjektivitu, rozdelí tak, že jeho jedna časť sa spojí s inou právnickou osobou, alebo sa z oddelenej časti zriadi odlišná verejná právnická osoba, cirkevná autorita, ktorej prislúcha rozdelenie, sa sama alebo cez vykonávateľa musí pri zachovaní predovšetkým vôle zakladateľov a darcov, ako aj nadobudnutých práv a schváleného štatútu postarať o to:
1. aby sa spoločné deliteľné majetky aj majetkové práva, ako aj dlhy a iné bremená rozdelili v náležitom pomere nestranne a čestne medzi právnické osoby, o ktoré ide, so zreteľom na všetky okolnosti a potreby obidvoch osôb;
2. aby užívanie a výnosy nedeliteľných spoločných majetkov pripadli obidvom právnickým osobám a im vlastné bremená sa uložili obidvom, pri zachovaní náležitého pomeru, ktorý treba určiť nestranne a čestne.

Kán. 123 - Keď zanikne verejná právnická osoba, naloženie s jej majetkom a majetkovými právami, ako aj s bremenami sa riadi právom a štatútom; ak tie o tom mlčia, pripadnú bezprostredne vyššej právnickej osobe vždy pri neporušení vôle zakladateľov alebo darcov, ako aj nadobudnutých práv. Keď zanikne súkromná právnická osoba, naloženie s jej majetkami a bremenami sa riadi vlastným štatútom.

VII. titul
PRÁVNE ÚKONY

Kán. 124 - § 1. Pre platnosť právneho úkonu sa vyžaduje, aby ho urobila spôsobilá osoba a aby obsahoval to, čo tvorí podstatu samého úkonu, ako aj formality a požiadavky, ktoré právo určuje pre platnosť úkonu.
§ 2. Predpokladá sa, že riadne vykonaný právny úkon z hľadiska svojich vonkajších prvkov je platný.

Kán. 125 - § 1. Úkon vykonaný pod vonkajším násilím, spáchaným na osobe, ktorému ona nemohla nijako odporovať, sa považuje za nevykonaný.
§ 2. Úkon vykonaný z veľkého strachu, spôsobeného nespravodlivo, alebo na základe podvodu, je platný, ak právo neurčuje niečo iné; sudca ho však môže rozsudkom zrušiť buď na žiadosť poškodenej stránky alebo jej právnych nástupcov alebo z úradu.

Kán. 126 - Úkon urobený z neznalosti alebo na základe omylu, ktorý sa týka toho, čo tvorí jeho podstatu, alebo sa vzťahuje na podmienku *sine qua non*, je neplatný; ináč je platný, ak právo neurčuje niečo iné, ale úkon uskutočnený z neznalosti alebo na základe omylu môže dať príležitosť, aby sa podľa normy práva podala žaloba na jeho zrušenie.

Kán. 127[6] - § 1. Keď právo určuje, že predstavený na vykonanie úkonov, potrebuje súhlas alebo radu nejakého kolégia alebo skupiny osôb, musí sa zvolať kolégium alebo skupina podľa normy kán. 166, ak partikulárne alebo vlastné právo, keď ide len o vyžiadanie rady, neurčuje inak; aby však úkony boli platné, vyžaduje sa, aby súhlas dala absolútna väčšina prítomných, alebo aby sa rada vyžiadala od všetkých.
§ 2. Keď právo stanovuje, že predstavený na vykonanie úkonov potrebuje súhlas alebo radu niektorých osôb ako jednotlivcov, vtedy platí:
1. keď sa vyžaduje súhlas, úkon predstaveného je neplatný, ak si nevyžiadal súhlas týchto osôb, alebo konal proti ich stanovisku, alebo niektorej z nich;
2. keď sa vyžaduje rada, úkon predstaveného je neplatný, ak nevypočul tieto osoby. Predstavený, hoci nie je viazaný pristúpiť na ich stanovisko, i keď zhodné, predsa nemá bez dôvodu, ktorý podľa jeho úsudku prevažuje, odstúpiť od ich stanoviska, najmä zhodného.
§ 3. Všetci, ktorých súhlas alebo rada sa vyžaduje, sú povinní úprimne vyjadriť svoju mienku, a ak to vyžaduje závažnosť záležitostí, starostlivo zachovávať tajomstvo; predstavený však môže túto povinnosť vyžadovať.

Kán. 128 - Ktokoľvek právnym úkonom nezákonne, ba akýmkoľvek iným úkonom, vykonaným úmyselne alebo z nedbanlivosti, spôsobil inému škodu, je povinný spôsobenú škodu nahradiť.

VIII. titul
RIADIACA MOC

Kán. 129 - § 1. Na riadiacu moc, ktorá je v Cirkvi z Božieho ustanovenia a volá sa aj jurisdikčnou mocou, sú podľa normy predpisov práva spôsobilí tí, ktorí sú vyznačení posvätným stavom.
§ 2. Pri vykonávaní tejto moci môžu podľa normy práva spolupracovať aj veriaci laici.

Kán. 130 - Riadiaca moc ako taká sa vykonáva na vonkajšom fóre, niekedy však len na vnútornom fóre, a to tak, že účinky, ktoré z jej vykonávania prirodzene vyplývajú pre vonkajšie fórum, sa vo vnútornom fóre neuznávajú, pokiaľ to pre vymedzené prípady nestanovuje právo.

Kán. 131 - § 1. Riadna riadiaca moc je tá, ktorá je samým právom spojená s nejakým úradom; delegovaná je tá, ktorá sa udeľuje samej osobe nie prostredníctvom úradu.
§ 2. Riadna riadiaca moc môže byť vlastná alebo zastupiteľská.
§ 3. Kto o sebe tvrdí, že je delegovaný, má bremeno delegovanie dokázať.

Kán. 132 - § 1. Trvalé splnomocnenia sa riadia predpismi o delegovanej moci.
§ 2. Predsa však, ak sa v jeho udelení výslovne nestanovuje niečo iné, alebo ak nebol zvolený so zreteľom na jeho osobné schopnosti, trvalé splnomocnenie, udelené ordinárovi

[6] PCCICAI, odpoveď II zo 14. mája 1985, *AAS* 77 (1985) 771:
Pochybnosť: *Keď právo stanovuje, že predstavený na vykonanie úkonu potrebuje súhlas nejakého kolégia alebo skupiny osôb podľa normy kán. 127 § 1, či má sám predstavený právo hlasovať s ostatnými aspoň na odstránenie rovnosti hlasov?*
Odpoveď: *Záporne.*

nezaniká ukončením práva ordinára, ktorému bolo dané, hoci ho sám začal vykonávať, ale prechádza na ktoréhokoľvek ordinára, ktorý je jeho nástupcom v riadení.

Kán. 133 - § 1. Delegovaný, ktorý prekročí medze svojho mandátu vzhľadom na veci alebo na osoby, nič nevykoná.
§ 2. Nepovažuje sa za prekročenie mandátu, ak delegovaný iným spôsobom, aký je určený v mandáte, vykoná to, na čo je delegovaný, ak sám delegujúci nepredpísal spôsob ako podmienku platnosti.

Kán. 134 - § 1. Pod menom ordinár sa v práve okrem Rímskeho veľkňaza rozumejú diecézni biskupi a iní, ktorí sú hoci len dočasne na čele nejakej partikulárnej cirkvi alebo na jej roveň postaveného spoločenstva podľa normy kán. 368, ako aj tí, ktorí v nich majú všeobecnú riadnu výkonnú moc, totiž generálni a biskupskí vikári; a taktiež pre svojich členov vyšší predstavení klerických rehoľných inštitútov pápežského práva a klerických spoločností apoštolského života pápežského práva, ktorí majú aspoň riadnu výkonnú moc.
§ 2. Pod menom miestny ordinár sa rozumejú všetci, ktorí sú uvedení v § 1 s výnimkou predstavených rehoľných inštitútov a spoločností apoštolského života.
§ 3. Čo sa v kánonoch udeľuje výslovne diecéznemu biskupovi v oblasti výkonnej moci, rozumie sa tak, že prislúcha iba diecéznemu biskupovi a tým, ktorí sú mu podľa kán. 381 § 2 postavení na roveň, z čoho sú vylúčení generálny vikár a biskupský vikár, ak to nemajú na základe osobitného mandátu.

Kán. 135 - § 1. Riadiaca moc sa delí na zákonodarnú, výkonnú a súdnu.
§ 2. Zákonodarnú moc treba vykonávať spôsobom predpísaným v práve a tá, ktorú v Cirkvi má zákonodarca nižší, než je najvyššia autorita, nemôže byť platne delegovaná, ak právo výslovne neurčuje niečo iné; nižší zákonodarca nemôže platne vyniesť zákon, ktorý je v protiklade s vyšším právom.
§ 3. Súdnu moc, ktorú majú sudcovia alebo súdne kolégiá, treba vykonávať spôsobom predpísaným v práve a nemožno ju delegovať, iba ak na vykonanie prípravných úkonov pre nejaký dekrét alebo rozsudok.
§ 4. Pri vykonávaní výkonnej moci sa majú zachovávať predpisy nasledujúcich kánonov.

Kán. 136 - Výkonnú moc môže niekto vykonávať, hoci sa zdržiava mimo svojho územia, voči podriadeným, aj keď nie sú na území, ak z povahy veci alebo z predpisu práva nie je zrejmé niečo iné; voči cudzincom, nachádzajúcim sa aktuálne na území, ak ide o udelenie priazní alebo o vykonanie nariadení univerzálnych alebo partikulárnych zákonov, ktorými sú viazaní podľa normy kán. 13 § 2, bod 2.

Kán. 137 - § 1. Riadnu výkonnú moc možno delegovať tak na jednotlivý úkon, ako aj na všetky prípady, ak právo výslovne neurčuje niečo iné.
§ 2. Výkonnú moc, ktorú delegoval Apoštolský stolec, možno subdelegovať tak na jednotlivý úkon alebo na všetky prípady, ak delegovaný nebol zvolený so zreteľom na jeho osobné schopnosti alebo subdelegovanie nebolo výslovne zakázané.
§ 3. Výkonnú moc, delegovanú inou autoritou, ktorá má riadnu moc, ak bola delegovaná na všetky prípady, možno subdelegovať len v jednotlivých prípadoch; ak bola delegovaná

na jednotlivý úkon alebo na určité úkony, nemôže byť subdelegovaná, ak to delegujúci výslovne nedovolil.
§ 4. Nijakú subdelegovanú moc nemožno opäť subdelegovať, ak to delegujúci výslovne nedovolil.

Kán. 138 - Riadnu výkonnú moc, ako aj moc delegovanú na všetky prípady treba vykladať široko, akúkoľvek inú striktne; kto však má delegovanú moc, rozumie sa, že dostal aj to, bez čoho túto moc nemôže vykonávať.

Kán. 139 - § 1. Ak právo nestanovuje niečo iné, tým, že sa niekto obráti na niektorú kompetentnú autoritu, aj vyššiu, nepozastavuje sa výkonná moc, či už riadna alebo delegovaná, inej kompetentnej autority.
§ 2. Do kauzy predloženej vyššej autorite sa nemá miešať nižšia, ak to nie je z vážneho a naliehavého dôvodu; v tom prípade má ihneď o záležitosti upovedomiť vyššiu autoritu.

Kán. 140 - § 1. Keď na vybavenie tej istej záležitosti boli delegovaní viacerí ako celok, ten, kto skôr začal vybavovať záležitosť, ostatných z jej vybavovania vylučuje, ak neskôr nebol v tom hatený alebo vo vybavovaní záležitosti nechcel ďalej pokračovať.
§ 2. Keď na vybavenie záležitosti boli kolégiovo delegovaní viacerí, všetci musia postupovať podľa normy kán. 119, ak v mandáte nebolo určené niečo iné.
§ 3. Ak výkonná moc bola delegovaná viacerým, predpokladá sa, že im bola delegovaná ako celku.

Kán. 141 - Keď boli viacerí delegovaní postupne, záležitosť má vybaviť ten, ktorého mandát bol skorší a neskôr nebol odvolaný.

Kán. 142 - § 1. Delegovaná moc zaniká: splnením mandátu; uplynutím času alebo vyčerpaním počtu prípadov, na ktoré bola daná; zaniknutím cieľovej príčiny delegovania; priamym oznámením odvolania delegovanému zo strany delegujúceho, ako aj zrieknutím sa delegovaného oznámeným delegujúcemu, keď ho on prijme. Nezaniká však ukončením práva delegujúceho, ak to nevyplýva z pripojených klauzúl.
§ 2. Úkon na základe delegovanej moci, ktorá sa vykonáva len pre vnútorné fórum, urobený z nepozornosti po uplynutí času, na ktorý bola udelená, je platný.

Kán. 143 - § 1. Riadna moc zaniká stratou úradu, s ktorým je spojená.
§ 2. Ak právo neurčuje niečo iné, riadna moc sa pozastavuje, ak sa proti zbaveniu úradu alebo proti odvolaniu z neho podá zákonné odvolanie alebo sa predloží rekurz.

Kán. 144 - § 1. V prípade spoločného omylu o skutku alebo o práve a tiež v prípade pozitívnej a pravdepodobnej pochybnosti o práve alebo o skutku, Cirkev dopĺňa riadiacu výkonnú moc tak pre vonkajšie, ako aj vnútorné fórum.
§ 2. Tá istá norma sa aplikuje, keď ide o splnomocnenia, o ktorých sa hovorí v kán. 882, 883, 966 a 1111 § 1.

IX. titul
CIRKEVNÉ ÚRADY

Kán. 145 - § 1. Cirkevný úrad je akákoľvek úloha, natrvalo zriadená Božím alebo cirkevným ustanovením, ktorú treba vykonávať na dosiahnutie duchovného cieľa.
§ 2. Povinnosti a práva vlastné jednotlivým cirkevným úradom sa určujú buď samým právom, ktorým sa úrad ustanovuje, alebo dekrétom kompetentnej autority, ktorým sa ustanovuje a súčasne udeľuje.

I. kapitola
OBSADZOVANIE CIRKEVNÉHO ÚRADU

Kán. 146 - Cirkevný úrad nemožno platne nadobudnúť bez kánonického obsadenia.

Kán. 147 - Obsadenie cirkevného úradu sa uskutočňuje: slobodným udelením kompetentnou cirkevnou autoritou; ustanovením tou istou autoritou, ak predchádzalo navrhnutie; potvrdením alebo prijatím, vykonaným tou istou autoritou, ak predchádzala voľba alebo postulácia; napokon jednoduchou voľbou a prijatím voľby zo strany zvoleného, ak voľba nevyžaduje potvrdenie.

Kán. 148 - Autorita, ktorej patrí právo úrady zriaďovať, obnovovať a rušiť, je kompetentná ich aj obsadzovať, ak právo nestanovuje niečo iné.

Kán. 149 - § 1. Aby mohol byť niekto vymenovaný do cirkevného úradu, musí byť v spoločenstve Cirkvi a byť vhodný, čiže mať také vlastnosti, ktoré sa univerzálnym alebo partikulárnym právom, alebo zákonom základiny vyžadujú na tento úrad.
§ 2. Obsadenie cirkevného úradu tým, komu chýbajú požadované vlastnosti, je iba vtedy neplatné, ak sa vlastnosti výslovne vyžadujú pre platnosť obsadenia univerzálnym alebo partikulárnym právom, alebo zákonom základiny; ináč je platné, ale možno ho zrušiť dekrétom kompetentnej autority alebo rozsudkom administratívneho tribunálu.
§ 3. Obsadenie úradu vykonané so simóniou je neplatné samým právom.

Kán. 150 - Úrad, ktorý so sebou prináša plnú starostlivosťou o duše, na plnenie ktorej sa vyžaduje vykonávanie kňazského stavu, nemožno platne udeliť tomu, kto ešte nebol vysvätený za kňaza.

Kán. 151 – Obsadenie úradu, ktorý so sebou prináša starostlivosť o duše, sa bez vážneho dôvodu nemá odkladať.

Kán. 152 - Nikomu sa nemajú udeliť dva alebo viaceré nezlučiteľné úrady, totiž také, ktoré tá istá osoba súčasne nemôže vykonávať.

Kán. 153 - § 1. Obsadenie úradu, ktorý podľa práva nie je uprázdnený, je samým činom neplatné a nestáva sa platné ani následným uprázdnením.
§ 2. Ale ak ide o úrad, ktorý sa podľa práva udeľuje na určitý čas, obsadenie sa môže urobiť počas šiestich mesiacov pred uplynutím tohto času a účinok nadobúda odo dňa uprázdnenia úradu.
§ 3. Prisľúbenie nejakého úradu, dané kýmkoľvek, nemá nijaký právny účinok.

Kán. 154 - Úrad uprázdnený podľa práva, avšak doteraz niekým nezákonne držaný, možno udeliť, len keď sa náležite vyhlásilo, že toto držanie nie je zákonné, a o tomto vyhlásení sa má urobiť zmienka v udeľovacej listine.

Kán. 155 - Kto v zastúpení toho, kto je nedbanlivý alebo je hatený, udeľuje úrad, nenadobúda tým nijakú moc nad osobou, ktorej bol udelený, ale jej právne postavenie je práve také, ako keby obsadenie bolo bývalo vykonané podľa riadnej normy práva.

Kán. 156 - Obsadenie akéhokoľvek úradu sa má zaznamenať písomne.

1. článok
SLOBODNÉ UDELENIE

Kán. 157 - Ak právo výslovne nestanovuje niečo iné, patrí diecéznemu biskupovi slobodným udelením obsadzovať cirkevné úrady vo vlastnej partikulárnej cirkvi.

2. článok
NAVRHOVANIE

Kán. 158 - § 1. Návrh na cirkevný úrad zo strany toho, komu patrí právo navrhovať, sa má podať autorite, ktorá má právo ustanovovať do tohto úradu, a to do troch mesiacov od prijatia správy, že je úrad uprázdnený, ak legitímne nie je určené niečo iné.
§ 2. Ak právo navrhovať prislúcha nejakému kolégiu alebo skupine osôb, ten, kto má byť navrhnutý, má byť určený pri zachovaní predpisov kán. 165-179.

Kán. 159 - Nikto nemá byť navrhovaný proti svojej vôli; preto sa toho, kto má byť navrhnutý treba opýtať na jeho mienku. Ak do ôsmich využiteľných dní neodmietne, môže byť navrhnutý.

Kán. 160 - § 1. Kto má právo navrhovať, môže navrhnúť jedného alebo aj viacerých buď naraz, alebo postupne.
§ 2. Nikto nemôže navrhovať seba samého. Kolégium alebo skupina osôb však môže navrhnúť niektorého svojho člena.

Kán. 161 - § 1. Ak právo nestanovuje niečo iné, ten, kto navrhol takého, o ktorom sa zistilo, že nie je vhodný, môže do jedného mesiaca navrhnúť iného kandidáta, ale len raz.
§ 2. Ak sa navrhnutý pred ustanovením zriekol alebo umrel, ten, kto má právo navrhovať, môže do jedného mesiaca od prijatia správy o zrieknutí sa alebo o smrti, nanovo použiť svoje právo.

Kán. 162 - Kto nepodal návrh vo využiteľnom čase podľa normy kán. 158 § 1, a kán. 161, ako aj ten, kto dva razy navrhol takého, o ktorom sa zistilo, že nie je súci, stráca pre tento prípad právo navrhovať a autorita, ktorá má právo ustanovovať, je oprávnená slobodne obsadiť uprázdnený úrad, ale so súhlasom vlastného ordinára toho, kto má obsadiť úrad.

Kán. 163 - Autorita, ktorej podľa normy práva patrí navrhnutého ustanoviť, keď zistila, že je súci a on to prijal, má legitímne navrhnutého ustanoviť. Ak sa o viacerých legitímne navrhnutých zistilo, že sú súci, musí ustanoviť jedného z nich.

3. článok
VOĽBA

Kán. 164 - Ak právo nepredvídalo niečo iné, pri kánonických voľbách sa majú zachovávať predpisy nasledujúcich kánonov.

Kán. 165 - Ak právo alebo legitímny štatút kolégia alebo skupiny neurčujú niečo iné, kolégium alebo skupina osôb, ktoré majú právo voliť do úradu, voľbu nemajú odkladať dlhšie než na tri využiteľné mesiace, ktoré treba počítať od prijatia správy, že úrad je uprázdnený. Keď táto lehota uplynula bez využitia, cirkevná autorita, ktorej prislúcha právo voľbu potvrdiť alebo právo následne obsadiť, má slobodne obsadiť uprázdnený úrad.

Kán. 166 - § 1. Predseda kolégia alebo skupiny má zvolať všetkých, ktorí patria do kolégia alebo skupiny; keď však pozvanie musí byť osobné, je platné, ak sa uskutoční na mieste trvalého alebo prechodného bydliska alebo na mieste pobytu.
§ 2. Ak niekto z tých, ktorých treba zvolať, bol opomenutý, a preto bol neprítomný, voľba je platná; ale na jeho žiadosť a po dokázaní opomenutia a neprítomnosti kompetentná autorita musí voľbu, aj keď bola potvrdená, zrušiť, len keď je právne zistené, že rekurz bol podaný aspoň do troch dní od prijatia správy o voľbe.
§ 3. Ak však bolo opomenutých voličov viac ako tretina, voľba je samým právom neplatná, ak len všetci opomenutí neboli skutočne prítomní.

Kán. 167 - § 1. Po zákonne vykonanom zvolaní hlasovacie právo majú tí, ktorí sú prítomní v deň a na mieste určenom v tom istom zvolaní; pričom, ak štatút zákonne nestanovuje niečo iné, je vylúčená možnosť hlasovať tak listovne, ako aj cez zástupcu.
§ 2. Ak niektorý z voličov je prítomný v tom dome, kde sa koná voľba, ale pre chorobu sa nemôže na voľbe zúčastniť, skrutátori majú vyžiadať jeho hlas písomne.

Kán. 168 - Hoci má niekto právo hlasovať vo vlastnom mene z viacerých titulov, odovzdať môže iba jeden hlas.

Kán. 169 - Aby bola voľba platná, nemôže pristúpiť k hlasovaniu nikto, kto nepatrí do kolégia alebo do skupiny.

Kán. 170 - Voľba, ktorej sloboda bola akýmkoľvek spôsobom skutočne hatená, je samým právom neplatná.

Kán. 171 - § 1. Hlasovať sú nespôsobilí:
1. neschopní ľudského skutku;
2. ktorí nemajú aktívny hlas;
3. postihnutí trestom exkomunikácie buď súdnym rozsudkom, alebo dekrétom, ktorým sa trest ukladá alebo vyhlasuje;

4. ktorí všeobecne známym spôsobom odpadli od spoločenstva Cirkvi.
§ 2. Ak sa niekomu z uvedených dovolilo hlasovať, jeho hlas je neplatný, ale voľba je platná, ak nie je zrejmé, že by zvolený po odpočítaní tohto hlasu nebol dostal potrebný počet hlasov.

Kán. 172 - § 1. Aby hlas bol platný, musí byť:
1. slobodný; preto je neplatný hlas toho, kto z veľkého strachu alebo na základe podvodu bol priamo alebo nepriamo navedený voliť istú osobu alebo rozličné osoby oddelene;
2. tajný, istý, bezpodmienečný, určitý.
§ 2. Podmienky pridané k hlasu pred voľbou sa majú považovať za nepripojené.

Kán. 173 - § 1. Pred začatím voľby treba z členov kolégia alebo skupiny určiť aspoň dvoch skrutátorov.
§ 2. Skrutátori majú pozbierať hlasy a pred predsedom voľby zistiť, či počet lístkov zodpovedá počtu voličov, majú spočítať hlasy a verejne oznámiť, kto koľko hlasov dostal.
§ 3. Ak počet hlasov prevyšuje počet voličov, nič sa nevykonalo.
§ 4. Kto vykonáva úlohu aktuára, má všetky úkony voľby presne zapísať a zápis podpísaný aspoň samotným aktuárom, predsedom a skrutátormi sa má starostlivo uchovávať v archíve kolégia.

Kán. 174 - § 1. Ak právo alebo štatút neurčuje niečo iné, voľba sa môže uskutočniť aj dohodou, len ak voliči jednomyseľným a písomným súhlasom pre tento prípad prenesú volebné právo na jednu alebo viac súcich osôb buď zo svojich členov, alebo mimo nich, ktorí majú v mene všetkých voliť na základe prijatého splnomocnenia.
§ 2. Ak ide o kolégium alebo skupinu, ktoré pozostávajú len z klerikov, dohodou určení voliči musia byť vysvätení; ináč je voľba neplatná.
§ 3. Dohodou určení voliči musia zachovať predpisy práva o voľbe a pre platnosť voľby dodržiavať podmienky pripojené k dohode, ktoré neodporujú právu; podmienky, ktoré odporujú právu, sa však považujú za nepripojené.

Kán. 175 - Dohoda zaniká a hlasovacie právo sa vracia tým, ktorí dohodu uzavreli:
1. odvolaním zo strany kolégia alebo skupiny, keď sa ešte vo veci nič nepodniklo;
2. nesplnením niektorej podmienky, pripojenej k dohode;
3. vykonaním voľby, ak bola neplatná.

Kán. 176 - Ak právo alebo štatút neurčuje niečo iné, za zvoleného má byť považovaný a predsedom kolégia alebo skupiny má byť vyhlásený ten, kto dostal požadovaný počet hlasov podľa normy kán. 119, bod 1.

Kán. 177 - § 1. Zvolenie treba hneď dať na vedomie zvolenému, ktorý je povinný do ôsmich využiteľných dní od prijatia oznámenia dať na vedomie predsedovi kolégia alebo skupiny, či voľbu prijíma alebo nie; inak je voľba neúčinná.
§ 2. Ak zvolený voľbu neprijal, stráca všetko právo vyplývajúce z voľby a ani ho dodatočným prijatím nenadobudne, ale môže byť nanovo zvolený; kolégium však alebo skupina musí do jedného mesiaca od oznámeného neprijatia prikročiť k novej voľbe.

Kán. 178 - Prijatím voľby, ktorá nepotrebuje potvrdenie, zvolený nadobúda úrad plným právom ihneď; ináč získava naň iba právo.

Kán. 179 - § 1. Ak voľba potrebuje potvrdenie, zvolený musí osobne alebo cez iného do ôsmich využiteľných dní odo dňa prijatia voľby žiadať od kompetentnej autority potvrdenie; ináč je zbavený všetkého práva, ak nedokáže, že ho oprávnená prekážka zdržiavala žiadať potvrdenie.
§ 2. Kompetentná autorita nemôže odoprieť potvrdenie, ak zistí, že zvolený je súci podľa normy kán. 149 § 1 a voľba bola vykonaná podľa normy práva.
§ 3. Potvrdenie sa musí dať písomne.
§ 4. Pred doručením potvrdenia nie je dovolené zvolenému zasahovať do spravovania úradu v duchovných alebo hmotných veciach a úkony, ktoré azda urobil, sú neplatné.
§ 5. Po doručení potvrdenia zvolený nadobúda úrad plným právom, ak právo neurčuje niečo iné.

4. článok
POSTULÁCIA

Kán. 180 - § 1. Ak zvoleniu toho, koho voliči považujú za vhodnejšieho a uprednostňujú ho, stojí v ceste kánonická prekážka, od ktorej možno dať a zvyčajne sa dáva dišpenz, sami ho môžu svojimi hlasmi žiadať od kompetentnej autority, ak právo neurčuje niečo iné.
§ 2. Dohodou určení voliči nemôžu postuláciu predložiť, ak to nebolo vyjadrené v dohode.

Kán. 181 - § 1. Vyžadujú sa aspoň dve tretiny hlasov, aby mala postulácia účinnosť.
§ 2. Hlas za postuláciu sa musí vyjadriť slovom *žiadam* alebo iným rovnoznačným slovom; formula *volím alebo žiadam* alebo iná rovnocenná formula platí pre voľbu, ak prekážka nejestvuje, ináč platí pre postuláciu.

Kán. 182 - § 1. Predseda musí do ôsmich využiteľných dní poslať postuláciu kompetentnej autorite, ktorá je oprávnená voľbu potvrdiť a dať dišpenz od prekážky, alebo ak túto moc nemá, má ho vyžiadať od vyššej autority; ak sa potvrdenie nevyžaduje, postulácia sa musí poslať kompetentnej autorite, aby udelila dišpenz.
§ 2. Ak postulácia nebola poslaná v predpísanom čase, je samým činom neplatná a kolégium alebo skupina stráca v tomto prípade právo voliť alebo žiadať, ak sa nedokáže, že predsedu zdržiavala oprávnená prekážka postuláciu poslať alebo že ju podvodne či z nedbanlivosti neposlal v náležitom čase.
§ 3. Postulovaný nenadobúda z postulácie nijaké právo; kompetentná autorita nie je viazaná postuláciu prijať.
§ 4. Postuláciu podanú kompetentnej autorite voliči nemôžu odvolať, ak s tým autorita nesúhlasí.

Kán. 183 - § 1. Keď kompetentná autorita postuláciu neprijala, právo voliť sa vracia kolégiu alebo skupine.
§ 2. Keď však postulácia bola prijatá, má sa to oznámiť postulovanému, ktorý musí odpovedať podľa normy kán. 177 § 1.
§ 3. Kto dovolenú postuláciu prijíma, nadobúda úrad ihneď plným právom.

II. kapitola
STRATA CIRKEVNÉHO ÚRADU

Kán. 184 - § 1. Cirkevný úrad sa stráca uplynutím vopred určeného času, dovŕšením veku stanoveného právom, zrieknutím, preložením, odvolaním, ako aj zbavením.
§ 2. Akýmkoľvek ukončením práva autority, ktorá úrad udelila, cirkevný úrad sa nestráca, ak právo neurčuje niečo iné.
§ 3. Strata úradu, ktorá nadobudla účinnosť, sa má čím skôr oznámiť všetkým, ktorým patrí nejaké právo obsadiť úrad.

Kán. 185 - Tomu, kto stratil úrad dovŕšením veku alebo zrieknutím, ktoré bolo prijaté, sa môže udeliť titul emeritný.

Kán. 186 - Strata úradu uplynutím vopred určeného času alebo dovŕšením veku nadobúda účinnosť iba od chvíle, keď to kompetentná autorita dala na vedomie písomne.

1. článok
ZRIEKNUTIE

Kán. 187 - Každý, kto je za seba zodpovedný, sa z oprávneného dôvodu môže zrieknuť cirkevného úradu.

Kán. 188 - Zrieknutie vykonané z veľkého strachu, spôsobeného nespravodlivo, na základe podvodu alebo podstatného omylu, či zo simónie je samým právom neplatné.

Kán. 189 - § 1. Aby zrieknutie bolo platné, či už vyžaduje prijatie alebo nie, musí sa predložiť autorite, ktorej patrí obsadenie úradu, o ktorý ide, a to písomne alebo ústne pred dvoma svedkami.
§ 2. Autorita nemá prijať zrieknutie, ktoré nie je podložené oprávneným a primeraným dôvodom.
§ 3. Zrieknutie, ktoré vyžaduje prijatie, nemá nijakú účinnosť, ak nebolo prijaté do troch mesiacov; zrieknutie, ktoré nevyžaduje prijatie, nadobúda účinnosť, keď ho zriekajúci oznámi podľa normy práva.
§ 4. Kým zrieknutie nenadobudlo účinnosť, môže ho zriekajúci odvolať; po nadobudnutí účinnosti ho nemôže odvolať, ale ten, kto sa zriekol, môže dosiahnuť úrad z iného titulu.

2. článok
PRELOŽENIE

Kán. 190 - § 1. Preloženie môže vykonať iba ten, kto má právo obsadzovať úrad, ktorý sa stráca, a súčasne i úrad, ktorý sa zveruje.
§ 2. Ak sa preloženie koná proti vôli nositeľa úradu, vyžaduje sa vážny dôvod a má sa zachovať spôsob postupu predpísaný právom vždy pri zachovaní práva predložiť opačné dôvody.
§ 3. Aby preloženie nadobudlo účinnosť, treba ho oznámiť písomne.

Kán. 191 - § 1. Pri preložení sa predchádzajúci úrad uprázdni kánonickým prevzatím druhého úradu, ak právo neurčilo alebo kompetentná autorita nepredpísala niečo iné.
§ 2. Mzdu, spojenú s predchádzajúcim úradom dostáva preložený dovtedy, kým kánonicky neprevezme vlastnenie druhého úradu.

3. článok
ODVOLANIE

Kán. 192 - Z úradu je niekto odvolaný buď dekrétom, zákonne vydaným kompetentnou autoritou, pri zachovaní práv nadobudnutých prípadne na základe dohody, alebo samým právom podľa normy kán. 194.

Kán. 193 - § 1. Z úradu, ktorý sa niekomu udeľuje na neurčitý čas, nemôže byť odvolaný, ak to nie je z vážnych dôvodov a pri zachovaní spôsobu postupu stanoveného právom.
§ 2. To isté platí, aby niekto, komu sa udeľuje úrad na určitý čas, mohol byť z neho odvolaný pred uplynutím tohto času pri zachovaní predpisu kán. 624 § 3.
§ 3. Z úradu, ktorý sa podľa predpisov práva udeľuje na základe rozumného uváženia kompetentnej autority, môže byť niekto z oprávneného dôvodu odvolaný podľa úsudku tej istej autority.
§ 4. Aby dekrét o odvolaní nadobudol účinnosť, treba ho oznámiť písomne.

Kán. 194 - § 1. Samým právom je z cirkevného úradu odvolaný:
1. kto stratil klerický stav;
2. kto verejne odpadol od katolíckej viery alebo od spoločenstva Cirkvi;
3. klerik, ktorý sa pokúsil uzavrieť manželstvo hoci len civilne.
§ 2. Odvolanie, o ktorom sa hovorí v bode 2 a 3, možno vymáhať iba vtedy, keď je zrejmé z vyhlásenia kompetentnej autority.

Kán. 195 - Ak je niekto nie samým právom, ale dekrétom kompetentnej autority odvolaný z úradu, ktorým je postarané o jeho materiálne zabezpečenie, tá istá autorita sa má postarať, aby jeho materiálne zabezpečenie bolo zaistené na primeraný čas, ak nie je postarané ináč.

4. článok
ZBAVENIE

Kán. 196 - § 1. Zbavenie úradu, totiž ako trest za delikt, sa môže vykonať iba podľa normy práva.
§ 2. Zbavenie nadobúda účinnosť podľa predpisov kánonov trestného práva.

X. titul
PREMLČANIE

Kán. 197 - Premlčanie ako spôsob nadobudnutia alebo straty subjektívneho práva, ako aj oslobodenia sa od povinností Cirkev prijíma tak, ako je to v občianskom zákonodarstve príslušného štátu, pri neporušení výnimiek, ktoré kánony tohto Kódexu stanovujú.

Kán. 198 - Nijaké premlčanie neplatí, ak sa nezakladá na dobromyseľnosti, a to nielen na začiatku, ale aj po celý čas vyžadovaný na premlčanie, pri neporušení predpisu kán. 1362.

Kán. 199 - Premlčaniu nepodliehajú:
1. práva a povinnosti, ktoré sa zakladajú na prirodzenom alebo pozitívnom Božom zákone;
2. práva, ktoré možno získať iba z apoštolského privilégia;
3. práva a povinnosti, ktoré sa priamo vzťahujú na duchovný život veriacich;
4. presné a nepochybné hranice cirkevných územných jednotiek;
5. omšové milodary a záväzky;
6. obsadenie cirkevného úradu, ktorý podľa normy práva vyžaduje vykonávanie posvätného stavu;
7. právo vizitácie a povinnosť poslušnosti tak, aby veriacich nemohla vizitovať nijaká cirkevná autorita a nijakej autorite už nepodliehali.

XI. titul
POČÍTANIE ČASU

Kán. 200 - Ak právo výslovne neurčuje niečo iné, čas sa má počítať podľa normy nasledujúcich kánonov.

Kán. 201 - § 1. Súvislým časom sa rozumie čas, ktorý nepripúšťa nijaké prerušenie.
§ 2. Využiteľným časom sa rozumie čas, ktorý patrí niekomu k vykonaniu alebo uplatneniu svojho práva tak, že mu neplynie, ak o ňom nevie, alebo ak nemôže konať.

Kán. 202 - § 1. Dňom sa v práve rozumie doba 24 hodín, počítaných súvisle, ktorá sa začína o polnoci, ak sa výslovne neurčuje niečo iné; pod týždňom doba 7 dní; pod mesiacom doba 30 dní a pod rokom doba 365 dní, ak sa nehovorí, že mesiac a rok treba brať tak, ako sú v kalendári.
§ 2. Ak ide o čas súvislý, mesiac a rok treba brať vždy tak, ako sú v kalendári.

Kán. 203 - § 1. Deň *od ktorého* sa nezapočítava do lehoty, ak sa jej začiatok nekryje so začiatkom dňa alebo ak sa v práve výslovne neurčuje niečo iné.
§ 2. Ak nie je stanovený opak, deň *po ktorý* sa započítava do lehoty, ktorá, ak čas pozostáva z jedného alebo viacerých mesiacov alebo rokov, z jedného alebo viacerých týždňov, sa končí uplynutím posledného dňa toho istého čísla, alebo ak mesiac nemá ten istý počet dní, po uplynutí posledného dňa mesiaca.

DRUHÁ KNIHA
BOŽÍ ĽUD

I. časť
VERIACI

Kán. 204 - § 1. Veriaci sú tí, ktorí – keďže boli krstom včlenení do Krista, boli ustanovení za Boží ľud a takto svojím spôsobom dostali účasť na Kristovej kňazskej, prorockej a kráľovskej úlohe – sú povolaní, každý podľa svojho postavenia, vykonávať poslanie, ktoré Boh zveril Cirkvi, aby ho plnila vo svete.
§ 2. Táto Cirkev, ustanovená a usporiadaná na tomto svete ako spoločnosť, pretrváva v Katolíckej cirkvi, ktorú spravuje Petrov nástupca a biskupi v spoločenstve s ním.

Kán. 205 - V plnom spoločenstve Katolíckej cirkvi tu na zemi sú tí pokrstení, ktorí sa v jej viditeľnom organizme spájajú s Kristom a to zväzkami vyznania viery, sviatostí a cirkevného riadenia.

Kán. 206 - § 1. Osobitným spôsobom sú s Cirkvou spojení katechumeni, totiž tí, ktorí z podnetu Ducha Svätého výslovne prejavenou vôľou žiadajú, aby boli do nej včlenení, a tak sa týmto želaním, ako aj životom viery, nádeje a lásky, ktorý praktizujú, spájajú s Cirkvou, ktorá sa o nich stará už ako o svojich.
§ 2. Cirkev prejavuje osobitnú starostlivosť o katechumenov. Keď ich vyzýva, aby žili podľa evanjelia a keď ich uvádza do slávenia posvätných obradov, udeľuje im už rozličné výsady, ktoré sú vlastné kresťanom.

Kán. 207 - § 1. Z Božieho ustanovenia sú v Cirkvi medzi veriacimi vysvätení služobníci, ktorí sa v práve volajú aj klerici; ostatní sa však volajú aj laici.
§ 2. V obidvoch týchto skupinách sú veriaci, ktorí profesiou evanjeliových rád prostredníctvom sľubov alebo iných posvätných zväzkov, uznaných a potvrdených Cirkvou, sú svojím osobitným spôsobom zasvätení Bohu a prispievajú k spásnemu poslaniu Cirkvi; ich stav, hoci neprináleží k hierarchickej štruktúre Cirkvi, predsa patrí k jej životu a svätosti.

I. titul
POVINNOSTI A PRÁVA VŠETKÝCH VERIACICH

Kán. 208 - Medzi všetkými veriacimi pre ich znovuzrodenie v Kristovi, existuje z hľadiska dôstojnosti a činnosti opravdivá rovnosť, na základe ktorej všetci spolupracujú na budovaní Kristovho tela, každý podľa svojho postavenia a úlohy.

Kán. 209 - § 1. Veriaci v Krista sú povinní aj svojím spôsobom konania vždy zachovávať spoločenstvo s Cirkvou.
§ 2. Veľmi svedomito majú plniť povinnosti, ktorými sú viazaní tak voči Cirkvi univerzálnej, ako aj partikulárnej, do ktorej patria podľa predpisov práva.

Kán. 210 - Všetci veriaci majú podľa vlastného postavenia venovať svoje sily na to, aby viedli svätý život a napomáhali vzrast Cirkvi a jej ustavičné posväcovanie.

Kán. 211 - Všetci veriaci majú povinnosť a právo snažiť sa, aby sa Božie posolstvo spásy stále viac a viac dostávalo k všetkým ľuďom všetkých čias a celého sveta.

Kán. 212 - § 1. Veriaci, vedomí si vlastnej zodpovednosti, sú povinní s kresťanskou poslušnosťou pridŕžať sa toho, čo posvätní pastieri, reprezentujúci Krista, vyhlasujú ako učitelia viery alebo stanovujú ako správcovia Cirkvi.
§ 2. Veriaci majú právo, aby sa so svojimi potrebami, najmä duchovnými, a so svojimi žiadosťami obracali na pastierov Cirkvi.
§ 3. Podľa svojich vedomostí, odbornosti a vážnosti sami majú právo, ba niekedy aj povinnosť prejaviť posvätným pastierom svoju mienku o tom, čo sa vzťahuje na dobro Cirkvi, a oboznámiť s ňou aj ostatných veriacich, pričom majú zachovať neporušenosť viery a mravov i úctu voči pastierom a mať na zreteli spoločný osoh a dôstojnosť osôb.

Kán. 213 - Veriaci majú právo, aby od posvätných pastierov dostávali pomoc z duchovných dobier Cirkvi, najmä z Božieho slova a zo sviatostí.

Kán. 214 - Veriaci majú právo, aby vzdávali Bohu kult podľa predpisov vlastného obradu, schváleného legitímnymi pastiermi Cirkvi, a pridržiavali sa vlastnej formy duchovného života, ak sa zhoduje s náukou Cirkvi.

Kán. 215 - Veriaci majú právo slobodne zakladať a viesť združenia na ciele dobročinnej lásky alebo nábožnosti alebo na rozvíjanie kresťanského povolania vo svete a zhromažďovať sa, aby tieto ciele dosahovali spoločne.

Kán. 216 - Všetci veriaci, keďže sa zúčastňujú na poslaní Cirkvi, majú právo, aby aj vlastnými podujatiami, každý podľa svojho stavu a postavenia, napomáhali alebo podporovali apoštolskú činnosť. Nijaké podujatie si však nemá nárokovať na označenie katolícke, ak na to nedala súhlas kompetentná cirkevná autorita.

Kán. 217 – Veriaci, keďže sú krstom povolaní, aby viedli život zodpovedajúci evanjeliovej náuke, majú právo na kresťanskú výchovu, ktorou majú byť správne formovaní, aby dosiahli zrelosť ľudskej osoby a súčasne poznali a prežívali tajomstvo spásy.

Kán. 218 - Tí, ktorí sa venujú posvätným disciplínam, majú oprávnenú slobodu bádania, ako aj rozvážneho prejavovania svojej mienky v tých veciach, v ktorých sú znalcami, pri zachovaní náležitej poslušnosti voči magistériu Cirkvi.

Kán. 219 - Všetci veriaci majú právo, aby pri voľbe životného stavu boli uchránení od akéhokoľvek nátlaku.

Kán. 220 - Nikomu nie je dovolené nelegitímne poškodiť dobrú povesť, ktorú niekto má, ani porušiť právo akejkoľvek osoby na ochranu vlastného súkromia.

Kán. 221 - § 1. Veriacim patrí, aby si legitímne vymáhali práva, ktoré majú v Cirkvi a obhajovali si ich na kompetentnom cirkevnom fóre podľa normy práva.
§ 2. Veriaci majú taktiež právo, aby v prípade, že ich kompetentná autorita predvoláva na súdne konanie, boli súdení podľa právnych predpisov, ktoré treba uplatňovať s právnou miernosťou.
§ 3. Veriaci majú právo, aby boli postihovaní kánonickými trestami iba podľa normy zákona.

Kán. 222 - § 1. Veriaci majú povinnosť prispievať na potreby Cirkvi, aby mala to, čo je potrebné na Boží kult, na diela apoštolátu a dobročinnej lásky, ako aj na slušné hmotné zabezpečenie služobníkov.
§ 2. Majú aj povinnosť napomáhať sociálnu spravodlivosť a tiež, pamätajúc na Pánovo prikázanie, z vlastných príjmov podporovať chudobných.

Kán. 223 - § 1. Pri uplatňovaní svojich práv veriaci ako jednotlivci aj ako spojení v združeniach musia mať na zreteli spoločné dobro Cirkvi, ako aj práva iných a svoje povinnosti voči iným.
§ 2. Cirkevnej autorite prislúcha, aby so zreteľom na spoločné dobro usmerňovala uplatňovanie práv, ktoré sú veriacim vlastné.

II. titul
POVINNOSTI A PRÁVA VERIACICH LAIKOV

Kán. 224 – Veriaci laici okrem tých povinností a práv, ktoré sú spoločné všetkým veriacim, a tých, ktoré sa stanovujú v iných kánonoch, majú povinnosti a práva, ktoré sa uvádzajú v kánonoch tohto titulu.

Kán. 225 - § 1. Keďže laici, tak ako všetci veriaci sú krstom a birmovaním Bohom určení na apoštolát, majú všeobecnú povinnosť a právo, tak jednotlivci ako aj spojení v združeniach snažiť sa, aby Božie posolstvo spásy všetci ľudia na celom svete spoznali a prijali; táto povinnosť je ešte naliehavejšia v tých okolnostiach, v ktorých ľudia môžu počuť evanjelium a poznať Krista iba ich prostredníctvom.
§ 2. Okrem toho majú osobitnú povinnosť, každý podľa svojho postavenia, aby poriadok časných vecí oživovali a zdokonaľovali evanjeliovým duchom, a tak vydávali svedectvo o Kristovi najmä pri spravovaní týchto vecí a pri vykonávaní svetských úloh.

Kán. 226 - § 1. Tí, ktorí žijú v manželskom stave, majú podľa vlastného povolania osobitnú povinnosť snažiť sa o budovanie Božieho ľudu prostredníctvom manželstva a rodiny.
§ 2. Keďže rodičia dali deťom život, majú veľmi vážnu povinnosť a právo ich vychovávať; preto predovšetkým kresťanskí rodičia majú povinnosť starať sa o kresťanskú výchovu detí podľa učenia podávaného Cirkvou.

Kán. 227 – Veriaci laici majú právo, aby sa im vo veciach pozemskej spoločnosti priznala sloboda, ktorá patrí všetkým občanom; ale pri užívaní tejto slobody sa majú starať, aby ich činnosti boli preniknuté evanjeliovým duchom a aby pozorne sledovali učenie predkladané

magistériom Cirkvi, pričom sa majú chrániť, aby v názorových otázkach nepredkladali vlastnú mienku ako učenie Cirkvi.

Kán. 228 - § 1. Laici, ktorí sú pokladaní za súcich, sú spôsobilí, aby ich posvätní pastieri prijímali do tých cirkevných úradov a na tie úlohy, ktoré podľa predpisov práva môžu vykonávať.
§ 2. Laici, ktorí sa vyznačujú náležitou vedomosťou, rozumnosťou a bezúhonnosťou, sú spôsobilí pomáhať pastierom Cirkvi podľa normy práva aj v radách ako znalci alebo poradcovia.

Kán. 229 - § 1. Laici majú povinnosť a právo osvojiť si poznanie kresťanskej náuky, primerané schopnosti a postaveniu každého z nich, aby mohli žiť podľa tejto náuky, vedeli ju aj sami hlásať a podľa potreby i obhajovať a aby sa mohli podieľať na vykonávaní apoštolátu.
§ 2. Majú aj právo osvojiť si plnšie vzdelanie v posvätných vedách, ktoré sa prednášajú na cirkevných univerzitách alebo fakultách, alebo inštitútoch náboženských vied, tým, že tam navštevujú prednášky a dosahujú akademické stupne.
§ 3. Takisto pri zachovávaní predpisov stanovených vzhľadom na vyžadovanú súcosť sú spôsobilí, aby od legitímnej cirkevnej autority dostali mandát na vyučovanie posvätných vied.

Kán. 230[1] - § 1. Laici[2], ktorí majú vek a vlohy stanovené dekrétom Konferencie biskupov, môžu byť predpísaným liturgickým obradom natrvalo prijatí do služby lektora a akolytu; toto udelenie služieb im však nedáva právo na poskytovanie hmotného zabezpečenia alebo mzdy zo strany Cirkvi.
§ 2. Na základe dočasného poverenia môžu laici pri liturgických úkonoch plniť úlohu lektora; takisto môžu všetci laici vykonávať úlohu komentátora, speváka a iné úlohy podľa normy práva.

---

[1] PCLTI, odpoveď z 30. júna 1992, *AAS* (86) 541 – 542:
Pochybnosť: *Či sa medzi tie liturgické úlohy, ktoré podľa kán. 230 § 2 CIC môžu vykonávať laici, muži alebo ženy, môže započítať aj posluhovanie pri oltári?*
Odpoveď: *kladne a podľa inštrukcie, ktorú má dať Apoštolský stolec.*
CCDDS, okružný list z 15. marca 1994, *Communicationes* 26 (1994) 160:

1. Kán. 230 § 2 stanovuje možnosť, nie príkaz: „laici... môžu“. Preto dovolenie niektorého biskupa v tejto veci nijako nemôže zaväzovať ostatných biskupov. Teda každý biskup vo svojej diecéze, po vypočutí mienky konferencie biskupov, má splnomocnenie podľa svojho rozumného uváženia rozhodnúť a nariadiť, čo treba robiť, aby sa liturgický život v rámci jeho právomoci uberal správnym smerom.
2. Svätý stolec zachováva, čo vzhľadom na miestne okolnosti niektorí biskupi nariadili ohľadom kánona 230 § 2, ale sám tiež napomína, že je veľmi vhodné, aby sa zachovávala jasná tradícia, čo sa týka služby chlapcov pri oltári. Je totiž známe, že toto spôsobilo priaznivý vzrast kňazských povolaní. Zostáva teda trvalou povinnosťou udržiavanie a podporovanie skupín chlapcov – miništrantov.
3. Ale ak v niektorej diecéze, vzhľadom na kán. 230 § 2, biskup strpí, aby zo zvláštnych dôvodov sa služba pri oltári dovolila aj ženám, musí toto podľa normy, ktorú sme vyššie uviedli, jasne vysvetliť veriacim a tiež poukázať na to, že ženy môžu plniť často úlohu lektora v liturgii a tiež rozdávať sväté prijímanie, ako mimoriadne vysluhovateľky Eucharistie a vykonávať aj ďalšie úlohy, ako to predvída kán. 230 § 2.
4. Z uvedeného musí byť jasné, že tieto liturgické služby sa zastávajú na základe „dočasnej delegácie“, podľa úsudku biskupa, a nejestvuje žiadne právo na to, aby ich laici, muži alebo ženy, vykonávali.

[2] Pápež František, MP *Spiritus Domini*, z 10. januára 2021, *L'Osservatore Romano* 11. januára 2021.

§ 3. Kde to vyžaduje potreba Cirkvi a je nedostatok služobníkov, môžu aj laici, hoci nie sú lektormi alebo akolytmi, zastávať niektoré ich služby, totiž vykonávať službu slova, viesť liturgické modlitby, udeľovať krst a rozdávať sväté prijímanie podľa predpisov práva.

Kán. 231 - § 1. Laici, ktorí sa natrvalo alebo na čas venujú osobitnej službe Cirkvi, majú povinnosť, aby nadobudli primeranú formáciu, vyžadovanú na náležité plnenie svojej úlohy a túto úlohu plnili svedomite, horlivo a usilovne.
§ 2. Pri zachovaní predpisu kán. 230 §1 majú právo na slušnú mzdu, primeranú svojmu postaveniu, ktorou sa môžu aj pri zachovaní predpisov občianskeho práva slušne postarať o potreby vlastné a svojej rodiny; takisto majú právo, aby mali náležite zaistenú sociálnu starostlivosť aj sociálne zabezpečenie a zdravotnú starostlivosť.

III. titul
POSVÄTNÍ SLUŽOBNÍCI ČIŽE KLERICI

I. kapitola
FORMOVANIE KLERIKOV

Kán. 232 - Cirkev má povinnosť, ako aj vlastné a výlučné právo formovať tých, ktorí sú určení na posvätné služby.

Kán. 233 - § 1. Celému kresťanskému spoločenstvu pripadá povinnosť rozvíjať povolania, aby v celej Cirkvi bolo dostatočne postarané o potreby posvätnej služby; túto povinnosť majú zvlášť kresťanské rodiny, vychovávatelia a osobitným spôsobom kňazi, predovšetkým farári. Diecézni biskupi, ktorí sa majú najviac starať o vzrast povolaní, majú poúčať sebe zverený ľud o význame posvätnej služby a o potrebe služobníkov v Cirkvi a majú podnecovať a podporovať podujatia na rozvíjanie povolaní, predovšetkým dielami, ustanovenými na tento cieľ.
§ 2. Okrem toho kňazi, najmä však diecézni biskupi sa majú starať, aby sa slovom i skutkom rozumne poskytovala pomoc a náležitá príprava tým mužom zrelšieho veku, ktorí sa považujú za povolaných na posvätné služby.

Kán. 234 - § 1. Tam, kde existujú malé semináre a iné inštitúcie tohto druhu, sa majú zachovať a podporovať; v nich sa má na rozvíjanie povolaní postarať, aby sa osobitná náboženská formácia poskytovala spolu s humanitným a vedeckým vzdelávaním; ba kde to diecézny biskup považuje za osožné, má sa postarať o zriadenie malého seminára alebo podobnej inštitúcie.
§ 2. Ak sa v istých prípadoch podľa okolností niečo iné neodporúča, mladíci, ktorí majú úmysel dosiahnuť kňazstvo, majú dostať takú humanitnú a vedeckú formáciu, akou sa mladíci, každý vo svojej krajine, pripravujú na vyššie štúdiá.

Kán. 235 - § 1. Mladíci, ktorí majú úmysel prijať kňazstvo, majú dostať vhodnú duchovnú formáciu a prípravu na vlastné úlohy vo veľkom seminári po celý čas formovania, alebo ak to okolnosti podľa úsudku diecézneho biskupa vyžadujú, aspoň počas štyroch rokov.

§ 2. Tých, ktorí sa legitímne zdržiavajú mimo seminára, má diecézny biskup zveriť nábožnému a súcemu kňazovi, ktorý má dozerať na to, aby boli starostlivo formovaní v duchovnom živote a v disciplíne.

Kán. 236 - Uchádzači o trvalý diakonát majú byť podľa predpisov konferencie biskupov formovaní v pestovaní duchovného života a majú byť pripravovaní na riadne plnenie povinností, ktoré sú vlastné tomuto stavu:
1. mladíci aspoň počas troch rokov pobytom v nejakom osobitnom dome, ak diecézny biskup z vážnych dôvodov nestanovil ináč;
2. muži zrelšieho veku, slobodní alebo ženatí, podľa programu rozvrhnutého na tri roky a určeného tou istou konferenciou biskupov.

Kán. 237 - § 1. V jednotlivých diecézach, kde je to možné a užitočné, má byť veľký seminár; ináč seminaristi, ktorí sa pripravujú na posvätné služby, majú sa zveriť inému semináru alebo sa má zriadiť interdiecézny seminár.
§ 2.[3] Konferencia biskupov, ak ide o seminár pre celé jej územie, ináč biskupi, ktorých sa to týka, nemajú zriadiť interdiecézny seminár, ak predtým nedostali potvrdenie Apoštolského stolca tak pre samo zriadenie, ako aj pre štatút seminára.

Kán. 238 - § 1. Legitímne zriadené semináre samým právom majú v Cirkvi právnu subjektivitu.
§ 2. Pri vybavovaní všetkých záležitostí v mene seminára vystupuje jeho rektor, ak pre niektoré záležitosti kompetentná autorita nestanovila niečo iné.

Kán. 239 - § 1. V každom seminári má byť rektor, ktorý stojí na jeho čele a podľa potreby aj vicerektor, ekonóm a ak seminaristi študujú v samom seminári, učitelia, ktorí majú prednášať rozličné disciplíny usporiadané podľa vhodného poriadku.
§ 2. V každom seminári má byť aspoň jeden špirituál, pričom sa seminaristom ponecháva sloboda obrátiť sa aj na iných kňazov, ktorých na túto úlohu určil biskup.
§ 3. Štatútom seminára sa má určiť, akým spôsobom sa na starostlivosti rektora najmä o zachovávanie disciplíny majú zúčastňovať ostatní predstavení, učitelia, ba aj sami seminaristi.

Kán. 240 - § 1. Okrem riadnych spovedníkov majú do seminára pravidelne prichádzať iní spovedníci a pri neporušení disciplíny seminára majú mať seminaristi vždy právo obrátiť sa na ktoréhokoľvek spovedníka či už v seminári alebo mimo neho.
§ 2. Pri rozhodovaniach o dovolení pristúpiť seminaristom k sväteniam alebo o ich prepustení zo seminára sa nikdy nemožno pýtať na mienku špirituála a spovedníkov.

Kán. 241 - § 1. Do veľkého seminára má diecézny biskup prijímať iba tých, ktorých vzhľadom na ich ľudské a mravné, duchovné a intelektuálne vlohy, na ich telesné a duševné zdravie, ako aj na správny úmysel považuje za spôsobilých natrvalo sa venovať posvätným službám.

[3] Pápež Fratnitšek, C*ompeterntias quasdam decernere*, z 11. ferbuára 2022, *L'Osservatore Romano*, 15. februára 2002 (CLXII, n.37, p.8).

§ 2. Pred prijatím musia predložiť doklady o tom, že prijali krst a birmovanie a iné doklady, ktoré sa vyžadujú podľa predpisov *Programu kňazskej formácie*.

§ 3. Ak ide o prijatie takých, ktorí boli prepustení z iného seminára alebo z rehoľného inštitútu, vyžaduje sa navyše svedectvo príslušného predstaveného predovšetkým o príčine ich prepustenia alebo odchodu.

Kán. 242 - § 1[4]. V jednotlivých krajinách má byť Program kňazskej formácie, ktorý má stanoviť konferencia biskupov so zreteľom na normy, vydané najvyššou cirkevnou autoritou a potvrdiť Svätý stolec, prispôsobiť aj novým okolnostiam takisto s potvrdením Svätého stolca; v ňom sa majú určiť hlavné zásady a všeobecné normy formovania, ktoré treba poskytovať v seminári, prispôsobené pastoračným potrebám každej oblasti alebo provincie.
§ 2. Normy *Programu*, o ktorom sa hovorí v § 1, sa majú zachovávať vo všetkých diecéznych a interdiecéznych seminároch.

Kán. 243 - Každý seminár má mať okrem toho vlastný poriadok schválený diecéznym biskupom, alebo ak ide o interdiecézny seminár, biskupmi, ktorých sa to týka; v ňom sa normy Programu kňazskej formácie majú prispôsobiť osobitným okolnostiam a bližšie určiť najmä tie body disciplíny, ktoré sa týkajú každodenného života seminaristov a poriadku celého seminára.

Kán. 244 - Duchovná formácia a vedecké vzdelávanie seminaristov sa má v seminári harmonicky zladiť a zamerať na to, aby si každý podľa svojej povahy s náležitou ľudskou zrelosťou osvojil ducha evanjelia a úzky vzťah ku Kristovi.

Kán. 245 - § 1. Duchovnou formáciou sa seminaristi majú stať súcimi na plodné vykonávanie pastoračnej služby a majú si osvojiť misionárskeho ducha a učiť sa, že služba vykonaná vždy so živou vierou a láskou prispieva k ich vlastnému posväteniu; takisto sa majú učiť pestovať tie čnosti, ktoré sa cenia v ľudskom spoločenstve, a to tak, aby mohli dosiahnuť vhodný súlad medzi ľudskými a nadprirodzenými hodnotami.
§ 2. Seminaristi sa majú formovať tak, aby sa preniknutí láskou ku Kristovej Cirkvi poníženou a synovskou láskou spájali s Rímskym veľkňazom, Petrovým nástupcom, aby sa k vlastnému biskupovi vinuli ako jeho verní spolupracovníci a spoločne pracovali s bratmi; spoločným životom v seminári a pestovaním vzťahu priateľstva a družnosti s inými sa majú pripravovať na bratskú jednotu s diecéznym presbytériom, ktorého členmi budú v službe Cirkvi.

Kán. 246 - § 1. Stredobodom celého seminárneho života má byť slávenie Eucharistie, aby seminaristi účasťou na samej Kristovej láske každodenne čerpali najmä z tohto prehojného prameňa silu ducha na apoštolskú prácu a pre svoj duchovný život.
§ 2. Majú sa formovať na slávenie liturgie hodín, ktorou sa boží služobníci v mene Cirkvi modlia k Bohu za všetok im zverený ľud, ba za celý svet.

[4] Pápež Fratnitšek, C*ompeterntias quasdam decernere*, z 11. ferbuára 2022, *L'Osservatore Romano*, 15. februára 2002 (CLXII, n.37, p.8).

§ 3. Má sa rozvíjať úcta k preblahoslavenej Panne Márii aj mariánskym ružencom, rozjímavá modlitba a iné nábožné úkony, ktorými si seminaristi majú osvojiť ducha modlitby a získať silu pre svoje povolanie.
§ 4. Seminaristi si majú navyknúť na časté pristupovanie k sviatosti pokánia a odporúča sa, aby každý mal slobodne zvoleného moderátora svojho duchovného života, ktorému by mohol s dôverou otvoriť svoje svedomie.
§ 5. Seminaristi si majú každoročne vykonať duchovné cvičenia.

Kán. 247 - § 1. Na zachovávanie celibátneho stavu sa majú pripravovať primeranou výchovou a majú sa naučiť mať ho v úcte ako osobitný Boží dar.
§ 2. Seminaristi majú byť náležite oboznámení s povinnosťami a záväzkami, ktoré sú vlastné posvätným služobníkom Cirkvi, pričom sa im nemá zamlčať nijaká ťažkosť kňazského života.

Kán. 248 – Náukové vzdelávanie, ktoré treba poskytovať, je zamerané na to, aby seminaristi spolu so všeobecnou kultúrou zodpovedajúcou potrebám miesta a času, nadobudli rozsiahle a dôkladné vedomosti v posvätných disciplínach, aby vlastnou vierou, na nich založenou a nimi živenou, mohli ľuďom svojej doby vhodne, spôsobom primeraným ich chápaniu hlásať učenie evanjelia.

Kán. 249 - Programom kňazskej formácie sa má zabezpečiť, aby sa seminaristi dôkladne naučili nielen rodnú reč, ale aby dobre ovládali aj latinský jazyk a osvojili si aj primeranú znalosť cudzích jazykov, ktorých poznanie sa považuje za potrebné alebo užitočné na ich formovanie alebo vykonávanie pastoračnej služby.

Kán. 250 - Filozofické a teologické štúdiá konané v samom seminári môžu prebiehať buď postupne alebo súčasne podľa Programu kňazskej formácie; štúdiá majú trvať aspoň celých šesť rokov a to tak, aby čas určený na filozofické disciplíny sa rovnal celým dvom rokom, na teologické štúdiá však celým štyrom rokom.

Kán. 251 - Filozofické vzdelávanie, ktoré sa má opierať o trvalo platné filozofické dedičstvo a má brať do úvahy aj súčasné filozofické bádanie, sa má poskytovať tak, aby zdokonaľovalo ľudskú formáciu seminaristov, podporovalo bystrosť ducha a urobilo ich schopnejšími na teologické štúdiá.

Kán. 252 - § 1. Teologické vzdelávanie sa má vo svetle viery pod vedením magistéria poskytovať tak, aby seminaristi spoznali katolícke učenie v celosti, ktoré sa opiera o Božie zjavenie, urobili ho pokrmom vlastného duchovného života a vedeli ho vo vykonávaní služby náležite hlásať a obhajovať.
§ 2. Seminaristi sa s osobitnou starostlivosťou majú vzdelávať vo Svätom písme, aby získali prehľad o celom Svätom písme.
§ 3. Majú sa konať prednášky z dogmatickej teológie, opreté vždy o napísané Božie slovo a posvätnú Tradíciu, pomocou ktorých sa seminaristi, vedení predovšetkým svätým Tomášom ako učiteľom, majú naučiť hlbšie vnikať do tajomstiev spásy; takisto aj prednášky z morálnej a pastorálnej teológie, kánonického práva, liturgie, cirkevných

dejín ako aj iných pomocných a špeciálnych disciplín podľa normy predpisov Programu kňazskej formácie.

Kán. 253 - § 1. Za učiteľov filozofických, teologických a právnických disciplín má biskup alebo biskupi, ktorých sa to týka, vymenovať len tých, ktorí vynikajú v čnostiach a dosiahli doktorát alebo licenciát na univerzite alebo fakulte uznanej Svätým stolcom.
§ 2. Treba dbať na to, aby boli vymenovaní odlišní učitelia na vyučovanie Svätého písma, dogmatickej teológie, morálnej teológie, liturgiky, filozofie, kánonického práva, cirkevných dejín a iných disciplín, ktoré treba prednášať podľa vlastnej metódy.
§ 3. Učiteľa, ktorý sa vážne spreneveruje svojej úlohe, má odvolať autorita, o ktorej sa hovorí v § 1.

Kán. 254 - § 1. Učitelia sa pri prednášaní disciplín stále majú starať o vnútornú jednotu a súlad celého učenia viery, aby sa seminaristi presvedčili, že sa učia jednu vedu; aby sa to čím ľahšie dosiahlo, v seminári má byť niekto, kto usmerňuje celý program štúdií.
§ 2. Seminaristov treba vyučovať tak, aby sa aj sami stali spôsobilí skúmať otázky vhodnými vlastnými bádaniami a vedeckou metódou; preto sa majú konať cvičenia, na ktorých sa seminaristi pod vedením učiteľov majú učiť samostatnou prácou vykonať niektoré štúdiá.

Kán. 255 - Hoci v seminári celá formácia seminaristov sleduje pastoračný cieľ, má sa v ňom zaviesť pastoračná výuka v užšom zmysle, ktorou si seminaristi majú osvojiť zásady a metódy, potrebné na vykonávanie služby učiť, posväcovať a riadiť Boží ľud aj so zreteľom na potreby miesta a času.

Kán. 256 - § 1. Seminaristi majú byť starostlivo pripravovaní na to, čo sa osobitným spôsobom vzťahuje na posvätnú službu, predovšetkým so zreteľom na katechetickú a homiletickú činnosť, na Boží kult a osobitne na slávenie sviatostí, na kontakt s ľuďmi, a to aj s nekatolíkmi alebo neveriacimi, na spravovanie farnosti a na plnenie ostatných úloh.
§ 2. Seminaristi majú byť poučení o potrebách celej Cirkvi tak, aby mali starosť o napomáhanie povolaní, o misijné, ekumenické a iné naliehavejšie otázky, aj sociálne.

Kán. 257 - § 1. Treba sa postarať o také formovanie seminaristov, aby mali starosť nielen o partikulárnu cirkev, do služby ktorej budú inkardinovaní, ale aj o celú Cirkev a aby prejavili ochotu venovať sa partikulárnym cirkvám, na ktoré dolieha veľký nedostatok.
§ 2. Diecézny biskup sa má postarať, aby klerici, ktorí sa chcú presídliť z vlastnej partikulárnej cirkvi do partikulárnej cirkvi inej krajiny, boli vhodne pripravení tam vykonávať posvätnú službu, čiže aby sa naučili aj reč krajiny a poznali jej inštitúcie, sociálne podmienky, obyčaje a zvyky.

Kán. 258 - Aby si seminaristi osvojili umenie apoštolovať aj priamo v praxi, majú sa počas štúdií, najmä však cez prázdniny, vždy pod vedením skúseného kňaza, uvádzať do pastoračnej praxe vhodnými cvičeniami, prispôsobenými veku seminaristov a miestnym podmienkam, a určenými podľa úsudku ordinára.

Kán. 259 - § 1. Diecéznemu biskupovi, alebo, ak ide o interdiecézny seminár, biskupom, ktorých sa to týka, patrí právo rozhodovať vo veciach vyššieho riadenia a spravovania seminára.
§ 2. Diecézny biskup, alebo, ak ide o interdiecézny seminár, biskupi, ktorých sa to týka, sami majú seminár osobne často navštevovať, dozerať na formáciu svojich seminaristov, ako aj na filozofické a teologické vzdelávanie, ktoré sa v ňom poskytuje, a majú získať informácie o povolaní, povahe, nábožnosti a prospechu seminaristov najmä vzhľadom na udelenie posvätných vysviacok.

Kán. 260 - Pri plnení svojich úloh všetci musia poslúchať rektora, ktorého povinnosťou je starať sa o každodenné vedenie seminára podľa normy Programu kňazskej formácie a seminárneho poriadku.

Kán. 261 - § 1. Rektor seminára a pod jeho autoritou predstavení a učitelia sa majú zo svojej strany starať, aby seminaristi presne zachovávali normy, predpísané Programom kňazskej formácie a seminárneho poriadku.
§ 2. Rektor seminára a moderátor štúdií sa majú svedomito starať, aby si učitelia náležite plnili svoju úlohu podľa predpisov Programu kňazskej formácie a seminárneho poriadku.

Kán. 262 - Seminár má byť vyňatý z farského riadenia; a pre všetkých, ktorí sú v seminári, úrad farára má vykonávať rektor alebo jeho delegát, s výnimkou manželských záležitostí a pri zachovaní predpisu kán. 985.

Kán. 263 - Diecézny biskup, alebo, ak ide o interdiecézny seminár, biskupi, ktorých sa to týka, sa musia podielom, ktorý si spoločnou dohodou určili, starať o zriadenie a udržiavanie seminára, o materiálne zabezpečenie seminaristov, ako aj o mzdu učiteľov a iné potreby seminára.

Kán. 264 - § 1. Aby bolo postarané o potreby seminára, biskup okrem milodarov, o ktorých sa hovorí v kán. 1266, môže v diecéze stanoviť príspevok.
§ 2. Príspevku na seminár podliehajú všetky cirkevné právnické osoby aj súkromné, ktoré majú sídlo v diecéze, ak nie sú vydržiavané len z almužny alebo ak sa v nich aktuálne nachádza kolégium žiakov alebo učiteľov, ktorého cieľom je napomáhať spoločné dobro Cirkvi; tento príspevok musí byť všeobecný, úmerný príjmom tých, ktorí mu podliehajú, a stanovený podľa potrieb seminára.

II. kapitola
ZAČLENENIE ČIŽE INKARDINÁCIA KLERIKOV

Kán. 265[5] - Každý klerik musí byť inkardinovaný buď do nejakej partikulárnej cirkvi alebo osobnej prelatúry, buď do niektorého inštitútu zasväteného života alebo do spoločnosti, ktoré majú toto splnomocnenie, alebo aj do niektorého verejného klerického združenia, ktoré dostalo toto splnomocnenie od Apoštolského stolca, takže klerici bez predstaveného čiže potulní sa vôbec nepripúšťajú.

[5] Pápež Fratnitšek, C*ompeterntias quasdam decernere*, z 11. ferbuára 2022, *L'Osservatore Romano*, 15. februára 2002 (CLXII, n.37, p.8).

Kán. 266 - § 1. Prijatím diakonátu sa niekto stáva klerikom a je inkardinovaný do partikulárnej cirkvi alebo osobnej prelatúry, pre ktorej službu je prijatý.
§ 2. Člen rehoľného inštitútu s doživotnými sľubmi alebo kto bol definitívne včlenený do klerickej spoločnosti apoštolského života, prijatím diakonátu je inkardinovaný ako klerik do tohto inštitútu alebo spoločnosti, ak konštitúcie, keď ide o spoločnosti, neurčujú niečo iné.
§ 3. Člen sekulárneho inštitútu prijatím diakonátu je inkardinovaný do partikulárnej cirkvi, do služby ktorej bol prijatý, ak na základe dovolenia Apoštolského stolca nie je inkardinovaný do samého inštitútu.

Kán. 267 - § 1. Aby už inkardinovaný klerik bol platne inkardinovaný do inej partikulárnej cirkvi, musí od diecézneho biskupa dostať ním podpísanú listinu exkardinácie; a rovnako od diecézneho biskupa partikulárnej cirkvi, do ktorej si želá byť inkardinovaný, ním podpísanú listinu inkardinácie.
§ 2. Takto udelená exkardinácia nenadobúda účinok, ak sa nedosiahla inkardinácia v inej partikulárnej cirkvi.

Kán. 268 - § 1. Klerik, ktorý sa legitímne presídlil z vlastnej partikulárnej cirkvi do inej, po uplynutí piatich rokov je samým právom inkardinovaný do tejto partikulárnej cirkvi, ak takýto úmysel prejavil písomne tak diecéznemu biskupovi hostiteľskej cirkvi, ako aj vlastnému diecéznemu biskupovi a ani jeden z nich mu do štyroch mesiacov od prijatia listiny písomne nevyjadril odmietavý postoj.
§ 2. Doživotným alebo definitívnym prijatím do inštitútu zasväteného života alebo do spoločnosti apoštolského života klerik, ktorý je podľa normy kán. 266 § 2 inkardinovaný do tohto inštitútu alebo do tejto spoločnosti, je z vlastnej partikulárnej cirkvi exkardinovaný.

Kán. 269 - Diecézny biskup má k inkardinácii klerika pristúpiť, iba ak:
1. to vyžaduje potreba alebo úžitok jeho partikulárnej cirkvi a neporušia sa predpisy práva, vzťahujúce sa na slušné materiálne zabezpečenie klerikov;
2. sa z legitímneho dokladu presvedčil, že exkardinácia bola udelená, a okrem toho má od exkardinujúceho diecézneho biskupa, v prípade potreby pod tajomstvom, vhodné svedectvá o živote, mravoch a štúdiách klerika;
3. klerik tomu istému diecéznemu biskupovi písomne vyhlásil, že sa chce venovať službe novej partikulárnej cirkvi podľa normy práva.

Kán. 270 - Exkardináciu možno dovolene udeliť len z oprávnených dôvodov, akými sú užitočnosť pre Cirkev alebo dobro samého klerika; odoprieť sa však môže len ak sú na to vážne dôvody; avšak klerikovi, ktorý sa cíti ukrivdený a našiel biskupa, ktorý ho prijme, je dovolené predložiť proti rozhodnutiu rekurz.

Kán. 271 - § 1. Okrem prípadu skutočnej potreby vlastnej partikulárnej cirkvi nemá diecézny biskup odoprieť povolenie na presídlenie klerikom, ktorí chcú odísť do krajov trpiacich veľkým nedostatkom kléru a tam vykonávať posvätnú službu a vie o nich, že sú pripravení, a považuje ich za vhodných; má sa však postarať, aby písomnou dohodou

s diecéznym biskupom miesta, kam odchádzajú, boli ustálené práva a povinnosti týchto klerikov.
§ 2. Diecézny biskup môže svojim klerikom dať povolenie presídliť sa do inej partikulárnej cirkvi na určitý čas aj viac ráz obnovený, ale tak, aby títo klerici zostali inkardinovaní vo vlastnej partikulárnej cirkvi a po návrate do nej mali všetky práva, ktoré by mali, keby sa v nej venovali posvätnej službe.
§ 3. Klerika, ktorý legitímne prešiel do inej partikulárnej cirkvi a zostáva inkardinovaný vo vlastnej cirkvi, môže vlastný diecézny biskup z oprávneného dôvodu odvolať, len keď sa dodržia dohody uzavreté s druhým biskupom ako aj prirodzená miernosť; rovnako pri zachovaní tých istých podmienok môže diecézny biskup druhej partikulárnej cirkvi takému klerikovi z oprávneného dôvodu odoprieť povolenie na ďalší pobyt na svojom území.

Kán. 272 - Exkardináciu a inkardináciu, ako aj povolenie presídliť sa do inej partikulárnej cirkvi môže diecézny administrátor udeliť iba po roku od uprázdnenia biskupského stolca a so súhlasom kolégia konzultorov.

III. kapitola
POVINNOSTI A PRÁVA KLERIKOV

Kán. 273 - Klerici majú osobitnú povinnosť preukazovať úctu a poslušnosť Najvyššiemu veľkňazovi a svojmu ordinárovi.

Kán. 274 - § 1. Iba klerici môžu dostať úrady, na vykonávanie ktorých sa vyžaduje moc posvätného stavu alebo cirkevná riadiaca moc.
§ 2. Klerici, ak ich legitímna prekážka neospravedlňuje, sú povinní prijať a verne plniť úlohu, ktorú im zveril ich ordinár.

Kán. 275 - § 1. Klerici, keďže sa všetci zúčastňujú na jednom diele, totiž na budovaní Kristovho tela, majú byť medzi sebou spojení zväzkom bratstva a modlitby a majú navzájom spolupracovať podľa predpisov partikulárneho práva.
§ 2. Klerici majú uznávať a napomáhať poslanie, ktoré laici, každý svojím podielom, vykonávajú v Cirkvi a vo svete.

Kán. 276 - § 1. Klerici sú z osobitného dôvodu povinní sa vo svojom živote usilovať o svätosť, lebo prijatím posvätného stavu sú z nového titulu zasvätení Bohu, a sú rozdávateľmi Božích tajomstiev na službu jeho ľudu.
§ 2. Aby mohli dosiahnuť túto dokonalosť:
1. predovšetkým majú verne a neúnavne plniť povinnosti pastoračnej služby;
2. svoj duchovný život majú sýtiť pokrmom zo stola Svätého písma a zo stola Eucharistie; preto sa biskupi a kňazi nástojčivo vyzývajú, aby denne prinášali eucharistickú obetu, diakoni aby sa denne na tejto obete zúčastňovali;
3. biskupi a kňazi, ako aj diakoni, ktorí sa pripravujú na kňazstvo, majú povinnosť modliť sa každý deň liturgiu hodín podľa vlastných a schválených liturgických kníh; trvalí diakoni sa z nej majú modliť tú časť, ktorú určí konferencia biskupov;

4. rovnako sú povinní zúčastňovať sa na duchovných cvičeniach podľa predpisov partikulárneho práva;
5. naliehavo sa od nich žiada, aby sa pravidelne venovali meditatívnej modlitbe, často pristupovali k sviatosti pokánia, osobitne si uctievali Bohorodičku Pannu a používali iné spoločné a osobitné prostriedky posväcovania.

Kán. 277 - § 1. Klerici majú záväzok zachovávať dokonalú a doživotnú zdržanlivosť pre nebeské kráľovstvo, a preto ich viaže celibát, ktorý je osobitným Božím darom; pomocou neho sa posvätní služobníci môžu nerozdeleným srdcom ľahšie privinúť ku Kristovi a slobodnejšie sa oddať službe Bohu a ľuďom.
§ 2. Klerici sa s náležitou rozvážnosťou majú správať k osobám, ktorých navštevovanie by mohlo ohroziť ich záväzok zachovávať zdržanlivosť alebo pohoršiť veriacich.
§ 3. Patrí do kompetencie diecézneho biskupa, aby v tejto veci stanovil presnejšie normy a v jednotlivých prípadoch posúdil zachovávanie tejto povinnosti.

Kán. 278 - § 1. Svetskí klerici majú právo združovať sa s inými na dosiahnutie cieľov, primeraných klerickému stavu.
§ 2. Svetskí klerici si majú vysoko vážiť najmä tie združenia, ktoré podľa štatútu, preskúmaného kompetentnou autoritou, vhodným a primerane schváleným pravidlom života a bratskou pomocou podporujú ich svätosť vo vykonávaní služby a upevňujú jednotu klerikov navzájom a s vlastným biskupom.
§ 3. Klerici sa majú zdržať zakladania združení alebo sa zúčastňovať na združeniach, ktorých cieľ alebo činnosť nie sú zlúčiteľné so záväzkami, vlastnými klerickému stavu, alebo ktoré môžu prekážať v starostlivom plnení úlohy, ktorú im zverila kompetentná cirkevná autorita.

Kán. 279 - § 1. Klerici majú aj po prijatí kňazstva pokračovať v posvätných štúdiách a pridŕžať sa spoľahlivej náuky, ktorá je založená na Svätom písme, odovzdanej z minulosti a všeobecne prijatej Cirkvou, ako ju vymedzujú najmä dokumenty koncilov a Rímskych veľkňazov a vyhýbať sa svetským novotám vo vyjadrovaní a nepravej vede.
§ 2. Kňazi podľa predpisov partikulárneho práva majú navštevovať pastorálne prednášky, ktoré treba zaviesť po kňazskej vysviacke, a v čase určenom tým istým právom sa majú zúčastňovať aj na iných prednáškach, teologických stretnutiach alebo konferenciách, ktorými sa im má poskytnúť príležitosť na získanie hlbšieho poznania posvätných vied a pastoračných metód.
§ 3. Majú pokračovať aj v poznávaní iných vied, predovšetkým tých, ktoré súvisia s posvätnými vedami, pokiaľ im to pomáha najmä pri vykonávaní pastoračnej služby.

Kán. 280 - Klerikom sa veľmi odporúča nejaký spôsob spoločného života a tam, kde jestvuje, treba ho podľa možnosti zachovať.

Kán. 281 - § 1. Klerici, keďže sa venujú cirkevnej službe, zasluhujú si mzdu, primeranú ich postaveniu, so zreteľom tak na povahu samej úlohy, ako aj na miestne i časové okolnosti, ktorou sa môžu postarať o svoje životné potreby aj o spravodlivú odmenu tým, na ktorých službu sú odkázaní.

§ 2. Takisto sa treba postarať, aby mali takú sociálnu pomoc, ktorou sa vhodne zabezpečia ich potreby v chorobe, v invalidite alebo v starobe.
§ 3. Ženatí diakoni, ktorí sa naplno venujú cirkevnej službe, si zasluhujú mzdu, ktorou sa môžu postarať o svoje materiálne zabezpečenie i svojej rodiny; tí však, ktorí dostávajú mzdu na základe občianskeho zamestnania, ktoré vykonávajú alebo vykonávali, z týchto príjmov sa majú postarať o svoje potreby a o potreby svojej rodiny.

Kán. 282 - § 1. Klerici majú viesť jednoduchý život a zdržiavať sa všetkého, čo má náznak márnivosti.
§ 2. Dobrá, ktoré nadobúdajú z príležitosti vykonávania cirkevného úradu a ktoré sa zvýšia po postaraní sa o slušné materiálne zabezpečenie a splnenie všetkých povinností vlastného stavu, majú použiť na dobro Cirkvi a na diela dobročinnej lásky.

Kán. 283 - § 1. Klerici, hoci nezastávajú úrad spojený s rezidovaním, predsa sa nemajú bez aspoň predpokladaného povolenia vlastného ordinára vzďaľovať zo svojej diecézy na dlhší čas, ktorý treba stanoviť partikulárnym právom.
§ 2. Patrí im však, aby každoročne mali náležitý a dostatočný čas na dovolenku, ktorý je stanovený univerzálnym alebo partikulárnym právom.

Kán. 284 - Klerici majú nosiť slušný cirkevný odev podľa noriem vydaných konferenciou biskupov a podľa legitímnych miestnych zvykov.

Kán. 285 - § 1. Klerici sa podľa predpisov partikulárneho práva majú úplne zdržiavať všetkého, čo sa nesluší na ich stav.
§ 2. Klerici sa majú vyhýbať tomu, čo síce nie je neslušné, ale je cudzie klerickému stavu.
§ 3. Klerikom sa zakazuje prijímať verejné úrady, s ktorými je spojená účasť na vykonávaní občianskej moci.
§ 4. Bez povolenia svojho ordinára nemajú preberať spravovanie majetkov, ktoré patria laikom, alebo svetské úrady, s ktorými je spojené bremeno skladania účtov; zakazuje sa im bez porady s vlastným ordinárom, ručiť hoci aj vlastnými majetkami; takisto sa majú vyvarovať podpisovania zmeniek, ktorými sa preberá záväzok vyplatiť peniaze bez určeného dôvodu.

Kán. 286 - Klerikom sa zakazuje osobne alebo prostredníctvom iných podnikať alebo obchodovať či už na vlastný osoh, alebo na osoh iných bez povolenia legitímnej cirkevnej autority.

Kán. 287 - § 1. Klerici majú vždy všemožne podporovať zachovávanie pokoja a svornosti medzi ľuďmi založenej na spravodlivosti.
§ 2. Nemajú mať aktívnu účasť v politických stranách a na riadení odborových organizácií, ak to podľa úsudku kompetentnej cirkevnej autority nevyžaduje obrana práv Cirkvi alebo napomáhanie spoločného dobra.

Kán. 288 - Trvalí diakoni nie sú viazaní predpismi kán. 284, 285 § 3 a 4, 286, 287 § 2, ak partikulárne právo nestanovuje niečo iné.

Kán. 289 - § 1. Keďže vojenská služba je pre klerický stav menej vhodná, klerici, ako aj kandidáti na posvätný stav nemajú sa bez povolenia svojho ordinára dobrovoľne hlásiť k vojsku.
§ 2. Klerici majú využívať výnimky spod vykonávania úloh a verejných občianskych úradov, cudzích klerickému stavu, ktoré v ich prospech udeľujú zákony a dohody alebo zvyky, ak v jednotlivých prípadoch vlastný ordinár nerozhodol ináč.

IV. kapitola
STRATA KLERICKÉHO STAVU

Kán. 290 – Platne prijatá posvätná vysviacka sa nikdy nestáva neplatnou. Klerik však stráca klerický stav:
1. súdnym rozsudkom alebo administratívnym dekrétom, ktorým sa vyhlasuje neplatnosť posvätnej vysviacky;
2. legitímne uloženým trestom prepustenia;
3. reskriptom Apoštolského stolca; takýto reskript však Apoštolský stolec udeľuje diakonom len z vážnych dôvodov, kňazom z veľmi vážnych dôvodov.

Kán. 291 - Okrem prípadov, o ktorých sa hovorí v kán. 290, bod 1, strata klerického stavu neprináša so sebou dišpenz od záväzku celibátu, ktorý udeľuje iba Rímsky veľkňaz.

Kán. 292 - Klerik, ktorý podľa normy práva stráca klerický stav, stráca ním práva vlastné klerickému stavu a ani ho viac neviažu nijaké povinnosti klerického stavu pri zachovaní predpisu kán. 291; má zakázané vykonávať moc posvätného stavu pri neporušení predpisu kán. 976; tým samým je zbavený všetkých úradov, úloh a akejkoľvek delegovanej moci.

Kán. 293 - Klerik, ktorý stratil klerický stav, môže byť znova prijatý medzi klerikov iba reskriptom Apoštolského stolca.

IV. titul
OSOBNÉ PRELATÚRY

Kán. 294 - Na podporu vhodného rozmiestnenia kňazov alebo na uskutočnenie osobitných pastoračných alebo misijných diel pre rozličné krajiny alebo rozličné sociálne skupiny Apoštolský stolec po vypočutí mienky konferencií biskupov, ktorých sa to týka, môže zriadiť osobné prelatúry, ktoré pozostávajú z kňazov a diakonov svetského kléru.

Kán. 295[6] - § 1. Osobná prelatúra, pripodobnená verejným klerickým združeniam pápežského práva s fakultou inkardinovať klerikov, sa riadi štatútom schváleným alebo vydaným Apoštolským stolcom a na jej čele je prelát ako moderátor s fakultami ordinára, ktorý má právo zriadiť národný alebo medzinárodný seminár, ako aj inkardinovať seminaristov a povýšiť ich do posvätného stavu na titul služby prelatúre.

[6]Pápež František, Lettera Apostolica "Motu proprio" con la quale vengono modificati i cann.295-296 relativi alle Prelature personali, 8. augusta 2023, L'Osservatore Romano, 8. augusta 2023.

§ 2. Prelát ako moderátor s fakultami ordinára sa musí starať tak o duchovné formovania tých, ktorých na spomínaný titul povýšil, ako aj o ich slušné materiálne zabezpečenie.

Kán. 296[7] – Pri zachovaní predpisov kán. 107, laici sa môžu venovať dielam apoštolátu osobnej prelatúry na základe dohôd uzavretých s prelatúrou; avšak spôsob tejto organickej spolupráce, ako aj hlavné povinnosti a práva, ktoré sú s ňou spojené, majú sa vhodne stanoviť v štatúte.

Kán. 297 - Štatút má rovnako stanoviť vzťahy osobnej prelatúry k miestnym ordinárom tých partikulárnych cirkví, v ktorých po predchádzajúcom súhlase diecézneho biskupa táto prelatúra vykonáva alebo mieni vykonávať svoje pastoračné alebo misijné diela.

V. titul
ZDRUŽENIA VERIACICH

I. kapitola
SPOLOČNÉ NORMY

Kán. 298 - § 1. V Cirkvi jestvujú združenia odlišné od inštitútov zasväteného života a od spoločností apoštolského života, v ktorých sa veriaci, klerici alebo laici, alebo klerici a laici spolu, usilujú spoločným pričinením pestovať dokonalejší život, alebo napomáhať verejný kult či kresťanské učenie, alebo iné diela apoštolátu čiže podujatia evanjelizácie, alebo vykonávať skutky nábožnosti alebo dobročinnej lásky a kresťanským duchom oživovať časný poriadok.
§ 2. Veriaci majú vstupovať najmä do takých združení, ktoré kompetentná cirkevná autorita buď zriadila, buď pochválila, alebo odporučila.

Kán. 299 - § 1. Po uzavretí vzájomnej súkromnej dohody majú veriaci právo zakladať združenia na dosahovanie cieľov, o ktorých sa hovorí v kán. 298 § 1, pri zachovaní predpisu kán. 301 § 1.
§ 2. Takéto združenia, hoci ich cirkevná autorita chváli alebo odporúča, sa volajú súkromnými združeniami.
§ 3. Nijaké súkromné združenie veriacich sa v Cirkvi neuznáva, ak jeho štatút nepreskúmala kompetentná autorita.

Kán. 300 - Nijaké združenie si nemá privlastniť označenie *katolícke*, ak na to nedala súhlas kompetentná cirkevná autorita podľa normy kán. 312.

Kán. 301 - § 1. Iba kompetentná cirkevná autorita má právo zriaďovať združenia veriacich, ktoré si vytyčujú za cieľ v mene Cirkvi podávať kresťanskú náuku či podporovať verejný kult, alebo združenia zamerané na iné ciele, ktorých dosahovanie je svojou povahou vyhradené tej istej cirkevnej autorite.

[7]Pápež František, Lettera Apostolica "Motu proprio" con la quale vengono modificati i cann.295-296 relativi alle Prelature personali, 8. augusta 2023, L'Osservatore Romano, 8. augusta 2023.

§ 2. Kompetentná cirkevná autorita, ak to považuje za užitočné, môže zriaďovať aj združenie veriacich na priame alebo nepriame uskutočňovanie iných duchovných cieľov, ktorých dosiahnutie nie je dostatočne zabezpečené súkromnými podujatiami.
§ 3. Združenia veriacich, ktoré zriaďuje kompetentná cirkevná autorita, sa nazývajú verejné združenia.

Kán. 302 - Klerickými združeniami veriacich sa nazývajú tie, ktoré sú pod vedením klerikov, podujímajú sa na vykonávanie posvätného stavu a za také ich uznáva kompetentná autorita.

Kán. 303 - Združenia, ktorých členovia majú vo svete účasť na duchu niektorého rehoľného inštitútu, pod vyšším vedením toho istého inštitútu vedú apoštolský život a snažia sa o kresťanskú dokonalosť, sa nazývajú tretie rády alebo majú iný primeraný názov.

Kán. 304 - § 1. Všetky združenia veriacich, či už verejné alebo súkromné, nech sa označujú akýmkoľvek titulom alebo názvom, majú mať svoj štatút, v ktorom sa má určiť cieľ alebo spoločenská úloha združenia, sídlo, riadenie a požadované podmienky účasti v nich a ktorými sa majú stanoviť spôsoby činnosti so zreteľom na časovú a miestnu potrebu alebo osožnosť.
§ 2. Majú si zvoliť titul alebo názov, prispôsobený časovým a miestnym zvykom, odvodený predovšetkým od samého cieľa, o ktorý sa usilujú.

Kán. 305 - § 1. Všetky združenia veriacich podliehajú dohľadu kompetentnej cirkevnej autority, ktorá sa má starať, aby sa v nich zachovávala neporušenosť viery a mravov, a má dozerať, aby sa do cirkevnej disciplíny nevkradli zlozvyky, a preto jej patrí povinnosť a právo vizitovať ich podľa normy práva a štatútu; podliehajú aj riadeniu tej istej autority podľa predpisov nasledujúcich kánonov.
§ 2. Dohľadu Svätého stolca podliehajú združenia akéhokoľvek druhu; dohľadu miestneho ordinára podliehajú diecézne združenia, ako aj iné združenia, pokiaľ v diecéze vykonávajú činnosť.

Kán. 306 - Aby niekto užíval práva a privilégiá združenia, odpustky a iné duchovné milosti udelené tomuto združeniu je potrebné a stačí, aby bol podľa predpisov práva a vlastného štatútu združenia do neho platne prijatý a nebol z neho legitímne prepustený.

Kán. 307 - § 1. Prijímanie členov sa má robiť podľa normy práva a štatútu každého združenia.
§ 2. Tá istá osoba môže byť prijatá do viacerých združení.
§ 3. Členovia rehoľných inštitútov môžu vstúpiť do združení podľa normy vlastného práva so súhlasom svojho predstaveného.

Kán. 308 - Nikto, kto bol legitímne prijatý, nemá byť zo združenia prepustený, ak to nie je z oprávneného dôvodu podľa normy práva a štatútu.

Kán. 309 - Legitímne ustanovené združenia majú právo podľa normy práva a štatútu vydávať osobitné normy, vzťahujúce sa na samo združenie, konať zhromaždenia, určovať predstavených, úradníkov, pomocníkov a správcov majetku.

Kán. 310 - Súkromné združenie, ktoré nebolo ustanovené ako právnická osoba, ako také nemôže byť subjektom povinností a práv; avšak v ňom združení veriaci môžu spoločne prevziať záväzky a ako spoluvlastníci a spoludržitelia nadobúdať a vlastniť práva a majetky; tieto práva a záväzky môžu vykonávať cez splnomocnenca čiže zástupcu.

Kán. 311 - Členovia inštitútov zasväteného života, ktorí predsedajú alebo asistujú združeniam, spojeným nejakým spôsobom s ich inštitútom, sa majú starať, aby tieto združenia poskytovali pomoc dielam apoštolátu pôsobiacim v diecéze pod vedením miestneho ordinára za spolupráce najmä so združeniami, ktoré sú určené na vykonávanie apoštolátu v diecéze.

II. kapitola
VEREJNÉ ZDRUŽENIA VERIACICH

Kán. 312 - § 1. Kompetentnou autoritou na zriadenie verejných združení je:
1. Svätý stolec pre univerzálne a medzinárodné združenia;
2. konferencia biskupov na svojom území pre národné združenia, ktoré sú totiž samým zriadením určené na vykonávanie činnosti v celom národe;
3. diecézny biskup na svojom území, nie však diecézny administrátor pre diecézne združenia, s výnimkou tých združení, ktorých zriaďovacie právo je apoštolským privilégiom vyhradené iným.
§ 2. Na platné zriadenie združenia alebo pobočky združenia v diecéze, hoci sa to deje na základe apoštolského privilégia, sa vyžaduje písomný súhlas diecézneho biskupa; avšak súhlas diecézneho biskupa, daný na zriadenie domu rehoľného inštitútu, platí aj na zriadenie združenia v tom istom dome alebo k nemu pripojenom kostole, ktoré je vlastné tomu inštitútu.

Kán. 313 - Verejné združenie, ako aj konfederácia verejných združení sa tým samým dekrétom, ktorým ich podľa normy kán. 312 zriaďuje kompetentná cirkevná autorita, ustanovujú za právnickú osobu, a ak sa to vyžaduje, dostávajú poslanie na dosahovanie cieľov, ktoré si sami v mene Cirkvi vytyčujú.

Kán. 314 - Štatút akéhokoľvek verejného združenia, jeho uznanie alebo zmena potrebujú schválenie cirkevnej autority, ktorej patrí zriadenie združenia podľa normy kán. 312 § 1.

Kán. 315 - Verejné združenia môžu z vlastnej iniciatívy konať podujatia, primerané ich povahe; riadia sa podľa normy štatútu, ale pod vyšším vedením cirkevnej autority, o ktorej sa hovorí v kán. 312 § 1.

Kán. 316 - § 1. Do verejných združení nemôže byť platne prijatý ten, kto verejne zavrhol katolícku vieru alebo odpadol od cirkevného spoločenstva, alebo je postihnutý uloženou alebo vyhlásenou exkomunikáciou.

§ 2. Tí legitímne prijatí, ktorí sa dopustili poklesku, o ktorom sa hovorí v § 1, sa majú po predchádzajúcom napomenutí zo združenia prepustiť pri zachovaní jeho štatútu a pri neporušení práva rekurzu k cirkevnej autorite, o ktorej sa hovorí v kán. 312 § 1.

Kán. 317 - § 1. Ak sa v štatúte nepredvída niečo iné, cirkevná autorita, o ktorej sa hovorí v kán. 312 § 1, má právo potvrdiť moderátora verejného združenia, ktorého zvolilo samo verejné združenie, alebo navrhnutého ustanoviť, alebo ho vlastným právom vymenovať; avšak kaplána, čiže cirkevného asistenta, vymenúva tá istá cirkevná autorita po vypočutí, keď je to užitočné, vyšších úradníkov združenia.
§ 2. Norma stanovená v § 1 platí aj pre združenia, zriadené členmi rehoľných inštitútov na základe apoštolského privilégia mimo ich vlastných kostolov alebo domov; avšak v združeniach zriadených členmi rehoľných inštitútov vo vlastnom kostole alebo dome, vymenovanie alebo potvrdenie moderátora a kaplána patrí predstavenému inštitútu podľa normy štatútu.
§ 3. V združeniach, ktoré nie sú klerické, môžu úlohu moderátora vykonávať laici; na túto úlohu sa nemá prijímať kaplán čiže cirkevný asistent, ak sa v štatúte neurčuje niečo iné.
§ 4. Vo verejných združeniach veriacich, ktoré sú určené priamo na vykonávanie apoštolátu, moderátormi nemajú byť tí, ktorí zastávajú vedúcu úlohu v politických stranách.

Kán. 318 - § 1. Za zvláštnych okolností, keď to vyžadujú vážne dôvody, môže cirkevná autorita, o ktorej sa hovorí v kán. 312 § 1, určiť komisára, ktorý v jej mene na čas vedie združenie.
§ 2. Moderátora verejného združenia môže z oprávneného dôvodu odvolať ten, kto ho vymenoval alebo potvrdil, ale po vypočutí tak samého moderátora, ako aj vyšších úradníkov združenia podľa normy štatútu; kaplána však môže odvolať podľa normy kán. 192-195 ten, kto ho vymenoval.

Kán. 319 - § 1. Zákonne zriadené verejné združenie, ak nie je stanovené niečo iné, spravuje podľa normy štatútu dobrá, ktoré vlastní, pod vyšším riadením cirkevnej autority, o ktorej sa hovorí v kán. 312 § 1, jej musí každoročne predložiť vyúčtovanie zo spravovania.
§ 2. Tej istej autorite musí predložiť presné vyúčtovanie z nakladania s milodarmi a almužnami, ktoré zozbieralo.

Kán. 320 - § 1. Združenia, ktoré zriadil Svätý stolec, môže zrušiť iba on.
§ 2. Konferencia biskupov môže z vážnych dôvodov zrušiť združenia, ktoré zriadila. Diecézny biskup môže z vážnych dôvodov zrušiť združenia, ktoré on zriadil, ako aj združenia, zriadené na základe apoštolského indultu členmi rehoľných inštitútov so súhlasom diecézneho biskupa.
§ 3. Kompetentná autorita nemá zrušiť verejné združenie, ak nevypočuje jeho moderátora a iných vyšších úradníkov.

III. kapitola
SÚKROMNÉ ZDRUŽENIA VERIACICH

Kán. 321 - Súkromné združenia riadia a spravujú veriaci podľa predpisov štatútu.

Kán. 322 - § 1. Súkromné združenie veriacich môže nadobudnúť právnu subjektivitu formálnym dekrétom kompetentnej cirkevnej autority, o ktorej sa hovorí v kán. 312.
§ 2. Nijaké súkromné združenie veriacich nemôže nadobudnúť právnu subjektivitu, ak jej štatút neschválila cirkevná autorita, o ktorej sa hovorí v kán. 312 § 1; schválenie štatútu však nemení súkromnú povahu združenia.

Kán. 323 - § 1. Hoci súkromné združenia veriacich podľa normy kán. 321 majú samostatnosť, podliehajú podľa normy kán. 305 dohľadu cirkevnej autority a takisto jej riadeniu.
§ 2. Pri zachovaní samostatnosti, vlastnej súkromným združeniam, cirkevnej autorite tiež patrí dozerať a dbať na to, aby sa vyhýbalo trieštеniu síl a aby sa vykonávanie ich apoštolátu usmerňovalo na spoločné dobro.

Kán. 324 - § 1. Súkromné združenie veriacich si slobodne podľa normy štatútu určuje svojho moderátora a úradníkov.
§ 2. Ak si súkromné združenie veriacich želá mať duchovného poradcu, môže si ho slobodne vybrať spomedzi kňazov, ktorí zákonne vykonávajú službu v diecéze; ten však potrebuje potvrdenie miestneho ordinára.

Kán. 325 - § 1. Súkromné združenie veriacich slobodne spravuje podľa predpisov štatútu ten majetok, ktorý vlastní, pri neporušení práva kompetentnej cirkevnej autority dozerať, aby sa majetok používal na ciele združenia.
§ 2. Toto združenie podlieha autorite miestneho ordinára podľa normy kán. 1301 vo veci spravovania a používania majetku, ktorý bol združeniu darovaný alebo zanechaný na nábožné ciele.

Kán. 326 - § 1. Súkromné združenie veriacich zaniká podľa normy štatútu; môže ho zrušiť aj kompetentná autorita, ak jeho činnosť spôsobuje vážnu škodu cirkevnému učeniu alebo disciplíne, alebo je veriacim na pohoršenie.
§ 2. Naloženie s majetkami zaniknutého združenia má byť stanovené podľa normy štatútu pri neporušení nadobudnutých práv a úmyslu darcov.

IV. kapitola
OSOBITNÉ NORMY O ZDRUŽENIACH LAIKOV

Kán. 327 – Veriaci laici si majú veľmi ceniť združenia, ktoré sú ustanovené na duchovné ciele, o ktorých sa hovorí v kán. 298, zvlášť tie, ktoré si kladú za cieľ kresťanským duchom oživovať poriadok časných vecí a tak veľmi podporujú vnútornú jednotu medzi vierou a životom.

Kán. 328 - Tí, ktorí sú na čele združení laikov, aj tých, ktoré boli zriadené na základe apoštolského privilégia, majú sa starať, aby tam, kde je to užitočné, ich združenia spolupracovali s inými združeniami veriacich a aby ochotne pomáhali rozličným kresťanským dielam, predovšetkým tým, ktoré sa nachádzajú na tom istom území.

Kán. 329 - Moderátori združení laikov sa majú starať, aby sa členovia združenia náležite formovali na vykonávanie apoštolátu, vlastného laikom.

II. časť
HIERARCHICKÉ ZRIADENIE CIRKVI

I. oddiel
NAJVYŠŠIA AUTORITA CIRKVI

I. kapitola
RÍMSKY VEĽKŇAZ A KOLÉGIUM BISKUPOV

Kán. 330 – Tak ako svätý Peter a ostatní apoštoli tvoria z Pánovho ustanovenia jediné apoštolské kolégium, podobným spôsobom sú navzájom spojení Rímsky veľkňaz, Petrov nástupca, a biskupi, nástupcovia apoštolov.

1. článok
Rímsky veľkňaz

Kán. 331 - Biskup Rímskej cirkvi, v ktorom pretrváva úrad, ktorý Pán zveril jedine Petrovi, prvému z apoštolov, a ktorý sa má odovzdávať jeho nástupcom, je hlava kolégia biskupov, Kristov zástupca a pastier celej Cirkvi tu na zemi; preto na základe svojho úradu má v Cirkvi najvyššiu, plnú, bezprostrednú a univerzálnu riadnu moc, ktorú môže vždy slobodne vykonávať.

Kán. 332 - § 1. Rímsky veľkňaz dostáva plnú a najvyššiu moc v Cirkvi legitímnym zvolením, ktoré prijal, spolu s biskupskou vysviackou. Preto, kto je zvolený na Najvyšší pápežský úrad, a je vyznačený posvätným biskupským charakterom, dostáva túto moc vo chvíli prijatia zvolenia. Ale ak zvolený nemá biskupský posvätný charakter, má byť hneď vysvätený za biskupa.
§ 2. V prípade, že sa Rímsky veľkňaz zriekne svojho úradu, k platnosti zrieknutia sa vyžaduje, aby bolo slobodne vykonané a riadne oznámené, nie však aby ho niekto prijal.

Kán. 333 - § 1. Rímsky veľkňaz má na základe svojho úradu moc nielen nad celou Cirkvou, ale dostáva primát riadnej moci aj nad všetkými partikulárnymi cirkvami a ich zoskupeniami, čím sa súčasne upevňuje a zabezpečuje vlastná, riadna a bezprostredná moc, ktorú majú biskupi nad partikulárnymi cirkvami zverenými do ich starostlivosti.
§ 2. Rímsky veľkňaz pri plnení svojho úradu najvyššieho pastiera Cirkvi je stále spojený spoločenstvom s ostatnými biskupmi, ba aj s celou Cirkvou; sám má však právo podľa potrieb Cirkvi určiť buď osobný, alebo kolégiový spôsob vykonávania tohto úradu.
§ 3. Proti rozsudku alebo dekrétu Rímskeho veľkňaza niet odvolania ani rekurzu.

Kán. 334 - Rímskemu veľkňazovi vo vykonávaní jeho úradu pomáhajú biskupi, ktorí môžu s ním spolupracovať rozličnými spôsobmi, medzi ktoré patrí synoda biskupov. Okrem toho sú mu na pomoci otcovia kardináli, ako aj iné osoby, a podľa potrieb doby aj rozličné inštitúcie; všetky tieto osoby a inštitúcie vykonávajú v jeho mene a jeho autoritou poslanie, ktoré je im zverené pre dobro všetkých cirkví podľa noriem určených právom.

Kán. 335 - Keď je Rímsky stolec uprázdnený alebo je celkom hatený, v riadení celej Cirkvi sa nesmie nič meniť; majú sa však zachovávať osobitné zákony vydané pre tieto okolnosti.

2. článok
Kolégium biskupov

Kán. 336 - Kolégium biskupov, ktorého hlavou je Najvyšší veľkňaz a jeho členmi sú biskupi na základe sviatostnej vysviacky a hierarchického spoločenstva s hlavou a členmi kolégia a v ktorom apoštolský zbor nepretržite pretrváva, je spolu so svojou hlavou a nikdy bez tejto hlavy aj subjektom najvyššej a plnej moci nad celou Cirkvou.

Kán. 337 - § 1. Kolégium biskupov vykonáva moc nad celou Cirkvou slávnostným spôsobom na ekumenickom koncile.
§ 2. Tú istú moc vykonáva prostredníctvom jednotnej činnosti biskupov rozídených vo svete, ktorú ako takú Rímsky veľkňaz vyhlásil alebo slobodne prijal, takže sa stáva pravým kolégiovým úkonom.
§ 3. Rímsky veľkňaz má právo podľa potrieb Cirkvi vybrať a napomáhať spôsoby, ktorými kolégium biskupov má kolégiovo vykonávať svoju službu vzhľadom na celú Cirkev.

Kán. 338 - § 1. Jedine Rímsky veľkňaz má právo ekumenický koncil zvolať, osobne alebo cez iných mu predsedať, preložiť ho, prerušiť alebo rozpustiť a schváliť jeho dekréty.
§ 2. Rímsky veľkňaz má právo určiť otázky, ktoré sa majú na koncile prerokovať, a stanoviť poriadok, ktorý treba na koncile zachovať; otcovia koncilu môžu k otázkam predloženým Rímskym veľkňazom pridať iné, ktoré potrebujú schválenie toho istého Rímskeho veľkňaza.

Kán. 339 - § 1. Všetci biskupi a len biskupi, ktorí sú členmi kolégia biskupov, majú právo a povinnosť zúčastniť sa na ekumenickom koncile s rozhodujúcim hlasom.
§ 2. Okrem toho, najvyššia cirkevná autorita môže na ekumenický koncil prizvať aj niektorých iných, ktorí nie sú vyznačení biskupskou hodnosťou, a má právo určiť ich úlohu na koncile.

Kán. 340 - Ak sa stane, že sa Apoštolský stolec počas konania koncilu uprázdni, koncil sa samým právom prerušuje dovtedy, kým nový Najvyšší veľkňaz nenariadi v ňom pokračovať alebo ho nerozpustí.

Kán. 341 - § 1. Dekréty ekumenického koncilu nemajú záväznú účinnosť, ak neboli Rímskym veľkňazom spolu s koncilovými otcami schválené, ním potvrdené a na jeho príkaz vyhlásené.
§ 2. Dekréty, ktoré vydáva kolégium biskupov, keď vykonáva vo vlastnom zmysle kolégiovú činnosť spôsobom, ktorý Rímsky veľkňaz zaviedol alebo slobodne prijal, potrebujú to isté potvrdenie a vyhlásenie na to, aby mali záväznú účinnosť.

II. kapitola
SYNODA BISKUPOV

Kán. 342 - Synoda biskupov je zhromaždenie biskupov, vybratých z rozličných krajín sveta, ktorí sa schádzajú v stanovenom čase, aby udržiavali úzke spojenie medzi Rímskym veľkňazom a biskupmi a aby Rímskemu veľkňazovi radami poskytovali pomoc, keď ide o neporušenosť a vzrast viery a mravov, dodržiavanie a upevňovanie cirkevnej disciplíny, a aby posúdili otázky týkajúce sa činnosti Cirkvi vo svete.

Kán. 343 - Synoda biskupov má za úlohu prerokovať otázky predložené na rokovanie a vyjadriť želania, nie však o nich rozhodnúť alebo vydať o nich dekréty, ak jej v určitých prípadoch nedal moc rozhodovať Rímsky veľkňaz, ktorému v tomto prípade patrí právo potvrdiť rozhodnutia synody.

Kán. 344 - Synoda biskupov priamo podlieha autorite Rímskeho veľkňaza, ktorý má právo:
1. zvolať synodu, kedykoľvek to uzná za vhodné, a určiť miesto, kde sa budú konať zhromaždenia;
2. potvrdiť voľbu členov, ktorí majú byť zvolení podľa normy osobitného práva, určiť a vymenovať ďalších členov;
3. stanoviť podľa normy osobitného práva vo vhodnom čase pred slávením synody obsah otázok, o ktorých treba rokovať;
4. určiť poriadok rokovania;
5. predsedať synode osobne alebo prostredníctvom iných;
6. synodu zakončiť, preložiť, prerušiť a rozpustiť.

Kán. 345 - Synoda biskupov sa môže zísť buď na všeobecné zhromaždenie, na ktorom sa prerokúvajú veci priamo sa vzťahujúce na dobro celej Cirkvi; toto zhromaždenie je riadne alebo mimoriadne, alebo sa môže zísť na osobitné zhromaždenie, na ktorom sa prerokúvajú záležitosti, ktoré sa priamo týkajú určitej krajiny alebo krajín.

Kán. 346[8] - § 1. Synoda biskupov, ktorá sa schádza na riadne všeobecné zhromaždenie, pozostáva z členov, ktorých väčšinu tvoria biskupi, zvolení pre jednotlivé zhromaždenia konferenciami biskupov spôsobom, vymedzeným osobitným právom synody; iní sú poverení na základe toho istého práva; iných priamo vymenúva Rímsky veľkňaz; k nim sa pridávajú niektorí členovia klerických rehoľných inštitútov, zvolení podľa normy toho istého osobitného práva.
§ 2. Synoda biskupov zídená na mimoriadne všeobecné zhromaždenie, aby prerokovala záležitosti, ktoré si vyžadujú rýchle riešenie, pozostáva z členov, ktorých väčšinu tvoria biskupi, poverení osobitným právom synody na základe úradu, ktorý vykonávajú, iných však priamo vymenúva Rímsky veľkňaz; k nim sa pridávajú niektorí členovia klerických rehoľných inštitútov, zvolení podľa normy toho istého práva.

[8] PCLTI, odpoveď z 2. júla 1991, *AAS* 93 (1991) 1093:
Pochybnosť: *Či môže konferencia biskupov emeritných biskupov, o ktorých je reč v kán. 402 § 1, zvoliť podľa predpisu kán. 346 § 1 za členov synody biskupov?*
Odpoveď: *kladne.*

§ 3. Synoda biskupov, ktorá sa schádza na osobitné zhromaždenie, pozostáva z členov, vybratých predovšetkým z tých krajín, pre ktoré bola zvolaná podľa normy osobitného práva, ktorým sa synoda riadi.

Kán. 347 - § 1. Keď Rímsky veľkňaz ukončí zhromaždenie synody biskupov, končí sa biskupom a iným členom úloha, ktorá im bola na nej zverená.
§ 2. Keď sa Apoštolský stolec po zvolaní synody alebo počas jej konania uprázdni, zhromaždenie synody sa samým právom pozastavuje a takisto aj úloha, ktorá bola na ňom členom zverená, kým nový Veľkňaz nerozhodne, že zhromaždenie treba rozpustiť alebo v ňom pokračovať.

Kán. 348 - § 1. Synoda biskupov má stály generálny sekretariát, na jeho čele je Rímskym veľkňazom vymenovaný generálny sekretár, ktorému pomáha rada sekretariátu zložená z biskupov, z ktorých jedných volí podľa normy osobitného práva sama synoda biskupov, iných vymenúva Rímsky veľkňaz; avšak úloha všetkých sa končí začatím nového všeobecného zhromaždenia.
§ 2. Okrem toho, pre každé zhromaždenie synody biskupov je ustanovený jeden alebo viacerí osobitní sekretári, ktorých vymenúva Rímsky veľkňaz, a vo zverenom úrade zostávajú len do skončenia zhromaždenia synody.

III. kapitola
KARDINÁLI SVÄTEJ RÍMSKEJ CIRKVI

Kán. 349 - Kardináli svätej Rímskej cirkvi tvoria osobitné kolégium, ktorému patrí právo postarať sa o voľbu Rímskeho veľkňaza podľa normy osobitného práva; okrem toho kardináli pomáhajú Rímskemu veľkňazovi buď ako kolégium, keď sú zvolávaní, aby prerokovali otázky väčšieho významu, alebo ako jednotlivci, keď totiž v rozličných úradoch, ktoré zastávajú, poskytujú pomoc Rímskemu veľkňazovi predovšetkým v každodennej starostlivosti o celú Cirkev.

Kán. 350 - § 1. Kolégium kardinálov sa delí na tri stupne: biskupský, do ktorého patria kardináli, ktorým Rímsky veľkňaz udeľuje titul prímestskej cirkvi, ako aj východní patriarchovia, ktorí boli zaradení do kolégia kardinálov; kňazský a diakonský.
§ 2. Každému kardinálovi kňazského a diakonského stupňa Rímsky veľkňaz prideľuje titul alebo diakoniu v Meste.
§ 3. Východní patriarchovia, prijatí do kolégia kardinálov, majú za titul svoje patriarchálne sídlo.
§ 4. Kardinál dekan má za titul Ostijskú diecézu spolu s inou cirkvou, ktorú za titul už mal.
§ 5. Opciou, uskutočnenou v konzistóriu a schválenou Rímskym veľkňazom, kardináli z kňazského stupňa pri zachovaní prvenstva svätenia a povýšenia môžu prejsť na iný titul a kardináli z diakonského stupňa na inú diakoniu, a ak boli v diakonskom stupni celé desaťročie, aj do kňazského stupňa.
§ 6. Kardinál, prechádzajúci na základe opcie z diakonského stupňa do kňazského, dostáva miesto pred všetkými tými kardinálmi kňazmi, ktorí boli po ňom prijatí za kardinálov.

Kán. 351 - § 1. Tých, ktorí majú byť povýšení na kardinálov, si Rímsky veľkňaz slobodne vyberá spomedzi mužov, ktorí majú aspoň kňazské svätenie, vynikajú učenosťou, mravmi, nábožnosťou, ako aj rozumnosťou v konaní; tí, ktorí ešte nie sú biskupmi, musia prijať biskupskú vysviacku.
§ 2. Kardinálov ustanovuje Rímsky veľkňaz dekrétom, ktorý sa zverejňuje pred kolégiom kardinálov; už od zverejnenia majú povinnosti a práva stanovené zákonom.
§ 3. Kto bol povýšený do kardinálskej hodnosti a jeho ustanovenie Rímsky veľkňaz oznámil, meno si však ponechal *in pectore*, nemá zatiaľ nijaké povinnosti kardinálov ani nijaké ich práva; keď však jeho meno bolo Rímskym veľkňazom zverejnené, má tie isté povinnosti a práva, ale právo precedencie má odo dňa ponechania mena *in pectore*.

Kán. 352 - § 1. Na čele kolégia kardinálov je dekan, keď je hatený, zastupuje ho prodekan; dekan ani prodekan nemá nad ostatnými kardinálmi nijakú riadiacu moc, ale je pokladaný za prvého medzi rovnými.
§ 2. Keď je úrad dekana uprázdnený, kardináli vyznačení titulom prímestskej cirkvi a len oni sami za predsedníctva prodekana, ak je prítomný, alebo najstaršieho z nich, majú zvoliť jedného spomedzi seba za dekana kolégia; jeho meno majú oznámiť Rímskemu veľkňazovi, ktorému patrí právo zvoleného schváliť.
§ 3. Tým istým spôsobom, o ktorom sa hovorí v § 2, za predsedníctva samého dekana sa zvolí prodekan; Rímskemu veľkňazovi patrí právo schváliť aj voľbu prodekana.
§ 4. Ak dekan a prodekan nemajú v Meste trvalé bydlisko, majú ho tam nadobudnúť.

Kán. 353 - § 1. Kardináli kolégiovou činnosťou pomáhajú Najvyššiemu pastierovi Cirkvi hlavne v konzistóriách, na ktoré sa zhromažďujú na príkaz a pod predsedníctvom Rímskeho veľkňaza; konzistóriá sú riadne a mimoriadne.
§ 2. Na riadne konzistórium sa zvolávajú všetci kardináli, aspoň tí, ktorí sa zdržiavajú v Meste, aby rokovali o niektorých vážnych všeobecnejšie sa vyskytujúcich záležitostiach, alebo aby vykonali niektoré veľmi slávnostné úkony.
§ 3. Na mimoriadne konzistórium, ktoré sa koná, keď to vyžadujú osobitné potreby Cirkvi alebo prerokovanie vážnejších záležitostí, sa zvolávajú všetci kardináli.
§ 4. Verejné môže byť iba riadne konzistórium, na ktorom sa slávia niektoré slávnosti, keďže okrem kardinálov môžu byť na ňom prítomní preláti, vyslanci občianskych spoločností a iní naň pozvaní.

Kán. 354 - Od otcov kardinálov, ktorí stoja na čele dikastérií a iných stálych inštitúcií Rímskej kúrie a Vatikánskeho štátu a dovŕšili sedemdesiaty piaty rok života sa žiada, aby zrieknutie sa úradu predložili Rímskemu veľkňazovi, ktorý po zvážení všetkých okolností rozhodne.

Kán. 355 - § 1. Kardinálovi dekanovi patrí právo vysvätiť zvoleného Rímskeho veľkňaza za biskupa, ak zvolený potrebuje vysviacku; keď je dekan hatený, to isté právo patrí prodekanovi, a keď aj on je hatený, najstaršiemu kardinálovi z biskupského stupňa.
§ 2. Kardinál protodiakon oznamuje ľudu meno novozvoleného Najvyššieho veľkňaza; takisto v zastúpení Rímskeho veľkňaza kladie metropolitom páliá alebo ich odovzdáva ich zástupcom.

Kán. 356 - Kardináli majú povinnosť horlivo spolupracovať s Rímskym veľkňazom; preto kardináli, ktorí zastávajú akýkoľvek úrad v kúrii a nie sú diecéznymi biskupmi, sú povinní sídliť v Meste; kardináli, ktorí majú na starosti niektorú diecézu ako diecézni biskupi, majú prísť do Mesta, kedykoľvek ich zvolá Rímsky veľkňaz.

Kán. 357 - § 1. Kardináli, ktorým je ako titul pridelená prímestská cirkev alebo kostol v Meste, po ich prevzatí majú radou a starostlivosťou napomáhať dobro týchto diecéz a kostolov, pričom nemajú nad nimi nijakú riadiacu moc a z nijakého dôvodu nemajú zasahovať do spravovania ich majetkov, disciplíny alebo služieb kostolov.

§ 2. Kardináli, ktorí sa nachádzajú mimo Mesta a mimo svojej diecézy, sú v tom, čo sa týka ich osoby, vyňatí spod riadiacej moci biskupa diecézy, v ktorej sa zdržiavajú.

Kán. 358 - Kardinálovi, ktorému Rímsky veľkňaz zveruje úlohu, aby na nejakej slávnosti alebo zhromaždení osôb zastupoval jeho osobu ako *legát a latere*, totiž ako jeho druhé ja, ako aj tomu, komu sa ako jeho osobitnému vyslancovi zveruje nejaká pastoračná úloha, patrí iba to, čím ho poveril sám Rímsky veľkňaz.

Kán. 359 - Keď je Apoštolský stolec uprázdnený, kolégium kardinálov má v Cirkvi iba takú moc, akú mu dáva osobitný zákon.

IV. kapitola
RÍMSKA KÚRIA

Kán. 360 - Rímska kúria, prostredníctvom ktorej Rímsky veľkňaz zvyčajne vybavuje záležitosti celej Cirkvi a ktorá v jeho mene a jeho autoritou plní úlohu pre dobro a na službu cirkví, sa skladá zo Štátneho čiže Pápežského sekretariátu, Rady pre verejné záležitosti Cirkvi, kongregácií, tribunálov a iných ustanovizní; ustanovenie a kompetenciu všetkých určuje osobitný zákon.

Kán. 361 - Pod menom Apoštolský stolec alebo Svätý stolec sa v tomto Kódexe rozumie nielen Rímsky veľkňaz, ale ak z povahy veci alebo z kontextu nevyplýva niečo iné, aj Štátny sekretariát, Rada pre verejné záležitosti Cirkvi a iné ustanovizne Rímskej kúrie.

V. kapitola
LEGÁTI RÍMSKEHO VEĽKŇAZA

Kán. 362 - Rímsky veľkňaz má vrodené a nezávislé právo vymenúvať a vysielať svojich legátov tak do partikulárnych cirkví v rozličných národoch alebo krajinách, ako aj súčasne do štátov a k verejným autoritám a takisto ich prekladať a odvolávať, a to pri zachovaní noriem medzinárodného práva, ktoré sa týka vysielania a odvolávania legátov ustanovených pri štátoch.

Kán. 363 - § 1. Legátom Rímskeho veľkňaza sa zveruje úrad trvalým spôsobom reprezentovať osobu Rímskeho veľkňaza pri partikulárnych cirkvách alebo aj štátoch a verejných autoritách, ku ktorým sú vyslaní.

§ 2. Apoštolský stolec reprezentujú aj tí, ktorí sú poverení pápežskou misiou ako delegáti alebo pozorovatelia pri medzinárodných radách alebo na konferenciách a zhromaždeniach.

Kán. 364 - Hlavnou úlohou pápežského legáta je čoraz viac upevňovať a robiť účinnejšími zväzky jednoty, ktoré sú medzi Apoštolským stolcom a partikulárnymi cirkvami. Preto pápežskému legátovi do oblasti jeho pôsobenia patrí:
1. informovať Apoštolský stolec o pomeroch v akých sa nachádzajú partikulárne cirkvi, a o všetkom, čo sa týka samého života Cirkvi a dobra duší;
2. skutkom a radou pomáhať biskupom, pričom zostáva nedotknuté vykonávanie ich legitímnej moci;
3. pestovať časté kontakty s konferenciou biskupov a poskytovať jej všemožnú pomoc;
4. vo veci menovania biskupov zasielať alebo navrhovať Apoštolskému stolcu mená kandidátov, ako aj začať informatívny proces o tých, ktorí majú byť povýšení, podľa noriem vydaných Apoštolským stolcom;
5. usilovať sa napomáhať to, čo slúži pokoju, pokroku a spolupráci medzi národmi;
6. spolupracovať s biskupmi pri rozvíjaní vhodných vzťahov medzi Katolíckou cirkvou a inými cirkvami alebo cirkevnými spoločenstvami, ba aj nekresťanskými náboženstvami;
7. v spolupráci s biskupmi chrániť pred predstaviteľmi štátu to, čo patrí k poslaniu Cirkvi a Apoštolského stolca;
8. okrem toho vykonávať poverenia a plniť ostatné mandáty, ktoré mu zveril Apoštolský stolec.

Kán. 365 - § 1. Osobitnou úlohou pápežského legáta, ktorý podľa noriem medzinárodného práva súčasne pôsobí ako legát pri štátoch, je aj:
1. napomáhať a rozvíjať vzťahy medzi Apoštolským stolcom a štátnymi autoritami;
2. prerokovať otázky, týkajúce sa vzťahov medzi Cirkvou a štátom; venovať sa osobitným spôsobom vypracovávaniu konkordátov a iných podobných dohôd a ich uskutočňovaní.
§ 2. Pri vybavovaní záležitostí, o ktorých sa hovorí v § 1, pápežský legát, podľa okolnosti, nemá zanedbať vyžiadať si mienku a radu biskupov cirkevnej oblasti a informovať ich o priebehu záležitostí.

Kán. 366 - So zreteľom na osobitnú povahu úlohy legáta:
1. sídlo pápežskej legácie je vyňaté spod riadiacej moci miestneho ordinára, ak nejde o slávenia manželstiev;
2. pápežský legát môže, pokiaľ je to možné, po upovedomení miestnych ordinárov, vo všetkých kostoloch na území svojej legácie vykonávať liturgické slávenia, a to aj s biskupskými insígniami.

Kán. 367 - Úloha pápežského legáta nezaniká uprázdnením Apoštolského stolca, ak v pápežskej listine nebolo stanovené niečo iné; zaniká však splnením mandátu, odvolaním, ktoré mu bolo oznámené, zrieknutím sa, ktoré prijal Rímsky veľkňaz.

II. oddiel
PARTIKULÁRNE CIRKVI
A ICH ZOSKUPENIA

I. titul
PARTIKULÁRNE CIRKVI A V NICH USTANOVENÁ AUTORITA

I. kapitola
PARTIKULÁRNE CIRKVI

Kán. 368 - Partikulárne cirkvi, v ktorých a z ktorých jestvuje jedna a jediná Katolícka cirkev, sú predovšetkým diecézy, ktorým sa, ak nie je preukázané niečo iné, pripodobňuje územná prelatúra a územné opátstvo, apoštolský vikariát a apoštolská prefektúra, ako aj natrvalo zriadená apoštolská administratúra.

Kán. 369 - Diecéza je podiel Božieho ľudu, ktorý je zverený biskupovi, aby ho za spolupráce presbytéria pastoračne viedol tak, aby priľnúc k svojmu pastierovi, ktorý ho Evanjeliom a Eucharistiou zhromažďuje v Duchu Svätom, utváral partikulárnu cirkev, v ktorej je skutočne prítomná a účinkuje jedna svätá katolícka a apoštolská Kristova Cirkev.

Kán. 370 - Územná prelatúra alebo územné opátstvo je určitý podiel Božieho ľudu, územne ohraničený, ktorý je pre osobitné okolnosti zverený do starostlivosti niektorému prelátovi alebo opátovi, ktorý ho na spôsob diecézneho biskupa riadi ako jeho vlastný pastier.

Kán. 371 - § 1. Apoštolský vikariát alebo apoštolská prefektúra je určitý podiel Božieho ľudu, ktorý pre osobitné okolnosti ešte nie je ustanovený ako diecéza a pastoračná starostlivosť oň sa zveruje apoštolskému vikárovi alebo apoštolskému prefektovi, ktorí ho majú riadiť v mene Najvyššieho veľkňaza.
§ 2. Apoštolská administratúra je určitý podiel Božieho ľudu, ktorý pre osobitné a mimoriadne vážne dôvody Najvyšší veľkňaz nezriaďuje ako diecézu a pastoračná starostlivosť oň je zverená apoštolskému administrátorovi, ktorý ho riadi v mene Najvyššieho veľkňaza.

Kán. 372 - § 1. Má byť pravidlom, aby podiel Božieho ľudu, ktorý tvorí diecézu alebo niektorú inú partikulárnu cirkev, bol vymedzený istým územím tak, aby zahrňoval všetkých veriacich bývajúcich na tom území.
§ 2. Predsa však tam, kde by sa to podľa úsudku najvyššej cirkevnej autority po vypočutí mienky konferencií biskupov, ktorých sa to týka, videlo užitočné, môžu sa na tom istom území zriadiť partikulárne cirkvi, rozlíšené podľa obradu veriacich alebo z iného podobného dôvodu.

Kán. 373 - Jedine najvyššej cirkevnej autorite patrí právo zriaďovať partikulárne cirkvi; ak sú legitímne zriadené, samým právom majú právnu subjektivitu.

Kán. 374 - § 1. Každá diecéza alebo iná partikulárna cirkev má byť rozdelená na rozličné časti čiže farnosti.
§ 2. Na rozvíjanie pastoračnej starostlivosti spoločnou činnosťou sa viaceré susedné farnosti môžu spojiť do osobitných zoskupení, akými sú dekanáty.

II. kapitola

BISKUPI

1. článok
BISKUPI VO VŠEOBECNOSTI

Kán. 375 - § 1. Biskupi, ktorí sú z Božieho ustanovenia nástupcami apoštolov skrze Ducha Svätého, ktorý im je daný, sú ustanovení v Cirkvi za pastierov, aby aj oni boli učiteľmi náuky, kňazmi posvätného kultu a služobníkmi riadenia.
§ 2. Biskupi samou biskupskou vysviackou prijímajú úlohou posväcovať aj úlohu učiť a riadiť, ktoré však vzhľadom na ich povahu môžu vykonávať iba v hierarchickom spoločenstve s hlavou kolégia a jeho členmi.

Kán. 376 - Biskupi, ktorým je zverená starostlivosť o nejakú diecézu, sa nazývajú *diecézni*; ostatní sa nazývajú *titulárni*.

Kán. 377 - § 1. Biskupov slobodne vymenúva alebo legitímne zvolených potvrdzuje Najvyšší veľkňaz.
§ 2. Biskupi cirkevnej provincie, alebo kde to okolnosti vyžadujú, konferencie biskupov majú aspoň každé tri roky po spoločnej porade a tajne zostaviť zoznam kňazov, aj z členov inštitútov zasväteného života, naozaj vhodných na episkopát, a zaslať ho Apoštolskému stolcu, pričom zostáva zachované právo každého biskupa osve oznámiť mená kňazov, ktorých považuje za hodných a súcich na úrad biskupa.
§ 3. Ak nebolo legitímne stanovené ináč, kedykoľvek treba vymenovať diecézneho biskupa alebo biskupa koadjútora, úlohou pápežského legáta vzhľadom na takzvané terno kandidátov, ktoré treba predložiť Apoštolskému stolcu, je, aby jednotlivo preskúmal a Apoštolskému stolcu oznámil spolu so svojou mienkou to, čo odporúča metropolita a sufragáni provincie, do ktorej diecéza, o ktorú sa treba postarať, patrí alebo s ktorou je zoskupená, ako aj to, čo odporúča predseda konferencie biskupov; pápežský legát si má navyše vypočuť mienku niektorých z kolégia konzultorov a z katedrálnej kapituly, a ak to uzná za užitočné, má si jednotlivo a tajne vyžiadať mienku aj iných z diecézneho a rehoľného kléru, ako aj laikov, ktorí vynikajú múdrosťou.
§ 4. Ak nebolo zákonne postarané ináč, diecézny biskup, ktorý usudzuje, že jeho diecéze treba dať pomocného biskupa, Apoštolskému stolcu má predložiť zoznam aspoň troch kňazov, naozaj vhodných na tento úrad.
§ 5. Do budúcnosti sa svetským autoritám neudeľujú nijaké práva ani privilégiá týkajúce sa voľby, vymenúvania, navrhovania a určovania biskupov.

Kán. 378 - § 1. K súcosti kandidáta na episkopát sa vyžaduje, aby:
1. vynikal pevnou vierou, dobrými mravmi, nábožnosťou, horlivosťou za duše, múdrosťou, rozvážnosťou a ľudskými čnosťami a mal aj ostatné vlohy, ktoré ho robia vhodným vykonávať uvedený úrad;
2. mal dobrú povesť;
3. bol aspoň tridsaťpäťročný;
4. bol aspoň päť rokov ustanovený v kňazskom stave;

5. mal doktorát alebo aspoň licenciát zo Svätého písma, teológie alebo kánonického práva, získaný na inštitúte vyšších štúdií, schválenom Apoštolským stolcom, alebo aby bol aspoň v týchto disciplínach naozaj skúsený.
§ 2. Konečný úsudok o súcosti toho, kto má byť povýšený, patrí Apoštolskému stolcu.

Kán. 379 - Ten, kto je povýšený do episkopátu, ak ho nezdržiava legitímna prekážka, musí do troch mesiacov od prijatia apoštolskej listiny prijať biskupskú vysviacku a to skôr, ako prevezme svoj úrad.

Kán. 380 - Povýšený na biskupa, skôr než kánonicky prevezme svoj úrad, má zložiť vyznanie viery a prísahu vernosti Apoštolskému stolcu podľa formuly, ktorú schválil ten istý Apoštolský stolec.

2. článok
DIECÉZNI BISKUPI

Kán. 381 - § 1. Diecéznemu biskupovi v diecéze, ktorá mu bola zverená, patrí všetka riadna, vlastná a bezprostredná moc, ktorá sa vyžaduje na vykonávanie jeho pastoračnej úlohy, s výnimkou káuz, ktoré sú na základe práva alebo dekrétu Najvyššieho veľkňaza vyhradené najvyššej alebo inej cirkevnej autorite.
§ 2. Tí, ktorí sú na čele iných spoločenstiev veriacich, o ktorých sa hovorí v kán. 368, sú právne postavení na roveň diecéznemu biskupovi, ak z povahy veci alebo z predpisu práva nevyplýva niečo iné.

Kán. 382 - § 1. Povýšený na biskupa nemôže pred kánonickým prevzatím diecézy zasahovať do vykonávania úradu, ktorý mu je zverený; môže však vykonávať úrady, ktoré v čase povýšenia v tej istej diecéze už mal, pri zachovaní predpisu kán. 409 § 2.
§ 2. Povýšený do úradu diecézneho biskupa, ak ho nezdržiava legitímna prekážka, musí kánonicky prevziať diecézu do štyroch mesiacov od prijatia apoštolskej listiny, ak ešte nie je vysvätený za biskupa; ak už je vysvätený, do dvoch mesiacov od jej prijatia.
§ 3. Biskup kánonicky prevezme diecézu vtedy, keď v samej diecéze osobne alebo cez zástupcu predloží kolégiu konzultorov apoštolskú listinu za prítomnosti kancelára kúrie, ktorý o veci vyhotoví zápisnicu, alebo v novozaložených diecézach vtedy, keď sa postará, aby sa klerici a ľud, prítomný v katedrálnom kostole, oboznámili s tou istou listinou, o čom najstarší z prítomných kňazov vyhotoví zápisnicu.
§ 4. Veľmi sa odporúča, aby sa kánonické prevzatie uskutočnilo liturgickým úkonom v katedrálnom kostole za prítomnosti klerikov a ľudu.

Kán. 383 - § 1. Diecézny biskup vo vykonávaní svojho úradu pastiera má byť starostlivý voči všetkým veriacim, ktorí sú zverení do jeho starostlivosti, bez ohľadu na ich vek, postavenie alebo národnosť, či už bývajú na jeho území, alebo sa na ňom dočasne zdržiavajú, pričom svojho apoštolského ducha má zamerať aj na tých, ktorí vzhľadom na svoje životné podmienky nemôžu v dostatočnej miere vyžívať riadnu pastoračnú starostlivosť, ako aj na tých, ktorí prestali viesť praktický náboženský život.
§ 2. Ak má vo svojej diecéze veriacich rozličného obradu, má sa postarať o ich duchovné potreby buď cez kňazov alebo farnosti toho istého obradu, buď cez biskupského vikára.

§ 3. Voči bratom, ktorí nie sú v plnom spoločenstve s Katolíckou cirkvou, sa má správať vľúdne a láskavo a rozvíjať aj ekumenizmus, ako ho chápe Cirkev.
§ 4. Nepokrstených má považovať za sebe zverených v Pánovi, aby aj im zažiarila Kristova láska, ktorej biskup musí byť pred všetkými svedkom.

Kán. 384 - Diecézny biskup má preukazovať osobitnú starostlivosť kňazom, ktorých má počúvať ako pomocníkov a poradcov, má chrániť ich práva a starať sa, aby si riadne plnili povinnosti svojho stavu a aby mali k dispozícii prostriedky a inštitúcie potrebné na zveľadenie duchovného a intelektuálneho života; takisto sa má starať, aby sa podľa normy práva zaistilo ich slušné materiálne zabezpečenie a sociálna starostlivosť.

Kán. 385 - Diecézny biskup má v čo najväčšej miere podporovať povolania na rozličné služby a na zasvätený život, pričom osobitnú starostlivosť má venovať kňazským a misionárskym povolaniam.

Kán. 386 - § 1. Diecézny biskup je povinný častým osobným kázaním veriacim predkladať a objasňovať pravdy viery, ktoré treba veriť a uplatňovať v mravoch; má sa tiež starať, aby sa predpisy kánonov o službe slova, najmä o homílii a katechetickej výuke horlivo zachovávali tak, aby sa všetkým podávala celá kresťanská náuka.
§ 2. Čo najvhodnejšími prostriedkami má pevne chrániť neporušenosť a jednotu viery, ktorú treba vyznávať, uznávajúc pritom oprávnenú slobodu v ďalšom skúmaní právd.

Kán. 387 - Diecézny biskup, pamätajúc na to, že je povinný dávať príklad svätosti v láske, poníženosti a jednoduchosti života, sa má všemožne usilovať napomáhať svätosť veriacich podľa povolania vlastného každému z nich a keďže je hlavným rozdávateľom Božích tajomstiev, má sa stále snažiť, aby veriaci zverení jeho starostlivosti slávením sviatostí rástli v milosti a aby poznali a žili veľkonočné tajomstvo.

Kán. 388 - § 1. Diecézny biskup po prevzatí diecézy musí každú nedeľu a v iné sviatky prikázané v jeho oblasti, obetovať omšu za ľud, ktorý mu je zverený.
§ 2. V dňoch, o ktorých sa hovorí v § 1, sám biskup musí sláviť a obetovať omšu za ľud; ak je však v tomto slávení zákonne hatený, má ju v tých istých dňoch obetovať cez iného alebo v iné dni sám.
§ 3. Biskup, ktorému sú z titulu spravovania okrem vlastnej diecézy zverené aj iné diecézy, zadosťučiní záväzku obetovaním jednej omše za všetok ľud, ktorý mu je zverený.
§ 4. Biskup, ktorý nezadosťučinil záväzku, o ktorom sa hovorí v § 1-3, má čím skôr obetovať za ľud toľko omší, koľko vynechal.

Kán. 389 - Často má v katedrálnom kostole alebo v inom kostole svojej diecézy predsedať sláveniu najsvätejšej Eucharistie, najmä v prikázané sviatky a pri iných slávnostiach.

Kán. 390 - Diecézny biskup môže konať pontifikálne bohoslužby v celej svojej diecéze; nie však mimo vlastnej diecézy bez výslovného alebo aspoň rozumne predpokladaného súhlasu miestneho ordinára.

Kán. 391 - § 1. Diecéznemu biskupovi patrí právo riadiť sebe zverenú partikulárnu cirkev mocou zákonodarnou, výkonnou a súdnou podľa normy práva.
§ 2. Zákonodarnú moc vykonáva sám biskup; výkonnú moc uplatňuje buď sám, alebo cez generálnych alebo biskupských vikárov podľa normy práva; súdnu moc buď sám, alebo cez súdneho vikára a sudcov podľa normy práva.

Kán. 392 - § 1. Keďže biskup musí chrániť jednotu celej Cirkvi, je povinný napomáhať disciplínu spoločnú celej Cirkvi a preto má vyžadovať zachovávanie všetkých cirkevných zákonov.
§ 2. Má dozerať, aby sa do cirkevnej disciplíny nevkradli zlozvyky, najmä čo sa týka služby slova, slávenia sviatostí a svätenín, kultu Boha a svätých, ako aj spravovania majetkov.

Kán. 393 - Diecézny biskup zastupuje diecézu vo všetkých jej právnych záležitostiach.

Kán. 394 - § 1. Biskup má v diecéze podporovať rozličné spôsoby apoštolátu a starať sa, aby sa pod jeho vedením v celej diecéze, alebo v jej jednotlivých obvodoch, koordinovali všetky diela apoštolátu pri zachovaní vlastnej povahy každého jedného z nich.
§ 2. Má trvať na povinnosti, ktorá zaväzuje veriacich, aby sa každý podľa svojho postavenia a schopností venoval vykonávaniu apoštolátu, a má ich povzbudzovať, aby sa podľa miestnych a časových potrieb zúčastňovali na rozličných dielach apoštolátu a podporovali ich.

Kán. 395 - § 1. Diecézny biskup, hoci má koadjútora alebo pomocného biskupa, je zákonom viazaný osobne rezidovať v diecéze.
§ 2. Okrem prípadu návštevy *ad limina* alebo koncilov, synody biskupov, konferencie biskupov, ktorých sa musí zúčastniť, alebo iného úradu, ktorý mu bol legitímne zverený, z diecézy sa z oprávneného dôvodu smie vzdialiť najviac na jeden mesiac, či súvislý, alebo s prestávkami, len keď sa zabezpečí, že jeho neprítomnosťou diecéza neutrpí nijakú škodu.
§ 3. Z diecézy nemá byť vzdialený v dňoch Narodenia Pána, Svätého týždňa a Vzkriesenia Pána, Zoslania Duchu Svätého a Kristovho Tela a Krvi, ak to nie je z vážneho a naliehavého dôvodu.
§ 4. Ak by bol biskup nezákonne neprítomný v diecéze dlhšie než šesť mesiacov, metropolita má o jeho neprítomnosti upovedomiť Apoštolský stolec; ak ide o metropolitu, to isté má urobiť najstarší sufragán.

Kán. 396 - § 1. Biskup je viazaný každoročne vizitovať diecézu, buď celú, alebo jej časť tak, aby aspoň každých päť rokov vykonal vizitáciu celej diecézy sám, alebo ak by bol zákonne hatený, cez biskupa koadjútora alebo pomocného biskupa, alebo generálneho či biskupského vikára, alebo cez iného kňaza.
§ 2. Biskup si smie pri vizitácii vyvoliť za sprievodcov a pomocníkov klerikov, akých chce, pričom sa zavrhuje akékoľvek protichodné privilégium alebo zvyk.

Kán. 397 - § 1. Riadnej biskupskej vizitácii podliehajú osoby, katolícke inštitúcie, posvätné veci a miesta, ktoré sa nachádzajú v hraniciach diecézy.
§ 2. Členov rehoľných inštitútov pápežského práva a ich domy môže biskup vizitovať iba v prípadoch uvedených v práve.

Kán. 398 - Biskup sa má usilovať vykonať pastoračnú vizitáciu s náležitou svedomitosťou; má dbať na to, aby zbytočnými výdavkami nespôsoboval nikomu ťažkosti a nebol na ťarchu.

Kán. 399 - § 1. Diecézny biskup je viazaný každých päť rokov podať Najvyššiemu veľkňazovi správu o stave diecézy, ktorá mu je zverená, formou a v čase, ako to určil Apoštolský stolec.
§ 2. Ak rok určený na podanie správy celkom alebo sčasti zapadá do prvého dvojročia od začiatku riadenia diecézy, biskup môže v tomto prípade upustiť od vypracovania a podania správy.

Kán. 400 - § 1. Diecézny biskup v tom roku, v ktorom má povinnosť podať Najvyššiemu veľkňazovi správu, má prísť do Mesta uctiť si hroby svätých apoštolov Petra a Pavla a vykonať návštevu u Rímskeho veľkňaza, ak Apoštolský stolec nestanovil ináč.
§ 2. Túto povinnosť má biskup splniť osobne, ak nie je zákonne hatený; v takom prípade ju má splniť cez koadjútora, ak ho má, alebo cez pomocného biskupa, alebo niektorého súceho kňaza svojho presbytéria, ktorý sídli v jeho diecéze.
§ 3. Apoštolský vikár môže túto povinnosť splniť aj cez zástupcu, ktorý sa nachádza v Meste; apoštolský prefekt túto povinnosť nemá.

Kán. 401 - § 1. Od diecézneho biskupa, ktorý dovŕšil sedemdesiaty piaty rok života, sa žiada, aby zrieknutie úradu predložil Najvyššiemu veľkňazovi, ktorý po zvážení všetkých okolností rozhodne.
§ 2. Od diecézneho biskupa, ktorý sa pre narušené zdravie alebo iný vážny dôvod stal menej schopným zastávať svoj úrad, sa naliehavo žiada, aby predložil zrieknutie sa úradu.

Kán. 402 - § 1. Biskup, ktorého zrieknutie úradu bolo prijaté, ponecháva si titul emeritného biskupa svojej diecézy, a ak si to želá, môže si podržať miesto pobytu v samej diecéze, ak v niektorých prípadoch pre zvláštne okolnosti Apoštolský stolec nerozhodne ináč.
§ 2. Konferencia biskupov sa musí postarať, aby sa biskupovi, ktorý sa zriekol, zaistilo primerané a dôstojné materiálne zabezpečenie so zreteľom na prvotnú povinnosť, ktorá zaväzuje diecézu, ktorej slúžil.

3. článok
BISKUPI KOADJÚTORI A POMOCNÍ BISKUPI

Kán. 403 - § 1. Keď to vyžadujú pastoračné potreby diecézy, na žiadosť diecézneho biskupa má byť ustanovený jeden alebo viacerí pomocní biskupi; pomocný biskup nemá právo nástupníctva.
§ 2. Vo vážnejších okolnostiach, aj osobnej povahy, sa diecéznemu biskupovi môže dať pomocný biskup, vybavený osobitnými splnomocneniami.
§ 3. Svätý stolec, ak to sám považuje za vhodnejšie, môže z úradu ustanoviť biskupa koadjútora, ktorý je vybavený osobitnými splnomocneniami; biskup koadjútor má právo nástupníctva.

Kán. 404 - § 1. Biskup koadjútor prevezme svoj úrad vtedy, keď sám alebo cez zástupcu predloží vymenovaciu apoštolskú listinu diecéznemu biskupovi a kolégiu konzultorov za prítomnosti kancelára kúrie, ktorý o veci vyhotoví zápisnicu.
§ 2. Pomocný biskup prevezme svoj úrad vtedy, keď predloží vymenovaciu apoštolskú listinu diecéznemu biskupovi za prítomnosti kancelára kúrie, ktorý o veci vyhotoví zápisnicu.
§ 3. Ak je však diecézny biskup úplne hatený, stačí, keď biskup koadjútor ako aj pomocný biskup predložia vymenovaciu apoštolskú listinu kolégiu konzultorov za prítomnosti kancelára kúrie.

Kán. 405 - § 1. Biskup koadjútor, ako aj pomocný biskup majú povinnosti a práva vymedzené predpismi nasledujúcich kánonov a sú určené aj v ich vymenúvacích listinách.
§ 2. Biskup koadjútor a pomocný biskup, o ktorom sa hovorí v kán. 403 § 2, pomáhajú diecéznemu biskupovi v celom riadení diecézy a zastupujú ho, keď je neprítomný alebo hatený.

Kán. 406 - § 1. Diecézny biskup má ustanoviť biskupa koadjútora a takisto pomocného biskupa, o ktorom sa hovorí v kán. 403 § 2, za generálneho vikára; okrem toho má diecézny biskup zveriť skôr jemu než iným to, na čo sa podľa práva vyžaduje osobitný mandát.
§ 2. Ak v apoštolskej listine nebolo stanovené ináč a pri zachovaní predpisu § 1, diecézny biskup má ustanoviť svojho pomocného biskupa alebo pomocných biskupov za generálnych vikárov alebo aspoň za biskupských vikárov, závisiacich iba od jeho autority alebo od autority biskupa koadjútora, alebo pomocného biskupa, o ktorom sa hovorí v kán. 403 § 2.

Kán. 407 - § 1. Aby sa súčasné a budúce dobro diecézy čo najviac zveľaďovalo, diecézny biskup, koadjútor a pomocný biskup, o ktorom sa hovorí v kán. 403 § 2, sa majú navzájom radiť vo veciach väčšieho významu.
§ 2. Diecézny biskup má pri zvažovaní otázok väčšieho významu najmä pastoračnej povahy dať prednosť porade s pomocnými biskupmi pred ostatnými.
§ 3. Biskup koadjútor a pomocný biskup, pretože sú povolaní k tomu, aby mali účasť na starostlivosti diecézneho biskupa, si majú svoje úlohy tak plniť, aby v činnosti a zmýšľaní postupovali v súlade s ním.

Kán. 408 - § 1. Biskup koadjútor a pomocný biskup, ak ich nezdržiava oprávnená prekážka, sú vždy, keď to žiada diecézny biskup, povinní vykonávať pontifikálne a iné úradné úkony, ktoré viažu diecézneho biskupa.
§ 2. Diecézny biskup nemá natrvalo zverovať inému tie biskupské práva a úkony, ktoré môže vykonávať biskup koadjútor alebo pomocný biskup.

Kán. 409 - § 1. Keď je biskupský stolec uprázdnený, biskup koadjútor sa hneď stáva biskupom diecézy, pre ktorú bol ustanovený, len keď ju legitímne prevzal.
§ 2. Keď je biskupský stolec uprázdnený, ak kompetentná autorita nestanovila niečo iné, pomocný biskup, kým nový biskup neprevezme biskupský stolec, si zachová všetky a len tie moci a splnomocnenia, ktoré mal ako generálny vikár alebo ako biskupský vikár, keď bol biskupský stolec obsadený; ale ak nebol určený na úrad diecézneho administrátora, túto

svoju moc, udelenú právom, má vykonávať pod autoritou diecézneho administrátora, ktorý je na čele riadenia diecézy.

Kán. 410 - Biskup koadjútor a pomocný biskup sú viazaní tak ako diecézny biskup sídliť v diecéze; nemajú sa z nej vzďaľovať iba ak na krátky čas, a to z dôvodu nejakej povinnosti, ktorú treba splniť mimo diecézy alebo z dôvodu dovolenky, ktorá nemá byť dlhšia ako mesiac.

Kán. 411 - Na biskupa koadjútora a pomocného biskupa, keď ide o zrieknutie sa úradu, sa vzťahujú predpisy kán. 401 a 402 § 2.

III. kapitola
HATENÝ A UPRÁZDNENÝ BISKUPSKÝ STOLEC

1. článok
HATENÝ BISKUPSKÝ STOLEC

Kán. 412 – Biskupský stolec sa považuje za hatený, ak uväznenie, vypovedanie, exil alebo nespôsobilosť úplne zabraňuje diecéznemu biskupovi vykonávať v diecéze pastoračnú úlohu, takže sa ani písomne nemôže stýkať s veriacimi diecézy.

Kán. 413 - § 1. Keď je biskupský stolec hatený, riadenie diecézy, ak Svätý stolec nezariadil ináč, patrí biskupovi koadjútorovi, ak je; ak biskupa koadjútora niet alebo je hatený, niektorému pomocnému biskupovi alebo generálnemu či biskupskému vikárovi, alebo inému kňazovi pri zachovaní poradia osôb stanoveného v zozname, ktorý má diecézny biskup čo najskôr po prevzatí diecézy zostaviť; tento zoznam, ktorý treba oznámiť metropolitovi, sa má obnovovať aspoň každé tri roky a kancelár ho má uchovávať v tajnosti.
§ 2. Ak niet biskupa koadjútora alebo je hatený a ak chýba zoznam, o ktorom sa hovorí v § 1, úlohou kolégia konzultorov je zvoliť kňaza, ktorý má riadiť diecézu.
§ 3. Kto podľa normy § 1 alebo 2 prevzal riadenie diecézy, má čím skôr upovedomiť Svätý stolec o hatenom biskupskom stolci a o prevzatej úlohe.

Kán. 414 - Kto bol podľa normy kán. 413 povolaný, aby prechodne vykonával pastoračnú starostlivosť o diecézu iba v čase, keď je biskupský stolec hatený, vo vykonávaní pastoračnej starostlivosti o diecézu ho viažu povinnosti a má moc, ktoré podľa práva patria diecéznemu administrátorovi.

Kán. 415 - Ak je diecéznemu biskupovi cirkevným trestom zakázané vykonávať úlohu, metropolita, alebo ak ho niet, alebo ak ide o neho samého, povýšením najstarší sufragán sa má ihneď obrátiť na Svätý stolec, aby sa on postaral.

2. článok
UPRÁZDNENÝ STOLEC

Kán. 416 – Biskupský stolec sa uprázdni smrťou diecézneho biskupa, zrieknutím sa, ktoré prijal Rímsky veľkňaz, preložením a odňatím, ktoré bolo biskupovi oznámené.

Kán. 417 - Všetko, čo generálny vikár alebo biskupský vikár vykonali dovtedy, kým nedostali nepochybnú správu o smrti diecézneho biskupa, je platné a takisto je platné aj to, čo vykonali diecézny biskup alebo generálny vikár, alebo biskupský vikár, kým nedostali nepochybnú správu o spomínaných pápežských úkonoch.

Kán. 418 - § 1. Biskup musí do dvoch mesiacov od prijatia nepochybnej správy o preložení odísť do diecézy, *do ktorej* bol preložený, a kánonicky ju prevziať; dňom prevzatia novej diecézy sa uprázdni diecéza, *z ktorej* bol preložený.
§ 2. Preložený biskup od prijatia nepochybnej správy o preložení až do kánonického prevzatia novej diecézy, v diecéze *z ktorej* bol preložený:
1. dostáva moc diecézneho administrátora a má jeho záväzky, pričom prestáva akákoľvek moc generálneho vikára a biskupského vikára, ale pri neporušení kán. 409 § 2;
2. dostáva plnú mzdu vlastnú úradu.

Kán. 419 - Keď je stolec uprázdnený, riadenie diecézy až do ustanovenia diecézneho administrátora prechádza na pomocného biskupa, ak ich je viac, na toho, ktorý je povýšením najstarší; ak niet pomocného biskupa, prechádza na kolégium konzultorov, ak Svätý stolec nezariadil ináč. Kto takto preberá riadenie diecézy, má bezodkladne zvolať kolégium, ktoré je kompetentné určiť diecézneho administrátora.

Kán. 420 - Keď je stolec uprázdnený v apoštolskom vikariáte alebo v apoštolskej prefektúre, riadenie preberá provikár alebo proprefekt, ktorého vikár alebo prefekt vymenúva iba na tento cieľ, bezprostredne po prevzatí úradu, ak Svätý stolec nestanovil ináč.

Kán. 421 - § 1. Kolégium konzultorov má do ôsmich dní od prijatia správy, že biskupský stolec je uprázdnený, zvoliť diecézneho administrátora, ktorý má dočasne riadiť diecézu, pri zachovaní predpisu kán. 502 § 3.
§ 2. Ak diecézny administrátor v predpísanom čase nebol z akéhokoľvek dôvodu legitímne zvolený, jeho určenie prechádza na metropolitu, a ak je uprázdnená sama metropolitná cirkev alebo súčasne metropolitná aj sufragánna, na sufragánneho biskupa povýšením najstaršieho.

Kán. 422 - Pomocný biskup, a ak ho niet, kolégium konzultorov, má čo najrýchlejšie upovedomiť Apoštolský stolec o smrti biskupa a takisto ten, kto bol zvolený za diecézneho administrátora, o svojom zvolení.

Kán. 423 - § 1. Má sa určiť jeden diecézny administrátor, opačný zvyk sa zamieta; ináč je voľba neplatná.
§ 2. Diecézny administrátor nemá byť súčasne ekonómom; preto ak za diecézneho administrátora bol zvolený ekonóm diecézy, ekonomická rada má na ten čas zvoliť iného ekonóma.

Kán. 424 - Diecézny administrátor má byť zvolený podľa normy kán. 165-178.

Kán. 425 - § 1. Na úlohu diecézneho administrátora môže byť platne určený iba kňaz, ktorý dovŕšil tridsiaty piaty rok života a na ten istý uprázdnený stolec nebol už zvolený, vymenovaný alebo navrhnutý.
§ 2. Za diecézneho administrátora má byť zvolený kňaz, ktorý vyniká učenosťou a rozumnosťou.
§ 3. Ak podmienky predpísané v § 1 boli zanedbané, metropolita, alebo, ak je uprázdnená metropolitná cirkev, povýšením najstarší sufragánny biskup, po zistení pravdy o veci má na tento raz určiť administrátora; úkony toho, kto bol zvolený proti predpisom § 1, sú samým právom neplatné.

Kán. 426 - Kto riadi diecézu, keď je stolec uprázdnený, má pred určením diecézneho administrátora takú moc, akú právo priznáva generálnemu vikárovi.

Kán. 427 - § 1. Diecézny administrátor má povinnosti a moc ako diecézny biskup s vylúčením tých vecí, ktoré sú svojou povahou alebo samým právom vyňaté.
§ 2. Diecézny administrátor dostáva moc prijatím voľby, bez toho, aby sa vyžadovalo od niekoho jej potvrdenie pri zachovaní povinnosti, o ktorej sa hovorí v kán. 833, bod 4.

Kán. 428 - § 1. Keď je stolec uprázdnený, nemá sa nič meniť.
§ 2. Tým, ktorí sa prechodne starajú o riadenie diecézy, sa zakazuje robiť čokoľvek, čo by mohlo znamenať akúkoľvek ujmu pre diecézu alebo biskupské práva; zvlášť sa im zakazuje aj komukoľvek inému, či už osobne alebo cez iného odstrániť alebo ničiť akékoľvek dokumenty diecéznej kúrie alebo v nich čokoľvek meniť.

Kán. 429 - Diecézny administrátor je povinný sídliť v diecéze a obetovať omšu za ľud podľa normy kán. 388.

Kán. 430 - § 1. Úloha diecézneho administrátora sa končí, keď nový biskup prevezme diecézu.
§ 2. Odvolanie diecézneho administrátora je vyhradené Svätému stolcu; ak sa prípadne sám zriekne, zrieknutie treba hodnovernou formou predložiť kolégiu, ktoré je kompetentné voliť, a nepotrebuje prijatie; po odvolaní alebo zrieknutí diecézneho administrátora, alebo po jeho smrti sa má podľa normy kán. 421 zvoliť iný diecézny administrátor.

II. titul
ZOSKUPENIA PARTIKULÁRNYCH CIRKVÍ

I. kapitola
CIRKEVNÉ PROVINCIE A CIRKEVNÉ OBLASTI

Kán. 431 - § 1. Aby sa podľa osobných a miestnych okolností napomáhala spoločná pastoračná činnosť rozličných susedných diecéz a aby sa vhodnejšie rozvíjali vzájomné vzťahy medzi diecéznymi biskupmi, susedné partikulárne cirkvi sa majú spájať do cirkevných provincií presne územne ohraničených.

§ 2. Vyňaté diecézy nemajú spravidla naďalej existovať; a tak jednotlivé diecézy a iné partikulárne cirkvi, nachádzajúce sa na území nejakej cirkevnej provincie, musia byť zaradené do tejto cirkevnej provincie.
§ 3. Jedine najvyššej cirkevnej autorite po vypočutí mienky biskupov, ktorých sa to týka, patrí právo ustanoviť, zrušiť alebo meniť cirkevné provincie.

Kán. 432 - § 1. V cirkevnej provincii má podľa normy práva autoritu provinčný koncil a metropolita.
§ 2. Cirkevná provincia má samým právom právnu subjektivitu.

Kán. 433 - § 1. Ak je to užitočné, najmä v krajinách, kde sú partikulárne cirkvi početnejšie, môže na návrh konferencie biskupov Svätý stolec spojiť susedné cirkevné provincie do cirkevných oblastí.
§ 2. Cirkevnú oblasť možno zriadiť ako právnickú osobu.

Kán. 434 - Zhromaždeniu biskupov cirkevnej oblasti patrí rozvíjať spoluprácu a spoločnú pastoračnú činnosť v oblasti; avšak tie moci, ktoré sa v kánonoch tohto Kódexu udeľujú konferencii biskupov, tomuto zhromaždeniu nepatria, ak len mu niektoré zvlášť neudelil Svätý stolec.

II. kapitola
METROPOLITI

Kán. 435 - Na čele cirkevnej provincie je metropolita, ktorý je arcibiskupom zverenej diecézy; tento úrad je spojený s biskupským stolcom, ktorý určil alebo schválil Rímsky veľkňaz.

Kán. 436 - § 1. V sufragánnych diecézach metropolitovi patrí:
1. dozerať, aby sa viera a cirkevná disciplína presne zachovávala a o prípadných zneužitiach upovedomiť Rímskeho veľkňaza;
2. vykonať kánonickú vizitáciu z dôvodu, ktorý predtým Apoštolský stolec schválil, ak ju sufragán zanedbal;
3. určiť diecézneho administrátora podľa normy kán. 421 § 2, a 425 § 3.
§ 2. Kde to okolnosti vyžadujú, Apoštolský stolec môže metropolitu vybaviť osobitnými úlohami a mocou, ktoré treba vymedziť v partikulárnom práve.
§ 3. V sufragánnych diecézach nepatrí metropolitom nijaká iná riadiaca moc; môže však vo všetkých kostoloch, a ak ide o katedrálny kostol, po predbežnom oznámení diecéznemu biskupovi, vykonávať posvätné obrady ako biskup vo vlastnej diecéze.

Kán. 437 - § 1. Metropolita je povinný do troch mesiacov od prijatia biskupskej konsekrácie, alebo, ak už bol konsekrovaný, od kánonického obsadenia, žiadať osobne alebo cez zástupcu od Rímskeho veľkňaza pálium, označujúce moc, ktorou je metropolita v spoločenstve s Rímskou cirkvou na základe práva vybavený vo vlastnej provincii.
§ 2. Metropolita môže používať pálium podľa normy liturgických zákonov v ktoromkoľvek kostole cirkevnej provincie, na čele ktorej stojí, nikdy však mimo nej, a to ani so súhlasom diecézneho biskupa.

§ 3. Ak je metropolita preložený na iný metropolitný stolec, potrebuje nové pálium.

Kán. 438 - V Latinskej cirkvi titul patriarcha a prímas okrem čestného prvenstva neprináša so sebou nijakú riadiacu moc, ak len o nejakej moci nie je zrejmé niečo iné z apoštolského privilégia alebo zo schváleného zvyku.

III. kapitola
PARTIKULÁRNE KONCILY

Kán. 439 - § 1. Plenárny koncil čiže koncil pre všetky partikulárne cirkvi tej istej konferencie biskupov sa má konať vždy, keď to sama konferencia biskupov so schválením Apoštolského stolca pokladá za potrebné alebo užitočné.
§ 2. Norma stanovená v § 1 platí aj pre konanie provinčného koncilu v cirkevnej provincii, ktorej hranice sa kryjú s územím krajiny.

Kán. 440 - § 1. Provinčný koncil pre rozličné partikulárne cirkvi tej istej cirkevnej provincie sa má konať vždy, keď sa to podľa úsudku väčšiny diecéznych biskupov provincie pokladá za vhodné, pri neporušení kán. 439 § 2.
§ 2. Provinčný koncil sa nemôže zvolať, keď je metropolitný stolec uprázdnený.

Kán. 441 – Konferencii biskupov patrí:
1. zvolať plenárny koncil;
2. zvoliť miesto konania koncilu na území konferencie biskupov;
3. zvoliť spomedzi diecéznych biskupov predsedu plenárneho koncilu, ktorého má schváliť Apoštolský stolec;
4. stanoviť rokovací poriadok a otázky, ktoré sa majú prerokovať, ohlásiť začiatok a trvanie plenárneho koncilu, preložiť, predĺžiť a ukončiť ho.

Kán. 442 - § 1. Metropolitovi so súhlasom väčšiny sufragánnych biskupov patrí:
1. zvolať provinčný koncil;
2. zvoliť miesto konania provinčného koncilu na území provincie;
3. stanoviť rokovací poriadok a otázky, ktoré sa majú prerokovať, ohlásiť začiatok a trvanie provinčného koncilu, preložiť, predĺžiť a ukončiť ho.
§ 2. Metropolitovi patrí predsedať provinčnému koncilu a keď je legitímne hatený, sufragánnemu biskupovi, zvolenému ostatnými sufragánnymi biskupmi.

Kán. 443 - § 1. Na partikulárne koncily majú byť zvolaní a majú na nich právo rozhodujúceho hlasu:
1. diecézni biskupi;
2. biskupi koadjútori a pomocní biskupi;
3. iní titulárni biskupi, ktorí zastávajú na území osobitný úrad, zverený im Apoštolským stolcom alebo konferenciou biskupov.
§ 2. Na partikulárne koncily môžu byť pozvaní iní titulárni aj emeritní biskupi, ktorí bývajú na území; aj tí majú právo rozhodujúceho hlasu.
§ 3. Na partikulárne koncily majú byť pozvaní iba s poradným hlasom:
1. generálni vikári a biskupskí vikári všetkých partikulárnych cirkví na území;

2. vyšší predstavení rehoľných inštitútov a spoločností apoštolského života v počte, ktorý tak pre mužov, ako aj pre ženy má určiť konferencia biskupov alebo biskupi provincie, zvolení všetkými vyššími predstavenými inštitútov a spoločností, ktoré majú sídlo na území;
3. rektori cirkevných a katolíckych univerzít ako aj dekani teologických fakúlt a fakúlt kánonického práva, ktoré majú sídlo na území;
4. niektorí rektori veľkých seminárov v počte vymedzenom ako v bode 2, zvolení rektormi seminárov, ktoré sa nachádzajú na území.
§ 4. Na partikulárne koncily môžu byť pozvaní aj kňazi a iní veriaci, ale iba s poradným hlasom tak, aby ich počet neprevyšoval polovicu tých, o ktorých sa hovorí v § 1-3.
§ 5. Okrem toho na provinčné koncily treba pozvať katedrálne kapituly, ako aj kňazskú radu a pastoračnú radu každej partikulárnej cirkvi, a to tak, aby každá z nich vyslala dvoch svojich členov, ktorých kolégiovo určila; tí však majú iba poradný hlas.
§ 6. Na partikulárne koncily sa môžu ako hostia prizvať aj iní, ak je to užitočné podľa úsudku konferencie biskupov pre plenárny koncil alebo podľa úsudku metropolitu spolu so sufragánnymi biskupmi pre provinčný koncil.

Kán. 444 - § 1. Všetci pozvaní na partikulárne koncily sa musia na nich zúčastniť, ak ich nezdržiava oprávnená prekážka, o ktorej sú povinní upovedomiť predsedu koncilu.
§ 2. Tí, ktorí sú pozvaní na partikulárne koncily a majú na nich rozhodujúci hlas, môžu poslať zástupcu, ak ich zdržiava oprávnená prekážka; tento zástupca má len poradný hlas.

Kán. 445 - Partikulárny koncil sa na svojom území stará o to, aby sa zabezpečili pastoračné potreby Božieho ľudu, a má riadiacu, predovšetkým zákonodarnú moc tak, aby vždy, pri neporušení univerzálneho práva Cirkvi mohol rozhodovať, čo sa má považovať za vhodné pre vzrast viery, pre usporiadanie spoločnej pastoračnej činnosti a pre usmerňovanie mravov a pre zachovávanie, zavedenie alebo ochranu spoločnej cirkevnej disciplíny.

Kán. 446 - Po skončení partikulárneho koncilu sa má predseda postarať, aby sa všetky spisy koncilu zaslali Apoštolskému stolcu; dekréty vydané koncilom sa nemajú vyhlásiť, ak neboli preskúmané Apoštolským stolcom; sám koncil má právo určiť spôsob vyhlásenia dekrétov a čas, odkedy vyhlásené dekréty začínajú zaväzovať.

IV. kapitola
KONFERENCIE BISKUPOV

Kán. 447 - Konferencia biskupov, ako stála inštitúcia, je zhromaždenie biskupov nejakej krajiny alebo určitého územia, ktorí spoločne vykonávajú isté pastoračné úlohy pre veriacich na svojom území, aby sa čoraz viac vzmáhalo dobro, ktoré Cirkev poskytuje ľuďom najmä formami a spôsobmi apoštolátu, vhodne prispôsobenými okolnostiam času a miesta podľa normy práva.

Kán. 448 - § 1. Konferencia biskupov podľa všeobecného pravidla zahŕňa tých, ktorí sú na čele všetkých partikulárnych cirkví tej istej krajiny podľa normy kán. 450.

§ 2. Ale ak Apoštolský stolec po vypočutí mienky diecéznych biskupov, ktorých sa to týka, usúdi, že to odporúčajú osobné alebo vecné okolnosti, môže sa zriadiť konferencia biskupov pre menšie alebo väčšie územie tak, aby zahŕňala len biskupov niektorých partikulárnych cirkví ustanovených na určitom území alebo tých, ktorí sú na čele partikulárnych cirkví nachádzajúcich sa v rozličných krajinách; Apoštolský stolec má právo pre jednotlivé z nich stanoviť osobitné normy.

Kán. 449 - § 1. Iba najvyššia autorita Cirkvi má právo po vypočutí mienky biskupov, ktorých sa to týka, zriaďovať, zrušovať alebo meniť konferencie biskupov.
§ 2. Legitímne zriadená konferencia biskupov má samým právom právnu subjektivitu.

Kán. 450 - § 1. Samým právom do konferencie biskupov patria všetci diecézni biskupi územia a im podľa práva na roveň postavení, ako aj biskupi koadjútori, pomocní biskupi a ostatní titulárni biskupi, ktorí na tom istom území plnia osobitnú úlohu, im zverenú Apoštolským stolcom alebo konferenciou biskupov; môžu byť pozvaní aj ordinári iného obradu, ktorí však majú len poradný hlas, ak štatút konferencie biskupov neurčuje niečo iné.
§ 2. Ostatní titulárni biskupi, ako aj legát Rímskeho veľkňaza, nie sú podľa práva členmi konferencie biskupov.

Kán. 451 - Každá konferencia biskupov má vypracovať svoj štatút, ktorý treba dať preskúmať Apoštolskému stolcu, v ktorom okrem iného majú byť úpravy o konaní plenárnych zasadaní konferencie a má byť postarané o stálu radu biskupov a generálny sekretariát konferencie, ako aj o iné úrady a komisie, ktoré podľa úsudku konferencie účinnejšie pomôžu dosiahnuť cieľ.

Kán. 452[9] - § 1. Každá konferencia biskupov si má podľa normy štatútu zvoliť predsedu, stanoviť, kto bude plniť úlohu podpredsedu, ak je predseda legitímne hatený, a určiť generálneho sekretára.
§ 2. Predseda konferencie, a keď je legitímne hatený, tak podpredseda, predsedá nielen všeobecným zasadaniam konferencie biskupov, ale aj stálej rade.

Kán. 453 - Plenárne zasadania konferencie biskupov sa majú konať aspoň raz do roka a okrem toho vždy, keď to vyžadujú osobitné okolnosti, podľa predpisov štatútu.

Kán. 454 - § 1. Rozhodujúci hlas na plenárnych zasadaniach konferencie biskupov samým právom prislúcha diecéznym biskupom a tým, ktorí sú im podľa práva postavení na roveň, ako aj biskupom koadjútorom.
§ 2. Pomocným biskupom a ostatným titulárnym biskupom, ktorí patria do konferencie biskupov, prislúcha rozhodujúci alebo poradný hlas podľa predpisov štatútu konferencie; má však platiť, že keď ide o vypracovanie alebo zmenu štatútu, rozhodujúci hlas majú iba tí, o ktorých sa hovorí v § 1.

---

[9] PCCICAI, odpoveď III, z 19. januára 1988, *AAS* 81 (1989) 388:
Pochybnosť: *Či pomocný biskup môže v konferenciách biskupov zastávať úlohu predsedu (alebo podpredsedu)? Či to môže v zhromaždeniach biskupov cirkevnej oblasti, o ktorých hovorí kán. 434?*
Odpoveď: *Záporne na obe otázky.*

Kán. 455[10] - § 1. Konferencia biskupov môže vynášať všeobecné dekréty iba v prípadoch, v ktorých to predpisuje univerzálne právo alebo stanovuje osobitný mandát Apoštolského stolca či už z vlastného podnetu alebo na žiadosť samej konferencie.
§ 2. Aby dekréty, o ktorých sa hovorí v § 1, mohlo plenárne zasadanie platne vyniesť, musí ich odhlasovať aspoň dvojtretinová väčšina členov, ktorí patria do konferencie s rozhodujúcim hlasom; nadobúdajú záväznú účinnosť, ak po preskúmaní Apoštolským stolcom boli legitímne vyhlásené.
§ 3. Spôsob vyhlásenia a čas, odkedy dekréty nadobudnú účinnosť, určuje sama konferencia biskupov.
§ 4. V prípadoch, keď ani univerzálne právo, ani osobitný mandát Apoštolského stolca neudelili konferencii biskupov moc, o ktorej sa hovorí v § 1, kompetencia jednotlivých diecéznych biskupov ostáva nedotknutá a ani konferencia, ani jej predseda nemôžu konať v mene všetkých biskupov, ak všetci jednotliví biskupi nedali súhlas.

Kán. 456 - Po skončení plenárneho zasadania konferencie biskupov má predseda zaslať Apoštolskému stolcu správu o úkonoch konferencie, ako aj jej dekréty, aby sa oboznámil so spismi konferencie a aby mohol preskúmať dekréty, ak nejaké sú.

Kán. 457 - Úlohou stálej rady biskupov je starať sa, aby sa pripravili témy, o ktorých sa má na plenárnom zasadaní rokovať, a aby sa náležite vykonali rozhodnutia stanovené na plenárnom zasadaní; jej úlohou je vybavovať aj iné záležitosti, ktoré sa jej zverujú podľa normy štatútu.

Kán. 458 - Úlohou generálneho sekretariátu je:
1. napísať správu o úkonoch a dekrétoch plenárneho zasadania konferencie, ako aj o úkonoch stálej rady biskupov a oboznámiť s nimi všetkých členov konferencie a takisto pripraviť iné spisy, ktoré mu predseda konferencie alebo stála rada zveruje na vyhotovenie;
2. oboznámiť susedné konferencie biskupov s úkonmi a dokumentmi, ktoré sa im konferencia na plenárnom zasadaní alebo stála rada biskupov rozhodla poslať.

Kán. 459 - § 1. Predovšetkým medzi susednými konferenciami biskupov sa majú rozvíjať vzťahy, aby sa napomáhalo a chránilo väčšie dobro.
§ 2. Kedykoľvek sa však konferencie podujímajú na činnosti alebo plány konania, ktoré majú medzinárodnú povahu, treba si vypočuť Apoštolský stolec.

III. titul
VNÚTORNÉ USPORIADANIE PARTIKULÁRNYCH CIRKVÍ

I. kapitola
DIECÉZNA SYNODA

[10] PCCICAI, odpoveď I, zo 14. mája 1985, *AAS* 77 (1985) 771:
Pochybnosť: *Či pod výraz „všeobecné dekréty“ v kán. 455 § 1 spadajú aj všeobecné vykonávacie dekréty, o ktorých sa hovorí v kán. 31 - 33?*
Odpoveď: *kladne.*

Kán. 460 - Diecézna synoda je zhromaždenie vybratých kňazov a iných veriacich partikulárnej cirkvi, ktorí diecéznemu biskupovi poskytujú pomoc pre dobro celého diecézneho spoločenstva podľa normy nasledujúcich kánonov.

Kán. 461 - § 1. Diecézna synoda sa má konať v jednotlivých partikulárnych cirkvách, keď to podľa úsudku diecézneho biskupa po vypočutí mienky kňazskej rady okolnosti odporúčajú.
§ 2. Ak má biskup na starosti viac diecéz, alebo o jednu sa stará ako vlastný biskup a o druhú ako administrátor, môže zvolať jednu diecéznu synodu zo všetkých diecéz, ktoré sú mu zverené.

Kán. 462 - § 1. Diecéznu synodu zvoláva iba diecézny biskup, nie však ten, kto je dočasne na čele diecézy.
§ 2. Diecéznej synode predsedá diecézny biskup, ktorý však pre jednotlivé zasadnutia synody môže na tento úrad delegovať generálneho vikára alebo biskupského vikára.

Kán. 463 - § 1. Na diecéznu synodu ako členov synody treba pozvať a sú povinní sa jej zúčastniť:
1. biskup koadjútor a pomocní biskupi;
2. generálni vikári a biskupskí vikári, ako aj súdny vikár;
3. kanonici katedrálneho kostola;
4. členovia kňazskej rady;
5. veriaci laici aj členovia inštitútov zasväteného života, zvolení pastoračnou radou spôsobom a v počte, ktorý má stanoviť diecézny biskup, alebo ak táto rada nie je, spôsobom, určeným diecéznym biskupom;
6. rektor veľkého diecézneho seminára;
7. dekani;
8. aspoň jeden kňaz z každého dekanátu, ktorého majú voliť všetci, ktorí tam vykonávajú duchovnú starostlivosť; takisto treba zvoliť iného kňaza, ktorý ho má zastupovať, ak je hatený;
9. niektorí predstavení rehoľných inštitútov a spoločností apoštolského života, majúcich v diecéze dom, ktorých treba zvoliť v počte a spôsobom, ako to stanovil diecézny biskup.
§ 2. Na diecéznu synodu môže diecézny biskup ako členov synody pozvať aj iných, tak klerikov, ako aj členov inštitútov zasväteného života alebo veriacich laikov.
§ 3. Na diecéznu synodu môže diecézny biskup, ak to považuje za vhodné, ako pozorovateľov pozvať niektorých služobníkov alebo členov cirkví alebo ekleziálnych spoločenstiev, ktoré nie sú v plnom spoločenstve s Katolíckou cirkvou.

Kán. 464 – Ak člena synody zdržiava legitímna prekážka, nemôže poslať zástupcu, ktorý by sa na nej v jeho mene zúčastnil; o tejto prekážke má však upovedomiť diecézneho biskupa.

Kán. 465 - Všetky predložené otázky sa na zasadnutiach synody majú dať členom na slobodné prerokovanie.

Kán. 466 - Jediným zákonodarcom na diecéznej synode je diecézny biskup, pričom iní členovia synody majú iba poradný hlas; jedine on podpisuje synodálne vyhlásenia a dekréty, ktoré sa môžu zverejniť iba s jeho autoritou.

Kán. 467 - Diecézny biskup má s textami synodálnych vyhlásení a dekrétov oboznámiť metropolitu a konferenciu biskupov.

Kán. 468 - § 1. Diecéznemu biskupovi patrí podľa jeho rozumného úsudku diecéznu synodu pozastaviť, ako aj rozpustiť.
§ 2. Keď je biskupský stolec uprázdnený alebo hatený, diecézna synoda sa samým právom prerušuje, kým diecézny biskup, ktorý nastúpi, nenariadi v nej pokračovať alebo ju nevyhlási za zaniknutú.

II. kapitola
DIECÉZNA KÚRIA

Kán. 469 - Diecézna kúria pozostáva z tých inštitúcií a osôb, ktoré pomáhajú biskupovi v riadení celej diecézy najmä pri usmerňovaní pastoračnej činnosti, v starostlivosti o spravovanie diecézy, ako aj pri vykonávaní súdnej moci.

Kán. 470 - Vymenovanie tých, ktorí zastávajú úrady v diecéznej kúrii, patrí diecéznemu biskupovi.

Kán. 471 - Všetci, ktorí sa prijímajú do úradov v kúrii, musia:
1. zložiť sľub, že budú verne plniť úlohu spôsobom určeným právom alebo biskupom;
2. zachovávať tajomstvo v rozsahu a spôsobom, ako určuje právo alebo biskup.

Kán. 472 - Keď ide o kauzy a osoby, ktoré sú v kúrii spojené s vykonávaním súdnej moci, majú sa zachovávať predpisy Siedmej knihy *Procesy;* keď však ide o veci, týkajúce sa spravovania diecézy, majú sa zachovávať predpisy nasledujúcich kánonov.

Kán. 473 - § 1. Diecézny biskup sa musí starať, aby sa všetky záležitosti, ktoré patria k spravovaniu celej diecézy, náležite koordinovali a usmerňovali na vhodnejšie zabezpečenie dobra podielu Božieho ľudu, ktorý mu je zverený.
§ 2. Je úlohou samého diecézneho biskupa koordinovať pastoračnú činnosť vikárov tak generálnych, ako aj biskupských; kde je to užitočné, môže vymenovať moderátora kúrie, ktorý musí byť kňaz alebo biskup; jeho úlohou je koordinovať pod autoritou biskupa to, čo sa vzťahuje na vybavovanie administratívnych záležitostí, ako aj starať sa, aby ostatní pracovníci kúrie riadne zastávali úrad, ktorý im je zverený.
§ 3. Ak podľa úsudku biskupa miestne okolnosti neodporúčajú niečo iné, za moderátora kúrie sa má vymenovať generálny vikár, alebo ak sú viacerí generálni vikári, jeden z nich.
§ 4. Kde to biskup uzná za užitočné, na vhodnejšie rozvíjanie pastoračnej činnosti môže ustanoviť biskupskú radu pozostávajúcu z generálnych vikárov a biskupských vikárov.

Kán. 474 - Spisy kúrie, ktoré sú určené na to, aby mali právny účinok, musia byť podpísané ordinárom, ktorý ich vydáva, a to pre platnosť, a súčasne kancelárom kúrie alebo notárom; kancelár je však povinný o spisoch upovedomiť moderátora kúrie.

1. článok
GENERÁLNI A BISKUPSKÍ VIKÁRI

Kán. 475 - § 1. V každej diecéze musí diecézny biskup ustanoviť generálneho vikára, ktorý má riadnu moc podľa predpisov nasledujúcich kánonov a ktorý mu má pomáhať v riadení celej diecézy.
§ 2. Má byť všeobecným pravidlom, že sa má ustanoviť jeden generálny vikár, ak rozloha diecézy alebo počet obyvateľov, alebo iné pastoračné dôvody neodporúčajú niečo iné.

Kán. 476 - Kedykoľvek to vyžaduje správne riadenie diecézy, diecézny biskup môže ustanoviť jedného alebo viacerých biskupských vikárov, ktorí v určenej časti diecézy alebo v istých záležitostiach, alebo pre veriacich určitého obradu, či pre určité skupiny ľudí majú takú istú riadnu moc, aká univerzálnym právom prislúcha generálnemu vikárovi podľa normy nasledujúcich kánonov.

Kán. 477 - § 1. Generálneho a biskupského vikára slobodne vymenúva diecézny biskup a môže ich slobodne odvolať pri zachovaní predpisu kán. 406; biskupský vikár, ktorý nie je pomocným biskupom, má byť vymenovaný iba na čas, ktorý treba stanoviť v samom úkone ustanovenia.
§ 2. Keď je generálny vikár neprítomný alebo je legitímne hatený, diecézny biskup môže vymenovať iného, ktorý ho má zastupovať; tá istá norma sa vzťahuje aj na biskupského vikára.

Kán. 478 - § 1. Generálny a biskupský vikár majú byť kňazi alebo biskupi nie mladší než tridsaťroční, doktori alebo licenciáti kánonického práva alebo teológie, alebo aspoň naozaj skúsení v týchto disciplínach, ktorí sa vyznačujú zdravou náukou, bezúhonnosťou, rozvážnosťou a skúsenosťou vo vybavovaní vecí.
§ 2. Úlohu generálneho a biskupského vikára nemožno zlučovať s úlohou kanonika penitenciára, ani zverovať pokrvným biskupa až do štvrtého stupňa.

Kán. 479 - § 1. Generálnemu vikárovi na základe úradu prislúcha v celej diecéze výkonná moc, ktorá podľa práva patrí diecéznemu biskupovi, a to na vykonávanie všetkých administratívnych úkonov s výnimkou tých, ktoré si biskup vyhradil, alebo ktoré podľa práva vyžadujú osobitný mandát biskupa.
§ 2. Biskupskému vikárovi samým právom patrí moc, o ktorej sa hovorí v § 1, ale len pre určitú časť územia alebo pre isté záležitostí, alebo pre veriacich určitého obradu či len určitej skupiny, pre ktoré a pre ktorých je ustanovený, s výnimkou tých káuz, ktoré biskup vyhradil sebe alebo generálnemu vikárovi, alebo ktoré podľa práva vyžadujú zvláštny mandát biskupa.
§ 3. Generálnemu vikárovi, ako aj biskupskému vikárovi v rámci ich kompetencie patria aj trvalé splnomocnenia, udelené Apoštolským stolcom biskupovi, ako aj vykonávanie

reskriptov, ak sa výslovne nestanovilo niečo iné, alebo ak diecézny biskup nebol zvolený so zreteľom na jeho osobné schopnosti.

Kán. 480 - Generálny vikár a biskupský vikár sú povinní diecéznemu biskupovi referovať o dôležitejších záležitostiach, ktoré sa majú vykonať a ktoré sa vykonali a nikdy nemajú konať proti vôli a úmyslu diecézneho biskupa.

Kán. 481 - § 1. Moc generálneho vikára a biskupského vikára zaniká uplynutím času mandátu, zrieknutím sa a pri zachovaní kán. 406 a 409 aj odvolaním, ktoré im diecézny biskup doručil, ako aj uprázdnením biskupského stolca.
§ 2. Pozastavením úradu diecézneho biskupa sa pozastavuje moc generálneho vikára a biskupského vikára, ak nie sú vyznačení biskupskou hodnosťou.

2. článok
KANCELÁR, INÍ NOTÁRI A ARCHÍVY

Kán. 482 - § 1. V každej kúrii má byť ustanovený kancelár, ktorého hlavnou úlohou je, ak partikulárne právo neurčuje ináč, starať sa, aby sa spisy kúrie vyhotovovali, odosielali a tiež uchovávali v archíve kúrie.
§ 2. Ak sa pokladá za potrebné, môže sa kancelárovi prideliť pomocník, ktorý sa nazýva vicekancelár.
§ 3. Kancelár a vicekancelár sú zároveň notármi a tajomníkmi kúrie.

Kán. 483 - § 1. Okrem kancelára môžu byť ustanovení aj iní notári, ktorými vyhotovený či podpísaný spis je verejne hodnoverný; to sa vzťahuje buď na akékoľvek spisy alebo len na súdne spisy, alebo len na spisy určitej kauzy či záležitosti.
§ 2. Kancelár a notári musia mať bezúhonnú povesť a byť bez akéhokoľvek podozrenia; v kauzách, ktorými môže byť ohrozená povesť kňaza, musí byť notárom kňaz.

Kán. 484 - Povinnosťou notárov je:
1. vyhotovovať spisy a listiny, týkajúce sa dekrétov, opatrení, povinností alebo iných skutočností, ktoré vyžadujú ich účasť;
2. písomne verne zaznamenať to, čo sa koná, a podpísať to s uvedením miesta, dňa, mesiaca a roka;
3. pri zachovaní toho, čo sa má zachovať, predložiť spisy alebo listiny z registra tomu, kto ich legitímne žiada, a osvedčiť, že ich kópie sa zhodujú s originálom.

Kán. 485 - Kancelára a ostatných notárov môže z úradu slobodne odvolať diecézny biskup, nie však diecézny administrátor, ak to nie je so súhlasom kolégia konzultorov.

Kán. 486 - § 1. Všetky dokumenty týkajúce sa diecézy alebo farností sa musia uchovať s najväčšou starostlivosťou.
§ 2. V každej kúrii sa má na bezpečnom mieste zriadiť diecézny archív, čiže priestor na uchovávanie dokumentov, v ktorom sa majú uchovať listiny a písomnosti, týkajúce sa duchovných ako aj časných záležitostí diecézy, uložené podľa istého poriadku a starostlivo uzamknuté.

§ 3. Z dokumentov, ktoré sa v archíve nachádzajú, sa má zostaviť inventár čiže katalóg s krátkym obsahom jednotlivých spisov.

Kán. 487 - § 1. Je potrebné, aby bol archív uzamknutý a kľúč od neho má mať iba biskup a kancelár; nikomu nie je dovolené doň vstúpiť bez povolenia biskupa alebo moderátora kúrie a súčasne kancelára.
§ 2. Tí, ktorých sa to týka, majú právo osobne alebo cez zástupcu dostať hodnoverný odpis alebo fotokópiu dokumentov, ktoré sú svojou povahou verejné a ktoré sa vzťahujú na stav ich osoby.

Kán. 488 - Nie je dovolené vynášať z archívu dokumenty, ak to nie je iba na krátky čas a so súhlasom biskupa alebo moderátora kúrie a súčasne kancelára.

Kán. 489 - § 1. V diecéznej kúrii má byť aj tajný archív alebo aspoň v riadnom archíve trezor alebo skriňa úplne uzatvorená a uzamknutá, ktorú nemožno z miesta odstrániť; v nej sa totiž majú veľmi obozretne udržiavať dokumenty, ktoré treba uchovávať v tajnosti.
§ 2. Každý rok sa majú zničiť dokumenty trestných káuz týkajúcich sa mravov, ktorých vinníci zomreli, alebo ktoré boli ukončené odsudzujúcim rozsudkom pred desiatimi rokmi, pričom sa má uchovať stručný obsah skutku s textom definitívneho rozsudku.

Kán. 490 - § 1. Kľúč od tajného archívu má mať len biskup.
§ 2. Keď je stolec uprázdnený, tajný archív alebo trezor sa nemá otvárať; v prípade ozajstnej nevyhnutnosti to môže urobiť iba sám diecézny administrátor.
§ 3. Z tajného archívu alebo z trezora sa dokumenty nemajú vynášať.

Kán. 491 - § 1. Diecézny biskup má dbať o to, aby sa spisy a dokumenty aj v archívoch katedrálnych, kolégiových, farských a iných kostolov, nachádzajúcich sa na jeho území, starostlivo uchovávali a aby sa inventáre čiže katalógy vyhotovovali v dvoch exemplároch, z ktorých jeden sa má uchovávať vo vlastnom archíve, druhý v diecéznom archíve.
§ 2. Diecézny biskup sa má tiež starať, aby v diecéze bol historický archív a aby dokumenty majúce historickú hodnotu boli v ňom starostlivo chránené a systematicky usporiadané.
§ 3. Pri prezeraní a vynášaní spisov a dokumentov, o ktorých sa hovorí v § 1 a 2, sa majú zachovávať normy, stanovené diecéznym biskupom.

3. článok
EKONOMICKÁ RADA A EKONÓM

Kán. 492 - § 1. V jednotlivých diecézach sa má ustanoviť ekonomická rada, ktorej predsedá sám diecézny biskup alebo jeho delegát a ktorá pozostáva aspoň z troch veriacich v Krista vymenovaných biskupom, skutočných znalcov v ekonomických veciach, ako aj v občianskom práve a vyznačujúcich sa bezúhonnosťou.
§ 2. Členovia ekonomickej rady sa majú vymenovať na päť rokov, ale po uplynutí tohto času môžu byť prijatí na ďalšie päťročia.
§ 3. Z ekonomickej rady sa vylučujú osoby, ktoré sú s biskupom spojené pokrvenstvom alebo príbuzenstvom až do štvrtého stupňa.

Kán. 493 - Ekonomická rada okrem úloh, ktoré sú jej zverené v Piatej knihe *Časné majetky Cirkvi*, má každoročne podľa pokynov diecézneho biskupa pripraviť rozpočet príjmov a výdavkov, ktoré sa predvídajú pre celé riadenie diecézy na nasledujúci rok, ako aj na konci roka schváliť vyúčtovanie príjmov a výdavkov.

Kán. 494 - § 1. V každej diecéze má biskup, po vypočutí mienky kolégia konzultorov a ekonomickej rady, vymenovať ekonóma, ktorý v ekonomických veciach má byť skutočným znalcom a má sa vyznačovať bezúhonnosťou.
§ 2. Ekonóm má byť vymenovaný na päť rokov, ale po uplynutí tohto času ho možno vymenovať na ďalšie päťročia; počas trvania úlohy sa nemá odvolávať, ak to nie je z vážneho dôvodu, ktorý má posúdiť biskup po vypočutí kolégia konzultorov a ekonomickej rady.
§ 3. Úlohou ekonóma je podľa poriadku určeného ekonomickou radou spravovať majetky diecézy pod autoritou biskupa a zo stanoveného príjmu diecézy hradiť výdavky, ktoré biskup alebo iní ním poverení legitímne určili.
§ 4. Na konci roka je ekonóm povinný predložiť ekonomickej rade vyúčtovanie z príjmov a výdavkov.

III. kapitola
KŇAZSKÁ RADA A KOLÉGIUM KONZULTOROV

Kán. 495 - § 1. V každej diecéze sa má ustanoviť kňazská rada čiže skupina kňazov, ktorá má byť akoby senátom biskupa, reprezentujúca presbytérium; jej úlohou je podľa normy práva pomáhať biskupovi v riadení diecézy, aby sa čo najväčšmi vzmáhalo pastoračné dobro podielu Božieho ľudu, ktorý mu je zverený.
§ 2. V apoštolských vikariátoch a prefektúrach má vikár alebo prefekt ustanoviť radu aspoň z troch kňazov misionárov, ktorých mienku si majú vo vážnejších záležitostiach vypočuť hoci aj listom.

Kán. 496 – Kňazská rada má mať vlastný štatút schválený diecéznym biskupom so zreteľom na normy vydané konferenciou biskupov.

Kán. 497 - Keď ide o ustanovenie členov kňazskej rady:
1. asi polovicu majú slobodne zvoliť sami kňazi podľa normy nasledujúcich kánonov, ako aj štatútu;
2. podľa normy štatútu niektorí kňazi musia byť členmi rady na základe úradu, ktorý je im zverený;
3. diecézny biskup má právo niektorých slobodne vymenovať.

Kán. 498 - § 1. Aktívne aj pasívne právo voľby na ustanovenie kňazskej rady majú:
1. všetci svetskí kňazi inkardinovaní v diecéze;
2. svetskí kňazi neinkardinovaní v diecéze, ako aj kňazi členovia niektorého rehoľného inštitútu alebo spoločnosti apoštolského života, ktorí sa zdržiavajú v diecéze a pre jej dobro zastávajú nejaký úrad.
§ 2. Pokiaľ sa to v štatúte predvída, to isté právo voľby sa môže udeliť iným kňazom, ktorí majú v diecéze trvalé alebo prechodné bydlisko.

Kán. 499 - Spôsob voľby členov kňazskej rady treba vymedziť štatútom tak, aby boli podľa možnosti zastúpení kňazi presbytéria predovšetkým vzhľadom na rozličné služby a na rozmanité oblasti diecézy.

Kán. 500 - § 1. Diecéznemu biskupovi patrí kňazskú radu zvolať, predsedať jej a stanoviť otázky, ktoré sa majú na nej prerokovať alebo prijať tie, ktoré predložili členovia.
§ 2. Kňazská rada má iba poradný hlas; diecézny biskup ju má vypočuť v záležitostiach väčšieho významu, jej súhlas však potrebuje iba v prípadoch, výslovne určených právom.
§ 3. Kňazská rada nikdy nemôže platne konať bez diecézneho biskupa, ktorému jedinému patrí aj starosť o zverejnenie toho, čo bolo stanovené podľa normy § 2.

Kán. 501 - § 1. Členovia kňazskej rady majú byť ustanovení na čas určený v štatúte, ale tak, aby sa celá rada alebo nejaká jej časť obnovila v priebehu piatich rokov.
§ 2. Keď sa biskupský stolec uprázdni, kňazská rada zaniká a jej úlohy plní kolégium konzultorov; biskup musí do roka od prevzatia diecézy nanovo ustanoviť kňazskú radu.
§ 3. Ak kňazská rada neplní úlohu, ktorá jej bola pre dobro diecézy zverená, alebo ju vážne zneužíva, diecézny biskup ju môže po porade s metropolitom, alebo ak ide o metropolitný stolec, po porade so sufragánnym biskupom povýšením najstarším, rozpustiť, ale do roka ju musí nanovo ustanoviť.

Kán. 502[11] - § 1. Spomedzi členov kňazskej rady diecézny biskup slobodne vymenúva niektorých kňazov alebo biskupov, počtom nie menej ako šesť a nie viac ako dvanásť, ktorí majú na päť rokov tvoriť kolégium konzultorov, ktorému patria úlohy určené právom; po uplynutí piatich rokov kolégium konzultorov pokračuje v plnení svojich vlastných úloh dovtedy, kým sa neustanoví nové kolégium.
§ 2. Kolégiu konzultorov predsedá diecézny biskup; keď je však biskupský stolec hatený alebo uprázdnený, predsedá mu ten, kto dočasne zastupuje biskupa, alebo ak ešte nebol ustanovený, vysviackou najstarší kňaz z kolégia konzultorov.
§ 3. Konferencia biskupov môže stanoviť, aby sa úlohy kolégia konzultorov zverili katedrálnej kapitule.
§ 4. V apoštolskom vikariáte a v apoštolskej prefektúre úlohy kolégia konzultorov patria misijnej rade, o ktorej sa hovorí v kán. 495 § 2, ak právo nestanovuje niečo iné.

IV. kapitola
KAPITULY KANONIKOV

[11] PCCICAI, odpoveď III, z 26. júna 1984, *AAS* 76 (1984) 747:
Pochybnosť: *a) či podľa kán. 502 § 1 člen kolégia konzultorov, ktorý prestal byť členom kňazskej rady, zostáva vo svojej úlohe konzultora?*
Odpoveď: *kladne.*
Pochybnosť: *b) či diecézny biskup musí vymenovať iného na miesto konzultora, ktorý počas trvania piatich rokov odstúpil od tejto úlohy?*
Odpoveď: *Záporne s poznámkou.*
Poznámka je, že záväzok menovať iného konzultora nastane iba vtedy, ak nie je ani minimálny počet konzultorov požadovaný kán. 502 § 1.

Kán. 503 - Kapitula kanonikov, katedrálna alebo kolégiová, je kolégium kňazov, ktorého úlohou je v katedrálnom alebo kolégiovom kostole vykonávať slávnostnejšie liturgické obrady; okrem toho katedrálna kapitula má plniť úlohy, ktoré jej zveruje právo alebo diecézny biskup.

Kán. 504 - Zriadenie katedrálnej kapituly, jej zmena alebo jej zrušenie je vyhradené Apoštolskému stolcu.

Kán. 505 - Každá kapitula, katedrálna alebo kolégiová, má mať svoj štatút, zostavený legitímnym úkonom kapituly a schválený diecéznym biskupom; tento štatút sa nemá meniť ani zrušiť, ak to neschváli ten istý diecézny biskup.

Kán. 506 - § 1. Štatút kapituly má vždy pri neporušení zákonov základiny stanoviť zloženie kapituly a počet kanonikov; má stanoviť, čo má robiť kapitula a jednotliví kanonici pri vykonávaní Božieho kultu, ako aj služby; má nariaďovať zhromaždenia, na ktorých sa majú prerokúvať záležitosti kapituly, a pri neporušení predpisov univerzálneho práva stanoviť podmienky, vyžadované k platnosti a dovolenosti záležitostí.
§ 2. V štatúte sa majú stanoviť aj príjmy tak trvalé, ako aj vyplácané z príležitosti vykonanej úlohy a taktiež sa má určiť, so zreteľom na normy vydané Svätým stolcom, aké majú byť insígnie kanonikov.

Kán. 507 - § 1. Jeden z kanonikov má byť na čele kapituly a podľa normy štatútu sa majú ustanoviť aj iné úrady vzhľadom na jestvujúci zvyk platný v krajine.
§ 2. Klerikom nepatriacim do kapituly sa môžu zveriť iné úrady, ktorými majú podľa normy štatútu poskytovať kanonikom pomoc.

Kán. 508 - § 1. Kanonik penitenciár tak katedrálneho, ako aj kolégiového kostola má na základe úradu riadne oprávnenie, ktoré však nemôže delegovať iným, rozhrešovať vo sviatostnom fóre od cenzúr vopred vyneseného rozsudku, nevyhlásených a Apoštolskému stolcu nevyhradených, v diecéze aj cudzincov a diecezánov aj mimo územia diecézy.
§ 2. Kde chýba kapitula, diecézny biskup má na plnenie tejto úlohy ustanoviť kňaza.

Kán. 509[12] - § 1. Diecéznemu biskupovi, nie však diecéznemu administrátorovi, patrí právo obsadiť po vypočutí kapituly, všetky a jednotlivé kanonikáty tak v katedrálnom, ako aj v kolégiovom kostole; akékoľvek opačné privilégium sa odvoláva. Tomu istému biskupovi patrí potvrdiť toho, koho sama kapitula zvolila za predsedu.
§ 2. Diecézny biskup má udeľovať kanonikáty iba kňazom, ktorí sa vyznačujú učenosťou a bezúhonnosťou života a ktorí chvályhodne vykonávali službu.

Kán. 510 - § 1. Ku kapitule kanonikov sa nemajú viac pripájať farnosti; tie, ktoré sú ešte spojené s nejakou kapitulou, má diecézny biskup oddeliť od kapituly.

[12] PCCICAI, odpoveď I, z 24. januára 1989, *AAS* 81 (1989) 991:
Pochybnosť: *Či sa voľba predsedu v kapitulách kanonikov ukladá podľa kán. 509 § 1?*
Odpoveď: *Záporne.*

§ 2. V kostole, ktorý je súčasne farský i kapitulný, sa má určiť farár, vybratý spomedzi členov kapituly alebo mimo nich; tento farár je viazaný všetkými povinnosťami a má všetky práva a oprávnenia, ktoré sú podľa normy práva vlastné farárovi.
§ 3. Diecézny biskup má stanoviť presné normy, ktorými sa majú náležite zosúladiť pastoračné povinnosti farára a úlohy vlastné kapitule, pričom má dbať, aby farár nebol na prekážku kapitulným činnostiam ani kapitula farským. Prípadné rozpory má rozriešiť diecézny biskup, ktorý sa má predovšetkým starať, aby sa vhodne zabezpečili pastoračné potreby veriacich.
§ 4. O milodaroch darovaných kostolu, ktorý je súčasne farský i kapitulný, sa predpokladá, že boli venované farnosti, ak nie je zrejmé niečo iné.

V. kapitola
PASTORAČNÁ RADA

Kán. 511 - V jednotlivých diecézach, ak to pastoračné okolnosti odporúčajú, sa má ustanoviť pastoračná rada, ktorej úlohou je pod autoritou biskupa skúmať všetko, čo sa týka pastoračných činností v diecéze, zvažovať to a predkladať praktické návrhy.

Kán. 512 - § 1. Pastoračná rada pozostáva z veriacich, ktorí sú v plnom spoločenstve s Katolíckou cirkvou tak z klerikov, ako aj z členov inštitútov zasväteného života a predovšetkým z laikov; určujú sa spôsobom, ktorý vymedzil diecézny biskup.
§ 2. Veriaci, určení do pastoračnej rady, sa majú vyberať tak, aby naozaj reprezentovali celý podiel Božieho ľudu, ktorý tvorí diecézu, so zreteľom na rozličné oblasti diecézy, sociálne podmienky a povolania, ako aj na úlohu, ktorú majú v apoštoláte buď ako jednotlivci alebo spojení s inými.
§ 3. Pre pastoračnú radu sa majú určiť len veriaci, ktorí sa vyznačujú pevnou vierou, dobrými mravmi a rozumnosťou.

Kán. 513 - § 1. Pastoračná rada sa ustanovuje na čas podľa predpisov štatútu, ktorý vydáva biskup.
§ 2. Keď je biskupský stolec uprázdnený, pastoračná rada zaniká.

Kán. 514 - § 1. Iba diecéznemu biskupovi patrí zvolávať podľa potrieb apoštolátu pastoračnú radu, ktorá má iba poradný hlas, a jej predsedať; takisto iba jemu patrí zverejniť to, o čom sa rokovalo v rade.
§ 2. Má sa zvolať aspoň raz do roka.

VI. kapitola
FARNOSTI, FARÁRI A FARSKÍ VIKÁRI

Kán. 515 - § 1. Farnosť je určité spoločenstvo veriacich, natrvalo ustanovené v partikulárnej cirkvi, o ktoré je pastoračná starostlivosť pod autoritou diecézneho biskupa zverená farárovi ako jeho vlastnému pastierovi.
§ 2. Farnosti zriaďovať, zrušovať alebo ich meniť patrí jedine diecéznemu biskupovi, ktorý nemá farnosti zriaďovať, zrušovať ani ich značne meniť bez vypočutia mienky kňazskej rady.

§ 3. Legitímne zriadená farnosť má samým právom právnu subjektivitu.

Kán. 516 - § 1. Ak právo neurčuje niečo iné, farnosti sa kladie na roveň kvázifarnosť, ktorá je v partikulárnej cirkvi určitým spoločenstvom veriacich, ktorí sú zverený kňazovi ako vlastnému pastierovi, pre osobitné okolnosti ešte nezriadeným ako farnosť.
§ 2. Kde sa niektoré spoločenstvá nemôžu zriadiť ako farnosť alebo kvázifarnosť, diecézny biskup sa má o ich pastoračnú starostlivosť postarať iným spôsobom.

Kán. 517 - § 1. Kde to vyžadujú okolnosti, pastoračná starostlivosť o farnosť alebo súčasne o rozličné farnosti sa môže zveriť viacerým kňazom ako celku, ale tak, že jeden z nich má byť moderátorom vykonávania pastoračnej starostlivosti, čiže má riadiť spoločnú činnosť a niesť za ňu pred biskupom zodpovednosť.
§ 2. Ak diecézny biskup pre nedostatok kňazov usúdi, že účasť na vykonávaní pastoračnej starostlivosti o farnosť treba zveriť diakonovi alebo inej osobe, ktorá nie je vyznačená kňazským charakterom, alebo spoločenstvu osôb, má ustanoviť nejakého kňaza, ktorý, vybavený mocou a splnomocneniami farára, má usmerňovať pastoračnú starostlivosť.

Kán. 518 - Farnosť má byť podľa všeobecného pravidla územná, má totiž zahrňovať všetkých veriacich určitého územia; kde je to však užitočné, majú sa ustanoviť osobné farnosti určované zo zreteľom na obrad, reč, národnosť veriacich nejakého územia, ako aj z iného dôvodu.

Kán. 519 - Farár je vlastný pastier farnosti, ktorá mu je zverená. Pastoračnú starostlivosť o zverené spoločenstvo vykonáva pod autoritou diecézneho biskupa a je povolaný k účasti na jeho službe Krista, aby pre to isté spoločenstvo vykonával učiacu, posväcovaciu a riadiacu úlohu za spolupráce aj iných kňazov alebo diakonov i za prispenia laických veriacich podľa normy práva.

Kán. 520 - § 1. Právnická osoba nemá byť farárom; avšak diecézny biskup, nie však diecézny administrátor, môže so súhlasom kompetentného predstaveného zveriť farnosť klerickému rehoľnému inštitútu alebo klerickej spoločnosti apoštolského života, zriadiac ju aj v kostole inštitútu alebo spoločnosti, ale tak, že farárom farnosti má byť jeden kňaz alebo moderátor, o ktorom sa hovorí v kán. 517 § 1, ak sa pastoračná starostlivosť zveruje viacerým ako celku.
§ 2. Zverenie farnosti, o ktorom sa hovorí v § 1, môže byť buď trvalé alebo na určitý stanovený čas; v obidvoch prípadoch sa má urobiť písomnou dohodou uzavretou medzi diecéznym biskupom a kompetentným predstaveným inštitútu alebo spoločnosti; v dohode sa okrem iného má výslovne a presne stanoviť to, čo sa týka činnosti, ktorú treba vykonať, osôb, ktoré treba na ňu prideliť, a ekonomických vecí.

Kán. 521 - § 1. Aby niekto mohol byť platne vymenovaný za farára, je potrebné, aby bol ustanovený v posvätnom kňazskom stave.
§ 2. Okrem toho sa má vyznačovať zdravou náukou a bezúhonnosťou mravov, má vynikať horlivosťou za duše a inými čnosťami a okrem toho má mať vlastnosti, ktoré sa pre starostlivosť o danú farnosť vyžadujú univerzálnym alebo partikulárnym právom.

§ 3. Aby sa niekomu zveril úrad farára, je potrebné sa o jeho súcosti s istotou presvedčiť spôsobom, ktorý určí diecézny biskup, hoci aj skúškou.

Kán. 522 - Je potrebné, aby mal farár stabilitu, a preto má byť vymenovaný na neobmedzený čas; na určitý čas ho diecézny biskup môže vymenovať len vtedy, keď to dekrétom dovolila konferencia biskupov.

Kán. 523 - Diecéznemu biskupovi patrí obsadenie úradu farára a to slobodným udelením, ak len niekto nemá právo navrhovať alebo voliť, pri zachovaní predpisu kán. 682 § 1.

Kán. 524 - Diecézny biskup má uprázdnenú farnosť bez akéhokoľvek uprednostňovania osôb udeliť tomu, koho po zvážení všetkých okolností považuje za súceho vykonávať v nej farskú starostlivosť; aby si utvoril úsudok o súcosti, má si vypočuť mienku dekana a vykonať vhodné zisťovania v prípade potreby s vypočutím mienky niektorých kňazov, ako aj veriacich laikov.

Kán. 525 - Keď je biskupský stolec uprázdnený alebo hatený, diecéznemu administrátorovi alebo inému, kto dočasne riadi diecézu, patrí:
1. ustanoviť alebo potvrdiť kňazov, ktorí boli pre farnosť legitímne navrhnutí alebo zvolení;
2. vymenovať farárov, ak je stolec už rok uprázdnený alebo hatený.

Kán. 526 - § 1. Farár má mať farskú starostlivosť iba o jednu farnosť; avšak pre nedostatok kňazov alebo pre iné okolnosti môže byť tomu istému farárovi zverená starostlivosť o viaceré susedné farnosti.
§ 2. V tej istej farnosti má byť iba jeden farár alebo moderátor podľa normy kán. 517 § 1, pričom sa zavrhuje zvyk a odvoláva sa akékoľvek opačné privilégium.

Kán. 527 - § 1. Kto bol určený do pastoračnej starostlivosti o farnosť, dostáva ju a je povinný ju vykonávať od chvíle jej prevzatia.
§ 2. Farára uvádza do prevzatia úradu miestny ordinár alebo ním delegovaný kňaz pri zachovaní spôsobu prijatého partikulárnym zákonom alebo legitímnym zvykom; z oprávneného dôvodu však ten istý ordinár môže od tohto spôsobu dišpenzovať; v tomto prípade dišpenz, oznámený farnosti nahrádza jej prevzatie.
§ 3. Miestny ordinár má určiť čas, v ktorom sa musí farnosť prevziať; ak čas uplynul bez využitia, farnosť môže vyhlásiť za uprázdnenú, ak prevzatiu nestála v ceste oprávnená prekážka.

Kán. 528 - § 1. Farár je povinný starať sa, aby sa Božie slovo neporušené hlásalo tým, ktorí sa nachádzajú vo farnosti; preto má dbať, aby veriaci laici boli poučovaní o pravdách viery najmä homíliou, ktorú treba mať v nedele a prikázané sviatky, ako aj katechetickou výukou, a má rozvíjať činnosti, ktorými sa napomáha evanjeliový duch aj vo vzťahu k sociálnej spravodlivosti; osobitnú starostlivosť má venovať katolíckej výchove detí a mládeže; má sa aj za spolupráce veriacich všemožne usilovať, aby sa evanjeliové posolstvo dostalo aj k tým, ktorí zanechali náboženský život, alebo nevyznávajú pravú vieru.
§ 2. Farár sa má starať, aby sa najsvätejšia Eucharistia stala stredobodom farského zhromaždenia veriacich; má sa snažiť, aby sa veriaci sýtili nábožným slávením sviatostí

a osobitne aby často pristupovali k sviatostiam najsvätejšej Eucharistie a pokánia; takisto sa má usilovať, aby veriaci boli vedení k modlitbe konanej aj v rodinách a aby sa vedome a aktívne zúčastňovali na posvätnej liturgii, ktorú farár musí vo svojej farnosti riadiť pod autoritou diecézneho biskupa, a je viazaný dozerať, aby sa nevkradli zlozvyky.

Kán. 529 - § 1. Farár, aby horlivo vykonával úrad pastiera, sa má usilovať poznať veriacich zverených do jeho starostlivosti; preto má navštevovať rodiny, mať účasť na starostiach a najmä na trápeniach a žiaľoch veriacich a posilňovať ich v Pánovi, ako aj múdro naprávať, keď v niečom pochybili; chorým, predovšetkým umierajúcim, má pomáhať so súcitnou láskou, starostlivo ich posilňovať sviatosťami a odporúčať ich duše Bohu; s osobitnou starostlivosťou sa má ujímať chudobných, utrápených, osamelých, vyhnaných z vlasti a tých, na ktorých doliehajú osobitné ťažkosti; má sa aj snažiť, aby manželia a rodičia mali podporu pri plnení svojich povinností, a v rodine má podporovať vzrast kresťanského života.
§ 2. Farár má uznávať a napomáhať vlastný podiel, ktorý majú v poslaní Cirkvi veriaci laici, podporujúc ich združenia s náboženskými cieľmi. Má spolupracovať so svojím biskupom a s presbytériom diecézy a snažiť sa, aby sa veriaci starali o farské spoločenstvo, aby sa cítili členmi tak diecézy, ako aj celej Cirkvi a aby sa zúčastňovali na činnostiach, ktoré toto spoločenstvo majú napomáhať, alebo aby ich podporovali.

Kán. 530 – Farárovi sú osobitne zverené tieto úkony:
1. vysluhovanie krstu;
2. vysluhovanie sviatosti birmovania tým, ktorí sa nachádzajú v nebezpečenstve smrti podľa normy kán. 883, bod 3;
3. vysluhovanie viatika, ako aj pomazania chorých pri zachovaní predpisu kán. 1003 § 2 a 3, ako aj udeľovanie apoštolského požehnania;
4. asistovanie pri uzatváraní manželstiev a požehnanie sobáša;
5. pochovávanie;
6. požehnanie krstného prameňa vo veľkonočnom čase, vedenie procesií mimo kostola, ako aj slávnostné požehnania mimo kostola;
7. slávnostnejšie slávenie Eucharistie v nedele a prikázané sviatky.

Kán. 531 - Hoci by niektorú úlohu farára vykonal iný, milodary, ktoré pri tejto príležitosti dostane od veriacich, má odovzdať do farského fondu, ak nie je zrejmá opačná vôľa darcu ohľadne dobrovoľných milodarov; diecéznemu biskupovi po vypočutí mienky kňazskej rady prislúcha stanoviť predpisy, ktorými má byť postarané o určenie týchto milodarov, ako aj o odmenu klerikov, ktorí plnia túto úlohu.

Kán. 532 - Farár zastupuje farnosť vo všetkých právnych záležitostiach podľa normy práva; má dbať, aby sa farské majetky spravovali podľa normy kán. 1281-1288.

Kán. 533 - § 1. Farár je povinný sídliť vo farskej budove blízko kostola; ale v jednotlivých prípadoch, ak je oprávnený dôvod, miestny ordinár môže dovoliť, aby býval inde, najmä v dome spoločnom viacerým kňazom, len aby bolo náležite a vhodne postarané o plnenie farských úloh.

§ 2. Ak neprekáža vážny dôvod, farár sa smie z titulu dovolenky každoročne z farnosti vzdialiť najviac na jeden súvislý alebo prerušený mesiac; do dovolenky sa nezapočítavajú dni, v ktorých sa farár raz do roka venuje duchovným cvičeniam; keď sa má farár z farnosti vzdialiť na viac ako jeden týždeň, je povinný o tom upovedomiť miestneho ordinára.
§ 3. Diecézny biskup má stanoviť normy, ktorými sa počas neprítomnosti farára má zabezpečiť starostlivosť o farnosť pomocou kňaza, povereného náležitými splnomocneniami.

Kán. 534 - § 1. Farár je po prevzatí farnosti povinný každú nedeľu a každý sviatok prikázaný v jeho diecéze obetovať omšu za ľud, ktorý mu je zverený; kto je však v tejto povinnosti legitímne hatený, má ju obetovať v tých istých dňoch cez iného alebo v iné dni sám.
§ 2. Farár, ktorý má na starosti viac farností, v dňoch, o ktorých sa hovorí v § 1, je povinný obetovať iba jednu omšu za všetok ľud, ktorý mu je zverený.
§ 3. Farár, ktorý nezadosťučinil záväzku, o ktorom sa hovorí v § 1 a 2, má čím skôr obetovať za ľud toľko omší, koľko vynechal.

Kán. 535 - § 1. V každej farnosti majú byť farské knihy, a to kniha pokrstených, manželstiev, zomrelých a iné knihy podľa predpisov konferencie biskupov alebo diecézneho biskupa; farár sa má postarať, aby sa tieto knihy viedli presne a aby sa starostlivo uchovávali.
§ 2.[13] V knihe pokrstených sa má zaznačiť aj začlenenie do svojprávnej cirkvi alebo prechod do inej a tiež birmovanie, ako aj to, čo sa vzťahuje na kánonický stav veriacich z hľadiska manželstva pri neporušení predpisu kán. 1133, z hľadiska adoptovania, takisto z hľadiska prijatia posvätného stavu a tiež doživotnej profesie zloženej v rehoľnom inštitúte; tieto záznamy sa majú vždy uvádzať v dokumente o prijatom krste.
§ 3. Každá farnosť má mať vlastnú pečiatku; svedectvá, ktoré sa vydávajú o kánonickom stave veriacich, ako aj všetky spisy, ktoré môžu mať právny význam, má podpísať sám farár alebo jeho delegát a majú sa opatriť farskou pečiatkou.
§ 4. V každej farnosti má byť priestor na uchovávanie dokumentov čiže archív, v ktorom sa majú chrániť farské knihy spolu s listinami biskupov a inými dokumentmi, ktoré treba uchovávať z dôvodu potreby alebo osohu; toto všetko má diecézny biskup alebo jeho delegát v čase vizitácie alebo v nejakom inom vhodnom čase prezrieť a farár má dbať, aby sa to nedostalo do cudzích rúk.
§ 5. Aj staršie farské knihy sa majú starostlivo uchovávať podľa predpisov partikulárneho práva.

Kán. 536 - § 1. Ak podľa úsudku diecézneho biskupa, po vypočutí mienky kňazskej rady je vhodné, v každej farnosti sa má ustanoviť pastoračná rada, ktorej predsedá farár; v nej veriaci v Krista spolu s tými, ktorí sa na základe svojho úradu zúčastňujú vo farnosti pastoračnej starostlivosti, majú poskytovať svoju pomoc pri rozvíjaní pastoračnej činnosti.
§ 2. Pastoračná rada má iba poradný hlas a riadi sa normami, stanovenými diecéznym biskupom.

[13] Pápež František, *De concordia inter Codices*, 31. mája 2016, *AAS* 108 (2016) 602-606.

Kán. 537 - Každá farnosť má mať ekonomickú radu, ktorá sa okrem univerzálneho práva riadi normami vydanými diecéznym biskupom a v ktorej veriaci vybratí podľa tých istých noriem, majú farárovi pomáhať v spravovaní majetkov farnosti pri zachovaní predpisu kán. 532.

Kán. 538 - § 1. Farárovi sa končí úrad odvolaním alebo preložením, ktoré podľa normy práva vykonal diecézny biskup, zrieknutím, ktoré z oprávneného dôvodu urobil sám farár, a aby bolo platné, prijal ho ten istý biskup, ako aj uplynutím času, ak podľa predpisov partikulárneho práva, o ktorom sa hovorí v kán. 522, bol ustanovený na určitý čas.
§ 2. Farár, ktorý je členom rehoľného inštitútu alebo je inkardinovaný v spoločnosti apoštolského života, má byť odvolaný podľa normy kán. 682 § 2.
§ 3. Od farára, keď završil sedemdesiaty piaty rok života, sa žiada, aby zrieknutie úradu predložil diecéznemu biskupovi, ktorý po zvážení všetkých okolností osoby a miesta má rozhodnúť, či ho treba prijať alebo oddialiť; diecézny biskup sa má postarať o primerané materiálne zabezpečenie a bývanie zriekajúceho sa so zreteľom na normy, stanovené konferenciou biskupov.

Kán. 539 - Keď je farnosť uprázdnená, alebo keď sa farárovi uväznením, vyhnanstvom alebo vypovedaním, pre nespôsobilosť alebo slabé zdravie alebo z iného dôvodu prekáža vo vykonávaní pastoračnej úlohy vo farnosti, diecézny biskup má čím skôr určiť farského administrátora čiže kňaza, ktorý má farára zastupovať podľa normy kán. 540.

Kán. 540 - § 1. Farský administrátor je viazaný tými istými povinnosťami a má tie isté práva ako farár, ak diecézny biskup nestanovil ináč.
§ 2. Farskému administrátorovi nie je dovolené konať nič, čo spôsobuje ujmu právam farára, alebo môže byť na škodu farským majetkom.
§ 3. Farský administrátor má po skončení úradu predložiť vyúčtovanie farárovi.

Kán. 541 - § 1. Keď je farnosť uprázdnená a rovnako keď farár je vo vykonávaní pastoračnej úlohy hatený, pred ustanovením farského administrátora má riadenie farnosti dočasne prevziať farský vikár; ak ich je viac, ten, ktorý je vymenovaním najstarší, a ak farskí vikári nie sú, farár, určený partikulárnym právom.
§ 2. Kto podľa normy § 1 prevzal riadenie farnosti, o uprázdnení farnosti má ihneď upovedomiť miestneho ordinára.

Kán. 542 - Kňazi, ktorým sa podľa normy kán. 517 § 1, ako celku zveruje pastoračná starostlivosť o niektorú farnosť alebo súčasne o rozličné farnosti:
1. majú mať vlastnosti, o ktorých sa hovorí v kán. 521;
2. majú byť vymenovaní alebo ustanovení podľa normy predpisov kán. 522 a 524;
3. pastoračnú starostlivosť preberajú iba od chvíle prevzatia farnosti; ich moderátor sa uvádza do prevzatia podľa normy predpisov kán. 527 § 2; u ostatných kňazov sa prevzatie nahrádza legitímne zloženým vyznaním viery.

Kán. 543 - § 1. Ak sa kňazom ako celku zveruje pastoračná starostlivosť o niektorú farnosť alebo o rozličné farnosti súčasne, každý z nich je podľa poriadku, ktorý si sami stanovili, povinný vykonávať úlohy a úkony farára, o ktorých sa hovorí v kán. 528, 529 a 530;

splnomocnenie asistovať pri uzatváraní manželstiev, ako aj všetky moci dišpenzovať, udelené farárovi samým právom, prislúchajú všetkým, ale sa majú vykonávať pod vedením moderátora.
§ 2. Všetci kňazi, ktorí patria do skupiny:
1. sú povinní sídliť;
2. spoločne majú stanoviť poriadok, podľa ktorého jeden z nich bude obetovať omšu za ľud podľa normy kán. 534;
3. farnosť alebo farnosti zverené skupine v právnych záležitostiach zastupuje iba moderátor.

Kán. 544 - Keď niektorý kňaz zo skupiny, o ktorej sa hovorí v kán. 517 § 1, alebo moderátor skupiny končí úrad, a takisto keď sa niektorý z nich stane nespôsobilý na vykonávanie pastoračnej úlohy, farnosť alebo farnosti, ktoré sú zverené skupine, sa nestávajú uprázdnenými; je však úlohou diecézneho biskupa vymenovať iného moderátora; ale skôr ako biskup vymenuje iného moderátora, túto úlohu má vykonávať vymenovaním najstarší kňaz tejto skupiny.

Kán. 545 - § 1.Vždy, keď je to potrebné alebo vhodné na náležité plnenie pastoračnej starostlivosti o farnosť, možno farárovi prideliť jedného alebo viacerých farských vikárov, ktorí ako spolupracovníci farára a účastní na jeho starostlivosti majú pomáhať v pastoračnej službe spoločnou radou a spoločným úsilím s farárom a pod jeho autoritou.
§ 2. Farský vikár môže byť ustanovený buď na to, aby pomáhal pri vykonávaní celej pastoračnej služby alebo pre celú farnosť, alebo pre určitú časť farnosti, alebo pre určitú skupinu veriacich farnosti, alebo aj na to, aby pomáhal pri vykonávaní určitej služby súčasne v rozličných farnostiach.

Kán. 546 - Aby bol niekto platne vymenovaný za farského vikára, je potrebné, aby bol ustanovený v posvätnom kňazskom stave.

Kán. 547 - Farského vikára slobodne vymenúva diecézny biskup, ak to považuje za vhodné, po vypočutí mienky farára alebo farárov farností, pre ktoré sa ustanovuje, ako aj dekana pri zachovaní predpisu kán. 682 § 1.

Kán. 548 - § 1. Povinnosti a práva farského vikára okrem kánonov tejto kapitoly určuje diecézny štatút a listina diecézneho biskupa, podrobnejšie ich však určuje mandát farára.
§ 2. Farský vikár je na základe svojho úradu viazaný pomáhať farárovi v celej farskej službe, ak listina diecézneho biskupa výslovne neurčuje niečo iné, ale s výnimkou obetovania omše za ľud a takisto, ak sa to vyžaduje podľa normy práva, zastupovať farára.
§ 3. Farský vikár má pravidelne referovať farárovi o plánovaných a začatých pastoračných podujatiach, tak aby farár a farský vikár alebo farskí vikári spoločnými silami mohli zabezpečiť pastoračnú starostlivosť o farnosť, za ktorú spoločne zodpovedajú.

Kán. 549 - Za neprítomnosti farára, ak sa diecézny biskup podľa normy kán. 533 § 3, nepostaral ináč a ak nebol ustanovený farský administrátor, majú sa zachovať predpisy kán. 541 § 1; farský vikár má v tomto prípade aj všetky povinnosti farára s výnimkou záväzku obetovať omšu za ľud.

Kán. 550 - § 1. Farský vikár je povinný sídliť vo farnosti, alebo ak je ustanovený pre rozličné farnosti súčasne, v niektorej z nich; miestny ordinár však z oprávneného dôvodu môže dovoliť, aby býval inde, predovšetkým v dome spoločnom viacerým kňazom, len keď tým vykonávanie pastoračných úloh neutrpí nijakú škodu.
§ 2. Miestny ordinár sa má starať, aby sa tam, kde je to možné, medzi farárom a farskými vikármi podporoval na fare istý spôsob spoločného života.
§ 3. Čo sa týka dovolenky, farský vikár má to isté právo ako farár.

Kán. 551 - Čo sa týka milodarov, ktoré veriaci dávajú farskému vikárovi z príležitosti vykonanej pastoračnej služby, majú sa zachovávať predpisy kán. 531.

Kán. 552 – Farského vikára môže diecézny biskup alebo diecézny administrátor z oprávneného dôvodu odvolať, pri zachovaní predpisu kán. 682 § 2.

VII. kapitola
OBVODNÍ VIKÁRI - DEKANI

Kán. 553 - § 1. Obvodný vikár, ktorý sa nazýva dekan alebo arcikňaz alebo iným menom, je kňaz, ktorý je na čele dekanátu.
§ 2. Ak sa partikulárnym právom nestanovuje niečo iné, dekana vymenúva diecézny biskup, pričom podľa svojho rozumného úsudku vypočuje mienku kňazov, ktorí v danom dekanáte vykonávajú službu.

Kán. 554 - § 1. Na úrad dekana, ktorý sa neviaže na úrad farára určitej farnosti, má biskup vybrať kňaza, ktorého po preskúmaní okolností miesta a času považuje za vhodného.
§ 2. Dekan má byť vymenovaný na určitý čas, určený partikulárnym právom.
§ 3. Diecézny biskup môže dekana z oprávneného dôvodu slobodne z úradu odvolať podľa svojho rozvážneho úsudku.

Kán. 555 - § 1. Dekan okrem oprávnení, ktoré mu legitímne dáva partikulárne právo, má povinnosť a právo:
1. napomáhať a koordinovať spoločnú pastoračnú činnosť v dekanáte;
2. dozerať, aby klerici jeho obvodu viedli život primeraný ich stavu a aby si svedomite plnili svoje povinnosti;
3. postarať sa, aby sa náboženské úkony slávili podľa predpisov posvätnej liturgie, aby sa výzdoba a čistota kostolov a posvätného zariadenia starostlivo zachovávala najväčšmi pri eucharistickom slávení a uchovávaní Najsvätejšej sviatosti, aby sa správne viedli a náležite uchovávali farské knihy, aby bol cirkevný majetok svedomito spravovaný; napokon, aby sa farskej budove venovala náležitá starostlivosť.
§ 2. Dekan sa má v dekanáte, ktorý mu je zverený:
1. usilovať, aby sa klerici podľa predpisov partikulárneho práva v stanovenom čase zúčastňovali prednášok, teologických zhromaždení alebo konferencií podľa normy kán. 279 § 2;
2. starať, aby kňazi jeho obvodu mali naporúdzi duchovnú pomoc; takisto má čo najväčšmi prejavovať starostlivosť o tých, ktorí sa nachádzajú v ťažkých okolnostiach alebo ktorých trápia problémy.

§ 3. Dekan sa má starať, aby farárom jeho obvodu, o ktorých vie, že sú vážne chorí, nechýbala duchovná a materiálna pomoc a aby sa dôstojne slávil pohreb tých, čo zomreli; tiež sa má postarať, aby počas ich choroby alebo pri ich smrti nevyšli navnivoč alebo neboli odnesené knihy, dokumenty, posvätné zariadenia a iné veci, ktoré patria Cirkvi.
§ 4. Dekan je povinný vizitovať farnosti svojho obvodu podľa určenia diecézneho biskupa.

VIII. kapitola
REKTORI KOSTOLOV A KAPLÁNI

1. článok
REKTORI KOSTOLOV

Kán. 556 - Rektormi kostolov sa tu rozumejú kňazi, ktorým je zverená starostlivosť o nejaký kostol, ktorý nie je ani farský ani kapitulný, a ani nie je pripojený k domu rehoľného spoločenstva alebo spoločnosti apoštolského života, ktoré v ňom slávia bohoslužby.

Kán. 557 - § 1. Rektora kostola slobodne vymenúva diecézny biskup pri neporušení práva voliť alebo navrhovať, ak to niekomu legitímne prislúcha; v tom prípade diecézny biskup má právo rektora potvrdiť alebo ustanoviť.
§ 2. Aj vtedy, keď kostol patrí nejakému klerickému rehoľnému inštitútu pápežského práva, diecézny biskup ustanovuje rektora, ktorého navrhol predstavený.
§ 3. Rektorom kostola, ktorý je spojený so seminárom alebo s iným kolégiom, ktoré spravujú klerici, je rektor seminára alebo kolégia, ak diecézny biskup nestanovil ináč.

Kán. 558 - Pri zachovaní predpisu kán. 262 rektorovi nie je dovolené vykonávať farské úkony, o ktorých sa hovorí v kán. 530, v bodoch 1-6, v kostole, ktorý mu je zverený, ak s tým farár nesúhlasí alebo ho v prípade potreby nedeleguje.

Kán. 559 – Rektor môže v kostole, ktorý mu je zverený, vykonávať liturgické slávenia, aj slávnostné, pri neporušení zákonných podmienok základiny a len keď podľa úsudku miestneho ordinára nijakým spôsobom neškodia farskej službe.

Kán. 560 - Miestny ordinár, kde to považuje za vhodné, môže rektorovi prikázať, aby vo svojom kostole slávil pre ľud určité aj farské obrady a aby kostol bol prístupný určitým skupinám veriacich, ktoré tam chcú vykonávať liturgické slávenia.

Kán. 561 - Nikomu nie je dovolené v kostole sláviť Eucharistiu, vysluhovať sviatosti alebo vykonávať iné posvätné úkony bez povolenia rektora alebo iného legitímneho predstaveného; toto povolenie sa má dať alebo odoprieť podľa normy práva.

Kán. 562 - Rektor kostola pod autoritou miestneho ordinára a pri dodržiavaní legitímneho štatútu a nadobudnutých práv je povinný dozerať, aby sa v kostole dôstojne vykonávali posvätné úkony podľa liturgických noriem a predpisov kánonov, aby sa bremená verne plnili, majetok svedomite spravoval, aby bola zaistená údržba a výzdoba posvätného

zariadenia a posvätných budov a aby sa nedialo nič, čo sa akokoľvek nezhoduje s posvätnosťou miesta a s náležitou úctou k Božiemu domu.

Kán. 563 - Miestny ordinár môže z oprávneného dôvodu podľa svojho rozumného uváženia odvolať z úradu rektora kostola, hoci ho iní zvolili alebo navrhli pri zachovaní predpisu kán. 682 § 2.

2. článok
KAPLÁNI

Kán. 564 - Kaplán je kňaz, ktorému sa aspoň sčasti nastálo zveruje pastoračná starostlivosť o nejaké spoločenstvo alebo osobitnú skupinu veriacich, ktorú treba vykonávať podľa normy univerzálneho a partikulárneho práva.

Kán. 565 - Kaplána vymenúva miestny ordinár, ktorému tiež patrí navrhnutého ustanoviť alebo zvoleného potvrdiť, ak právo neurčuje niečo iné, alebo ak niekomu legitímne nepatria osobitné práva.

Kán. 566 - § 1. Je potrebné, aby kaplán dostal všetky splnomocnenia, ktoré vyžaduje riadna pastoračná starostlivosť. Okrem tých splnomocnení, ktoré sa udeľujú partikulárnym právom alebo zvláštnym delegovaním, má kaplán na základe úradu splnomocnenie spovedať veriacich, zverených jeho starostlivosti, hlásať im Božie slovo, vysluhovať viatikum a pomazanie chorých, ako aj udeliť sviatosť birmovania tým, ktorí sa nachádzajú v nebezpečenstve smrti.
§ 2. Okrem toho má kaplán v nemocniciach, vo väzniciach a pri plavbách na mori oprávnenie rozhrešovať od nerezervovaných a nevyhlásených cenzúr, uložených na základe vopred vyneseného rozsudku, pri zachovaní predpisu kán. 976, ktoré má použiť iba na týchto miestach.

Kán. 567 - § 1. Miestny ordinár nemá pristúpiť k vymenovaniu kaplána domu laického rehoľného inštitútu bez konzultácie s predstaveným, ktorý má právo po vypočutí mienky spoločenstva niektorého kňaza navrhnúť.
§ 2. Kaplán má sláviť alebo riadiť liturgické obrady; nie je mu však dovolené miešať sa do vnútorného riadenia inštitútu.

Kán. 568 - Kapláni sa majú podľa možnosti ustanoviť pre tých, ktorí pre životné podmienky nemôžu požívať riadnu starostlivosť farárov, ako sú vysťahovalci, vyhnanci, utečenci, kočovníci a plaviaci sa.

Kán. 569 - Vojenskí kapláni sa riadia zvláštnymi zákonmi.

Kán. 570 - Ak je k sídlu spoločenstva alebo skupiny pripojený kostol, ktorý nie je farský, kaplán má byť rektorom tohto kostola, ak starostlivosť o spoločenstvo alebo o kostol nevyžaduje niečo iné.

Kán. 571 - Kaplán pri vykonávaní svojej pastoračnej úlohy má udržiavať s farárom náležitý vzťah.

Kán. 572 - Keď ide o odvolanie kaplána, má sa zachovať predpis kán. 563.

III. časť
INŠTITÚTY ZASVÄTENÉHO ŽIVOTA A SPOLOČNOSTI APOŠTOLSKÉHO ŽIVOTA

I. oddiel
INŠTITÚTY ZASVÄTENÉHO ŽIVOTA

I. titul
NORMY SPOLOČNÉ VŠETKÝM INŠTITÚTOM ZASVÄTENÉHO ŽIVOTA

Kán. 573 - § 1. Zasvätený život profesiou evanjeliových rád je stála forma života, ktorým sa veriaci, užšie nasledujúc Krista pôsobením Ducha Svätého, celkom zasväcujú nadovšetko milovanému Bohu, aby z nového a osobitného titulu oddaní jeho oslave, budovaniu Cirkvi a spáse sveta dosahovali dokonalosť lásky v službe Božieho kráľovstva a stanúc sa v Cirkvi žiarivým znamením, boli predzvesťou nebeskej slávy.
§ 2. Na túto formu života v inštitútoch zasväteného života, kánonicky zriadených kompetentnou cirkevnou autoritou, sa slobodne podujímajú veriaci, ktorí sľubmi alebo inými posvätnými záväzkami podľa vlastných zákonov inštitútov skladajú profesiu evanjeliových rád čistoty, chudoby a poslušnosti a láskou, ku ktorej vedú, sa zvláštnym spôsobom spájajú s Cirkvou a s jej tajomstvom.

Kán. 574 - § 1. Stav tých, ktorí v takýchto inštitútoch skladajú profesiu evanjeliových rád, patrí k životu a svätosti Cirkvi, a ho v Cirkvi majú všetci podporovať napomáhať.
§ 2. Boh do tohto stavu zvlášť povoláva niektorých veriacich, aby v živote Cirkvi požívali osobitný dar a aby podľa cieľa a ducha inštitútu boli na osoh jej spásnemu poslaniu.

Kán. 575 - Evanjeliové rady, založené na učení a príklade Krista Učiteľa, sú Božím darom, ktorý Cirkev prijala od Pána a s jeho milosťou ho stále uchováva.

Kán. 576 – Kompetentnej cirkevnej autorite patrí vykladať evanjeliové rady, upravovať zákonmi ich uskutočňovanie, kánonickým schvaľovaním z nich ustanovovať trvalé formy života a takisto sa primerane starať, aby inštitúty rástli a prekvitali v duchu zakladateľov a zdravých tradícií.

Kán. 577 - V Cirkvi je veľmi veľa inštitútov zasväteného života, ktoré majú rozličné dary podľa milosti, ktorá im bola daná; užšie totiž nasledujú Krista buď modliaceho sa, alebo ohlasujúceho Božie kráľovstvo, alebo konajúceho ľuďom dobro, alebo žijúceho s nimi vo svete, vždy však plniaceho Otcovu vôľu.

Kán. 578 - Všetci majú verne zachovávať úmysel a zámery zakladateľov, potvrdené kompetentnou cirkevnou autoritou, týkajúce sa podstaty, cieľa, ducha a povahy inštitútu, ako aj jeho zdravých tradícií, čo všetko tvorí dedičstvo tohto inštitútu.

Kán. 579 - Diecézni biskupi, každý na svojom území, môžu formálnym dekrétom platne zriadiť inštitúty zasväteného života len po vopred udelenom písomnom povolení Apoštolského stolca.[14]

Kán. 580 - Pričlenenie nejakého inštitútu zasväteného života k inému je vyhradené kompetentnej autorite pričleňujúceho inštitútu, ale vždy pri neporušení kánonickej samostatnosti pričleneného inštitútu.

Kán. 581 - Kompetentnej autorite inštitútu patrí podľa normy konštitúcií rozdeliť inštitút na časti, nech sa akokoľvek nazývajú, zriadiť nové, zriadené zlučovať alebo ináč ohraničiť.

Kán. 582 - Zlučovanie a spájanie inštitútov zasväteného života je vyhradené jedine Apoštolskému stolcu; jemu je vyhradené aj vytváranie ich konfederácií a federácií.

Kán. 583 - Zmeny v inštitútoch zasväteného života, týkajúce sa tých vecí, ktoré boli schválené Apoštolským stolcom, sa nemôžu uskutočniť bez jeho dovolenia.

Kán. 584 - Zrušenie inštitútu prislúcha iba Apoštolskému stolcu, ktorému je tiež vyhradené rozhodovanie o jeho časných majetkoch.

Kán. 585 - Zrušiť časti inštitútu patrí kompetentnej autorite toho istého inštitútu.

Kán. 586 - § 1. Jednotlivým inštitútom sa priznáva oprávnená samostatnosť života, najmä riadenia, na základe ktorej majú v Cirkvi vlastnú disciplínu a môžu si zachovať nedotknuté svoje dedičstvo, o ktorom sa hovorí v kán. 578.
§ 2. Miestni ordinári majú túto samostatnosť zachovávať a chrániť.

Kán. 587 - § 1. Aby sa vernejšie chránilo vlastné povolanie a identita jednotlivých inštitútov, základný kódex čiže konštitúcie každého inštitútu musia okrem toho, čo je stanovené zachovávať v kán. 578, obsahovať základné normy, týkajúce sa riadenia inštitútu a disciplíny členov, včleňovania a formovania členov, ako aj vlastného predmetu posvätných zväzkov.
§ 2. Takýto kódex schvaľuje kompetentná autorita Cirkvi a možno ho zmeniť iba s jej súhlasom.
§ 3. V tomto kódexe sa majú vhodne zladiť duchovné a právne prvky; normy sa však nemajú množiť bez potreby.
§ 4. Ostatné normy, stanovené kompetentnou autoritou inštitútu, sa majú vhodne zozbierať do iných kódexov a tie sa môžu podľa požiadaviek miesta a času primerane preskúmať a prispôsobiť.

Kán. 588 - § 1. Stav zasväteného života nie je svojou povahou ani klerický, ani laický.
§ 2. Klerickým sa nazýva ten inštitút, ktorý podľa cieľa alebo zámeru zakladateľa alebo na základe legitímnej tradície je pod vedením klerikov, berie na seba vykonávanie posvätného stavu a za taký ho uznáva cirkevná autorita.

[14]Pápež František, MP *Authenticum charismatis*, z 1.novembra 2020, *L'Osservatore Romano* 4. novembra 2020.

§ 3. Laickým sa nazýva ten inštitút, ktorý za taký uznáva cirkevná autorita a na základe svojej podstaty, povahy a cieľa má vlastné poslanie určené zakladateľom alebo legitímnou tradíciou a nezahŕňa vykonávanie posvätného stavu.

Kán. 589 - Inštitút zasväteného života sa nazýva inštitútom pápežského práva, ak ho Apoštolský stolec zriadil alebo ho formálnym dekrétom schválil; nazýva sa však inštitútom diecézneho práva, ak ho zriadil diecézny biskup a nedostal schvaľovací dekrét od Apoštolského stolca.

Kán. 590 - § 1. Keďže inštitúty zasväteného života sa osobitným spôsobom venujú službe Bohu a celej Cirkvi, z osobitného dôvodu sú podriadené jej najvyššej autorite.
§ 2. Jednotliví členovia sú povinní poslúchať Najvyššieho veľkňaza ako svojho najvyššieho predstaveného aj z dôvodu posvätného zväzku poslušnosti.

Kán. 591 - Aby sa čo najlepšie zabezpečilo dobro inštitútov a potreby apoštolátu, Najvyšší veľkňaz môže na základe svojho primátu nad celou Cirkvou so zreteľom na spoločný osoh vyňať inštitúty zasväteného života spod riadenia miestnych ordinárov a podriadiť ich sebe samému alebo inej cirkevnej autorite.

Kán. 592 - § 1. Aby sa spoločenstvo inštitútov s Apoštolským stolcom čo najlepšie rozvíjalo, každý najvyšší predstavený má Apoštolskému stolcu spôsobom a v čase, aký sám stanovil, posielať krátky prehľad o stave a živote inštitútu.
§ 2. Predstavení všetkých inštitútov majú napomáhať znalosť dokumentov Apoštolského stolca, týkajúcich sa členov, ktorí sú im zverení, a majú sa starať o ich zachovávanie.

Kán. 593 - Inštitúty pápežského práva z hľadiska vnútorného riadenia a disciplíny bezprostredne a výlučne podliehajú moci Apoštolského stolca, pri zachovaní predpisu kán. 586.

Kán. 594 - Inštitút diecézneho práva zostáva pod osobitnou starostlivosťou diecézneho biskupa, pri zachovaní kán. 586.

Kán. 595 - § 1. Biskup hlavného sídla má právo schváliť konštitúcie a potvrdiť zmeny, ktoré boli do nich legitímne zavedené, pri neporušení tých vecí, do ktorých zasiahol Apoštolský stolec, ako aj prerokúvať dôležitejšie záležitosti, vzťahujúce sa na celý inštitút, ktoré presahujú moc vnútornej autority, ale po porade s ostatnými diecéznymi biskupmi, ak sa inštitút rozšíril do viacerých diecéz.
§ 2. Diecézny biskup môže v jednotlivých prípadoch udeliť dišpenz od konštitúcií.

Kán. 596 - § 1. Predstavení a kapituly inštitútov majú nad členmi takú moc, akú určuje univerzálne právo a konštitúcie.
§ 2. V klerických rehoľných inštitútoch pápežského práva majú však okrem toho cirkevnú moc riadenia tak pre vonkajšie ako aj pre vnútorné fórum.
§ 3. Na moc, o ktorej sa hovorí v § 1, sa vzťahujú predpisy kán. 131, 133 a 137-144.

Kán. 597 - § 1. Do inštitútu zasväteného života môže byť prijatý každý katolík, ktorý má správny úmysel a vlastnosti vyžadované univerzálnym a vlastným právom a nebráni mu nijaká prekážka.
§ 2. Nikto nemôže byť prijatý bez primeranej prípravy.

Kán. 598 - § 1. Každý inštitút má so zreteľom na povahu a vlastné ciele vo svojich konštitúciách určiť spôsob, akým treba zachovávať evanjeliové rady čistoty, chudoby a poslušnosti primerane svojmu spôsobu života.
§ 2. Všetci členovia však musia nielen verne a úplne zachovávať evanjeliové rady, ale aj usporiadať život podľa vlastného práva inštitútu, a tak sa usilovať o dokonalosť svojho stavu.

Kán. 599 - Evanjeliová rada čistoty, prijatá pre nebeské kráľovstvo, ktorá je znakom budúceho sveta a prameňom hojnejšej plodnosti v nerozdelenom srdci, nesie so sebou záväzok dokonalej zdržanlivosti v celibáte.

Kán. 600 - Evanjeliová rada chudoby v nasledovaní Krista, ktorý hoci bol bohatý, stal sa pre nás chudobným, okrem života v skutočnosti i v duchu chudobného, vedeného usilovne v triezvosti a odpútaného od pozemských bohatstiev, prináša so sebou závislosť a obmedzenie v užívaní majetkov a v nakladaní s nimi podľa normy vlastného práva jednotlivých inštitútov.

Kán. 601 - Evanjeliová rada poslušnosti, prijatá v duchu viery a lásky v nasledovaní Krista poslušného až na smrť, zaväzuje podriadiť vôľu legitímnym predstaveným, zastupujúcim Boha, keď vydávajú príkazy podľa vlastných konštitúcií a stanov.

Kán. 602 - Bratský život, vlastný každému inštitútu, ktorým sa všetci členovia združujú v Kristovi akoby do osobitnej rodiny, sa má určiť tak, aby sa pre všetkých stal vzájomnou pomocou pri plnení povolania každého z nich. Bratským spoločenstvom, zakoreneným a spočívajúcim v láske, majú byť členovia príkladom všeobecného zmierenia v Kristovi.

Kán. 603 - § 1. Okrem inštitútov zasväteného života Cirkev uznáva eremitský čiže pustovnícky život, v ktorom veriaci prísnejším odlúčením od sveta, tichom samoty, ustavičnou modlitbou a pokáním zasväcujú svoj život na chválu Boha a spásu sveta.
§ 2. Právo uznáva pustovníka oddaného Bohu v zasvätenom živote, ak verejne zloží vyznanie troch evanjeliových rád, potvrdených sľubom alebo iným posvätným záväzkom, do rúk diecézneho biskupa a pod jeho vedením zachováva vlastný spôsob života.

Kán. 604 - § 1. K týmto formám zasväteného života sa pridáva stav panien, ktoré po prejavení svätého predsavzatia užšie nasledovať Krista, diecézny biskup zasvätí Bohu podľa schváleného liturgického obradu, mysticky ich zasnúbi s Kristom, Božím Synom, a odovzdá ich službe Cirkvi.
§ 2. Panny môžu vytvárať združenia, aby vernejšie zachovávali svoje predsavzatie a aby si vzájomne pomáhali pri vykonávaní tej služby Cirkvi, ktorá sa zhoduje s ich vlastným stavom.

§ 3[15]. Uznať a zriadiť tieto združenia patrí diecéznemu biskupovi pre diecézne združenia v hraniciach jeho územia a konferencii biskupov pre národné združenia v hraniciach jej územia.

Kán. 605 - Schvaľovanie nových foriem zasväteného života je vyhradené iba Apoštolskému stolcu. Diecézni biskupi sa však majú usilovať rozoznávať nové dary zasväteného života, ktoré Duch Svätý zveruje Cirkvi a pomáhať ich zakladateľom, aby čo možno najlepšie vyjadrili ciele a chránili ich vhodným štatútom pri použití predovšetkým všeobecných noriem, obsiahnutých v tejto časti.

Kán. 606 - Čo sa stanovuje o inštitútoch zasväteného života a o ich členoch, rovnakým právom platí pre obidve pohlavia, ak z kontextu reči alebo z povahy veci nie je zistené niečo iné.

II. titul
REHOĽNÉ INŠTITÚTY

Kán. 607 - § 1. Rehoľný život ako zasvätenie celej osoby je v Cirkvi prejavom obdivuhodného, Bohom ustanoveného zasnúbenia, ktoré je znakom budúceho veku. Takto rehoľník završuje úplné darovanie seba ako obetu prinesenú Bohu, ktorou sa celá jeho existencia stáva nepretržitým kultom Boha v láske.
§ 2. Rehoľný inštitút je spoločnosť, v ktorej členovia podľa vlastného práva skladajú verejné sľuby, doživotné alebo dočasné, ktoré však po uplynutí času treba obnoviť, a žijú bratský život v spoločenstve.
§ 3. Verejné svedectvo, ktoré majú rehoľníci vydávať Kristovi a Cirkvi, prináša so sebou odlúčenie od sveta, ktoré je vlastné povahe a cieľu každého inštitútu.

I. kapitola
REHOĽNÉ DOMY, ICH ZRIADENIE A ZRUŠENIE

Kán. 608 - Rehoľné spoločenstvo musí bývať v dome, legitímne ustanovenom pod autoritou predstaveného, určeného podľa normy práva; jednotlivé domy majú mať aspoň kaplnku, v ktorej sa má sláviť a uchovávať Eucharistia, aby naozaj bola stredobodom spoločenstva.

Kán. 609 - § 1. Domy rehoľného inštitútu zriaďuje podľa konštitúcií kompetentná autorita po predchádzajúcom písomnom súhlase diecézneho biskupa.
§ 2. Na zriadenie kláštora mníšok sa navyše vyžaduje povolenie Apoštolského stolca.

Kán. 610 - § 1. Domy sa zriaďujú so zreteľom na úžitok Cirkvi a inštitútu po zabezpečení toho, čo sa vyžaduje pre riadny rehoľný život členov podľa vlastných cieľov a ducha inštitútu.
§ 2. Nijaký dom sa nemá zriaďovať, ak nemožno rozumne usúdiť, že bude primerane postarané o potreby členov.

[15] Pápež Fratnitšek, C*ompeterntias quasdam decernere*, z 11. ferbuára 2022, *L'Osservatore Romano*, 15. februára 2002 (CLXII, n.37, p.8).

Kán. 611 - Súhlas diecézneho biskupa na zriadenie rehoľného domu nejakého inštitútu prináša so sebou právo:
1. viesť život podľa vlastnej povahy a vlastných cieľov inštitútu;
2. vykonávať diela vlastné inštitútu podľa normy práva pri neporušení podmienok, pripojených k súhlasu;
3. pre klerické inštitúty mať kostol pri neporušení predpisu kán. 1215 § 3 a vykonávať posvätné služby pri zachovaní toho, čo podľa práva treba zachovať.

Kán. 612 – Na to, aby bol rehoľný dom určený na apoštolské diela, odlišné od tých, na ktoré bol ustanovený, vyžaduje sa súhlas diecézneho biskupa; nevyžaduje sa však keď ide o zmenu, ktorá sa pri neporušení zákonov základiny vzťahuje iba na vnútorné riadenie a disciplínu.

Kán. 613 - § 1. Rehoľný dom regulárnych kanonikov a mníchov pod riadením a starostlivosťou vlastného predstaveného je svojprávny, ak konštitúcie neurčujú ináč.
§ 2. Moderátor svojprávneho domu je podľa práva vyšší predstavený.

Kán. 614 - Kláštory mníšok, pridružené k niektorému mužskému inštitútu, zachovávajú vlastný spôsob života a riadenie podľa konštitúcií. Vzájomné práva a povinnosti sa majú určiť tak, aby z pridruženia mohlo vzrastať duchovné dobro.

Kán. 615 - Svojprávny kláštor, ktorý okrem vlastného moderátora nemá iného vyššieho predstaveného a ani nie je k nejakému inštitútu rehoľníkov tak pridružený, aby jeho predstavený mal nad takým kláštorom ozajstnú moc vymedzenú konštitúciami, sa podľa normy práva zveruje osobitnému dohľadu diecézneho biskupa.

Kán. 616 - § 1. Najvyšší predstavený po porade s diecéznym biskupom môže podľa normy konštitúcií zrušiť legitímne zriadený rehoľný dom. O majetok zrušeného domu sa má postarať vlastné právo inštitútu pri neporušení vôle zakladateľov alebo darcov a legitímne nadobudnutých práv.
§ 2. Zrušenie jediného domu inštitútu patrí Svätému stolcu, ktorému sa v takom prípade vyhradzuje aj rozhodnutie o majetku.
§ 3. Zrušiť svojprávny dom, o ktorom sa hovorí v kán. 613, patrí generálnej kapitule, ak konštitúcie neurčujú ináč.
§ 4. Zrušiť svojprávny kláštora mníšok patrí Apoštolskému stolcu, pričom treba ohľadom majetku zachovať predpisy konštitúcií.

II. kapitola
RIADENIE INŠTITÚTOV

1. článok
PREDSTAVENÍ A RADY

Kán. 617 - Predstavení majú svoju úlohu plniť a svoju moc vykonávať podľa normy univerzálneho a vlastného práva.

Kán. 618 - Predstavení majú svoju moc, prijatú od Boha prostredníctvom služby Cirkvi, vykonávať v duchu služby. Preto poslušní Božej vôli majú pri plnení úlohy riadiť podriadených ako Božie deti a s úctou voči ľudskej osobe napomáhať ich dobrovoľnú poslušnosť, majú ich ochotne počúvať, ako aj podporovať ich úsilie o dobro inštitútu a Cirkvi, ale pri zachovaní svojej autority v rozhodovaní a prikazovaní, čo treba konať.

Kán. 619 - Predstavení sa majú horlivo venovať svojmu úradu a spolu s členmi, ktorí sú im zverení, usilovať sa o budovanie bratského spoločenstva v Kristovi, v ktorom sa má nadovšetko hľadať a milovať Boh. Preto majú členov často sýtiť pokrmom Božieho slova a privádzať ich k sláveniu posvätnej liturgie. Majú im byť príkladom v pestovaní čností a v zachovávaní zákonov a tradícií vlastného inštitútu; vhodným spôsobom im majú pomáhať v osobných potrebách, starať sa svedomito o chorých a navštevovať ich, karhať nespokojných, potešovať malomyseľných a voči všetkým byť trpezliví.

Kán. 620 - Vyšší predstavení sú tí, ktorí riadia celý inštitút, alebo jeho provinciu, alebo časť, ktorá je jej postavená na roveň, alebo svojprávny dom, a tiež ich zástupcovia. Medzi nich sa zaraďuje opát prímas a predstavený mníšskej kongregácie, ktorí však nemajú všetku moc, akú univerzálne právo udeľuje vyšším predstaveným.

Kán. 621 - Spojenie viacerých domov, ktoré pod tým istým predstaveným tvorí bezprostrednú časť toho istého inštitútu a je kánonicky zriadené legitímnou autoritou, sa volá provincia.

Kán. 622 - Najvyšší predstavený dostáva moc nad všetkými provinciami, domami a členmi inštitútu, ktorú má vykonávať podľa vlastného práva; ostatní predstavení ju majú v medziach svojej úlohy.

Kán. 623 - Aby členovia boli platne vymenovaní alebo zvolení do úlohy predstaveného, vyžaduje sa primeraný čas od doživotnej alebo definitívnej profesie, ktorý má byť určený vlastným právom, alebo ak ide o vyšších predstavených, konštitúciami.

Kán. 624 - § 1. Predstavení majú byť ustanovovaní na určité a primerané časové rozpätie podľa povahy a potreby inštitútu, ak o najvyššom predstavenom a o predstavených svojprávneho domu konštitúcie neurčujú ináč.
§ 2. Vlastné právo má vhodnými normami zabezpečiť, aby predstavení, ustanovení na určitý čas, nezostávali v úradoch riadenia dlhšie bez prerušenia.
§ 3. Môžu byť však počas trvania úlohy z úradu odvolaní alebo do iného preložení z dôvodov, stanovených vlastným právom.

Kán. 625 - § 1. Najvyšší predstavený inštitútu má byť určený kánonickou voľbou podľa normy konštitúcií.
§ 2. Voľbám predstaveného svojprávneho kláštora, o ktorom sa hovorí v kán. 615, a najvyššieho predstaveného inštitútu diecézneho práva predsedá biskup hlavného sídla.

§ 3. Ostatní predstavení majú byť ustanovení podľa normy konštitúcií, ale tak, že ak sú volení, potrebujú potvrdenie kompetentného vyššieho predstaveného; ak ich však vymenúva predstavený, má predchádzať vhodná konzultácia.

Kán. 626 - Predstavení pri udeľovaní úradov a členovia pri voľbách majú zachovávať normy univerzálneho a vlastného práva, chrániť sa akéhokoľvek zneužívania a uprednostňovania osôb, majúc pred očami iba Boha a dobro inštitútu, majú vymenovať alebo voliť tých, o ktorých v Pánovi usudzujú, že sú naozaj hodní a schopní. Okrem toho sa vo voľbách majú chrániť priamo alebo nepriamo získavať hlasy či už pre seba alebo pre iných.

Kán. 627 - § 1. Predstavení majú mať podľa normy konštitúcií vlastnú radu a je potrebné, aby pri vykonávaní úlohy používali jej pomoc.
§ 2. Okrem prípadov predpísaných univerzálnym právom vlastné právo má určiť prípady, v ktorých pre platnosť konania je potrebný súhlas alebo rada, ktoré treba žiadať podľa normy kán. 127.

Kán. 628 - § 1. Predstavení, ktorí sú na túto úlohu určení vlastným právom inštitútu, majú v stanovenom čase podľa noriem toho istého vlastného práva vizitovať domy a členov, ktorí sú im zverení.
§ 2. Diecézny biskup má právo a povinnosť vizitovať aj z hľadiska rehoľnej disciplíny:
1. svojprávne kláštory, o ktorých sa hovorí v kán. 615;
2. jednotlivé domy inštitútu diecézneho práva, ktoré sa nachádzajú na jeho území.
§ 3. Členovia sa majú s dôverou správať k vizitátorovi, na otázky, ktoré legitímne kladie, mu majú odpovedať podľa pravdy v láske; nikto však nesmie akýmkoľvek spôsobom odvracať členov od tejto povinnosti alebo ináč hatiť cieľ vizitácie.

Kán. 629 - Predstavení sa majú zdržiavať každý vo svojom dome a nevzďaľovať sa z neho, ak to nie je podľa normy vlastného práva.

Kán. 630 - § 1. Predstavení majú členom priznávať náležitú slobodu, čo sa týka sviatosti pokánia a duchovného vedenia, ale pri neporušení disciplíny inštitútu.
§ 2. Predstavení sa podľa normy vlastného práva majú starať, aby členovia mali k dispozícii súcich spovedníkov, u ktorých sa môžu často spovedať.
§ 3. V kláštoroch mníšok, vo formačných domoch a v laických spoločenstvách s väčším počtom členov majú byť riadni spovedníci, schválení miestnym ordinárom po porade so spoločenstvom, ale bez akéhokoľvek uloženia povinnosti spovedať sa u nich.
§ 4. Predstavení nemajú spovedávať podriadených, ak si to členovia sami od seba nežiadajú.
§ 5. Členovia sa majú s dôverou obracať na predstavených, ktorým môžu slobodne a sami od seba otvoriť svoje srdce. Predstaveným je však zakázané akokoľvek ich navádzať, aby im vyjavili svoje svedomie.

2. článok
KAPITULY

Kán. 631 - § 1. Generálna kapitula, ktorá podľa normy konštitúcií má v inštitúte najvyššiu autoritu, sa má utvoriť tak, aby reprezentujúc celý inštitút, sa stala opravdivým znakom jeho jednoty v láske. Jej úlohou je hlavne: chrániť dedičstvo inštitútu, o ktorom sa hovorí v kán. 578, a podľa neho napomáhať primeranú obnovu, zvoliť najvyššieho predstaveného, prerokovať vážnejšie záležitosti, ako aj vydávať normy, ktoré majú všetci dodržiavať.
§ 2. Zloženie a rozsah moci kapituly sa majú určiť konštitúciami; vlastné právo má bližšie určiť poriadok, ktorý treba zachovávať pri konaní kapituly, zvlášť keď ide o voľby a spôsob rokovania.
§ 3. Podľa noriem stanovených vo vlastnom práve, nielen provincie a miestne spoločenstvá, ale aj ktorýkoľvek člen môže generálnej kapitule slobodne zaslať svoje želania a návrhy.

Kán. 632 - Vlastné právo má presne určiť, čo sa vzťahuje na iné kapituly inštitútu a na iné podobné zhromaždenia, čiže na ich povahu, autoritu, zloženie, spôsob postupovania a čas ich konania.

Kán. 633 - § 1. Účastnícke alebo poradné orgány majú úlohu, ktorá im bola zverená, verne plniť podľa normy univerzálneho a vlastného práva a svojím spôsobom vyjadrovať starostlivosť a účasť všetkých členov, zameranú na dobro celého inštitútu alebo spoločenstva.
§ 2. Pri ustanovovaní a používaní týchto účastníckych a poradných prostriedkov sa má zachovať múdre rozlišovanie a spôsob ich činnosti sa má zhodovať s povahou a cieľom inštitútu.

3. článok
ČASNÉ DOBRÁ A ICH SPRAVOVANIE

Kán. 634 - § 1. Inštitúty, provincie a domy ako právnické osoby sú samým právom schopné nadobúdať, vlastniť, spravovať a scudzovať časné dobrá, ak sa táto schopnosť v konštitúciách nevylučuje alebo neobmedzuje.
§ 2. Majú sa však vyhýbať akejkoľvek podobe prepychu, ziskuchtivosti a hromadeniu majetkov.

Kán. 635 - § 1. Časné dobrá rehoľných inštitútov, keďže sú cirkevné, riadia sa predpismi Piatej knihy *Časné majetky Cirkvi*, ak sa výslovne neurčuje niečo iné.

§ 2. Každý inštitút však má na užívanie a spravovanie dobier stanoviť vhodné normy, ktorými sa má jemu vlastná chudoba podporovať, ochraňovať a zvýrazňovať.

Kán. 636 - § 1. V každom inštitúte a podobne v každej provincii, ktorá je riadená vyšším predstaveným, má byť ekonóm odlišný od vyššieho predstaveného a má byť ustanovený podľa normy vlastného práva; má viesť spravovanie dobier pod vedením príslušného predstaveného. Ekonóm odlišný od miestneho predstaveného má byť podľa možnosti ustanovený aj v miestnych spoločenstvách.
§ 2. Ekonómovia a iní správcovia majú v čase a spôsobom, aký stanovuje vlastné právo, predkladať kompetentnej autorite vyúčtovanie z vykonaného spravovania.

Kán. 637 - Svojprávne kláštory, o ktorých sa hovorí v kán. 615, musia miestnemu ordinárovi raz do roka predložiť vyúčtovanie zo spravovania; okrem toho miestny ordinár má mať právo poznať ekonomické pomery rehoľného domu diecézneho práva.

Kán. 638 - § 1. Vlastnému právu patrí v rámci univerzálneho práva určiť úkony, ktoré presahujú hranicu a spôsob riadnej správy, a určiť, čo je potrebné na platné uskutočnenie úkonu mimoriadnej správy.
§ 2. Okrem predstavených platne hradia výdavky a robia právne úkony riadnej správy v medziach svojej úlohy aj úradníci, ktorí sú na to určení vo vlastnom práve.
§ 3. Pre platnosť scudzenia a každej činnosti, ktorou sa majetkový stav právnickej osoby môže zhoršiť, vyžaduje sa písomné povolenie kompetentného predstaveného so súhlasom svojej rady. Ale ak ide o záležitosť, ktorá presahuje sumu určenú Svätým stolcom pre príslušnú krajinu, a takisto keď ide o veci darované Cirkvi sľubom, alebo o veci cenné z umeleckého alebo historického hľadiska, sa okrem toho vyžaduje dovolenie Svätého stolca.
§ 4. Pre svojprávne kláštory, o ktorých sa hovorí v kán. 615, a pre inštitúty diecézneho práva je potrebný aj písomný súhlas miestneho ordinára.

Kán. 639 - § 1. Ak právnická osoba prevzala dlhy a záväzky hoci aj s povolením predstavených, je povinná sama niesť za ne zodpovednosť.
§ 2. Ak ich prevzal člen s povolením predstaveného vo vzťahu k svojmu majetku, sám musí niesť zodpovednosť; ale ak z mandátu predstaveného vybavil záležitosť inštitútu, zodpovedá inštitút.
§ 3. Ale ak ich prevzal rehoľník bez akéhokoľvek povolenia predstavených, je sám zodpovedný, nie však právnická osoba.
§ 4. Platí však, že vždy možno podať žalobu proti tomu, v prospech koho sa uzavretá dohoda obrátila.
§ 5. Rehoľní predstavení nesmú dovoliť, aby sa robili dlhy, ak nie je s istotou preukázané, že sa z bežných ziskov budú môcť splácať úroky z dlžoby a že v nie príliš dlhom čase zákonným odpisovaním bude možné vyrovnať sumu použitého kapitálu.

Kán. 640 - Inštitúty vzhľadom na okolnosti jednotlivých miest sa majú usilovať vydávať istým spôsobom spoločné svedectvo lásky a chudoby a podľa možnosti z vlastných majetkov prispievať na potreby Cirkvi a na podporu núdznych.

III. kapitola
PRIJÍMANIE KANDIDÁTOV A FORMOVANIE ČLENOV

1. článok
PRIJÍMANIE DO NOVICIÁTU

Kán. 641 - Právo prijímať kandidátov do noviciátu patrí vyšším predstaveným podľa normy vlastného práva.

Kán. 642 - Predstavení majú s pozornou starostlivosťou prijímať len takých, ktorí sú okrem požadovaného veku zdraví, majú vhodnú povahu a dostačujúce vlastnosti zrelosti

na osvojenie života, ktorý je vlastný inštitútu; zdravie, povaha a zrelosť, ak je to potrebné, sa majú potvrdiť aj za pomoci odborníkov pri zachovaní predpisu kán. 220.

Kán. 643 - § 1. Do noviciátu sa neplatne prijíma:
1. kto ešte nedovŕšil sedemnásty rok života;
2. manželská stránka počas trvania manželstva;
3. kto je aktuálne viazaný posvätným zväzkom k nejakému inštitútu zasväteného života, alebo je včlenený do nejakej spoločnosti apoštolského života pri neporušení predpisu kán. 684;
4. kto do inštitútu vstupuje pod vplyvom násilia, veľkého strachu alebo podvodu, alebo ten, koho predstavený prijíma pod tým istým vplyvom;
5. kto zatajil svoje včlenenie do nejakého inštitútu zasväteného života alebo do nejakej spoločnosti apoštolského života.
§ 2. Vlastné právo môže pripojiť podmienky alebo určiť iné prekážky aj čo do platnosti prijatia.

Kán. 644 - Predstavení nemajú prijímať do noviciátu svetských klerikov bez poradenia s ich vlastným ordinárom, ani tých, ktorí sú zadĺžení, a dlžobu nie sú schopní splatiť.

Kán. 645 - § 1. Kandidáti pred prijatím do noviciátu musia predložiť svedectvo o krste a birmovaní a o slobodnom stave.
§ 2. Ak ide o prijatie klerikov alebo tých, ktorí boli prijatí do iného inštitútu zasväteného života, do spoločnosti apoštolského života alebo do seminára sa okrem toho vyžaduje svedectvo príslušného miestneho ordinára alebo vyššieho predstaveného inštitútu alebo spoločnosti, alebo rektora seminára.
§ 3. Vlastné právo môže požadovať aj iné svedectvá o požadovanej súcosti kandidátov a o tom, že nemajú prekážky.
§ 4. Predstavení si môžu vyžiadať ďalšie informácie hoci aj pod tajomstvom, ak to uznajú za potrebné.

2. článok
NOVICIÁT A FORMOVANIE NOVICOV

Kán. 646 - Noviciát, ktorým sa začína život v inštitúte, je zameraný na to, aby novici lepšie poznali Božie povolanie, a to vlastné inštitútu, aby skúsili spôsob života inštitútu a jeho duchom si formovali myseľ i srdce a aby sa potvrdil ich úmysel a súcosť.

Kán. 647 - § 1. Zriadenie, premiestnenie a zrušenie domu noviciátu sa má uskutočniť písomným dekrétom najvyššieho predstaveného inštitútu so súhlasom jeho rady.
§ 2. Aby bol noviciát platný, musí sa vykonať v dome na to riadne určenom. Výnimočne v jednotlivých prípadoch môže kandidát na základe dovolenia najvyššieho predstaveného so súhlasom jeho rady vykonať noviciát v inom dome inštitútu pod vedením niektorého osvedčeného rehoľníka, ktorý zastupuje magistra novicov.
§ 3. Vyšší predstavený môže dovoliť, aby sa skupina novicov v určitých časových úsekoch zdržiavala v inom dome inštitútu, ktorý on určil.

Kán. 648 - § 1. Aby bol noviciát platný, musí trvať dvanásť mesiacov, ktoré treba prežiť v samom noviciátnom spoločenstve, pri zachovaní predpisu kán. 647 § 3.
§ 2. Na dovŕšenie formovania novicov môžu konštitúcie okrem času, o ktorom hovorí § 1, určiť jedno alebo viaceré obdobia apoštolského zacvičovania, prežité mimo noviciátneho spoločenstva.
§ 3. Noviciát nemá trvať dlhšie než dva roky.

Kán. 649 - § 1. Pri neporušení predpisov kán. 647 § 3, a kán. 648 § 2, neprítomnosť v dome noviciátu, ktorá trvá dlhšie než tri mesiace buď súvislé alebo prerušené, robí noviciát neplatným. Neprítomnosť trvajúca viac ako pätnásť dní sa musí doplniť.
§ 2. S dovolením kompetentného vyššieho predstaveného sa prvá profesia môže anticipovať, nie však skôr než pätnásť dní.

Kán. 650 - § 1. Cieľ noviciátu vyžaduje, aby sa novici formovali pod vedením magistra podľa programu formácie, ktorý treba určiť vlastným právom.
§ 2. Vedenie novicov pod autoritou vyšších predstavených je vyhradené iba magistrovi.

Kán. 651 - § 1. Magistrom novicov má byť člen inštitútu, ktorý zložil doživotné sľuby a bol legitímne určený.
§ 2. Magistrovi, ak je to potrebné, sa môžu prideliť spolupracovníci, ktorí mu podliehajú z hľadiska vedenia noviciátu a programu formácie.
§ 3. Na čele formovania novicov majú byť starostlivo pripravení členovia, nezaťažení inými povinnosťami, ktorí môžu svoju úlohu plniť užitočne a stálym spôsobom.

Kán. 652 - § 1. Úlohou magistra a jeho spolupracovníkov je rozpoznať a potvrdiť povolanie novicov a postupne ich formovať na náležité vedenie života dokonalosti, ktorý je vlastný inštitútu.
§ 2. Novici sa majú viesť k pestovaniu ľudských a kresťanských čností; modlitbou a sebazapieraním sa majú uvádzať na cestu plnšej dokonalosti; majú sa poúčať, ako rozjímať o tajomstve spásy, ako čítať Sväté písmo a meditovať o ňom; majú sa pripravovať na pestovanie Božieho kultu v posvätnej liturgii; majú si osvojiť spôsob života zasväteného Bohu a ľuďom v Kristovi evanjeliovými radami; majú sa poučiť o povahe a duchu inštitútu, o jeho cieli a disciplíne, o jeho dejinách a živote a vychovávaní k láske k Cirkvi a k jej posvätným pastierom.
§ 3. Novici, vedomí si vlastnej zodpovednosti, majú tak aktívne spolupracovať so svojím magistrom, aby verne odpovedali na milosť Božieho povolania.
§ 4. Členovia inštitútu sa majú starať, aby na diele formovania novicov zo svojej strany spolupracovali príkladným životom a modlitbou.
§ 5. Čas noviciátu, o ktorom sa hovorí v kán. 648 § 1, sa má využiť výlučne na dielo formácie, a preto sa novici nemajú zamestnávať štúdiami a úlohami, ktoré priamo neslúžia tejto formácii.

Kán. 653 - § 1. Novic môže inštitút slobodne opustiť; ale kompetentná autorita inštitútu ho môže prepustiť.
§ 2. Po dokončení noviciátu sa novicovi, ak je uznaný za súceho, má dovoliť pristúpiť k dočasnej profesii, ináč sa má prepustiť; ak zostáva pochybnosť o jeho súcosti, vyšší

predstavený môže predĺžiť čas probácie podľa normy vlastného práva, nie však na dlhšie než šesť mesiacov.

3. článok
REHOĽNÁ PROFESIA

Kán. 654 - Rehoľnou profesiou členovia verejným sľubom berú na seba záväzok zachovávať tri evanjeliové rady, zasväcujú sa Bohu službou Cirkvi a sú včlenení do inštitútu s právami a povinnosťami, určenými v práve.

Kán. 655 - Dočasná profesia sa skladá na čas určený vlastným právom, ktorý nemá byť kratší než tri roky a dlhší než šesť rokov.

Kán. 656 - K platnosti dočasnej profesie sa vyžaduje:
1. aby ten, kto ju chce skladať, dovŕšil aspoň osemnásty rok života;
2. aby noviciát bol platne vykonaný;
3. aby dovolenie pristúpiť k dočasnej profesii zo strany kompetentného predstaveného s vyjadrením jeho rady bolo slobodne vykonané podľa normy práva;
4. aby bola výslovná a zložená bez násilia, veľkého strachu alebo podvodu;
5. aby ju prijal legitímny predstavený osobne alebo prostredníctvom iného.

Kán. 657 - § 1. Po uplynutí času, na aký bola profesia zložená, sa rehoľníkovi, ktorý to žiada z vlastnej vôle a je považovaný za súceho, má dovoliť pristúpiť k obnoveniu profesie alebo k doživotnej profesii, ináč má odísť.
§ 2. Ak sa to však zdá vhodné, kompetentný predstavený môže podľa vlastného práva predĺžiť obdobie dočasnej profesie, ale tak, aby celý čas, na ktorý sa člen dočasnými sľubmi zaväzuje, neprevýšil deväť rokov.
§ 3. Doživotná profesia sa môže z oprávneného dôvodu anticipovať, nie však viac ako tri mesiace.

Kán. 658 - Okrem podmienok, o ktorých sa hovorí v kán. 656, bod 3, 4, a 5, a iných, ktoré pridáva vlastné právo, k platnosti doživotnej profesie sa vyžaduje:
1. dovŕšený aspoň dvadsiaty prvý rok života;
2. predchádzajúca dočasná profesia aspoň trojročná, pri neporušení predpisu kán. 657 § 3.

4. článok
FORMOVANIE REHOĽNÍKOV

Kán. 659 - § 1. V jednotlivých inštitútoch sa po prvej profesii má pokračovať vo formovaní všetkých členov, aby plnšie viedli život vlastný inštitútu a aby primeranejšie uskutočňovali jeho poslanie.
§ 2. Preto vlastné právo musí určiť program tohto formovania a jeho trvania so zreteľom na potreby Cirkvi a na okolnosti ľudí a času, ako to vyžaduje cieľ a povaha inštitútu.
§ 3. Formovanie členov, ktorí sa pripravujú na prijatie posvätných stavov sa riadi podľa všeobecného práva a podľa programu štúdií vlastného inštitútu.

Kán. 660 - § 1. Formovanie má byť systematické, prispôsobené chápavosti členov, duchovné a apoštolské, vedecké a súčasne praktické a prípadne aj so získaním primeraných titulov tak cirkevných, ako aj občianskych.
§ 2. Počas trvania tohto formovania sa členom nemajú zverovať úrady a diela, ktoré im prekážajú.

Kán. 661 - Rehoľníci majú po celý život horlivo pokračovať vo svojej duchovnej, vedeckej a praktickej formácii; predstavení im majú na to poskytnúť prostriedky a čas.

IV. kapitola
POVINNOSTI A PRÁVA INŠTITÚTOV A ICH ČLENOV

Kán. 662 - Rehoľníci majú pokladať za najvyššie pravidlo života nasledovanie Krista, predložené v evanjeliu a vyjadrené v konštitúciách vlastného inštitútu.

Kán. 663 - § 1. Prvou a hlavnou povinnosťou všetkých rehoľníkov má byť rozjímanie o Božích veciach a ustavičné spojenie s Bohom v modlitbe.
§ 2. Členovia sa majú podľa možnosti denne zúčastňovať na eucharistickej obete, prijímať najsvätejšie Kristovo Telo a klaňať sa samému Pánovi, prítomnému v Eucharistii.
§ 3. Majú sa venovať čítaniu Svätého písma a vnútornej modlitbe, majú dôstojne sláviť liturgiu hodín podľa predpisov vlastného práva pri zachovaní povinnosti pre klerikov, o ktorej sa hovorí v kán. 276 § 2, bod 3, a majú vykonávať aj iné úkony nábožnosti.
§ 4. Osobitnú úctu majú prejavovať Panne Bohorodičke, ktorá je príkladom a ochrankyňou každého zasväteného života, a to aj mariánskym ružencom.
§ 5. Každoročne majú svedomite zachovávať čas posvätných duchovných cvičení.

Kán. 664 - Rehoľníci majú zotrvávať v obrátení ducha k Bohu, majú si aj denne spytovať svedomie a často pristupovať k sviatosti pokánia.

Kán. 665 - § 1. Rehoľníci majú bývať vo vlastnom rehoľnom dome, zachovávajúc spoločný život a nemajú sa z neho vzdialiť bez dovolenia svojho predstaveného. Ale ak ide o dlhodobú neprítomnosť v dome, vyšší predstavený so súhlasom svojej rady a z oprávneného dôvodu môže členovi dovoliť, aby mohol bývať mimo domu inštitútu, nie však dlhšie ako rok, ak to nie je z dôvodu liečenia sa z choroby, kvôli štúdiám alebo vykonávaniu apoštolátu v mene inštitútu.
§ 2. Člena, ktorý s úmyslom vymaniť sa spod moci predstavených sa nelzákonne vzdialil z rehoľného domu, majú predstavení starostlivo vyhľadať a pomôcť mu, aby sa vrátil a vytrval vo svojom povolaní.

Kán. 666 - V používaní spoločenských komunikačných prostriedkov sa má zachovávať potrebná opatrnosť a vyhýbať sa tomu, čo je škodlivé vlastnému povolaniu a nebezpečné čistote zasvätenej osoby.

Kán. 667 - § 1. Vo všetkých domoch sa má zachovávať klauzúra prispôsobená povahe a poslaniu inštitútu, ako ju určuje vlastné právo, pričom niektorá časť rehoľného domu má byť vždy vyhradená iba členom.

§ 2. Prísnejšiu disciplínu klauzúry treba zachovávať v kláštoroch určených na kontemplatívny život.
§ 3. Kláštory mníšok, ktoré sú úplne určené na kontemplatívny život, musia zachovávať pápežskú klauzúru a to podľa noriem, vydaných Apoštolským stolcom. Ostatné kláštory mníšok majú zachovávať klauzúru prispôsobenú vlastnej povahe a určenú v konštitúciách.
§ 4. Diecézny biskup má z oprávneného dôvodu právo vstúpiť do klauzúry kláštorov mníšok, ktoré sa nachádzajú v jeho diecéze, a z vážneho dôvodu a so súhlasom predstavenej dovoliť, aby iní vstúpili do klauzúry a aby mníšky z nej vychádzali na naozaj nevyhnutný čas.

Kán. 668 - § 1. Členovia pred prvou profesiou majú spravovanie svojich majetkov postúpiť komu chcú a ak konštitúcie neurčujú niečo iné, slobodne nakladať s ich užívaním a výnosom. Avšak testament, ktorý má byť platný aj podľa občianskeho práva, majú urobiť aspoň pred doživotnou profesiou.
§ 2. Na zmenu týchto opatrení z oprávneného dôvodu a na vykonanie akéhokoľvek úkonu týkajúceho sa časných dobier, potrebujú povolenie kompetentného predstaveného podľa normy vlastného práva.
§ 3. Čokoľvek rehoľník nadobúda vlastnou usilovnosťou alebo vzhľadom na inštitút, nadobúda pre inštitút. Čo mu akýmkoľvek spôsobom prislúcha z titulu dôchodku, podpory alebo poistného, nadobúda pre inštitút, ak vlastné právo nestanovuje niečo iné.
§ 4. Kto sa vzhľadom na povahu inštitútu musí naplno zriecť svojich majetkov, toto zrieknutie, ktoré bude platiť odo dňa zloženia profesie, má urobiť pred doživotnou profesiou podľa možnosti formou platnou aj podľa občianskeho práva. To isté má urobiť rehoľník s doživotnými sľubmi, ktorý sa podľa normy vlastného práva chce s povolením najvyššieho predstaveného čiastočne alebo celkom zriecť svojich majetkov.
§ 5. Rehoľník, ktorý sa vzhľadom na povahu inštitútu úplne zriekol svojich majetkov, stráca schopnosť nadobúdať a vlastniť, a preto neplatne vykonáva úkony, ktoré sú v protiklade so sľubom chudoby. Čo však dostane po zrieknutí, pripadá inštitútu podľa normy vlastného práva.

Kán. 669 - § 1. Rehoľníci majú nosiť odev inštitútu, zhotovený podľa normy vlastného práva, ako znak svojho zasvätenia a na svedectvo chudoby.
§ 2. Rehoľní klerici inštitútu, ktorý nemá vlastné rúcho, majú nosiť klerický odev podľa normy kán. 284.

Kán. 670 - Inštitút musí členom poskytnúť všetko, čo je podľa normy konštitúcií potrebné na dosiahnutie cieľa ich povolania.

Kán. 671 - Rehoľník nemá bez povolenia legitímneho predstaveného preberať úlohy a úrady mimo vlastného inštitútu.

Kán. 672 - Rehoľníkov zaväzujú predpisy kán. 277, 285, 286, 287 a 289 a rehoľných klerikov navyše predpisy kán. 279 § 2; v laických inštitútoch pápežského práva môže povolenie, o ktorom sa hovorí v kán. 285 § 4, udeliť vlastný vyšší predstavený.

V. kapitola

APOŠTOLÁT INŠTITÚTOV

Kán. 673 - Apoštolát všetkých rehoľníkov spočíva v prvom rade v svedectve ich zasväteného života, ktoré sú povinní napomáhať modlitbou a pokáním.

Kán. 674 - Inštitúty, ktoré sú úplne určené na kontempláciu, v tajomnom Kristovom tele vždy dostávajú znamenitý podiel: prinášajú totiž Bohu vznešenú obetu chvály, prehojnými plodmi svätosti osvetľujú Boží ľud a príkladom ho pobádajú a tajomnou apoštolskou plodnosťou rozmnožujú. Z tohto dôvodu, hoci by potreba činného apoštolátu bola akokoľvek naliehavá, členov týchto inštitútov nemožno povolávať, aby poskytovali výpomoc v rozličných pastoračných službách.

Kán. 675 - § 1. V inštitútoch, ktoré sa venujú dielam apoštolátu, patrí apoštolská činnosť k ich samej prirodzenosti. Preto celý život členov má byť preniknutý apoštolským duchom a celá apoštolská činnosť má byť oživovaná nábožným duchom.
§ 2. Apoštolská činnosť má vždy vychádzať z dôverného spojenia s Bohom a má ho posilňovať a podporovať.
§ 3. Apoštolská činnosť, ktorú treba konať v mene a z poverenia Cirkvi, sa má vykonávať v jej spoločenstve.

Kán. 676 - Laické inštitúty tak mužov ako aj žien majú duchovnými a telesnými skutkami milosrdenstva účasť na pastoračnej úlohe Cirkvi a ľuďom poskytujú najrozmanitejšie služby; preto majú verne zotrvávať v milosti svojho povolania.

Kán. 677 - § 1. Predstavení a členovia sa majú verne pridržiavať poslania a diel, ktoré sú vlastné inštitútu; majú ich však so zreteľom na časové a miestne potreby rozumne prispôsobovať aj s použitím nových a vhodných prostriedkov.
§ 2. Ak majú inštitúty nejaké združenia veriacich, ktoré sú k nim pripojené, majú im pomáhať s osobitnou starostlivosťou, aby boli preniknuté pôvodným duchom ich rehoľnej rodiny.

Kán. 678 - § 1. Rehoľníci v tom, čo sa vzťahuje na starostlivosť o duše, na verejné vykonávanie Božieho kultu a na iné diela apoštolátu, podliehajú moci biskupov, ktorým sú povinní preukazovať oddanú poslušnosť a úctu.
§ 2. Pri vykonávaní vonkajšieho apoštolátu podliehajú rehoľníci aj vlastným predstaveným a musia zostať verní disciplíne inštitútu; sami biskupi nemajú zanedbávať v prípade potreby vyžadovať túto povinnosť.
§ 3. Je potrebné, aby diecézni biskupi a rehoľní predstavení pri organizovaní diel apoštolátu rehoľníkov postupovali po vzájomnej dohode.

Kán. 679 - Diecézny biskup môže z veľmi naliehavého dôvodu zakázať členovi rehoľného inštitútu zdržiavať sa v diecéze, ak jeho vyšší predstavený po upozornení zanedbal urobiť príslušné opatrenie, pričom však sa má vec ihneď predostrieť Svätému stolcu.

Kán. 680 - Medzi rozličnými inštitútmi a aj medzi inštitútmi a svetským klérom sa má rozvíjať usporiadaná spolupráca, ako aj koordinácia všetkých apoštolských diel a činností

pod vedením diecézneho biskupa pri neporušení povahy, cieľa jednotlivých inštitútov a zákonov základiny.

Kán. 681 - § 1. Diela, ktoré diecézny biskup zveruje rehoľníkom, podliehajú autorite a riadeniu tohto biskupa pri zachovaní práva rehoľných predstavených podľa normy kán. 678 § 2 a 3.
§ 2. V týchto prípadoch sa medzi diecéznym biskupom a kompetentným predstaveným inštitútu má uzavrieť písomná dohoda, v ktorej sa medzi iným má výslovne a presne určiť to, čo sa vzťahuje na dielo, ktoré treba konať, na členov, ktorých treba preň prideliť, a na ekonomické otázky.

Kán. 682 - § 1. Ak ide o udelenie cirkevného úradu niektorému rehoľníkovi v diecéze, diecézny biskup rehoľníka vymenúva na návrh alebo aspoň so súhlasom kompetentného predstaveného.
§ 2. Rehoľník môže byť zo zvereného úradu odvolaný z rozhodnutia buď zverujúcej autority po upozornení rehoľného predstaveného, alebo z rozhodnutia predstaveného po predchádzajúcom upozornení toho, kto úrad zveril, pričom sa nevyžaduje súhlas druhej strany.

Kán. 683 - § 1. Diecézny biskup môže počas pastoračnej vizitácie, ako aj v prípade potreby osobne alebo cez iného vizitovať rehoľníkom zverené kostoly a kaplnky, ktoré veriaci trvalo navštevujú, školy a iné náboženské alebo charitatívne diela či už duchovné alebo časné; nie však školy, ktoré sú prístupné výlučne vlastným adeptom inštitútu.
§ 2. Ak prípadne zistil zneužívanie, po bezvýslednom napomenutí rehoľného predstaveného môže urobiť opatrenie sám na základe vlastnej autority.

VI. kapitola
ODLÚČENIE ČLENOV OD INŠTITÚTU

1. článok
PRESTÚPENIE DO INÉHO INŠTITÚTU

Kán. 684[16] - § 1. Člen s doživotnými sľubmi nemôže prestúpiť z vlastného rehoľného inštitútu do iného, ak nemá dovolenie najvyšších predstavených obidvoch inštitútov a ak každý z nich nemá súhlas svojej rady.
§ 2. Členovi po ukončení probácie, ktorá má trvať aspoň tri roky, možno v novom inštitúte umožniť pristúpiť k doživotnej profesii. Ale ak člen túto profesiu odmietne zložiť, alebo mu ju kompetentní predstavení neumožnia zložiť, má sa vrátiť do pôvodného inštitútu, ak nedostal indult sekularizácie.
§ 3. Aby rehoľník mohol zo svojprávneho kláštora prestúpiť do iného kláštora toho istého inštitútu alebo federácie alebo konfederácie, vyžaduje sa a stačí súhlas vyšších

[16] PCCICAI, odpoveď I, z 29. apríla 1987, *AAS* 79 (1987) 1249:
Pochybnosť: *Pod slovom „rehoľník“, ktorý sa nachádza v kán. 684 §3, treba rozumieť iba rehoľníka s doživotnými sľubmi, alebo aj rehoľníka s dočasnými sľubmi?*
Odpoveď: *Záporne na prvé, kladne na druhé.*

predstavených obidvoch kláštorov a kapituly prijímajúceho kláštora pri neporušení iných požiadaviek, stanovených vlastným právom; nová profesia sa nevyžaduje.
§ 4. Vlastné právo má vymedziť čas a spôsob probácie, ktorá má predchádzať profesii člena v novom inštitúte.
§ 5. Na prestúpenie do sekulárneho inštitútu alebo do spoločnosti apoštolského života, alebo z nich do rehoľného inštitútu sa vyžaduje dovolenie Svätého stolca, ktorého nariadení sa treba držať.

Kán. 685 - § 1. Až do zloženia profesie v novom inštitúte sa pri trvaní sľubov pozastavujú práva a povinnosti, ktoré mal člen v predchádzajúcom inštitúte; avšak od začatia probácie je povinný zachovávať vlastné právo nového inštitútu.
§ 2. Zložením profesie v novom inštitúte sa rehoľník doň včleňuje, pričom zanikajú predchádzajúce sľuby, práva a povinnosti.

2. článok
VYSTÚPENIE Z INŠTITÚTU

Kán. 686 - § 1[17]. Najvyšší predstavený so súhlasom svojej rady môže členovi, ktorý zložil doživotné sľuby, z vážneho dôvodu udeliť indult exklaustrácie, nie však dlhšie než na päť rokov, a ak ide o klerika, po predchádzajúcom súhlase ordinára miesta, na ktorom sa musí zdržiavať. Predĺžiť indult alebo ho udeliť na dlhšie než na päť rokov je vyhradené jedine Svätému Stolcu, alebo, ak ide o inštitúty diecézneho práva, diecéznemu biskupovi.
§ 2. Indult exklaustrácie pre mníšky udeľuje jedine Apoštolský stolec.
§ 3. Na žiadosť najvyššieho predstaveného so súhlasom jeho rady exklaustráciu môže členovi inštitútu pápežského práva z vážnych dôvodov uložiť Svätý stolec alebo členovi inštitútu diecézneho práva diecézny biskup pri zachovaní umiernenosti a lásky.

Kán. 687 - Exklaustrovaný člen je pokladaný za oslobodeného od záväzkov, ktoré sú nezlučiteľné s novým životným stavom, ostáva však v závislosti a pod starostlivosťou svojich predstavených, ako aj miestneho ordinára, najmä ak ide o klerika. Môže nosiť rúcho inštitútu, ak v indulte nie je stanovené niečo iné. Nemá však aktívny ani pasívny hlas.

Kán. 688 - § 1. Kto chce po uplynutí času profesie z inštitútu vystúpiť, môže ho opustiť.
§ 2[18]. Kto počas trvania dočasnej profesie z vážneho dôvodu žiada opustiť inštitút, môže dostať indult na opustenie od najvyššieho predstaveného so súhlasom jeho rady; ale aby bol indult platný v inštitútoch diecézneho práva a v kláštoroch, o ktorých sa hovorí v kán. 615, musí byť potvrdený biskupom domu, do ktorého člen patrí.

Kán. 689 - § 1. Kompetentný vyšší predstavený, ak sú na to oprávnené dôvody, po vypočutí svojej rady môže člena po uplynutí dočasnej profesie vylúčiť zo skladania nasledujúcej profesie.
§ 2. Telesná alebo duševná choroba, vzniknutá aj po profesii, ktorá podľa úsudku odborníkov robí člena, o ktorom sa hovorí v § 1, neschopným žiť v inštitúte, je dôvodom,

[17] Pápež Fratnitšek, C*ompeterntias quasdam decernere*, z 11. ferbuára 2022, *L'Osservatore Romano*, 15. februára 2002 (CLXII, n.37, p.8).
[18] Pápež Fratnitšek, C*ompeterntias quasdam decernere*, z 11. ferbuára 2022, *L'Osservatore Romano*, 15. februára 2002 (CLXII, n.37, p.8).

aby sa mu nepovolilo obnovenie profesie alebo zloženie doživotnej profesie, ak choroba nevznikla z nedbanlivosti inštitútu alebo v dôsledku práce vykonávanej v inštitúte.
§ 3. Ak sa však rehoľník počas trvania dočasných sľubov stal choromyseľným, hoci novú profesiu nemôže zložiť, predsa nemôže byť z inštitútu prepustený.

Kán. 690 - § 1. Toho, kto po skončení noviciátu alebo po profesii legitímne vystúpil z inštitútu, môže najvyšší predstavený so súhlasom svojej rady prijať späť bez povinnosti opakovať noviciát; úlohou tohto predstaveného však bude určiť primeranú predbežnú probáciu pred dočasnou profesiou a čas sľubov, ktorý má uplynúť pred doživotnou profesiou podľa normy kán. 655 a 657.
§ 2. To isté oprávnenie má predstavený svojprávneho kláštora so súhlasom svojej rady.

Kán. 691 - § 1. Člen s doživotnými sľubmi nemá žiadať indult na opustenie inštitútu, ak nemá na to veľmi vážne dôvody, zvážené pred Pánom; svoju žiadosť má podať najvyššiemu predstavenému inštitútu, ktorý ju má s vyjadrením svojím a svojej rady predložiť kompetentnej autorite.
§ 2. Takýto indult je v inštitútoch pápežského práva vyhradený Apoštolskému stolcu; v inštitútoch diecézneho práva ho môže udeliť aj biskup diecézy, v ktorej sa nachádza dom, do ktorého člen patrí.

Kán. 692 - Indult na opustenie inštitútu, legitímne udelený a členovi oznámený, ak ho on sám pri úkone oznámenia neodmietol, samým právom prináša so sebou dišpenz od sľubov, ako aj od všetkých záväzkov vyplývajúcich z profesie.

Kán. 693 - Ak je člen klerikom, indult sa mu neudelí, kým si nenájde biskupa, ktorý ho inkardinuje do diecézy alebo ho aspoň prijme na skúšku. Ak je prijatý na skúšku, je po uplynutí piatich rokov samým právom inkardinovaný do diecézy, ak ho biskup neodmietol.

3. článok
PREPUSTENIE ČLENOV

Kán. 694[19] - § 1. Samým činom treba považovať za prepusteného z inštitútu člena, ktorý:
1. všeobecne známym spôsobom odpadol od katolíckej viery;
2. uzavrel manželstvo alebo sa oň pokúšal hoci len civilne;
3. nezákonne sa vzdialil z rehoľného domu, podľa kán. 665 § 2, na neprerušených 12 mesiacov, so zreteľom na jeho nezastihnuteľnosť.
§ 2. V týchto prípadoch má vyšší predstavený so svojou radou bezodkladne po zozbieraní dôkazov vydať vyhlásenie o skutku, aby prepustenie bolo právne zrejmé.
§ 3. Aby vyhlásenie v prípade stanovenom v § 1, bod 3 malo právnu účinnosť, musí byť potvrdené Svätým Stolcom; pre inštitúty diecézneho práva potvrdenie patrí biskupovi hlavného sídla.

Kán. 695 - § 1. Člen musí byť prepustený pre delikty, o ktorých sa hovorí v kán. 1397, 1398 a 1395, ak v prípade deliktov, o ktorých sa hovorí v kán. 1395 § 2, predstavený neusúdi, že

[19] František, *Communis vita*, 19. marca 2019.

prepustenie vôbec nie je nevyhnutné a o nápravu člena, ako aj o zadosťučinenie spravodlivosti a odstránenie pohoršenia sa možno dostatočne postarať iným spôsobom.
§ 2. V týchto prípadoch má vyšší predstavený po zozbieraní dôkazov o skutkoch a pripočítateľnosti prepúšťanému členovi predložiť obžalobu a dôkazy s poskytnutím možnosti obhajovať sa. Všetky spisy, podpísané vyšším predstaveným a notárom, spolu s odpoveďami člena, písomne podanými a ním podpísanými, sa majú odoslať najvyššiemu predstavenému.

Kán. 696 - § 1. Člena možno prepustiť aj z iných dôvodov, len keď sú vážne, vonkajšie, pripočítateľné a právne dokázané, ako sú: trvalé zanedbávanie záväzkov zasväteného života; opakované porušovanie posvätných zväzkov; tvrdošijná neposlušnosť voči legitímnym nariadeniam predstavených vo vážnej veci; veľké pohoršenie zapríčinené zavineným správaním sa člena; tvrdošijné podporovanie alebo šírenie náuk odsúdených magistériom Cirkvi; verejné hlásenie sa k ideológiám nakazeným materializmom alebo ateizmom; nelegitímna neprítomnosť, o ktorej sa hovorí v kán. 665 § 2, trvajúca pol roka; iné dôvody podobnej závažnosti, prípadne určené vlastným právom inštitútu.
§ 2. Na prepustenie člena s dočasnými sľubmi stačia aj dôvody menšej závažnosti, určené vo vlastnom práve.

Kán. 697 - Ak v prípadoch, o ktorých sa hovorí v kán. 696, vyšší predstavený po vypočutí svojej rady usúdi, že treba začať proces na prepustenie:
1. má zozbierať alebo doplniť dôkazy;
2. má člena písomne alebo pred dvoma svedkami napomenúť s výslovným pohrozením následného prepustenia, ak sa nespamätá, pričom mu jasne naznačí dôvod prepustenia a dá členovi plnú možnosť obhajovať sa; ak napomenutie nemalo účinok, po uplynutí aspoň pätnástich dní má pristúpiť k druhému napomenutiu;
3. ak ani toto napomenutie nemalo účinok a vyšší predstavený so svojou radou usúdi, že nenapraviteľnosť je dostatočne dokázaná a že obhajoby člena sú nedostačujúce a od posledného napomenutia uplynulo pätnásť dní bez úžitku, všetky spisy podpísané samým vyšším predstaveným a notárom spolu s odpoveďami člena, ktoré sám podpísal, treba odoslať najvyššiemu predstavenému.

Kán. 698 - Vo všetkých prípadoch, o ktorých sa hovorí v kán. 695 a 696, vždy zostáva zachované právo člena obrátiť sa na najvyššieho predstaveného a priamo jemu predložiť svoje obhajoby.

Kán. 699 - § 1. Najvyšší predstavený so svojou radou, ktorá musí k platnosti pozostávať aspoň zo štyroch členov, má pri dôkladnom zvažovaní dôkazov, argumentov a obhajob postupovať kolégiovo, a ak sa to tajným hlasovaním rozhodne, má vydať prepúšťací dekrét, v ktorom musí k platnosti aspoň súhrnne uviesť právne a skutkové dôvody.
§ 2[20]. Vo svojprávnych kláštoroch, o ktorých sa hovorí v kán. 615, rozhodnutie o prepustení člena so sľubmi patrí najvyššiemu predstavenému so súhlasom jeho rady.

[20] Pápež Fratnitšek, C*ompeterntias quasdam decernere*, z 11. ferbuára 2022, *L'Osservatore Romano*, 15. februára 2002 (CLXII, n.37, p.8).

Kán. 700[21] - Prepúšťací dekrét vynesený voči členovi so sľubmi má účinnosť vtedy, keď je oznámený tomu, ktorého sa týka. Aby však dekrét bol platný, musí byť uvedené právo prepusteného rehoľníka podať rekurz kompetentnej autorite do desiatich dní od prijatia oznámenia. Rekurz má pozastavujúci účinok.

Kán. 701 - Samým činom legitímneho prepustenia zanikajú sľuby, ako aj práva a záväzky, vyplývajúce z profesie. Ale ak je člen klerikom, nesmie vykonávať posvätný stav, kým si nenájde biskupa, ktorý ho po primeranej probácii prijme do diecézy podľa normy kán. 693 alebo mu aspoň dovolí vykonávať posvätný stav.

Kán. 702 - § 1. Tí, ktorí z rehoľného inštitútu legitímne vystupujú alebo boli z neho legitímne prepustení, nič nemôžu od neho požadovať za akúkoľvek činnosť, ktorú v ňom vykonali.
§ 2. Inštitút má však zachovať umiernosť a evanjeliovú lásku voči členovi, ktorý sa od neho odlučuje.

Kán. 703 - V prípade veľkého vonkajšieho pohoršenia, alebo veľmi vážnej ujmy hroziacej inštitútu, vyšší predstavený, alebo ak hrozí nebezpečenstvo z oneskorenia, miestny predstavený so súhlasom svojej rady môže člena ihneď z rehoľného domu vylúčiť. Ak je to potrebné, vyšší predstavený sa má postarať, aby sa začal proces na prepustenie podľa normy práva, alebo má vec predložiť Apoštolskému stolcu.

Kán. 704 - O členoch, ktorí sú akýmkoľvek spôsobom odlúčení od inštitútu, sa má urobiť zmienka v správe, ktorú treba zaslať Apoštolskému stolcu a o ktorej sa hovorí v kán. 592 § 1.

VII. kapitola
REHOĽNÍCI POVÝŠENÍ NA EPISKOPÁT

Kán. 705[22] - Rehoľník povýšený na episkopát zostáva členom svojho inštitútu, ale na základe sľubu poslušnosti podlieha jedine Rímskemu veľkňazovi a neviažu ho záväzky, ktoré sám rozumne považuje za nezlučiteľné so svojím postavením.

---

[21] PCCICAI, odpoveď I a II, z 21. marca 1986, *AAS* 78 (1986) 1323:
Pochybnosť I.: *Či prepúšťací dekrét podľa kán. 700 CIC, vynesený najvyšším predstaveným, treba prepustenému oznámiť prv ako ho potvrdil Svätý stolec, alebo po potvrdení?*
Odpoveď: *Záporne na prvú časť, kladne na druhú.*
Pochybnosť II.: *Či kompetentnou autoritou na prijatie rekurzu ohľadom pozastavenia proti prepusteniu rehoľníka je Kongregácia pre inštitúty zasväteného života a spoločností apoštolského života, ktorá potvrdila dekrét, alebo Najvyšší tribunál Apoštolskej Signatúry?*
Odpoveď: *Kladne na prvú časť, záporne na druhú.*

[22] PCCICAI, odpoveď I, z 29. apríla 1986, *AAS* 78 (1986) 1324:
Pochybnosť: *Má biskup rehoľník vo vlastnom inštitúte hlas aktívny a pasívny?*
Odpoveď: *Záporne.*
PCCICAI, odpoveď II, z 19. januára 1988, *AAS* 80 (1988) 1819:
Pochybnosť: *Rehoľníci menovaní za prelátov audítorov Rímskej Roty sa majú považovať za vyňatých spod právomoci rehoľného ordinára a spod záväzkov, ktoré im vyplývajú z rehoľnej profesie podobne ako rehoľníci povýšení do episkopátu?*
Odpoveď: *Záporne na obe otázky, s výnimkou toho, čo sa týka výkonu vlastného úradu.*
Novelizované znenie kánona. Porov. Pápež Fratnitšek, C*ompeterntias quasdam decernere*, z 11. ferbuára 2022, *L'Osservatore Romano*, 15. februára 2002 (CLXII, n.37, p.8).

Kán. 706 - Rehoľník, o ktorom sa hovorí vyššie:
1. ak profesiou stratil vlastníctvo majetkov, má právo na užívanie, výnos a spravovanie majetkov, ktoré mu pripadajú; avšak diecézny biskup a iní, o ktorých sa hovorí v kán. 381 § 2, vlastníctvo nadobúdajú pre partikulárnu cirkev; ostatní pre inštitút alebo pre Svätý stolec podľa toho, či inštitút je schopný vlastniť alebo nie;
2. ak profesiou nestratil vlastníctvo majetkov, opäť nadobúda užívanie, výnos a spravovanie majetkov, ktoré mal; tie, ktoré mu pripadnú neskôr, nadobúda plne pre seba;
3. v obidvoch prípadoch však s majetkami, ktoré mu pripadnú nie z hľadiska jeho osoby, musí naložiť podľa vôle darcov.

Kán. 707 - § 1. Emeritný biskup rehoľník si môže vybrať miesto bydliska aj mimo domov svojho inštitútu, ak Svätý stolec nestanovil ináč.
§ 2. Čo sa týka jeho primeraného a dôstojného materiálneho zabezpečenia, ak slúžil nejakej diecéze, sa má zachovať kán. 402 § 2, ak by sa vlastný inštitút nechcel postarať o jeho materiálne zabezpečenie; ináč Apoštolský stolec sa má postarať iným spôsobom.

VIII. kapitola
KONFERENCIE VYŠŠÍCH PREDSTAVENÝCH

Kán. 708 - Vyšší predstavení sa môžu s úžitkom združovať do konferencií alebo rád, aby sa spoločnými silami snažili buď o plnšie dosiahnutie cieľa jednotlivých inštitútov, vždy pri neporušení ich samostatnosti, povahy a vlastného ducha, alebo o prerokovanie spoločných záležitostí, alebo o zavedenie primeranej koordinácie a spolupráce s konferenciami biskupov aj s jednotlivými biskupmi.

Kán. 709 - Konferencie vyšších predstavených majú mať svoje štatúty, schválené Svätým stolcom, ktorý ich jediný môže zriadiť aj ako právnickú osobu, a zostávajú pod jeho najvyšším vedením.

III. titul
SEKULÁRNE INŠTITÚTY

Kán. 710 - Sekulárny inštitút je inštitút zasväteného života, v ktorom sa veriaci žijúci vo svete usilujú o dokonalosť lásky a snažia sa predovšetkým znútra prispieť k posväteniu sveta.

Kán. 711 - Člen sekulárneho inštitútu na základe svojho zasvätenia nemení vlastné kánonické postavenie v Božom ľude, či už laické, alebo klerické, pri zachovaní predpisov práva, ktoré sa vzťahujú na inštitúty zasväteného života.

Kán. 712 - Pri zachovávaní predpisov kán. 598-601 konštitúcie majú stanoviť posvätné zväzky, ktorými sa v inštitúte prijímajú evanjeliové rady, a určiť povinnosti, ktoré z týchto zväzkov vyplývajú, ale, čo sa týka spôsobu života, vždy pri zachovaní vlastnej sekulárnosti inštitútu.

Kán. 713 - § 1. Členovia týchto inštitútov vyjadrujú a uskutočňujú vlastné zasvätenie v apoštolskej činnosti a ako kvas sa usilujú všetko preniknúť evanjeliovým duchom na posilnenie a vzrast Kristovho tela.
§ 2. Členovia laici majú účasť na evanjelizačnej úlohe Cirkvi vo svete a akoby zo sveta buď svedectvom kresťanského života a vernosti voči svojmu zasväteniu, alebo poskytovaním pomoci pri usporadúvaní časných vecí podľa Boha a pri pretváraní sveta silou evanjelia. Podľa vlastného sekulárneho spôsobu života ponúkajú aj svoju spoluprácu do služby cirkevného spoločenstva.
§ 3. Členovia klerici svedectvom zasväteného života najmä v presbytériu poskytujú pomoc spolubratom osobitnou apoštolskou láskou a v Božom ľude svojou posvätnou službou uskutočňujú posväcovanie sveta.

Kán. 714 - Členovia majú žiť v bežných podmienkach sveta podľa normy konštitúcií buď sami, alebo každý vo svojej rodine, alebo v skupine bratského života.

Kán. 715 - § 1. Členovia klerici inkardinovaní v diecéze závisia od diecézneho biskupa pri neporušení toho, čo sa vzťahuje na zasvätený život vo vlastnom inštitúte.
§ 2. Tí však, ktorí sú podľa normy kán. 266 § 3 inkardinovaní do inštitútu, ak sú určení na vlastné diela inštitútu alebo na riadenie inštitútu, závisia od biskupa tak ako rehoľníci.

Kán. 716 - § 1. Všetci členovia sa majú aktívne zúčastňovať na živote inštitútu podľa vlastného práva.
§ 2. Členovia toho istého inštitútu majú medzi sebou zachovávať spoločenstvo a starostlivo dbať o jednotu ducha a o pravé bratstvo.

Kán. 717 - § 1. Konštitúcie majú predpisovať vlastný spôsob riadenia, určiť čas, v ktorom majú moderátori vykonávať svoj úrad a spôsob, akým majú byť určení.
§ 2. Za najvyššieho moderátora nemá byť určený tens, kto nie je definitívne včlenený.
§ 3. Tí, ktorí sú na čele riadenia inštitútu, sa majú starať, aby sa zachovala jednota ducha a aby sa napomáhala aktívna účasť členov.

Kán. 718 - Spravovanie majetkov inštitútu, ktoré musí vyjadrovať a napomáhať evanjeliovú chudobu, sa riadi normami Piatej knihy *Časné majetky Cirkvi*, ako aj vlastným právom inštitútu. Vlastné právo má rovnako určiť najmä ekonomické záväzky inštitútu voči členom, ktorí preň pracujú.

Kán. 719 - § 1. Aby členovia verne zodpovedali svojmu povolaniu a aby ich apoštolská činnosť vychádzala zo samého spojenia s Kristom, majú sa horlivo oddávať modlitbe, vhodným spôsobom sa venovať čítaniu Svätého písma, zachovávať čas každoročných duchovných cvičení a podľa vlastného práva vykonávať aj iné cvičenia duchovného života.
§ 2. Slávenie Eucharistie, podľa možnosti každodenné, má byť prameňom a posilou celého ich zasväteného života.
§ 3. V pristupovaní ku sviatosti pokánia, ktorú majú často prijímať, majú mať slobodu.
§ 4. V prijímaní potrebného duchovného vedenia majú mať slobodu, a ak si želajú, rady tohto druhu si majú žiadať aj od svojich predstavených.

Kán. 720 - Právo prijímať do inštitútu tak na probáciu ako aj na prevzatie posvätných zväzkov buď časných alebo doživotných čiže definitívnych patrí vyšším predstaveným s ich radou podľa normy konštitúcií.

Kán. 721 - § 1. Na začiatočnú probáciu sa neplatne prijíma:
1. kto ešte nedosiahol plnoletosť;
2. kto je už viazaný posvätným zväzkom v nejakom inštitúte zasväteného života alebo bol včlenený do spoločnosti apoštolského života;
3. manželská stránka počas trvania manželstva.
§ 2. Konštitúcie môžu určiť iné prekážky prijatia aj vzhľadom na platnosť alebo pripojiť podmienky.
§ 3. Aby bol niekto prijatý, má mať okrem toho zrelosť, potrebnú na správne vedenie života, ktorý je vlastný inštitútu.

Kán. 722 - § 1. Začiatočná probácia sa má zamerať na to, aby kandidáti lepšie spoznali svoje Božské povolanie, a to vlastné inštitútu, a aby sa cvičili v duchu a v spôsobe života inštitútu.
§ 2. Kandidáti majú byť náležite formovaní na život podľa evanjeliových rád a poúčaní, ako ho úplne premeniť na apoštolát za pomoci tých foriem evanjelizácie, ktoré väčšmi zodpovedajú cieľu, duchu a povahe inštitútu.
§ 3. Spôsob a čas tejto probácie pred prvým prijatím posvätných zväzkov v inštitúte, nie kratšej než dva roky, má sa určiť v konštitúciách.

Kán. 723 - § 1. Po uplynutí času začiatočnej probácie kandidát, ktorý je považovaný za súceho, má prijať tri evanjeliové rady potvrdené posvätným zväzkom alebo z inštitútu odísť.
§ 2. Toto prvé včlenenie, nie kratšie než päť rokov, má byť podľa normy konštitúcií dočasné.
§ 3. Po uplynutí času tohto včlenenia členovi, ktorý je považovaný za súceho, má byť umožnené doživotné včlenenie alebo včlenenie definitívne, totiž s dočasnými záväzkami, ktoré treba vždy obnovovať.
§ 4. Definitívne včlenenie vzhľadom na tie isté právne účinky, ktoré treba stanoviť v konštitúciách, je postavené na roveň doživotnému.

Kán. 724 - § 1. Po prvom prijatí posvätných zväzkov treba stále vo formovaní pokračovať podľa konštitúcií.
§ 2. Členov treba zároveň formovať v Božích a ľudských veciach; ale o ich trvalú duchovnú formáciu sa majú vážne starať predstavení inštitútu.

Kán. 725 - Inštitút si nejakým záväzkom, stanoveným v konštitúciách, môže pridružiť aj iných veriacich, ktorí sa snažia o evanjeliovú dokonalosť podľa ducha inštitútu a majú mať účasť na jeho poslaní.

Kán. 726 - § 1. Po uplynutí času dočasného včlenenia môže člen inštitút slobodne opustiť, alebo ho vyšší moderátor po vypočutí svojej rady z oprávneného dôvodu môže vylúčiť z obnovenia posvätných zväzkov.

§ 2. Dočasne včlenený člen, ak to sám od seba žiada, môže od najvyššieho moderátora so súhlasom jeho rady z vážneho dôvodu dostať indult na opustenie inštitútu.

Kán. 727 - § 1. Doživotne včlenený člen, ktorý chce inštitút opustiť, má po zrelom uvážení veci pred Pánom žiadať od Apoštolského stolca cez najvyššieho moderátora indult na opustenie inštitútu, ak inštitút je pápežského práva; ináč aj od diecézneho biskupa, ako je to stanovené v konštitúciách.
§ 2. Ak ide o klerika inkardinovaného v inštitúte, má sa zachovať predpis kán. 693.

Kán. 728 - Legitímne udeleným indultom na opustenie inštitútu zanikajú všetky zväzky, ako aj práva a povinnosti vyplývajúce z včlenenia.

Kán. 729[23] - Člen sa z inštitútu prepúšťa podľa normy kán. 694 § 1, bod 1 a 2 a 695; okrem toho konštitúcie majú stanoviť iné dôvody prepustenia, len keď sú primerane vážne, vonkajšie, pripočítateľné a právne dokázané a má sa zachovať spôsob postupu stanovený v kán. 697-700. Na prepusteného sa vzťahuje predpis kán. 701.

Kán. 730 - Aby člen sekulárneho inštitútu prešiel do iného sekulárneho inštitútu, majú sa zachovať predpisy kán. 684 § 1, 2, 4, a kán. 685; aby sa uskutočnil prechod do rehoľného inštitútu alebo do spoločnosti apoštolského života, alebo z nich do sekulárneho inštitútu, vyžaduje sa dovolenie Apoštolského stolca, ktorého nariadenia treba dodržiavať.

II. oddiel
SPOLOČNOSTI APOŠTOLSKÉHO ŽIVOTA

Kán. 731 - § 1. K inštitútom zasväteného života sa približujú spoločnosti apoštolského života, ktorých členovia bez rehoľných sľubov sledujú apoštolský cieľ vlastný spoločnosti a žijúc podľa vlastného spôsobu života bratský život v spoločenstve, snažia sa o dokonalosť lásky zachovávaním konštitúcií.
§ 2. Medzi nimi sú spoločnosti, v ktorých členovia prijímajú evanjeliové rady nejakým zväzkom určeným v konštitúciách.

Kán. 732 - To, čo je stanovené v kán. 578-597 a 606, sa vzťahuje na spoločnosti apoštolského života, ale pri neporušení prirodzenosti každej spoločnosti; na spoločnosti však, o ktorých sa hovorí v kán. 731 § 2, sa vzťahujú aj kán. 598-602.

Kán. 733 - § 1. Kompetentná autorita spoločnosti zriaďuje dom a ustanovuje miestne spoločenstvo po predchádzajúcom písomnom súhlase diecézneho biskupa, s ktorým sa musí poradiť, aj keď ide o jeho zrušenie.
§ 2. Súhlas na zriadenie domu prináša so sebou právo mať aspoň kaplnku, v ktorej sa má sláviť a uchovávať najsvätejšia Eucharistia.

Kán. 734 - Riadenie spoločnosti sa stanovuje konštitúciami pri zachovaní kán. 617-633 podľa povahy každej spoločnosti.

[23] František, *Communis vita*, 19. marca 2019.

Kán. 735 - § 1. Prijímanie, probácia, včlenenie a formovanie členov sa vymedzuje vlastným právom každej spoločnosti.
§ 2. Čo sa týka prijímania do spoločnosti, majú sa zachovať podmienky stanovené v kán. 642-645.
§ 3. Vlastné právo musí určiť plán probácie a formovania, najmä vedecký, duchovný a apoštolský, prispôsobený cieľu a povahe spoločnosti tak, aby členovia, spoznávajúc Božie povolanie, sa vhodne pripravovali na poslanie a život spoločnosti.

Kán. 736 - § 1. V klerických spoločnostiach sú klerici inkardinoavní do samej spoločnosti, ak konštitúcie nestanovujú ináč.
§ 2. Vo veciach, týkajúcich sa programu štúdia a prijímania posvätných stavov, sa majú zachovávať normy pre svetských klerikov, pri zachovaní § 1.

Kán. 737 - Včlenenie prináša so sebou pre členov povinnosti a práva určené v konštitúciách, pre spoločnosť však starosť viesť členov podľa konštitúcií k cieľu vlastného povolania.

Kán. 738 - § 1. Všetci členovia podliehajú vlastným predstaveným podľa normy konštitúcií vo veciach, ktoré sa týkajú vnútorného života a disciplíny spoločnosti.
§ 2. Podliehajú aj diecéznemu biskupovi v tom, čo sa týka verejného kultu, starostlivosti o duše a iných diel apoštolátu so zreteľom na kán. 679-683.
§ 3. Vzťahy člena inkardinovaného do diecézy k vlastnému biskupovi stanovujú konštitúcie alebo osobitné dohody.

Kán. 739 - Členovia sú okrem povinnosti, ktoré ich viažu podľa konštitúcií, viazaní aj spoločnými povinnosťami klerikov, ak z povahy veci alebo z kontextu nie je zrejmé niečo iné.

Kán. 740 - Členovia musia bývať v legitímne zriadenom dome alebo v spoločenstve a zachovávať spoločný život podľa normy vlastného práva, ktorým sa riadia aj prípady neprítomnosti v dome alebo spoločnosti.

Kán. 741 - § 1. Spoločnosti a ak konštitúcie nestanovujú ináč, ich časti a ich domy sú právnickými osobami a ako také sú schopné nadobúdať, vlastniť, spravovať a scudzovať časné dobrá podľa normy predpisov Piatej knihy *Časné majetky Cirkvi*, kán. 636, 638 a 639, ako aj podľa normy vlastného práva.
§ 2. Členovia sú podľa normy vlastného práva takisto schopní časné dobrá nadobúdať, vlastniť, spravovať a nimi disponovať, ale čokoľvek dostanú so zreteľom na spoločnosť, nadobúda sa pre spoločnosť.

Kán. 742 - Vystúpenie a prepustenie člena ešte definitívne nevčleneného sa riadi konštitúciami jednotlivej spoločnosti.

Kán. 743 - Indult na opustenie spoločnosti so zánikom práv a povinností, vyplývajúcich z včlenenia, pri zachovaní predpisu kán. 693 môže dostať definitívne včlenený člen od

najvyššieho predstaveného so súhlasom jeho rady, ak to podľa konštitúcií nie je vyhradené Svätému stolcu.

Kán. 744 - § 1. Najvyššiemu moderátorovi je takisto vyhradené so súhlasom jeho rady udeliť definitívne včlenenému členovi povolenie prejsť do inej spoločnosti apoštolského života, pričom sú medzitým pozastavené práva a povinnosti, ktoré má vo vlastnej spoločnosti, ale pri zachovaní práva vrátiť sa späť pred definitívnym včlenením do novej spoločnosti.
§ 2. Aby sa uskutočnil prechod do inštitútu zasväteného života alebo z neho do spoločnosti apoštolského života, vyžaduje sa povolenie Svätého stolca, ktorého nariadení sa treba držať.

Kán. 745 - Najvyšší moderátor so súhlasom svojej rady môže definitívne včlenenému členovi udeliť indult žiť mimo spoločnosti, nie však dlhšie ako tri roky, pričom sa pozastavujú práva a povinnosti, ktoré sú nezlučiteľné s jeho novým postavením; zostáva však pod starostlivosťou moderátorov. Ak ide o klerika, vyžaduje sa navyše súhlas ordinára miesta, kde musí bývať a zostávať v starostlivosti a závislosti na ňom.

Kán. 746 - Pri prepúšťaní definitívne včleneného člena kán. 694-704 sa majú zachovať primerane prispôsobené.

TRETIA KNIHA
UČIACA ÚLOHA CIRKVI

Kán. 747 - § 1. Cirkev, ktorej Kristus Pán zveril poklad viery, aby za pomoci Ducha Svätého zjavenú pravdu sväto chránila, hlbšie skúmala, verne ohlasovala a vykladala, má povinnosť a vrodené právo, nezávislé od akejkoľvek ľudskej moci, hlásať evanjelium všetkým národom aj pri používaní vlastných spoločenských komunikačných prostriedkov.
§ 2. Je úlohou Cirkvi vždy a všade ohlasovať morálne zásady, aj čo sa týka sociálneho poriadku, a takisto vynášať úsudok o akýchkoľvek ľudských skutočnostiach, pokiaľ to vyžadujú základné práva ľudskej osoby alebo spása duší.

Kán. 748 - § 1. Všetci ľudia sú povinní hľadať pravdu v tom, čo sa vzťahuje na Boha a jeho Cirkev, a keď ju spoznajú, na základe Božieho zákona majú povinnosť a právo ju prijať a zachovávať.
§ 2. Nikomu nikdy nie je dovolené donucovaním privádzať ľudí, aby prijali katolícku vieru proti svojmu svedomiu.

Kán. 749 - § 1. Najvyšší veľkňaz je na základe svojho úradu neomylný v magistériu, keď ako najvyšší pastier a učiteľ všetkých veriacich, ktorý má úlohu posilňovať svojich bratov vo viere, definitívnym úkonom vyhlasuje učenie viery alebo mravov za záväzné.
§ 2. Neomylnosť v magistériu má aj kolégium biskupov, keď magistérium vykonávajú biskupi zhromaždení na ekumenickom koncile, ktorí ako učitelia a sudcovia viery a mravov vyhlasujú pre celú Cirkev určité učenie viery alebo mravov za definitívne záväzné pre celú Cirkev; alebo keď rozídení po svete, zachovávajúc puto spoločenstva medzi sebou a s nástupcom Petra, spolu s tým istým Rímskym veľkňazom hodnoverne učia veci viery alebo mravov a zhodujú sa v tom istom učení, ako definitívne záväznom.
§ 3. Nijaké učenie sa nechápe ako neomylne definované, ak to nie je zjavne isté.

Kán. 750 - Božou a katolíckou vierou treba veriť všetko, čo obsahuje napísané alebo tradované Božie slovo, čiže jediný poklad viery zverený Cirkvi, a súčasne sa predkladá ako Bohom zjavené buď slávnostným magistériom Cirkvi, alebo jej riadnym a univerzálnym magistériom, totiž to, čo sa prejavuje spoločným prijatím veriacich pod vedením posvätného magistéria. Všetci sú teda povinní vyhýbať sa akýmkoľvek náukám, ktoré sú s tým v rozpore.
§ 2.[1] Pevne je tiež treba prijímať a uznávať všetky a jednotlivé pravdy, ktoré magistérium Cirkvi o viere a mravoch vyhlasuje za definitívne, teda to, čo je treba k náležitému uchovaniu a vysvetľovaniu pokladu viery; preto odporuje náuke Katolíckej cirkvi ten, kto odmieta tieto vyhlásenia, ktorých sa treba definitívne pridŕžať.

Kán. 751 - Heréza je tvrdošijné popieranie nejakej pravdy po prijatí krstu, ktorú treba veriť Božou a katolíckou vierou, alebo tvrdošijné pochybovanie o nej; apostázia je odmietnutie kresťanskej viery ako celku; schizma je odmietnutie podriadiť sa Najvyššiemu veľkňazovi alebo odmietnutie spojenia s členmi Cirkvi, ktorí sú mu podriadení.

[1] Ján Pavol II., *Ad tuendam fidem*, 5.5.1998, *AAS* 90 (1998) 457-461.

Kán. 752 - Aj keď nie súhlas viery, ale nábožnú poslušnosť rozumu a vôle treba prejaviť učeniu, ktoré Najvyšší veľkňaz, alebo kolégium biskupov hlásajú o viere alebo mravoch, keď vykonávajú hodnoverné magistérium, hoci toto učenie nezamýšľajú vyhlásiť definitívnym úkonom; veriaci sa teda majú starostlivo vyhýbať tomu, čo sa s ním nezhoduje.

Kán. 753 - Biskupi, ktorí sú v spoločenstve s hlavou a členmi kolégia či jednotlivo, alebo zhromaždení na konferenciách biskupov alebo na partikulárnych konciloch, hoci nemajú neomylnosť v učení, sú hodnovernými doktormi a učiteľmi viery veriacich, ktorí sú zverení ich starostlivosti; veriaci sú povinní s nábožnou poslušnosťou prijať toto hodnoverné magistérium svojich biskupov

Kán. 754 - Všetci veriaci sú povinní zachovávať konštitúcie a dekréty, ktoré s cieľom predkladať učenie a odsudzovať mylné názory vydáva legitímna cirkevná autorita, z osobitného dôvodu však tie, ktoré vydáva Rímsky veľkňaz alebo kolégium biskupov.

Kán. 755 - § 1. Predovšetkým celé kolégium biskupov a Apoštolský stolec majú úlohu rozvíjať a usmerňovať u katolíkov ekumenické hnutie, ktorého cieľom je obnovenie jednoty všetkých kresťanov, ktorú je z vôle Krista Cirkev viazaná napomáhať.
§ 2. Takisto úlohou biskupov, a podľa normy práva aj konferencií biskupov, je napomáhať túto jednotu a podľa rozličných potrieb alebo situácií vydávať praktické normy so zreteľom na predpisy vynesené najvyššou cirkevnou autoritou.

I. titul
SLUŽBA BOŽIEHO SLOVA

Kán. 756 - § 1. V celej Cirkvi je úloha ohlasovať evanjelium zverená predovšetkým Rímskemu veľkňazovi a kolégiu biskupov.
§ 2. V partikulárnej cirkvi, ktorá im je zverená, túto úlohu vykonávajú jednotliví biskupi, ktorí sú v nej aj moderátormi celej služby slova; niekedy však túto úlohu plnia niektorí biskupi spoločne podľa normy práva súčasne pre rozličné cirkvi.

Kán. 757 - Vlastnou úlohou kňazov, ktorí sú spolupracovníci biskupov, je ohlasovať Božie evanjelium; túto povinnosť majú najmä farári voči ľudu, ktorý je im zverený, a iní, ktorým je zverená starostlivosť o duše; aj diakoni majú úlohu venovať sa službe slova Božiemu ľudu v spoločenstve s biskupom a jeho presbytériom.

Kán. 758 - Na základe vlastného zasvätenia Bohu členovia inštitútov zasväteného života osobitným spôsobom vydávajú svedectvo evanjelia a biskup ich vhodne prijíma na pomoc pri ohlasovaní evanjelia.

Kán. 759 – Veriaci laici sú na základe krstu a birmovania svedkami evanjeliovej zvesti svojím slovom a príkladom kresťanského života; tiež môžu byť povolaní, aby pri vykonávaní služby slova spolupracovali s biskupom a s kňazmi.

Kán. 760 - V službe slova, ktorú treba opierať o Sväté písmo, Tradíciu, liturgiu, magistérium a život Cirkvi, sa má Kristovo tajomstvo predkladať v celosti a verne.

Kán. 761 - Na ohlasovanie kresťanskej náuky sa majú používať rozličné dostupné prostriedky, predovšetkým kázanie a katechetická výuka, ktoré zaujímajú vždy popredné miesto, ale aj predkladanie náuky v školách, v akadémiách, na konferenciách a pri stretnutiach rozličného druhu, ako aj jej rozširovanie verejnými vyhláseniami zo strany legitímnej autority v tlači a v iných spoločenských komunikačných prostriedkoch z príležitosti niektorých udalostí.

I. kapitola
KÁZANIE BOŽIEHO SLOVA

Kán. 762 - Pretože Boží ľud sa zhromažďuje predovšetkým slovom živého Boha, ktoré smie plným právom vyžadovať z úst kňazov, posvätní služobníci si majú veľmi ceniť úlohu kázania, lebo jednou z ich hlavných povinností má byť ohlasovanie Božieho evanjelia všetkým.

Kán. 763 - Biskupi majú právo kázať Božie slovo všade, nevynímajúc kostoly a kaplnky rehoľných inštitútov pápežského práva, ak to miestny biskup v jednotlivých prípadoch výslovne neodoprel.

Kán. 764 - Pri neporušení predpisu kán. 765 kňazi a diakoni majú oprávnenie kázať všade, ktoré treba uplatňovať s aspoň predpokladaným súhlasom rektora kostola, ak toto oprávnenie kompetentný ordinár neobmedzil alebo neodňal, alebo ak partikulárny zákon nevyžaduje výslovné dovolenie.

Kán. 765 - Na kázanie rehoľníkom v ich kostoloch alebo kaplnkách sa vyžaduje dovolenie predstaveného, kompetentného podľa normy konštitúcií.

Kán. 766 - Podľa predpisov konferencie biskupov a pri neporušení kán. 767 § 1 možno laikom dovoliť kázať v kostole alebo v kaplnke, ak sa ukáže, že je to v istých okolnostiach potrebné alebo v jednotlivých prípadoch užitočné.

Kán. 767[2] - § 1. Medzi formami kázní vyniká homília, ktorá je časťou samej liturgie a je vyhradená biskupovi, kňazovi alebo diakonovi; v nej sa počas liturgického roka majú z posvätného textu vykladať tajomstvá viery a normy kresťanského života.
§ 2. Vo všetkých omšiach v nedele a prikázané sviatky, ktoré sa slávia za účasti ľudu, treba povedať homíliu a nemožno ju bez vážneho dôvodu vynechať.
§ 3. Veľmi sa odporúča, aby sa pri dostačujúcej účasti ľudu povedala homília aj v omšiach slávených v týždni, najmä v adventnom a pôstnom období alebo pri príležitosti nejakého sviatku alebo smutnej udalosti.
§ 4. Je úlohou farára alebo rektora kostola starať sa, aby sa tieto predpisy svedomito zachovávali.

[2] PCCICAI, odpoveď, z 26. mája 1987, *AAS* 79 (1987) 1249:
Pochybnosť: *Môže diecézny biskup dišpenzovať od predpisu kán. 767 § 1, ktorým sa vyhradzuje homília biskupovi, kňazovi alebo diakonovi?*
Odpoveď: *Záporne.*

Kán. 768 - § 1. Hlásatelia Božieho slova majú veriacim predkladať predovšetkým to, čo treba veriť a konať na slávu Boha a spásu ľudí.
§ 2. Veriacim majú tiež odovzdávať náuku, ktorú predkladá magistérium Cirkvi o dôstojnosti a slobode ľudskej osoby, o jednote a stálosti rodiny a jej úlohách, o povinnostiach ľudí, žijúcich v spoločnosti, ako aj o usporiadaní časných vecí podľa poriadku, ktorý stanovil Boh.

Kán. 769 - Kresťanská náuka sa má predkladať spôsobom primeraným stavu poslucháčov a potrebám doby.

Kán. 770 - Farári majú podľa predpisov diecézneho biskupa v istých obdobiach usporiadať kázne, ktoré sa nazývajú duchovnými cvičeniami a svätými misiami, alebo iné formy kázní, primerané potrebám.

Kán. 771 - § 1. Duchovní pastieri, predovšetkým biskupi a farári, sa majú starať, aby sa Božie slovo hlásalo aj tým veriacim, ktorí pre svoj životný stav nedostatočne využívajú spoločnú a riadnu pastoračnú starostlivosť alebo im celkom chýba.
§ 2. Majú sa tiež postarať, aby sa posolstvo evanjelia dostalo aj k neveriacim, ktorí sa nachádzajú na ich území, lebo tak ako veriacich aj ich musí zahŕňať starostlivosť o duše.

Kán. 772 - § 1. Okrem toho pri vykonávaní kazateľskej činnosti majú všetci zachovávať normy, ktoré stanovil diecézny biskup.
§ 2. Keď ide o predkladanie kresťanskej náuky v rozhlase alebo televízii, majú sa zachovávať predpisy stanovené konferenciou biskupov.

II. kapitola
KATECHETICKÁ VÝUKA

Kán. 773 - Vlastnou a vážnou povinnosťou predovšetkým duchovných pastierov je starať sa o katechézu kresťanského ľudu, aby sa viera veriacich podávaním náuky a skúsenosťou kresťanského života stala živou, výraznou a činorodou.

Kán. 774 - § 1. Starostlivosť o katechézu pod vedením legitímnej cirkevnej autority v primeranej miere prináleží všetkým členom Cirkvi.
§ 2. Rodičia majú väčšmi ako iní záväzok slovom a príkladom formovať deti vo viere a praxi kresťanského života; rovnaký záväzok majú tí, ktorí rodičov zastupujú, ako aj krstní rodičia.

Kán. 775 - § 1. Pri zachovaní predpisov vynesených Apoštolským stolcom je úlohou diecézneho biskupa vydať normy o katechéze a takisto sa postarať, aby boli k dispozícii vhodné katechetické pomôcky, aj pripravením katechizmu ak sa to ukáže vhodné, a tiež má podporovať a koordinovať katechetické podujatia.

§ 2[3]. Konferencia biskupov sa má postarať, ak sa to ukáže užitočné, o vydanie katechizmov pre svoje územie, po predchádzajúcom potvrdení Apoštolským stolcom.
§ 3. Pri konferencii biskupov sa môže ustanoviť katechetický úrad, ktorého hlavnou úlohou má byť poskytovať jednotlivým diecézam pomoc v tom, čo sa týka katechézy.

Kán. 776 - Farár je na základe svojej úlohy viazaný starať sa o katechetickú formáciu dospelých, mládeže a detí a pre tento cieľ má použiť spolupracovníkov klerikov, pridelených do farnosti, členov inštitútov zasväteného života a spoločností apoštolského života s ohľadom na povahu každého inštitútu, ako aj veriacich laikov, predovšetkým katechétov; tí všetci, ak nie sú legitímne hatení, sa nemajú zdráhať ochotne poskytnúť pomoc. Má napomáhať a podporovať úlohu rodičov v rodinnej katechéze, o ktorej sa hovorí v kán. 774 § 2.

Kán. 777 - Farár sa má so zreteľom na normy stanovené diecéznym biskupom osobitným spôsobom starať:
1. aby sa pred slávením sviatostí poskytovala vhodná katechéza;
2. aby sa deti katechetickou výukou, poskytovanou primeraný čas, riadne pripravovali na prvé prijatie sviatostí pokánia a najsvätejšej Eucharistie, ako aj na sviatosť birmovania;
3. aby sa deťom po prvom svätom prijímaní dostalo plnšie a hlbšie vzdelanie katechetickým formovaním;
4. aby sa katechetická výuka podávala aj telesne alebo duševne postihnutým, pokiaľ to dovoľuje ich stav;
5. aby sa viera mládeže a dospelých rozličnými formami a podujatiami upevňovala, osvetľovala a rozvíjala.

Kán. 778 - Rehoľní predstavení a predstavení spoločností apoštolského života sa majú starať, aby sa v ich kostoloch, v školách a v iných dielach, ktoré sú im akokoľvek zverené, horlivo poskytovala katechetická výuka.

Kán. 779 - Katechetická výuka sa má podávať pri použití všetkých prostriedkov, didaktických pomôcok a spoločenských komunikačných prostriedkov, ktoré sa ukazujú ako účinnejšie na to, aby si veriaci primerane svojej povahe, schopnostiam a veku, ako aj životným podmienkam plnšie osvojili katolícku náuku a mohli ju lepšie uvádzať do praxe.

Kán. 780 - Miestni ordinári sa majú starať, aby katechéti boli náležite pripravení na riadne plnenie svojej úlohy, aby sa im totiž poskytovala súvislá formácia, aby primerane poznali náuku Cirkvi a teoreticky i prakticky si osvojili zásady vlastné pedagogickým disciplínam.

II. titul
MISIJNÁ ČINNOSŤ CIRKVI

[3] Pápež Fratnitšek, C*ompeterntias quasdam decernere*, z 11. ferbuára 2022, *L'Osservatore Romano*, 15. februára 2002 (CLXII, n.37, p.8).

Kán. 781 - Keďže celá Cirkev je svojou prirodzenosťou misionárska a dielo evanjelizácie treba považovať za základnú povinnosť Božieho ľudu, všetci veriaci, vedomí si vlastnej zodpovednosti, majú prevziať v misijnom diele svoj podiel.

Kán. 782 - § 1. Najvyššie riadenie a koordinácia podujatí a činností, ktoré sa týkajú misijného diela ako aj misionárskej spolupráce, prislúcha Rímskemu veľkňazovi a kolégiu biskupov.
§ 2. Jednotliví biskupi ako zodpovední za celú Cirkev a za všetky cirkvi sa majú osobitne starať o misijné dielo predovšetkým podnecovaním, rozvíjaním a podporovaním misijných podujatí vo vlastnej partikulárnej cirkvi.

Kán. 783 - Členovia inštitútov zasväteného života, keďže sa na základe samého zasvätenia venujú službe Cirkvi, sú povinní spôsobom vlastným svojmu inštitútu sa osobitne venovať misijnej činnosti.

Kán. 784 – Misionári sú tí, ktorých kompetentná cirkevná autorita posiela na vykonávanie misijného diela; môžu byť vybratí z domorodcov alebo nedomorodcov, tak svetských klerikov, ako aj členov inštitútov zasväteného života a spoločností apoštolského života, alebo iných veriacich laikov.

Kán. 785 - § 1. Na vykonávanie misijného diela sa majú prijímať katechéti čiže veriaci laici náležite pripravení a vyznačujúci sa kresťanským životom, ktorí sa pod vedením misionára venujú predkladaniu evanjeliového učenia a usporadúvaniu liturgickej činnosti a diel dobročinnej lásky.
§ 2. Katechéti sa majú formovať v školách, ktoré sú na to určené, alebo kde nie sú, pod vedením misionárov.

Kán. 786 - Misijnú činnosť vo vlastnom zmysle, ktorou sa Cirkev ujíma v národoch alebo spoločenstvách, kde ešte nezapustila korene, vykonáva predovšetkým posielaním hlásateľov evanjelia, kým sa mladé cirkvi naplno neustanovia, totiž kým nebudú vybavené vlastnými silami a dostatočnými prostriedkami, ktorými samy budú schopné vykonávať dielo evanjelizácie.

Kán. 787 - § 1. Misionári majú svedectvom života a slova nadviazať úprimný dialóg s neveriacimi v Krista, aby sa im, spôsobom primeraným ich chápaniu a kultúre, otvorili cesty, ktorými môžu byť privedení k poznaniu evanjeliového posolstva.
§ 2. Majú sa starať, aby tých, ktorých považujú za pripravených prijať evanjeliové posolstvo, tak vyučili v pravdách viery, aby mohli prijať krst, keď o to sami slobodne požiadajú.

Kán. 788 - § 1. Tí, ktorí prejavili vôľu prijať vieru v Krista, po uplynutí času predkatechumenátu sa majú liturgickými obradmi prijať do katechumenátu a ich mená sa majú zapísať do knihy, na to určenej.
§ 2. Katechumeni sa výukou a zaúčaním do kresťanského života majú vhodne zasväcovať do tajomstva spásy a uvádzať do života viery, liturgie a dobročinnej lásky Božieho ľudu, ako aj apoštolátu.

§ 3. Konferencia biskupov má vydať štatúty, ktorými sa má riadiť katechumenát, má stanoviť, čo majú katechumeni plniť, a určiť, aké výsady im majú byť priznané.

Kán. 789 - Novopokrstenci sa majú vhodnou výukou formovať na hlbšie poznanie pravdy evanjelia a na plnenie povinností prijatých krstom; majú sa dať preniknúť úprimnou láskou ku Kristovi a k jeho Cirkvi.

Kán. 790 - § 1. Diecézny biskup v misijných územiach má:
1. napomáhať, usmerňovať a koordinovať podujatia a diela, ktoré sa týkajú misijnej činnosti;
2. starať sa, aby sa uzavreli náležité dohody s predstavenými inštitútov, ktoré sa venujú misijnému dielu, a aby vzťahy s nimi boli na prospech misie.
§ 2. Predpisom vydaným diecéznym biskupom, o ktorých sa hovorí v § 1, bod 1, podliehajú všetci misionári aj rehoľníci a ich pomocníci, ktorí sa nachádzajú v jeho oblasti.

Kán. 791 - V jednotlivých diecézach na rozvíjanie misijnej spolupráce:
1. majú sa napomáhať misionárske povolania;
2. má sa určiť kňaz na účinné napomáhanie podujatí v prospech misií najmä *Pápežských misijných diel*;
3. má sa každoročne sláviť deň misií;
4. má sa každoročne poskytnúť primeraný milodar na misie, ktorý treba zaslať Svätému stolcu.

Kán. 792 - Konferencie biskupov majú ustanoviť a napomáhať diela, ktoré majú bratsky prijímať a s primeranou pastoračnou starostlivosťou podporovať tých, čo z pracovných alebo študijných dôvodov prichádzajú z misijných krajov na ich územie.

III. titul
KATOLÍCKA VÝCHOVA

Kán. 793 - § 1. Rodičia, ako aj tí, ktorí ich zastupujú, majú povinnosť a právo vychovávať deti; katolícki rodičia majú povinnosť a právo zvoliť si tie prostriedky a inštitúcie, ktorými môžu podľa miestnych okolností vhodnejšie zabezpečiť katolícku výchovu detí.
§ 2. Rodičia majú tiež právo využívať tie prostriedky poskytované občianskou spoločnosťou, ktoré potrebujú na zaistenie katolíckej výchovy detí.

Kán. 794 - § 1. Z osobitného dôvodu povinnosť a právo vychovávať patrí Cirkvi, ktorej Boh zveril poslanie pomáhať ľuďom, aby mohli dôjsť k plnosti kresťanského života.
§ 2. Povinnosťou duchovných pastierov je všetko zariadiť tak, aby všetci veriaci dostali katolícku výchovu.

Kán. 795 - Keďže pravá výchova musí sledovať úplnú formáciu ľudskej osoby, usmernenú na jej posledný cieľ a súčasne na spoločné dobro spoločnosti, deti a mládež sa majú tak vychovávať, aby svoje fyzické, morálne a intelektuálne vlohy mohli harmonicky rozvíjať, získať dokonalejší zmysel pre zodpovednosť a správne používanie slobody a aby boli pripravené na aktívnu účasť na spoločenskom živote.

I. kapitola
ŠKOLY

Kán. 796 - § 1. Medzi prostriedkami na zveľaďovanie výchovy majú veriaci vysoko hodnotiť školy, ktoré rodičom poskytujú hlavnú pomoc pri plnení výchovnej úlohy.
§ 2. Je potrebné, aby rodičia úzko spolupracovali s učiteľmi škôl, ktorým zverili deti do výchovy; učitelia však pri plnení svojej povinnosti majú úzko spolupracovať s rodičmi, ktorých majú ochotne vypočuť, a pre ktorých sa majú vytvoriť združenia alebo zhromaždenia, ktoré si treba vysoko vážiť.

Kán. 797 - Je potrebné, aby rodičia mali vo výbere škôl pravú slobodu; preto sa veriaci musia starať o to, aby občianska spoločnosť túto slobodu rodičom priznávala a pri zachovaní distributívnej spravodlivosti ju aj podporovala príspevkami.

Kán. 798 - Rodičia majú zveriť deti tým školám, v ktorých je postarané o katolícku výchovu; ak to nemôžu urobiť, majú záväzok postarať sa, aby sa ich náležitá katolícka výchova zabezpečila mimo školy.

Kán. 799 - Veriaci sa majú domáhať, aby v občianskej spoločnosti zákony upravujúce formáciu mládeže zabezpečovali aj jej náboženskú a mravnú výchovu podľa svedomia rodičov v samých školách.

Kán. 800 - § 1. Cirkev má právo zakladať a viesť školy akéhokoľvek odboru, druhu a stupňa.
§ 2. Veriaci majú podporovať katolícke školy a podľa svojich síl poskytovať pomoc na ich založenie a udržiavanie.

Kán. 801 - Rehoľné inštitúty, ktorých vlastným poslaním je výchova, verne sa pridržiavajúce tohto svojho poslania majú sa venovať katolíckej výchove aj pomocou svojich škôl, založených so súhlasom diecézneho biskupa.

Kán. 802 - § 1. Ak nie sú k dispozícii školy, v ktorých sa poskytuje výchova preniknutá kresťanským duchom, diecézny biskup sa má postarať, aby sa založili.
§ 2. Kde je to vhodné, diecézny biskup má zabezpečiť, aby sa založili aj odborné a technické školy, ako aj iné, ktoré si vyžadujú osobitné potreby.

Kán. 803 - § 1. Katolíckou školou sa rozumie tá škola, ktorú vedie kompetentná cirkevná autorita alebo verejná cirkevná právnická osoba, alebo ktorú cirkevná autorita za takú uznáva písomným dokumentom.
§ 2. Je potrebné, aby sa vzdelanie a výchova v katolíckej škole opierali o zásady katolíckej náuky; učitelia sa majú vyznačovať pravou náukou a bezúhonnosťou života.
§ 3. Nijaká škola, hoci skutočne katolícka, nemá niesť názov *katolícka škola*, ak na to nedala súhlas kompetentná cirkevná autorita.

Kán. 804 - § 1. Cirkevnej autorite podlieha katolícka náboženská výuka a výchova, ktorá sa poskytuje v akýchkoľvek školách, alebo sa zabezpečuje prostredníctvom rozličných spoločenských komunikačných prostriedkov; konferencie biskupov majú vydávať pre túto oblasť činnosti všeobecné normy a diecézny biskup ju má usmerňovať a dozerať.
§ 2. Miestny ordinár má horlivo presadzovať, aby náboženská výuka v školách, aj nekatolíckych, bola zverená učiteľom, ktorí vynikajú pravou náukou, svedectvom kresťanského života a pedagogickým umením.

Kán. 805 - Miestny ordinár má právo vymenúvať alebo schvaľovať učiteľov náboženstva pre svoju diecézu a takisto ich odvolávať alebo požadovať, aby boli odvolaní, ak sa to vyžaduje z náboženského alebo mravného dôvodu.

Kán. 806 - § 1. Diecéznemu biskupovi patrí právo dozerať na katolícke školy nachádzajúce sa na jeho území a vizitovať ich, a to aj tie, ktoré založili alebo riadia členovia rehoľných inštitútov; takisto mu patrí vydávať predpisy, ktoré sa týkajú všeobecného usporiadania katolíckych škôl. Tieto predpisy platia aj pre školy, ktoré riadia rehoľníci, ale pri neporušení samostatnosti vnútorného vedenia týchto škôl.
§ 2. Moderátori katolíckych škôl sa pod dohľadom miestneho ordinára majú starať, aby výuka, ktorá sa v nich podáva, sa z vedeckého hľadiska vyznačovala aspoň takou úrovňou ako v iných školách kraja.

II. kapitola
KATOLÍCKE UNIVERZITY A INÉ INŠTITÚTY VYŠŠÍCH ŠTÚDIÍ

Kán. 807 - Cirkev má právo zakladať a riadiť univerzity, ktoré majú prispievať k vyššej kultúre ľudí a plnšiemu rozvoju ľudskej osoby, ako aj k plneniu učiacej úlohy samej Cirkvi.

Kán. 808 - Nijaká univerzita, hoci skutočne katolícka, nemá mať titul alebo názov *katolícka univerzita*, ak na to nedala súhlas kompetentná cirkevná autorita.

Kán. 809 - Konferencie biskupov sa majú starať, aby, ak je to možné a užitočné, boli na ich území vhodne rozmiestnené univerzity alebo aspoň fakulty, na ktorých sa majú skúmať a prednášať rozličné disciplíny, ale pri zachovaní ich vedeckej samostatnosti a neporušení katolíckeho učenia.

Kán. 810 - § 1. Povinnosťou autority kompetentnej podľa štatútu je postarať sa, aby na katolíckych univerzitách boli vymenovaní vyučujúci, ktorí okrem vedeckej a pedagogickej schopnosti vynikajú neporušenosťou náuky a bezúhonnosťou života, a ak tieto požiadavky nespĺňajú, aby boli z úlohy odvolaní pri zachovaní postupu určeného v štatúte.
§ 2. Konferencia biskupov a diecézni biskupi, ktorých sa to týka, majú povinnosť a právo dozerať, aby sa na týchto univerzitách verne zachovávali zásady katolíckej náuky.

Kán. 811 - § 1. Kompetentná cirkevná autorita sa má starať, aby sa na katolíckych univerzitách zriadila fakulta alebo inštitút alebo aspoň katedra teológie, na ktorej sa majú konať prednášky aj pre študentov laikov.

§ 2. Na každej katolíckej univerzite sa majú konať prednášky, na ktorých by sa mali preberať najmä tie teologické otázky, ktoré súvisia s disciplínami týchto fakúlt.

Kán. 812 - Je potrebné, aby tí, ktorí na akýchkoľvek inštitútoch vyšších štúdií prednášajú teologické disciplíny, mali mandát kompetentnej cirkevnej autority.

Kán. 813 - Diecézny biskup má veľkú pastoračnú starostlivosť venovať študentom aj zriadením farnosti alebo aspoň pomocou kňazov trvalo na to určených a má sa postarať, aby pri univerzitách, aj nekatolíckych, boli katolícke univerzitné strediská, ktoré by mládeži poskytovali pomoc, predovšetkým duchovnú.

Kán. 814 - Predpisy, stanovené pre univerzity, sa rovnakým spôsobom vzťahujú aj na iné inštitúty vyšších štúdií.

III. kapitola
CIRKEVNÉ UNIVERZITY A FAKULTY

Kán. 815 - Cirkvi na základe úlohy ohlasovať zjavenú pravdu patrí, aby mala vlastné cirkevné univerzity alebo fakulty pre výskum disciplín posvätných alebo s posvätnými spojených a pre vedecké formovanie študentov v týchto disciplínach.

Kán. 816 - § 1. Cirkevné univerzity a fakulty môže zriadením alebo schválením ustanoviť iba Apoštolský stolec; jemu patrí aj ich vyššie riadenie.
§ 2. Každá cirkevná univerzita a fakulta má mať svoj štatút a študijný poriadok, schválený Apoštolským stolcom.

Kán. 817 - Akademické stupne, ktoré majú mať v Cirkvi kánonické účinky, nemôže udeľovať žiadna univerzita alebo fakulta, ktorá nie je zriadená alebo schválená Apoštolským stolcom.

Kán. 818 - Predpisy stanovené pre katolícke univerzity v kán. 810, 812 a 813, platia aj pre cirkevné univerzity a fakulty.

Kán. 819 - Pokiaľ si to vyžaduje dobro diecézy alebo rehoľného inštitútu ba i samej univerzálnej Cirkvi, diecézni biskupi, alebo kompetentní predstavení inštitútov musia na cirkevné univerzity alebo fakulty posielať mladíkov, klerikov aj rehoľníkov, ktorí sa vyznačujú povahou, čnosťami a nadaním.

Kán. 820 - Moderátori a profesori cirkevných univerzít a fakúlt sa majú starať, aby si rozličné fakulty univerzity, pokiaľ to predmet dovoľuje, vzájomne pomáhali a aby medzi vlastnou univerzitou alebo fakultou a inými univerzitami alebo fakultami, aj necirkevnými, bola vzájomná spolupráca, ktorou by spoločnými podujatiami, zhromaždeniami, koordinovanými vedeckými výskumami a inými prostriedkami, prispievali k väčšiemu rozvoju vied.

Kán. 821 - Konferencia biskupov a diecézny biskup sa majú postarať, aby tam, kde je to možné, sa zakladali vyššie inštitúty náboženských vied, na ktorých sa majú vyučovať teologické a iné disciplíny, ktoré sa týkajú kresťanskej kultúry.

IV. titul
SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY A ZVLÁŠŤ KNIHY

Kán. 822 - § 1. Pastieri Cirkvi, využívajúc pri plnení svojej úlohy vlastné právo Cirkvi, sa majú snažiť používať spoločenské komunikačné prostriedky.
§ 2. Tí istí pastieri majú starostlivo poučovať veriacich o povinnosti, aby používanie spoločenských komunikačných prostriedkov bolo preniknuté ľudským a kresťanským duchom.
§ 3. Všetci veriaci, najmä tí, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom zúčastňujú na usmerňovaní alebo používaní týchto prostriedkov, majú starostlivo napomáhať pastoračnú činnosť tak, aby Cirkev aj pomocou týchto prostriedkov účinne vykonávala svoje poslanie.

Kán. 823 - § 1. Aby sa zachovala neporušenosť viery a mravov, pastieri Cirkvi majú povinnosť a právo dozerať, aby sa spismi alebo používaním spoločenských komunikačných prostriedkov nespôsobila ujma viere alebo mravom veriacich; takisto požadovať, aby im boli predložené na posúdenie spisy týkajúce sa viery alebo mravov, ktoré vydávajú veriaci; a tiež zavrhnúť spisy, ktoré škodia pravej viere alebo dobrým mravom.
§ 2. Povinnosť a právo, o ktorých sa hovorí v § 1, patrí biskupom tak jednotlivo, ako aj zhromaždeným na partikulárnych konciloch alebo konferenciách biskupov vo vzťahu k veriacim, zvereným do ich starostlivosti, a najvyššej autorite Cirkvi vo vzťahu k celému Božiemu ľudu.

Kán. 824 - § 1. Ak nie je stanovené ináč, miestnym ordinárom, od ktorého podľa kánonov tohto titulu treba žiadať povolenie alebo schválenie na vydávanie kníh, je vlastný miestny ordinár autora alebo ordinár miesta, kde sa knihy majú vydať.
§ 2. To, čo sa v kánonoch tohto titulu stanovuje o knihách, treba uplatniť na akékoľvek spisy určené na verejné rozširovanie, ak neplatí niečo iné.

Kán. 825 - § 1. Knihy Svätého písma nemožno vydať, ak nie sú schválené Apoštolským stolcom alebo konferenciou biskupov; takisto, aby sa mohli vydať ich preklady do národného jazyka, sa vyžaduje, aby boli schválené tou istou autoritou a súčasne vybavené potrebnými a dostačujúcimi vysvetlivkami.
§ 2. Preklady Svätého písma, opatrené vhodnými vysvetlivkami, môžu katolícki veriaci s povolením konferencie biskupov pripraviť a vydať aj v spolupráci s oddelenými bratmi.

Kán. 826 - § 1. Čo sa týka liturgických kníh, majú sa zachovať predpisy kán. 838.
§ 2. Pri opätovnom vydaní liturgických kníh, ako aj ich prekladov do národného jazyka alebo ich častí, musí byť z osvedčenia ordinára miesta, kde sa knihy vydávajú, zrejmé, že sa zhodujú so schváleným vydaním.
§ 3. Modlitebné knihy na verejné alebo súkromné používanie veriacich sa nemajú vydávať bez povolenia miestneho ordinára.

Kán. 827 - § 1. Na vydanie katechizmov alebo iných spisov, ktoré sa týkajú katechetickej výuky, alebo ich prekladov, je potrebné schválenie miestneho ordinára pri zachovaní predpisu kán. 775 § 2.
§ 2. Na školách, či už základných, stredných alebo vyšších, nemožno používať ako učebné texty knihy, ktoré sa zaoberajú otázkami, týkajúcimi sa Svätého písma, teológie, kánonického práva, cirkevných dejín, náboženských a morálnych disciplín, ak neboli vydané so schválením kompetentnej cirkevnej autority alebo ňou neboli dodatočne schválené.
§ 3. Odporúča sa, aby knihy, zaoberajúce sa matériami, o ktorých sa hovorí v § 2, hoci sa nepoužívajú ako učebné texty, ako aj spisy, v ktorých sa nachádza niečo, čo sa osobitne dotýka náboženstva alebo počestnosti mravov, sa predkladali miestnemu ordinárovi na posúdenie.
§ 4. V kostoloch alebo kaplnkách nemožno vystavovať, predávať ani rozdávať knihy alebo iné spisy, zaoberajúce sa otázkami náboženstva alebo mravov, ak neboli s povolením kompetentnej cirkevnej autority vydané alebo ňou dodatočne schválené.

Kán. 828 - Zbierky dekrétov alebo spisov, ktoré vydala niektorá cirkevná autorita, sa nesmú znova vydať, ak sa predtým nevyžiadalo povolenie tej istej autority a nezachovali sa ňou predpísané podmienky.

Kán. 829 - Schválenie alebo povolenie vydať nejaké dielo platí pre originálny text, nie však pre jeho nové vydania alebo preklady.

Kán. 830[4] - § 1. Konferencia biskupov môže zostaviť zoznam cenzorov, vyznačujúcich sa učenosťou, pravým učením a rozvážnosťou, ktorí majú byť k dispozícii diecéznym kúriám, alebo môže ustanoviť komisiu cenzorov, s ktorou sa miestni ordinári môžu radiť, pričom zostáva nedotknuté právo každého miestneho ordinára zveriť posúdenie kníh osobám, ktoré má za osvedčené.
§ 2. Cenzor má pri plnení svojho úradu mať, bez akéhokoľvek uprednostňovania osôb, pred očami iba náuku Cirkvi o viere a mravoch, ako ju predkladá magistérium Cirkvi.
§ 3. Cenzor musí dať svoj posudok písomne; ak je priaznivý, ordinár podľa svojho rozvážneho úsudku má udeliť povolenie na vydanie s uvedením svojho mena, ako aj dátumu a miesta udeleného povolenia; ak ho neudelí, ordinár má autorovi diela oznámiť dôvody odopretia.

Kán. 831 - § 1. Do denníkov, brožúrok alebo periodík, ktoré zvyknú otvorene napádať katolícke náboženstvo alebo dobré mravy, veriaci nemajú ničím prispievať, ak nie je na to oprávnený a rozumný dôvod; avšak klerici a členovia rehoľných inštitútov iba s povolením miestneho ordinára.
§ 2. Konferencia biskupov má stanoviť normy o tom, čo sa vyžaduje, aby sa klerici a členovia rehoľných inštitútov mohli v rozhlase alebo televízii zúčastniť na diskusiách o otázkach týkajúcich sa katolíckeho učenia alebo mravov.

---

[4] PCCICAI, odpoveď II, z 29. apríla 1987, *AAS* 79 (1987) 1249:
Pochybnosť: *Má byť v tlačených knihách uvedené aj povolenie, o ktorom je zmienka v kán. 830, § 3, s menom udeľujúceho, dňom a miestom udelenia?*
Odpoveď: *kladne.*

Kán. 832 - Aby členovia rehoľných inštitútov mohli vydať spisy, zaoberajúce sa otázkami náboženstva alebo mravov, potrebujú aj povolenie svojho vyššieho predstaveného podľa normy konštitúcií.

V. titul
VYZNANIE VIERY

Kán. 833 - Zložiť osobne vyznanie viery podľa formuly, schválenej Apoštolským stolcom, sú viazaní:
1. pred predsedom alebo jeho delegátom všetci, ktorí sa s rozhodujúcim alebo poradným hlasom zúčastňujú na ekumenickom alebo partikulárnom koncile, na synode biskupov, ako aj na diecéznej synode; predseda však pred koncilom alebo synodou;
2. povýšení do kardinálskej hodnosti podľa štatútu posvätného kolégia;
3. pred delegátom Apoštolského stolca všetci povýšení na episkopát a takisto tí, ktorí sú diecéznemu biskupovi postavení na roveň;
4. pred kolégiom konzultorov diecézny administrátor;
5. pred diecéznym biskupom alebo jeho delegátom generálni vikári a biskupskí vikári, ako aj súdni vikári;
6. pred miestnym ordinárom alebo jeho delegátom farári, pri prijímaní úlohy rektor a učitelia teológie a filozofie v seminároch; tí, ktorí majú byť povýšení do stavu diakonátu;
7. pred veľkým kancelárom alebo ak nie je, pred miestnym ordinárom alebo ich delegátmi rektor cirkevnej alebo katolíckej univerzity pri prijímaní úlohy; pred rektorom, ak je kňazom, alebo pred miestnym ordinárom alebo ich delegátmi vyučujúci, ktorí na akýchkoľvek univerzitách prednášajú disciplíny týkajúce sa viery alebo mravov pri prijímaní úlohy;
8. predstavení v klerických rehoľných inštitútoch a v klerických spoločnostiach apoštolského života podľa normy konštitúcií.

ŠTVRTÁ KNIHA
POSVÄCUJÚCA ÚLOHA CIRKVI

Kán. 834 - § 1. Cirkev plní posväcujúcu úlohu osobitným spôsobom prostredníctvom posvätnej liturgie, ktorá sa chápe ako vykonávanie kňazskej úlohy Ježiša Krista; v nej sa znakmi vnímateľnými zmyslami označuje a spôsobom vlastným jednotlivým znakom uskutočňuje posväcovanie ľudí a tajomné telo Ježiša Krista, čiže hlava a údy, koná celostný verejný Boží kult.
§ 2. Takýto kult sa uskutočňuje vtedy, keď ho v mene Cirkvi vykonávajú zákonne poverené osoby úkonmi schválenými cirkevnou autoritou.

Kán. 835 - § 1. Posväcujúcu úlohu vykonávajú predovšetkým biskupi, ktorí sú veľkňazmi, hlavnými rozdávateľmi Božích tajomstiev, ako aj moderátormi, podporovateľmi a strážcami celého liturgického života v Cirkvi, ktorá im je zverená.
§ 2. Túto úlohu vykonávajú kňazi, ktorí totiž sami účastní na Kristovom kňazstve ako jeho služobníci pod autoritou biskupa, sú vysvätení na slávenie Božieho kultu a posväcovanie ľudu.
§ 3. Diakoni majú účasť na slávení Božieho kultu podľa normy predpisov práva.
§ 4. Na posväcovacej úlohe majú svoju vlastnú účasť aj ostatní veriaci tým, že sa svojím spôsobom aktívne zúčastňujú na liturgických sláveniach, predovšetkým na eucharistickom slávení; osobitným spôsobom majú na tejto úlohe účasť rodičia, keď žijú manželský život v kresťanskom duchu a starajú sa o kresťanskú výchovu detí.

Kán. 836 - Keďže kresťanský kult, v ktorom sa vykonáva spoločné kňazstvo veriacich, je dielo, ktoré vychádza z viery a na nej sa zakladá, posvätní služobníci sa majú horlivo starať, aby ju vzbudzovali a objasňovali predovšetkým službou slova, ktorou sa viera rodí a živí.

Kán. 837 - § 1. Liturgické úkony nie sú súkromné úkony, ale slávenia samej Cirkvi, ktorá je „sviatosť jednoty“, totiž svätý ľud zhromaždený a usporiadaný pod vedením biskupov; preto patria celému telu Cirkvi, sú jeho prejavom a pôsobia naň; jeho jednotlivých členov sa však týkajú rozdielnym spôsobom podľa rozdielnosti posvätných stavov, úloh a skutočnej účasti.
§ 2. Keďže liturgické úkony sú podľa svojej prirodzenosti spoločným slávením, tam, kde je to možné, majú sa sláviť s hojnou a aktívnou účasťou veriacich.

Kán. 838 - § 1. Riadenie posvätnej liturgie závisí jedine od autority Cirkvi: touto autoritou je Apoštolský stolec a podľa normy práva diecézny biskup.
§ 2. Apoštolskému stolcu patrí riadiť posvätnú liturgiu celej Cirkvi, vydávať liturgické knihy, preskúmať ich prispôsobené preklady schválené podľa normy práva biskupskou konferenciou, ako aj dozerať na to, aby sa všade verne zachovávali liturgické nariadenia.
§ 3.[1] Konferenciám biskupov patrí verne pripravovať preklady liturgických kníh do národných jazykov, vhodne prispôsobené v stanovených medziach, schvaľovať ich a po predchádzajúcom odsúhlasení Svätým stolcom vydávať liturgické knihy pre regióny spadajúce do ich pôsobnosti.

[1] Pápež František, *Magnum principium*, 9. septembra 2017.

§ 4. Diecéznemu biskupovi patrí v cirkvi, ktorá mu je zverená, vydávať v medziach svojej kompetencie normy pre liturgiu, ktoré všetkých zaväzujú.

Kán. 839 - § 1. Cirkev vykonáva posväcovaciu úlohu aj inými prostriedkami, či už modlitbami, ktorými prosí Boha, aby veriaci boli posvätení v pravde, alebo skutkami pokánia a dobročinnej lásky, ktoré veľmi pomáhajú v dušiach zakoreniť a upevniť Kristovo kráľovstvo a prispievajú k spáse sveta.
§ 2. Miestni ordinári sa majú starať, aby sa modlitby, ako aj nábožné a posvätné úkony kresťanského ľudu, plne zhodovali s normami Cirkvi.

I. časť
SVIATOSTI

Kán. 840 - Sviatosti Nového zákona, ustanovené Kristom Pánom a zverené Cirkvi ako úkony Krista a Cirkvi, sú znakmi a prostriedkami, ktorými sa viera vyjadruje a upevňuje, vzdáva sa kult Bohu a uskutočňuje sa posväcovanie ľudí, a tak zvrchovane prispievajú k utváraniu, upevňovaniu a prejavovaniu cirkevného spoločenstva; preto tak posvätní služobníci ako aj ostatní veriaci majú pri ich slávení prejavovať najvyššiu úctu a náležitú starostlivosť.

Kán. 841 - Keďže sviatosti sú tie isté pre celú Cirkev a patria do Božieho pokladu, jedine najvyššia autorita Cirkvi má právo schvaľovať alebo určovať, čo sa vyžaduje pre ich platnosť a rovnako ona alebo iná kompetentná autorita má podľa normy kán. 838 § 3 a 4 právo rozhodnúť, čo sa vzťahuje na ich dovolené slávenie, vysluhovanie a prijímanie, ako aj na poriadok, ktorý treba pri ich slávení zachovať.

Kán. 842 - § 1. Kto neprijal krst, nemôže platne pristúpiť k ostatným sviatostiam.
§ 2. Sviatosti krstu, birmovania a najsvätejšej Eucharistie sú navzájom tak spojené, že sa vyžadujú na plné uvedenie do kresťanského života.

Kán. 843 - § 1. Posvätní služobníci nemôžu odoprieť sviatosti tým, ktorí ich vhodne žiadajú, sú riadne disponovaní a právo im nezakazuje, aby ich prijali.
§ 2. Duchovní pastieri a ostatní veriaci, každý podľa svojej úlohy v Cirkvi, majú povinnosť starať sa, aby tí, ktorí žiadajú sviatosti, boli na ich prijatie pripravení náležitou evanjelizáciou ako aj katechetickou formáciou v súlade s normami vydanými kompetentnou autoritou.

Kán. 844 - § 1. Katolícki vysluhovatelia dovolene vysluhujú sviatosti iba katolíckym veriacim, ktorí ich takisto dovolene prijímajú iba od katolíckych vysluhovateľov pri neporušení predpisov § 2, 3 a 4 tohto kánonu ako aj kán. 861 § 2.
§ 2. Kedykoľvek to potreba vyžaduje alebo sa to odporúča z hľadiska pravého duchovného osohu a len keď sa vyhne nebezpečenstvu omylu alebo indiferentizmu, veriacim, ktorým je fyzicky alebo morálne nemožné dostať sa ku katolíckemu vysluhovateľovi, je dovolené prijať sviatosti pokánia, Eucharistie a pomazania chorých od nekatolíckych vysluhovateľov, v ktorých cirkvi sú uvedené sviatosti platné.
§ 3. Katolícki vysluhovatelia dovolene vysluhujú sviatosti pokánia, Eucharistie a pomazania chorých členom východných cirkví, ktoré nemajú s Katolíckou cirkvou plné spoločenstvo,

ak o to z vlastnej vôle žiadajú a sú riadne disponovaní; platí to aj o členoch iných cirkví, ktoré sú podľa úsudku Apoštolského stolca ohľadom týchto sviatostí v rovnakom postavení ako uvedené východné cirkvi.
§ 4. Ak hrozí nebezpečenstvo smrti alebo ak podľa úsudku diecézneho biskupa alebo konferencie biskupov nalieha iná vážna potreba, katolícki vysluhovatelia vysluhujú dovolene tie isté sviatosti aj ostatným kresťanom, ktorí nemajú plné spoločenstvo s Katolíckou cirkvou a nemajú prístup k vysluhovateľovi svojho spoločenstva a z vlastnej vôle o to žiadajú, len ak, čo sa týka týchto sviatostí, prejavujú katolícku vieru a sú riadne disponovaní.
§ 5. Pre prípady, o ktorých sa hovorí v § 2, 3 a 4, diecézny biskup alebo konferencia biskupov nemajú vydávať všeobecné normy, ak sa neporadili aspoň s miestnou kompetentnou autoritou nekatolíckej cirkvi alebo spoločnosti, ktorej sa to týka.

Kán. 845 - § 1. Sviatosti krstu, birmovania a posvätného stavu sa nemôžu opakovať, pretože vtláčajú znak.
§ 2. Ak aj po starostlivo vykonanom zisťovaní pretrváva rozumná pochybnosť či sviatosti, o ktorých sa hovorí v § 1, boli skutočne alebo platne udelené, majú sa udeliť podmienečne.

Kán. 846 - § 1. Pri slávení sviatostí sa treba verne pridržiavať liturgických kníh schválených kompetentnou autoritou; preto nikto v nich nesmie nič svojvoľne pridávať, vynechávať alebo meniť.
§ 2. Vysluhovateľ má sviatosti sláviť podľa vlastného obradu.

Kán. 847 - § 1. Pri vysluhovaní sviatostí, v ktorých sú používané posvätné oleje, musí vysluhovateľ používať oleje vylisované z olív alebo z iných rastlín, nedávno posvätené alebo požehnané biskupom pri neporušení predpisu kán. 999, bod 2; staré oleje sa nemajú používať, ak to nie je nevyhnutné.
§ 2. Farár si má zadovážiť posvätné oleje od vlastného biskupa a má ich starostlivo uchovávať na dôstojnom mieste.

Kán. 848 – Vysluhovateľ nech nežiada za vysluhovanie sviatostí nič okrem milodarov určených kompetentnou autoritou, pričom nech vždy dbá o to, aby núdzni neboli pozbavení pomoci sviatostí z dôvodu chudoby.

I. titul
KRST

Kán. 849 - Krst, brána sviatostí, prijatý skutočne alebo aspoň v túžbe, je nevyhnutný na spásu; ním sú ľudia oslobodení od hriechov, znovuzrodení ako Božie deti a nezmazateľným znakom pripodobnení Kristovi sú včlenení do Cirkvi. Platne sa udeľuje iba obmytím skutočnou vodou spolu s náležitou slovnou formou.

I. kapitola
SLÁVENIE KRSTU

Kán. 850 - Krst sa vysluhuje podľa poriadku predpísaného v schválených liturgických knihách s výnimkou prípadu naliehavej potreby, v ktorom sa musí zachovať iba to, čo sa vyžaduje pre platnosť sviatosti.

Kán. 851 - Slávenie krstu treba náležite pripraviť, a preto:
1. dospelý, ktorý má v úmysle prijať krst, má byť prijatý do katechumenátu a podľa možnosti rozličnými stupňami privádzaný k sviatostnému uvádzaniu podľa poriadku uvádzania, prispôsobeného konferenciou biskupov, a podľa osobitných noriem, ktoré ona vydala;
2. rodičov dieťaťa, ktoré má byť pokrstené, a takisto tých, ktorí majú prevziať úlohu krstných rodičov, treba riadne poučiť o význame tejto sviatosti a o záväzkoch, ktoré s ňou súvisia; farár sa má osobne alebo cez iných postarať, aby rodičia boli náležite pripravení pastoračnými poučeniami, ba aj spoločnou modlitbou; pritom môže viaceré rodiny zhromaždiť a kde je to možné aj ich navštíviť.

Kán. 852 - § 1. Predpisy, ktoré sa nachádzajú v kánonoch o krste dospelého, sa vzťahujú na všetkých, ktorí vyrástli z detstva a dosiahli používanie rozumu.
§ 2. Na úroveň dieťaťa aj čo sa týka krstu, je postavený ten, kto nie je zodpovedný za seba.

Kán. 853 - Je potrebné, aby voda, ktorá sa používa pri udeľovaní krstu, bola okrem nevyhnutného prípadu požehnaná podľa predpisov liturgických kníh.

Kán. 854 - Krst sa má udeľovať buď ponorením alebo poliatím pri zachovaní predpisov konferencie biskupov.

Kán. 855 - Rodičia, krstní rodičia a farár majú dbať na to, aby sa nedávalo meno, ktoré je cudzie kresťanskému zmýšľaniu.

Kán. 856 - Hoci sa krst môže udeliť v ktorýkoľvek deň, predsa sa odporúča, aby sa spravidla slávil v nedeľu alebo ak je to možné, na Veľkonočnú vigíliu.

Kán. 857 - § 1. Okrem nevyhnutného prípadu vlastným miestom krstu je kostol alebo kaplnka.
§ 2. Má byť pravidlom, aby bol dospelý pokrstený vo vlastnom farskom kostole, dieťa však vo vlastnom farskom kostole rodičov, ak sa z oprávneného dôvodu neodporúča niečo iné.

Kán. 858 - § 1. Každý farský kostol má mať krstný prameň pri neporušení kumulatívneho práva už nadobudnutého inými kostolmi.
§ 2. Miestny ordinár môže po vypočutí miestneho farára pre pohodlie veriacich dovoliť alebo nariadiť, aby krstný prameň bol aj v inom kostole alebo kaplnke v obvode farnosti.

Kán. 859 - Ak krstenec pre vzdialenosť miesta alebo pre iné okolnosti nemôže bez veľkých ťažkostí prísť, alebo ho nemôžu doniesť do farského kostola, alebo do iného kostola, alebo kaplnky, o ktorých sa hovorí v kán. 858 § 2, krst sa môže a musí udeliť v inom bližšom kostole alebo kaplnke, alebo aj na inom slušnom mieste.

Kán. 860 - § 1. Okrem nevyhnutného prípadu sa krst nemá udeľovať v súkromných domoch, ak to miestny ordinár z vážneho dôvodu nedovolil.
§ 2. Ak diecézny biskup nestanovil ináč, v nemocniciach sa krst nemá sláviť okrem nevyhnutného prípadu alebo z iného súrneho pastoračného dôvodu.

II. kapitola
VYSLUHOVATEĽ KRSTU

Kán. 861 - § 1. Riadnym vysluhovateľom krstu je biskup, kňaz a diakon pri zachovaní predpisu kán. 530, bod 1.
§ 2. Ak je riadny vysluhovateľ neprítomný alebo hatený, krst dovolene udeľuje katechista alebo iný, koho na túto úlohu určil miestny ordinár, ba v nevyhnutnom prípade každý človek, vedený náležitým úmyslom; duchovní pastieri, najmä farár, sa majú starať o to, aby veriaci boli poučení o správnom spôsobe krstenia.

Kán. 862 - Okrem nevyhnutného prípadu nikto nesmie bez náležitého dovolenia udeliť krst na cudzom území, a to ani svojim podriadeným.

Kán. 863 - Krst dospelých, aspoň tých, ktorí zavŕšili štrnásty rok života, má byť predložený diecéznemu biskupovi, aby krst udelil sám, ak to uzná za vhodné.

III. kapitola
KRSTENCI

Kán. 864 - Prijať krst je schopný každý a ešte nepokrstený človek.

Kán. 865 - § 1. Aby dospelý mohol byť pokrstený, je potrebné, aby prejavil vôľu prijať krst, aby bol dostatočne poučený o pravdách viery a kresťanských záväzkoch a aby sa katechumenátom osvedčil v kresťanskom živote; má sa mu aj pripomenúť, aby si oľutoval svoje hriechy.
§ 2. Dospelý, ktorý sa nachádza v nebezpečenstve smrti, môže byť pokrstený, ak má nejaké poznanie hlavných právd viery, nejakým spôsobom prejavil svoj úmysel prijať krst a prisľúbi, že bude zachovávať prikázania kresťanského náboženstva.

Kán. 866 - Dospelý, ktorý je krstený, má hneď po krste, ak neprekáža vážny dôvod, prijať birmovanie a zúčastniť sa na eucharistickom slávení aj pristúpením k prijímaniu.

Kán. 867 - § 1. Rodičia sú povinní postarať sa, aby deti boli pokrstené v prvých týždňoch; majú sa obrátiť na farára čím skôr po narodení, ba ešte predtým, aby požiadali o sviatosť pre dieťa a aby sa na ňu náležite pripravili.
§ 2. Ak sa dieťa nachádza v nebezpečenstve smrti, má byť bezodkladne pokrstené.

Kán. 868 - § 1. K dovolenému krstu dieťaťa je potrebné:
1. aby rodičia, aspoň jeden z nich alebo kto ich zákonne zastupuje, súhlasili;

2.[2] aby bola opodstatnená nádej, že bude vychovávané v katolíckom náboženstve pri neporušení §3; ak taká nádej úplne chýba, má sa krst podľa predpisov partikulárneho práva oddialiť, pričom sa rodičom vysvetlí dôvod.
§ 2. Dieťa katolíckych, ba aj nekatolíckych rodičov sa v nebezpečenstve smrti dovolene krstí aj proti vôli rodičov.
§3.[3] Dieťa kresťanov nekatolíkov sa dovolene krstí, ak o to žiadajú rodičia alebo aspoň jeden z nich, alebo ten, kto ich zákonne zastupuje a ak im je fyzicky alebo morálne nemožné dostať sa k vlastnému vysluhovateľovi.

Kán. 869 - § 1. Ak je pochybnosť či niekto bol pokrstený alebo či krst bol platne udelený a pochybnosť pretrváva aj po dôkladnom zisťovaní, krst sa mu udelí podmienečne.
§ 2. Pokrstených v nekatolíckom cirkevnom spoločenstve netreba podmienečne krstiť, ak po preskúmaní matérie a slovnej formuly použitej pri udeľovaní krstu, ako aj vzhľadom na úmysel pokrsteného dospelého a krstiaceho vysluhovateľa, nie je vážny dôvod pochybovať o platnosti udeleného krstu.
§ 3. Ale ak v prípadoch, o ktorých sa hovorí v § 1 a 2, pochybnosť o udelení alebo o platnosti krstu zostáva, krst sa nemá udeliť, kým sa krstencovi, ak je dospelý, nevysvetlí učenie o sviatosti krstu a kým sa jemu alebo ak ide o dieťa jeho rodičom, nevysvetlia dôvody pochybnej platnosti sláveného krstu.

Kán. 870 - Odložené alebo nájdené dieťa sa má pokrstiť, ak sa po starostlivom zisťovaní jeho krst nepotvrdí.

Kán. 871 - Potratové plody, ak sú živé, majú sa podľa možnosti pokrstiť.

IV. kapitola
KRSTNÍ RODIČIA

Kán. 872 – Krstencovi, nakoľko je to možné, sa má dať krstný rodič, ktorého úlohou je dospelému krstencovi pomáhať pri uvedení do kresťanského života a pri krste dieťaťa priniesť ho spolu s rodičmi na krst a takisto sa usilovať, aby pokrstený viedol kresťanský život zodpovedajúci krstu a aby verne plnil záväzky, ktoré s ním súvisia.

Kán. 873 - Za krstného rodiča sa má brať iba jeden krstný otec alebo iba jedna krstná matka, alebo krstný otec a krstná matka.

Kán. 874 - § 1. Aby niekto mohol prijať úlohu krstného rodiča, je potrebné:
1. aby ho určil sám krstenec alebo jeho rodičia, alebo ich zástupca, alebo ak títo chýbajú, farár alebo vysluhovateľ a aby bol schopný a mal úmysel plniť túto úlohu;
2. aby zavŕšil šestnásty rok života, ak diecézny biskup nestanovil iný vek alebo ak sa farár alebo vysluhovateľ domnievajú, že z oprávneného dôvodu treba dať výnimku;
3. aby bol katolík, pobirmovaný, už prijal najsvätejšiu Eucharistiu a viedol život zodpovedajúci viere a úlohe, ktorú má prijať;
4. aby nebol postihnutý nijakým kánonickým trestom zákonne uloženým alebo vyhláseným;

[2] Pápež František, *De concordia inter Codices*, 31. mája 2016, *AAS* 108 (2016) 602-606.
[3] Pápež František, *De concordia inter Codices*, 31. mája 2016, *AAS* 108 (2016) 602-606.

5. aby nebol otcom alebo matkou krstenca.
§ 2. Pokrstený, ktorý patrí do nekatolíckeho cirkevného spoločenstva, má sa prijať jedine spolu s katolíckym krstným rodičom, a to iba ako svedok krstu.

V. kapitola
DÔKAZ A ZÁPIS O UDELENOM KRSTE

Kán. 875 - Ak niet krstného rodiča, ten, kto vysluhuje krst, má sa postarať, aby bol pri krste aspoň svedok, ktorý môže dokázať udelenie krstu.

Kán. 876 - Na dokázanie udeleného krstu, ak sa tým nikomu nespôsobí ujma, stačí vyhlásenie jedného svedka, proti ktorému nemožno nič namietať alebo prísaha samého pokrsteného, ak prijal krst v dospelom veku.

Kán. 877 - § 1. Farár miesta, v ktorom sa slávi krst, je povinný starostlivo a bezodkladne zapísať do knihy pokrstených mená pokrstených s uvedením vysluhovateľa, rodičov, krstných rodičov ako aj svedkov, ak boli prítomní, miesta a dátumu udeleného krstu spolu s uvedením dňa a miesta narodenia.
§ 2. Ak ide o dieťa narodené z nevydatej matky, treba zapísať meno matky, ak jej materstvo je verejne známe alebo sama od seba o to písomne alebo pred dvoma svedkami žiada; takisto treba zapísať meno otca, ak je jeho otcovstvo potvrdené nejakým verejným dokladom alebo jeho vyhlásením pred farárom a dvoma svedkami; v ostatných prípadoch sa má pokrstený zapísať bez uvedenia mena otca alebo rodičov.
§ 3. Ak ide o adoptívne dieťa, majú sa zapísať mená adoptujúcich a aspoň ak sa to robí v občianskej matrike kraja aj mená prirodzených rodičov podľa normy § 1 a 2 so zreteľom na predpisy konferencie biskupov.

Kán. 878 - Ak krst nebol udelený ani farárom ani v jeho prítomnosti, vysluhovateľ krstu, nech je to ktokoľvek, je povinný o udelenom krste upovedomiť farára farnosti, v ktorej bol krst udelený, aby krst zapísal podľa normy kán. 877 § 1.

II. titul
SVIATOSŤ BIRMOVANIA

Kán. 879 - Sviatosť birmovania, ktorá vtláča znak a ktorou sú pokrstení, pokračujúc na ceste uvádzania do kresťanského života, obohatení darom Ducha Svätého a dokonalejšie pripútaní k Cirkvi, posilňuje tých, čo ju prijali a užšie ich zaväzuje, aby slovom a skutkom boli svedkami Krista, šírili vieru a obhajovali ju.

I. kapitola
SLÁVENIE BIRMOVANIA

Kán. 880 - § 1. Sviatosť birmovania sa udeľuje pomazaním krizmou na čele, ktoré sa vykonáva vložením ruky a slovami predpísanými v schválených liturgických knihách.
§ 2. Krizma, ktorú treba používať pri sviatosti birmovania, musí byť posvätená biskupom, aj keď sviatosť vysluhuje kňaz.

Kán. 881 - Je vhodné, aby sa sviatosť birmovania slávila v kostole, a to v omši; z oprávneného a rozumného dôvodu sa však môže sláviť mimo omše a na hociktorom dôstojnom mieste.

II. kapitola
VYSLUHOVATEĽ BIRMOVANIA

Kán. 882 - Riadnym vysluhovateľom birmovania je biskup; túto sviatosť platne udeľuje aj kňaz, splnomocnený univerzálnym právom alebo osobitným poverením kompetentnej autority.

Kán. 883 - Splnomocnenie vysluhovať birmovanie samým právom majú:
1. v hraniciach svojej oblasti tí, ktorí sú podľa práva postavení na roveň diecéznemu biskupovi;
2. vzhľadom na určitú osobu kňaz, ktorý z moci úradu alebo mandátu diecézneho biskupa krstí osobu, ktorá vyrástla z detského veku alebo už pokrsteného prijíma do plného spoločenstva Katolíckej cirkvi;
3. vzhľadom na tých, ktorí sa nachádzajú v nebezpečenstve smrti, farár, ba hociktorý kňaz.

Kán. 884 - § 1. Diecézny biskup má birmovanie vysluhovať sám alebo sa má postarať, aby ho vysluhoval iný biskup; ak je to však nevyhnutné, splnomocnenie môže udeliť jednému alebo viacerým určeným kňazom, ktorí majú túto sviatosť vysluhovať.
§ 2. Biskup a takisto kňaz, ktorý na základe práva alebo osobitného udelenia kompetentnej autority má splnomocnenie birmovať, si môže v jednotlivých prípadoch z vážneho dôvodu pribrať kňazov, aby aj oni vysluhovali sviatosť.

Kán. 885 - § 1. Diecézny biskup je povinný sa postarať, aby sa sviatosť birmovania udeľovala jeho podriadeným, ktorí si ju riadne a rozumne žiadajú.
§ 2. Kňaz, ktorý má toto splnomocnenie, musí ho používať v prospech tých, pre ktorých bolo splnomocnenie udelené.

Kán. 886 - § 1. Biskup vo svojej diecéze zákonne vysluhuje sviatosť birmovania aj veriacim, ktorí mu nepodliehajú, ak tomu nebráni výslovný zákaz ich vlastného ordinára.
§ 2. Aby biskup dovolene vysluhoval birmovanie v cudzej diecéze, potrebuje, ak nejde o jeho podriadených, aspoň rozumne predpokladané dovolenie diecézneho biskupa.

Kán. 887 - Kňaz, ktorý má splnomocnenie vysluhovať birmovanie, udeľuje túto sviatosť dovolene aj cudzincom na území, ktoré mu bolo určené, ak tomu nebráni zákaz ich vlastného ordinára; na cudzom území ju nemôže nikomu platne udeliť pri zachovaní predpisu kán. 883, bod 3.

Kán. 888 - Vysluhovatelia, ktorí môžu birmovať na určitom území, môžu birmovať aj na vyňatých miestach toho istého územia.

III. kapitola

BIRMOVANCI

Kán. 889 - § 1. Prijať birmovanie je schopný každý pokrstený a jedine pokrstený, ktorý ešte nebol birmovaný.
§ 2. Aby niekto mimo nebezpečenstva smrti dovolene prijal birmovanie, vyžaduje sa, aby ak má používanie rozumu, bol vhodne poučený, riadne disponovaný a vedel si obnoviť krstné sľuby.

Kán. 890 - Veriaci majú záväzok túto sviatosť prijať vo vhodnom čase; rodičia, duchovní pastieri, predovšetkým farári sa majú starať, aby veriaci boli na jej prijatie riadne poučení a v príhodnom čase k nej pristúpili.

Kán. 891 - Sviatosť birmovania sa má veriacim udeľovať približne vo veku rozoznávania, ak konferencia biskupov nevymedzila iný vek alebo ak nehrozí nebezpečenstvo smrti, alebo ak sa podľa úsudku vysluhovateľa z vážneho dôvodu neodporúča niečo iné.

IV. kapitola
BIRMOVNÍ RODIČIA

Kán. 892 - Birmovanec má mať podľa možnosti birmovného rodiča, ktorého úlohou je starať sa, aby sa pobirmovaný správal ako opravdivý Kristov svedok a aby verne plnil povinnosti, ktoré s touto sviatosťou súvisia.

Kán. 893 - § 1. Aby niekto mohol plniť úlohu birmovného rodiča, je potrebné, aby vyhovoval podmienkam, o ktorých sa hovorí v kán. 874.
§ 2. Za birmovného rodiča je vhodné vziať toho, kto pri krste prijal úlohu krstného rodiča.

V. kapitola
DÔKAZ A ZÁPIS O UDELENOM BIRMOVANÍ

Kán. 894 - Na dokázanie udeleného birmovania sa majú zachovávať predpisy kán. 876.

Kán. 895 - Mená pobirmovaných s uvedením vysluhovateľa, rodičov a birmovných rodičov, miesta a dátumu udelenia birmovania sa majú zapísať do knihy pobirmovaných diecéznej kúrie alebo tam, kde to predpísala konferencia biskupov alebo diecézny biskup, do knihy, ktorú treba uchovávať vo farskom archíve; farár je povinný o udelenom birmovaní upovedomiť farára miesta krstu, aby sa urobil záznam v knihe pokrstených podľa normy kán. 535 § 2.

Kán. 896 - Ak miestny farár nebol prítomný, má ho vysluhovateľ sám alebo cez iného čím skôr upovedomiť o udelenom birmovaní.

III. titul
NAJSVÄTEJŠIA EUCHARISTIA

Kán. 897 - Najvznešenejšou sviatosťou je najsvätejšia Eucharistia, v ktorej je prítomný sám Kristus Pán, obetuje sa a je prijímaný a ktorou Cirkev ustavične žije a rastie. Eucharistická obeta, pamiatka smrti a zmŕtvychvstania Pána, v ktorej obeta kríža neprestajne pretrváva, je vrcholom a prameňom celého kultu a kresťanského života, ňou sa naznačuje a uskutočňuje jednota Božieho ľudu a dovršuje budovanie Kristovho tela. Ostatné sviatosti a všetky cirkevné diela apoštolátu totiž súvisia s najsvätejšou Eucharistiou a sú na ňu zamerané.

Kán. 898 - Veriaci majú mať najsvätejšiu Eucharistiu v najväčšej úcte tým, že sa aktívne zúčastňujú na slávení najvznešenejšej obety, s najväčšou nábožnosťou a často prijímajú túto sviatosť a uctievajú ju s najhlbšou poklonou; duchovní pastieri pri objasňovaní náuky o tejto sviatosti majú veriacich o tejto povinnosti dôkladne poúčať.

I. kapitola
EUCHARISTICKÉ SLÁVENIE

Kán. 899 - § 1. Eucharistické slávenie je konanie samého Krista a Cirkvi, v ktorej Kristus Pán službou kňaza obetuje seba samého, podstatne prítomného pod spôsobmi chleba a vína Bohu Otcovi a dáva sa ako duchovný pokrm veriacim, zapojeným do jeho obetovania,.
§ 2. Pri eucharistickom zhromaždení je Boží ľud zvolaný v jedno za predsedníctva biskupa alebo pod jeho autoritou predsedajúceho kňaza, ktorí konajú v osobe Krista a všetci prítomní veriaci či klerici alebo laici účasťou na ňom spolupôsobia, každý svojím spôsobom podľa rozdielnosti svätení a liturgických úloh.
§ 3. Eucharistické slávenie sa má tak usporiadať, aby všetci zúčastnení dostali z neho čo najhojnejšie ovocie, na dosiahnutie ktorého Kristus Pán ustanovil eucharistickú obetu.

1. článok
VYSLUHOVATEĽ NAJSVÄTEJŠEJ EUCHARISTIE

Kán. 900 - § 1. Vysluhovateľom, ktorý v osobe Krista môže utvoriť sviatosť Eucharistie, je jedine platne vysvätený kňaz.
§ 2. Eucharistiu dovolene slávi kňaz nehatený kánonickým zákonom pri zachovaní predpisov kánonov, ktoré nasledujú.

Kán. 901 - Kňaz môže slúžiť omšu za kohokoľvek, tak za živých, ako aj za zomrelých.

Kán. 902 - Ak osoh veriacich nevyžaduje alebo neodporúča niečo iné, kňazi môžu Eucharistiu koncelebrovať, pričom však zostáva úplná sloboda jednotlivých kňazov sláviť Eucharistiu individuálne, nie však v čase, keď sa v tom istom kostole alebo kaplnke koná koncelebrácia.

Kán 903 – Kňazovi sa má dovoliť sláviť Eucharistiu, hoci je rektorovi kostola neznámy, len keď predloží odporúčajúcu listinu svojho ordinára alebo svojho predstaveného nie staršiu než jeden rok, alebo keď sa možno rozumne domnievať, že nemá prekážku ju sláviť.

Kán. 904 - Kňazi, majúc stále na pamäti, že v tajomstve eucharistickej obety sa trvalo vykonáva dielo vykúpenia, majú ju často sláviť; ba veľmi sa im odporúča každodenné slávenie, ktoré aj vtedy, keď nemôžu byť prítomní veriaci, je úkonom Krista a Cirkvi, a keď ho kňazi konajú, spĺňajú svoje hlavné poslanie.

Kán. 905 - § 1. Okrem prípadov, v ktorých je podľa normy práva dovolené v ten istý deň viac ráz sláviť alebo koncelebrovať Eucharistiu, kňazovi nie je dovolené sláviť viac než raz za deň.
§ 2. Ak je nedostatok kňazov, miestny ordinár môže dovoliť, aby kňazi z oprávneného dôvodu slávili Eucharistiu dva razy za deň, ba keď to vyžadujú pastoračné potreby, v nedele a v prikázané sviatky aj tri razy.

Kán. 906 - Ak nie je oprávnený a rozumný dôvod, kňaz nemá sláviť eucharistickú obetu bez účasti aspoň jedného veriaceho.

Kán. 907 - Pri eucharistickom slávení nie je diakonom a laikom dovolené prednášať modlitby, najmä nie eucharistickú modlitbu, alebo robiť úkony, ktoré patria sláviacemu kňazovi.

Kán. 908 - Katolíckym kňazom je zakázané koncelebrovať Eucharistiu spolu s kňazmi alebo služobníkmi cirkví alebo cirkevných spoločenstiev, ktoré nemajú plné spoločenstvo s Katolíckou cirkvou.

Kán. 909 - Kňaz nech nezanedbá náležite sa pripraviť modlitbou na slávenie eucharistickej obety a po jej skončení vzdať Bohu vďaky.

Kán. 910[4] - § 1. Riadnym vysluhovateľom svätého prijímania je biskup, kňaz a diakon.
§ 2. Mimoriadnym vysluhovateľom svätého prijímania je akolyta, ako aj iný veriaci poverený podľa normy kán. 230 § 3.

Kán. 911 - § 1. Povinnosť a právo zaniesť najsvätejšiu Eucharistiu chorým ako viatikum majú farár a farskí vikári, kapláni, ako aj predstavený spoločnosti v klerických rehoľných inštitútoch alebo spoločnostiach apoštolského života vo vzťahu ku všetkým, ktorí sa nachádzajú v dome.
§ 2. V prípade nevyhnutnosti alebo s aspoň predpokladaným povolením farára, kaplána alebo predstaveného, ktorých treba o tom neskôr upovedomiť, je povinný urobiť to ktorýkoľvek kňaz alebo iný vysluhovateľ svätého prijímania.

2. článok
ÚČASŤ NA NAJSVÄTEJŠEJ EUCHARISTII

[4] PCCICAI, odpoveď II, z 20. februára 1987, *AAS* 80 (1988) 1373:
Pochybnosť: *Môže mimoriadny vysluhovateľ svätého prijímania poverený podľa normy kán. 910 § 2 a 230 § 3 plniť svoju pomocnú úlohu aj vtedy, ak sú v kostole prítomní riadni vysluhovatelia, ktorým v tom nič neprekáža, hoci sa nezúčastňujú na eucharistickom slávení?*
Odpoveď: *Záporne.*

Kán. 912 - Každý pokrstený, ktorému to právo nezakazuje, môže a musí sa mu umožniť pristúpiť k svätému prijímaniu.

Kán. 913 - § 1. Aby sa najsvätejšia Eucharistia mohla podávať deťom, vyžaduje sa, aby mali dostačujúce vedomosti a dôkladnú prípravu, aby primerane svojim schopnostiam chápali Kristovo tajomstvo a mohli s vierou a nábožne prijať Pánovo Telo.
§ 2. Deťom, ktoré sa nachádzajú v nebezpečenstve smrti, možno podať najsvätejšiu Eucharistiu, ak môžu rozoznať Kristovo Telo od obyčajného pokrmu a úctivo prijať sväté prijímanie.

Kán. 914 - Je povinnosťou predovšetkým rodičov a ich zástupcov, ako aj farára, postarať sa, aby sa deti po dosiahnutí používania rozumu náležite pripravili a čo najskôr sa po predchádzajúcej sviatostnej spovedi posilňovali týmto Božím pokrmom; úlohou farára je aj dozerať, aby k svätému prijímaniu nepristupovali deti, ktoré nedosiahli používanie rozumu alebo ktoré nepovažuje za dostatočne pripravené.

Kán. 915 - Exkomunikovaným a postihnutým interdiktom po uložení alebo vyhlásení trestu a iným, ktorí tvrdošijne zotrvávajú v zjavne ťažkom hriechu, sa nesmie dovoliť pristúpiť k svätému prijímaniu.

Kán. 916 - Kto si je vedomý ťažkého hriechu, nesmie bez predchádzajúcej sviatostnej spovede sláviť omšu ani prijímať Pánovo Telo, ak nie je na to vážny dôvod a niet príležitosti vyspovedať sa; v tomto prípade nech pamätá, že má povinnosť vzbudiť si úkon dokonalej ľútosti, ktorý zahŕňa predsavzatie čo najskôr sa vyspovedať.

Kán. 917[5] - Kto najsvätejšiu Eucharistiu už prijal, môže ju v ten istý deň opäť prijať iba pri eucharistickom slávení, na ktorom sa zúčastňuje, pri neporušení predpisu kán. 921 § 2.

Kán. 918 - Veľmi sa odporúča, aby veriaci pristupovali k svätému prijímaniu pri samom eucharistickom slávení; mimo omše sa im však má vyslúžiť, keď ho žiadajú z oprávneného dôvodu, pri zachovaní liturgických obradov.

Kán. 919 - § 1. Kto chce prijať najsvätejšiu Eucharistiu, má sa aspoň jednu hodinu pred svätým prijímaním zdržiavať akéhokoľvek pokrmu a nápoja iba s výnimkou vody a liekov.
§ 2. Kňaz, ktorý v ten istý deň slávi dva alebo tri razy najsvätejšiu Eucharistiu, môže niečo požiť pred druhým alebo tretím slávením, hoci ešte neuplynula jedna hodina.
§ 3. Osoby pokročilého veku a tí, ktorí trpia nejakou chorobou, ako aj tí, ktorí ich opatrujú, môžu prijať najsvätejšiu Eucharistiu, hoci v predchádzajúcej hodine niečo požili.

Kán. 920 - § 1. Každý veriaci je po prvom prijatí najsvätejšej Eucharistie viazaný aspoň raz do roka pristúpiť k svätému prijímaniu.

---

[5] PCCICAI, odpoveď I, z 26. mája 1984, *AAS* 76 (1984) 746:
Pochybnosť: *Či podľa normy kán. 917, veriaci, ktorý už prijal najsvätejšiu Eucharistiu, môže ju v ten istý deň prijať iba druhý raz alebo koľkokrát sa zúčastňuje na eucharistickom slávení?*
Odpoveď: *Kladne na prvú časť, záporne na druhú.*

§ 2. Toto prikázanie sa musí splniť vo veľkonočnom období, ak sa z oprávneného dôvodu nesplní v priebehu roka v inom čase.

Kán. 921 - § 1. Veriaci, ktorí sa z akejkoľvek príčiny nachádzajú v nebezpečenstve smrti, sa majú posilniť svätým prijímaním ako viatikom.
§ 2. Veľmi sa odporúča, aby tí, ktorí sa ocitli v ohrození života, opäť prijímali, hoci v ten istý deň už boli posilnení svätým prijímaním.
§ 3. Počas trvania nebezpečenstva smrti sa odporúča, aby sa sväté prijímanie vysluhovalo viac ráz v rozličných dňoch.

Kán. 922 - Sväté viatikum sa nemá chorým príliš odďaľovať, duchovní pastieri majú starostlivo dbať, aby sa ním chorí posilnili, kým sú pri plnom vedomí.

Kán. 923 - Veriaci sa môžu zúčastniť na eucharistickej obete a pristúpiť k svätému prijímaniu v ktoromkoľvek katolíckom obrade pri zachovaní predpisu kán. 844.

3. článok
OBRADY A CEREMÓNIE EUCHARISTICKÉHO SLÁVENIA

Kán. 924 - § 1. Najsvätejšia eucharistická obeta sa musí prinášať z chleba a vína, do ktorého treba primiešať trocha vody.
§ 2. Chlieb musí byť čisto pšeničný a nedávno upečený tak, aby nebolo nijaké nebezpečenstvo pokazenia.
§ 3. Víno musí byť prírodné z plodov viniča a nepokazené.

Kán. 925 - Sväté prijímanie sa má udeľovať len pod spôsobom chleba alebo podľa normy liturgických zákonov pod obidvoma spôsobmi; avšak v prípade nutnosti aj len pod spôsobom vína.

Kán. 926 - Pri eucharistickom slávení má kňaz podľa dávnej tradície Latinskej cirkvi používať nekvasený chlieb, kdekoľvek prináša obetu.

Kán. 927 - Ani v naliehavej krajnej potrebe sa vôbec nesmie konsekrovať jedna matéria bez druhej alebo aj obidve mimo eucharistického slávenia.

Kán. 928 - Eucharistické slávenie sa má vykonávať v jazyku latinskom alebo v inom jazyku, len ak boli liturgické texty legitímne schválené.

Kán. 929 - Pri slávení a vysluhovaní Eucharistie majú kňazi a diakoni nosiť posvätné rúcha predpísané rubrikami.

Kán. 930 - § 1. Chorý kňaz alebo kňaz pokročilého veku, ak nemôže stáť, môže sláviť eucharistickú obetu posediačky pri zachovaní liturgických zákonov, nie však pred ľudom, ak to nie je s dovolením miestneho ordinára.

§ 2. Slepý kňaz alebo kňaz trpiaci inou chorobou dovolene slávi eucharistickú obetu s použitím akéhokoľvek schváleného omšového textu a v prípade potreby za prítomnosti iného kňaza alebo diakona alebo aj riadne poučeného laika, ktorý mu má pomáhať.

4. článok
ČAS A MIESTO SLÁVENIA EUCHARISTIE

Kán. 931 - Sláviť a rozdávať Eucharistiu možno v ktorýkoľvek deň a v ktorúkoľvek hodinu s výnimkou tých, ktoré sú podľa liturgických noriem vylúčené.

Kán. 932 - § 1. Eucharistické slávenie sa má konať na posvätnom mieste, ak v jednotlivom prípade potreba nevyžaduje niečo iné; v takom prípade musí byť slávenie na slušnom mieste.
§ 2. Eucharistickú obetu treba vykonávať na posvätenom alebo požehnanom oltári; mimo posvätného miesta sa môže použiť vhodný stôl, vždy prikrytý obrusom a korporálom.

Kán. 933 - Z oprávneného dôvodu a s výslovným dovolením miestneho ordinára je kňazovi dovolené sláviť Eucharistiu v kostole niektorej cirkvi alebo cirkevného spoločenstva, ktoré nemajú plné spoločenstvo s Katolíckou cirkvou, pričom treba vylúčiť pohoršenie.

II. kapitola
UCHOVÁVANIE A UCTIEVANIE NAJSVÄTEJŠEJ EUCHARISTIE

Kán. 934 - § 1. Najsvätejšia Eucharistia:
1. sa musí uchovávať v katedrálnom kostole alebo v kostole, ktorý je mu postavený na roveň, v každom farskom kostole, ako aj v kostole alebo kaplnke, ktoré sú pripojené k domu rehoľného inštitútu alebo spoločnosti apoštolského života;
2. sa môže uchovávať v súkromnej kaplnke biskupa a s dovolením miestneho ordinára v iných kostoloch, kaplnkách a súkromných kaplnkách.
§ 2. Na posvätných miestach, kde sa uchováva najsvätejšia Eucharistia, musí byť vždy niekto, kto sa má o ňu starať a kňaz tam má podľa možnosti sláviť omšu aspoň dva razy do mesiaca.

Kán. 935 - Nikomu nie je dovolené držať u seba najsvätejšiu Eucharistiu alebo ju so sebou nosiť pri cestovaní, ak to nie je z naliehavej pastoračnej potreby a pri zachovaní predpisov diecézneho biskupa.

Kán. 936 - V dome rehoľného inštitútu alebo v inom dome s náboženským poslaním sa má najsvätejšia Eucharistia uchovávať iba v kostole alebo v hlavnej kaplnke pripojenej k domu; ordinár však z oprávneného dôvodu môže dovoliť, aby sa uchovávala aj v inej kaplnke toho istého domu.

Kán. 937 - Ak neprekáža vážny dôvod, kostol, v ktorom sa uchováva najsvätejšia Eucharistia, má byť otvorený pre veriacich aspoň niekoľko hodín denne, aby sa pred Najsvätejšou sviatosťou mohli venovať modlitbe.

Kán. 938 - § 1. Najsvätejšia Eucharistia sa má nastálo uchovávať iba v jednom svätostánku kostola alebo kaplnky.
§ 2. Svätostánok, v ktorom sa uchováva najsvätejšia Eucharistia, má byť umiestnený v takej časti kostola alebo kaplnky, ktorá je význačná, viditeľná, dôstojne vyzdobená, vhodná na modlitbu.
§ 3. Svätostánok, v ktorom sa nastálo uchováva najsvätejšia Eucharistia, má byť nepohnuteľný, zhotovený z pevného nepriehľadného materiálu a uzavretý tak, aby sa čo najviac vylúčilo nebezpečenstvo zneuctenia.
§ 4. Z vážneho dôvodu je dovolené uchovávať najsvätejšiu Eucharistiu najmä v nočnom čase na inom bezpečnejšom a dôstojnom mieste.
§ 5. Kto má na starosti kostol alebo kaplnku, má sa postarať, aby sa čo najstarostlivejšie strážil kľúč od svätostánku, v ktorom sa uchováva najsvätejšia Eucharistia,.

Kán. 939 - Konsekrované hostie sa majú uchovávať v množstve dostačujúcom pre potreby veriacich v cibóriu čiže v nádobe a majú sa často obnovovať, keď sa staré náležite spotrebujú.

Kán. 940 - Pred svätostánkom, v ktorom sa uchováva najsvätejšia Eucharistia, má stále svietiť osobitná lampa, ktorou sa naznačuje a uctieva prítomnosť Krista.

Kán. 941 - § 1. V kostoloch alebo kaplnkách, ktorým je dovolené uchovávať najsvätejšiu Eucharistiu, sa môžu konať vyloženia buď v cibóriu alebo v monštrancii pri zachovaní noriem predpísaných v liturgických knihách.
§ 2. Počas slávenia omše nemá byť v tom istom priestore kostola alebo kaplnky vyložená Najsvätejšia sviatosť.

Kán. 942 - Odporúča sa, aby sa v týchto kostoloch a kaplnkách každoročne konalo slávnostné vyloženie Najsvätejšej sviatosti primerane dlhý, aj keď nie súvislý čas, aby miestne spoločenstvo intenzívnejšie meditovalo o eucharistickom tajomstve a klaňalo sa mu; takéto vyloženie sa však má konať len vtedy, keď sa predvída primeraná účasť veriacich a pri zachovaní stanovených noriem.

Kán. 943 - Vykonávateľom vyloženia Najsvätejšej sviatosti a eucharistického požehnania je kňaz alebo diakon; za osobitných okolností vykonávateľom len vyloženia a uloženia, ale bez požehnania, je akolyta, mimoriadny vysluhovateľ svätého prijímania alebo niekto iný poverený miestnym ordinárom, pričom má zachovať predpisy diecézneho biskupa.

Kán. 944 - § 1. Kde je to podľa úsudku diecézneho biskupa možné, má sa najmä na slávnosť Kristovho Tela a Krvi konať ako verejné svedectvo úcty voči najsvätejšej Eucharistii procesia vedená po verejných cestách.
§ 2. Diecézny biskup má vydať nariadenia o procesiách, o účasti na nich a ich dôstojnosti.

III. kapitola
MILODAR VENOVANÝ NA SLÁVENIE OMŠE

Kán. 945 - § 1. Podľa schváleného zvyku Cirkvi každému kňazovi, ktorý slávi alebo koncelebruje omšu, je dovolené prijať venovaný milodar, aby slúžil omšu na určitý úmysel.
§ 2. Kňazom sa naliehavo odporúča, aby aj bez prijatia milodaru slávili omšu na úmysel veriacich, najmä biednych.

Kán. 946 – Veriaci, ktorí obetujú milodar, aby sa na ich úmysel slúžila omša, prispievajú k dobru Cirkvi a jeho venovaním majú účasť na jej starostlivosti o podporu služobníkov a ich činností.

Kán. 947 - Omšové milodary treba úplne uchrániť pred akýmkoľvek čo i len zdaním predávania alebo obchodovania.

Kán. 948 - Jednotlivo treba obetovať omše na úmysly, na ktoré bol jednotlivo venovaný a prijatý hoci len skromný milodar.

Kán. 949 - Kto má záväzok sláviť omšu a obetovať ju na úmysel tých, ktorí venovali milodar, má tento záväzok aj vtedy, keby sa prijaté milodary bez jeho viny stratili.

Kán. 950 - Ak sa venuje suma peňazí na slúženie omší bez určenia počtu omší, ktoré treba sláviť, počet omší sa vyráta so zreteľom na milodar stanovený v mieste, na ktorom sa darca zdržiava, ak sa zákonne nemusí predpokladať, že jeho úmysel bol iný.

Kán. 951[6] - § 1. Kňaz, ktorý v ten istý deň slávi viac omší, môže každú obetovať na úmysel, na ktorý bol venovaný milodar, ale okrem dňa Narodenia Pána má si ponechať milodar iba za jednu omšu, ostatné však má odovzdať na ciele, ktoré predpísal ordinár, pričom je dovolená určitá odmena z vonkajšieho titulu.
§ 2. Kňaz, ktorý v ten istý deň koncelebruje druhú omšu, z nijakého titulu nemôže za ňu prijať milodar.

Kán. 952 - § 1. Provinčný koncil alebo zhromaždenie biskupov provincie má pre celú provinciu dekrétom určiť, aký milodar sa má venovať na slávenie a slúženie omše a kňazovi nie je dovolené žiadať vyššiu sumu; smie však prijať dobrovoľne venovaný milodar vyšší, ale aj nižší, než je určený za slúženie omše.
§ 2. Kde taký dekrét chýba, má sa zachovať zvyk platný v diecéze.
§ 3. Aj členovia všetkých rehoľných inštitútov sa musia pridržiavať toho istého dekrétu alebo miestneho zvyku, o ktorých sa hovorí v § 1 a 2.

Kán. 953 - Nikomu nie je dovolené prijať toľko milodarov na omše, ktoré má sám odslúžiť, koľkým v priebehu roka nemôže zadosťučiniť.

---

[6] PCCICAI, odpoveď I, z 20. februára 1987, *AAS* 79 (1987) 1132:
Pochybnosť: *Ordinárom, o ktorom hovorí kán. 951 § 1, treba rozumieť ordinára miesta, kde sa slávi omša, alebo vlastného ordinára kňaza, ktorý slávi omšu?*
Odpoveď: *Záporne na prvú časť; kladne na druhú, ak len nejde o farárov alebo farských vikárov, pre ktorých sa ordinárom rozumie miestny ordinár.*

Kán. 954 - Ak v niektorých kostoloch alebo kaplnkách žiadajú sláviť väčší počet omší, ako je možné ich tam sláviť, je dovolené sláviť ich inde, ak darcovia výslovne nevyjadrili opačnú vôľu.

Kán. 955 - § 1. Kto slávenie omší, ktoré treba odslúžiť, mieni zveriť iným, ich slávenie má čo najskôr zveriť kňazom podľa svojho výberu, len keď zistí, že proti nim nemožno nič namietať. Musí odovzdať celý prijatý milodar, ak nie je s istotou preukázané, že to, čo prevyšuje sumu stanovenú v diecéze, bolo dané osobne pre neho; je tiež povinný starať sa o slávenie omší, kým nedostane potvrdenie tak o prevzatom záväzku ako aj o prijatom milodare.
§ 2. Čas, v ktorom treba omše sláviť, sa začína dňom, v ktorom ich kňaz prijal na slávenie, ak nie je zrejmé niečo iné.
§ 3. Tí, ktorí iným zverujú omše na slávenie, bezodkladne majú zapísať do knihy tak prijaté omše, ako aj tie, ktoré odovzdali iným, pričom zapíšu aj milodary za ne.
§ 4. Každý kňaz musí presne zapísať omše, ktoré prijal na slávenie a ktorým zadosťučinil.

Kán. 956 - Jednotliví správcovia darov na nábožné ciele, ako aj tí, ktorí sú akokoľvek povinní starať sa o slávenie omší či klerici alebo laici, majú záväzok omší, ktorým nebolo v priebehu roka zadosťučinené, odovzdať svojim ordinárom spôsobom, ktorí majú oni určiť.

Kán. 957 - Povinnosť a právo dozerať na plnenie omšových záväzkov v kostoloch svetského kléru prislúcha miestnemu ordinárovi, v kostoloch rehoľných inštitútov alebo spoločností apoštolského života ich predstaveným.

Kán. 958 - § 1. Farár, ako aj rektor kostola alebo iného nábožného miesta, kde sa zvyčajne prijímajú omšové milodary, majú mať osobitnú knihu, do ktorej sa má starostlivo zapisovať počet omší, ktoré treba sláviť, úmysel, venovaný milodar, ako aj vykonané slávenie.
§ 2. Ordinár je viazaný každoročne tieto knihy sám alebo prostredníctvom iných skontrolovať.

IV. titul
SVIATOSŤ POKÁNIA

Kán. 959 - Vo sviatosti pokánia veriaci, ktorí vyznávajú hriechy zákonnému vysluhovateľovi, ľutujú ich a majú predsavzatie sa polepšiť, rozhrešením, ktoré im udelí ten istý vysluhovateľ, dostávajú od Boha odpustenie hriechov spáchaných po krste a súčasne sa zmierujú s Cirkvou, ktorú hriechmi ranili.

I. kapitola
SLÁVENIE SVIATOSTI

Kán. 960 - Individuálna a úplná spoveď a rozhrešenie sú jediným riadnym spôsobom, ktorým sa veriaci, vedomý si ťažkého hriechu, zmieruje s Bohom a s Cirkvou; iba fyzická alebo morálna nemožnosť ospravedlňuje od takejto spovede; v tomto prípade sa zmierenie môže dosiahnuť aj inými spôsobmi.

Kán. 961 - § 1. Rozhrešenie sa nemôže udeľovať viacerým kajúcnikom súčasne všeobecným spôsobom bez predchádzajúcej individuálnej spovede, iba ak:
1. hrozí nebezpečenstvo smrti a niet dosť času, aby kňaz alebo kňazi vypočuli spoveď jednotlivých kajúcnikov;
2. je vážna potreba, totiž keď so zreteľom na počet kajúcnikov nie je k dispozícii dostatok spovedníkov, aby v primeranom čase riadne vypočuli spoveď jednotlivcov, takže kajúcnici by boli bez vlastnej viny nútení zostať dlho bez sviatostnej milosti alebo svätého prijímania; potreba sa však nepovažuje za dostačujúcu, keď je nedostatok spovedníkov len z dôvodu, že sa zhromaždil veľký počet kajúcnikov, aký sa môže vyskytnúť pri nejakej veľkej slávnosti alebo na púti.
§ 2. Posúdiť, či jestvujú podmienky vyžadované podľa normy § 1, bod 2, prináleží biskupovi, ktorý so zreteľom na kritériá dohodnuté s ostatnými členmi konferencie biskupov môže určiť prípady takej potreby.

Kán. 962 - § 1. Aby veriaci platne prijal sviatostné rozhrešenie udelené viacerým naraz, vyžaduje sa nielen to, aby bol vhodne disponovaný, ale aj aby si súčasne predsavzal, že v náležitom čase jednotlivo vyzná ťažké hriechy, ktoré nateraz takto vyznať nemôže.
§ 2. Veriaci majú byť podľa možnosti aj pri príležitosti prijímania všeobecného rozhrešenia poučení o požiadavkách stanovených v § 1 a všeobecnému rozhrešeniu aj v nebezpečenstve smrti, ak to čas dovoľuje, má predchádzať povzbudenie, aby sa každý usiloval vzbudiť si úkon dokonalej ľútosti.

Kán. 963 - Pri zachovaní záväzku, o ktorom sa hovorí v kán. 989, ten, komu sa všeobecným rozhrešením odpúšťajú ťažké hriechy, má čím skôr, keď sa naskytne príležitosť, pristúpiť k individuálnej spovedi skôr, než prijme iné všeobecné rozhrešenie, ak sa nevyskytne oprávnený dôvod.

Kán. 964[7] - § 1. Vlastným miestom na prijímanie sviatostnej spovede je kostol alebo kaplnka.
§ 2. Čo sa týka spovednice, konferencia biskupov má vydať normy, pričom sa má dbať na to, aby boli spovednice vždy na viditeľnom mieste, opatrené pevnou mriežkou medzi kajúcnikom a spovedníkom, aby ich mohli slobodne používať veriaci, ktorí si to želajú.
§ 3. Spoveď sa nemá prijímať mimo spovednice, ak to nie je z oprávneného dôvodu.

II. kapitola
VYSLUHOVATEĽ SVIATOSTI POKÁNIA

Kán. 965 - Vysluhovateľom sviatosti pokánia je jedine kňaz.

[7] PCLTI, odpoveď, zo 7. júla 1998, *AAS* 90 (1998) 711:
Pochybnosť: *Môže vysluhovateľ sviatosti vzhľadom na predpis kán. 964 § 2 z oprávneného dôvodu, okrem prípadu potreby, zákonne rozhodnúť, aby sa sviatostná spoveď prijala v spovednici opatrenej pevnou mriežkou, hoci kajúcnik azda žiada inak?*
Odpoveď: *Kladne.*

Kán. 966 - § 1. Na platné rozhrešenie od hriechov sa vyžaduje, aby vysluhovateľ okrem moci posvätného stavu mal splnomocnenie vykonávať ju veriacim, ktorým udeľuje rozhrešenie.
§ 2. Toto splnomocnenie môže kňaz dostať buď samým právom alebo udelením kompetentnou autoritou podľa normy kán. 969.

Kán. 967 - § 1. Okrem Rímskeho veľkňaza právomoc spovedať veriacich všade na svete majú samým právom kardináli; takisto aj biskupi, ktorí ho všade aj dovolene používajú, ak im to diecézny biskup v jednotlivom prípade neodoprel.
§ 2. Tí, ktorí majú trvalú právomoc spovedať či už na základe úradu alebo na základe udelenia ordinára miesta inkardinácie alebo miesta, kde majú trvalé bydlisko, môžu túto právomoc používať všade, ak to miestny ordinár v jednotlivom prípade neodoprel, pri zachovaní predpisov kán. 974 § 2 a 3.
§ 3. Samým právom tú istú právomoc spovedať majú voči členom a iným, nachádzajúcim sa vo dne i v noci v dome inštitútu alebo spoločnosti tí, ktorí z úradu alebo na základe udelenia kompetentným predstaveným sú vybavení splnomocnením spovedať podľa normy kán. 968 § 2 a 969 § 2; tí ho používajú aj dovolene, ak to niektorý vyšší predstavený vo vzťahu k vlastným podriadeným v jednotlivom prípade neodoprel.

Kán. 968 - § 1. Z úradu má právomoc spovedať miestny ordinár, kanonik penitenciár a rovnako aj farár a tí, ktorí sú na úrovni farára, každý pre svoju oblasť.
§ 2. Z úradu majú právomoc spovedať svojich členov a tých, ktorí sa vo dne i v noci nachádzajú v dome, predstavení rehoľného inštitútu alebo spoločnosti apoštolského života, ak sú klerické pápežského práva, ktorí podľa normy konštitúcií majú riadiacu výkonnú moc pri zachovaní predpisu kán. 630 § 4.

Kán. 969 - § 1. Jedine miestny ordinár je kompetentný udeliť ktorýmkoľvek kňazom splnomocnenie spovedať ktorýchkoľvek veriacich; avšak kňazi, ktorí sú členmi rehoľných inštitútov, nemajú toto splnomocnenie používať bez aspoň predpokladaného dovolenia svojho predstaveného.
§ 2. Predstavený rehoľného inštitútu alebo spoločnosti apoštolského života, o ktorom sa hovorí v kán. 968 § 2, je kompetentný udeliť ktorémukoľvek kňazovi splnomocnenie spovedať svojich podriadených a tých, ktorí sa vo dne i v noci nachádzajú v dome.

Kán. 970 - Splnomocnenie spovedať sa má udeľovať iba kňazom, o ktorých sa skúškou zistilo, že sú súci alebo ich súcosť je potvrdená odinakiaľ.

Kán. 971 - Miestny ordinár nemá udeliť trvalé splnomocnenie spovedať kňazovi, hoci má v jeho oblasti trvalé alebo prechodné bydlisko, ak predtým podľa možnosti nevypočul ordinára tohto kňaza.

Kán. 972 - Splnomocnenie spovedať môže kompetentná autorita, o ktorej sa hovorí v kán. 969, udeliť či už na neurčitý alebo určitý čas.

Kán. 973 - Trvalé splnomocnenie na spovedanie sa má udeliť písomne.

Kán. 974 - § 1. Miestny ordinár a takisto kompetentný predstavený nemá odobrať udelené trvalé splnomocnenie spovedať, ak nie je na to vážny dôvod.
§ 2. Keď miestny ordinár, o ktorom sa hovorí v kán. 967 § 2, odoberie splnomocnenie spovedať, ktoré on udelil, kňaz stráca toto splnomocnenie všade; keď toto splnomocnenie odoberie iný miestny ordinár, stráca ho iba na území ordinára, ktorý ho odobral.
§ 3. Každý miestny ordinár, ktorý nejakému kňazovi odobral splnomocnenie spovedať, má vyrozumieť ordinára, ktorý je vlastný kňazovi z dôvodu inkardinácie alebo ak ide o člena rehoľného inštitútu, jeho kompetentného predstaveného.
§ 4. Ak splnomocnenie spovedať odoberie vlastný vyšší predstavený, kňaz stráca všade splnomocnenie spovedať vzhľadom na členov inštitútu; keď toto splnomocnenie odoberie iný kompetentný predstavený, stráca ho iba vo vzťahu k podriadeným v jeho oblasti.

Kán. 975 - Splnomocnenie, o ktorom sa hovorí v kán. 967 § 2, okrem odobratia zaniká stratou úradu, alebo exkardináciou, alebo stratou trvalého bydliska.

Kán. 976 - Každý kňaz, hoci nemá právomoc spovedať, rozhrešuje platne a dovolene od akýchkoľvek cenzúr a hriechov ktorýchkoľvek kajúcnikov, ktorí sa nachádzajú v nebezpečenstve smrti, hoci je prítomný schválený kňaz.

Kán. 977 - Rozhrešenie spolupáchateľa v hriechu proti šiestemu prikázaniu Desatora je okrem nebezpečenstva smrti neplatné.

Kán. 978 - § 1. Kňaz má mať pri spovedaní na pamäti, že berie na seba úlohu sudcu a rovnako lekára a že je Bohom ustanovený za vysluhovateľa Božej spravodlivosti a súčasne aj milosrdenstva, aby sa staral o Božiu česť a spásu duší.
§ 2. Spovedník ako služobník Cirkvi sa pri vysluhovaní tejto sviatosti má verne pridržiavať náuky magistéria a noriem, ktoré vydala kompetentná autorita.

Kán. 979 - Kňaz má pri kladení otázok postupovať rozvážne a ohľaduplne so zreteľom na stav a vek kajúcnika a nemá sa vyzvedať na meno spolupáchateľa.

Kán. 980 - Ak spovedník nemá pochybnosti o disponovanosti kajúcnika a ten si rozhrešenie žiada, rozhrešenie sa mu nemá odoprieť ani oddialiť.

Kán. 981 - Spovedník má podľa povahy a množstva hriechov, ale so zreteľom na stav kajúcnika, uložiť spasiteľné a primerané zadosťučinenia, ktoré je kajúcnik povinný osobne splniť.

Kán. 982 - Kto sa spovedá, že falošne obvinil nevinného spovedníka pred cirkevnou autoritou zo zločinu navádzania na hriech proti šiestemu prikázaniu Desatora, tomu sa nesmie dať rozhrešenie, ak prv formálne neodvolal falošné obvinenie a nie je ochotný napraviť prípadné škody.

Kán. 983 - § 1. Sviatostné tajomstvo je neporušiteľné; preto spovedník vôbec nesmie slovami alebo akýmkoľvek iným spôsobom, alebo z akéhokoľvek dôvodu nejako prezradiť kajúcnika.

§ 2. Zachovávať tajomstvo je povinný aj tlmočník, ak sa zúčastní, ako aj všetci ostatní, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom dozvedeli o hriechoch zo spovede.

Kán. 984 - § 1. Spovedníkovi sa úplne zakazuje použiť poznatky získané zo spovede, keď to kajúcnikovi priťaží, aj keď je vylúčené akékoľvek nebezpečenstvo odhalenia.
§ 2. Kto je ustanovený za autoritu, nemôže nijakým spôsobom použiť vo vonkajšom riadení poznatok, ktorý má o hriechoch zo spovede, vypočutej v ktoromkoľvek čase.

Kán. 985 - Magister novicov a jeho pomocník, rektor seminára alebo iného výchovného inštitútu nech neprijímajú sviatostné spovede im zverených, zdržiavajúcich sa v tom istom dome, len ak to im zverení v jednotlivých prípadoch žiadajú z vlastnej vôle.

Kán. 986 - § 1. Každý, komu je na základe úlohy zverená starostlivosť o duše, je viazaný postarať sa, aby boli spovedaní veriaci, ktorí sú mu zverení a ktorí si spoveď rozumne žiadajú, a aby sa im poskytla príležitosť na individuálnu spoveď v stanovených dňoch a hodinách, ktoré im vyhovujú.
§ 2. V prípade súrnej potreby je každý spovedník povinný vyspovedať veriacich a v nebezpečenstve smrti každý kňaz.

III. kapitola
KAJÚCNIK

Kán. 987 - Na prijatie spásonosného lieku sviatosti pokánia má byť veriaci tak pripravený, aby zavrhol hriechy, ktoré spáchal a s predsavzatím polepšiť sa, obrátil sa k Bohu.

Kán. 988 - § 1. Veriaci je povinný vyspovedať sa podľa druhu a počtu zo všetkých ťažkých hriechov spáchaných po krste a mocou kľúčov v Cirkvi ešte priamo neodpustených a ani v individuálnej spovedi nevyznaných, ktorých si je vedomý po dôkladnom spytovaní svedomia.
§ 2. Veriacim sa odporúča, aby sa spovedali aj zo všedných hriechov.

Kán. 989 - Každý veriaci, keď dosiahol vek rozoznávania, je povinný úprimne sa vyspovedať z ťažkých hriechov aspoň raz do roka.

Kán. 990 - Nikomu sa nebráni, aby sa vyspovedal pomocou tlmočníka, avšak treba sa vyhnúť zneužitiu a pohoršeniu a treba zachovať predpis kán. 983 § 2.

Kán. 991 - Každý veriaci sa môže vyznať z hriechov zákonne schválenému spovedníkovi, ktorého si vybral, hoci aj iného obradu.

IV. kapitola
ODPUSTKY

Kán. 992 - Odpustky sú odpustením časného trestu pred Bohom za hriechy už odpustené z hľadiska viny, ktoré náležite disponovaný veriaci za istých a určených podmienok

dosahuje pomocou Cirkvi, ktorá ako služobníčka vykúpenia svojou mocou rozdáva a udeľuje poklad zadosťučinení Krista a svätých.

Kán. 993 - Odpustky sú čiastočné alebo úplné podľa toho či od časného trestu, ktorý treba odpykať za hriechy, oslobodzujú čiastočne alebo úplne.

Kán. 994 - Každý veriaci môže tak čiastočné, ako aj úplné odpustky získať buď pre seba alebo venovať za zosnulých na spôsob príhovoru.

Kán. 995 - § 1. Okrem najvyššej autority Cirkvi môžu odpustky udeľovať len tí, ktorým túto moc priznáva právo alebo im ju udelil Rímsky veľkňaz.
§ 2. Žiadna autorita nižšia než Rímsky veľkňaz nemôže iným zveriť moc udeľovať odpustky, ak jej to Apoštolský stolec výslovne nedovolil.

Kán. 996[8] - § 1. Aby bol niekto schopný získať odpustky, musí byť pokrstený, neexkomunikovaný a v stave milosti aspoň pri ukončení predpísaných úkonov.
§ 2. Aby ich však schopný subjekt získal, musí mať aspoň všeobecný úmysel dosiahnuť ich a uložené úkony splniť v stanovenom čase a nariadeným spôsobom podľa znenia udelenia.

Kán. 997 – Čo sa týka udeľovania a používania odpustkov, treba navyše zachovávať ostatné predpisy, ktoré sa nachádzajú v osobitných zákonoch Cirkvi.

V. titul
SVIATOSŤ POMAZANIA CHORÝCH

Kán. 998 - Pomazanie chorých, ktorým Cirkev odporúča veriacich, ktorí sú nebezpečne chorí, trpiacemu a oslávenému Pánovi, aby im uľavil a spasil ich, sa udeľuje pomazaním chorých olejom a vyslovením slov predpísaných v liturgických knihách.

I. kapitola
SLÁVENIE SVIATOSTI

Kán. 999 - Olej používaný pri pomazaní chorých môžu okrem biskupa požehnať:
1. tí, ktorí sú podľa práva postavení na roveň diecéznemu biskupovi;
2. v prípade potreby každý kňaz, ale iba počas slávenia sviatosti.

---

[8] Paenitentiaria apostolica, odpoveď, z 1. júla 1992, *AAS* 84 (1992) 935:
Pochybnosť: Apoštolská penitenciária bola požiadaná dať odpoveď, či normu 24 Enchiridii indulgentiarum tohto znenia *„Skutkom, ktorý je niekto zákonom alebo príkazom viazaný vykonať, nemôže získať odpustky, ak sa v samotnom udelení výslovne nehovorí iné; kto však vykoná skutok, ktorý mu bol uložený ako sviatostné pokánie a zároveň je obdarený odpustkami, môže súčasne aj splniť pokánie, aj získať odpustky“ – treba tak rozumieť, že modlitby a nábožné úkony, ktoré muži i ženy, členovia inštitútov zasväteného života a spoločnosti apoštolského života sú viazaní obetovať alebo vykonať na základe svojich regúl alebo konštitúcií alebo inak z príkazu, sa majú považovať za vylúčené z možnosti dosiahnuť odpustky, alebo tak, že stačia na ich dosiahnutie? Táto otázka sa vzťahuje najmä na adoráciu Najsvätejšej sviatosti* (porov. *Enchiridion indulgentiarum*, *Concessio* n. 48), *čítanie Svätého písma* (porov. tamže, *Concessio* n. 50).
Odpoveď: *Apoštolská penitenciária po zrelom zvážení odpovedá: záporne na prvú časť, kladne na druhú časť; to znamená: tieto modlitby a nábožné úkony platia aj pre získanie odpustkov.*

Kán. 1000 - § 1. Pomazania sa majú presne vykonať slovami podľa poriadku a spôsobom, ako to predpisujú liturgické knihy; avšak v naliehavom prípade stačí jediné pomazanie na čele alebo aj na inej časti tela pri vyslovení celej formuly.
§ 2. Pomazania má vykonať vysluhovateľ vlastnou rukou, ak sa z vážneho dôvodu neodporúča použiť nástroj.

Kán. 1001 - Duchovní pastieri a príbuzní chorých sa majú postarať, aby boli chorí vo vhodnom čase posilnení touto sviatosťou.

Kán. 1002 - Spoločné slávenie pomazania chorých súčasne pre viacerých chorých, ktorí majú byť vhodne pripravení a náležite disponovaní, sa môže vykonávať podľa predpisov diecézneho biskupa.

II. kapitola
VYSLUHOVATEĽ POMAZANIA CHORÝCH

Kán. 1003 - § 1. Pomazanie chorých platne vysluhuje každý kňaz a jedine kňaz.
§ 2. Povinnosť a právo vysluhovať pomazanie chorých majú všetci kňazi, ktorým je zverená starostlivosť o duše voči veriacim zvereným ich pastoračnej službe; z rozumného dôvodu môže túto sviatosť vysluhovať každý iný kňaz s aspoň predpokladaným súhlasom kňaza, o ktorom sa hovorí vyššie.
§ 3. Každému kňazovi je dovolené nosiť so sebou požehnaný olej, aby v prípade potreby mohol vysluhovať sviatosť pomazania chorých.

III. kapitola
PRIJÍMATELIA POMAZANIA CHORÝCH

Kán. 1004 - § 1. Pomazanie chorých sa môže vysĺúžiť veriacemu, ktorý sa po dosiahnutí používania rozumu začína pre chorobu alebo starobu ocitať v nebezpečenstve.
§ 2. Táto sviatosť sa môže opakovať, ak chorý po vyzdravení znova upadol do ťažkej choroby alebo ak sa počas trvania tej istej choroby nebezpečenstvo stalo vážnejším.

Kán. 1005 - V pochybnosti, či chorý dosiahol používanie rozumu, či je nebezpečne chorý alebo či je už mŕtvy, má sa táto sviatosť udeliť.

Kán. 1006 - Táto sviatosť sa má udeliť chorým, ktorí keby boli pri vedomí, aspoň implicitne by si ju žiadali.

Kán. 1007 - Pomazanie chorých sa nemá udeliť tým, ktorí tvrdošijne zotrvávajú v zjavne ťažkom hriechu.

VI. titul
POSVÄTNÝ STAV

Kán. 1008 - Sviatosťou posvätného stavu sú z Božieho ustanovenia niektorí spomedzi veriacich nezmazateľným znakom, ktorým sú označení, ustanovení za posvätných

služobníkov, ktorí sú vysvätení a určení, aby primerane svojmu stupňu slúžili Božiemu ľudu s novou a zvláštnou hodnosťou.[9]

Kán. 1009 - § 1. Stupne posvätného stavu sú episkopát, presbyterát a diakonát.
§ 2. Udeľujú sa vkladaním rúk a konsekračnou modlitbou, ktorú pre jednotlivé stupne predpisujú liturgické knihy.
§ 3. Tí, ktorí sú ustanovení v stupni episkopátu alebo presbyterátu, prijímajú poslanie a poverenie konať v osobe Krista Hlavy, diakoni však dostávajú schopnosť slúžiť Božiemu ľudu diakoniou liturgie, slova a lásky.

I. kapitola
SLÁVENIE A VYSLUHOVATEĽ VYSVIACKY

Kán. 1010 - Vysviacka sa má sláviť počas slávnostnej omše v nedeľu alebo v prikázaný sviatok, ale z pastoračných dôvodov sa môže konať aj v iné i všedné dni.

Kán. 1011 - § 1. Vysviacka sa vo všeobecnosti má sláviť v katedrálnom kostole; z pastoračných dôvodov sa však môže sláviť aj v inom kostole alebo kaplnke.
§ 2. Na vysviacku treba pozvať klerikov a iných veriacich, aby sa na slávení zúčastnili v čo najväčšom počte.

Kán. 1012 - Vysluhovateľom posvätnej vysviacky je vysvätený biskup.

Kán. 1013 - Nijakému biskupovi nie je dovolené vysvätiť niekoho za biskupa, ak vopred nie je isté, že je na to pápežský mandát.

Kán. 1014 - Ak Apoštolský stolec nedal dišpenz, biskup, hlavný svätiteľ pri biskupskej vysviacke, si má za spolusvätiteľov pribrať aspoň dvoch biskupov; je však veľmi vhodné, aby spolu s nimi vyvoleného vysvätili všetci prítomní biskupi.

Kán. 1015 - § 1. Na presbyterát a diakonát má byť každý vysvätený vlastným biskupom alebo na základe jeho zákonnej dovoľujúcej listiny.
§ 2. Vlastný biskup, ktorému neprekáža oprávnený dôvod, má svojich podriadených vysviacať sám; avšak podriadeného východného obradu nemôže dovolene vysvätiť bez apoštolského indultu.
§ 3. Kto môže dať dovoľujúcu listinu na prijatie stupňov posvätného stavu, môže ich udeliť aj sám, ak má biskupský sviatostný charakter.

Kán. 1016 - Vlastným biskupom, keď ide o diakonskú vysviacku tých, ktorí chcú patriť medzi svetský klérus, je biskup diecézy, v ktorej má svätenec trvalé bydlisko alebo diecézy, ktorej sa rozhodol zasvätiť. Keď ide o kňazskú vysviacku svetských klerikov, vlastným biskupom je biskup diecézy, do ktorej je svätenec inkardinovaný diakonátom.

Kán. 1017 - Biskup mimo oblasti vlastnej právomoci môže udeliť stupne posvätného stavu len s dovolením diecézneho biskupa.

[9] Pápež Benedikt XVI., *Omnium in mentem*, 26. októbra 2009, *AAS* 102 (2010) 8-14.

Kán. 1018 - § 1. Dovoľujúcu listinu pre svetských svätencov môže vystaviť:
1. vlastný biskup, o ktorom sa hovorí v kán. 1016;
2. apoštolský administrátor a so súhlasom kolégia konzultorov diecézny administrátor; so súhlasom rady, o ktorej sa hovorí v kán. 495 § 2, apoštolský provikár a apoštolský proprefekt.
§ 2. Diecézny administrátor, apoštolský provikár a apoštolský proprefekt nemajú vystaviť dovoľujúcu listinu tým, ktorým diecézny biskup či apoštolský vikár alebo apoštolský prefekt odoprel prístup k stupňom posvätného stavu.

Kán. 1019 - § 1. Vyššiemu predstavenému klerického rehoľného inštitútu pápežského práva alebo klerickej spoločnosti apoštolského života pápežského práva prináleží, aby svojim podriadeným, podľa konštitúcií doživotne alebo definitívne prijatým do inštitútu alebo spoločnosti, dal dovoľujúcu listinu na diakonát a presbyterát.
§ 2. Vysviacka všetkých ostatných členov akéhokoľvek inštitútu alebo spoločnosti sa riadi právom svetských klerikov, čím sa odvoláva akýkoľvek indult udelený predstaveným.

Kán. 1020 - Dovoľujúca listina sa nemá vystaviť, ak predtým nie sú k dispozícii všetky svedectvá a doklady, ktoré právo vyžaduje podľa normy kán. 1050 a 1051.

Kán. 1021 - Dovoľujúcu listinu možno predložiť ktorémukoľvek biskupovi, ktorý má spoločenstvo s Apoštolským stolcom, s výnimkou biskupa odlišného obradu od obradu svätenca, ak nemá apoštolský indult.

Kán. 1022 - Vysviacajúci biskup po prijatí zákonnej dovoľujúcej listiny nemá prikročiť k vysviacke, ak nie je spoľahlivo zistená hodnovernosť listiny.

Kán. 1023 - Dovoľujúcu listinu môže obmedziť alebo odvolať ten, kto ju vydal, alebo jeho nástupca, ale keď raz bola vydaná, nestráca platnosť zánikom práva toho, kto ju vydal.

II. kapitola
SVÄTENCI

Kán. 1024 - Posvätnú vysviacku platne prijíma jedine pokrstený muž.

Kán. 1025 - § 1. Na dovolené udelenie posvätného stavu presbyterátu alebo diakonátu sa vyžaduje, aby kandidát po vykonaní probácie podľa normy práva mal podľa úsudku vlastného biskupa alebo kompetentného vyššieho predstaveného náležité vlastnosti, nebol hatený nijakou iregularitou ani prekážkou a spĺňal požiadavky podľa normy kánonov 1033-1039; okrem toho majú byť k dispozícii doklady, o ktorých sa hovorí v kán. 1050 a má sa vykonať skúmanie, o ktorom sa hovorí v kán. 1051.
§ 2. Okrem toho sa vyžaduje, aby podľa úsudku zákonného predstaveného bol užitočný pre službu Cirkvi.
§ 3. Biskupovi vysviacajúcemu vlastného podriadeného, ktorý je určený pre službu v inej diecéze, musí byť zrejmé, že svätenec bude prijatý do tej diecézy.

1. článok
POŽIADAVKY NA SVÄTENCOV

Kán. 1026 – Aby bol niekto vysvätený, je potrebné, aby mal náležitú slobodu; ktokoľvek vôbec nesmie kohokoľvek akýmkoľvek spôsobom a z akejkoľvek príčiny nútiť, aby prijal posvätné stavy, ani kánonicky spôsobilého odrádzať od ich prijatia.

Kán. 1027 – Kandidáti na diakonát a presbyterát sa majú dôkladnou prípravou formovať podľa normy práva.

Kán. 1028 - Diecézny biskup alebo kompetentný predstavený má dbať o to, aby kandidáti, prv než budú povýšení na niektorý stupeň posvätného stavu, boli riadne poučení o tom, čo sa vzťahuje na posvätný stav a na jeho záväzky.

Kán. 1029 – Na stupne posvätného stavu majú byť povýšení len tí, ktorí podľa rozvážneho úsudku vlastného biskupa alebo kompetentného vyššieho predstaveného a po preskúmaní všetkého majú neporušenú vieru, vedie ich správny úmysel, majú potrebné vedomosti, dobrú povesť, vyznačujú sa neporušenými mravmi, osvedčenými čnosťami a inými fyzickými a psychickými vlastnosťami, primeranými posvätnému stavu, ktorý majú prijať.

Kán. 1030 - Vlastný biskup alebo kompetentný vyšší predstavený môže sebe podriadeným diakonom, určeným na presbyterát, zakázať prijatie presbyterátu iba z kánonického, hoci skrytého dôvodu, pri zachovaní možnosti rekurzu podľa normy práva.

Kán. 1031 - § 1. Presbyterát sa má udeľovať iba tým, ktorí dovŕšili dvadsiaty piaty rok života a sú dostatočne zrelí, zachovajúc medzi diakonátom a presbyterátom časový odstup aspoň šiestich mesiacov; tým, ktorí sú určení na presbyterát, sa má umožniť prijať posvätný stav diakonátu iba po zavŕšení dvadsiateho tretieho roku života.
§ 2. Neženatému kandidátovi na trvalý diakonát sa má umožniť prijať diakonát až po zavŕšení aspoň dvadsiateho piateho roku života; ženatému kandidátovi po zavŕšení aspoň tridsiateho piateho roku života a so súhlasom manželky.
§ 3. Konferencie biskupov majú právo stanoviť normu, podľa ktorej sa na presbyterát a trvalý diakonát vyžaduje vyšší vek.
§ 4. Dišpenz od veku požadovaného podľa normy §§ 1 a 2, ktorý prevyšuje jeden rok, je vyhradený Apoštolskému stolcu.

Kán. 1032 - § 1. Kandidáti na presbyterát môžu byť vysvätení na diakona iba po skončení piateho roku filozoficko-teologických štúdií.
§ 2. Diakon po skončení štúdií, prv než by bol vysvätený na kňaza, má mať účasť na pastoračnej starostlivosti vykonávaním posvätného stavu diakonátu primeraný čas, ktorý má určiť biskup alebo kompetentný vyšší predstavený.
§ 3. Kandidátovi na trvalý diakonát nemá byť udelený tento posvätný stav skôr, než by skončil čas formácie.

2. článok
POŽIADAVKY NA VYSVIACKU

Kán. 1033 – Posvätné stavy môžu byť dovolene udelené iba tomu, kto prijal sviatosť svätého birmovania.

Kán. 1034 - § 1. Kto chce prijať diakonát alebo presbyterát nemá byť vysvätený, ak predtým nebol zapísaný medzi kandidátov liturgickým obradom prijatia autoritou, o ktorej sa hovorí v kán. 1016 a 1019 a to po predložení vlastnoručne napísanej a podpísanej žiadosti písomne prijatej tou istou autoritou.
§ 2. Kto bol na základe sľubov prijatý do klerického inštitútu, nie je povinný získať takéto prijatie.

Kán. 1035 - § 1. Skôr ako by niekto prijal trvalý alebo prechodný diakonát, vyžaduje sa, aby prijal služby lektora a akolytu a vykonával ich primeraný čas.
§ 2. Medzi udelením akolytátu a diakonátu má uplynúť aspoň šesť mesiacov.

Kán. 1036 - Aby kandidátovi mohol byť udelený posvätný stav diakonátu alebo presbyterátu, má vlastnému biskupovi alebo kompetentnému vyššiemu predstavenému predložiť vlastnoručne napísané a podpísané vyhlásenie, ktorým dosvedčuje, že posvätný stav prijíma dobrovoľne a slobodne a že sa natrvalo zaväzuje vykonávať cirkevnú službu a súčasne žiada, aby mu bolo umožnené prijať posvätný stav.

Kán. 1037 – Neženatému, ktorý má prijať trvalý diakonát, ako aj tomu, kto má prijať presbyterát, nemá byť umožnené prijať posvätný stav diakonátu, ak podľa predpísaného obradu nevzali na seba verejne pred Bohom a Cirkvou záväzok celibátu alebo nezložili doživotné sľuby v rehoľnom inštitúte.

Kán. 1038 - Diakonovi, ktorý odmietne prijať presbyterát, nemožno zakázať vykonávanie prijatého posvätného stavu, ak mu v tom nebráni kánonická prekážka alebo iná závažná príčina, ktorú má posúdiť diecézny biskup alebo kompetentný vyšší predstavený.

Kán. 1039 - Všetci, ktorí majú prijať ktorýkoľvek posvätný stav, majú si vykonať aspoň päťdňové duchovné cvičenia na mieste a spôsobom, ako určil ordinár; biskup, skôr ako by pristúpil k vysviacke, má byť upovedomený o tom, že kandidáti si tieto cvičenia riadne vykonali.

3. článok
IREGULARITY A INÉ PREKÁŽKY

Kán. 1040 - Prijať posvätné stavy sa zabraňuje tým, ktorí sú postihnutí akoukoľvek prekážkou, či už jednoduchou alebo trvalou, ktorá sa nazýva iregularita. Prekážku spôsobuje iba to, o čom sa hovorí v nasledujúcich kánonoch.

Kán. 1041 - Na prijatie posvätných stavov je irregulárny:
1. kto trpí nejakou formou pomätenosti alebo inou psychickou chorobou, v dôsledku ktorej sa po porade so znalcami usúdi, že je nespôsobilý na riadne vykonávanie služby;
2. kto sa dopustil deliktu apostázie, herézy alebo schizmy;

3. kto sa pokúsil uzavrieť čo i len civilné manželstvo, pričom mu prekážal vstúpiť do manželstva či už manželský zväzok alebo posvätný stav, alebo verejný doživotný sľub čistoty, alebo sa o to pokúšal so ženou viazanou platným manželstvom alebo tým istým sľubom čistoty;
4. kto sa dopustil úmyselnej vraždy alebo zapríčinil potrat s dosiahnutým účinkom a všetci, ktorí pozitívne spolupracovali;
5. kto seba alebo iného vážne a úkladne zmrzačil alebo sa pokúsil o samovraždu;
6. kto vykonal nejaký úkon posvätného stavu vyhradený tým, ktorí sú ustanovení v posvätnom stave episkopátu alebo presbyterátu, keď tento stav nemal, alebo jeho vykonávanie mu bolo zakázané nejakým vyhláseným alebo uloženým kánonickým trestom.

Kán. 1042 – Na prijatie posvätných stavov má jednoduchú prekážku:
1. ženatý muž, ak nie je zákonne určený na trvalý diakonát;
2. kto vykonáva nejaký úrad alebo spravovanie majetku zakázané klerikom podľa normy kán. 285 a 286, z ktorého musí predložiť vyúčtovanie, až kým sa neoslobodil zrieknutím sa úradu a spravovania majetku, ako aj predložením vyúčtovania;
3. novopokrstený, iba ak by sa podľa úsudku ordinára dostatočne osvedčil.

Kán. 1043 - Veriaci sú pred vysviackou povinní oznámiť ordinárovi alebo farárovi prekážky na prijatie posvätných stavov, ak nejaké poznajú.

Kán. 1044 - § 1. Na vykonávanie prijatých posvätných stavov je iregulárny:
1. kto nezákonne prijal posvätné stavy, pokiaľ bol postihnutý iregularitou na ich prijatie;
2. kto spáchal delikt, o ktorom sa hovorí v kán. 1041, bod 2, ak je delikt verejný;
3. kto spáchal delikt, o ktorom sa hovorí v kán. 1041, bod 3, 4, 5, 6.
§ 2. Na vykonávanie posvätných stavov má prekážku:
1. kto nezákonne prijal posvätné stavy, lebo mu v tom bránila prekážka na ich prijatie;
2. kto trpí pomätenosťou alebo inou psychickou chorobou, o ktorej sa hovorí v kán. 1041, bod 1, až kým mu ordinár po porade so znalcom nepovolí vykonávanie prijatých posvätných stavov.

Kán. 1045 - Neznalosť iregularít a prekážok od nich neoslobodzuje.

Kán. 1046 - Iregularity a prekážky sa znásobujú na základe ich rozličných príčin, nie však opakovaním tej istej príčiny, iba ak by šlo o iregularitu z úmyselnej vraždy alebo zozapríčineného potratu s dosiahnutým účinkom.

Kán. 1047 - § 1. Jedine Apoštolskému stolcu je vyhradený dišpenz od všetkých iregularít, ak skutok, na ktorom sa zakladajú, bol podaný na súd.
§ 2. Jemu je tiež vyhradený aj dišpenz od nasledujúcich iregularít a prekážok pre prijatie posvätných stavov:
1. od iregularít z verejných deliktov, o ktorých sa hovorí v kán. 1041, bod 2 a 3;
2. od iregularity z verejného, alebo skrytý deliktu, o ktorom sa hovorí v kán. 1041, bod 4;
3. od prekážky, o ktorej sa hovorí v kán. 1042, bod 1.
§ 3. Apoštolskému stolcu je vyhradený aj dišpenz od tých iregularít vzťahujúcich sa na vykonávanie prijatého posvätného stavu, o ktorom sa hovorí v kán. 1041, bod 3,a to len

vo verejných prípadoch a aj v tajných prípadoch, o ktorých sa hovorí v bode 4, toho istého kánona.
§ 4. Od iregularít a prekážok, ktoré nie sú vyhradené Svätému stolcu, môže dišpenzovať ordinár.

Kán. 1048 - V naliehavejších tajných prípadoch, ak sa nemožno obrátiť na ordinára, alebo ak ide o iregularity, o ktorých sa hovorí v kán. 1041, bod 3 a 4, na Apoštolskú Penitenciáriu, a ak hrozí bezprostredné nebezpečenstvo veľkej škody alebo zlej povesti, klerik, ktorému iregularita zabraňuje vykonávanie prijatého posvätného stavu, môže ho vykonávať, pričom mu zostáva závažná povinnosť jeho svedomia, čím prv sa prostredníctvom spovedníka zamlčiac meno obrátiť na ordinára alebo na Apoštolskú Penitenciáriu.

Kán. 1049 - § 1. V žiadosti o získanie dišpenzu od iregularít a prekážok treba uviesť všetky iregularity a prekážky; všeobecný dišpenz však platí aj pre tie, ktoré boli dobromyseľne zamlčané s výnimkou iregularít, o ktorých sa hovorí v kán. 1041, bod 4, a iných, ktoré boli podané na súd, nie však pre tie, ktoré boli zlomyseľne zamlčané.
§ 2. Keď ide o iregularitu pochádzajúcu z úmyselnej vraždy alebo zo zapríčineného potratu, aby bol dišpenz platný, treba uviesť aj počet deliktov.
§ 3. Všeobecný dišpenz od iregularít a prekážok na prijatie stupňov posvätného stavu platí pre všetky stupne.

4. článok
VYŽADOVANÉ DOKLADY A SKRUTÍNIUM

Kán. 1050 - Od toho, kto má prijať posvätné stavy, vyžadujú sa tieto doklady:
1. svedectvo o riadne vykonaných štúdiách podľa normy kán. 1032;
2. ak ide o svätencov na presbyterát, svedectvo o prijatí diakonátu;
3. ak ide o tých, ktorí majú byť vysvätení za diakona, svedectvo o krste a birmovaní, ako aj o prijatých ministériách, o ktorých sa hovorí v kán. 1035; takisto svedectvo o vykonanom vyhlásení, o ktorom sa hovorí v kán. 1036, a ak sa má kandidátovi udeliť trvalý diakonát a je ženatý, aj svedectvo o uzavretí manželstva a o súhlase manželky.

Kán. 1051 - Pri skúmaní o vlastnostiach vyžadovaných u svätenca sa majú zachovať tieto predpisy:
1. má sa zadovážiť svedectvo rektora seminára alebo domu formácie o vlastnostiach, ktoré sa vyžadujú na prijatie posvätného stavu, čiže o pravej náuke, pravej zbožnosti, dobrých mravoch kandidáta a o jeho schopnosti vykonávať posvätnú službu; taktiež po riadne vykonanom vyšetrení, potvrdenie o stave jeho fyzického a psychického zdravia;
2. k náležitému vykonaniu skúmania, diecézny biskup alebo vyšší predstavený môže použiť aj iné prostriedky, ktoré sa mu vzhľadom na časové a miestne okolnosti zdajú byť užitočné, ako sú písomné svedectvá, ohlášky alebo iné informácie.

Kán. 1052 - § 1. Na to, aby biskup mohol pristúpiť k vysviacke, ktorú udeľuje vlastným právom, musí sa presvedčiť, že doklady, o ktorých sa hovorí v kán. 1050, sú k dispozícii

a že po vykonaní skúmania podľa normy práva sa pozitívnymi dôkazmi dokázala vhodnosť kandidáta.
§ 2. Na to, aby biskup mohol pristúpiť k vysviacke cudzieho podriadeného, stačí, keď sa v dovoľujúcej listine uvedie, že tieto doklady sú k dispozícii, že skrutínium bolo vykonané podľa normy práva a že súcosť kandidáta bola zistená; ak je svätenec členom rehoľného inštitútu alebo spoločnosti apoštolského života, tá istá listina musí okrem toho potvrdzovať, že bol definitívne prijatý do inštitútu alebo do spoločnosti a že je podriadeným predstaveného, ktorý listinu vydáva.
§ 3. Ak napriek tomu, že nič neprekáža, biskup z nesporných dôvodov pochybuje o tom, či je kandidát súci na prijatie stupňov posvätného stavu, nech ho nesvätí.

III. kapitola
ZÁPIS A SVEDECTVO O VYKONANEJ VYSVIACKE

Kán. 1053 - § 1. Po vykonaní vysviacky sa mená jednotlivých vysvätených a meno svätiteľa, miesto a dátum vysviacky majú zapísať do osobitnej knihy, ktorá sa má starostlivo opatrovať v kúrii miesta vysviacky, a všetky doklady každej vysviacky sa musia starostlivo uchovávať.
§ 2. Biskup, ktorý udelil vysviacku, má každému vysvätenému dať hodnoverné svedectvo o prijatej vysviacke; tí, ktorí boli vysvätení iným biskupom na základe dovoľujúcej listiny, majú toto svedectvo predložiť vlastnému ordinárovi, aby sa vysviacka zaznačila do osobitnej knihy, ktorá sa má uchovávať v archíve.

Kán. 1054 - Miestny ordinár, ak ide o svetských klerikov, alebo kompetentný vyšší predstavený, ak ide o jeho podriadených, majú každú udelenú vysviacku oznámiť farárovi miesta krstu, ktorý ju má zaznačiť vo svojej knihe pokrstených podľa normy kán. 535 § 2.

VII. titul
MANŽELSTVO

Kán. 1055 - § 1. Manželskú zmluvu, ktorou muž a žena vytvárajú medzi sebou spoločenstvo celého života, zamerané svojou prirodzenou povahou na dobro manželov a na plodenie a výchovu detí, povýšil Kristus Pán medzi pokrstenými na hodnosť sviatosti.
§ 2. Preto medzi pokrstenými nemôže jestvovať platná manželská zmluva bez toho, aby zároveň nebola sviatosťou.

Kán. 1056 - Podstatnými vlastnosťami manželstva sú jednota a nerozlučiteľnosť, ktoré v kresťanskom manželstve z dôvodu sviatosti nadobúdajú osobitnú pevnosť.

Kán. 1057 - § 1. Manželstvu dáva vznik súhlas stránok zákonne prejavený medzi právne spôsobilými osobami, ktorý nemôže nahradiť nijaká ľudská moc.
§ 2. Manželský súhlas je úkon vôle, ktorým sa muž a žena neodvolateľnou zmluvou navzájom odovzdávajú a prijímajú, aby ustanovili manželstvo.

Kán. 1058 - Manželstvo môžu uzavrieť všetci, ktorým to právo nezakazuje.

Kán. 1059 - Manželstvo katolíkov, hoci iba jedna stránka je katolícka, sa riadi nielen Božím, ale aj kánonickým právom pri neporušení kompetencie občianskej moci, týkajúcej sa čisto občianskych účinkov tohto manželstva.

Kán. 1060 - Manželstvo má priazeň práva; preto v pochybnosti treba trvať na platnosti manželstva, kým sa nedokáže opak.

Kán. 1061 - § 1. Platné manželstvo medzi pokrstenými sa nazýva iba platne uzavreté, ak nie je zavŕšené; nazýva sa platne uzavreté a zavŕšené, ak manželia ľudským spôsobom medzi sebou vykonali manželský úkon, sám osebe vhodný na splodenie dieťaťa, na ktorý je manželstvo svojou prirodzenosťou zamerané a ktorým sa manželia stávajú jedným telom.
§ 2. Ak po slávení manželstva manželia bývali spolu, predpokladá sa jeho zavŕšenie, kým sa nedokáže opak.
§ 3. Neplatné manželstvo sa nazýva domnelé, ak bolo slávené aspoň jednou stránkou dobromyseľne, kým obidve stránky nenadobudnú istotu o jeho neplatnosti.

Kán. 1062 - § 1. Prisľúbenie manželstva, či jednostranné, alebo obojstranné, nazývané zásnuby, sa riadi partikulárnym právom, ktoré stanovila konferencia biskupov pri zohľadnení zvykov a občianskych zákonov, ak také sú.
§ 2. Z prisľúbenia manželstva nevzniká právo žalobou vymáhať slávenie manželstva; vzniká však právo žalobou vymáhať náhradu škôd, ak je povinnosť náhrady.

I. kapitola
PASTORAČNÁ STAROSTLIVOSŤ A PRÍPRAVA NA SLÁVENIE MANŽELSTVA

Kán. 1063 - Duchovní pastieri sú povinní starať sa, aby vlastné cirkevné spoločenstvo poskytovalo veriacim pomoc, ktorou sa má manželský stav uchovávať v kresťanskom duchu a napredovať v dokonalosti. Túto pomoc treba predovšetkým poskytovať:
1. kázaním, katechézou primeranou deťom, mládeži a dospelým, ba aj používaním spoločenských komunikačných prostriedkov, pomocou ktorých majú veriaci dostávať poučenie o význame kresťanského manželstva a o úlohe kresťanských manželov a rodičov;
2. osobnou prípravou na uzavretie manželstva, ktorou sa snúbenci majú pripraviť na svätosť a povinnosti svojho nového stavu;
3. obohacujúcim liturgickým slávením manželstva, z ktorého má byť zjavné, že manželia sú znakom tajomstva jednoty a plodnej lásky medzi Kristom a Cirkvou a majú na ňom účasť;
4. napomáhaním manželom, aby sami, verným zachovávaním a chránením manželského zväzku, viedli deň čo deň svätejší a plnší rodinný život.

Kán. 1064 – Miestny ordinár sa má postarať, aby táto pomoc bola náležite organizovaná, po vypočutí, ak sa to zdá vhodné, aj mienky osvedčených mužov a žien, ktorí majú skúsenosti a znalosti.

Kán. 1065 - § 1. Katolíci, ktorí ešte neprijali sviatosť birmovania, ju majú prijať, ak je to možné bez veľkej ťažkosti, ešte pred slávením manželstva.

§ 2. Aby snúbenci s úžitkom prijali sviatosť manželstva, nástojčivo sa im odporúča, aby pristúpili k sviatosti pokánia a prijali najsvätejšiu Eucharistiu.

Kán. 1066 - Pred slávením manželstva musí byť zrejmé, že nič neprekáža jeho platnému a dovolenému sláveniu.

Kán. 1067 - Konferencia biskupov má stanoviť normy, týkajúce sa skúšky snúbencov, ako aj manželských ohlášok a iných prostriedkov, vhodných na vykonanie zisťovaní, ktoré sú nevyhnutné pred manželstvom; po ich starostlivom dodržaní môže farár pristúpiť k asistovaniu pri uzavieraní manželstva.

Kán. 1068 - V nebezpečenstve smrti, ak nemožno mať iné dôkazy a ak nie sú protikladné dôvody, stačí tvrdenie sobášiacich sa, v prípade potreby aj pod prísahou, že sú pokrstení a nezdržiava ich nijaká prekážka.

Kán. 1069 - Všetci veriaci sú povinní oznámiť prekážky, ak o nejakých vedia, farárovi alebo miestnemu ordinárovi pred slávením manželstva.

Kán. 1070 - Ak zisťovania robil niekto iný ako farár, ktorému patrí asistovať pri uzavieraní manželstva, má s ich výsledkom čím skôr tohto farára oboznámiť hodnoverným dokladom.

Kán. 1071 - § 1. Okrem prípadu nevyhnutnosti nikto nemá bez povolenia miestneho ordinára asistovať:
1. pri uzavieraní manželstva potulných;
2. pri uzavieraní manželstva, ktoré nemožno uznať alebo sláviť podľa normy občianskeho zákona;
3. pri uzavieraní manželstva toho, kto má prirodzené záväzky voči inej stránke alebo voči deťom, pochádzajúcim z predchádzajúceho spojenia;
4. pri uzavieraní manželstva toho, kto všeobecne známym spôsobom zavrhol katolícku vieru;
5. pri uzavieraní manželstva toho, kto je postihnutý cenzúrou;
6. pri uzavieraní manželstva neplnoletého, keď rodičia o tom nevedia alebo sú rozumne proti tomu;
7. pri uzavieraní manželstva cez zástupcu, o ktorom sa hovorí v kán. 1105.
§ 2. Miestny ordinár nemá udeliť povolenie na asistovanie pri uzavieraní manželstva toho, kto všeobecne známym spôsobom zavrhol katolícku vieru, ak sa nezachovali primerane upravené normy, o ktorých sa hovorí v kán. 1125.

Kán. 1072 - Duchovní pastieri sa majú usilovať odrádzať mladistvých od slávenia manželstva pred dosiahnutím veku, v ktorom sa zvyčajne podľa prijatých krajových zvyklostí vstupuje do manželstva.

II. kapitola
ZNEPLATŇUJÚCE PREKÁŽKY VO VŠEOBECNOSTI

Kán. 1073 - Zneplatňujúca prekážka robí osobu nespôsobilou na platné uzavretie manželstva.

Kán. 1074 - Za verejnú sa pokladá prekážka, ktorá sa môže dokázať na vonkajšom fóre; ináč je tajná.

Kán. 1075 - § 1. Len najvyššia autorita Cirkvi má právo hodnoverne vyhlásiť, kedy Božie právo zakazuje alebo zneplatňuje manželstvo.
§ 2. Takisto iba najvyššia autorita má právo stanoviť pre pokrstených iné prekážky.

Kán. 1076 - Zvyk, ktorý uvádza novú prekážku alebo je v rozpore s jestvujúcimi prekážkami, sa zavrhuje.

Kán. 1077 - § 1. Miestny ordinár môže v osobitnom prípade zakázať manželstvo vlastným podriadeným, kdekoľvek sa zdržiavajú, a všetkým, ktorí sa skutočne nachádzajú na jeho vlastnom území, ale iba na čas, z vážneho dôvodu, kým tento pretrváva.
§ 2. Iba najvyššia autorita Cirkvi môže k zákazu pripojiť zneplatňujúcu klauzulu.

Kán. 1078 - § 1. Miestny ordinár môže svojich podriadených, kdekoľvek sa zdržiavajú, a všetkých, ktorí sa skutočne nachádzajú na jeho území, dišpenzovať od všetkých prekážok cirkevného práva s výnimkou tých, ktorých dišpenzovanie je vyhradené Apoštolskému stolcu.
§ 2. Prekážky, ktorých dišpenzovanie je vyhradené Apoštolskému stolcu, sú:
1. prekážka pochádzajúca z jednotlivých stupňov posvätného stavu alebo z verejného doživotného sľubu čistoty v rehoľnom inštitúte pápežského práva;
2. prekážka zločinu, o ktorej sa hovorí v kán. 1090.
§ 3. Nikdy sa nedáva dišpenz od prekážky pokrvnosti v priamej línii ani v druhom stupni bočnej línie.

Kán. 1079 - § 1. Keď hrozí nebezpečenstvo smrti, miestny ordinár môže dišpenzovať vlastných podriadených, kdekoľvek sa zdržiavajú a všetkých, ktorí sa skutočne nachádzajú na jeho vlastnom území, tak od formy, ktorú treba zachovávať pri slávení manželstva, ako aj od všetkých a jednotlivých prekážok cirkevného práva buď verejných alebo tajných s výnimkou prekážky pochádzajúcej z posvätného stavu presbyterátu.
§ 2. Za tých istých okolností, o ktorých sa hovorí v § 1, ale len v prípadoch, keď sa nemožno obrátiť ani na miestneho ordinára, tú istú moc dišpenzovať má farár a tiež riadne delegovaný posvätný služobník, ako aj kňaz alebo diakon, ktorí asistujú pri uzavieraní manželstva podľa normy kán. 1116 § 2.
§ 3. V nebezpečenstve smrti má spovedník moc pre vnútorné fórum dišpenzovať od tajných prekážok buď vo sviatostnej spovedi, alebo mimo nej.
§ 4. V prípade, o ktorom sa hovorí v § 2, sa považuje za nemožné obrátiť sa na miestneho ordinára, ak sa to môže stať iba telegraficky alebo telefonicky.

Kán. 1080 - § 1. Keď sa prekážka odhalí až vtedy, keď je na sobáš už všetko pripravené a uzavretie manželstva sa bez pravdepodobného nebezpečenstva veľkého zla nemôže oddialiť dovtedy, kým sa nedosiahne dišpenz od kompetentnej autority, moc dišpenzovať

od všetkých prekážok s výnimkou tých, o ktorých sa hovorí v kán. 1078 § 2, bod 1, má miestny ordinár, a len keď je prípad tajný, všetci, o ktorých sa hovorí v kán. 1079 § 2-3, pri zachovaní tam predpísaných podmienok.
§ 2. Táto moc platí aj pre konvalidáciu manželstva, ak z oddialenia hrozí to isté nebezpečenstvo z oneskorenia a niet času obrátiť sa na Apoštolský stolec alebo na miestneho ordinára, keď ide o prekážky, od ktorých on môže dišpenzovať.

Kán. 1081 - Farár alebo kňaz, či diakon, o ktorých sa hovorí v kán. 1079 § 2, má o udelení dišpenzu pre vonkajšie fórum ihneď upovedomiť miestneho ordinára; tento dišpenz sa má zapísať do knihy manželstiev.

Kán. 1082 - Dišpenz od tajnej prekážky, udelený vo vnútornom nesviatostnom fóre, sa má zapísať do knihy, ktorú treba uchovávať v tajnom archíve kúrie, ak reskript Penitenciárie neurčuje niečo iné; ak sa neskôr tajná prekážka stane verejnou, ďalší dišpenz pre vonkajšie fórum nie je potrebný.

III. kapitola
JEDNOTLIVÉ ZNAPLATŇUJÚCE PREKÁŽKY

Kán. 1083 - § 1. Muž pred dovŕšením šestnásteho roku života a žena pred dovŕšením štrnásteho roku nemôžu uzavrieť platné manželstvo.
§ 2. Konferencia biskupov má právo stanoviť vyšší vek na dovolené slávenie manželstva.

Kán. 1084 - § 1. Predchádzajúca a trvalá impotencia mať styk buď zo strany muža alebo ženy, absolútna alebo relatívna, zneplatňuje manželstvo zo samej svojej prirodzenosti.
§ 2. Ak prekážka impotencie je pochybná buď z hľadiska pochybnosti o práve, alebo pochybnosti o skutku, uzavretiu manželstva netreba prekážať, ani manželstvo vyhlásiť za neplatné, kým trvá pochybnosť.
§ 3. Neplodnosť manželstvo ani nezakazuje, ani nezneplatňuje pri zachovaní predpisu kán. 1098.

Kán. 1085 - § 1. Neplatne sa pokúša o manželstvo, kto je viazaný zväzkom predchádzajúceho manželstva, hoci nezavŕšeného.
§ 2. Hoci je predchádzajúce manželstvo z akéhokoľvek dôvodu uzavreté neplatne alebo je rozviazané, preto ešte nie je dovolené uzavrieť iné manželstvo, skôr než bola zákonne a nepochybne zistená neplatnosť alebo rozviazanie predchádzajúceho manželstva.

Kán. 1086 - § 1.[10] Neplatné je manželstvo medzi dvoma osobami, z ktorých jedna je pokrstená v Katolíckej cirkvi alebo do nej prijatá a druhá je nepokrstená.
§ 2. Od tejto prekážky sa nemá dišpenzovať, ak nie sú splnené podmienky, o ktorých sa hovorí v kán. 1125 a 1126.
§ 3. Ak stránka bola v čase uzavretia manželstva všeobecne považovaná za pokrstenú alebo jej krst bol pochybný, platnosť manželstva treba predpokladať podľa normy kán. 1060, kým sa s istotou nedokáže, že jedna stránka je pokrstená a druhá nepokrstená.

[10] Znenie §1 kán. 1086 zmenené pápežom Benediktom XVI., Apoštolský list *Motu proprio*, *Omnium in mentem*, 26. októbra 2009, v *AAS* 102 (2010) 8-14.

Kán. 1087 - Neplatne sa pokúšajú o manželstvo tí, ktorí boli ustanovení v posvätnom stave.

Kán. 1088 - Neplatne sa pokúšajú o manželstvo tí, ktorých viaže verejný doživotný sľub čistoty v reholnom inštitúte.

Kán. 1089 - Nijaké manželstvo nemôže vzniknúť medzi mužom a ženou unesenou alebo aspoň zadržiavanou so zámerom uzavrieť s ňou manželstvo, ak si len neskôr žena, oddelená od únoscu a umiestnená na bezpečnom a slobodnom mieste, dobrovoľne nezvolí manželstvo.

Kán. 1090 - § 1. Kto so zámerom uzavrieť manželstvo s istou osobou spôsobí smrť jej manželskej stránke alebo vlastnej manželskej stránke, o toto manželstvo sa pokúša neplatne.
§ 2. Tiež sa neplatne pokúšajú o manželstvo medzi sebou tí, ktorí vzájomným fyzickým alebo morálnym pričinením spôsobili smrť manželskej stránke.

Kán. 1091 - § 1. V priamej línii pokrvnosti je manželstvo neplatne uzavreté medzi predkami a potomkami tak zákonnými, ako aj prirodzenými.
§ 2. V bočnej línii je neplatne uzavreté až do štvrtého stupňa vrátane.
§ 3. Prekážka pokrvnosti sa neznásobuje.
§ 4. Nikdy sa nemá dovoliť manželstvo, ak je pochybnosť, či stránky sú pokrvné v niektorom stupni priamej línie alebo v druhom stupni bočnej línie.

Kán. 1092 - Príbuzenstvo v priamej línii zneplatňuje manželstvo v každom stupni.

Kán. 1093 - Prekážka verejnej mravopočestnosti vzniká z neplatného manželstva po začatí spoločného života buď zo všeobecne známeho, alebo verejného konkubinátu; zneplatňuje manželstvo v prvom stupni priamej línie medzi mužom a pokrvnými ženy a obrátene.

Kán. 1094 - Manželstvo nemôžu medzi sebou platne uzavrieť tí, ktorí sú v priamej línii alebo v druhom stupni bočnej línie spojení zákonným príbuzenstvom, pochádzajúcim z adopcie.

IV. kapitola
MANŽELSKÝ SÚHLAS

Kán. 1095 - Uzavrieť manželstvo sú neschopní tí:
1. ktorým chýba dostočné používanie rozumu;
2. ktorí majú vážny nedostatok rozoznávacieho úsudku ohľadne podstatných manželských práv a povinností, ktoré treba navzájom odovzdávať a prijímať;
3. ktorí z dôvodov psychickej prirodzenosti nedokážu vziať na seba podstatné záväzky manželstva.

Kán. 1096 - § 1. Na vznik manželského súhlasu je nevyhnutné, aby uzavierajúcim stránkam nebolo neznáme aspoň to, že manželstvo je trvalé spoločenstvo muža a ženy zamerané na plodenie detí nejakou spoločnou sexuálnou činnosťou.
§ 2. Táto neznalosť sa po puberte nepredpokladá.

Kán. 1097 - § 1. Omyl v osobe robí manželstvo neplatným.
§ 2. Omyl vo vlastnosti osoby, hoci je dôvodom na zmluvu, nerobí manželstvo neplatným, ak táto vlastnosť nie je priamo a zásadne chcená.

Kán. 1098 - Kto uzaviera manželstvo oklamaný podvodom, vykonaným na získanie súhlasu ohľadne nejakej vlastnosti druhej stránky, ktorá svojou prirodzenosťou môže ťažko narúšať spoločenstvo manželského života, uzaviera ho neplatne.

Kán. 1099 - Omyl ohľadne jednoty alebo nerozlučiteľnosti, či sviatostnej hodnosti manželstva neruší manželský súhlas, len keď nedeterminuje vôľu.

Kán. 1100 - Vedomie alebo mienka, že manželstvo je neplatné, manželský súhlas nevyhnutne nevylučuje.

Kán. 1101 - § 1. Predpokladá sa, že vnútorný súhlas sa zhoduje so slovami alebo znakmi, použitými pri slávení manželstva.
§ 2. Ale ak niektorá stránka alebo obidve stránky pozitívnym úkonom vôle vylučujú samo manželstvo alebo niektorý podstatný prvok, alebo niektorú podstatnú vlastnosť manželstva, uzavierajú ho neplatne.

Kán. 1102 - § 1. Manželstvo s podmienkou, ktorá sa vzťahuje na budúcnosť, nemožno platne uzavrieť.
§ 2. Manželstvo uzavreté s podmienkou, ktorá sa vzťahuje na minulosť alebo na prítomnosť, je platné alebo neplatné podľa toho, či to, čo je predmetom podmienky, jestvuje alebo nie.
§ 3. Avšak podmienku, o ktorej sa hovorí v § 2, nemožno dovolene pripojiť, ak nie je daná s písomným dovolením miestneho ordinára.

Kán. 1103[11] - Neplatné je manželstvo uzavreté pod nátlakom alebo z veľkého strachu, ktorý je vyvolaný zvonku, hoci aj neúmyselne, od ktorého aby sa niekto oslobodil, je nútený vybrať si manželstvo.

Kán. 1104 - § 1. Na platné uzavretie manželstva je nevyhnutné, aby uzatvárajúce stránky boli súčasne prítomné osobne alebo cez zástupcu.
§ 2. Snúbenci majú manželský súhlas vyjadriť slovami; ale ak nemôžu hovoriť, rovnocennými znakmi.

Kán. 1105 - § 1. Na platné uzavretie manželstva cez zástupcu sa vyžaduje:

---

[11] PCCICAI, odpoveď I, z 25. novembra 1986, *AAS* 79 (1987) 1132:
Pochybnosť: Či chybu súhlasu, o ktorej hovorí kán. 1103 možno aplikovať aj na manželstvá nekatolíkov?
Odpoveď: Kladne.

1. aby bol osobitný mandát na uzavretie manželstva s určitou osobou;
2. aby bol zástupca určený samým mandantom a aby svoju úlohu plnil osobne.
§ 2. Aby bol mandát platný, je potrebné, aby ho podpísal mandant a okrem toho farár alebo ordinár miesta, v ktorom sa mandát dáva, alebo kňaz, ktorého jeden z nich delegoval, alebo aspoň dvaja svedkovia; alebo sa musí vyhotoviť ako doklad, ktorý je podľa normy občianskeho práva hodnoverný.
§ 3. Ak mandant nemôže písať, má sa to zaznamenať v samom mandáte a má sa pribrať ďalší svedok, ktorý má listinu aj sám podpísať; ináč je mandát neplatný.
§ 4. Ak mandant, skôr než zástupca v jeho mene uzavrel manželstvo, mandát odvolal alebo upadol do pomätenosti, manželstvo je neplatné, hoci ani zástupca, ani druhá uzatvárajúca stránka o tom nevedeli.

Kán. 1106 - Manželstvo možno uzavrieť cez tlmočníka; farár však nemá pri ňom asistovať, ak si nezistí hodnovernosť tlmočníka.

Kán. 1107 - Hoci manželstvo bolo pre prekážku alebo pre nedostatok formy uzavreté neplatne, predpokladá sa, že prejavený súhlas trvá, kým nie je zistené jeho odvolanie.

V. kapitola
FORMA SLÁVENIA MANŽELSTVA

Kán. 1108 - § 1. Iba tie manželstvá sú platné, ktoré sa uzavierajú pred asistujúcim miestnym ordinárom alebo farárom, alebo pred kňazom či diakonom, ktorých delegoval jeden z nich, ako aj pred dvoma svedkami, ale podľa pravidiel vyjadrených v nasledujúcich kánonoch a pri neporušení výnimiek, o ktorých sa hovorí v kán. 144, 1112 § 1, 1116 a 1127 § 1-2.
§ 2. Asistujúcim pri uzavieraní manželstva sa rozumie iba ten, kto je prítomný a žiada prejav súhlasu uzavierajúcich stránok a v mene Cirkvi ho prijíma.
§ 3[12]. Jedine kňaz platne asistuje pri uzatvieraní manželstva medzi východnými stránkami alebo medzi latinskou stránkou a východnou stránkou, či už katolícku alebo nekatolíckou.

Kán. 1109[13] - Miestny ordinár a farár, ak neboli rozsudkom alebo dekrétom exkomunikovaní alebo postihnutí interdiktom, alebo suspendovaní z úradu, alebo za takých vyhlásení, na základe úradu platne asistujú v hraniciach svojho územia pri uzavieraní manželstiev nielen podriadených, ale aj nie podriadených, len keď aspoň jeden z nich je začlenený do Latinskej cirkvi.

Kán. 1110 - Osobný ordinár a farár na základe úradu platne asistujú pri uzavieraní manželstiev iba tých, z ktorých aspoň jeden podlieha ich právomoci.

Kán. 1111[14] - § 1. Miestny ordinár a farár, pokiaľ platne zastávajú úrad, môžu kňazom a diakonom delegovať splnomocnenie, aj všeobecné, asistovať pri uzavieraní manželstiev v hraniciach svojho územia; avšak pri neporušení toho, čo predpisuje kán. 1108 § 3.

[12] Pápež František, *De concordia inter Codices*, 31. mája 2016, *AAS* 108 (2016) 602-606.
[13] Pápež František, *De concordia inter Codices*, 31. mája 2016, *AAS* 108 (2016) 602-606.
[14] Pápež František, *De concordia inter Codices*, 31. mája 2016, *AAS* 108 (2016) 602-606.

§ 2. Aby delegovanie splnomocnenia asistovať pri uzavieraní manželstiev bolo platné, musí sa dať výslovne určeným osobám; ak ide o osobitné delegovanie, treba ho dať pre určené manželstvo; ale ak ide o všeobecné delegovanie, treba ho udeliť písomne.

Kán. 1112[15] - § 1. Kde niet kňazov a diakonov, diecézny biskup po predchádzajúcom priaznivom vyjadrení konferencie biskupov a po obdržaní dovolenia Svätého stolca môže delegovať laikov, ktorí majú asistovať pri uzavieraní manželstiev, pri neporušení predpisu kán. 1108 § 3.
§ 2. Má sa vybrať vhodný laik, schopný dávať snúbencom poučenie a spôsobilý riadne vykonávať sobášnu liturgiu.

Kán. 1113 - Skôr než sa udelí osobitné delegovanie, má sa zabezpečiť všetko, čo stanovuje právo na dokázanie slobodného stavu.

Kán. 1114 - Asistujúci pri uzavieraní manželstva koná nedovolene, ak mu nie je zrejmý slobodný stav uzavierajúcich stránok podľa normy práva a ak je to možné, aj dovolenie farára vždy, keď asistuje na základe všeobecného delegovania.

Kán. 1115 - Manželstvá sa majú sláviť vo farnosti, v ktorej jedna z uzavierajúcich stránok má trvalé alebo prechodné bydlisko alebo sa tam mesiac zdržiava, alebo ak ide o potulných, vo farnosti, kde sa práve zdržiavajú; s povolením vlastného ordinára alebo vlastného farára sa môžu sláviť inde.

Kán. 1116 - § 1. Ak asistujúci, kompetentný podľa normy práva, nemôže byť bez veľkej ťažkosti prítomný alebo sa nemožno k nemu dostať, tí, ktorí majú úmysel uzavrieť pravé manželstvo, môžu ho platne a dovolene uzavrieť pred samými svedkami:
1. v nebezpečenstve smrti;
2. mimo nebezpečenstva smrti, len keď sa rozumne predvída, že tento stav potrvá jeden mesiac.
§ 2. V obidvoch prípadoch, ak je k dispozícii iný kňaz alebo diakon, ktorý môže byť prítomný, má byť prizvaný a spolu so svedkami musí byť prítomný pri slávení manželstva, pri neporušení platnosti manželstva, uzavretého pred samými svedkami.
§ 3.[16] V tých istých okolnostiach, o ktorých sa hovorí v § 1 bod 1 a 2, môže miestny ordinár ktorémukoľvek katolíckemu kňazovi udeliť splnomocnenie požehnať manželstvo veriacich výchovných cirkví, ktoré nemajú plné spoločenstvo s Katolíckou cirkvou, ak to žiadajú z vlastnej vôle a len keď nič neprekáža platnému alebo dovolenému sláveniu manželstva. Ten istý kňaz s potrebnou rozumnosťou o tom oboznámi kompetentnú autoritu nekatolíckej cirkvi, ktorej sa to týka.

Kán. 1117[17] - Vyššie stanovenú formu treba zachovať, ak aspoň jedna zo stránok uzavierajúcich manželstvo je pokrstená v Katolíckej cirkvi alebo je do nej prijatá, pri neporušení predpisov kán. 1127 § 2.

---

[15] Pápež František, *De concordia inter Codices*, 31. mája 2016, *AAS* 108 (2016) 602-606.
[16] Pápež František, *De concordia inter Codices*, 31. mája 2016, *AAS* 108 (2016) 602-606.
[17] Pápež Benedikt XVI., *Omnium in mentem*, 26. októbra 2009, *AAS* 102 (2010) 8-14.

Kán. 1118 - § 1. Manželstvo medzi katolíkmi alebo medzi katolíckou stránkou a nekatolíckou pokrstenou stránkou sa má sláviť vo farskom kostole; v inom kostole alebo kaplnke sa môže sláviť s dovolením miestneho ordinára alebo farára.
§ 2. Miestny ordinár môže dovoliť, aby sa manželstvo slávilo na inom vhodnom mieste.
§ 3. Manželstvo medzi katolíckou stránkou a nepokrstenou stránkou sa môže sláviť v kostole alebo na inom vhodnom mieste.

Kán. 1119 - Okrem nevyhnutného prípadu sa pri slávení manželstva majú zachovať obrady predpísané v liturgických knihách, ktoré Cirkev schválila, alebo boli prijaté zákonnými zvykmi.

Kán. 1120 - Konferencia biskupov môže vypracovať vlastný obrad manželstva, ktorý má preskúmať Svätý stolec a ktorý zodpovedá miestnym a národným zvykom, prispôsobeným kresťanskému duchu, ale pri zachovaní zákona, aby prítomný asistujúci pri uzavieraní manželstva žiadal prejav súhlasu uzavierajúcich stránok a prijal ho.

Kán. 1121 - § 1. Farár miesta slávenia manželstva alebo jeho zástupca, hoci ani jeden z nich pri manželstve neasistoval, má čo najskôr po jeho slávení, spôsobom predpísaným konferenciou biskupov alebo diecéznym biskupom, zaznačiť v knihe manželstiev mená manželov, asistujúceho a svedkov, miesto a dátum slávenia manželstva.
§ 2. Kedykoľvek sa manželstvo uzaviera podľa normy kán. 1116, kňaz alebo diakon, ak bol prítomný pri slávení, ináč svedkovia spolu s uzavierajúcimi sú nerozdielne povinní čo najskôr upovedomiť farára alebo miestneho ordinára o uzavretí manželstva.
§ 3. Keď ide o manželstvo uzavreté s dišpenzom od kánonickej formy, miestny ordinár, ktorý dišpenz udelil, sa má postarať, aby dišpenz i slávenie boli zapísané v knihe manželstiev tak kúrie, ako aj vlastnej farnosti katolíckej stránky, ktorej farár vykonal zisťovania slobodného stavu; o slávení manželstva je zaviazaná čo najskôr upovedomiť toho istého ordinára a farára katolícka manželská stránka, oznámiac aj miesto slávenia, ako aj zachovanie verejnej formy.

Kán. 1122 - § 1. Uzavretie manželstva sa má zaznačiť aj v knihách pokrstených, v ktorých je zapísaný krst manželov.
§ 2. Keď manželská stránka neuzavrela manželstvo vo farnosti, v ktorej bola pokrstená, farár miesta slávenia má správu o uzavretí manželstva čo najskôr poslať farárovi miesta udelenia krstu.

Kán. 1123 - Kedykoľvek sa manželstvo buď konvaliduje pre vonkajšie fórum, alebo sa vyhlasuje za neplatné, alebo sa zákonne okrem smrti rozväzuje, musí byť o tom upovedomený farár miesta, kde bolo manželstvo slávené, aby sa riadne vykonal zápis v knihách manželstiev a pokrstených.

VI. kapitola
MIEŠANÉ MANŽELSTVÁ

Kán. 1124[18] - Manželstvo medzi dvoma pokrstenými osobami, z ktorých jedna je pokrstená v Katolíckej cirkvi alebo bola do nej po krste prijatá, druhá však patrí do cirkvi alebo cirkevného spoločenstva, ktoré nie je v plnom spoločenstve s Katolíckou cirkvou, je bez výslovného dovolenia kompetentnej autority zakázané.

Kán. 1125 - Miestny ordinár môže takéto dovolenie udeliť, ak existuje oprávnený a rozumný dôvod; nemá ho udeliť, ak nie sú splnené tieto podmienky:
1. katolícka stránka má vyhlásiť, že je pripravená odstrániť nebezpečenstvá odpadnutia od viery a má dať úprimný prísľub, že urobí všetko, čo je v jej silách, aby všetky deti boli pokrstené a vychované v Katolíckej cirkvi;
2. druhá stránka sa má v pravý čas natoľko oboznámiť s prísľubmi, ktoré má dať katolícka stránka, aby bolo zrejmé, že si je naozaj vedomá prísľubu a záväzku katolíckej stránky;
3. obidve stránky sa majú poučiť o cieľoch a podstatných vlastnostiach manželstva, ktoré nesmie vylučovať ani jeden z uzavierajúcich.

Kán. 1126 - Úlohou konferencie biskupov je stanoviť tak spôsob, akým treba uskutočniť tieto vyhlásenia a prísľuby, ktoré sa vždy vyžadujú, ako aj určiť postup, ako sa majú stať zrejmými vo vonkajšom fóre a ako sa má s nimi oboznámiť nekatolícka stránka.

Kán. 1127[19] - § 1. Čo sa týka formy, ktorú treba použiť pri miešanom manželstve, majú sa zachovať predpisy kán. 1108; ale ak katolícka stránka uzaviera manželstvo s nekatolíckou stránkou východného obradu, kánonickú formu slávenia treba zachovať iba pre dovolenosť; na platnosť sa však vyžaduje účasť kňaza pri zachovaní toho, čo treba podľa práva zachovať.
§ 2. Ak zachovaniu kánonickej formy prekážajú veľké ťažkosti, miestny ordinár katolíckej stránky má právo v jednotlivých prípadoch od nej dišpenzovať, ale po porade s ordinárom miesta, kde sa manželstvo slávi, a pri zachovaní istej verejnej formy slávenia, potrebnej na platnosť; konferencia biskupov má stanoviť normy, podľa ktorých sa uvedený dišpenz má udeľovať jednotným spôsobom.
§ 3. Zakazuje sa, aby sa pred kánonickým slávením manželstva podľa normy § 1 alebo po ňom konalo iné náboženské slávenie toho istého manželstva na vyjadrenie alebo obnovenie manželského súhlasu; takisto sa nemá konať náboženské slávenie, pri ktorom katolícky asistujúci a nekatolícky služobník, každý konajúc svoj obrad, súčasne vyžadujú súhlas stránok.

Kán. 1128 - Miestni ordinári a iní duchovní pastieri sa majú starať, aby katolíckej manželskej stránke a deťom narodeným z miešaného manželstva nechýbala duchovná pomoc pri plnení ich záväzkov a majú manželom pomáhať upevňovať jednotu manželského a rodinného života.

Kán. 1129 - Predpisy kán. 1127 a 1128 treba uplatňovať aj pri manželstvách, ktorým stojí v ceste prekážka rozdielnosti kultu, o ktorej sa hovorí v kán. 1086 § 1.

VII. kapitola

[18] Pápež Benedikt XVI., *Omnium in mentem*, 26. októbra 2009, *AAS* 102 (2010) 8-14.
[19] Pápež František, *De concordia inter Codices*, 31. mája 2016, *AAS* 108 (2016) 602-606.

TAJNÉ SLÁVENIE MANŽELSTVA

Kán. 1130 - Miestny ordinár môže z vážneho a naliehavého dôvodu dovoliť, aby sa manželstvo slávilo tajne.

Kán. 1131 - Dovolenie tajne sláviť manželstvo so sebou prináša:
1. aby sa zisťovania, ktoré treba vykonať pred slávením manželstva, robili tajne;
2. aby tajomstvo o slávenom manželstve zachovali miestny ordinár, asistujúci, svedkovia a manželia.

Kán. 1132 - Záväzok zachovať tajomstvo, o ktorom sa hovorí v kán. 1131, bod 2, zo strany miestneho ordinára zaniká, ak zo zachovávania tajomstva hrozí vážne pohoršenie alebo vážne zneváženie posvätnosti manželstva, o tom treba upovedomiť stránky pred slávením manželstva.

Kán. 1133 - Tajne slávené manželstvo sa má zapísať iba v osobitnej matrike, ktorú treba uchovávať v tajnom archíve kúrie.

VIII. kapitola
ÚČINKY MANŽELSTVA

Kán. 1134 - Z platného manželstva vzniká medzi manželmi zväzok, ktorý je svojou prirodzenosťou trvalý a výlučný; okrem toho v kresťanskom manželstve sú manželia osobitnou sviatosťou posilnení a akoby posvätení na povinnosti a dôstojnosť svojho stavu.
Kán. 1135 - Obidvaja manželia majú rovnaké povinnosti a rovnaké práva v tom, čo súvisí so spoločenstvom manželského života.

Kán. 1136 - Rodičia majú veľmi vážnu povinnosť a prvotné právo, aby sa podľa svojich síl starali o telesnú, spoločenskú, kultúrnu, ako aj mravnú a náboženskú výchovu detí.

Kán. 1137 - Zákonité sú tie deti, ktoré sa počali alebo narodili v platnom alebo domnelom manželstve.

Kán. 1138 - § 1. Otcom je ten, ktorého za takého označuje zákonný sobáš, ak sa zjavnými argumentami nedokáže opak.
§ 2. Predpokladá sa, že zákonité sú tie deti, ktoré sa narodili aspoň po 180 dňoch odo dňa slávenia manželstva alebo do 300 dní od rozviazania manželského života.

Kán. 1139 - Nezákonité deti sa stávajú zákonitými neskorším platným alebo domnelým manželstvom rodičov alebo reskriptom Svätého stolca.

Kán. 1140 - Uzákonené deti sú z hľadiska kánonických účinkov vo všetkom postavené na roveň zákonitým, ak právo výslovne nestanovilo niečo iné.

IX. kapitola
ODLÚČENIE MANŽELOV

1. článok
ROZVIAZANIE ZVÄZKU

Kán. 1141 – Platne uzavreté a zavŕšené manželstvo nemôže byť rozviazané nijakou ľudskou mocou a z nijakého dôvodu, iba smrťou.

Kán. 1142 - Nezavŕšené manželstvo medzi pokrstenými alebo medzi pokrstenou stránkou a nepokrstenou stránkou môže na žiadosť obidvoch stránok alebo jednej z nich z oprávneného dôvodu rozviazať Rímsky veľkňaz, hoci druhá stránka je proti tomu.

Kán. 1143 - § 1. Manželstvo uzavreté dvoma nepokrstenými sa rozväzuje na základe pavlovského privilégia v prospech viery stránky, ktorá prijala krst, samým skutkom, ktorým táto stránka uzaviera nové manželstvo, len keď nepokrstená stránka odstupuje.
§ 2. Usudzuje sa, že nepokrstená stránka odstupuje, ak s pokrstenou stránkou nechce spolunažívať alebo nechce spolunažívať pokojne bez urážania Stvoriteľa, ak jej táto stránka po prijatí krstu neposkytla oprávnený dôvod na odstúpenie.

Kán. 1144 - § 1. Aby mohla pokrstená stránka platne uzavrieť nové manželstvo, nepokrstenej stránke sa musia vždy položiť otázky:
1. či aj sama chce prijať krst;
2. či chce aspoň s pokrstenou stránkou pokojne spolunažívať bez urážania Stvoriteľa.
§ 2. Tieto otázky sa musia položiť po krste; miestny ordinár však z vážneho dôvodu môže dovoliť, aby sa otázky položili pred krstom, ba môže od otázok aj dišpenzovať či už pred krstom alebo po ňom, len keď je aspoň zo sumárneho a mimosúdneho pokračovania zistené, že ich nemožno položiť alebo že to bude neužitočné.

Kán. 1145 - § 1. Otázky sa majú klásť spravidla autoritou miestneho ordinára obrátenej stránky; tento ordinár má dať druhej manželskej stránke lehotu na odpoveď, ak si ju vyžiada, s upozornením, že ak lehota uplynie bez využitia, jej mlčanie sa bude považovať za zápornú odpoveď.
§ 2. Je platné, ba aj dovolené, aby sama obrátená stránka položila otázky, hoci súkromne, ak sa nemôže zachovať vyššie predpísaná forma.
§ 3. V obidvoch prípadoch musí byť vo vonkajšom fóre zákonne zrejmé, že otázky boli položené a s akým výsledkom.

Kán. 1146 - Pokrstená stránka má právo uzavrieť nové manželstvo s katolíckou stránkou:
1. ak druhá stránka odpovedala na otázky záporne alebo ak bolo kladenie otázok zákonne vynechané;
2. ak nepokrstená stránka, či už jej boli položené otázky alebo nie, zotrvávala najprv v pokojnom spolunažívaní bez urážania Stvoriteľa a potom bez oprávneného dôvodu odstúpila, pri zachovaní predpisov kán. 1144 a 1145.

Kán. 1147 - Miestny ordinár však môže z vážneho dôvodu dovoliť, aby pokrstená stránka, použijúc pavlovské privilégium, uzavrela manželstvo s nekatolíckou stránkou či

už pokrstenou, alebo nepokrstenou, pri zachovaní predpisov kánonov o miešaných manželstvách.

Kán. 1148 - § 1. Nepokrstený, ktorý má súčasne viac nepokrstených manželiek si po prijatí krstu v Katolíckej cirkvi môže jednu z nich ponechať a ostatné manželky prepustiť, ak mu je ťažké zostať s prvou z nich. To isté platí o nepokrstenej žene, ktorá má súčasne viac nepokrstených manželov.
§ 2. V prípadoch, o ktorých sa hovorí v § 1, manželstvo po prijatí krstu treba uzavrieť zákonnou formou, v prípade potreby aj pri zachovaní predpisov o miešaných manželstvách a iných, ktoré treba zachovať podľa práva.
§ 3. Miestny ordinár má podľa noriem spravodlivosti, kresťanskej lásky a prirodzenej slušnosti dbať na to, aby sa dostatočne zabezpečili potreby prvej manželky a ostatných prepustených manželiek, majúc pred očami mravné, sociálne a ekonomické podmienky miesta a osôb.

Kán. 1149 - Nepokrstená stránka, ktorá po prijatí krstu v Katolíckej cirkvi nemôže obnoviť spolunažívanie s nepokrstenou manželskou stránkou z dôvodu zajatia alebo prenasledovania, môže uzavrieť iné manželstvo, hoci druhá stránka medzitým prijala krst, pri zachovaní predpisu kán. 1141.

Kán. 1150 - V prípade pochybnosti privilégium viery sa teší priazni práva.

2. článok
ODLÚČENIE PRI TRVANÍ ZVÄZKU

Kán. 1151 - Manželia majú povinnosť a právo zachovať manželské spolunažívanie, ak ich neospravedlňuje zákonný dôvod.

Kán. 1152 - § 1. Hoci sa nástojčivo odporúča, aby manželská stránka, vedená kresťanskou láskou majúc starosť o dobro rodiny, neodoprela odpustenie cudzoložnej stránke a aby manželský život neprerušila, predsa má právo prerušiť manželské spolunažívanie, ak jej vinu výslovne alebo mlčky neodpustila, ak s cudzoložstvom nesúhlasila alebo ho nezapríčinila, alebo aj sama nespáchala cudzoložstvo.
§ 2. Za tiché odpustenie sa považuje to, keď nevinná manželská stránka po tom, ako nadobudla istotu o cudzoložstve, sa dobrovoľne s manželskou náklonnosťou stýkala s druhou stránkou; predpokladá sa však, ak počas šiestich mesiacov zachovávala manželské spolunažívanie a ani neurobila rekurz na cirkevnú alebo občiansku autoritu.
§ 3. Ak nevinná manželská stránka sama od seba prerušila manželské spolunažívanie, má do šiestich mesiacov predložiť kauzu odlúčenia kompetentnej cirkevnej autorite, ktorá má prihliadajúc na všetky okolnosti zvážiť, či nevinnú manželskú stránku nemožno priviesť k tomu, aby vinu odpustila a odlúčenie nepredĺžila nastálo.

Kán. 1153 - § 1. Ak niektorý z manželov vytvára veľké nebezpečenstvo pre dušu alebo pre telo druhej manželskej stránky alebo detí, alebo ináč veľmi sťaží spoločný život, poskytuje druhej stránke zákonný dôvod na odstúpenie na základe dekrétu miestneho ordinára a aj na základe vlastného rozhodnutia, ak z oneskorenia hrozí nebezpečenstvo.

§ 2. Vo všetkých prípadoch treba po zaniknutí dôvodu odlúčenia obnoviť manželské spolunažívanie, ak cirkevná autorita nestanovuje ináč.

Kán. 1154 - Po udelení odlúčenia manželov sa treba vždy vhodne postarať o náležité materiálne zabezpečenie a výchovu detí.

Kán. 1155 – Je chvályhodné, ak nevinná manželská stránka znova prijme druhú stránku do manželského spolunažívania; v tom prípade sa zrieka práva na odlúčenie.

X. kapitola
KONVALIDÁCIA MANŽELSTVA

1. článok
JEDNODUCHÁ KONVALIDÁCIA

Kán. 1156 - § 1. Na konvalidáciu manželstva neplatne uzavretého pre zneplatňujúcu prekážku sa vyžaduje, aby prekážka zanikla alebo aby bol daný od nej dišpenz a aby súhlas obnovila aspoň stránka vedomá si prekážky.
§ 2. Toto obnovenie sa cirkevným právom vyžaduje k platnosti konvalidácie, hoci na začiatku obidve stránky dali súhlas a neodvolali ho ani neskôr.

Kán. 1157 - Obnovenie súhlasu musí byť novým úkonom vôle, zameraným na manželstvo, o ktorom obnovujúca stránka vie alebo sa domnieva, že bolo od začiatku neplatné.

Kán. 1158 - § 1. Ak je prekážka verejná, treba, aby súhlas obnovili obidve stránky kánonickou formou pri zachovaní predpisu kán. 1127 § 2.
§ 2. Ak prekážku nemožno dokázať, stačí, aby stránka, ktorá si je vedomá prekážky, súkromne a tajne obnovila súhlas len keď druhá stránka v danom súhlase zotrváva alebo, aby súhlas obnovili obidve stránky, ak im je prekážka známa.

Kán. 1159 - § 1. Manželstvo neplatne uzavreté pre nedostatok súhlasu sa konvaliduje, ak stránka, ktorá nesúhlasila, už súhlasí, a keď súhlas daný druhou stránkou trvá.
§ 2. Ak nedostatok súhlasu nemožno dokázať, stačí, aby stránka, ktorá nesúhlasila, dala súhlas súkromne a tajne.
§ 3. Ak nedostatok súhlasu možno dokázať, je nevyhnutné, aby sa súhlas dal kánonickou formou.

Kán. 1160 - Aby sa manželstvo neplatné pre nedostatok formy stalo platným, musí sa nanovo uzavrieť kánonickou formou pri zachovaní predpisu kán. 1127 § 2.

2. článok
SANÁCIA V ZÁKLADE

Kán. 1161 - § 1. Sanácia v základe je splatnenie neplatného manželstva bez obnovenia súhlasu, udelené kompetentnou autoritou, prináša so sebou dišpenz od prekážky, ak nejaká

je, aj od kánonickej formy, ak nebola zachovaná, ako aj spätnú pôsobnosť kánonických účinkov do minulosti.
§ 2. Splatnenie nastáva od chvíle udelenia milosti; spätná pôsobnosť sa však chápe tak, že siaha až k chvíli slávenia manželstva, ak nie je výslovne určené niečo iné.
§ 3. Sanácia v základe sa nemá udeliť, ak nie je pravdepodobné, že stránky chcú zotrvať v manželskom živote.

Kán. 1162 - § 1. Ak chýba súhlas obidvoch stránok alebo aspoň jednej z nich, manželstvo nemožno sanovať v základe, či už súhlas chýbal od začiatku, alebo bol na začiatku daný a neskôr odvolaný.
§ 2. Ak súhlas na začiatku síce chýbal, ale neskôr bol daný, sanáciu možno udeliť od chvíle, kedy bol súhlas daný.

Kán. 1163 - § 1. Manželstvo neplatne uzavreté pre prekážku alebo pre nedostatok zákonnej formy možno sanovať, len keď trvá súhlas obidvoch stránok.
§ 2. Manželstvo neplatne uzavreté pre prekážku prirodzeného práva alebo pozitívneho Božieho práva možno sanovať iba po tom, keď prekážka zanikla.

Kán. 1164 – Sanáciu v základe možno platne udeliť aj bez vedomia jednej alebo aj obidvoch stránok; nemá sa však udeľovať, ak nie je na to vážny dôvod.

Kán. 1165 - § 1. Sanáciu v základe môže udeliť Apoštolský stolec.
§ 2. V jednotlivých prípadoch ju môže udeliť diecézny biskup po splnení podmienok, o ktorých sa hovorí v kán. 1125, keď ide o sanáciu miešaného manželstva, aj keď je to isté manželstvo neplatné z viacerých dôvodov; nemôže ju však udeliť, ak existuje prekážka, od ktorej dišpenzovanie je vyhradené Apoštolskému stolcu podľa normy kán. 1078 § 2, alebo ak ide o prekážku prirodzeného alebo pozitívneho Božieho práva, ktorá už zanikla.

II. časť
OSTATNÉ ÚKONY BOŽIEHO KULTU

I. titul
SVÄTENINY

Kán. 1166 - Sväteniny sú posvätné znaky, ktorými sa ako istým napodobnením sviatostí naznačujú a na príhovor Cirkvi sa dosahujú účinky najmä duchovné.

Kán. 1167 - § 1. Iba Apoštolský stolec môže ustanoviť nové sväteniny alebo prijaté hodnoverne vykladať, niektoré z nich zrušiť alebo zmeniť.
§ 2. Pri vykonávaní čiže udeľovaní svätenín sa majú presne zachovávať obrady a formuly schválené cirkevnou autoritou.

Kán. 1168 - Vysluhovateľom svätenín je klerik, vybavený náležitou mocou; niektoré sväteniny môžu zhodne s normami liturgických kníh vysluhovať podľa úsudku miestneho ordinára aj laici, ktorí majú primerané kvality.

Kán. 1169 - § 1. Zasvätenia a posvätenia môžu platne vykonávať tí, ktorí sú vyznačení biskupským svätením, ako aj kňazi, ktorým to dovoľuje právo alebo zákonné dovolenie.
§ 2. Požehnania s výnimkou tých, ktoré sú vyhradené Rímskemu veľkňazovi alebo biskupom, môže udeľovať každý kňaz.
§ 3. Diakon môže udeľovať iba tie požehnania, ktoré mu právo výslovne dovoľuje.

Kán. 1170 - Požehnania treba udeľovať predovšetkým katolíkom, no môžu sa dať aj katechumenom, ba aj nekatolíkom, ak tomu nebráni zákaz Cirkvi.

Kán. 1171 - S posvätnými vecami, ktoré sú posvätením alebo požehnaním určené na Boží kult, sa má zaobchádzať úctivo a nemajú sa používať na profánne alebo im nie vlastné ciele, hoci sú vo vlastníctve súkromných osôb.

Kán. 1172 - § 1. Nikto nemôže zákonne vykonávať exorcizmy nad posadnutými, ak od miestneho ordinára nedostal osobitné a výslovné dovolenie.
§ 2. Toto dovolenie má miestny ordinár udeliť iba kňazovi, ktorý je obdarený nábožnosťou, vedomosťami, rozumnosťou a bezúhonnosťou života.

II. titul
LITURGIA HODÍN

Kán. 1173 - Cirkev, plniac Kristovu kňazskú úlohu, slávi liturgiu hodín. V nej počúva Boha hovoriaceho k svojmu ľudu a pripomína si tajomstvo spásy; bez prestania chváli Boha spevom a modlitbou a prosí ho za spásu celého sveta.

Kán. 1174 - § 1. Klerici sú viazaní povinnosťou modliť sa liturgiu hodín podľa normy kán. 276 § 2, bod 3; členovia inštitútov zasväteného života, ako aj spoločností apoštolského života podľa normy svojich konštitúcií.
§ 2. Aj ostatní veriaci sú podľa okolností naliehavo pozvaní, aby sa zúčastňovali na liturgii hodín ako na úkone Cirkvi.

Kán. 1175 - Pri modlitbe liturgie hodín sa má podľa možnosti zachovať skutočný čas každej hodiny.

III. titul
CIRKEVNÉ POHREBNÉ OBRADY

Kán. 1176 - § 1. Zomrelým veriacim treba podľa normy práva poskytnúť cirkevné pohrebné obrady.
§ 2. Cirkevné pohrebné obrady, ktorými Cirkev vyprosuje zomrelým duchovnú pomoc a vzdáva úctu ich telám a súčasne živým prináša útechu nádeje, treba sláviť podľa normy liturgických zákonov.
§ 3. Cirkev naliehavo odporúča, aby sa zachovával nábožný zvyk telá zomrelých pochovávať; nezakazuje však kremáciu, ak nebola zvolená z dôvodov, ktoré odporujú kresťanskému učeniu.

I. kapitola
POHREBNÉ OBRADY

Kán. 1177 - § 1. Pohrebné obrady za každého zomrelého veriaceho sa spravidla majú konať v kostole jeho vlastnej farnosti.
§ 2. Každý veriaci alebo tí, ktorí sa majú postarať o pohrebné obrady zomrelého veriaceho, si môžu zvoliť na pohreb iný kostol so súhlasom toho, kto ho spravuje, a po upovedomení vlastného farára zomrelého.
§ 3. Ak smrť nastala mimo vlastnej farnosti a mŕtve telo nebolo do nej prenesené, ani nijaký kostol nebol zákonne zvolený na pohreb, pohrebné obrady sa majú vykonať v kostole farnosti, kde nastala smrť, ak partikulárnym právom nebol určený iný kostol.

Kán. 1178 - Pohrebné obrady diecézneho biskupa sa majú konať v jeho vlastnom katedrálnom kostole, ak si sám nezvolil iný kostol.

Kán. 1179 - Pohrebné obrady rehoľníkov alebo členov spoločnosti apoštolského života, ak sú klerické, má vo všeobecnosti vykonať vo vlastnom kostole alebo v kaplnke predstavený, ináč kaplán.

Kán. 1180 - § 1. Ak má farnosť vlastný cintorín, zomrelých veriacich treba pochovávať na ňom, ak si sám zomrelý alebo tí, ktorým prislúcha postarať sa o pochovanie zomrelého, zákonne nezvolili iný cintorín.
§ 2. Všetkým je však dovolené, ak im to právo nezakazuje, zvoliť si cintorín na pochovanie.

Kán. 1181 - Čo sa týka milodarov pri príležitosti pohrebov, majú sa zachovať predpisy kán. 1264, treba sa však vyvarovať, aby pri pohrebných obradoch nebolo nijaké uprednostňovanie osôb a aby ani chudobní neboli zbavení náležitých pohrebných obradov.

Kán. 1182 - Po skončení pohrebu sa má vykonať zápis do knihy zomrelých podľa normy partikulárneho práva.

II. kapitola
KOMU PRIZNAŤ ALEBO ODOPRIEŤ CIRKEVNÝ POHREB

Kán. 1183 - § 1. Keď ide o pohrebné obrady, katechumenov treba pripočítať k veriacim.
§ 2. Miestny ordinár môže dovoliť, aby sa cirkevné pohrebné obrady poskytli malým deťom, ktoré rodičia mienili dať pokrstiť, ale zomreli pred krstom,.
§ 3. Pokrsteným, ktorí sú členmi niektorej nekatolíckej cirkvi alebo nekatolíckeho cirkevného spoločenstva, sa môžu podľa rozumného úsudku miestneho ordinára priznať cirkevné pohrebné obrady, ak nie je zrejmá ich opačná vôľa a len keď vlastný vysluhovateľ nemôže byť prítomný.

Kán. 1184 - § 1. Ak pred smrťou neprejavili nijaké znaky pokánia, cirkevné pohrebné obrady treba odoprieť:
1. všeobecne známym apostatom, heretikom a schizmatikom;
2. tým, ktorí si zvolili kremáciu vlastného tela z dôvodov, ktoré odporujú kresťanskej viere;

3. iným zjavným hriešnikom, ktorým nemožno priznať cirkevné pohrebné obrady bez verejného pohoršenia veriacich.
§ 2. Ak sa vyskytne nejaká pochybnosť, treba sa poradiť s miestnym ordinárom a držať sa jeho úsudku.

Kán. 1185 – Komu boli odopreté cirkevné pohrebné obrady, treba mu odoprieť aj akúkoľvek pohrebnú omšu.

IV. titul
KULT SVÄTÝCH, POSVÄTNÝCH OBRAZOV A RELIKVIÍ

Kán. 1186 - Cirkev na rozvíjanie posväcovania Božieho ľudu odporúča do osobitnej a synovskej úcty veriacich preblahoslavenú Máriu vždy Pannu, Božiu Matku, ktorú Kristus ustanovil za matku všetkých ľudí, a podporuje aj pravý a hodnoverný kult iných svätých, ktorých príklad veriacich povzbudzuje a ich príhovor im pomáha.

Kán. 1187 - Verejným kultom je dovolené uctievať iba tých Božích sluhov, ktorých cirkevná autorita zahrnula do zoznamu svätých alebo blahoslavených.

Kán. 1188 - Má sa zachovať prax predkladať posvätné obrazy v kostoloch na uctievanie veriacim; majú sa však vystavovať v miernom počte a v primeranom poriadku, aby to nevyvolalo údiv kresťanského ľudu a nedalo podnet na menej správnu nábožnosť.

Kán. 1189 – Keď si vyžadujú opravu cenné obrazy čiže také, ktoré sa vyznačujú starobylosťou, umeleckou hodnotou alebo kultom, vystavené v kostoloch alebo kaplnkách na uctievanie veriacim, nemajú sa nikdy reštaurovať bez písomne udeleného dovolenia ordinára; ten, skôr než ho udelí, má sa poradiť so znalcami.

Kán. 1190 - § 1. Posvätné relikvie sa vôbec nesmú predávať.
§ 2. Význačné relikvie a takisto iné, ktorým ľud preukazuje veľkú úctu, sa bez dovolenia Apoštolského stolca nemôžu nijakým spôsobom platne scudziť ani natrvalo premiestniť.
§ 3. Predpis § 2 platí aj na obrazy, ktorým ľud preukazuje v nejakom kostole veľkú úctu.

V. titul
SĽUB A PRÍSAHA

I. kapitola
SĽUB

Kán. 1191 - § 1. Sľub, teda uvážený a slobodný prísľub daný Bohu o možnom a lepšom dobre, sa musí splniť z čnosti nábožnosti.
§ 2. Všetci, ktorí primerane používajú rozum, sú schopní zložiť sľub, ak im v tom nebráni právo.
§ 3. Sľub zložený z veľkého a nespravodlivého strachu alebo na základe podvodu je samým právom neplatný.

Kán. 1192 - § 1. Sľub je *verejný*, ak ho v mene Cirkvi prijíma zákonný predstavený; ináč je *súkromný*.
§ 2. *Slávnostný*, ak ho Cirkev za taký uznala; ináč je *jednoduchý*.
§ 3. *Osobný*, ktorým sa sľubuje činnosť sľubujúceho; *vecný*, ktorým sa sľubuje nejaká vec; *miešaný*, ktorý má povahu osobného aj vecného sľubu.

Kán. 1193 - Sľub sám osebe viaže iba toho, kto ho skladá.

Kán. 1194 - Sľub zaniká uplynutím času určeného na splnenie záväzku, podstatnou zmenou prisľúbeného predmetu, nesplnením podmienky, od ktorej sľub závisí alebo zánikom jeho cieľovej príčiny, dišpenzom a zámenou.

Kán. 1195 - Kto má moc nad predmetom sľubu, môže záväzok sľubu pozastaviť tak dlho, ako dlho mu plnenie sľubu spôsobuje ujmu.

Kán. 1196 - Okrem Rímskeho veľkňaza môžu dišpenzovať od súkromných sľubov z oprávneného dôvodu, len keď dišpenz nenarúša nadobudnuté právo iných:
1. miestny ordinár a farár, keď ide o všetkých ich podriadených, ba aj cudzincov;
2. predstavený rehoľného inštitútu alebo spoločnosti apoštolského života, ak sú klerické pápežského práva, keď ide o členov, novicov a osoby, ktoré vo dne v noci žijú v dome inštitútu alebo spoločnosti;
3. tí, ktorým Apoštolský stolec alebo miestny ordinár delegovali moc dišpenzovať.

Kán. 1197 - To, čo bolo sľúbené súkromným sľubom, sám sľubujúci môže zameniť za väčšie alebo rovnaké dobro; za menšie dobro ten, kto má moc dišpenzovať podľa normy kán. 1196.

Kán. 1198 - Sľuby zložené pred rehoľnou profesiou sa pozastavujú, kým sľubujúci zostáva v rehoľnom inštitúte.

II. kapitola
PRÍSAHA

Kán. 1199 - § 1. Prísahu, teda vzývanie Božieho mena za svedka pravdy nemožno zložiť, ak to nie je v pravde, uvážene a spravodlivo.
§ 2. Prísahu, ktorú kánony vyžadujú alebo umožňujú nemožno platne zložiť cez zástupcu.

Kán. 1200 - § 1. Kto slobodne prisahá, že niečo vykoná, je osobitným záväzkom nábožnosti zaviazaný splniť, čo potvrdil prísahou.
§ 2. Prísaha vynútená podvodom, násilím alebo veľkým strachom je samým právom neplatná.

Kán. 1201 - § 1. Prísaha pripojená k sľubu záleží od povahy a podmienok úkonu, ku ktorému je pripojená.
§ 2. Ak sa prísaha pripája k úkonu, priamo zameranému na škodu iných alebo na ujmu verejného dobra alebo večnej spásy, úkon z nej nezískava nijakú silu.

Kán. 1202 - Záväzok vyplývajúci z prísahy pripojenej k sľubu prestáva:
1. ak ho odpustí ten, v prospech koho bola prísaha zložená;
2. ak sa predmet prísahy podstatne zmení alebo po zmene okolností sa stane buď zlým alebo celkom bezvýznamným, alebo napokon prekáža väčšiemu dobru;
3. ak pominie cieľová príčina alebo podmienka, pod ktorou bola prísaha zložená;
4. dišpenzom a zámenou podľa normy kán. 1203.

Kán. 1203 - Tí, ktorí môžu sľub pozastaviť, dišpenzovať od neho alebo ho zameniť, majú tú istú moc a tým istým spôsobom vzhľadom na prísahu pripojenú k sľubu; avšak ak dišpenz od prísahy spôsobuje ujmu iným, ktorí odmietajú záväzok odpustiť, od prísahy môže dišpenzovať iba Apoštolský stolec.

Kán. 1204 - Prísahu treba vykladať striktne podľa práva a podľa úmyslu prisahajúceho, alebo ak ten koná podvodne, podľa úmyslu toho, komu sa prísaha skladá.

III. časť
POSVÄTNÉ MIESTA A OBDOBIA

I. titul
POSVÄTNÉ MIESTA

Kán. 1205 - Posvätné miesta sú tie, ktoré sa posvätením alebo požehnaním podľa predpisov liturgických kníh určujú na Boží kult alebo na pochovávanie veriacich.

Kán. 1206 - Posvätenie nejakého miesta prislúcha diecéznemu biskupovi a tým, ktorí sú mu podľa práva postavení na roveň; títo môžu ktorémukoľvek biskupovi alebo vo výnimočných prípadoch kňazovi zveriť úlohu, aby na ich území vykonal posvätenie.

Kán. 1207 - Posvätné miesta požehnáva ordinár; požehnanie kostolov je však vyhradené diecéznemu biskupovi; každý z nich však môže na to delegovať iného kňaza.

Kán. 1208 - O vykonanom posvätení alebo požehnaní kostola, takisto aj o požehnaní cintorína sa má vyhotoviť doklad, ktorého jeden exemplár sa má uchovať v archíve diecéznej kúrie, druhý v archíve kostola.

Kán. 1209 - Posvätenie alebo požehnanie nejakého miesta sa dostatočne dokáže aj jedným svedkom, proti ktorému nemožno nič namietať, len keď sa tým nikomu nespôsobí škoda.

Kán. 1210 - Na posvätnom mieste sa má pripustiť iba to, čo slúži na vykonávanie alebo napomáhanie kultu, nábožnosti a náboženstva, a zakazuje sa všetko, čo sa nezlučuje s posvätnosťou miesta. Ordinár však môže v jednotlivom prípade dovoliť iné použitie, ktoré sa však neprieči posvätnosti miesta.

Kán. 1211 - Posvätné miesta sa zneucťujú hrubo potupnými činmi, vykonanými na nich pri pohoršení veriacich, ktoré sú podľa úsudku miestneho ordinára také závažné a

odporujúce posvätnosti miesta, že nie je na nich dovolené vykonávať kult, kým sa potupa nenapraví kajúcim obradom podľa normy liturgických kníh.

Kán. 1212 - Posvätné miesta strácajú posvätenie alebo požehnanie, ak boli z veľkej časti zničené, alebo ak boli natrvalo dané do profánneho používania dekrétom kompetentného ordinára alebo fakticky.

Kán. 1213 - Cirkevná autorita vykonáva svoje moci a úlohy na posvätných miestach slobodne.

I. kapitola
KOSTOLY

Kán. 1214 - Pomenovaním kostol sa rozumie posvätná budova, určená na Boží kult, do ktorej majú veriaci právo prichádzať, aby v nej najmä verejne vykonávali Boží kult.

Kán. 1215 - § 1. Ani jeden kostol sa nemá stavať bez výslovného písomného súhlasu diecézneho biskupa.
§ 2. Diecézny biskup nemá dať súhlas, ak po vypočutí kňazskej rady a rektorov susedných kostolov neusúdi, že nový kostol môže slúžiť na dobro duší a že nebudú chýbať potrebné prostriedky na stavbu kostola a na Boží kult.
§ 3. Aj rehoľné inštitúty, hoci od diecézneho biskupa dostali súhlas na založenie nového domu v diecéze alebo v meste, predsa pred začatím stavby kostola na presne určenom mieste musia dostať od diecézneho biskupa povolenie.

Kán. 1216 - Pri stavbe a obnove kostolov treba vyžiadať radu znalcov a majú sa zachovať zásady a normy liturgie a posvätného umenia.

Kán. 1217 - § 1. Po náležitom dokončení stavby sa má nový kostol čím skôr posvätiť alebo aspoň požehnať pri zachovaní zákonov posvätnej liturgie.
§ 2. Kostoly, najmä katedrálne a farské, sa majú posvätiť slávnostným obradom.

Kán. 1218 - Každý kostol má mať svoj titul, ktorý po posvätení kostola nemožno meniť.

Kán. 1219 - V zákonne posvätenom alebo požehnanom kostole sa môžu vykonávať všetky úkony Božieho kultu pri zachovaní farských práv.

Kán. 1220 - § 1. Všetci, ktorých sa to týka, majú dbať o to, aby sa v kostoloch udržiavala taká čistota a výzdoba, aká prislúcha Božiemu domu, a má sa z nich odstrániť všetko, čo sa nezlučuje s posvätnosťou miesta.
§ 2. Na ochranu posvätných a cenných predmetov sa má zabezpečiť riadna starostlivosť o údržbu a majú sa používať vhodné bezpečnostné prostriedky.

Kán. 1221 - Vstup do kostola počas posvätných slávení má byť voľný a bezplatný.

Kán. 1222 - § 1. Ak niektorý kostol už vôbec nemožno používať na Boží kult a nie je možné ho ani obnoviť, diecézny biskup ho môže odovzdať na profánne, ale nie nedôstojné používanie.
§ 2. Kde sa z iných závažných dôvodov odporúča, aby sa niektorý kostol ďalej nepoužíval na Boží kult, diecézny biskup ho môže po vypočutí mienky kňazskej rady odovzdať na profánne, nie nedôstojné používanie so súhlasom tých, ktorí si naň zákonne uplatňujú práva, len keď tým dobro duší neutrpí nijakú škodu.

II. kapitola
KAPLNKY A SÚKROMNÉ KAPLNKY

Kán. 1223 - Pomenovaním kaplnka sa rozumie miesto, ktoré je s povolením ordinára určené na Boží kult pre výhodu nejakého spoločenstva alebo skupiny veriacich, ktorí sa tam schádzajú, a kde so súhlasom kompetentného predstaveného môžu prichádzať aj iní veriaci.

Kán. 1224 - § 1. Ordinár nemá udeliť požadované povolenie na zriadenie kaplnky, ak predtým sám alebo cez niekoho iného nenavštívil miesto určené na kaplnku a nezistil, že je dôstojne vybavené.
§ 2. Avšak po udelení povolenia nemožno bez rozhodnutia toho istého ordinára kaplnku odovzdať na profánne používanie.

Kán. 1225 - V zákonne zriadených kaplnkách sa môžu vykonávať všetky posvätné slávenia, ak niektoré z nich nie sú na základe práva alebo predpisu miestneho ordinára vyňaté alebo neodporujú liturgickým normám.

Kán. 1226 - Pomenovaním súkromná kaplnka sa rozumie miesto, ktoré je s povolením ordinára určené na Boží kult pre výhodu jednej alebo viacerých fyzických osôb.

Kán. 1227 - Biskupi si môžu zriadiť súkromnú kaplnku, ktorá má tie isté práva ako kaplnka.

Kán. 1228 - Pri zachovaní predpisu kán. 1227 na omše a na vykonávanie iných posvätných slávení v niektorej súkromnej kaplnke sa vyžaduje povolenie miestneho ordinára.

Kán. 1229 – Je vhodné, aby kaplnky a súkromné kaplnky boli požehnané podľa obradu, predpísaného v liturgických knihách; musia byť však vyhradené iba na Boží kult a vylúčené z akéhokoľvek domáceho používania.

III. kapitola
SVÄTYNE

Kán. 1230 - Pomenovaním svätyňa sa rozumie kostol alebo iné posvätné miesto, kam so schválením miestneho ordinára z osobitného dôvodu nábožnosti putujú početní veriaci.

Kán. 1231 - Aby sa svätyňa mohla nazvať národnou, musí dostať schválenie konferencie biskupov; aby sa mohla nazvať medzinárodnou, vyžaduje sa chválenie Svätého stolca.

Kán. 1232 - § 1. Na schválenie štatútu diecéznej svätyne je kompetentný miestny ordinár; na schválenie štatútu národnej svätyne je kompetentná konferencia biskupov a na schválenie štatútu medzinárodnej svätyne je kompetentný jedine Svätý stolec.
§ 2. V štatúte sa má stanoviť predovšetkým cieľ, právomoc rektora, vlastníctvo a spravovanie majetkov.

Kán. 1233 - Svätyniam sa môžu udeliť niektoré privilégiá, keď sa zdá, že to odporúčajú miestne okolnosti, návštevnosť pútnikov a najmä dobro veriacich.

Kán. 1234 - § 1. Vo svätyniach sa majú veriacim hojnejšie poskytovať prostriedky spásy horlivým hlásaním Božieho slova, vhodným rozvíjaním liturgického života najmä slávením Eucharistie a sviatosti pokánia, ako aj pestovaním osvedčených foriem ľudovej nábožnosti.
§ 2. Votívne predmety ľudového umenia a nábožnosti sa majú vo svätyniach alebo priľahlých miestach viditeľne uchovávať a majú byť bezpečne strážené.

IV. kapitola
OLTÁRE

Kán. 1235 - § 1. Oltár čiže stôl, na ktorom sa slávi eucharistická obeta, sa nazýva *pevný*, ak je vyhotovený tak, že je spojený s dlažbou, a preto ním nemožno hýbať; nazýva sa *prenosný*, ak ho možno preniesť.
§ 2. Je vhodné, aby v každom kostole bol pevný oltár; avšak na ostatných miestach určených na posvätné slávenia pevný alebo prenosný oltár.

Kán. 1236 - § 1. Podľa tradičného zvyku Cirkvi menza pevného oltára má byť kamenná, a to z jedného prírodného kameňa; podľa úsudku konferencie biskupov možno použiť aj iný dôstojný a pevný materiál. Základ však, čiže podstavec, sa môže vypracovať z akéhokoľvek materiálu.
§ 2. Prenosný oltár sa môže zhotoviť z akéhokoľvek pevného materiálu, vhodného na liturgické používanie.

Kán. 1237 - § 1. Pevné oltáre treba posvätiť, prenosné oltáre treba posvätiť alebo požehnať podľa obradov, predpísaných v liturgických knihách.
§ 2. Má sa zachovať starobylá tradícia ukladať pod pevný oltár relikvie mučeníkov alebo iných svätých podľa noriem podávaných v liturgických knihách.

Kán. 1238 - § 1. Oltár stráca posvätenie alebo požehnanie podľa normy kán. 1212.
§ 2. Odovzdaním kostola alebo iného posvätného miesta na profánne používanie, oltáre, či už pevné alebo prenosné, nestrácajú posvätenie alebo požehnanie.

Kán. 1239 - § 1. Oltár, či už pevný alebo prenosný, treba vyhradiť jedine na Boží kult a úplne vylúčiť jeho akéhokoľvek profánne používanie.
§ 2. Pod oltárom nemá byť uložené nijaké mŕtve telo; ináč nie je dovolené sláviť na ňom omšu.

V. kapitola
CINTORÍNY

Kán. 1240 - § 1. Kde je to možné, Cirkev má mať vlastné cintoríny alebo aspoň priestory v občianskych cintorínoch, určené pre zomrelých veriacich, ktoré treba riadne požehnať.
§ 2. Ak sa to však nemôže dosiahnuť, jednotlivé hroby sa majú zakaždým náležite požehnať.

Kán. 1241 - § 1. Farnosti a rehoľné inštitúty môžu mať vlastné cintoríny.
§ 2. Aj iné právnické osoby alebo rodiny môžu mať osobitný cintorín alebo hrobku, ktoré podľa úsudku miestneho ordinára treba požehnať.

Kán. 1242 - V kostoloch sa mŕtve telá nemajú pochovávať, ak nejde o Rímskeho veľkňaza alebo kardinálov, diecéznych biskupov aj emeritných, ktorých treba pochovať vo vlastnom kostole.

Kán. 1243 - Partikulárne právo má stanoviť vhodné normy na zachovávanie poriadku na cintorínoch, predovšetkým na ochranu a udržiavanie ich posvätnej povahy.

II. titul
POSVÄTNÉ OBDOBIA

Kán. 1244 - § 1. Sviatky a dni pokánia, spoločné pre celú Cirkev, má právo ustanoviť, preložiť a zrušiť jedine najvyššia cirkevná autorita, pri zachovaní predpisu kán. 1246 § 2.
§ 2. Diecézni biskupi môžu pre svoje diecézy alebo miesta vyhlásiť osobitné sviatky alebo dni pokánia iba pre jednotlivý prípad.

Kán. 1245 - Pri zachovaní práva diecéznych biskupov, o ktorom sa hovorí v kán. 87, môže farár z oprávneného dôvodu a podľa predpisov diecézneho biskupa v jednotlivých prípadoch udeliť dišpenz od záväzku zachovávať sviatok alebo deň pokánia, alebo ich zameniť za iné nábožné skutky; môže to urobiť aj predstavený rehoľného inštitútu alebo spoločnosti apoštolského života, ak sú klerické pápežského práva, vo vzťahu k vlastným podriadeným a iným, ktorí sa vo dne aj v noci nachádzajú v dome.

I. kapitola
SVIATKY

Kán. 1246 - § 1. Nedeľa, keď sa podľa apoštolskej tradície slávi veľkonočné tajomstvo, sa má v celej Cirkvi zachovávať ako prvotný prikázaný sviatok. Takisto sa majú zachovávať dni Narodenia nášho Pána Ježiša Krista, Zjavenia, Nanebovstúpenia a Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi, svätej Bohorodičky Márie, jej Nepoškvrneného počatia a Nanebovzatia, svätého Jozefa, svätých apoštolov Petra a Pavla a napokon Všetkých svätých.
§ 2. Niektoré z prikázaných sviatkov môže Konferencia biskupov po predchádzajúcom schválení Apoštolským stolcom zrušiť alebo preložiť na nedeľu.

Kán. 1247 - V nedeľu a v iné prikázané sviatky sú veriaci povinní zúčastniť sa na omši; okrem toho sa majú zdržiavať takých prác a činností, ktoré prekážajú vo vzdávaní kultu Bohu, v radosti vlastnej Pánovmu dňu, alebo potrebnému duševnému a telesnému oddychu.

Kán. 1248 - § 1. Prikázaniu zúčastniť sa na omši zadosťučiní, kto je prítomný na omši, kdekoľvek sa slávi v katolíckom obrade buď v sám sviatočný deň alebo večer predchádzajúceho dňa.
§ 2. Ak chýba vysvätený služobník alebo ak z iného vážneho dôvodu účasť na eucharistickom slávení nie je možná, veľmi sa odporúča, aby sa veriaci zúčastnili na liturgii slova, ak sa nejaká slávi vo farskom kostole alebo na inom posvätnom mieste podľa predpisov diecézneho biskupa, alebo aby venovali primeraný čas modlitbe osobne alebo v rodine, alebo v skupinách rodín, ak je to vhodné.

II. kapitola
DNI POKÁNIA

Kán. 1249 - Všetci veriaci, každý svojím spôsobom, sú z Božieho zákona viazaní konať pokánie; aby sa však všetci medzi sebou spojili istým spoločným zachovávaním pokánia, predpisujú sa dni pokánia, v ktorých sa veriaci majú osobitným spôsobom venovať modlitbe a konať skutky nábožnosti a dobročinnej lásky, majú sa zapierať vernejším plnením svojich povinností a najmä zachovávaním pôstu a zdržiavania sa podľa normy nasledujúcich kánonov.

Kán. 1250 - Dni a obdobia pokánia v celej Cirkvi sú jednotlivé piatky celého roka a pôstne obdobie.

Kán. 1251 – Zdržiavanie sa jedenia mäsa alebo iného pokrmu podľa predpisov konferencie biskupov sa má zachovávať každý piatok roka, ak naň nepripadá niektorý deň, uvedený medzi slávnosťami; zdržiavanie sa a pôst sa má zachovávať na Popolcovú stredu a v Piatok umučenia a smrti nášho Pána Ježiša Krista.

Kán. 1252 - Zákon zdržiavania zaväzuje tých, ktorí dovŕšili štrnásty rok života. Zákon pôstu zaväzuje všetkých plnoletých až do začatia šesťdesiateho roka života. Duchovní pastieri a rodičia sa však majú starať, aby aj tí, ktorí pre maloletosť nie sú viazaní zákonom pôstu a zdržiavania, boli vychovávaní k pravému zmyslu pokánia.

Kán. 1253 - Konferencia biskupov môže bližšie vymedziť zachovávanie pôstu a zdržiavania, ako aj úplne alebo čiastočne zameniť pôst a zdržiavanie za iné formy pokánia, najmä za skutky dobročinnej lásky a cvičenia nábožnosti.

PIATA KNIHA
ČASNÉ MAJETKY CIRKVI

Kán. 1254 - § 1. Katolícka cirkev má vrodené právo nezávisle od občianskej moci nadobúdať, vlastniť, spravovať a scudzovať časné majetky na dosahovanie cieľov, ktoré sú jej vlastné.
§ 2. Týmito vlastnými cieľmi sú najmä: usporadúvať Boží kult, starať sa o slušné materiálne zabezpečenie kléru a iných služobníkov, vykonávať diela posvätného apoštolátu a dobročinnej lásky najmä voči chudobným.

Kán. 1255 – Univerzálna Cirkev a Apoštolský stolec, partikulárne cirkvi, ako aj ktorákoľvek iná verejná alebo súkromná právnická osoba, sú subjektami schopnými nadobúdať, vlastniť, spravovať a scudzovať časné majetky podľa normy práva.

Kán. 1256 - Vlastníctvo majetku pod najvyššou autoritou Rímskeho veľkňaza patrí tej právnickej osobe, ktorá tieto dobrá zákonne nadobudla.

Kán. 1257 - § 1. Všetky časné majetky, ktoré patria univerzálnej Cirkvi, Apoštolskému stolcu alebo iným verejným právnickým osobám v Cirkvi, sú cirkevnými majetkami a riadia sa nasledujúcimi kánonmi, ako aj vlastným štatútom.
§ 2. Časné majetky súkromnej právnickej osoby sa riadia vlastným štatútom, nie týmito kánonmi, ak sa výslovne neurčuje niečo iné.

Kán. 1258 - V nasledujúcich kánonoch pomenovaním Cirkev sa označuje nielen univerzálna Cirkev alebo Apoštolský stolec, ale aj každá verejná právnická osoba v Cirkvi, ak z kontextu reči alebo z povahy veci nie je zrejmé niečo iné.

I. titul
NADOBÚDANIE MAJETKOV

Kán. 1259 - Cirkev môže nadobúdať časné majetky všetkými spravodlivými spôsobmi či už prirodzeného alebo pozitívneho práva, ktorými je to dovolené iným.

Kán. 1260 - Cirkev má vrodené právo vyžadovať od veriacich to, čo potrebuje na vlastné ciele.

Kán. 1261 - § 1. Veriaci majú právo odovzdávať časné majetky v prospech Cirkvi.
§ 2. Diecézny biskup je povinný pripomínať veriacim záväzok, o ktorom sa hovorí v kán. 222 § 1, a vhodným spôsobom na ňom nástojiť.

Kán. 1262 - Veriaci majú Cirkvi poskytovať pomoc vyžadovanými podporami podľa noriem vydaných konferenciou biskupov.

Kán. 1263[1] - Diecézny biskup po vypočutí ekonomickej rady a kňazskej rady má právo uložiť verejným právnickým osobám podliehajúcim jeho riadeniu pre potreby diecézy

[1] PCCICAI, odpoveď II, z 24. januára 1989, *AAS* 81 (1989) 991:

mierny príspevok, primeraný ich príjmom; ostatným fyzickým a právnickým osobám je mu dovolené len v prípade vážnej potreby a za tých istých podmienok uložiť mimoriadnu a miernu dávku pri neporušení partikulárnych zákonov a zvykov, ktoré mu udeľujú väčšie práva.

Kán. 1264 - Ak právo neurčuje niečo iné, úlohou zhromaždenia biskupov provincie je:
1. určiť poplatky za úkony výkonnej moci, udeľujúcej nejakú milosť, alebo poplatky za vykonanie reskriptov Apoštolského stolca, ktoré má schváliť sám Apoštolský stolec;
2. určiť milodary z príležitosti vysluhovania sviatostí a svätenín.

Kán. 1265 - § 1. Pri neporušení práva žobravých rehoľníkov sa akejkoľvek súkromnej osobe, či už fyzickej, alebo právnickej, zakazuje bez písomného povolenia vlastného ordinára a miestneho ordinára zbierať milodary pre akúkoľvek nábožnú alebo cirkevnú ustanovizeň, alebo na akýkoľvek nábožný alebo cirkevný cieľ.
§ 2. Konferencia biskupov môže stanoviť normy, týkajúce sa zbierania milodarov, ktoré musia zachovávať všetci, nevynímajúc tých, ktorí sa z ustanovenia nazývajú a sú žobravými.

Kán. 1266 - Miestny ordinár môže prikázať, aby sa vo všetkých kostoloch a kaplnkách, aj v tých, ktoré patria rehoľným inštitútom a sú skutočne stále prístupné veriacim, zbieral osobitný milodar na určené farské, diecézne, národné alebo všeobecné podujatia, ktorý potom treba starostlivo zaslať diecéznej kúrii.

Kán. 1267 - § 1. Ak nie je zrejmý opak, predpokladá sa, že milodary, ktoré sa dávajú predstaveným alebo administrátorom ktorejkoľvek cirkevnej právnickej osoby, aj súkromnej, sú dané samej právnickej osobe.
§ 2. Milodary, o ktorých sa hovorí v § 1, nemožno odmietnuť, ak to nie je z oprávneného dôvodu a vo veciach väčšieho významu s dovolením ordinára, ak ide o verejnú právnickú osobu. Dovolenie tohto ordinára sa vyžaduje na prijímanie milodarov, ktoré sú zaťažené bremenom stanoveného spôsobu využívania alebo podmienkou, pri zachovaní predpisu kán. 1295.
§ 3. Milodary, ktoré dali veriaci na určitý cieľ, sa môžu použiť iba na tento cieľ.

Kán. 1268 – Vo veci časných majetkov Cirkev prijíma premlčanie ako spôsob nadobúdania a oslobodzovania podľa normy kán. 197-199.

Kán. 1269 - Posvätné veci, ak sú vo vlastníctve súkromných osôb, môžu premlčaním nadobudnúť súkromné osoby, ale nie je dovolené ich používať na profánne ciele, ak nestratili posvätenie alebo požehnanie; ale ak patria cirkevnej verejnej právnickej osobe, môže ich získať iba iná cirkevná verejná právnická osoba.

Pochybnosť: *Či sa slovami kán. 1263 „verejným právnickým osobám podliehajúcim jeho riadeniu“ rozumejú ej externé školy rehoľných inštitútov pápežského práva?*
Odpoveď: *negatívne.*

Kán. 1270 - Nehnuteľné veci, cenné hnuteľné veci, práva a žaloby, či osobné, alebo vecné, ktoré patria Apoštolskému stolcu, sa premlčiavajú po uplynutí sto rokov; tie, ktoré patria inej cirkevnej verejnej právnickej osobe, sa premlčiavajú po uplynutí tridsiatich rokov.

Kán. 1271 - Biskupi majú z dôvodu puta jednoty a dobročinnej lásky prispievať podľa možností svojej diecézy na zaobstaranie prostriedkov, ktoré Apoštolský stolec podľa časových okolností potrebuje, aby mohla riadne poskytovať službu celej Cirkvi.

Kán. 1272 - V krajinách, kde ešte existujú benefíciá v pravom zmysle, konferencii biskupov patrí, aby vhodnými normami, dohodnutými s Apoštolským stolcom a ním schválenými, riadila spravovanie týchto benefícií tak, aby sa príjmy, ba podľa možnosti i sám základ benefícií, postupne previedli na inštitúciu, o ktorej sa hovorí v kán. 1274 § 1.

II. titul
SPRAVOVANIE MAJETKOV

Kán. 1273 - Rímsky veľkňaz je na základe primátu riadenia najvyšší správca a hospodár všetkých cirkevných majetkov.

Kán. 1274 - § 1. V každej diecéze má byť osobitná inštitúcia, ktorá má sústreďovať majetky alebo milodary s tým cieľom, aby bolo podľa normy kán. 281 postarané o materiálne zabezpečenie klerikov, ktorí vykonávajú službu v prospech diecézy, ak nie je o nich postarané ináč.
§ 2. Kde sociálna starostlivosť o klérus ešte nie je vhodne zriadená, konferencia biskupov sa má postarať, aby existovala inštitúcia, ktorá by sa dostatočne starala o sociálne zabezpečenie klerikov.
§ 3. V každej diecéze sa podľa potreby má ustanoviť spoločný fond, pomocou ktorého biskupi môžu zadosťučiniť záväzkom voči iným osobám slúžiacim Cirkvi a prispievať na rozličné potreby diecézy a pomocou ktorého by aj bohatšie diecézy mohli podporovať chudobnejšie.
§ 4. Podľa rozličných miestnych okolností sa ciele, o ktorých sa hovorí v § 2 a 3, môžu vhodnejšie dosiahnuť navzájom spojenými diecéznymi inštitúciami alebo spoluprácou, alebo aj primeraným združením, ustanoveným pre rozličné diecézy, ba aj pre celé územie konferencie biskupov.
§ 5. Tieto inštitúcie treba podľa možnosti ustanoviť tak, aby mali účinnosť aj v občianskom práve.

Kán. 1275 - Fond majetkov, pochádzajúcich z rozličných diecéz, sa spravuje podľa noriem vhodne dohodnutých biskupmi, ktorých sa to týka.

Kán. 1276 - § 1. Úlohou ordinára je starostlivo dozerať na spravovanie všetkých majetkov verejných právnických osôb, ktoré mu podliehajú, pri neporušení zákonných titulov, ktoré tomuto ordinárovi udeľujú väčšie práva.
§ 2. Ordinári majú pri zohľadnení práv, zákonných zvykov a okolností dbať, aby celú záležitosť spravovania cirkevných majetkov usporiadali vydaním osobitných inštrukcií v medziach univerzálneho a partikulárneho práva.

Kán. 1277 - Diecézny biskup, keď ide o úkony spravovania, ktoré so zreteľom na ekonomický stav diecézy majú väčší význam, musí vypočuť mienku ekonomickej rady a kolégia konzultorov; potrebuje však súhlas tejto rady, ako aj kolégia konzultorov na úkony mimoriadneho spravovania okrem prípadov zvlášť uvedených v univerzálnom práve alebo v zakladacích listinách. Úlohou konferencie biskupov je určiť, ktoré úkony treba považovať za úkony mimoriadneho spravovania.

Kán. 1278 - Okrem úloh, o ktorých sa hovorí v kán. 494 § 3 a 4, diecézny biskup môže ekonómovi zveriť úlohy, o ktorých sa hovorí v kán. 1276 § 1 a 1279 § 2.

Kán. 1279 - § 1. Spravovanie cirkevných majetkov patrí tomu, kto bezprostredne riadi osobu, ktorej patria tieto majetky, ak niečo iné neurčuje partikulárne právo, štatút alebo zákonný zvyk, pri neporušení práva ordinára zasiahnuť v prípade nedbanlivosti správcu.
§ 2. Ordinár, ktorému podlieha verejná právnická osoba, ktorá na základe práva alebo zakladacích listín alebo vlastného štatútu nemá svojich správcov, má na spravovanie jej majetkov prijať vhodné osoby na tri roky; ordinár ich môže vymenovať znova.

Kán. 1280 - Každá právnická osoba má mať svoju ekonomickú radu alebo aspoň dvoch poradcov, ktorí podľa normy štatútu majú pomáhať správcovi pri plnení úlohy.

Kán. 1281 - § 1. Pri zachovaní predpisov štatútu sú úkony správcov, ktoré presahujú hranice a spôsob riadneho spravovania, neplatné, ak skôr nedostali od ordinára písomné splnomocnenie.
§ 2. V štatúte sa majú určiť úkony, ktoré presahujú hranice a spôsob riadneho spravovania; ale ak sa o tejto veci v štatúte nehovorí, diecéznemu biskupovi patrí, aby po vypočutí mienky ekonomickej rady určil tieto úkony pre osoby, ktoré mu podliehajú.
§ 3. Právnická osoba nie je povinná sa zodpovedať za neplatné úkony správcov, iba vtedy a do tej miery, do akej z nich mala osoh. Sama právnická osoba však sa bude zodpovedať za nezákonné ale platné úkony správcov, pri neporušení jej práva na žalobu alebo na rekurz proti správcom, ktorí jej spôsobili škody.

Kán. 1282 - Všetci, tak klerici ako aj laici, ktorí majú zo zákonného titulu účasť na spravovaní cirkevných majetkov, sú povinní svoje úlohy plniť v mene Cirkvi podľa normy práva.

Kán. 1283 - Skôr ako správcovia prevezmú svoju úlohu:
1. musia pred ordinárom alebo jeho delegátom pod prísahou sľúbiť, že budú dobre a verne spravovať;
2. má sa vyhotoviť presný a podrobný a nimi samými podpísaný inventár vecí nehnuteľných, hnuteľných, tak cenných ako aj akokoľvek patriacich medzi kultúrne bohatstvo, alebo iných s ich opisom a ohodnotením a vyhotovený sa má preskúmať;

3. jeden exemplár tohto inventára sa má uchovávať v archíve správy, druhý v archíve kúrie; v obidvoch sa má zaznačiť akákoľvek zmena, ktorou by majetok prípadne prešiel.

Kán. 1284 - § 1. Všetci správcovia sú povinní plniť svoju úlohu so starostlivosťou dobrého hospodára.
§ 2. Preto musia:
1. dozerať, aby sa majetky zverené do ich starostlivosti nijakým spôsobom nestratili alebo neutrpeli škodu; s tým cieľom, keď je to potrebné, majú uzatvárať poistné zmluvy;
2. starať sa, aby vlastníctvo cirkevných majetkov bolo zabezpečené občiansky platnými spôsobmi;
3. zachovávať predpisy tak kánonického, ako aj občianskeho práva, alebo tie, ktoré uložil zakladateľ alebo darca, alebo zákonná autorita, a predovšetkým dbať, aby z nezachovávania občianskych zákonov nevzišla Cirkvi škoda;
4. príjmy z majetkov a výnosy presne a v pravom čase vyžadovať a prijaté bezpečne uchovávať a nakladať s nimi podľa úmyslu zakladateľa alebo podľa zákonných noriem;
5. v stanovenom čase uhradiť splatné úroky z pôžičky alebo hypotéky a starať sa, aby v príhodnom čase bola vrátená sama hlavná suma dlhu;
6. peniaze, ktoré zostanú po zaplatení výdavkov a môžu byť užitočne investované, so súhlasom ordinára použiť na ciele právnickej osoby;
7. mať dobre vedené knihy príjmov a výdavkov;
8. na konci každého roka zostaviť výkaz o spravovaní;
9. doklady a listiny, na ktorých sa zakladajú práva Cirkvi alebo inštitúcie na majetky, riadne usporiadať a v primeranom a vhodnom archíve chrániť; avšak ich autentické odpisy, kde je to ľahko možné, uložiť v archíve kúrie.
§ 3. Naliehavo sa odporúča, aby správcovia každý rok zostavovali prehľady príjmov a výdavkov; ponecháva sa však na partikulárne právo, aby ich prikázalo a podrobnejšie určilo spôsoby, ako sa majú zostavovať.

Kán. 1285 - Správcovia smú dávať dary z hnuteľných majetkov, ktoré nepatria k trvalému majetku, na nábožné ciele alebo na ciele kresťanskej dobročinnej lásky len v medziach riadneho spravovania.

Kán. 1286 - Správcovia majetkov:
1. pri zamestnávaní pracovných síl majú presne zachovávať aj občianske zákony, týkajúce sa práce a sociálneho života, podľa zásad predkladaných Cirkvou;
2. tým, ktorí vykonávajú prácu podľa dohody, majú dávať spravodlivú a poctivú mzdu, tak aby mohli primerane zabezpečiť potreby svoje aj svojich rodín.

Kán. 1287 - § 1. Klerickí, ako aj laickí správcovia akýchkoľvek cirkevných majetkov, ktoré nie sú zákonne vyňaté spod riadiacej moci diecézneho biskupa, sú povinní každoročne predložiť vyúčtovanie miestnemu ordinárovi, ktorý ho má odovzdať na preskúmanie ekonomickej rade; opačný zvyk je zavrhnutý.
§ 2. Správcovia majú veriacim predkladať vyúčtovanie o majetkoch, ktoré veriaci darovali Cirkvi, podľa noriem, ktoré má stanoviť partikulárne právo.

Kán. 1288 - Správcovia nemajú v mene verejnej právnickej osoby začínať spor na občianskom súde ani na ňom svedčiť, ak na to nedostali písomné povolenie vlastného ordinára.

Kán. 1289 - Hoci správcovia nie sú povinní vykonávať spravovanie z titulu cirkevného úradu, prevzatej úlohy sa nemôžu svojvoľne vzdať; ak zo svojvoľného vzdania utrpí Cirkev škodu, sú povinní ju nahradiť.

III. titul
ZMLUVY A NAJMÄ SCUDZENIE

Kán. 1290 - To, čo občianske právo stanovuje na danom území o zmluvách tak vo všeobecnosti, ako aj jednotlivo a o platbách, má sa s tými istými účinkami zachovávať v kánonickom práve vo veciach, ktoré podliehajú riadiacej moci Cirkvi, ak sa nepriečia Božiemu právu, alebo sa kánonickým právom neurčuje niečo iné, pri zachovaní predpisu kán. 1547.

Kán. 1291 - Na platné scudzenie majetkov, ktoré na základe zákonnej asignácie tvoria trvalý majetok verejnej právnickej osoby a ktorých hodnota presahuje sumu vymedzenú právom, sa vyžaduje dovolenie autority, kompetentnej podľa normy práva.

Kán. 1292 - § 1. Pri neporušení predpisu kán. 638 § 3, keď sa hodnota majetkov, ktoré sa navrhujú na scudzenie, pohybuje medzi najnižšou a najvyššou sumou, ktorú má určiť konferencia biskupov pre svoju oblasť, kompetentnú autoritu, ak ide o právnické osoby, ktoré nepodliehajú diecéznemu biskupovi, určuje vlastný štatút; ináč kompetentnou autoritou je diecézny biskup so súhlasom ekonomickej rady a kolégia konzultorov, ako aj tých, ktorých sa to týka. Ich súhlas potrebuje diecézny biskup aj na scudzenie majetkov diecézy.
§ 2. Ale ak ide o veci, ktorých hodnota presahuje najvyššiu sumu, alebo o veci darované Cirkvi sľubom, alebo cenné z umeleckého alebo historického hľadiska, k platnosti scudzenia sa okrem toho vyžaduje aj dovolenie Svätého stolca.
§ 3. Ak vec, ktorá sa má scudziť, je deliteľná, v žiadosti o dovolenie scudzenia sa musia uviesť časti, scudzené predtým; ináč je dovolenie neplatné.
§ 4. Tí, ktorí sa musia zúčastniť na scudzovaní majetkov radou alebo súhlasom, nemajú dávať radu alebo súhlas, ak predtým neboli presne oboznámení tak s ekonomickým stavom právnickej osoby, ktorej majetky sa navrhujú na scudzenie, ako aj so scudzeniami už uskutočnenými.

Kán. 1293 - § 1. Na scudzenie majetkov, ktorých hodnota presahuje určenú minimálnu sumu, sa okrem toho vyžaduje:
1. oprávnený dôvod, akým je naliehavá potreba, zjavná osožnosť, nábožnosť, dobročinná láska alebo iný vážny pastoračný dôvod;
2. ohodnotenie veci, ktorá sa má scudziť, písomne dané znalcami.
§ 2. Majú sa zachovať aj iné ochranné opatrenia, predpísané zákonnou autoritou, aby sa vyhlo škode pre Cirkev.

Kán. 1294 - § 1. Vec sa spravidla nesmie scudziť za cenu nižšiu, aká sa uvádza v ohodnotení.
§ 2. Peniaze získané scudzením sa majú alebo opatrne investovať na osoh Cirkvi, alebo sa majú rozumne použiť v zhode s cieľmi scudzenia.

Kán. 1295 - Požiadavky podľa normy kán. 1291-1294, ktorým treba prispôsobiť aj štatút právnických osôb, sa musia dodržiavať nielen pri scudzovaní, ale aj v akejkoľvek záležitosti, ktorou sa majetkový stav právnickej osoby môže zhoršiť.

Kán. 1296 - Ak boli cirkevné majetky scudzené bez potrebných kánonických náležitostí, ale scudzenie je občiansky platné, kompetentná autorita má po zrelom uvážení všetkého rozhodnúť, či a akú žalobu, totiž osobnú alebo vecnú, kto a proti komu má podať na ochranu práv Cirkvi.

Kán. 1297 - Je úlohou konferencie biskupov so zreteľom na miestne okolnosti stanoviť normy o prenajímaní cirkevných majetkov, najmä o povolení, ktoré treba dostať od kompetentnej cirkevnej autority.

Kán. 1298 - Ak nejde o vec veľmi malého významu, cirkevné majetky sa bez osobitného písomného povolenia kompetentnej autority nemôžu predávať ani prenajímať vlastným správcom ani ich príbuzným až do štvrtého stupňa pokrvnosti alebo príbuzenstva.

IV. titul
NÁBOŽNÉ ODKAZY VO VŠEOBECNOSTI A NÁBOŽNÉ ZÁKLADINY

Kán. 1299 - § 1. Kto na základe prirodzeného a kánonického práva môže slobodne disponovať svojimi majetkami, môže odkázať majetky na nábožné ciele buď úkonom medzi živými, alebo úkonom pre prípad smrti.
§ 2. Pri odkazovaní pre prípad smrti pre dobro Cirkvi sa podľa možnosti majú zachovať náležitosti občianskeho práva; ak boli opomenuté, dedičom sa musí pripomenúť povinnosť, ktorou sú viazaní splniť vôľu poručiteľa.

Kán. 1300 - Zákonne prijaté odkazy veriacich, ktorí buď úkonom medzi živými alebo úkonom pre prípad smrti dávajú alebo zanechávajú svoje majetky na nábožné ciele, sa majú veľmi starostlivo plniť aj vzhľadom na spôsob spravovania a užívania majetkov pri zachovaní predpisu kán. 1301 § 3.

Kán. 1301 - § 1. Vykonávateľom všetkých nábožných odkazov tak pre prípad smrti, ako aj medzi živými je ordinár.
§ 2. Na základe tohto práva ordinár môže a musí dozerať, a to aj pomocou vizitácie, aby sa nábožné odkazy plnili, a iní vykonávatelia po splnení úlohy sú mu povinní predkladať vyúčtovanie.
§ 3. Klauzuly pridané k posledným odkazom, ktoré odporujú tomuto právu ordinára, sa majú považovať za nepripojené.

Kán. 1302 - § 1. Kto prijal majetky na nábožné ciele buď úkonom medzi živými alebo závetom ako zverené do spravovania, musí o tomto zverení do spravovania upovedomiť ordinára a oznámiť mu všetky takéto hnuteľné alebo nehnuteľné majetky s pripojenými bremenami; ak to darca výslovne a úplne zakázal, zverenie do spravovania nemá prijať.

§ 2. Ordinár musí požadovať, aby majetky zverené do spravovania boli bezpečne investované, a takisto dozerať na vykonávanie nábožného odkazu podľa normy kán. 1301.
§ 3. Keď ide o majetky zverené do spravovania nejakému členovi rehoľného inštitútu alebo spoločnosti apoštolského života, ak totiž majetky sú určené miestu alebo diecéze, alebo ich obyvateľom, alebo na pomoc nábožným cieľom, ordinárom, o ktorom sa hovorí v § 1 a 2, je miestny ordinár; ináč je ním vyšší predstavený v klerickom inštitúte pápežského práva a v klerických spoločnostiach apoštolského života pápežského práva alebo vlastný ordinár tohto člena v iných rehoľných inštitútoch.

Kán. 1303 - § 1. Pod pomenovaním nábožné základiny v práve vystupujú:
1. *samostatné nábožné základiny*, čiže zoskupenia vecí, určené na ciele, o ktorých sa hovorí v kán. 114 § 2 a ktoré kompetentná cirkevná autorita zriadila ako právnickú osobu;
2. *nesamostatné nábožné základiny*, čiže časné majetky, dané akýmkoľvek spôsobom verejnej právnickej osobe s bremenom, aby sa dlhší čas, ktorý má vymedziť partikulárne právo, z ročných príjmov slávili omše a vykonávali iné vopred určené cirkevné činnosti, alebo sa ináč dosahovali ciele, o ktorých sa hovorí v kán. 114 § 2.
§ 2. Ak majetky nesamostatnej nábožnej základiny boli zverené právnickej osobe, ktorá podlieha diecéznemu biskupovi, po uplynutí času musia byť určené inštitúcii, o ktorej sa hovorí v kán. 1274 § 1, ak zakladateľ výslovne neprejavil inú vôľu; ináč pripadajú samej právnickej osobe.

Kán. 1304 - § 1. Aby právnická osoba mohla základinu platne prijať, vyžaduje sa písomné povolenie ordinára; ordinár ho nemá dať, kým zákonne nezistil, že právnická osoba môže zadosťučiniť tak novému bremenu, ktoré má prijať, ako aj už prijatým bremenám; obzvlášť sa má starať, aby príjmy úplne zodpovedali pripojeným bremenám podľa obyčaje miesta alebo oblasti.
§ 2. Ďalšie podmienky na ustanovenie a prijatie základín má určiť partikulárne právo.

Kán. 1305 - Peniaze a hnuteľné majetky, ktoré sú poukázané ako dar, sa majú ihneď uložiť na bezpečnom mieste, ktoré má schváliť ordinár, s tým cieľom, aby sa tieto peniaze alebo hodnota hnuteľných majetkov chránili a aby sa čím skôr podľa rozumného úsudku tohto ordinára, po vypočutí mienky tých, ktorých sa to týka, a vlastnej ekonomickej rady, opatrne a užitočne investovali na prospech základiny s výslovnou zmienkou o jednotlivých bremenách.

Kán. 1306 - § 1. Základiny založené aj ústne sa majú písomne zaznamenať.
§ 2. Jeden exemplár listiny sa má bezpečne uchovávať v archíve kúrie, druhý v archíve právnickej osoby, ktorej základina patrí.

Kán. 1307 - § 1. Pri zachovaní predpisov kán. 1300-1302 a 1287 sa má vyhotoviť zoznam bremien, ktoré ukladajú nábožné základiny, a vyložiť na viditeľnom mieste, aby záväzky, ktoré treba plniť, neupadli do zabudnutia.
§ 2. Okrem knihy, o ktorej sa hovorí v kán. 958 § 1, má sa viesť aj druhá kniha a uchovávať u farára alebo rektora, do ktorej sa majú zaznamenávať jednotlivé bremená, ich plnenie a almužny.

Kán. 1308[2] - § 1. Zníženie omšových záväzkov, ktoré sa má vykonať iba z oprávneného a nevyhnutného dôvodu, je vyhradené diecéznemu biskupovi a najvyššiemu moderátorovi klerického inštitútu zasväteného života alebo klerickej spoločnosti apoštolského života.
§ 2. Diecézny biskup má oprávnenie znížiť omše z odkazov, ktoré sú samostatné, kvôli poklesu výnosov a kým tento dôvod trvá vzhľadom na zákonne platnú výšku milodaru v diecéze, len keď niet nikoho, kto by bol viazaný povinnosťou a účinne by mohol byť prinútený zvýšiť milodar.
§ 3. Jemu patrí oprávnenie znížiť záväzky čiže omše z odkazov, zaťažujúce cirkevnú inštitúciu, ak sa výnosy stali nedostačujúce na primerané dosiahnutie cieľa vlastného tejto inštitúcii.
§ 4. Najvyšší moderátor klerického inštitútu zasväteného života alebo klerickej spoločnosti apoštolského života má tie isté právomoci, o ktorých sa hovorí v §§ 2 a 3.

Kán. 1309 – Tým istým autoritám, o ktorých sa hovorí v kán. 1308, okrem toho prislúcha moc z primeraného dôvodu preložiť omšové záväzky na iné dni, kostoly alebo oltáre odlišné od tých, ktoré sú stanovené v základinách.

Kán. 1310[3] - § 1. Zníženie, zmiernenie a zámena odkazov veriacich na nábožné ciele môžu byť vykonané ordinárom iba z oprávneného a nevyhnutného dôvodu, po vypočutí tých, ktorých sa to týka a vlastnej ekonomickej rady, ako aj pri zachovaní, čo možno najlepším spôsobom, vôle zakladateľa.
§ 2. V ostatných prípadoch sa treba obrátiť na Apoštolský stolec.

[2] Pápež Fratnitšek, C*ompeterntias quasdam decernere*, z 11. ferbuára 2022, *L'Osservatore Romano*, 15. februára 2002 (CLXII, n.37, p.8).
[3] Pápež Fratnitšek, C*ompeterntias quasdam decernere*, z 11. ferbuára 2022, *L'Osservatore Romano*, 15. februára 2002 (CLXII, n.37, p.8).

ŠIESTA KNIHA
TRESTNÉ SANKCIE V CIRKVI

I. časť
DELIKTY A TRESTY VO VŠEOBECNOSTI

I. titul
TRESTANIE DELIKTOV VŠEOBECNE

Kán. 1311 - § 1. Cirkev má vrodené a vlastné právo trestnými sankciami postihovať veriacich, ktorí spáchali delikty.
§ 2. Ten, kto stojí na čele v Cirkvi, má s pastoračnou láskou, príkladom života, radou a povzbudením a ak je to potrebné aj uložením alebo vyhlásením trestov, chrániť a podporovať dobro samotného spoločenstva a jednotlivých veriacich a to podľa predpisov zákona, ktoré sa má vždy uplatňovať s kánonickou miernosťou a to so zreteľom na obnovenie spravodlivosti, nápravu vinníka a odstránenie pohoršenia.

Kán. 1312 - § 1. Trestné sankcie v Cirkvi sú:
1. medicinálne tresty čiže cenzúry, ktoré sa uvádzajú v kán. 1331-1333;
2. odpykávacie tresty, o ktorých sa hovorí v kán. 1336.
§ 2. Zákon môže stanoviť iné odpykávacie tresty, ktoré veriaceho pozbavujú nejakého duchovného alebo časného dobra a zodpovedajú nadprirodzenému cieľu Cirkvi.
§ 3. Okrem toho sa používajú trestné liečivé prostriedky a prostriedky pokánia stanovené v kánonoch 1339 a 1340, tie prvé najmä na predchádzanie deliktov a tie druhé skôr na nahradenie alebo zväčšenie trestu.

II. titul
TRESTNÝ ZÁKON A TRESTNÝ PRÍKAZ

Kán. 1313 - § 1. Ak sa po spáchaní deliktu zákon zmení, treba uplatniť zákon priaznivejší pre vinníka.
§ 2. Ak neskorší zákon zrušuje zákon alebo aspoň trest, trest ihneď zaniká.

Kán. 1314 - Trest je spravidla trestom na základe rozsudku, ktorý treba vyniesť, takže vinníka neviaže, ak nebol ešte uložený; je však aj trest na základe vopred vyneseného rozsudku, takže sa doň upadá samým činom spáchania deliktu, ak to zákon alebo príkaz výslovne stanovuje.

Kán. 1315 - § 1. Kto má moc vydávať trestné zákony, môže tiež svojimi zákonmi prostredníctvom primeraného trestu chrániť aj Boží zákon.
§ 2. Nižší zákonodarca so zreteľom na kánon 1317 môže tiež:
1. chrániť primeraným trestom v medziach svojej kompetencie vzhľadom na územie alebo osoby zákon vydaný vyššou autoritou;
2. pridať k trestom, ktoré za nejaký delikt stanovil univerzálny zákon aj ďalšie tresty;
3. určiť alebo urobiť záväzným trest, ktorý stanovil univerzálny zákon ako neurčitý alebo fakultatívny.
§ 3. Zákon sám môže určiť trest alebo jeho určenie ponechať na rozumné uváženie sudcu.

Kán. 1316 - Diecézni biskupi majú dbať, aby sa podľa možnosti v tom istom štáte alebo v tej istej oblasti vynášali rovnaké trestné zákony.

Kán. 1317 - Tresty sa majú stanovovať do takej miery, do akej sú naozaj nevyhnutné na vhodnejšie zabezpečenie cirkevnej disciplíny. Avšak prepustenie z klerického stavu nemôže stanoviť nižší zákonodarca.

Kán. 1318 – Nemajú sa stanovovať tresty na základe vopred vyneseného rozsudku, ak to azda nie je za niektoré jednotlivé zlomyseľné delikty, ktoré môžu buď vyvolať vážnejšie pohoršenie, alebo ich nemožno účinnejšie potrestať trestami na základe rozsudku, ktorý treba vyniesť; avšak cenzúry, najmä exkomunikácia, sa nemajú stanovovať, iba ak s najväčšou umiernenosťou a len za delikty osobitnej závažnosti.

Kán. 1319 - § 1. Do akej miery môže niekto na základe riadiacej moci na vonkajšom fóre vydávať príkazy podľa predpisov kánonov 48-58, do takej miery môže aj prostredníctvom príkazu pohroziť určenými trestami s výnimkou trvalých odpykávacích trestov.
§ 2. Ak sa má po zrelom uvážení záležitosti vydať trestný príkaz, má sa zachovať to, čo je stanovené v kánonoch 1317 a 1318.

Kán. 1320 - Miestny ordinár môže rehoľníkov postihovať trestami vo všetkom, v čom mu podliehajú.

III. titul
SUBJEKT PODLIEHAJÚCI TRESTNÝM SANKCIÁM

Kán. 1321 - § 1. Každý je považovaný za nevinného, dokiaľ sa nedokáže opak.
§ 2. Nikto nie je trestaný, ak vonkajšie porušenie zákona alebo príkazu, ktorého sa dopustil, nie je mu vážne pripočítateľné na základe zlého úmyslu alebo viny.
§ 3. Trest stanovený zákonom alebo príkazom sa vzťahuje na toho, kto uvážene porušil zákon alebo príkaz; kto to však urobil zo zanedbania náležitej pozornosti, netrestá sa, ak zákon alebo príkaz neurčuje ináč.
§ 4. Keď nastalo vonkajšie porušenie, pripočítateľnosť sa predpokladá, ak nie je zjavné niečo iné.

Kán. 1322 - Tí, ktorým trvalo chýba používanie rozumu, považujú sa za neschopných spáchať delikt, hoci zákon alebo príkaz porušili vtedy, keď sa zdali zdraví.

Kán. 1323 - Nijakému trestu nepodlieha ten, kto vtedy, keď porušil zákon alebo príkaz:
1. ešte nezavŕšil šestnásty rok života;
2. bez vlastnej viny nevedel, že porušuje zákon alebo príkaz; na roveň neznalosti sa kladie nepozornosť a omyl;
3. konal na základe fyzického násilia alebo náhody, ktorú nemohol predvídať alebo predvídanú nemohol odvrátiť;
4. konal prinútený veľkým strachom, hoci len relatívne veľkým, alebo z nevyhnutnosti, či pre veľkú nepríjemnosť, ak len skutok nie je vnútorne zlý alebo nespôsobuje škodu dušiam;
5. konal v legitímnej obrane seba alebo iného proti nespravodlivému útočníkovi a zachoval náležitú mieru;
6. chýbalo mu používanie rozumu, pri zachovaní predpisov kán. 1324 § 1, bod 2 a 1326 § 1, bod 4;
7. bez vlastnej viny sa domnieval, že ide o niektorú z okolností, o ktorých sa hovorí v bode 4 alebo 5.

Kán. 1324 - § 1. Porušovateľ nie je vyňatý z trestu, ale trest stanovený zákonom alebo príkazom sa musí zmierniť alebo namiesto neho použiť pokánie, ak delikt spáchal:
1. ten, kto mal iba nedokonalé používanie rozumu;
2. ten, komu chýbalo používanie rozumu pre opitosť alebo iné podobné rozrušenie mysle, ktoré si zavinil, pri zachovaní predpisu kán. 1326 § 1, bod 4;
3. pre silné vzplanutie vášne, ktoré však nepredchádzalo a neprekazilo všetko rozhodovanie mysle a súhlas vôle, a len keď sama vášeň nebola chcene vyvolaná alebo živená;
4. neplnoletý, ktorý dovŕšil šestnásty rok života;
5. ten, kto bol prinútený veľkým strachom, hoci len relatívne veľkým, alebo z nevyhnutnosti, či pre veľkú nepríjemnosť, ak delikt je vnútorne zlý alebo spôsobuje škodu duší;
6. ten, kto konal v legitímnej obrane seba alebo iného proti nespravodlivému útočníkovi, ale nezachoval náležitú mieru;
7. na tom, kto ho hrubo a nespravodlivo provokuje;
8. ten, kto sa mylne, ale z vlastnej viny domnieval, že ide o niektorú z okolností, o ktorých hovorí kán. 1323, bod 4 alebo 5;
9. ten, kto bez vlastnej viny nevedel, že k zákonu alebo príkazu je pripojený trest;
10. ten, kto konal bez plnej pripočítateľnosti, len keď zostala vážna.
§ 2. To isté môže urobiť sudca, ak existuje nejaká iná okolnosť, ktorá zmenšuje závažnosť deliktu.
§ 3. V okolnostiach, o ktorých sa hovorí v § 1, vinník nepodlieha trestu na základe vopred vyneseného rozsudku; avšak môžu mu byť uložené miernejšie tresty alebo uplatnené pokánie aby sa spamätal alebo aby sa odstránilo pohoršenie.

Kán. 1325 - Hrubá alebo nedbanlivá alebo predstieraná neznalosť sa nikdy nemôže brať do úvahy pri uplatňovaní predpisov kán. 1323 a 1324.

Kán. 1326 - § 1. Sudca má uložiť väčší trest, než stanovuje zákon alebo príkaz:
1. tomu, kto po odsúdení alebo po vyhlásení trestu tak pokračuje v páchaní deliktov, že z okolností možno rozumne usudzovať o jeho zatvrdilosti v zlej vôli;
2. tomu, kto má nejakú hodnosť, alebo kto zneužil svoju autoritu alebo úrad na spáchanie deliktu;
3. vinníkovi, ktorý, v prípade trestu stanoveného za delikt z nedbanlivosti, následok predvídal, a predsa na to, aby sa mu vyhol, zanedbal opatrenia, ktoré by bol vykonal každý starostlivý človek.
4. tomu, kto spáchal delikt v stave opitosti alebo iného rozrušenia mysle, ak boli spôsobené zámerne aby sa spáchal alebo ospravedlnil delikt alebo so zámerne vyvolanou alebo živenou vášňou.
§ 2. Ak bol trest stanovený na základe vopred vyneseného rozsudku, v prípadoch, o ktorých sa hovorí v § 1, možno pridať ešte iný trest alebo pokánie.
§ 3. V tých istých prípadoch ak bol trest stanovený ako fakultatívny, stáva sa záväzný.

Kán. 1327 - Partikulárny zákon môže okrem prípadov uvedených v kán. 1323-1326 stanoviť iné oslobodzujúce, poľahčujúce alebo priťažujúce okolnosti buď všeobecnou normou, alebo pre jednotlivé delikty. Takisto sa v príkaze môžu stanoviť okolnosti, ktoré od trestu stanoveného príkazom oslobodzujú alebo ho poľahčujú alebo priťažujú.

Kán. 1328 - § 1. Kto na spáchanie deliktu niečo vykonal alebo zanedbal a predsa nezávisle od svojej vôle delikt nedokonal, nie je viazaný trestom, stanoveným za dokonaný delikt, ak zákon alebo príkaz neurčuje ináč.

§ 2. Ale ak úkony alebo zanedbania svojou povahou vedú k vykonaniu deliktu, páchateľ môže byť podrobený pokániu alebo trestnému liečivému prostriedku, ak z vlastnej vôle neupustil od začatého páchania deliktu. Ale ak vzniklo pohoršenie alebo iná vážna škoda, alebo veľké nebezpečenstvo, páchateľ, hoci prestal sám od seba, môže byť potrestaný spravodlivým trestom, ale ľahším, než aký je stanovený za dokonaný delikt.

Kán. 1329 - § 1. Ak pre hlavného páchateľa sú stanovené tresty na základe rozsudku, ktorý sa má vyniesť, tí, ktorí na základe spoločného úmyslu spáchať delikt spolupracujú na spáchaní deliktu a v zákone alebo príkaze sa výslovne nespomínajú, podliehajú tým istým alebo iným trestom tej istej alebo menšej veľkosti,
§ 2. Do trestu na základe vopred vyneseného rozsudku spojeného s deliktom upadajú spolupáchatelia, ktorí v zákone alebo príkaze nie sú uvedení, ak bez ich pričinenia by delikt nebol spáchaný a trest je takej povahy, že ich môže postihnúť; ináč môžu byť potrestaní trestami na základe rozsudku, ktorý treba vyniesť.

Kán. 1330 - Delikt, ktorý spočíva vo vyhlásení alebo v inom prejave vôle, náuky alebo vedy, treba považovať za nedokonaný, ak toto vyhlásenie alebo tento prejav nikto neprijal.

IV. titul
TRESTY A INÉ POSTIHY

I. kapitola
CENZÚRY

Kán. 1331 - § 1. Exkomunikovanému sa zakazuje:
1. sláviť Eucharistiu a ostatné sviatosti;
2. prijímať sviatosti;
3. vysluhovať sväteniny a sláviť ostatné obrady liturgického kultu;
4. mať akúkoľvek aktívnu účasť vo vyššie uvedených sláveniach;
5. vykonávať cirkevné úrady, úlohy, služby a funkcie;
6. vykonať úkony riadenia.
§ 2. Ak je exkomunikácia uložená na základe rozsudku, ktorý treba vyniesť alebo je na základe vopred vyneseného rozsudku vyhlásená, vinník:
1. ak by chcel konať proti predpisu § 1, body 1-4, treba mu v tom zabrániť alebo od liturgického úkonu upustiť, ak tomu neprekáža vážny dôvod;
2. neplatne vykoná tie úkony riadenia, ktoré sú podľa normy § 1, bod 6, nedovolené;
3. má zakázané používať predtým udelené privilégiá;
4. nenadobudne odmeny, ktoré má na základe čisto cirkevného dôvodu;
5. je neschopný nadobudnúť úrady, úlohy, služby, funkcie, práva, privilégiá, a čestné tituly.

Kán. 1332 - § 1. - Postihnutý interdiktom je viazaný zákazmi, o ktorých sa hovorí v kán. 1331 § 1, body 1-4.
§ 2. Zákon alebo príkaz však môže vymedziť interdikt takým spôsobom, aby boli vinníkovi zakázané iba niektoré jednotlivé úkony, o ktorých sa hovorí v kánone 1331 § 1, body 1-4 alebo niektoré jednotlivé práva.
§ 3. Aj v prípade interdiktu sa má zachovať predpis kánona 1331 § 2, bod 1.

Kán. 1333 - § 1. Suspenzia zakazuje:
1. všetky, alebo niektoré úkony moci posvätného stavu;
2. všetky, alebo niektoré úkony riadiacej moci;

3. vykonávanie všetkých, alebo niektorých práv alebo úloh spojených s úradom.
§ 2. V zákone alebo príkaze sa môže stanoviť, že po vynesení odsudzujúceho alebo vyhlasujúceho rozsudku alebo dekrétu suspendovaný nemôže platne robiť úkony riadenia.
§ 3. Zákaz nikdy nepostihuje:
1. úrady alebo riadiacu moc, ktoré nepodliehajú moci predstaveného stanovujúceho trest;
2. právo na bývanie, ak ho vinník má z dôvodu úradu;
3. právo spravovať majetky, ktoré azda patria k úradu suspendovaného, ak trest je na základe vopred vyneseného rozsudku.
§ 4. Suspenzia zakazujúca poberať požitky, plat, dôchodky alebo iné podobné príjmy prináša so sebou záväzok vrátiť všetko, čo nie je legitímne, hoci aj dobromyseľne prijaté.

Kán. 1334 - § 1. Rozsah suspenzie v medziach stanovených predchádzajúcim kánonom sa určuje buď samým zákonom alebo príkazom, alebo rozsudkom či dekrétom, ktorým sa trest ukladá.
§ 2. Zákon, nie však príkaz môže stanoviť suspenziu na základe vopred vyneseného rozsudku bez pripojenia akéhokoľvek vymedzenia alebo obmedzenia; takýto trest má všetky účinky, ktoré sa uvádzajú v kán. 1333, § 1.

Kán. 1335 – § 1. Ak kompetentná autorita ukladá alebo vyhlasuje cenzúru v súdnom procese alebo mimosúdnym dekrétom, môže tiež uložiť odpykávacie tresty, ktoré považuje za nevyhnutné na nápravu spravodlivosti a odstránenie pohoršenia.
§ 2. Ak cenzúra zakazuje sláviť sviatosti alebo svätieniny alebo robiť úkony moci, zákaz sa pozastavuje, kedykoľvek je to nevyhnutné na pomoc veriacim, nachádzajúcim sa v nebezpečenstve smrti; ale ak cenzúra na základe vopred vyneseného rozsudku nie je vyhlásená, zákaz sa okrem toho pozastavuje, kedykoľvek veriaci žiada sviatosť alebo svätieninu alebo úkon riadiacej moci; žiadať to je dovolené z akéhokoľvek oprávneného dôvodu.

II. kapitola
ODPYKÁVACIE TRESTY

Kán. 1336 - § 1. Odpykávacie tresty, ktoré môžu postihnúť páchateľa deliktu buď natrvalo alebo na určitý čas, alebo na nevymedzený čas, okrem iných, ktoré prípadne stanovil zákon, sú tie, ktoré sú uvedené v § 2-5.
§ 2. Príkaz:
1. pobytu na určitom mieste alebo území;
2. zaplatiť pokutu, čiže finančnú sumu na ciele Cirkvi a to podľa pravidiel stanovených konferenciou biskupov.

§ 3. Zákaz:
1. pobytu na určitom mieste alebo území;
2. vykonávať kdekoľvek alebo na určitom mieste alebo území alebo mimo nich všetky alebo niektoré úrady, úlohy, služby alebo funkcie alebo iba niektoré úkony súvisiace s úradom alebo úlohami;
3. konať všetky alebo niektoré úkony moci posvätného stavu;
4. konať všetky alebo niektoré úkony riadiacej moci;
5. vykonávať nejaké právo alebo privilégium alebo používať insígnie alebo tituly;
6. používať aktívny alebo pasívny hlas v kánonických voľbách alebo mať účasť s hlasovacím právom v cirkevných radách alebo kolégiách;
7. nosiť cirkevné alebo rehoľné rúcho.

§ 4. Pozbavenie:
1. všetkých alebo niektorých úradov, úloh, služieb alebo funkcií alebo iba niektorých úkonov súvisiacich s úradom alebo úlohami;
2. splnomocnenia spovedať alebo kázať;
3. delegovanej riadiacej moci;
4. nejakého práva alebo privilégia alebo insígnie alebo titulu;
5. úplnej alebo čiastočnej cirkevnej remunerácie podľa pravidiel stanovených konferenciou biskupov, pri zachovaní toho, čo je predpísané kán. 1350 § 1.
§ 5. Prepustenie z klerického stavu.

Kán. 1337 - § 1. Zákaz pobytu na určitom mieste alebo území môže postihnúť tak klerikov, ako aj rehoľníkov; príkaz pobytu postihuje svetských klerikov a rehoľníkov v medziach konštitúcií.
§ 2. Aby mohol byť uložený príkaz pobytu na určitom mieste alebo území, treba, aby bol na to daný súhlas ordinára toho miesta, ak nejde o dom určený aj pre mimodiecéznych klerikov, ktorí robia pokánie alebo sa potrebujú polepšiť.

Kán. 1338 - § 1. Odpykávacie tresty, ktoré sa uvádzajú v kán. 1336, nikdy nepostihujú moci, úrady, úlohy, práva, privilégiá, splnomocnenia, milosti, tituly, insígnie, ktoré nepodliehajú moci predstaveného, stanovujúceho trest.
§ 2. Nemožno pozbaviť moci posvätného stavu, ale iba zakázať vykonávať ju alebo niektoré jej úkony; takisto nemožno pozbaviť akademických stupňov.
§ 3. Keď ide o zákazy uvedené v kán. 1336 § 3, treba zachovať normu o cenzúrach, stanovenú v kán. 1335 § 2.
§ 4. Iba tie odpykávacie tresty, uvedené ako zákazy v kán. 1336 § 3, môžu byť trestami na základe vopred vyneseného rozsudku, alebo iné, ktoré môžu byť stanovené zákonom alebo príkazom.
§ 5. Zákazy stanovené v kánone 1336 § 3 nikdy nespadajú pod trest neplatnosti.

III. kapitola
TRESTNÉ PROSTRIEDKY A POKÁNIE

Kán. 1339 - § 1. Ordinár môže sám alebo prostredníctvom iného napomenúť toho, kto sa nachádza v blízkej príležitosti spáchať delikt, alebo na koho na základe vykonaného zistenia padá vážne podozrenie, že spáchal delikt.
§ 2. Ordinár môže pokarhať spôsobom primeraným osobitným podmienkam osoby a činu toho, kto svojím správaním vyvoláva pohoršenie alebo vážne narušenie poriadku.
§ 3. Napomenutie a pokarhanie sa musí dať vždy preukázať aspoň z nejakého dokumentu, ktorý sa má uchovávať v tajnom archíve kúrie.
§ 4. Ak raz alebo viackrát boli niekomu dané napomenutia a pokarhania bezvýsledne alebo ak nemožno od nich očakávať úspech, ordinár nech vydá trestný príkaz, v ktorom sa presne uvedie, čo sa má urobiť alebo čoho sa má vystríhať.
§ 5. Ak to vyžaduje vážnosť prípadu a zvlášť ak sa niekto nachádza v nebezpečenstve opätovného upadnutia do deliktu, ordinár popri trestoch uložených alebo vyhlásených podľa noriem práva alebo vyhlásených rozsudkom alebo dekrétom, podriadi ho dohľadu, ktorého mieru určí jednotlivým dekrétom.

Kán. 1340 - § 1. Pokánie, ktoré možno uložiť na vonkajšom fóre, je nejaký skutok náboženstva alebo nábožnosti, alebo dobročinnej lásky, ktorý treba vykonať.

§ 2. Za skrytý priestupok sa nikdy nemá ukladať verejné pokánie.
§ 3. Ordinár môže podľa svojho uváženia pridať pokánia k trestnému prostriedku napomenutia alebo pokarhania.

V. titul
UPLATŇOVANIE TRESTOV

Kán. 1341 - Ordinár má začať súdny alebo administratívny postup na uloženie alebo vyhlásenie trestov vtedy, keď zistil, že ani prostriedkami pastoračnej starostlivosti, predovšetkým bratským dohovorom, ani napomenutím, ani pokarhaním, ani inými prostriedkami pastoračnej starostlivosti nemožno dostatočne odstrániť pohoršenie, obnoviť spravodlivosť a napraviť vinníka.

Kán. 1342 - § 1. Trest možno uložiť alebo vyhlásiť mimosúdnym dekrétom kedykoľvek prekážajú oprávnené dôvody, aby sa uskutočnil súdny proces, pri zachovaní kánona 1720, najmä čo sa týka práva na obhajobu a morálnej istoty toho, kto vydáva dekrét podľa normy kán. 1608. Trestné prostriedky a pokánia sa môžu uplatniť dekrétom v ktoromkoľvek prípade.
§ 2. Dekrétom nemožno uložiť ani vyhlásiť trvalé tresty, ani tresty, ktoré zákon alebo príkaz stanovujúci tieto tresty zakazuje uplatniť dekrétom.
§ 3. To, čo sa v zákone alebo príkaze hovorí o sudcovi, keď ide o ukladanie alebo vyhlasovanie trestu v súdnom konaní, treba uplatňovať aj na predstaveného, ktorý mimosúdnym dekrétom ukladá alebo vyhlasuje trest, ak nie je zrejmé niečo iné a nejde o predpisy, týkajúce sa iba spôsobu postupu.

Kán. 1343 - Ak zákon alebo príkaz dáva sudcovi právomoc uplatniť alebo neuplatniť trest, sudca pri zachovaní predpisu kán. 1326 §3 má o tom rozhodnúť podľa svojho svedomia a uváženia podľa toho ako si to žiada obnovenie spravodlivosti, náprava vinníka a odstránenie pohoršenia; sudca však môže v týchto prípadoch tiež trest zmierniť alebo miesto neho uložiť pokánie.

Kán. 1344 - Hoci zákon používa prikazujúce slová, sudca podľa svojho svedomia a uváženia môže:
1. odložiť uloženie trestu na vhodnejší čas, ak sa predvída, že z unáhleného potrestania vinníka môže vzniknúť väčšie zlo, ak nenalieha potreba odstrániť pohoršenie;
2. upustiť od uloženia trestu, alebo uložiť miernejší trest, alebo použiť pokánie, ak sa vinník napravil a prípadné pohoršenie a škodu odstránil, alebo ho občianska autorita dostatočne potrestala, alebo sa dá predvídať, že ho potrestá;
3. pozastaviť záväzok dodržiavať odpykávací trest, ak sa vinník po chvályhodne prežitom živote dopustil deliktu po prvý raz a nie je naliehavá potreba odstrániť pohoršenie, ale predsa ak vinník v čase vymedzenom samým sudcom opäť spácha delikt, odpyká si náležitý trest za obidva delikty, ak medzitým neuplynul čas na premlčanie trestnej žaloby za predchádzajúci delikt.

Kán. 1345 - Kedykoľvek mal páchateľ iba nedokonalé používanie rozumu, alebo delikt spáchal z nevyhnutnosti, alebo veľkého strachu, alebo zo vzplanutia vášne, alebo z opitosti, pri zachovaní predpisu kán. 1326 alebo iného podobného rozrušenia mysle, sudca môže aj upustiť od uloženia akéhokoľvek trestu, ak sa domnieva, že sa o jeho polepšenie možno lepšie postarať ináč; predsa však vinník má byť potrestaný ak nebolo možné postarať sa ináč o obnovenie spravodlivosti a odstránenie prípadne spôsobeného pohoršenia.

Kán. 1346 – § 1. Spravidla je toľko trestov koľko deliktov.
§ 2. Kedykoľvek vinník spáchal viaceré delikty, ak sa súhrn trestov na základe rozsudku, ktorý treba vyniesť, zdá príliš vysoký, ponecháva sa na rozvážny úsudok sudcu, aby tresty zmiernil v primeraných medziach a podriadil ho dohľadu.

Kán. 1347 - § 1. Cenzúru nemožno platne uložiť, ak predtým nebol vinník aspoň raz napomenutý, aby zanechal vzdorovitosť, a nedal sa mu primeraný čas, aby sa spamätal.
§ 2. O vinníkovi treba povedať, že zanechal vzdorovitosť, keď delikt naozaj oľutoval a okrem toho primerane odstránil pohoršenie a škody alebo aspoň to vážne prisľúbil.

Kán. 1348 - Keď bol vinník od obžaloby oslobodený alebo mu nebol uložený nijaký trest, ordinár sa môže vhodnými napomenutiami a inými prostriedkami pastoračnej starostlivosti, alebo v prípade potreby aj trestnými prostriedkami, postarať o jeho osoh a o verejné dobro.

Kán. 1349 - Ak trest nie je vymedzený a ani zákon neurčuje niečo iné, sudca pri určení trestov má zvoliť také, ktoré by boli primerané spôsobenému pohoršeniu a veľkosti škody; nemá však ukladať ťažšie tresty, ak to vážnosť prípadu skutočne nevyžaduje; trvalé tresty však uložiť nemôže.

Kán. 1350 - § 1. Pri ukladaní trestov klerikovi treba vždy dbať, aby mu nechýbalo to, čo je potrebné na slušné materiálne zabezpečenie, ak nejde o prepustenie z klerického stavu.
§ 2. Avšak o prepusteného z klerického stavu, ktorý je pre trest naozaj v núdzi, má sa ordinár postarať čo možno najlepším spôsobom, ale s vylúčením udelenia úradu, služby alebo úlohy.

Kán. 1351 - Trest zaväzuje vinníka všade aj po zaniknutí práva toho, kto trest stanovil, uložil alebo vyhlásil, ak sa výslovne neurčuje niečo iné.

Kán. 1352 - § 1. Ak trest zakazuje prijímať sviatosti alebo sväteniny, zákaz sa pozastavuje, kým sa vinník nachádza v nebezpečenstve smrti.
§ 2. Záväzok dodržiavať trest na základe vopred vyneseného rozsudku, ktorý nebol ani vyhlásený a ani nie je všeobecne známy na mieste, kde sa páchateľ deliktu nachádza, pozastavuje sa úplne alebo čiastočne do takej miery, do akej ho vinník nebude môcť zachovávať bez nebezpečenstva veľkého pohoršenia alebo zlej povesti.

Kán. 1353 - Odvolanie alebo rekurz proti súdnym rozsudkom alebo dekrétom, ktoré ukladajú alebo vyhlasujú akýkoľvek trest, majú odkladný účinok.

VI. titul
ODPUSTENIE TRESTOV A PREMLČANIE ŽALÔB

Kán. 1354 - § 1. Popri tých, ktorí sú uvedení v kán. 1355-1356, všetci, ktorí môžu dišpenzovať od zákona chráneného trestom, alebo vyňať spod príkazu hroziaceho trestom, môžu tento trest aj odpustiť.
§ 2. Okrem toho zákon alebo príkaz stanovujúci trest môže dať moc odpúšťať trest aj iným.
§ 3. Ak Apoštolský stolec odpustenie trestu rezervoval sebe alebo iným, rezervovanie treba vykladať striktne.

Kán. 1355 - § 1. Zákonom stanovený trest, ktorý je uložený na základe rozsudku, ktorý sa má vyniesť, alebo vyhlásený na základe vopred vyneseného rozsudku, len keď nie je rezervovaný Apoštolskému stolcu, môžu odpustiť:
1. ordinár, ktorý dal podnet na súdne konanie na uloženie alebo vyhlásenie trestu, alebo ho sám, alebo cez iného dekrétom uložil alebo vyhlásil;
2. ordinár miesta, na ktorom sa páchateľ deliktu nachádza po porade s ordinárom, o ktorom sa hovorí v bode 1, ak to nie je pre mimoriadne okolnosti nemožné.
§ 2. Zákonom stanovený trest, ktorý je na základe vopred vyneseného rozsudku ešte nevyhlásený, ak nie je rezervovaný Apoštolskému stolcu, môžu odpustiť:
1. ordinár svojim podriadeným;
2. miestny ordinár aj tým, ktorí sa nachádzajú na jeho území, alebo tam spáchali delikt;
3. hociktorý biskup, ale iba v úkone sviatostnej spovede.

Kán. 1356 - § 1. Trest na základe rozsudku, ktorý treba vyniesť, alebo na základe vopred vyneseného rozsudku stanovený príkazom, ktorý nie je vynesený Apoštolským stolcom, môžu odpustiť:
1. autor príkazu;
2. ordinár, ktorý dal podnet na súdne konanie na uloženie alebo vyhlásenie trestu alebo ho sám, alebo cez iného dekrétom uložil alebo vyhlásil;
3. ordinár miesta, kde sa páchateľ nachádza.
§ 2. Pred odpustením trestu sa treba poradiť s tým, kto vydal príkaz, ak to nie je pre mimoriadne okolnosti nemožné, alebo s tým, kto trest uložil alebo vyhlásil.

Kán. 1357 - § 1. Pri zachovaní predpisov kán. 508 a 976 nevyhlásenú cenzúru exkomunikácie alebo interdiktu na základe vyneseného rozsudku, môže spovedník odpustiť vo vnútornom sviatostnom fóre, ak je kajúcnikovi ťažko zotrvať v stave ťažkého hriechu na čas, potrebný na to, aby kompetentný predstavený urobil opatrenie.
§ 2. Spovedník má pri udeľovaní odpustenia uložiť kajúcnikovi bremeno, aby pod hrozbou opätovného upadnutia do trestu podal do jedného mesiaca rekurz kompetentnému predstavenému alebo kňazovi, majúcemu splnomocnenie, a držal sa jeho pokynov; medzitým mu má uložiť primerané pokánie, a pokiaľ je to naliehavé, odstrániť pohoršenie a nahradiť škodu; rekurz však možno urobiť aj cez spovedníka bez uvedenia mena.
§ 3. Tí, ktorým bola podľa normy kán. 976 odpustená cenzúra, uložená alebo vyhlásená, alebo rezervovaná Apoštolskému stolcu, sú po zaniknutí nebezpečenstva viazaní tým istým bremenom podať rekurz.

Kán. 1358 - § 1. Cenzúru možno odpustiť iba takému páchateľovi, ktorý podľa normy kán. 1347, § 2 zanechal vzdorovitosť; tomu, kto ju zanechal, odpustenie nemožno odoprieť.
§ 2. Kto odpúšťa cenzúru, môže urobiť opatrenia pri zachovaní predpisu kán. 1348, alebo aj uložiť pokánie.

Kán. 1359 - Ak je niekto postihnutý viacerými trestami, odpustenie platí len pre tresty, ktoré sú v ňom výslovne uvedené; všeobecné odpustenie však ruší všetky tresty s výnimkou tých, ktoré v žiadosti vinník zlomyseľne zamlčal.

Kán. 1360 - Odpustenie trestu vynútené veľkým strachom alebo podvodom je neplatné.

Kán. 1361 - § 1. Odpustenie možno udeliť aj neprítomnému, alebo podmienečne.
§ 2. Odpustenie na vonkajšom fóre sa má dať písomne, ak sa z vážneho dôvodu neodporúča niečo iné.

§ 3. Žiadosť o odpustenie alebo samo odpustenie sa nemajú zverejniť, ak to nie je do istej miery buď užitočné na ochranu dobrej povesti vinníka, alebo nevyhnutné na odstránenie pohoršenia.
§ 4. Odpustenie sa nemá udeliť, kým podľa rozumného uváženia ordinára vinník nenapravil prípadne spôsobenú škodu; možno na neho k náprave alebo náhrade naliehať jedným z trestov uvedených v kán. 1336 § 2-4, čo platí aj ohľadom toho, komu sa odpúšťa cenzúra podľa normy kán. 1358 § 1.

Kán. 1362 - § 1. Trestná žaloba zaniká premlčaním po troch rokoch, ak nejde:
1. o delikty rezervované Kongregácii pre náuku viery, ktoré sa riadia osobitnými normami;
2. pri dodržaní ustanovenia v bode 1, žaloba za delikty, o ktorých hovoria kán. 1376, 1377, 1378, 1393 § 1, 1394, 1395, 1397, 1398 § 2 sa premlčiava po siedmych rokoch, alebo žaloba za delikty, o ktorej hovorí kán. 1398 § 1 sa premlčiava po dvadsiatich rokoch.
3. o delikty, ktoré univerzálne právo netrestá, ak partikulárny zákon stanovil inú lehotu na premlčanie.
§ 2. Premlčanie, ak zákon nestanovuje niečo iné, sa začína dňom, v ktorom bol delikt spáchaný, alebo ak ide o delikt trvajúci alebo habituálny, dňom, v ktorom zanikol.
§ 3. Potom, ako bol predvolaný vinník, podľa kán. 1723, alebo bol informovaný spôsobom podľa kán. 1507 § 3 o predložení žaloby, podľa kán. 1721 § 1 sa pozastavuje premlčanie trestnej žaloby na tri roky; po uplynutí tejto lehoty alebo po prerušení pozastavenia z dôvodu ukončenia trestného procesu, čas znovu plynie a pripočíta sa k tomu, ktorý z premlčania už uplynul. To isté prerušenie rovnako nastáva, ak pri dodržaní kán. 1720, bod 1 sa pristúpi k trestu, ktorý má byť uložený alebo vyhlásený mimosúdnym dekrétom.

Kán. 1363 - § 1. Žaloba na vykonanie trestu zaniká premlčaním, ak sa v lehotách, o ktorých sa hovorí v kán. 1362 a ktoré treba počítať odo dňa, keď sa odsudzujúci rozsudok stal rozsúdenou vecou, vinníkovi nedoručí vykonávací dekrét sudcu, o ktorom sa hovorí v kán. 1651.
§ 2. To isté platí pri zachovaní toho, čo treba zachovať, ak sa trest uložil mimosúdnym dekrétom.

II. časť
JEDNOTLIVÉ DELIKTY A ZA NE USTANOVENÉ TRESTY

I. titul
DELIKTY PROTI VIERE A JEDNOTE CIRKVI

Kán. 1364 - § 1. Apostata, heretik alebo schizmatik upadá do exkomunikácie na základe vopred vyneseného rozsudku pri zachovaní predpisu kán. 194 § 1, bod 2; okrem toho môže byť potrestaný trestami, o ktorých sa hovorí v kán. 1336 § 2-4.
§ 2. Ak to vyžaduje dlhotrvajúca vzdorovitosť alebo veľkosť pohoršenia, môžu sa pridať aj iné tresty, nevynímajúc prepustenie z klerického stavu.

Kán. 1365 – Kto okrem prípadu, o ktorom sa hovorí v kán. 1364 § 1 hlása učenie zavrhnuté Rímskym veľkňazom alebo ekumenickým koncilom alebo tvrdošijne odmieta učenie, o ktorom sa hovorí v kán. 750 § 2 alebo v kán. 752 a po napomenutí Apoštolským stolcom alebo ordinárom to neodvolá, má byť potrestaný cenzúrou a zbavený úradu; k týmto trestom môžu byť pridané ďalšie, o ktorých hovorí kán. 1336 § 2-4.

Kán. 1366 - Kto podá rekurz proti úkonu Rímskeho veľkňaza na ekumenický koncil alebo na kolégium biskupov, má byť potrestaný cenzúrou.

Kán. 1367 - Rodičia alebo ich zástupcovia, ktorí dávajú deti pokrstiť alebo vychovávať v nekatolíckom náboženstve, majú byť potrestaní cenzúrou, alebo iným spravodlivým trestom.

Kán. 1368 - Kto na verejnom zhromaždení alebo vo verejnom prejave, vo verejne rozširovanom spise, alebo ináč použijúc spoločenské komunikačné prostriedky, vysloví rúhanie, alebo ťažko poškodí dobré mravy, alebo sa dopustí krivdy proti náboženstvu či Cirkvi, alebo vyvoláva voči nej nenávisť alebo opovrhovanie, má byť potrestaný spravodlivým trestom.

Kán. 1369 - Kto hnuteľnú alebo nehnuteľnú posvätnú vec zneuctí, má byť potrestaný spravodlivým trestom.

II. titul
DELIKTY PROTI CIRKEVNÝM AUTORITÁM A VYKONÁVANIU ÚLOH

Kán. 1370 - § 1. Kto použije fyzické násilie proti Rímskemu veľkňazovi, upadá do exkomunikácie na základe vopred vyneseného rozsudku, rezervovanej Apoštolskému stolcu; ak je to klerik, môže sa k nej pre závažnosť deliktu pridať iný trest, nevynímajúc prepustenie z klerického stavu.
§ 2. Kto takto koná proti tomu, kto má biskupské svätenie, upadá do interdiktu na základe vopred vyneseného rozsudku, a ak je klerik, aj do suspenzie na základe vopred vyneseného rozsudku.
§ 3. Kto použije fyzické násilie proti klerikovi alebo rehoľníkovi alebo inému veriacemu z opovrhnutia vierou alebo Cirkvou alebo cirkevnou mocou alebo službou, má byť potrestaný spravodlivým trestom.

Kán. 1371 - § 1. Kto neposlúcha Apoštolský stolec, ordinára alebo predstaveného, keď zákonne prikazujú alebo zakazujú a po napomenutí zotrváva v neposlušnosti, má byť potrestaný podľa závažnosti prípadu cenzúrou alebo zbavený úradu alebo potrestaný inými trestami, o ktorých sa hovorí v kán. 1336 § 2-4.
§ 2. Kto porušuje záväzky, ktoré mu boli uložené trestom, má byť potrestaný trestami, o ktorých hovorí kán. 1336 § 2-4.
§ 3. Ak sa niekto tvrdením alebo sľubovaním niečoho pred cirkevnou autoritou dopúšťa krivej prísahy, má byť potrestaný spravodlivým trestom.
§ 4. Kto poruší povinnosť zachovávať pápežské tajomstvo, má byť potrestaný trestami, o ktorých hovorí kán. 1336 § 2-4.
§ 5. Kto nezachoval povinnosť vykonať rozsudok alebo trestný vykonávací dekrét, má byť potrestaný spravodlivým trestom, nevynímajúc cenzúru.
§ 6. Kto zanedbal oznámiť správu o delikte, keď bol k tomu viazaný kánonickým zákonom, má byť potrestaný podľa ustanovenia kán. 1336 § 2-4, s pridaním ďalších trestov podľa závažnosti deliktu.

Kán. 1372 – Majú byť potrestaní podľa normy kán. 1336 § 2-4:
1. tí, ktorí prekážajú slobode služby alebo vykonávaniu cirkevnej moci alebo legitímnemu užívaniu posvätných vecí alebo cirkevných majetkov alebo zastrašujú toho, kto vykonal cirkevnú moc alebo službu;
2. tí, ktorí prekážajú slobode voľby alebo zastrašujú voliča alebo zvoleného.

Kán. 1373 - Kto verejne vyvoláva nepriateľstvo alebo nenávisť voči Apoštolskému stolcu či ordinárovi pre nejaký úkon cirkevného úradu alebo úlohy alebo vyzýva na neposlušnosť voči nim, má byť potrestaný interdiktom alebo inými spravodlivými trestami.

Kán. 1374 - Kto vstúpi do združenia, ktoré strojí úklady proti Cirkvi, má byť potrestaný spravodlivým trestom; kto však takéto združenie riadi alebo vedie, má byť potrestaný interdiktom.

Kán. 1375 - § 1. Ktokoľvek si uzurpuje cirkevný úrad, má byť potrestaný spravodlivým trestom.
§ 2. Uzurpácii sa rovná nezákonné podržanie cirkevného úradu po pozbavení alebo ukončení úlohy.

Kán. 1376 – § 1. Má byť potrestaný trestami, o ktorých hovorí kán. 1336 § 2-4, pri zachovaní povinnosti náhrady škody:
1. kto zoberie cirkevné majetky alebo bráni, aby sa z nich získaval výnos;
2. kto bez predpísanej konzultácie, súhlasu alebo dovolenia alebo bez inej náležitosti, nariadenej právom na platnosť alebo dovolenosť, scudzuje cirkevné majetky alebo s nimi koná úkony spravovania.
§ 2. Má byť potrestaný spravodlivým trestom, nevynímajúc pozbavenie úradu, pri zachovaní povinnosti nahradiť škodu:
1. kto vlastnou ťažkou vinou spácha delikt o ktorom hovorí § 1, bod 2;
2. kto je iným spôsobom uznaný, že ťažko zanedbal správu cirkevných dobier.

Kán. 1377 – § 1. Kto čokoľvek daruje alebo sľubuje tomu, kto vykonáva nejaký úrad alebo úlohu v Cirkvi, aby nezákonne niečo vykonal alebo zanedbal, má byť potrestaný spravodlivým trestom, podľa normy kán. 1336 § 2-4; takisto ten, kto také dary alebo sľuby prijíma, má byť potrestaný primerane závažnosti deliktu, nevylučujúc pozbavenie úradu, pri zachovaní povinnosti nápravy škody.
§ 2. Kto pri vykonávaní úradu alebo úlohy žiada milodar vyšší ako je stanovené alebo dodatočnú sumu alebo niečo vo svoj prospech, má byť potrestaný primeranou peňažnou pokutou alebo inými primeranými trestami, nevylučujúc pozbavenie úradu, pri zachovaní povinnosti nápravy škody.

Kán. 1378 - § 1. Kto okrem prípadov už predvídaných právom, zneužíva cirkevnú moc, úrad alebo úlohu, má byť potrestaný podľa závažnosti úkonu alebo zanedbania nevynímajúc pozbavenie úradu alebo úlohy, pri zachovaní povinnosti nápravy škody
§ 2. Kto však zo zavinenej nedbanlivosti nezákonne vykoná alebo zanedbá úkon cirkevnej moci alebo služby alebo úlohy na škodu iného alebo na pohoršenie, má byť potrestaný spravodlivým trestom, podľa normy kán. 1336 § 2-4, pri zachovaní povinnosti nápravy škody.

III. titul
DELIKTY PROTI SVIATOSTIAM

Kán. 1379 – § 1. Do trestu interdiktu na základe vopred vyneseného rozsudku, alebo ak je to klerik, aj do suspenzie upadá:
1. kto sa nepovýšený do kňazského stavu pokúša o liturgické konanie eucharistickej obety;

2. kto sa okrem prípadu, o ktorom sa hovorí v kán. 1384 pokúša udeliť sviatostné rozhrešenie, hoci ho nemôže dať platne, alebo počúva sviatostnú spoveď.
§ 2. V prípadoch, o ktorých sa hovorí v § 1 sa podľa závažnosti deliktu môžu pridať iné tresty, nevynímajúc exkomunikáciu.
§ 3. Ten, kto sa pokúša udeliť žene sviatostnú vysviacku, ako aj žena, ktorá sa pokúsila prijať posvätný stav, upadá do exkomunikácie na základe vopred vyneseného rozsudku, rezervovanej Apoštolskému stolcu; klerik okrem toho môže byť potrestaný prepustením z klerického stavu.
§ 4. Ten, kto zámerne vysluhuje sviatosť tým, ktorým je zakázané ju prijať, má byť potrestaný suspenziou, ku ktorej môžu byť pridané ďalšie tresty, podľa kán. 1336 § 2-4.
§ 5. Kto, okrem prípadov, o ktorých sa hovorí v § 1-4 a v kán. 1384 predstiera, že vysluhuje sviatosť, má byť potrestaný spravodlivým trestom.

Kán. 1380 - Kto na základe simónie slávi sviatosť alebo ju prijíma, má byť potrestaný interdiktom alebo suspenziou alebo trestami, o ktorých hovorí kán. 1336 § 2-4.

Kán. 1381 – Kto sa previnil zakázanou spoluúčasťou na svätých tajomstvách má byť potrestaný spravodlivým trestom.

Kán. 1382 – § 1. Kto Eucharistiu zahodí, alebo ju so svätokrádežným cieľom odnesie alebo prechováva, upadá do exkomunikácie na základe vopred vyneseného rozsudku, rezervovanej Apoštolskému stolcu; klerika možno okrem toho potrestať iným trestom, nevynímajúc prepustenie z klerického stavu.
§ 2. Kto sa previnil premenením jednej alebo oboch matérií so svätokrádežným cieľom v eucharistickom slávení alebo mimo neho, má byť potrestaný podľa závažnosti deliktu, nevynímajúc prepustenie z klerického stavu.

Kán. 1383 – Kto z omšového milodaru nezákonne nadobúda zisk, má byť potrestaný cenzúrou alebo trestami, o ktorých hovorí kán. 1336 § 2-4.

Kán. 1384 – Kňaz, ktorý koná proti predpisu kán. 977 upadá do exkomunikácie na základe vopred vyneseného rozsudku, rezervovanej Apoštolskému stolcu.

Kán. 1385 - Kňaz, ktorý počas spovede alebo pri jej príležitosti, alebo pod jej zámienkou navádza kajúcnika na hriech proti šiestemu prikázaniu Desatora, má byť podľa závažnosti deliktu potrestaný suspenziou, zákazmi, pozbaveniami a v ťažších prípadoch má byť prepustený z klerického stavu.

Kán. 1386 - § 1. Spovedník, ktorý priamo porušuje sviatostné tajomstvo, upadá do exkomunikácie na základe vopred vyneseného rozsudku rezervovanej Apoštolskému stolcu; kto ho porušuje iba nepriamo, má byť potrestaný podľa závažnosti deliktu.
§ 2. Tlmočník a iní, o ktorých sa hovorí v kán. 983, § 2, ktorí porušujú tajomstvo, majú byť potrestaní spravodlivým trestom nevynímajúc exkomunikáciu.
§ 3. Pri zachovaní predpisu § 1-2 kto akýmkoľvek technickým prostriedkom zaznamenáva alebo zlomyseľne šíri prostredníctvom spoločenských oznamovacích prostriedkov veci, ktoré povedal spovedník alebo penitent počas sviatostnej spovede, skutočnej alebo simulovanej, má byť potrestaný podľa závažnosti deliktu, nevylučujúc prepustenie z klerického stavu, ak je to klerik.

Kán. 1387 – Biskup, ktorý bez pápežského mandátu konsekruje niekoho na biskupa a rovnako ten, kto od neho konsekráciu prijíma, upadajú do exkomunikácie na základe vopred vyneseného rozsudku rezervovanej Apoštolskému stolcu.

Kán. 1388 - § 1. Biskupovi, ktorý proti predpisu kán. 1015 vysvätil cudzieho podriadeného bez zákonnej dovoľujúcej listiny, sa počas jedného roka zakazuje udeľovať posvätný stav. Kto však svätenie prijal, je samým činom od prijatého posvätného stavu suspendovaný.
§ 2. Kto k posvätným stavom pristúpi viazaný nejakou cenzúrou alebo iregularitou, ktorú dobrovoľne zamlčí, okrem toho, čo stanovuje kán. 1044 § 2, bod 1, je samotným úkonom suspendovaný z prijatého stavu.

Kán. 1389 - Kto, okrem prípadov, o ktorých sa hovorí v kán. 1379-1388, nezákonne vykonáva kňazskú úlohu alebo inú posvätnú službu, môže byť potrestaný spravodlivým trestom, nevylučujúc cenzúru.

IV. titul
DELIKTY PROTI DOBREJ POVESTI A DELIKT NEPRAVDY

Kán 1390 - § 1. Kto u cirkevného predstaveného nepravdivo udá spovedníka pre delikt, o ktorom hovorí kán. 1385, upadá do interdiktu na základe vopred vyneseného rozsudku a ak je klerik, aj do suspenzie.
§ 2. Kto cirkevnému predstavenému poskytne iné osočujúce udanie o delikte, alebo ináč poškodí dobrú povesť druhého, môže byť potrestaný spravodlivým trestom, podľa predpisu kán. 1336 §2-4, ku ktorému sa môže pridať cenzúra.
§ 3. Osočovateľ má byť prinútený, aby poskytol aj primerané zadosťučinenie.

Kán. 1391 – Má sa potrestať trestami podľa kán. 1336 § 2-4 poľa závažnosti deliktu:
1. kto vyhotoví falošný verejný cirkevný dokument, alebo pravý zmení, zničí, ukryje, alebo falošný či zmenený používa;
2. kto používa iný falošný alebo zmenený dokument v cirkevnej veci;
3. kto vo verejnom cirkevnom dokumente tvrdí nepravdu.

V. titul
DELIKTY PROTI OSOBITNÝM ZÁVÄZKOM

Kán. 1392 – Klerik, ktorý dobrovoľne a nezákonne zanechá posvätnú službu na šesť za sebou idúcich mesiacov s úmyslom vymaniť sa kompetentnej cirkevnej autorite, má byť potrestaný podľa závažnosti deliktu suspenziou alebo aj trestami, stanovenými v kán. 1336 § 2-4 a v ťažších prípadoch môže byť prepustený z klerického stavu.

Kán. 1393 – § 1. Klerik alebo rehoľník, ktorý sa proti predpisom kánonov zaoberá obchodovaním alebo podnikaním, má byť potrestaný podľa závažnosti deliktu trestami, o ktorých hovorí kán. 1336 § 2-4.
§ 2. Klerik alebo rehoľník, ktorý okrem prípadov stavených právom, spácha delikt v ekonomickej záležitosti alebo závažne porušuje predpisy, uvedené v kánone 285 § 4, má byť potrestaný trestami, o ktorých hovorí kánon 1336 § 2-4, pri zachovaní povinnosti nápravy škody.

Kán. 1394 - § 1. Pri zachovaní predpisu kán. 194 § 1, bod 3 a 694 § 1, bod 2 klerik, ktorý sa pokúša uzavrieť manželstvo čo i len občiansky, upadá do suspenzie na základe vopred

vyneseného rozsudku; ak sa po napomenutí nespamätá a naďalej vzbudzuje pohoršenie, má byť postupne potrestaný pozbaveniami alebo aj prepustením z klerického stavu.
§ 2. Rehoľník s doživotnými sľubmi, ktorý nie je klerikom a pokúša sa uzavrieť manželstvo čo i len občiansky, upadá do interdiktu na základe vopred vyneseného rozsudku pri zachovaní predpisu kán. 694 § 1, bod 2.

Kán. 1395 - § 1. Klerik žijúci v konkubináte, okrem prípadu, o ktorom sa hovorí v kán. 1394, a klerik, zotrvávajúci na pohoršenie v inom vonkajšom hriechu proti šiestemu prikázaniu Desatora, majú byť potrestaní suspenziou, ku ktorej, ak aj po napomenutí zotrvávajú v delikte, sa postupne môžu pridať iné tresty až po prepustenie z klerického stavu.
§ 2. Klerik, ktorý sa ináč previnil deliktom proti šiestemu prikázaniu Desatora, ak totiž delikt spáchal verejne, má byť potrestaný spravodlivými trestami, nevynímajúc prepustenie z klerického stavu, ak to prípad vyžaduje.
§ 3. Tým istým trestom, o ktorom sa hovorí v § 2 má byť potrestaný klerik, ktorý sa násilne, vyhrážkami alebo zneužitím autority previnil deliktom proti šiestemu prikázaniu Desatora alebo nútil niekoho vykonať alebo strpieť sexuálne úkony.

Kán. 1396 - Kto vážne porušuje povinnosť rezidovania, ktorú je viazaný zachovávať z dôvodu cirkevného úradu, má byť potrestaný spravodlivým trestom, nevynímajúc po napomenutí ani pozbavenie úradu.

VI. titul
DELIKTY PROTI ŽIVOTU DOSTÔJNOSTI A SLOBODE ČLOVEKA

Kán. 1397 - § 1. Kto sa dopustí vraždy alebo násilím či podvodne unesie, alebo zadržiava človeka, alebo ho zmrzačí, či ťažko zraní, má byť podľa závažnosti deliktu potrestaný trestami, o ktorých hovorí kán. 1336 § 2-4; avšak za vraždu osôb, o ktorých hovorí kán. 1370, trestá sa tam stanovenými trestami a tiež trestami stanovenými v § 3 tohto kánona.
§ 2.[1] Kto zapríčiní potrat, ktorý skutočne nastal, upadá do exkomunikácie na základe vopred vyneseného rozsudku.
§ 3. Ak ide o delikty, o ktorých sa pojednáva v tomto kánone, v ťažších prípadoch má byť vinný klerik prepustený z klerického stavu.

Kán. 1398 – § 1. Odňatím úradu a inými spravodlivými trestami, nevynímajúc prepustenie z klerického stavu, ak si to prípad vyžaduje, má byť potrestaný klerik:
1. ktorý spácha delikt proti šiestemu prikázaniu Desatora s maloletou osobou alebo s osobou, ktorá má trvale zníženú schopnosť používať rozum, alebo s takou, ktorej právo priznáva rovnakú ochranu;
2. ktorý nahovára alebo navádza maloletú osobu alebo osobu, ktorá má trvale zníženú schopnosť používať rozum alebo osobu, ktorej právo priznáva rovnakú ochranu aby sa pornograficky odhaľovala alebo sa zúčastňovala na pornografických predstaveniach, skutočných alebo simulovaných;
3. ktorý nemorálne získava, prechováva, ukazuje alebo šíri akýmkoľvek spôsobom a akýmkoľvek nástrojom pornografické obrázky maloletých alebo osôb, ktoré majú trvale zníženú schopnosť používať rozum.

[1] PCCICAI, odpoveď I, z 19. januára 1988, in AAS 81 (1989) 1818:
Pochybnosť: Či sa potratom, o ktorom hovorí kán. 1397 § 2, rozumie iba zariadenie vypudenia nezrelého plodu, alebo aj jeho zabitia akýmkoľvek spôsobom a v ktoromkoľvek čase od momentu počatia?
Odpoveď: záporne na prvú časť, kladne na druhú.

§ 2. Člen inštitútu zasväteného života alebo spoločnosti apoštolského života a ktorýkoľvek veriaci, ktorý má nejakú vážnosť alebo zastáva úrad alebo službu v Cirkvi, ak sa dopustí deliktu, o ktorom hovorí §1 alebo kán. 1395 § 3, má byť potrestaný podľa normy kán. 1336 § 2-4, s pridaním ďalších trestov podľa závažnosti deliktu.

VII. titul
VŠEOBECNÁ NORMA

Kán. 1399 - Okrem prípadov stanovených v tomto zákone alebo v iných zákonoch vonkajšie porušenie Božieho alebo kánonického zákona možno len vtedy potrestať spravodlivým trestom, keď zvláštna závažnosť porušenia vyžaduje potrestanie a nalieha nevyhnutnosť, aby sa pohoršeniam predišlo alebo aby sa napravili.

SIEDMA KNIHA
PROCESY

I. časť

SÚDNE KONANIA VO VŠEOBECNOSTI

Kán. 1400 - § 1. Predmetom súdneho konania:
1. je vymáhanie alebo ochrana práv fyzických alebo právnických osôb, alebo vyhlasovanie právnych skutočností;
2. sú delikty vzhľadom na uloženie alebo vyhlásenie trestu.
§ 2. Avšak kontroverzie vzniknuté z úkonu administratívnej moci možno predložiť iba predstavenému alebo administratívnemu tribunálu.

Kán. 1401 - Cirkev vlastným a výlučným právom rozsudzuje:
1. kauzy, ktoré sa vzťahujú na veci duchovné a s duchovnými súvisiace;
2. porušovanie cirkevných zákonov a všetko, čo má povahu hriechu, keď ide o určenie viny a uloženie cirkevných trestov.

Kán. 1402 - Všetky tribunály Cirkvi sa riadia nasledujúcimi kánonmi pri neporušení noriem tribunálov Apoštolského stolca.

Kán. 1403 - § 1. Kauzy kanonizácie Božích sluhov sa riadia osobitným pápežským zákonom.
§ 2. V týchto kauzách sa okrem toho uplatňujú predpisy tohto Kódexu, kedykoľvek sa v osobitnom pápežskom zákone odkazuje na univerzálne právo alebo ide o normy, ktoré sa zo samej povahy veci vzťahujú aj na tieto kauzy.

I. titul
KOMPETENTNÉ FÓRUM

Kán. 1404 - Prvý Stolec nikto nesúdi.

Kán. 1405 - § 1. Iba sám Rímsky veľkňaz má právo súdiť v kauzách, o ktorých sa hovorí v kán. 1401:
1. tých, ktorí zastávajú najvyšší štátny úrad;
2. otcov kardinálov;
3. legátov Apoštolského stolca a v trestných kauzách biskupov;
4. iné kauzy, ktoré sám prevzal do svojho súdneho konania.

§ 2. Sudca nemôže rozhodovať o úkone alebo listine, ktoré zvláštnou formou potvrdil Rímsky veľkňaz, ak tomu nepredchádzal jeho mandát.
§ 3. Rímskej róte je vyhradené súdiť:
1. biskupov v sporových záležitostiach pri zachovaní predpisu kán. 1419 § 2;
2. opáta prímasa alebo opáta predstaveného mníšskej kongregácie a najvyššieho moderátora rehoľných inštitútov pápežského práva;
3. diecézy alebo iné cirkevné osoby buď fyzické alebo právnické, ktoré nemajú iného predstaveného než Rímskeho veľkňaza.

Kán. 1406 - § 1. Keď sa poruší kán. 1404 úkony a rozhodnutia sa považujú za nevykonané.
§ 2. V kauzách, o ktorých sa hovorí v kán. 1405, nekompetencia iných sudcov je absolútna.

Kán. 1407 - § 1. V prvej inštancii nemôže byť nikto predvolaný na súd, ak to nie je pred cirkevným sudcom, ktorý je kompetentný na základe jedného z titulov, ktoré sú stanovené v kán. 1408-1414.
§ 2. Nekompetencia sudcu, na ktorého sa nevzťahuje ani jeden z týchto titulov, sa nazýva relatívna.
§ 3. Žiadateľ sa drží fóra predvolanej stránky; ak má pozvaná stránka viaceré fóra, výber fóra sa ponecháva žiadateľovi.

Kán. 1408 - Ktokoľvek môže byť predvolaný na súd pred tribunál svojho trvalého alebo prechodného bydliska.

Kán. 1409 - § 1. Potulný má fórum v mieste, kde sa aktuálne zdržiava.
§ 2. Ten, koho ani trvalé, ani prechodné bydlisko, ani miesto pobytu nie je známe, môže byť predvolaný na súd na fóre žiadateľa, len keď nie je naporúdzi iné zákonné fórum.

Kán. 1410 - Z dôvodu umiestnenia veci môže byť stránka predvolaná na súd pred tribunál miesta, kde sa sporná vec nachádza, kedykoľvek je žiadosť zameraná na vec, alebo ide o odňatú vec.

Kán. 1411 - § 1. Z dôvodu zmluvy môže byť stránka predvolaná na súd pred tribunál miesta, kde bola zmluva uzavretá, alebo musí byť splnená, ak si stránky zhodne nezvolili iný tribunál.
§ 2. Ak sa kauza týka záväzkov, ktoré pochádzajú z iného titulu, stránka môže byť predvolaná na súd pred tribunál miesta, kde záväzok vznikol, alebo kde ho treba splniť.

Kán. 1412 - V trestných kauzách môže byť obvinený, hoci je neprítomný, predvolaný na súd pred tribunál miesta, kde bol delikt spáchaný.

Kán. 1413 - Stránka môže byť predvolaná na súd:
1. v kauzách, ktoré sa týkajú spravovania, pred tribunál miesta, kde sa spravovanie vykonáva;
2. v kauzách, ktoré sa vzťahujú na dedičstvá alebo nábožné odkazy, pred tribunálom posledného trvalého alebo prechodného bydliska alebo pobytu podľa normy kán. 1408-1409 toho, o ktorého dedičstvo alebo nábožný odkaz ide, ak nejde len o vykonanie odkazu, ktoré sa má posudzovať podľa riadnych noriem kompetencie.

Kán. 1414 - Z dôvodu spojitosti má jeden a ten istý tribunál v tom istom procese rozsúdiť kauzy navzájom spojené, ak tomu neprekáža predpis zákona.

Kán. 1415 - Ak sú dva alebo viaceré tribunály rovnako kompetentné, právo rozsúdiť kauzu má z dôvodu predstihu ten, ktorý predvolanú stránku skôr zákonne predvolal.

Kán. 1416 - Konflikty o kompetenciu medzi tribunálmi, ktoré podliehajú tomu istému odvolaciemu tribunálu, rieši tento tribunál; ak nepodliehajú tomu istému odvolaciemu tribunálu, Apoštolská signatúra.

II. titul
ROZLIČNÉ STUPNE A DRUHY TRIBUNÁLOV

Kán. 1417 - § 1. Každý veriaci má na základe primátu Rímskeho veľkňaza právo svoju kauzu sporovú alebo trestnú na ktoromkoľvek stupni súdneho konania a v ktoromkoľvek štádiu sporu predložiť na rozsúdenie Svätému stolcu, alebo ju tam uviesť.
§ 2. Obrátenie na Apoštolský stolec však okrem prípadu odvolania nepozastavuje vykonávanie jurisdikcie sudcu, ktorý už začal kauzu súdiť; ten preto môže pokračovať v súdnom konaní až do vynesenia konečného rozsudku, ak Apoštolský stolec sudcovi neoznámil, že kauzu prevzal.

Kán. 1418 - Každý tribunál má právo požiadať o pomoc iný tribunál na vyšetrenie kauzy, alebo na doručenie spisov.

I. kapitola
TRIBUNÁL PRVEJ INŠTANCIE

1. článok
SUDCA

Kán. 1419 - § 1. V každej diecéze a pre všetky kauzy, ktoré právo výslovne nevyňalo, sudcom prvej inštancie je diecézny biskup, ktorý môže vykonávať súdnu moc osobne alebo cez iných podľa nasledujúcich kánonov.
§ 2. Ale ak ide o práva alebo časné majetky právnickej osoby, reprezentovanej biskupom, v prvom stupni súdi odvolací tribunál.

Kán. 1420 - § 1. Každý diecézny biskup je povinný ustanoviť súdneho vikára, čiže oficiála s riadnou mocou súdiť, odlíšeného od generálneho vikára, ak sa pre veľkosť diecézy alebo malý počet káuz neodporúča niečo iné.
§ 2. Súdny vikár tvorí s biskupom jeden tribunál, ale nemôže súdiť kauzy, ktoré biskup vyhradzuje pre seba.
§ 3. Súdnemu vikárovi sa môžu prideliť pomocníci, ktorí sa nazývajú pridelení súdni vikári alebo viceoficiáli.
§ 4. Súdny vikár ako aj pridelení súdni vikári musia byť kňazi bezúhonnej povesti, doktori kánonického práva alebo aspoň licenciáti, ktorí majú najmenej tridsať rokov.
§ 5. Keď je biskupský stolec uprázdnený, ich úloha nezaniká ani diecézny administrátor ich nemôže odvolať; keď však príde nový biskup, potrebujú potvrdenie.

Kán. 1421 - § 1. Biskup má v diecéze ustanoviť diecéznych sudcov, ktorí majú byť klerici.
§ 2. Konferencia biskupov môže dovoliť, aby za sudcov boli ustanovení aj laici, z ktorých jeden, ak je to potrebné, môže byť vybraný na zostavenie kolégia.
§ 3. Sudcovia majú byť bezúhonnej povesti, doktori alebo aspoň licenciáti kánonického práva.

Kán. 1422 - Súdny vikár, pridelení súdni vikári a ostatní sudcovia sa vymenúvajú na určitý čas pri zachovaní predpisu kán. 1420 § 5 a môžu byť odvolaní iba zo zákonného a vážneho dôvodu.

Kán. 1423 - § 1. Viacerí diecézni biskupi môžu so schválením Apoštolského stolca pre svoje diecézy po dohode ustanoviť jediný tribunál prvej inštancie namiesto diecéznych tribunálov, o ktorých sa hovorí v kán. 1419-1421; v tomto prípade skupine týchto biskupov alebo biskupovi, ktorého určia, patria všetky moci, ktoré má diecézny biskup voči svojmu tribunálu.
§ 2. Tribunály, o ktorých sa hovorí v § 1, môžu byť ustanovené buď pre akékoľvek kauzy alebo len pre niektoré druhy káuz.

Kán. 1424 - Samosudca si môže na akomkoľvek súdnom konaní pribrať za poradcov dvoch prísediacich, klerikov alebo laikov bezúhonného života.

Kán. 1425 - § 1. Kolégiovému tribunálu troch sudcov sa pri zamietnutí opačného zvyku vyhradzujú:
1. sporové kauzy, týkajúce sa: a) záväzku posvätnej vysviacky; b) manželského zväzku pri zachovaní predpisov kán. 1688 a 1690;
2. trestné kauzy, týkajúce sa: a) deliktov, ktoré môžu prinášať so sebou trest prepustenia z klerického stavu; b) uloženia alebo vyhlásenia exkomunikácie.
§ 2. Biskup môže ťažšie alebo závažnejšie kauzy zveriť súdu troch alebo piatich sudcov.
§ 3. Súdny vikár má na rozsúdenie jednotlivých káuz povolávať sudcov podľa ustanoveného poradia, ak biskup v jednotlivých prípadoch nestanovil ináč.
§ 4. Konferencia biskupov môže dovoliť, aby biskup na prvom stupni súdu, ak azda nie je možné zostaviť kolégium a kým táto nemožnosť trvá, zveril kauzy samosudcovi klerikovi, ktorý tam, kde je to možné, si má pribrať prísediaceho a audítora.
§ 5. Súdny vikár nemá už raz určených sudcov nahrádzať inými, ak na to nie je veľmi vážny dôvod, ktorý treba v dekréte uviesť.

Kán. 1426 - § 1. Kolégiový tribunál musí postupovať kolégiovo a rozsudky vynášať na základe väčšiny hlasov.
§ 2. Pokiaľ je to možné, musí mu predsedať súdny vikár alebo pridelený súdny vikár.

Kán. 1427 - § 1. Ak je spor medzi rehoľníkmi alebo domami toho istého klerického rehoľného inštitútu pápežského práva, sudcom prvej inštancie, ak sa v konštitúciách neurčuje niečo iné, je provinciálny predstavený, alebo ak je to svojprávny mníšsky kláštor, miestny opát.
§ 2. Ak ide o sporovú vec medzi dvoma provinciami, v prvej inštancii bude súdiť najvyšší moderátor osobne alebo cez delegáta, pri neporušení odlišného predpisu konštitúcií; ak ide o spor medzi dvoma kláštormi, opát predstavený mníšskej kongregácie.
§ 3. Napokon, ak vznikne spor medzi fyzickými alebo právnickými osobami rozličných rehoľných inštitútov alebo aj toho istého klerického inštitútu diecézneho práva alebo laického inštitútu, alebo medzi rehoľnou osobou a svetským klerikom alebo laikom alebo nerehoľnou právnickou osobou, v prvej inštancii súdi diecézny tribunál.

2. článok
AUDÍTORI A SPRAVODAJCOVIA

Kán. 1428 - § 1. Sudca alebo predseda kolégiového tribunálu môže na vyšetrovanie kauzy určiť audítora, ktorého vyberie alebo spomedzi sudcov tribunálu alebo spomedzi osôb, ktoré na túto úlohu schválil biskup.
§ 2. Biskup môže do úlohy audítora schváliť klerikov alebo laikov, ktorí majú vynikať dobrými mravmi, rozumnosťou a učenosťou.

§ 3. Úlohou audítora je, aby podľa sudcovho mandátu iba zhromaždil dôkazy a takto zhromaždené odovzdal sudcovi; môže však, kým sám vykonáva svoju úlohu, medzitým rozhodnúť, ktoré dôkazy a ako treba zhromaždiť, ak azda vznikne o tom otázka a ak tomu neprekáža mandát sudcu.

Kán. 1429 - Predseda kolégiového tribunálu musí spomedzi sudcov kolégia určiť jedného za ponensa čiže spravodajcu, ktorý má v zhromaždení sudcov referovať o kauze a písomne zostavovať rozsudky; ten istý predseda ho môže z oprávneného dôvodu nahradiť iným.

3. článok
PROMÓTOR SPRAVODLIVOSTI, OBHAJCA ZVÄZKU A NOTÁR

Kán. 1430 - Pre sporové kauzy, v ktorých môže byť ohrozené verejné dobro, a pre trestné kauzy sa má v diecéze ustanoviť promótor spravodlivosti, ktorý má povinnosť starať sa o verejné dobro.

Kán. 1431 - § 1. Posúdiť, či verejné dobro môže byť ohrozené alebo nie, je v sporových kauzách úlohou diecézneho biskupa, ak zásah promótora spravodlivosti nie je zákonom prikázaný, alebo z povahy veci nie je zjavne potrebný.
§ 2. Ak v predchádzajúcej inštancii zasiahol promótor spravodlivosti, predpokladá sa, že jeho zásah je v ďalšom stupni nevyhnutný.

Kán. 1432 - Pre kauzy, v ktorých ide o neplatnosť posvätnej vysviacky alebo o neplatnosť či rozviazanie manželstva, má byť v diecéze ustanovený obhajca zväzku, ktorý má povinnosť predkladať a vykladať všetko, čo sa môže rozumne uviesť proti neplatnosti alebo rozviazaniu.

Kán. 1433 - V kauzách, v ktorých sa vyžaduje prítomnosť promótora spravodlivosti alebo obhajcu zväzku, úkony sú neplatné, keď neboli predvolaní, ak sami, hoci nepredvolaní, neboli skutočne prítomní, alebo aspoň pred rozsudkom po prezretí spisov nemohli plniť svoju úlohu.

Kán. 1434 - Ak sa výslovne neurčuje niečo iné:
1. kedykoľvek zákon prikazuje, aby sudca vypočul stránky alebo jednu z nich, treba vypočuť aj promótora spravodlivosti a obhajcu zväzku, ak sa zúčastňujú na súdnom konaní;
2. kedykoľvek sa vyžaduje žiadosť stránky na to, aby sudca mohol niečo rozhodnúť, tú istú účinnosť má žiadosť promótora spravodlivosti alebo obhajcu zväzku, ktorí sa zúčastňujú na súdnom konaní.

Kán. 1435 - Úlohou biskupa je vymenovať promótora spravodlivosti a obhajcu zväzku, ktorí majú byť klerici alebo laici bezúhonnej povesti, doktori alebo licenciáti kánonického práva, osvedčení v rozumnosti a horlivosti za spravodlivosť.

Kán. 1436 - § 1. Tá istá osoba, nie však v tej istej kauze, môže vykonávať úrad promótora spravodlivosti a obhajcu zväzku.
§ 2. Promótor a obhajca môžu byť ustanovení tak pre všetky, ako aj pre jednotlivé kauzy; biskup ich však môže z oprávneného dôvodu odvolať.

Kán. 1437 - § 1. Na každom procese sa má zúčastniť notár, takže spisy, ktoré on nepodpísal, sa majú pokladať za neplatné.
§ 2. Spisy, ktoré vyhotovujú notári, majú verejnú hodnovernosť.

II. kapitola
TRIBUNÁL DRUHEJ INŠTANCIE

Kán. 1438 - Pri zachovaní predpisu kán. 1444 § 1, bod 1:
1. z tribunálu sufragánneho biskupa sa odvolanie podáva na tribunál metropolitu pri neporušení predpisu kán. 1439;
2. v kauzách, ktoré sa prerokúvajú v prvej inštancii pred metropolitom, sa odvolanie podáva na tribunál, ktorý on so schválením Apoštolského stolca určil nastálo;
3. pre kauzy prerokúvané pred provinciálnym predstaveným, tribunál druhej inštancie je tribunál najvyššieho moderátora; pre kauzy prerokúvané pred miestnym opátom je tribunál opáta predstaveného mníšskej kongregácie.

Kán. 1439 - § 1. Ak je podľa normy kán. 1423 pre viaceré diecézy ustanovený jediný tribunál prvej inštancie, konferencia biskupov musí so schválením Apoštolského stolca ustanoviť tribunál druhej inštancie, ak všetky diecézy nie sú sufragánne tej istej arcidiecézy.
§ 2. Konferencia biskupov môže so schválením Apoštolského stolca ustanoviť jeden alebo viac tribunálov druhej inštancie aj okrem prípadov, o ktorých sa hovorí v § 1.
§ 3. Čo sa týka tribunálov druhej inštancie, o ktorých sa hovorí v § 1-2, konferencia biskupov alebo biskup, ktorého ona určila, majú všetky moci, ktoré patria diecéznemu biskupovi vzhľadom na jeho tribunál.

Kán. 1440 - Ak sa nezachová kompetencia z hľadiska stupňa podľa normy kán. 1438 a 1439, nekompetencia sudcu je absolútna.

Kán. 1441 - Tribunál druhej inštancie musí byť ustanovený tým istým spôsobom ako tribunál prvej inštancie. Ale ak podľa kán. 1425 § 4 na prvom stupni súdneho konania rozsudok vyniesol samosudca, tribunál druhej inštancie má postupovať kolégiovo.

III. kapitola
TRIBUNÁLY APOŠTOLSKÉHO STOLCA

Kán. 1442 - Rímsky veľkňaz je pre celý katolícky svet najvyšší sudca, ktorý súdi buď osobne, buď prostredníctvom riadnych tribunálov Apoštolského stolca, alebo cez sudcov, ktorých sám delegoval.

Kán. 1443 - Riadnym tribunálom, ktorý ustanovil Rímsky veľkňaz na prijímanie odvolaní, je Rímska róta.

Kán. 1444 - § 1. Rímska róta súdi:
1. v druhej inštancii kauzy, ktoré boli rozsúdené riadnymi tribunálmi prvej inštancie a Svätému stolcu sa predkladajú prostredníctvom zákonného odvolania;
2. v tretej alebo ďalšej inštancii kauzy, ktoré už rozsúdila Rímska róta alebo ktorékoľvek iné tribunály, ak sa vec nepovažuje za rozsúdenú.
§ 2. Tento tribunál súdi aj v prvej inštancii kauzy, o ktorých sa hovorí v kán. 1405 § 3, alebo iné, ktoré Rímsky veľkňaz z vlastného podnetu, alebo na žiadosť stránok prevzal pred svoj tribunál a zveril Rímskej róte; tieto kauzy súdi Rímska róta aj v druhej a ďalšej inštancii, ak v reskripte, ktorým sa jej zveruje úloha, nie je určené niečo iné.

Kán. 1445 - § 1. Najvyšší tribunál Apoštolskej signatúry rozsudzuje:
1. vymáhanie neplatnosti, žiadosti o navrátenie do pôvodného stavu a iné rekurzy proti rozsudkom Rímskej róty;
2. rekurzy v kauzách o stave osôb, ktoré Rímska róta odmietla prijať na nové prešetrenie;
3. námietky z podozrenia a iné kauzy proti audítorom Rímskej róty pre úkony vo vykonávaní ich úlohy;
4. konflikty o kompetenciu, o ktorých sa hovorí v kán. 1416.
§ 2. Tento tribunál rozhoduje spory, vzniknuté z úkonu cirkevnej administratívnej moci, ktoré jej boli legitímne predložené, iné administratívne kontroverzie, ktoré mu predkladá Rímsky veľkňaz alebo dikastériá Rímskej kúrie, a konflikty o kompetenciu medzi týmito dikastériami.
§ 3. Úlohou tohto Najvyššieho tribunálu okrem toho je:
1. dozerať na správne vykonávanie spravodlivosti, a ak je potrebné, zakročiť proti advokátom alebo zástupcom;
2. rozšíriť kompetenciu tribunálov;
3. napomáhať a schvaľovať zriaďovanie tribunálov, o ktorých sa hovorí v kán. 1423 a 1439.

III. titul
ZACHOVÁVANIE DISCIPLÍNY V TRIBUNÁLOCH

I. kapitola
POVINNOSTI SUDCOV A PRACOVNÍKOV TRIBUNÁLU

Kán. 1446 - § 1. Všetci veriaci, predovšetkým však biskupi, sa majú horlivo usilovať, aby sa sporom v Božom ľude pri neporušení spravodlivosti podľa možnosti vyhýbalo a aby sa čím skôr pokojne urovnali.
§ 2. Keď sudca na začiatku sporu, ale aj kedykoľvek inokedy, vidí, že je nejaká nádej na dobrý výsledok, nemá opomenúť stránky povzbudzovať a pomáhať im, aby sa spoločnou dohodou usilovali hľadať spravodlivé riešenie kontroverzie a má im na to ukázať vhodné cesty, využijúc na sprostredkovanie aj vážených ľudí.
§ 3. Ak sa spor týka súkromného dobra stránok, sudca má uvážiť, či by sa kontroverzia nemohla osožne skončiť pokonaním, alebo výrokom rozhodcov podľa normy kán. 1713-1716.

Kán. 1447 - Kto sa v kauze zúčastnil ako sudca, promótor spravodlivosti, obhajca zväzku, zástupca, advokát, svedok alebo znalec, nemôže neskôr tú istú kauzu platne rozhodnúť v inej inštancii ako sudca, alebo v nej zastávať úlohu prísediaceho.

Kán. 1448 - § 1. Sudca nemá prijať na rozsúdenie kauzu, na ktorej má nejaký záujem z dôvodu pokrvnosti alebo príbuzenstva v ktoromkoľvek stupni priamej línie a až do štvrtého stupňa bočnej línie, alebo z dôvodu poručníctva a opatrovníctva, dôverného spolunažívania, veľkého nepriateľstva, alebo dosiahnutia zisku, či vyhnutia škode.
§ 2. Za tých istých okolností sa svojho úradu musia zdržať promótor spravodlivosti, obhajca zväzku, prísediaci a audítor.

Kán. 1449 - § 1. V prípadoch, o ktorých sa hovorí v kán. 1448, môže stránka odmietnuť sudcu, ak sa sám nevzdá.
§ 2. O odmietnutí rozhoduje súdny vikár; ak je sám odmietnutý, rozhoduje biskup, ktorý predsedá tribunálu.
§ 3. Ak je sudcom biskup a odmietnutie sa vznesie proti nemu, sám sa má zdržať súdenia.
§ 4. Ak sa odmietnutie vznesie proti promótorovi spravodlivosti, obhajcovi zväzku alebo proti iným pracovníkom tribunálu, o tejto námietke rozhoduje predseda kolégiového tribunálu alebo sám sudca, ak je samosudcom.

Kán. 1450 - Po prijatí odmietnutia sa musia vymeniť osoby, nie však stupeň súdu.

Kán. 1451 - § 1. Otázku odmietnutia treba čo najrýchlejšie rozhodnúť po vypočutí stránok, promótora spravodlivosti alebo obhajcu zväzku, ak sú účastní a sami neboli odmietnutí.

§ 2. Úkony, ktoré vykonal sudca predtým, ako bol odmietnutý, sú platné; tie však, ktoré vykonal po vznesení odmietnutia, musia byť zrušené, ak stránka o to požiada do desiatich dní od prijatia odmietnutia.

Kán. 1452 - § 1. V záležitostiach, ktoré sa týkajú iba súkromného záujmu, sudca môže postupovať iba na žiadosť stránky. Keď sa však kauza zákonne začala, sudca môže a musí postupovať aj z úradu v trestných kauzách a v iných, ktoré sa vzťahujú na verejné dobro Cirkvi alebo na spásu duší.
§ 2. Okrem toho sudca môže doplniť nedbanlivosť stránok pri predkladaní dôkazov alebo pri vznášaní námietok vždy, keď to považuje za potrebné, aby sa vyhlo veľmi nespravodlivému rozsudku, pri zachovaní predpisov kán. 1600.

Kán. 1453 - Sudcovia a tribunály sa majú starať, aby sa pri neporušení spravodlivosti všetky kauzy skončili čo najskôr a aby v tribunáli prvej inštancie netrvali dlhšie než rok a v tribunáli druhej inštancie dlhšie než šesť mesiacov.

Kán. 1454 - Všetci, ktorí tvoria tribunál alebo s ním spolupracujú, musia zložiť prísahu, že úlohu budú riadne a verne plniť.

Kán. 1455 - § 1. Sudcovia a pomocníci tribunálu sú povinní zachovávať úradné tajomstvo v trestnom konaní vždy, v sporovom konaní vtedy, ak z prezradenia nejakého procesného úkonu môže stránkam vzniknúť ujma.
§ 2. Tiež sú povinní vždy zachovávať tajomstvo o diskusii, ktorá je medzi sudcami kolégiového tribunálu pred vynesením rozsudku, ako aj o rozličných hlasovaniach a mienkach, ktoré tam boli prednesené, pri zachovaní predpisu kán. 1609 § 4.
§ 3. Dokonca, kedykoľvek je povaha kauzy alebo dôkazov taká, že z rozšírenia spisov alebo dôkazov je ohrozená povesť iných, alebo sa dáva podnet na roztržky, alebo vzniká pohoršenie či nejaká iná nepríjemnosť tohto druhu, sudca môže prísahou zaviazať svedkov, znalcov, stránky a ich advokátov alebo zástupcov, aby zachovali tajomstvo.

Kán. 1456 - Sudcovi a všetkým pracovníkom tribunálu je zakázané z príležitosti súdneho konania prijímať akékoľvek dary.

Kán. 1457 - § 1. Kompetentná autorita môže primeranými trestami, nevylučujúc pozbavenie úradu, potrestať sudcov, ktorí odmietajú súdiť, hoci sú celkom iste a evidentne kompetentní, alebo sa bez akejkoľvek opory právneho predpisu vyhlasujú za kompetentných a súdia a rozhodujú kauzy, alebo porušujú zákon o zachovaní tajomstva, alebo zlomyseľne či z hrubej nedbanlivosti spôsobujú sporovým stránkam inú škodu.
§ 2. Tým istým sankciám podliehajú pracovníci a pomocníci tribunálu, ak svoj úrad zanedbávajú, ako sa vyššie uvádza; tých všetkých môže potrestať aj sudca.

II. kapitola
POSTUP PRI SÚDNOM KONANÍ

Kán. 1458 - Kauzy treba súdiť v tom poradí, v akom boli predložené a v protokole zapísané, ak niektorá z nich nevyžaduje rýchlejšie vybavenie než iné, čo však treba stanoviť osobitným dekrétom, v ktorom sú uvedené dôvody.

Kán. 1459 - § 1. Proti chybám, ktoré môžu spôsobiť neplatnosť rozsudku, možno namietať v ktoromkoľvek štádiu alebo stupni súdneho konania a takisto ich môže sudca vyhlásiť z úradu.
§ 2. Okrem prípadov, o ktorých sa hovorí v § 1, odkladné námietky, najmä tie, ktoré sa vzťahujú na osoby a spôsob súdneho konania, treba vzniesť pred dosvedčením sporu, ak sa nevynorili až po dosvedčení sporu, a treba ich rozhodnúť čo najskôr.

Kán. 1460 - § 1. Ak sa námietka vznáša proti kompetencii sudcu, musí o tom rozhodnúť sám sudca.
§ 2. V prípade námietky proti relatívnej nekompetencii, ak sa sudca vyhlási za kompetentného, jeho rozhodnutie nepripúšťa odvolanie, ale sa nezakazuje vymáhanie neplatnosti a navrátenie do pôvodného stavu.
§ 3. Ak sa sudca vyhlási za nekompetentného, stránka, ktorá sa nazdáva, že je ukrivdená, môže sa do pätnástich využiteľných dní obrátiť na odvolací tribunál.

Kán. 1461 - Sudca, ktorý v ktoromkoľvek štádiu kauzy uzná, že je absolútne nekompetentný, musí svoju nekompetenciu vyhlásiť.

Kán. 1462 - § 1. Námietky rozsúdenej veci, pokonania a iné mariace námietky, ktoré sa nazývajú námietkami *zakončeného sporu*, sa musia vzniesť a rozsúdiť pred dosvedčením sporu; kto ich vznesie neskôr, netreba ho odmietnuť, ale má byť odsúdený na hradenie trov, ak nedokáže, že namietanie neoddialil zlomyseľne.
§ 2. Iné mariace námietky sa majú vzniesť pri dosvedčení sporu a vo svojom čase ich treba prerokovať podľa pravidiel o vedľajších otázkach.

Kán. 1463 - § 1. Protižiadosti možno platne vzniesť iba do tridsiatich dní odo dňa dosvedčenia sporu.
§ 2. Tieto sa však majú súdiť spolu s pôvodnou žiadosťou, to znamená na rovnakom stupni s ňou, ak nie je nevyhnutné súdiť ich oddelene, alebo ak to sudca neuznal za vhodnejšie.

Kán. 1464 - Otázky o zložení kaucie na súdne trovy alebo o poskytnutí bezplatnej právnej ochrany, o ktorú bolo požiadané hneď na začiatku, a iné podobné otázky treba spravidla rozhodnúť pred dosvedčením sporu.

III. kapitola
LEHOTY A ODKLADY

Kán. 1465 - § 1. Takzvané neodkladné zákonné lehoty, čiže lehoty stanovené zákonom na zánik práv nemožno predĺžiť, a ak to stránky nežiadajú, ani platne skrátiť.
§ 2. Súdne a dohodnuté lehoty môže sudca pred ich uplynutím po vypočutí alebo na žiadosť stránok z oprávneného dôvodu predĺžiť, nikdy však platne skrátiť, ak stránky nesúhlasia.
§ 3. Sudca má však dbať, aby spor pre predlžovanie netrval príliš dlho.

Kán. 1466 - Kde zákon nestanovuje lehoty na uskutočnenie procesných úkonov, musí ich určiť sudca vzhľadom na povahu každého úkonu.

Kán. 1467 - Ak v deň určený na súdny úkon tribunál neúraduje, lehota sa považuje za predĺženú do prvého nasledujúceho pracovného dňa.

IV. kapitola
MIESTO SÚDNEHO KONANIA

Kán. 1468 - Sídlo každého tribunálu má byť podľa možnosti trvalé a v stanovené hodiny otvorené.

Kán. 1469 - § 1. Sudca vyhnaný násilím zo svojho územia alebo tam hatený vo vykonávaní jurisdikcie môže svoju jurisdikciu vykonávať a rozsudok vynášať mimo územia, keď o tom upovedomil diecézneho biskupa.
§ 2. Okrem prípadu, o ktorom sa hovorí v § 1, sudca môže z oprávneného dôvodu a po vypočutí stránok odísť mimo vlastného územia, aby získal dôkazy, ale s dovolením diecézneho biskupa miesta, kde chce prísť, a v sídle ním určenom.

V. kapitola
PRÍSTUP OSÔB DO POJEDNÁVACEJ MIESTNOSTI
A SPÔSOB VYHOTOVOVANIA A UCHOVÁVANIA SPISOV

Kán. 1470 - § 1. Ak partikulárny zákon neurčuje ináč, počas prerokúvania káuz pred tribunálom v pojednávacej miestnosti majú byť prítomní iba tí, o ktorých zákon alebo sudca stanovil, že sú pre priebeh procesu potrební.

§ 2. Všetkých prítomných na súdnom konaní, ktorí sa vážne previnili proti náležitej úcte a poslušnosti voči tribunálu, sudca môže primeranými trestami priviesť k plneniu povinnosti, okrem toho advokátom a zástupcom môže aj pozastaviť vykonávanie úlohy v cirkevných tribunáloch.

Kán. 1471 - Ak nejaká osoba, ktorú treba vypočuť, hovorí jazykom sudcovi alebo stránkam neznámym, má sa pribrať prísažný tlmočník, ktorého určí sudca. Vyhlásenia sa však majú písomne vyhotoviť v pôvodnom jazyku a má sa priložiť preklad. Tlmočník sa tiež má pribrať, keď sa musí vypočuť hluchá alebo nemá osoba, ak azda sudca nedá prednosť tomu, aby sa na jeho otázky odpovedalo písomne.

Kán. 1472 - § 1. Súdne úkony, tak tie, ktoré sa vzťahujú na meritum otázky čiže úkony kauzy, ako aj tie, ktoré sa týkajú formy postupu čiže úkony procesu, musia byť vyhotovené písomne.
§ 2. Jednotlivé listy spisov sa majú očíslovať a opatriť znakom hodnovernosti.

Kán. 1473 - Kedykoľvek sa v súdnych spisoch vyžaduje podpis stránok alebo svedkov a stránka alebo svedok sa nemôže, alebo nechce podpísať, má sa to zaznačiť v samých spisoch a súčasne má sudca a notár potvrdiť, že spis bol stránke alebo svedkovi slovo za slovom prečítaný a že stránka alebo svedok sa buď nemohol, alebo nechcel podpísať.

Kán. 1474 - § 1. V prípade odvolania sa má kópia spisov, po overení ich hodnovernosti notárom, poslať vyššiemu tribunálu.
§ 2. Ak boli spisy vyhotovené v jazyku, ktorý je vyššiemu tribunálu neznámy, majú sa preložiť do iného, ktorý je tomuto tribunálu známy, pri použití záruk, aby bola preukázaná vernosť prekladu.

Kán. 1475 - § 1. Po skončení súdneho konania sa musia listiny, ktoré sú vlastníctvom súkromných osôb vrátiť, a ponechá sa len ich kópia.
§ 2. Notárom a kancelárovi sa zakazuje bez mandátu sudcu vydať kópiu súdnych spisov a dokumentov, ktoré boli získané pre proces.

IV. titul
STRÁNKY V KAUZE

I. kapitola
ŽIADATEĽ A POZVANÁ STRÁNKA

Kán. 1476 - Každý, pokrstený alebo nepokrstený, môže v súdnom konaní vystupovať ako žiadateľ; zákonne predvolaná pozvaná stránka však musí odpovedať.

Kán. 1477 - Hoci si žiadateľ alebo pozvaná stránka ustanovili zástupcu alebo advokáta, predsa sú vždy povinní byť na súdnom konaní osobne prítomní, ak to predpisuje právo alebo sudca.

Kán. 1478 - § 1. Maloletí a tí, ktorí sú pozbavení používania rozumu, môžu v súdnom konaní vystupovať iba cez svojich rodičov či poručníkov, alebo opatrovníkov pri neporušení predpisu § 3.
§ 2. Ak sa sudca domnieva, že práva maloletých sú v rozpore s právami rodičov alebo poručníkov alebo opatrovníkov, alebo že títo nemôžu dostatočne chrániť ich práva, vtedy majú vystupovať v súdnom konaní cez poručníka alebo opatrovníka, ktorého pridelil sudca.
§ 3. Avšak v kauzách duchovnej povahy a v kauzách, ktoré s nimi súvisia, môžu maloletí, ak nadobudli používanie rozumu, žiadať a odpovedať bez súhlasu rodičov alebo poručníka, a to osobne, ak dovŕšili štrnásty rok života, ináč cez opatrovníka, ktorého ustanovil sudca.
§ 4. Tí, ktorým je zakázané spravovanie majetku, a tí, ktorí sú slabomyseľní, môžu v súdnom konaní vystupovať osobne, len aby sa zodpovedali za vlastné delikty, alebo ak to predpisuje sudca; v ostatných prípadoch musia žiadať a odpovedať cez svojich opatrovníkov.

Kán. 1479 - Kedykoľvek je prítomný poručník alebo opatrovník, ktorého ustanovila občianska autorita, cirkevný sudca ho môže prijať, po vypočutí, ak je to možné, diecézneho biskupa toho, komu je pridelený; ak ho niet, alebo sa zdá, že ho netreba prijať, sám sudca určí pre túto záležitosť poručníka alebo opatrovníka.

Kán. 1480 - § 1. Právnické osoby vystupujú na súdnom konaní cez svojich zákonných zástupcov.
§ 2. Avšak v prípade, že zástupca chýba alebo je nedbanlivý, môže sám ordinár osobne alebo cez iného vystupovať na súdnom konaní v mene právnických osôb podliehajúcich jeho moci.

II. kapitola
ZÁSTUPCOVIA V SPOROCH A ADVOKÁTI

Kán. 1481 - § 1. Stránka si môže slobodne ustanoviť advokáta a zástupcu; avšak okrem prípadov stanovených v § 2 a 3 môže aj osobne žiadať a odpovedať, ak sudca nepokladá službu zástupcu alebo advokáta za nevyhnutnú.
§ 2. V trestnom súdnom konaní musí mať obžalovaný vždy advokáta, ktorého si ustanovil sám, alebo mu ho pridelil sudca.

§ 3. V sporovom súdnom konaní, ak ide o maloletých alebo o súdne konanie, v ktorom ide o verejné dobro, s výnimkou manželských káuz, sudca má z úradu ustanoviť obhajcu tej stránke, ktorá ho nemá.

Kán. 1482 - § 1. Každý si môže ustanoviť iba jedného zástupcu, ktorý nemôže poveriť za seba iného, ak mu nebolo dané výslovné splnomocnenie.
§ 2. Ale ak z oprávneného dôvodu ustanovil viacerých, tí sa majú určiť tak, aby bola medzi nimi prednosť.
§ 3. Advokátov však možno ustanoviť viacerých súčasne.

Kán. 1483 - Zástupca a advokát musia byť plnoletí a mať dobrú povesť; advokát musí byť okrem toho katolík, ak diecézny biskup nedovolí ináč, a doktor kánonického práva alebo ináč skutočný znalec a schválený týmto biskupom.

Kán. 1484 - § 1. Skôr než zástupca a advokát prevezmú úlohu, musia na tribunáli predložiť hodnoverný mandát.
§ 2. Aby sa však zabránilo zániku práva, sudca môže prijať zástupcu aj bez predloženia mandátu po poskytnutí vhodnej záruky, ak to vec vyžaduje; úkon však nemá nijakú účinnosť, ak zástupca v zánikovej lehote, ktorú má stanoviť sudca, mandát riadne nepredloží.

Kán. 1485 - Ak zástupca nedostal osobitný mandát, nemôže sa platne zrieknuť žaloby, pojednávania alebo súdnych úkonov, ani robiť pokonanie, uzatvárať dohody, zverovať spor na rozhodcov a vo všeobecnosti robiť to, na čo právo vyžaduje osobitný mandát.

Kán. 1486 - § 1. Aby odvolanie zástupcu alebo advokáta nadobudlo účinok, je nevyhnutné im ho doručiť, a ak spor už bol dosvedčený, sudca a protistrana majú byť o odvolaní upovedomení.
§ 2. Po vynesení definitívneho rozsudku právo a povinnosť odvolať sa zostáva zástupcovi, ak to mandant neodmietne.

Kán. 1487 - Sudca môže buď z úradu, alebo na žiadosť stránky vylúčiť dekrétom tak zástupcu, ako aj advokáta, ale iba z vážneho dôvodu.

Kán. 1488 - § 1. Obidvom sa zakazuje odkúpiť spor, alebo sa dohodnúť o nadmernom zisku, alebo o vymáhaní časti spornej veci pre seba. Ak to urobili, dohoda je neplatná a sudca ich môže potrestať peňažnou pokutou. Okrem toho advokát môže byť jednak suspendovaný z úradu, jednak ho môže biskup, ktorý predsedá tribunálu, vyčiarknuť zo zoznamu advokátov, ak sa opätovne previnil.

§ 2. Tým istým spôsobom môžu byť potrestaní advokáti a zástupcovia, ktorí podvodne obchádzajúc zákon, odoberajú kompetentným tribunálom kauzy, aby ich iné tribunály rozhodli priaznivejšie.

Kán. 1489 - Advokátom a zástupcom, ktorí pre dary alebo prísľuby alebo z akéhokoľvek iného dôvodu zradili svoj úrad, má byť pozastavené vykonávanie právnej pomoci a majú byť potrestaní peňažnou pokutou alebo inými primeranými trestami.

Kán. 1490 - V každom tribunáli majú byť podľa možnosti ustanovení stáli patróni, platení samým tribunálom, aby vykonávali úlohu advokáta alebo zástupcu najmä v manželských kauzách pre stránky, ktoré si ich chcú zvoliť.

V. titul
ŽIADOSTI A NÁMIETKY

I. kapitola
ŽIADOSTI A NÁMIETKY VO VŠEOBECNOSTI

Kán. 1491 - Každé právo je chránené nielen žiadosťou, ak nie je výslovne určené niečo iné, ale aj námietkou.

Kán. 1492 - § 1. Každá žiadosť zaniká premlčaním podľa normy práva, alebo iným zákonným spôsobom, s výnimkou žiadostí o stave osôb, ktoré nikdy nezanikajú.
§ 2. Námietku, pri neporušení predpisu kán. 1462, možno vždy predložiť a je svojou povahou trvalá.

Kán. 1493 - Žiadateľ môže niekoho pozvať na súd súčasne viacerými žiadosťami, ktoré si však navzájom nemajú protirečiť, buď v tej istej veci alebo v rozličných veciach, ak neprekračujú kompetenciu tribunálu, na ktorý sa obrátil.

Kán. 1494 - § 1. Pozvaná stránka môže pred tým istým sudcom v tom istom súdnom konaní vzniesť proti žiadateľovi protižiadosť buď pre súvis kauzy s pôvodnou žiadosťou, alebo na odvolanie alebo zmenšenie žiadosti žiadateľa.
§ 2. Protižiadosť na protižiadosť sa nepripúšťa.

Kán. 1495 - Protižiadosť treba podať u sudcu, pred ktorým bola vznesená prvá žiadosť, hoci delegovaného iba na jednu kauzu, alebo ináč relatívne nekompetentného.

II. kapitola
JEDNOTLIVÉ ŽIADOSTI A NÁMIETKY

Kán. 1496 - § 1. Kto aspoň pravdepodobnými dôvodmi preukáže, že má právo na nejakú vec, ktorú iný zadržiava, a že mu hrozí škoda, ak vec nebude odovzdaná pod ochranu, má právo dosiahnuť u sudcu, aby vec bola daná do úschovy.
§ 2. V podobných okolnostiach môže dosiahnuť, aby sa niekomu zakázalo vykonávanie práva.

Kán. 1497 - § 1. Úschova veci sa pripúšťa aj na zaistenie pôžičky, len keď je právo veriteľa dostatočne preukázané.
§ 2. Úschova sa môže rozšíriť aj na veci dlžníka, ktoré sa z akéhokoľvek titulu nachádzajú u iných osôb, a aj na pôžičky dlžníka.

Kán. 1498 - Úschovu veci a zákaz vykonávania práva vôbec nemožno nariadiť, ak možno ináč hroziacu škodu nahradiť a ponúkne sa vhodná záruka jej náhrady.

Kán. 1499 - Sudca môže od toho, v prospech koho dovolil úschovu veci alebo zákaz vykonávania práva, žiadať predbežnú záruku na náhradu škôd, ak svoje právo nedokáže.

Kán. 1500 - Čo sa týka povahy a účinnosti žaloby o držbe, majú sa zachovať predpisy občianskeho práva miesta, kde sa nachádza vec, o držbu ktorej ide.

II. časť
SPOROVÉ SÚDNE KONANIE

I. oddiel
RIADNE SPOROVÉ SÚDNE KONANIE

I. titul
UVEDENIE KAUZY

I. kapitola
ŽIADOSŤ NA UVEDENIE SPORU

Kán. 1501 - Sudca nemôže súdiť nijakú kauzu, ak žiadosť podľa normy kánonov nepredloží ten, kto má na tom záujem, alebo promótor spravodlivosti.

Kán. 1502 - Kto chce niekoho predvolať na súd, musí predložiť kompetentnému sudcovi písomnú žiadosť, v ktorej má vyložiť predmet kontroverzie a požiadať o službu sudcu.

Kán. 1503 - § 1. Sudca môže dovoliť ústnu žiadosť vždy, keď je buď žiadateľ hatený, aby podal písomnú žiadosť, alebo kauza sa dá ľahko vyšetriť a má menší význam.
§ 2. Avšak v obidvoch prípadoch má sudca notárovi nariadiť, aby písomne vyhotovil spis, ktorý treba žiadateľovi prečítať a dať schváliť, a ktorý nahrádza so všetkými právnymi účinkami žiadosť, napísanú žiadateľom.

Kán. 1504 - Spis, ktorým sa spor uvádza, musí:
1. vyjadrovať, pred ktorým sudcom sa kauza uvádza, čo sa žiada a od koho sa žiada;
2. uviesť, o aké právo a aspoň všeobecne o aké skutočnosti a dôkazy sa žiadateľ opiera na dokázanie toho, čo sa tvrdí;
3. byť podpísaný žiadateľom alebo jeho zástupcom s uvedením dňa, mesiaca a roka, ako aj miesta, kde žiadateľ alebo zástupca bývajú, alebo povedali, že sa na ňom budú zdržiavať na prijímanie spisov;
4. uviesť trvalé alebo prechodné bydlisko pozvanej stránky.

Kán. 1505 - § 1. Keď samosudca alebo predseda kolégiového tribunálu zistili, že predmet patrí do ich kompetencie a žiadateľovi nechýba zákonná spôsobilosť vystupovať na súdnom konaní, musia čím skôr svojím dekrétom písomnú žiadosť buď prijať, alebo zamietnuť.
§ 2. Písomnú žiadosť možno zamietnuť iba:
1. ak sudca alebo tribunál je nekompetentný;
2. ak je nepochybne preukázané, že žiadateľovi chýba zákonná spôsobilosť vystupovať v súdnom konaní;
3. ak nie sú zachované predpisy kán. 1504, bod 1-3;
4. ak zo samej písomnej žiadosti je celkom zjavné, že žiadosti chýba akýkoľvek podklad a ani sa nemôže stať, že sa počas procesu nejaký podklad objaví.
§ 3. Ak bola žiadosť zamietnutá pre chyby, ktoré možno napraviť, žiadateľ môže tomu istému sudcovi znova predložiť novú, riadne vyhotovenú žiadosť.
§ 4. Proti zamietnutiu žiadosti má stránka vždy právo do desiatich využiteľných dní predložiť dôvodmi podopretý rekurz buď odvolaciemu tribunálu, alebo kolégiu, ak žiadosť zamietol predseda; avšak otázku zamietnutia treba rozhodnúť čo najrýchlejšie.

Kán. 1506 - Ak sudca do mesiaca od predloženia žiadosti nevydal dekrét, ktorým žiadosť podľa normy kán. 1505 prijíma alebo zamieta, stránka, ktorá má na tom záujem, môže sa dožadovať, aby si sudca splnil svoju úlohu; ale ak sudca jednako mlčí, po nevyužitom uplynutí desiatich dní od podania žiadosti sa má žiadosť pokladať za prijatú.

II. kapitola
PREDVOLANIE A OZNÁMENIE SÚDNYCH ÚKONOV

Kán. 1507 - § 1. V dekréte, ktorým sa prijíma žiadosť žiadateľa, musí sudca alebo predseda volať ostatné stránky na súdne konanie, čiže predvolať ich na dosvedčenie sporu, stanoviac, či musia odpovedať písomne, alebo sa musia k nemu dostaviť na zosúladenie pochybností. Ale ak z písomných odpovedí zistí potrebu stránky zvolať, môže to stanoviť novým dekrétom.
§ 2. Ak sa žiadosť považuje za prijatú podľa normy kán. 1506, dekrét o predvolaní na súdne konanie sa musí vydať do dvadsiatich dní od predloženia žiadosti, o ktorej sa hovorí v tom istom kánone.
§ 3. Ak sa sporové stránky skutočne dostavia k sudcovi na prerokúvanie kauzy, predvolanie nie je potrebné, ale aktuár má v spisoch poznamenať, že stránky boli prítomné na súdnom konaní.

Kán. 1508 - § 1. Predvolávací dekrét na súdne konanie sa musí ihneď oznámiť pozvanej stránke a súčasne dať na vedomie ostatným, ktorí sa musia dostaviť.
§ 2. K predvolaniu sa má priložiť žiadosť na uvedenie sporu, ak sudca z vážnych dôvodov neusúdi, že stránku netreba so žiadosťou oboznámiť skôr, než bude vypovedať na súdnom konaní.
§ 3. Ak sa spor vedie proti tomu, kto nemôže slobodne vykonávať svoje práva alebo slobodne spravovať veci, o ktorých sa pojednáva, predvolanie, ak to prípad vyžaduje, treba oznámiť poručníkovi, opatrovníkovi, osobitnému zástupcovi, čiže tomu, kto je povinný v jeho mene prevziať súdne konanie podľa normy práva.

Kán. 1509 - § 1. Oznámenie o predvolaniach, dekrétoch, rozsudkoch a iných súdnych úkonoch treba poslať pomocou poštových doručovateľov alebo iným čo najbezpečnejším spôsobom pri zachovaní noriem, stanovených partikulárnym zákonom.
§ 2. Skutočnosť oznámenia a jeho spôsob musia byť zrejmé zo spisov.

Kán. 1510 - Pozvaná stránka, ktorá odmietne prevziať predvolávací lístok, alebo ktorá prekáža, aby jej predvolanie bolo doručené, sa považuje za zákonne predvolanú.

Kán. 1511 - Ak predvolanie nebolo zákonne oznámené, úkony procesu sú neplatné pri neporušení predpisu kán. 1507 § 3.

Kán. 1512 - Keď predvolanie bolo zákonne oznámené, alebo sa stránky dostavili pred sudcu na prerokúvanie kauzy:
1. vec prestáva byť nedotknutá;
2. kauza sa stáva vlastnou toho sudcu alebo tribunálu, ináč kompetentného, pred ktorým bola žiadosť podaná;
3. jurisdikcia delegovaného sudcu sa stáva pevnou, takže neprestáva jestvovať zánikom práva delegujúceho;

4. prerušuje sa premlčanie, ak nie je určené niečo iné;
5. spor začína prebiehať; preto ihneď platí zásada: *„Kým spor prebieha, nič sa nemá meniť.“*

II. titul
DOSVEDČENIE SPORU

Kán. 1513 - § 1. Dosvedčenie sporu nastáva, keď sa dekrétom sudcu vymedzí okruh kontroverzie, vybratý zo žiadostí a odpovedí stránok.
§ 2. Žiadosti a odpovede stránok, okrem tých, ktoré sú v žiadosti na uvedenie sporu, môžu byť vyjadrené buď v odpovedi na predvolanie, alebo v ústnych vyhláseniach pred sudcom; avšak v ťažších kauzách má sudca pozvať stránky na zosúladenie pochybnosti alebo pochybností, na ktoré treba v rozsudku odpovedať.
§ 3. Dekrét sudcu treba oznámiť stránkam, ktoré, ak ešte nesúhlasili, sa môžu do desiatich dní obrátiť na tohto sudcu, aby ho zmenil; otázku treba čo najrýchlejšie rozhodnúť dekrétom tohto sudcu.

Kán. 1514 - Raz stanovený okruh kontroverzie nemožno platne zmeniť, iba ak novým dekrétom z vážneho dôvodu na žiadosť stránky a po vypočutí ostatných stránok a zvážení ich dôvodov.

Kán. 1515 - Po dosvedčení sporu držiteľ cudzej veci prestáva byť dobromyseľným držiteľom; preto, ak je odsúdený, aby vec vrátil, musí vrátiť odo dňa dosvedčenia sporu aj výnosy a nahradiť škody.

Kán. 1516 - Po dosvedčení sporu má sudca stránkam určiť primeraný čas na predloženie a doplnenie dôkazov.

III. titul
POJEDNÁVANIE SPORU

Kán. 1517 - Pojednávanie sa začína predvolaním; končí sa nielen vynesením definitívneho rozsudku, ale aj inými spôsobmi, určenými právom.

Kán. 1518 - Ak sporová stránka zomrie, alebo zmení stav, alebo skončí v úrade na základe ktorého koná, vtedy:
1. keď kauza ešte nie je uzavretá, pojednávanie sa pozastavuje, kým dedič zomrelého, alebo nástupca, alebo ten, koho sa to týka, spor neprevezme;
2. keď je kauza uzavretá, sudca musí pokračovať ďalej po predvolaní zástupcu, ak je prítomný, ináč dediča alebo nástupcu zomrelého.

Kán. 1519 - § 1. Ak poručník alebo opatrovník alebo zástupca, ktorý je podľa normy kán. 1481 § 1 a 3 nevyhnutný, odstúpi od svojej úlohy, pojednávanie sa dočasne pozastavuje.
§ 2. Sudca má čo najskôr ustanoviť iného poručníka alebo opatrovníka; zástupcu pre spor môže ustanoviť, ak to stránka v krátkej lehote, ktorú stanovil sám sudca, zanedbala urobiť.

Kán. 1520 - Ak stránky počas šiestich mesiacov neuskutočnili nijaký procesný úkon, hoci tomu nebránila nijaká prekážka, pojednávanie je zmarené. Partikulárny zákon môže stanoviť iné lehoty zmarenia.

Kán. 1521 - Zmarenie má účinok samým právom voči všetkým, aj maloletým, alebo iným, ktorí sú maloletým postavení na roveň, a musí sa aj z úradu vyhlásiť pri neporušení práva požadovať odškodnenie od poručníkov, opatrovníkov, správcov, zástupcov, ktorí nedokázali, že sú bez viny.

Kán. 1522[1] - Zmarenie ruší úkony procesu, nie však úkony kauzy; ba tie môžu mať účinnosť aj na inom pojednávaní, len keď kauza prebieha medzi tými istými osobami a v tej istej veci; keď však ide o cudzie osoby, majú iba účinnosť dokumentov.

Kán. 1523 - Každá sporová stránka hradí tie trovy zmareného súdneho konania, ktoré sama spôsobila.

Kán. 1524 - § 1. Žiadateľ sa v ktoromkoľvek štádiu a na ktoromkoľvek stupni súdneho konania môže zrieknuť pojednávania; rovnako tak žiadateľ, ako aj pozvaná stránka sa môžu zrieknuť buď všetkých, alebo len niektorých úkonov procesu.
§ 2. Aby sa poručníci a správcovia právnických osôb mohli zrieknuť pojednávania, potrebujú radu alebo súhlas tých, ktorých spolupôsobenie sa vyžaduje na úkony, prekračujúce hranice riadnej správy.
§ 3. Aby bolo zrieknutie platné, treba ho vykonať písomne a musí ho podpísať stránka alebo jej zástupca, vybavený osobitným mandátom, musí sa oznámiť druhej stránke a tá ho musí prijať alebo aspoň nenapadnúť a sudca ho musí prijať.

Kán. 1525 - Zrieknutie prijaté sudcom má vzhľadom na zrieknuté úkony tie isté účinky ako zmarenie pojednávania a rovnako zaväzuje zriekajúceho hradiť trovy za úkony, ktorých sa zriekol.

---

[1] PCCICAI, odpoveď II, z 29. apríla 1986, *AAS* 78 (1986) 1324:
Pochybnosť: *Keď sa pojednávanie ukončilo zmarením alebo zrieknutím a niekto by chcel kauzu znova predložiť, alebo v nej pokračovať, musí sa kauza znova prijať na fóre, na ktorom bola už prv prerokovaná, alebo ju možno predložiť na iný podľa práva kompetentný tribunál v čase stanovenom na prijatie?*
Odpoveď: *Záporne na prvú časť, kladne na druhú.*

IV. titul
DÔKAZY

Kán. 1526 - § 1. Bremeno dokazovania pripadá tomu, kto niečo tvrdí.
§ 2. Dôkaz nepotrebuje:
1. to, čo predpokladá sám zákon;
2. to, čo jedna sporová stránka tvrdí a druhá pripúšťa, ak právo alebo sudca predsa len nevyžadujú dôkaz.

Kán. 1527 - § 1. Možno predložiť dôkazy akéhokoľvek druhu, ktoré sa zdajú užitočné na rozsúdenie kauzy a sú dovolené.
§ 2. Ak stránka žiada, aby dôkaz, ktorý sudca zamietol, bol prijatý, sám sudca má o tom čo najrýchlejšie rozhodnúť.

Kán. 1528 - Ak sa stránka alebo svedok odmietajú dostaviť k sudcovi, aby vypovedali, je dovolené vypočuť ich aj cez laika určeného sudcom, alebo žiadať, aby svoje vyhlásenie urobili pred verejným notárom, alebo akýmkoľvek iným zákonným spôsobom.

Kán. 1529 - Sudca nemá prikročiť k zhromažďovaniu dôkazov pred dosvedčením sporu, ak nie je na to vážny dôvod.

I. kapitola
VYHLÁSENIA STRÁNOK

Kán. 1530 - Aby sudca lepšie zistil pravdu, vždy môže stránkam klásť otázky, ba musí ich klásť na žiadosť stránky, alebo na dokázanie skutočnosti, ktorá z hľadiska verejného záujmu vyžaduje odstránenie pochybnosti.

Kán. 1531 - § 1. Zákonne opýtaná stránka musí odpovedať a vyznať úplnú pravdu.
§ 2. Ale ak odmietla odpovedať, sudca má zvážiť, čo z toho možno vyvodiť na dokazovanie skutočností.

Kán. 1532 - V prípadoch, v ktorých ide o verejné dobro, sudca má dať stránkam zložiť prísahu, že budú hovoriť pravdu, alebo aspoň že to, čo povedali, je pravda, ak sa z vážneho dôvodu neodporúčalo niečo iné; v ostatných prípadoch to môže urobiť podľa svojho uváženia.

Kán. 1533 - Stránky, promótor spravodlivosti a obhajca zväzku môžu predložiť sudcovi okruhy otázok, podľa ktorých má byť stránka vypočúvaná.

Kán. 1534 - Pri vypočúvaní stránok sa má primerane zachovať to, čo sa v kán. 1548 § 2, bod 1, 1552 a 1558-1565 stanovuje o svedkoch.

Kán. 1535 - Tvrdenie o nejakej skutočnosti, ktoré písomne alebo ústne predniesla niektorá stránka proti sebe pred kompetentným sudcom o samom predmete súdneho konania buď sama od seba, alebo na otázku sudcu, je súdnym priznaním.

Kán. 1536 - § 1. Súdne priznanie jednej stránky, ak ide o nejakú súkromnú záležitosť a v kauze nejde o verejné dobro, oslobodzuje ostatných od bremena dokazovania.
§ 2. Avšak v kauzách, ktoré sa týkajú verejného dobra, súdne priznanie a vyhlásenia stránok, ktoré nie sú priznaniami, môžu mať dôkazovú silu, ktorú má sudca posúdiť spolu s ostatnými okolnosťami kauzy, ale nemožno im priznať plnú dôkaznú silu, ak nepristúpia iné prvky, ktoré by ich úplne potvrdili.

Kán. 1537 – Úlohou sudcu je, aby po zvážení všetkých okolností posúdil, akú hodnotu treba pripísať mimosúdnemu priznaniu, predloženému na súdnom konaní,

Kán. 1538 - Priznanie alebo akékoľvek iné vyhlásenie stránky nemá nijakú silu, ak je zistené, že bolo urobené na základe omylu ohľadom skutku, alebo bolo vynútené násilím alebo veľkým strachom.

II. kapitola
DOKAZOVANIE POMOCOU DOKLADOV

Kán. 1539 - V akomkoľvek druhu súdneho konania sa prijíma dokazovanie pomocou dokladov tak verejných, ako aj súkromných.

1. článok
POVAHA A HODNOVERNOSŤ DOKLADOV

Kán. 1540 - § 1. Verejné cirkevné doklady sú tie, ktoré, pri zachovaní náležitostí, ktoré predpisuje právo, vyhotovila verejná osoba pri vykonávaní svojej úlohy v Cirkvi.
§ 2. Verejné občianske doklady sú tie, ktoré sa za také právne považujú podľa zákonov každého jednotlivého miesta.
§ 3. Ostatné doklady sú súkromné.

Kán. 1541 - Verejné doklady majú hodnovernosť vo všetkom, čo sa v nich priamo a zásadne tvrdí, ak protikladné a očividné dôvody nepotvrdzujú niečo iné.

Kán. 1542 - Súkromný doklad, buď uznaný stránkou, alebo prijatý sudcom, má voči pôvodcovi alebo tomu, kto ho podpísal, a voči tým, na ktorých prešla od nich kauza, tú istú dôkaznú silu ako priznanie, urobené mimo súdneho konania; voči cudzím osobám má tú istú silu ako vyhlásenia stránok, ktoré nie sú priznaniami podľa normy kán. 1536 § 2.

Kán. 1543 - Ak sa dokáže, že v dokladoch bolo niečo vymazané, opravené, vložené alebo že majú nejakú inú chybu, je úlohou sudcu, aby posúdil, či a akú hodnotu majú takéto doklady.

2. článok
PREDKLADANIE DOKLADOV

Kán. 1544 - Doklady nemajú v súdnom konaní dôkaznú silu, ak nie sú pôvodné alebo predložené v hodnovernej kópii a uložené v kancelárii tribunálu, aby ich sudca a protistrana mohli preskúmať.

Kán. 1545 - Sudca môže prikázať, aby sa v procese predložil doklad, spoločný pre obidve stránky.

Kán. 1546 - § 1. Nikto nie je povinný predložiť doklady, hoci spoločné, ktoré nemožno zverejniť bez nebezpečenstva škody podľa normy kán. 1548 § 2, bod 2, alebo bez nebezpečenstva porušenia tajomstva, ktoré treba zachovať.
§ 2. Ak sa dá predsa odpísať aspoň nejaká menšia časť dokladu a možno ju v odpise predložiť bez uvedených nepríjemností, sudca môže nariadiť, aby sa predložila.

III. kapitola
SVEDKOVIA A SVEDECKÉ VÝPOVEDE

Kán. 1547 - Dokazovanie pomocou svedkov sa prijíma v akýchkoľvek kauzách pod vedením sudcu.

Kán. 1548 - § 1. Svedkovia musia sudcovi, ktorý zákonne vypočúva, vyznať pravdu.
§ 2. Pri neporušení predpisu kán. 1550 § 2, bod 2, spod povinnosti odpovedať sú vyňatí:
1. klerici, čo sa týka vecí, ktoré im boli zverené na základe posvätnej služby; štátni úradníci, lekári, pôrodné asistentky, advokáti, notári a iní, ktorí sú povinní zachovávať úradné tajomstvo aj z dôvodu poskytnutej rady, čo sa týka záležitostí, ktoré podliehajú tomuto tajomstvu;
2. tí, ktorí sa obávajú, že pre ich svedeckú výpoveď postihne zlá povesť, nebezpečné útrapy alebo iné veľké zlá ich samých alebo ich manželského partnera alebo najbližších pokrvných alebo príbuzných.

1. článok
KTO MÔŽE BYŤ SVEDOK

Kán. 1549 - Svedok môže byť každý, ak ho právo výslovne úplne alebo čiastočne neodmieta.

Kán. 1550 - § 1. Maloletí mladší než štrnásťroční a slabomyseľní nemajú byť prijatí svedčiť; vypočúvať ich však možno na základe dekrétu sudcu, ktorým sa má vyhlásiť, že je to užitočné.
§ 2. Za neschopných svedčiť sa považujú:
1. stránky v kauze alebo tí, ktorí v mene stránok vystupujú v súdnom konaní, sudca a jeho pomocníci, advokát a iní, ktorí stránkam v tej istej kauze pomáhajú alebo pomáhali;
2. kňazi, čo sa týka všetkého, čo sa dozvedeli zo sviatostnej spovede, hoci by kajúcnik žiadal, aby sa to zverejnilo; ba ani to, čo od kohokoľvek a akýmkoľvek spôsobom niekto počul z príležitosti spovede, nemožno prijať ani len ako náznak pravdy.

2. článok
UVEDENIE A VYLÚČENIE SVEDKOV

Kán. 1551 - Stránka, ktorá svedka uviedla, môže sa zriecť jeho vypočúvania; avšak odporujúca stránka môže žiadať, aby svedok bol predsa len vypočúvaný.

Kán. 1552 - § 1. Keď sa žiada dokazovanie pomocou svedkov, tribunálu sa majú oznámiť ich mená a trvalé bydlisko.
§ 2. V lehote, ktorú určil sudca, sa majú predložiť okruhy otázok, podľa ktorých sa žiada vypočúvanie svedkov; ináč sa má žiadosť považovať za zanechanú.

Kán. 1553 – Sudcovi patrí obmedziť príliš veľký počet svedkov.

Kán. 1554 - Pred vypočúvaním svedkov sa majú ich mená oznámiť stránkam; ak to však podľa uváženého úsudku sudcu nie je možné bez veľkej ťažkosti, treba tak urobiť aspoň pred zverejnením svedectiev.

Kán. 1555 - Stránka môže žiadať, aby bol svedok vylúčený, ak sa pred vypočúvaním svedka dokáže oprávnený dôvod na vylúčenie, pri zachovaní predpisu kán. 1550.

Kán. 1556 - Svedok je predvolaný dekrétom sudcu, ktorý bol svedkovi zákonne oznámený.

Kán. 1557 - Riadne predvolaný svedok sa má dostaviť, alebo sudcovi oznámiť dôvod svojej neprítomnosti.

3. článok
VYPOČÚVANIE SVEDKOV

Kán. 1558 - § 1. Svedkov treba vypočúvať v samom sídle tribunálu, ak sa sudca nerozhodne ináč.
§ 2. Kardináli, patriarchovia, biskupi a tí, ktorí podľa práva svojho štátu majú rovnakú výhodu, majú byť vypočúvaní na mieste, ktoré si sami vyberú.
§ 3. Sudca má rozhodnúť, kde treba vypočúvať tých, ktorým je pre vzdialenosť, chorobu, alebo inú prekážku nemožné, alebo ťažké dostaviť sa do sídla tribunálu, pri zachovaní predpisov kán. 1418 a 1469 § 2.

Kán. 1559 - Pri vypočúvaní svedkov nemôžu byť prítomné stránky, ak sudca, najmä keď ide o súkromné dobro, neusúdil, že im to treba dovoliť. Avšak prítomní môžu byť ich advokáti alebo zástupcovia, ak sudca neusúdil, že vzhľadom na okolnosti vecí a osôb treba postupovať tajne.

Kán. 1560 - § 1. Svedkov treba vypočúvať oddelene po jednom.
§ 2. Ak sa svedkovia medzi sebou alebo so stránkou vo vážnej veci rozchádzajú, sudca môže tých, ktorí sa medzi sebou nezhodujú, zvolať a konfrontovať podľa možnosti s vylúčením zvád a pohoršenia.

Kán. 1561 - Vypočúvanie svedka vykonáva sudca alebo jeho delegát alebo audítor, ktorým má asistovať notár; preto stránky alebo promótor spravodlivosti alebo obhajca zväzku alebo advokáti, ktorí sa zúčastňujú na vypočúvaní, ak majú iné otázky, ktoré treba svedkovi predložiť, nemajú ich klásť svedkovi, ale sudcovi alebo jeho zástupcovi, aby ich sám položil, ak partikulárny zákon nestanovuje ináč.

Kán. 1562 - § 1. Sudca má svedkovi pripomenúť vážnu povinnosť hovoriť celú pravdu a len pravdu.
§ 2. Sudca má predložiť svedkovi prísahu podľa kán. 1532; ak ju svedok odmietne zložiť, má byť vypočúvaný bez prísahy.

Kán. 1563 - Sudca má najprv overiť totožnosť svedka; má zistiť, aký má vzťah k stránkam, a keď mu kladie špecifické otázky, týkajúce sa kauzy, má sa ho opýtať aj na pramene jeho poznatkov a kedy sa presne dozvedel to, čo tvrdí.

Kán. 1564 - Otázky majú byť krátke, prispôsobené chápavosti vypočúvaného, nemajú obsahovať súčasne viac vecí, nemajú byť úskočné, zákerné, nemajú naznačovať odpoveď, majú byť vzdialené od akejkoľvek urážky a majú sa vzťahovať na prerokúvanú kauzu.

Kán. 1565 - § 1. Otázky sa svedkom nemajú vopred oznámiť.
§ 2. Ale ak to, o čom treba svedčiť, tak vypadlo z pamäti, že sa to bez predchádzajúceho premyslenia nemôže s istotou tvrdiť, sudca môže svedkovi niektoré veci pripomenúť, ak usúdi, že sa to môže stať bez nebezpečenstva.

Kán. 1566 - Svedkovia majú podať svedectvo ústne a napísané nemajú čítať, ak nejde o číselné údaje a účty; v tom prípade si môžu vypomôcť poznámkami, ktoré priniesli so sebou.

Kán. 1567 - § 1. Odpoveď má byť notárom ihneď zapísaná a musí obsahovať doslovnú svedeckú výpoveď aspoň vzhľadom na to, čo sa priamo týka predmetu súdneho konania.
§ 2. Možno dovoliť používanie magnetofónu, len keď sa potom výpovede písomne zaznačia, a vypovedajúci ich, ak je to možné, podpíšu.

Kán. 1568 - Notár má v spisoch zaznamenať zloženie, vynechanie alebo odmietnutie prísahy, prítomnosť stránok a iných, otázky pridané z úradu a vôbec všetko, čo stojí za zmienku z toho, čo sa azda prihodilo počas vypočúvania svedkov.

Kán. 1569 - § 1. Po skončení vypočúvania sa musí svedkovi prečítať, čo notár z jeho výpovede zapísal, alebo mu dať vypočuť, čo sa z jeho výpovede nahralo na magnetofón, pričom sa tomuto svedkovi má dať možnosť niečo doplniť, vynechať, opraviť, zmeniť.
§ 2. Napokon zápis musí podpísať svedok, sudca a notár.

Kán. 1570 - Svedkovia, hoci už vypočutí, môžu byť na žiadosť stránky alebo z úradu pred zverejnením spisov či svedeckých výpovedí nanovo predvolaní na vypočúvanie, ak to sudca považuje za potrebné alebo užitočné, len keď nie je žiadne nebezpečenstvo tajného dohovoru alebo podplácania.

Kán. 1571 - Svedkom musia byť podľa spravodlivého odhadu sudcu uhradené tak výdavky, ktoré mali, ako aj ušlý zárobok z dôvodu podávania svedectva.

4. článok
HODNOVERNOSŤ SVEDECTIEV

Kán. 1572 - Sudca pri hodnotení svedectiev, keď si v prípade potreby vyžiadal aj písomné svedectvá, má brať do úvahy:

1. stav a počestnosť osoby;
2. či svedok svedčí na základe vlastného poznania, najmä či to sám videl a počul a či na základe vlastnej mienky, z rozprávania, alebo z počutia od iných;
3. či je svedok stály a zásadový alebo je nespoľahlivý, neistý alebo vrtkavý;
4. či má spolusvedkov svedectva a či ho iné prvky dokazovania potvrdzujú alebo nie.

Kán. 1573 - Výpoveď jedného svedka nemôže mať úplnú hodnovernosť, ak nejde o kvalifikovaného svedka, ktorý vypovedá o veciach, vykonaných z úradu, alebo ak sa na základe okolností vecí a osôb neodporúča niečo iné.

IV. kapitola
ZNALCI

Kán. 1574 - Pomoc znalcov treba využiť vždy, keď sa podľa predpisu práva alebo sudcu ich zisťovanie a posudok, opierajúce sa o kritériá odbornosti alebo vedy, vyžadujú na potvrdenie nejakého faktu, alebo na objasnenie pravej prirodzenosti nejakej veci.

Kán. 1575 - Úlohou sudcu je po vypočutí stránok alebo na ich návrh vymenovať znalcov, alebo ak si to prípad vyžaduje, prijať správy vyhotovené už inými znalcami.

Kán. 1576 - Z tých istých dôvodov ako svedok sa vylučujú aj znalci, alebo ich možno odmietnuť.

Kán. 1577 - § 1. Sudca so zreteľom na to, čo prípadne uviedli sporové stránky, má svojím dekrétom určiť jednotlivé body, na ktoré sa musí práca znalca zamerať.
§ 2. Znalcovi majú dať k dispozícii spisy kauzy a iné doklady a pomôcky, ktoré môže potrebovať na riadne a verné vykonanie svojej úlohy.
§ 3. Sudca má po vypočutí znalca určiť čas, v ktorom treba vykonať zisťovanie a predložiť posudok.

Kán. 1578 - § 1. Každý znalec má svoj posudok vyhotoviť nezávisle od ostatných, ak sudca nerozkáže vyhotoviť jeden, ktorý majú všetci podpísať; ak sa tak stane, starostlivo sa majú zaznačiť rozdiely v názoroch, ak nejaké boli.
§ 2. Znalci musia zreteľne uviesť, pomocou akých dokladov alebo akými inými vhodnými spôsobmi sa presvedčili o totožnosti osôb alebo vecí alebo miest, akou metódou a akým spôsobom postupovali pri plnení úlohy, ktorá im bola zverená, a predovšetkým o aké dôvody opierajú svoje závery.
§ 3. Sudca môže pozvať znalca, aby podal vysvetlenia, ktoré sa zdajú byť potrebné.

Kán. 1579 - § 1. Sudca má pozorne zvážiť nielen závery znalcov, hoci zhodné, ale aj ostatné okolnosti kauzy.
§ 2. Pri zdôvodňovaní rozhodnutia musí vyjadriť, aké dôvody ho viedli k tomu, že závery znalcov prijal, alebo zamietol.

Kán. 1580 - Znalcom treba hradiť trovy a vyplatiť honoráre, ktoré má sudca vymedziť, podľa dobra a spravodlivosti, pri zachovaní partikulárneho práva.

Kán. 1581 - § 1. Stránky si môžu určiť súkromných znalcov, ktorí potrebujú schválenie sudcu.
§ 2. Tí môžu, ak to sudca dovolí, nahliadnuť do spisov kauzy, pokiaľ je to potrebné, a zúčastniť sa na znaleckom zisťovaní; vždy však môžu predložiť svoj posudok.

V. kapitola
SÚDNA OBHLIADKA MIESTA A VECI

Kán. 1582 - Ak sudca na rozhodnutie kauzy pokladá za vhodné ísť obhliadnuť nejaké miesto, alebo preskúmať nejakú vec, má to stanoviť dekrétom, v ktorom po vypočutí stránok súhrne opíše to, čo treba urobiť pri obhliadke.

Kán. 1583 - O vykonanej obhliadke sa má vyhotoviť doklad.

VI. kapitola
PREZUMPCIE

Kán. 1584 - Prezumpcia je pravdepodobný výklad neistej veci; iný je predpoklad práva, ktorý stanovuje sám zákon, a iný predpoklad človeka, ktorý utvára sudca.

Kán. 1585 – Kto má vo svoj prospech prezumpciu práva, ten je oslobodený od bremena dokazovania, ktoré pripadá na druhú stránku.

Kán. 1586 - Sudca nemá utvárať prezumpcie, ktoré nie sú stanovené právom, ak to nie je na základe nepochybnej a vymedzenej skutočnosti, ktorá priamo súvisí s tým, o čom je kontroverzia.

V. titul
VEDĽAJŠIE KAUZY

Kán. 1587 - Vedľajšia kauza vzniká vždy, keď sa po začatí súdneho konania na základe predvolania predloží otázka, ktorá, hoci v žiadosti na uvedenie sporu nie je výslovne obsiahnutá, predsa s kauzou tak súvisí, že sa zväčša musí rozriešiť pred hlavnou otázkou.

Kán. 1588 - Vedľajšia kauza sa predkladá písomne alebo ústne sudcovi, kompetentnému rozhodnúť hlavnú kauzu, s naznačením súvisu, ktorý je medzi ňou a hlavnou kauzou.

Kán. 1589 - § 1. Sudca má po prijatí žiadosti a po vypočutí stránok čo najrýchlejšie rozhodnúť, či sa predložená vedľajšia otázka na niečom zakladá a či súvisí s hlavným súdnym konaním, alebo či ju treba hneď na začiatku zamietnuť; a ak ju prijme, či má takú závažnosť, že ju musí rozriešiť čiastkovým rozsudkom alebo dekrétom.
§ 2. Ale ak usúdi, že vedľajšiu otázku netreba riešiť pred definitívnym rozsudkom, má rozhodnúť, aby sa s ňou počítalo, keď sa bude rozhodovať hlavná kauza.

Kán. 1590 - § 1. Ak sa vedľajšia otázka musí rozriešiť rozsudkom, majú sa zachovať normy o ústnom sporovom procese, ak sudca so zreteľom na vážnosť veci nerozhodne ináč.
§ 2. Ak sa však musí rozriešiť dekrétom, tribunál môže vec zveriť audítorovi alebo predsedovi.

Kán. 1591 - Skôr než sa skončí hlavná kauza, sudca alebo tribunál môže dekrét alebo čiastkový rozsudok odvolať alebo zmeniť, ak sa vyskytne oprávnený dôvod, buď na žiadosť stránky, alebo z úradu po vypočutí stránok.

I. kapitola
STRÁNKY, KTORÉ SA NEDOSTAVILI

Kán. 1592 - § 1. Ak sa pozvaná stránka nedostaví a ani nepredloží primerané ospravedlnenie neprítomnosti, alebo neodpovie podľa normy kán. 1507 § 1, sudca ju má vyhlásiť za neprítomnú na súdnom konaní a má rozhodnúť, aby kauza pri zachovaní toho, čo treba zachovať, pokračovala až do definitívneho rozsudku a jeho vykonania.
§ 2. Skôr než sa vydá dekrét, o ktorom sa hovorí v § 1, musí byť zrejmé, v prípade potreby aj z nového predvolania, že zákonne vykonané predvolanie došlo pozvanej stránke vo využiteľnom čase.

Kán. 1593 - § 1. Ak sa potom pozvaná stránka dostaví na súd, alebo dá odpoveď pred rozhodnutím kauzy, môže predložiť závery a dôkazy pri zachovaní predpisu kán. 1600; sudca však má dbať, aby sa súdne konanie zámerne nepredlžovalo pre dlhé a nepotrebné zdržovanie.

§ 2. Hoci sa pozvaná stránka nedostavila a ani nedala odpoveď pred rozhodnutím kauzy, môže rozsudok napadnúť; a ak dokáže, že jej bránila zákonná prekážka, ktorú bez vlastnej viny nemohla predtým preukázať, môže použiť vymáhanie neplatnosti.

Kán. 1594 - Ak sa v deň a hodinu, ktoré sú stanovené na dosvedčenie sporu, žiadateľ nedostaví a ani nepredloží primerané ospravedlnenie:
1. sudca ho má opätovne predvolať;
2. ak sa žiadateľ na nové predvolanie nedostaví, predpokladá sa, že sa podľa normy kán. 1524-1525 zriekol pojednávania;
3. ak sa však neskôr chce zúčastniť v procese, má sa zachovať kán. 1593.

Kán. 1595 - § 1. Stránka neprítomná na súdnom konaní, či žiadateľ alebo pozvaná stránka, ktorá nedokáže oprávnenú prekážku, je povinná jednak hradiť trovy sporu, ktoré vznikli pre jej neprítomnosť, ako aj v prípade potreby odškodniť druhú stránku.
§ 2. Ak na súdnom konaní nebol prítomný ani žiadateľ ani pozvaná stránka, sú povinní hradiť trovy sporu spoločne.

II. kapitola
TRETÍ ÚČASTNÍK V KAUZE

Kán. 1596 - § 1. Tomu, kto je zainteresovaný, môže sa dovoliť, aby zasiahol do kauzy na ktoromkoľvek stupni sporu buď ako stránka, ktorá obhajuje vlastné právo, alebo ako vedľajší účastník, aby pomáhal niektorej stránke v spore.
§ 2. Aby sa mu to však dovolilo, musí pred uzavretím v kauze predložiť sudcovi žiadosť, v ktorej má stručne vyložiť svoje právo byť účastníkom.
§ 3. Toho, kto je účastníkom v kauze, treba prijať v tom štádiu, v akom sa kauza nachádza, pričom sa mu naznačí krátka zániková lehota na predloženie svojich dôkazov, ak kauza došla do štádia dokazovania.

Kán. 1597 - Sudca musí po vypočutí stránok predvolať na súdne konanie tretiu osobu, ktorej účasť sa zdá potrebná.

VI. titul
ZVEREJNENIE SPISOV, UZAVRETIE V KAUZE A DISKUSIA O KAUZE

Kán. 1598 - § 1. Po zhromaždení dôkazov musí sudca pod trestom neplatnosti dekrétom dovoliť stránkam a ich advokátom, aby si v kancelárii tribunálu prezreli spisy, ktoré ešte nepoznajú; dokonca advokátom, ktorí to žiadajú, možno dať kópiu spisov; v kauzách, ktoré sa týkajú verejného dobra, aby sa vyhlo veľmi veľkým nebezpečenstvám, môže sudca

rozhodnúť, že niektorý spis sa nesmie nikomu ukázať, pričom však dbá na to, aby právo na obhajobu zostalo vždy nedotknuté.
§ 2. Stránky môžu predložiť sudcovi na doplnenie ďalšie dôkazy; po ich získaní, ak to bude sudca považovať za potrebné, znova treba vydať dekrét, o ktorom sa hovorí v § 1.

Kán. 1599 - § 1. Po splnení všetkého, čo sa týka predloženia dôkazov, pristupuje sa k uzavretiu v kauze.
§ 2. Toto uzavretie nastáva vtedy, keď stránky vyhlásia, že nemajú viac čo uviesť, alebo uplynul využiteľný čas, ktorý určil sudca na predloženie dôkazov, alebo sudca vyhlási, že kauzu pokladá za dostatočne vyšetrenú.
§ 3. O uzavretí v kauze, nech sa uskutočnilo akýmkoľvek spôsobom, má sudca vydať dekrét.

Kán. 1600 - § 1. Po uzavretí v kauze môže sudca znova volať tých istých alebo iných svedkov, alebo nariadiť iné dôkazy, ktoré sa predtým nežiadali, iba:
1. v kauzách, v ktorých ide len o súkromné dobro stránok, ak súhlasia všetky stránky;
2. v ostatných kauzách po vypočutí stránok, ale len keď existuje na to vážny dôvod a odstráni sa akékoľvek nebezpečenstvo podvodu alebo ovplyvňovania;
3. vo všetkých kauzách, keď je pravdepodobné, že ak sa neprijme nový dôkaz, rozsudok bude nespravodlivý pre dôvody, o ktorých sa hovorí v kán. 1645 § 2, bod 1-3.
§ 2. Sudca však môže nariadiť alebo dovoliť, aby sa predložil doklad, ktorý sa azda predtým bez viny toho, koho sa to týka, nemohol predložiť.
§ 3. Nové dôkazy sa majú zverejniť pri zachovaní kán. 1598 § 1.

Kán. 1601 - Po uzavretí v kauze sudca má určiť primeraný čas na prednesenie obhajob alebo pripomienok.

Kán. 1602 - § 1. Obhajoby a pripomienky majú byť písomné, ak sudca so súhlasom stránok nepovažuje rozpravu konanú pred zasadajúcim tribunálom, za dostačujúcu.
§ 2. Ak sa obhajoby spolu s hlavnými dokladmi majú vydať tlačou, vyžaduje sa predchádzajúce dovolenie sudcu pri neporušení záväzku zachovať tajomstvo, ak taký je.
§ 3. Čo sa týka rozsahu obhajob, počtu exemplárov a iných podrobností tohto druhu, má sa zachovať nariadenie tribunálu.

Kán. 1603 - § 1. Po vzájomnom oboznámení sa s obhajobami a pripomienkami, môžu obidve stránky v krátkom čase, určenom sudcom, predložiť odpoveď.
§ 2. Toto právo majú mať stránky iba raz, ak sa sudca nedomnieva, že ho treba z vážneho dôvodu znova udeliť; v tom prípade dovolenie udelené jednej stránke sa rozumie za udelené aj druhej.

§ 3. Promótor spravodlivosti a obhajca zväzku majú právo znova predniesť odpoveď na odpovede stránok.

Kán. 1604 - § 1. Úplne sú zakázané informácie stránok alebo obhajcov alebo aj iných, poskytnuté sudcovi, ktoré majú zostať mimo spisov kauzy.
§ 2. Ak sa diskusia o kauze vykonala písomne, sudca môže stanoviť, aby pred zasadajúcim tribunálom prebehla umiernená ústna rozprava na objasnenie niektorých otázok.

Kán. 1605 - Na ústnej rozprave, o ktorej sa hovorí v kán. 1602 § 1 a 1604 § 2, má byť prítomný notár na to, aby prerokované veci a závery mohol ihneď písomne zaznačiť, ak sudca nariadi, alebo stránka požiada a sudca súhlasí.

Kán. 1606 - Ak stránky vo využiteľnom čase zanedbali pripraviť si obhajobu, alebo sa spoliehajú na vedomosti a svedomie sudcu, sudca, ak zo spisova dôkazov pokladá vec za plne preskúmanú, môže ihneď vyniesť rozsudok, ale po vyžiadaní pripomienok promótora spravodlivosti a obhajcu zväzku, ak sú účastníkmi súdneho konania.

VII. titul
VÝROKY SUDCU

Kán. 1607 - Kauzu prerokovanú súdnou cestou, ak je hlavná, rozhoduje sudca definitívnym rozsudkom; ak je vedľajšia, čiastkovým rozsudkom pri zachovaní predpisu kán. 1589 § 1.

Kán. 1608 - § 1. Na vynesenie akéhokoľvek rozsudku sa vyžaduje, aby mal sudca morálnu istotu vo veci, ktorú treba rozsudkom rozhodnúť.
§ 2. Túto istotu musí sudca čerpať zo spisov a z dôkazov.
§ 3. Dôkazy musí sudca hodnotiť podľa svojho svedomia pri zachovaní predpisov zákona o účinnosti niektorých dôkazov.
§ 4. Sudca, ktorý túto istotu nemohol nadobudnúť, má vyhlásiť, že právo žalobcu nie je preukázané a predvolanú stránku má ako oslobodenú prepustiť, ak nejde o kauzu, ktorá má priazeň práva. V takom prípade treba vyniesť rozsudok v jej prospech.

Kán. 1609 - § 1. V kolégiovom tribunáli má predseda kolégia stanoviť, v ktorý deň a hodinu sa majú sudcovia zhromaždiť na rozhodovanie, a ak sa z osobitného dôvodu neodporúča niečo iné, zhromaždenie sa má konať v samom sídle tribunálu.
§ 2. V deň určený na zhromaždenie jednotliví sudcovia majú predložiť svoje písomné závery o merite kauzy a dôvody tak podľa práva, ako aj podľa skutočnosti, na základe ktorých došli k svojmu záveru; tieto závery sa majú priložiť k spisom kauzy a treba ich držať v tajnosti.

§ 3. Po vzývaní Božieho mena a po prednesení záverov jednotlivých sudcov v poradí podľa precedencie, a to tak, že vždy začína ponens čiže spravodajca kauzy, má byť diskusia pod vedením predsedu tribunálu najmä preto, aby sa spoločne ustálilo, čo treba stanoviť vo výrokovej časti rozsudku.
§ 4. V diskusii však smie každý odstúpiť od svojho skoršieho záveru. Avšak sudca, ktorý nechce pristúpiť na rozhodnutie ostatných, môže požadovať, aby v prípade odvolania boli jeho závery odoslané vyššiemu tribunálu.
§ 5. Ak sudcovia v prvej diskusii nechcú alebo nemôžu dospieť k rozsudku, rozhodnutie sa môže odročiť na nové zhromaždenie, ale najviac o týždeň, ak sa podľa normy kán. 1600 nemá doplniť vyšetrovanie kauzy.

Kán. 1610 - § 1. Ak ide o samosudcu, rozsudok vypracuje sám.
§ 2. V kolégiovom tribunáli je úlohou ponensa čiže spravodajcu vypracovať rozsudok, pričom zdôvodnenia čerpá z toho, čo predniesli jednotliví sudcovia v diskusii, ak väčšina sudcov neurčila zdôvodnenie, ktorému treba dať prednosť; potom sa má rozsudok predložiť na schválenie jednotlivým sudcom.
§ 3. Rozsudok treba vydať do mesiaca odo dňa rozhodnutia kauzy, ak v kolégiovom tribunáli sudcovia z vážneho dôvodu neurčili dlhší čas.

Kán. 1611 - Rozsudok musí:
1. rozhodnúť kontroverziu, prerokúvanú pred tribunálom a dať na jednotlivé pochybnosti primeranú odpoveď;
2. vymedziť, aké záväzky vyplývajúce zo súdneho konania majú stránky a ako ich treba splniť;
3. vyložiť dôvody čiže zdôvodnenia tak podľa práva, ako aj podľa skutočnosti, na ktorých sa zakladá výroková časť rozsudku;
4. stanoviť súdne trovy.

Kán. 1612 - § 1. Po vzývaní Božieho mena treba v rozsudku v poradí uviesť, kto je sudca alebo tribunál, kto je žiadateľ, pozvaná stránka, zástupca s riadne uvedenými menami a trvalým bydliskom, kto je promótor spravodlivosti a obhajca zväzku, ak sa zúčastnili na súdnom konaní.
§ 2. Potom sa musí v ňom stručne opísať skutkový stav so závermi stránok a so znením pochybností.
§ 3. Nato nasleduje výroková časť rozsudku po uvedení dôvodov, o ktoré sa opiera.
§ 4. Má sa uzavrieť uvedením dňa a miesta jeho vynesenia s podpisom sudcu, alebo ak ide o kolégiový tribunál, všetkých sudcov a notára.

Kán. 1613 – Vyššie uvedené pravidlá o definitívnom rozsudku treba prispôsobiť aj čiastkovému rozsudku.

Kán. 1614 - Rozsudok sa má čím skôr zverejniť s uvedením spôsobov, ktorými ho možno napadnúť; pred zverejnením nemá nijakú účinnosť, hoci výroková časť bola stránkam s dovolením sudcu oznámená.

Kán. 1615 - Zverejnenie čiže doručenie rozsudku sa môže uskutočniť buď tak, že sa exemplár rozsudku odovzdá stránkam alebo ich zástupcom, alebo tak, že sa im tento exemplár pošle podľa normy kán. 1509.

Kán. 1616 - § 1. Ak sa do textu rozsudku dostal omyl v číslach, alebo vecný omyl sa stal pri opisovaní výrokovej časti, alebo pri uvádzaní skutočností, alebo žiadostí stránok, alebo bolo vynechané to, čo vyžaduje kán. 1612 § 4, rozsudok musí opraviť alebo doplniť, buď na žiadosť stránok, alebo z úradu sám tribunál, ktorý ho vyniesol, vždy však po vypočutí stránok a dekrétom, pripojeným na koniec rozsudku.
§ 2. Ak niektorá stránka odporuje, vedľajšia otázka sa má rozhodnúť dekrétom.

Kán. 1617 - Ostatné výroky sudcu okrem rozsudku sú dekréty, ktoré ak nie sú iba nariaďujúce, nemajú účinnosť, ak aspoň súhrnne nevyjadrujú zdôvodnenia, alebo ak neodkazujú na zdôvodnenia, uvedené v inom spise.

Kán. 1618 - Čiastkový rozsudok alebo dekrét majú účinnosť konečného rozsudku, ak prekážajú súdnemu konaniu alebo ukončujú buď samo súdne konanie, alebo niektorý jeho stupeň vo vzťahu aspoň k niektorej stránke v kauze.

VIII. titul
NAPADNUTIE ROZSUDKU

I. kapitola
VYMÁHANIE NEPLATNOSTI ROZSUDKU

Kán. 1619 - Pri zachovaní kán. 1622 a 1623 neplatnosti úkonov, stanovené pozitívnym právom, ktoré, hoci boli známe stránke podávajúcej sťažnosť, sudcovi pred vynesením rozsudku neboli oznámené, sa naprávajú samým rozsudkom vždy, keď ide o kauzu, týkajúcu sa dobra súkromných osôb.

Kán. 1620 - Rozsudok má chybu nenapraviteľnej neplatnosti, ak:
1. ho vyniesol absolútne nekompetentný sudca;
2. ho vyniesol ten, kto nemá moc súdiť v tribunáli, v ktorom bola kauza rozsúdená;
3. rozsudok vyniesol sudca, donútený násilím alebo veľkým strachom;

4. súdne konanie bolo vykonané bez súdnej žiadosti, o ktorej sa hovorí v kán. 1501, alebo nebolo ustanovené proti nijakej pozvanej stránke;
5. bol vynesený medzi stránkami, z ktorých aspoň jedna nemá spôsobilosť vystupovať v súdnom konaní;
6. niekto vystupoval v mene iného bez zákonného mandátu;
7. jednej zo stránok bolo odopreté právo obhajoby;
8. kontroverzia nebola ani čiastočne rozhodnutá.

Kán. 1621 – Vymáhanie neplatnosti, o ktorej sa hovorí v kán. 1620, sa môže predložiť na spôsob námietky bez časového obmedzenia, na spôsob žaloby pred sudcom, ktorý rozsudok vyniesol, do desiatich rokov odo dňa zverejnenia rozsudku.

Kán. 1622 - Rozsudok má chybu napraviteľnej neplatnosti, iba ak:
1. ho vyniesol nezákonný počet sudcov proti predpisu kán. 1425 § 1;
2. neobsahuje zdôvodnenia čiže dôvody rozhodnutia;
3. chýbajú na ňom podpisy, predpísané právom;
4. neobsahuje rok, mesiac, deň a miesto vynesenia;
5. sa opiera o neplatný súdny úkon, ktorého neplatnosť nebola napravená podľa normy kán. 1619;
6. bol vynesený proti stránke zákonne neprítomnej podľa kán. 1593 § 2.

Kán. 1623 – Vymáhanie neplatnosti v prípadoch, o ktorých sa hovorí v kán. 1622, sa môže predložiť do troch mesiacov od oznámenia o zverejnení rozsudku.

Kán. 1624 - O vymáhaní neplatnosti rozhoduje ten sudca, ktorý rozsudok vyniesol; ak sa však stránka obáva, že sudca, ktorý vyniesol rozsudok napadnutý vymáhaním neplatnosti bude zaujatý, a preto ho považuje za podozrivého, môže požadovať, aby bol podľa normy kán. 1450 nahradený iným sudcom.

Kán. 1625 – Vymáhanie neplatnosti sa môže predložiť spolu s odvolaním v lehote, stanovenej na odvolanie.

Kán. 1626 - § 1. Vymáhanie neplatnosti môžu predložiť nielen stránky, ktoré sa cítia poškodené, ale aj promótor spravodlivosti alebo obhajca zväzku vždy, keď majú právo zasiahnuť.
§ 2. Sám sudca z úradu môže ním vynesený neplatný rozsudok stiahnuť alebo opraviť v lehote stanovenej na konanie v kán. 1623, ak medzitým nebolo podané odvolanie spolu so vymáhaním neplatnosti, alebo ak neplatnosť nebola napravená uplynutím lehoty, o ktorej sa hovorí v kán. 1623.

Kán. 1627 - Kauzy o vymáhaní neplatnosti môžu byť prerokované podľa noriem o ústnom sporovom procese.

II. kapitola
ODVOLANIE

Kán. 1628 - Stránka, ktorá sa domnieva, že je nejakým rozsudkom poškodená, a takisto promótor spravodlivosti a obhajca zväzku v kauzách, v ktorých sa vyžaduje ich prítomnosť, majú právo odvolať sa proti rozsudku u vyššieho sudcu pri neporušení predpisu kán. 1629.

Kán. 1629 - Odvolanie nie je prípustné:
1. proti rozsudku samého Najvyššieho veľkňaza alebo Apoštolskej signatúry;
2. proti rozsudku postihnutému chybou neplatnosti, ak nie je spojené s vymáhaním neplatnosti podľa normy kán. 1625;
3. proti rozsudku, ktorý sa stal rozsúdenou vecou;
4. proti dekrétu sudcu alebo čiastkovému rozsudku, ktoré nemajú účinnosť definitívneho rozsudku, ak nie je spojené s odvolaním proti definitívnemu rozsudku;
5. proti rozsudku alebo dekrétu v kauze, o ktorej právo určuje, že vec treba čo najrýchlejšie rozhodnúť.

Kán. 1630 - § 1. Odvolanie treba podať pred sudcom, ktorý rozsudok vyniesol, v zánikovej lehote pätnástich využiteľných dní od oznámenia o zverejnení rozsudku.
§ 2. Ak sa podáva ústne, má ho notár pred samým odvolávajúcim sa vyhotoviť písomne.

Kán. 1631 - Ak vznikne otázka o práve odvolať sa, má ju podľa noriem ústneho sporového procesu čo najrýchlejšie rozriešiť odvolací tribunál.

Kán. 1632 - § 1. Ak v odvolaní nie je uvedené, ktorému tribunálu je ono určené, predpokladá sa, že bolo podané tribunálu, o ktorom sa hovorí v kán. 1438 a 1439.
§ 2. Ak sa druhá stránka odvolala na iný odvolací tribunál, kauzu rieši tribunál, ktorý je vyššieho stupňa, pri neporušení kán. 1415.

Kán. 1633 - V odvolaní treba pokračovať pred sudcom, *ktorému* je ono určené, do mesiaca od jeho podania, ak sudca, *ktorý* rozsudok vyniesol, neposkytol stránke dlhší čas na jeho pokračovanie.

Kán. 1634 - § 1. Na pokračovanie v odvolaní sa vyžaduje a stačí, aby stránka požiadala vyššieho sudcu o opravu napadnutého rozsudku, priložila kópiu tohto rozsudku a uviedla dôvody odvolania.

§ 2. Ak stránka nemôže vo využiteľnom čase dostať exemplár napadnutého rozsudku od tribunálu, *ktorý* ho vyniesol, medzitým lehoty neplynú a prekážku treba oznámiť sudcovi odvolania; ten má sudcu, *ktorý* rozsudok vyniesol, zaviazať príkazom, aby čím skôr zadosťučinil svojej úradnej povinnosti.
§ 3. Medzitým sudca, *ktorý* rozsudok vyniesol, musí podľa normy kán. 1474 spisy odoslať sudcovi odvolania.

Kán. 1635 - Po nevyužitom uplynutí neodkladných odvolacích lehôt buď pred sudcom, *ktorý* rozsudok vyniesol, alebo pred sudcom, *ktorému* ho treba poslať, sa odvolanie považuje za zanechané.

Kán. 1636 - § 1. Kto sa odvoláva môže sa zrieknuť odvolania s účinkami, o ktorých sa hovorí v kán. 1525.
§ 2. Ak odvolanie podal obhajca zväzku alebo promótor spravodlivosti, môže sa ho zrieknuť obhajca zväzku alebo promótor spravodlivosti odvolacieho tribunálu, ak zákon neurčuje ináč.

Kán. 1637 - § 1. Odvolanie podané žiadateľom je na osoh aj predvolanej stránke a naopak.
§ 2. Ak je viac predvolaných stránok alebo žiadateľov a rozsudok je napadnutý iba jedným z nich alebo iba proti jednému z nich, usudzuje sa, že napadnutie urobili všetci a proti všetkým, kedykoľvek požadovaná vec je nedeliteľná alebo záväzok nerozdielny.
§ 3. Ak jedna stránka podá odvolanie proti niektorej časti rozsudku, protistrana, hoci uplynuli neodkladné lehoty na odvolanie, môže podať vedľajšie odvolanie proti iným častiam v zánikovej lehote pätnástich dní odo dňa, keď jej bolo oznámené hlavné odvolanie.
§ 4. Ak nie je zrejmé niečo iné, predpokladá sa, že odvolanie bolo podané proti všetkým častiam rozsudku.

Kán. 1638 - Odvolanie pozastavuje vykonanie rozsudku.

Kán. 1639 - § 1. Pri neporušení predpisu kán. 1680 §4 sa na odvolacom stupni nemôže prijať nový dôvod žiadosti ani na spôsob užitočného spájania; dosvedčenie sporu sa preto môže vzťahovať iba na to, aby sa predchádzajúci rozsudok potvrdil alebo zmenil, či už úplne, alebo čiastočne.
§ 2. Nové dôkazy sa však prijímajú iba podľa normy kán. 1600.

Kán. 1640 - Na odvolacom stupni treba postupovať tým istým spôsobom ako v prvej inštancii s primeraným prispôsobením; ale ak netreba doplniť dôkazy, ihneď po dosvedčení sporu podľa normy kán. 1513 § 1, a kán. 1639 § 1, sa má pristúpiť k diskusii o kauze a k rozsudku.

IX. titul
ROZSÚDENÁ VEC A NAVRÁTENIE DO PÔVODNÉHO STAVU

I. kapitola
ROZSÚDENÁ VEC

Kán. 1641 - Pri zachovaní predpisu kán. 1643 vec sa pokladá za rozsúdenú:
1. ak boli vynesené dva zhodné rozsudky medzi tými istými stránkami, o tej istej žiadosti a z toho istého dôvodu žiadosti;
2. ak vo využiteľnom čase nebolo podané odvolanie proti rozsudku;
3. ak sa na odvolacom stupni zmarilo pojednávanie, alebo došlo k jeho zrieknutiu;
4. ak bol vynesený definitívny rozsudok, proti ktorému niet odvolania podľa normy kán. 1629.

Kán. 1642 - § 1. Rozsúdená vec požíva právnu pevnosť a nemožno ju priamo napadnúť, ak to nie je podľa normy kán. 1645 § 1.
§ 2. Ona utvára medzi stránkami právne vysporiadanie a oprávňuje na exekučnú žalobu, ako aj na námietku rozsúdenej veci, ktorú môže sudca aj z úradu vyhlásiť, aby prekazil nové uvedenie tej istej kauzy.

Kán. 1643 - Kauzy o stave osôb, nevynímajúc ani kauzy o odlúčení manželov, sa nikdy nestávajú rozsúdenou vecou.

Kán. 1644 - § 1. Ak boli v kauze o stave osôb vynesené dva zhodné rozsudky, hocikedy sa možno obrátiť na odvolací tribunál, pričom treba predložiť nové a vážne dôkazy alebo argumenty v zánikovej lehote tridsiatich dní od podania napadnutia. Odvolací tribunál však musí do jedného mesiaca od predloženia nových dôkazov a argumentov dekrétom stanoviť, či sa nové predloženie kauzy musí prijať alebo nie.
§ 2. Žiadosť sa na vyšší tribunál, aby sa dosiahlo nové predloženie kauzy, nepozastavuje vykonanie rozsudku, ak zákon neurčuje ináč, alebo odvolací tribunál podľa normy kán. 1650 § 3 neprikazuje pozastavenie.

II. kapitola
NAVRÁTENIE DO PÔVODNÉHO STAVU

Kán. 1645 - § 1. Proti rozsudku, ktorý sa stal rozsúdenou vecou, stojí navrátenie do pôvodného stavu, len keď je zjavne preukázaná jeho nespravodlivosť.
§ 2. Avšak nespravodlivosť sa považuje za zjavne preukázanú, len ak:

1. rozsudok sa do takej miery opiera o dôkazy, ktoré sa neskôr ukázali ako nepravdivé, že bez týchto dôkazov by výroková časť rozsudku bola neudržateľná;
2. sa neskôr objavili doklady, ktoré nepochybne dokazujú nové skutočnosti, ktoré vyžadujú opačné rozhodnutie;
3. rozsudok bol vynesený na základe podvodu jednej stránky na škodu druhej;
4. bol zjavne zanedbaný predpis nie čisto procesného zákona;
5. rozsudok odporuje predchádzajúcemu rozhodnutiu, ktoré sa stalo rozsúdenou vecou.

Kán. 1646 - § 1. O navrátenie do pôvodného stavu z dôvodov, o ktorých sa hovorí v kán. 1645 § 2, bod 1-3, treba požiadať sudcu, ktorý rozsudok vyniesol, do troch mesiacov, počítaných odo dňa spoznania týchto dôvodov.
§ 2. O navrátenie do pôvodného stavu z dôvodov, o ktorých sa hovorí v kán. 1645 § 2, bod 4 a 5, treba požiadať odvolací tribunál do troch mesiacov od oznámenia o zverejnení rozsudku; ale ak v prípade, o ktorom sa hovorí v kán. 1645 § 2, bod 5, oznámenie o predchádzajúcom rozhodnutí nastalo neskôr, lehota plynie od tohto oznámenia.
§ 3. Lehoty, o ktorých sa hovorí vyššie, neplynú, kým poškodený je maloletý.

Kán. 1647 - § 1. Žiadosť o navrátenie do pôvodného stavu pozastavuje ešte nezačaté vykonávanie rozsudku.
§ 2. Ak predsa z pravdepodobných náznakov vznikne podozrenie, že žiadosť bola podaná preto, aby sa oddialilo vykonanie rozsudku, sudca môže rozhodnúť, aby sa rozsudok vykonal, ale tomu, kto žiada navrátenie do pôvodného stavu, má poskytnúť vhodnú záruku, že ak k nemu dôjde, nebude poškodený.

Kán. 1648 - Po udelení navrátenia do pôvodného stavu musí sudca vyniesť rozsudok o merite kauzy.

X. titul
SÚDNE TROVY A BEZPLATNÁ PRÁVNA POMOC

Kán. 1649 - § 1. Biskup, ktorý má za úlohu usmerňovať tribunál, má stanoviť normy:
1. o odsúdení stránok na zaplatenie alebo náhradu súdnych trov;
2. o honorároch pre zástupcov, advokátov, znalcov a tlmočníkov a o odškodnení svedkov;
3. o udelení bezplatnej právnej ochrany alebo znížení trov;
4. o náhrade škôd, ktorú musí vykonať ten, kto spor nielen prehral, ale sa aj ľahkomyseľne súdil;
5. o peňažnej zálohe alebo dávaní záruky na zaplatenie trov a nahradenie škôd.

§ 2. Proti výroku týkajúcemu sa trov, honorárov a nahradenia škôd niet osobitného odvolania, ale stránka sa do pätnástich dní môže obrátiť na toho istého sudcu, ktorý môže poplatok upraviť.

XI. titul
VYKONANIE ROZSUDKU

Kán. 1650 - § 1. Rozsudok, ktorý sa stal rozsúdenou vecou, sa môže odovzdať na vykonanie pri neporušení predpisu kán. 1647.
§ 2. Sudca, ktorý vyniesol rozsudok, a ak bolo podané odvolanie, aj odvolací sudca, môžu z úradu alebo na žiadosť stránky prikázať predbežné vykonanie rozsudku, ktorý sa ešte nestal rozsúdenou vecou, v prípade potreby po poskytnutí dostatočných záruk, ak ide o príspevky čiže dávky určené na nevyhnutné materiálne zabezpečenie, alebo ak súri iný oprávnený dôvod.
§ 3. Ak je však napadnutý rozsudok, o ktorom sa hovorí v § 2, sudca, ktorý musí napadnutie rozsúdiť, ak vidí, že napadnutie je pravdepodobne opodstatnené a z vykonania rozsudku môže vzniknúť nenahraditeľná škoda, môže buď samo vykonanie pozastaviť, alebo ho viazať na záruku.

Kán. 1651 - Vykonanie rozsudku nie je možné skôr, kým nejestvuje vykonávací dekrét sudcu, ktorým sa vyhlasuje, že rozsudok musí byť odovzdaný na vykonanie; tento dekrét sa podľa povahy rozličných káuz má buď zahrnúť do samého znenia rozsudku, alebo vydať osobitne.

Kán. 1652 - Ak vykonanie rozsudku vyžaduje predbežné vyúčtovanie, vzniká vedľajšia otázka, o ktorej má rozhodnúť ten istý sudca, ktorý vyniesol rozsudok, určený na vykonanie.

Kán. 1653 - § 1. Rozsudok musí vykonať sám alebo cez iného biskup diecézy, v ktorej bol vynesený rozsudok prvého stupňa, ak partikulárny zákon nestanovuje niečo iné.
§ 2. Ale ak to ten odmietne alebo zanedbá, vykonanie na žiadosť stránky, ktorej sa to týka, alebo aj z úradu, patrí autorite, ktorej podľa normy kán. 1439 § 3, podlieha odvolací tribunál.
§ 3. Vykonanie rozsudku u rehoľníkov patrí predstavenému, ktorý vyniesol rozsudok určený na vykonanie, alebo sudcu delegoval.

Kán. 1654 - § 1. Vykonávateľ musí rozsudok vykonať sám podľa bežného významu slov, ak sa v samom znení rozsudku niečo neponecháva na jeho uváženie.

§ 2. Je mu dovolené rozhodovať o námietkach, týkajúcich sa spôsobu a účinnosti vykonania, nie však o merite kauzy; ale ak sa odinakiaľ dozvie, že rozsudok je podľa normy kán. 1620, 1622, 1645 neplatný alebo zjavne nespravodlivý, má sa zdržať vykonania a po upovedomení stránok vec vrátiť tribunálu, ktorý rozsudok vyniesol.

Kán. 1655 - § 1. Ak ide o vecné žaloby, vždy keď bola žalobcovi prisúdená nejaká vec, treba mu ju odovzdať ihneď, ako sa stala rozsúdenou vecou.
§ 2. Ale ak ide o osobné žaloby, keď bol vinník odsúdený, aby odovzdal hnuteľnú vec, alebo vyplatil peniaze, alebo niečo iné dal či urobil, sudca v samom znení rozsudku, alebo vykonávateľ, má podľa svojho rozumného uváženia určiť lehotu na splnenie povinnosti, ktorá však nemá byť kratšia než pätnásť dní a dlhšia než šesť mesiacov.

II. oddiel
ÚSTNY SPOROVÝ PROCES

Kán. 1656 - § 1. Ústnym sporovým procesom, o ktorom sa hovorí v tomto oddiele, sa môžu prerokovávať všetky kauzy, ktoré právo nevylučuje, ak stránka nežiada riadny sporový proces.
§ 2. Ak sa ústny proces použije mimo prípadov, ktoré pripúšťa právo, súdne úkony sú neplatné.

Kán. 1657 - Ústny sporový proces sa na prvom stupni koná pred samosudcom podľa normy kán. 1424.

Kán. 1658 - § 1. V písomnej žiadosti, ktorou sa spor uvádza, okrem toho, čo je uvedené v kán. 1504, sa musia:
1. krátko, úplne a prehľadne vyložiť skutočnosti, o ktoré sa opierajú žiadosti žiadateľa;
2. uviesť tak dôkazy, ktorými chce žiadateľ dokázať skutočnosti, ale ktoré súčasne nemôže predložiť, aby ich sudca mohol ihneď získať.
§ 2. K písomnej žiadosti musia byť aspoň v hodnovernej kópii pripojené doklady, o ktoré sa žiadosť opiera.

Kán. 1659 - § 1. Ak pokus o zmierenie podľa normy kán. 1446 § 2 bol neúspešný, sudca, ak sa domnieva, že písomná žiadosť sa opiera o nejaký základ, má do troch dní dekrétom, pripojeným na konci samej žiadosti prikázať, aby sa exemplár žiadosti doručil pozvanej stránke a dať jej možnosť, aby do pätnástich dní poslala kancelárii tribunálu písomnú odpoveď.
§ 2. Toto oznámenie má účinky súdneho predvolania, o ktorých sa hovorí v kán. 1512.

Kán. 1660 - Ak to vyžadujú námietky pozvanej stránky, sudca má žalujúcej stránke určiť čas na odpoveď, aby z takto oboma stranami prednesených materiálov mal objasnený predmet sporu.

Kán. 1661 - § 1. Po uplynutí lehôt, o ktorých sa hovorí v kán. 1659 a 1660, sudca má po prezretí spisov vymedziť znenie pochybnosti; potom má na pojednávanie, ktoré treba vykonať do tridsiatich dní, predvolať všetkých, ktorí sa musia na ňom zúčastniť, pričom stránkam pripojí znenie pochybnosti.
§ 2. V predvolaní sa má stránkam oznámiť, že najneskôr do troch dní pred pojednávaním môžu predložiť tribunálu nejaký stručný text na podopretie svojich tvrdení.

Kán. 1662 - Na pojednávaní sa majú najskôr prerokovať otázky, o ktorých sa hovorí v kán. 1459-1464.

Kán. 1663 - § 1 . Dôkazy sa zhromažďujú na pojednávaní pri neporušení predpisu kán. 1418.
§ 2. Stránka a jej advokát môžu byť prítomní pri vypočúvaní ostatných stránok, svedkov a znalcov.

Kán. 1664 – Je potrebné, aby notár písomne zaznamenal odpovede stránok, svedkov, znalcov, žiadosti a námietky advokátov, ale súhrne a z nich iba to, čo patrí k podstate kontroverznej veci a aby to odpovedajúci podpísali.

Kán. 1665 - Dôkazy, ktoré sa neuvádzajú alebo nepožadujú v žiadosti alebo v odpovedi, môže sudca prijať iba podľa normy kán. 1452; ale keď bol vypočutý čo i len jeden svedok, sudca môže nariadiť nové dôkazy iba podľa normy kán. 1600.

Kán. 1666 - Ak na pojednávaní nebolo možné zhromaždiť všetky dôkazy, má sa stanoviť iné pojednávanie.

Kán. 1667 - Na tom istom pojednávaní sa po zhromaždení dôkazov koná ústna diskusia.

Kán. 1668 - § 1. Ak sa v diskusii nezistí, že vo vyšetrovaní kauzy treba niečo doplniť alebo že jestvuje niečo, čo prekáža, aby bol rozsudok riadne vynesený, sudca má hneď po skončení pojednávania sám rozhodnúť kauzu; výroková časť rozsudku sa má ihneď prečítať pred prítomnými stránkami.
§ 2. Tribunál však môže pre obťažnosť veci alebo z iného oprávneného dôvodu rozhodnutie odročiť až do piateho využiteľného dňa.
§ 3. Úplný text rozsudku sa má s uvedením dôvodov oznámiť stránkam čím skôr, spravidla do pätnástich dní.

Kán. 1669 - Ak odvolací tribunál zistí, že na nižšom stupni súdneho konania bol ústny sporový proces použitý v prípadoch, ktoré právo vylučuje, má vyhlásiť neplatnosť rozsudku a kauzu vrátiť tribunálu, ktorý rozsudok vyniesol.

Kán. 1670 - V ostatných veciach, týkajúcich sa spôsobu postupu, sa majú zachovať predpisy kánonov o riadnom sporovom súdnom konaní. Tribunál však môže svojím dekrétom, obsahujúcim dôvody, pozmeniť procesné normy, ktoré nie sú stanovené pre platnosť, aby sa pri neporušení spravodlivosti prispelo k urýchleniu.

III. časť
NIEKTORÉ OSOBITNÉ PROCESY

I. titul
MANŽELSKÉ PROCESY

I. kapitola
KAUZY NA VYHLÁSENIE NEPLATNOSTI MANŽELSTVA[2]

1. článok
KOMPETENTNÉ FÓRUM A TRIBUNÁLY

Kán. 1671 - § 1. Manželské kauzy pokrstených patria podľa vlastného práva cirkevnému sudcovi.
§ 2. Kauzy o čisto občianskych účinkoch manželstva patria občianskej autorite, ak partikulárne právo nestanovuje, že tieto kauzy, ak sa prerokúvajú ako vedľajšie a dodatkové, môže rozsúdiť a rozhodnúť cirkevný sudca.

Kán. 1672 - V kauzách o nulite manželstva, ktoré nie sú rezervované Apoštolskému stolcu, sú kompetentné:
1. tribunál miesta, kde bolo manželstvo uzavreté;
2. tribunál miesta, kde má jedna alebo obidve stránky trvalé alebo prechodné bydlisko;
3. tribunál miesta, kde treba zhromaždiť väčšinu dôkazov.

Kán. 1673 - § 1. V každej diecéze sudcom prvej inštancie pre kauzy manželskej nulity, ak právo výslovne neuvádza výnimky, je diecézny biskup, ktorý môže súdnu moc vykonávať osobne alebo prostredníctvom iných, podľa noriem práva.

---

[2] Kánony 1671 - 1691 sú v celosti nahradené novým znením. Pápež František, *Mitis Iudex Dominus Iesus*, z 15. augusta 2015, *AAS* 9 (2015) 959-970.

§ 2. Biskup má pre svoju diecézu ustanoviť diecézny tribunál pre kauzy manželskej nulity, pričom tomuto biskupovi ostane právomoc obrátiť sa na iný blízky diecézny alebo interdiecézny tribunál.
§ 3. Kauzy o nulite manželstva treba zveriť kolégiu troch sudcov. Kolégiu musí predsedať sudca klerik, ostatní sudcovia môžu byť laici.
§ 4. Ak biskup moderátor nemôže v diecéze ustanoviť kolégiový tribunál a nemôže si ani vybrať iný blízky tribunál, ako je to stanovené v § 2, zverí kauzy samosudcovi klerikovi, ktorý ak je to možné, si priberie dvoch poradcov bezúhonného života, odborníkov v právnych alebo humanitných vedách, ktorých na tento účel schválil biskup; tomuto samosudcovi prináleží, ak sa nestanovilo niečo iné, to, čo kolégiu, predsedovi alebo spravodajcovi.
§ 5. Tribunál druhej inštancie pre platnosť musí byť vždy kolégiový tribunál, podľa predpisu predchádzajúceho § 3.
§ 6. Z tribunálu prvej inštancie sa odvolanie podáva na metropolitný tribunál druhej inštancie, pri zachovaní predpisov kánonov 1438-1439 a 1444.

2. článok
PRÁVO NAPADNÚŤ MANŽELSTVO

Kán. 1674 - § 1. Napadnúť manželstvo sú spôsobilí: (1) manželia, (2) promótor spravodlivosti, keď sa neplatnosť stala už známou, ak sa manželstvo nemôže konvalidovať alebo to nie je vhodné.
§ 2. Manželstvo, ktoré za života obidvoch manželov nebolo žalované, po smrti jedného z nich alebo obidvoch nemožno žalovať, ak otázka týkajúca sa platnosti nie je predpokladom na rozriešenie inej kontroverzie buď na kánonickom fóre, alebo na občianskom fóre.
§ 3. Ak jeden z manželov zomrie kým kauza prebieha, má sa zachovať kán. 1518.

3. článok
UVEDENIE A POJEDNÁVANIE KAUZY

Kán. 1675 – Sudca skôr ako prijme kauzu, musí mať istotu, že sa manželstvo nenapraviteľne rozpadlo tak, že by bolo nemožné znovu obnoviť manželské spolunažívanie.

Kán. 1676 - § 1. Súdny vikár po doručení žiadosti na uvedenie sporu, ak je presvedčený, že má nejaký právny základ, prijme ju a dekrétom priloženým k žiadosti na uvedenie sporu nariadi, aby jej kópia bola doručená obhajcovi zväzku a, ak žiadosť na uvedenie sporu nie je podpísaná obidvoma stránkami, aj pozvanej stránke, a určí im časovú lehotu pätnásť dní, aby vyjadrili k žiadosti svoje stanovisko.

§ 2. Po uplynutí uvedenej časovej lehoty a potom, ako druhú stránku azda znova napomenul, aby vyjadrila svoje stanovisko, po vypočutí obhajcu zväzku, súdny vikár určí dekrétom dosvedčenie sporu a stanoví, či sa bude kauza prerokúvať riadnym procesom alebo skráteným procesom podľa noriem kánonov 1683-1687. Tento dekrét sa ihneď oznámi stránkam a obhajcovi zväzku.
§ 3. Ak rozhodne, že sa kauza bude prerokúvať riadnym procesom, súdny vikár tým istým dekrétom ustanoví súdne kolégium alebo samosudcu s dvomi poradcami podľa kán. 1673 § 4.
§ 4. Ak však rozhodne, že sa kauza bude prerokúvať skráteným procesom, súdny vikár pokračuje podľa kán. 1685.
§ 5. Dosvedčenie sporu musí určiť, z akého titulu alebo z akých titulov je napadnutá platnosť manželstva.

Kán. 1677 - § 1. Obhajca zväzku, patróni stránok aj promótor spravodlivosti, ak je účastníkom súdneho konania, majú právo:
1. byť prítomní na vypočúvaní stránok, svedkov a znalcov, pri zachovaní predpisu kán. 1559;
2. nahliadnuť do súdnych spisov, hoci aj nezverejnených, a preskúmať doklady predložené stránkami.
§ 2. Stránky nemôžu byť prítomné pri vypočúvaní, o ktorom sa hovorí v § 1, bod 1.

Kán. 1678 - § 1. V kauzách manželskej neplatnosti súdne priznanie a vyhlásenia stránok, podopreté prípadnými svedkami dôveryhodnosti, môžu mať silu plného dôkazu, ak to sudca uzná, berúc do úvahy všetky indície a dôkazné prvky, ak nie sú iné prvky, ktoré by to spochybnili.
§ 2. V tých istých kauzách, aj výpoveď jedného svedka môže mať úplnú hodnovernosť, ak ide o kvalifikovaného svedka, ktorý vypovedá o veciach vykonaných z úradu, alebo o okolnosti vecí alebo osôb, tomu nasvedčujú.
§ 3. V kauzách o impotencii alebo nedostatku súhlasu pre choromyseľnosť alebo psychickú anomáliu, má sudca využiť pomoc jedného alebo viacerých znalcov, ak sa to z okolností zreteľne neukáže ako zbytočné; v ostatných kauzách sa má zachovať predpis kán. 1574.
§ 4. Vždy, keď pri vyšetrovaní kauzy vznikne veľmi pravdepodobná pochybnosť o nezavŕšení manželstva, tribunál môže po vypočutí stránok kauzu o nulite pozastaviť, doplniť vyšetrovanie na dosiahnutie dišpenzu od uzavretého manželstva a napokon odoslať spisy Apoštolskému stolcu spolu so žiadosťou o dišpenz jedného alebo obidvoch manželov a s vyjadrením tribunálu a biskupa.

4. článok
ROZSUDOK, JEHO NAPADNUTIE A VYKONATEĽNOSŤ

Kán. 1679 – Rozsudok, ktorým sa po prvý raz vyhlásila neplatnosť manželstva, po uplynutí časových lehôt určených v kánonoch 1630-1633, stáva sa vykonateľným.

Kán. 1680 - § 1. Stránka, ktorá sa považuje za poškodenú a rovnako aj promótor spravodlivosti a obhajca zväzku, má právo podať žiadosť na vymáhanie neplatnosti rozsudku alebo odvolanie proti rozsudku v zmysle kánonov 1619-1640.
§ 2. Po uplynutí časových lehôt stanovených právom na odvolanie a jeho pokračovanie a potom, ako tribunál vyššej inštancie dostal súdne spisy, ustanoví sa kolégium sudcov, určí sa obhajca zväzku a stránky sa vyzvú, aby predložili svoje poznámky v stanovenej časovej lehote; po jej uplynutí, ak sa odvolanie zreteľne javí ako naťahovanie času, kolégiový tribunál svojím dekrétom potvrdí rozsudok prvej inštancie.
§ 3. Ak bolo odvolanie prijaté, treba postupovať tým istým spôsobom ako v prvej inštancii s primeraným prispôsobením.
§ 4. Ak sa na odvolacom stupni uvedie nový titul neplatnosti manželstva, tribunál ho môže ako na prvej inštancii prijať a rozhodnúť o ňom.

Kán. 1681 – Ak bol vynesený vykonateľný rozsudok, môže sa podať kedykoľvek na tretiu inštanciu žiadosť o nové riešenie kauzy podľa predpisu kán. 1644, pričom treba predložiť nové a vážne dôvody alebo argumenty v zánikovej lehote tridsiatich dní od podania žiadosti.

Kán. 1682 - § 1. Keď sa rozsudok, ktorým sa vyhlásila neplatnosť manželstva, stal vykonateľným, stránky, ktorých manželstvo bolo vyhlásené za neplatné, môžu uzavrieť nový sobáš, ak im v tom nebráni zákaz pripojený k samotnému rozsudku alebo zákaz stanovený miestnym ordinárom.
§ 2. Hneď ako sa rozsudok stal vykonateľným, súdny vikár ho musí oznámiť ordinárovi miesta, kde bolo manželstvo uzavreté. Ten sa však musí postarať, aby sa v knihách manželstiev a pokrstených čo najskôr urobil záznam o vyhlásenej neplatnosti manželstva a o prípadne stanovených zákazoch.

5. článok
SKRÁTENÝ MANŽELSKÝ PROCES PRED BISKUPOM

Kán. 1683 – Diecéznemu biskupovi patrí súdiť kauzy manželskej neplatnosti skráteným procesom, keď:
1. žiadosť podajú obidve stránky alebo jedna z nich so súhlasom druhej;
2. nastane taký súbeh okolností skutkov i osôb, podopretých svedectvami alebo dokumentmi, ktoré si nevyžadujú nijaké ďalšie skúmanie a dôslednejšie zbieranie dôkazov a neplatnosť je zrejmá.

Kán. 1684 – Žiadosť na uvedenie sporu, ktorým sa začína skrátený proces, okrem toho, čo sa uvádza v kán. 1504, musí:
1. krátko, úplne a prehľadne vyložiť skutočnosti, o ktoré sa žiadosť opiera;
2. uviesť dôkazy, ktoré môže sudca ihneď získať;
3. pripojiť dokumenty, o ktoré sa žiadosť opiera.

Kán. 1685 – Súdny vikár v tom istom dekréte, ktorým určí dosvedčenie sporu, ustanoví vyšetrovateľa a poradcu a povolá do tridsiatich dní na zasadanie všetkých, ktorí sa musia na ňom zúčastniť a ktoré sa má konať podľa normy kán. 1686.

Kán. 1686 – Vyšetrovateľ, nakoľko je to možné, na jedinom zasadaní zozbiera dôkazy a určí lehotu pätnásť dní na predloženie prípadných pripomienok v prospech zväzku a obhajob stránok.

Kán. 1687 - § 1. Diecézny biskup po prijatí spisov, po porade s vyšetrovateľom a poradcom a po zvážení pripomienok obhajcu zväzku a prípadných obhajob stránok, ak nadobudol morálnu istotu o neplatnosti manželstva, vynesie rozsudok. V opačnom prípade vráti kauzu na riadny proces.
§ 2. Úplný text rozsudku so zdôvodnením nech sa oznámi čím skôr stránkam.
§ 3. Proti rozsudku biskupa sa možno odvolať k metropolitovi alebo na Rímsku Rotu; ak bol rozsudok vynesený metropolitom, odvolanie sa podáva k najstaršiemu sufragánovi; a proti rozsudku iného biskupa, ktorý nemá vyššieho predstaveného iba Rímskeho veľkňaza, sa možno odvolať k biskupovi, ktorého si tento nastálo určil.
§ 4. Ak sa odvolanie zreteľne ukáže iba ako naťahovanie procesu, metropolita alebo biskup, o ktorom sa zmieňuje § 3, alebo dekan Rímskej Roty, ho svojím dekrétom hneď na začiatku zamietne; ak sa však prijme, kauza sa vráti na riadne prerokúvanie na druhom stupni.

6. článok
DOKLADOVÝ PROCES

Kán. 1688 - Po prijatí žiadosti predloženej podľa normy kán. 1676, diecézny biskup alebo súdny vikár alebo určený sudca môže po vynechaní náležitostí riadneho procesu, ale po predvolaní stránok a za účasti obhajcu zväzku rozsudkom vyhlásiť neplatnosť manželstva, ak z dokladu, ktorý nepodlieha nijakému protirečeniu ani námietke, je celkom zrejmá existencia zneplatňujúcej prekážky alebo zrejmý nedostatok zákonnej formy, len keď s rovnakou istotou je zrejmé, že dišpenz nebol daný alebo že zástupca nemal platný mandát.

Kán. 1689 - § 1. Proti tomuto vyhláseniu sa obhajca zväzku, ak sa rozumne domnieva, že buď nedostatky, o ktorých sa hovorí v kán. 1688, alebo nejestvovanie dišpenzu nie sú isté,

musí sa odvolať na sudcu druhej inštancie, ktorému treba poslať spisy a písomne ho upozorniť, že ide o dokladový proces.
§ 2. Stránke, ktorá sa domnieva, že je poškodená, zostáva nedotknuté právo odvolať sa.

Kán. 1690 - Sudca druhej inštancie za účasti obhajcu zväzku a po vypočutí stránok tým istým spôsobom, o ktorom sa hovorí v kán. 1688, rozhodne, či rozsudok treba potvrdiť alebo či skôr treba v kauze postupovať riadnym právnym postupom; v tomto prípade kauzu vráti tribunálu prvej inštancie.

7. článok
VŠEOBECNÉ NORMY

Kán. 1691 - § 1. V rozsudku sa majú stránky upozorniť na mravné alebo aj občianske záväzky, ak by ich zaväzovali voči sebe navzájom a voči deťom, aby nebolo zanedbané ich zaopatrenie a výchova.
§ 2. Kauzy na vyhlásenie neplatnosti manželstva nemôžu byť prerokúvané ústnym sporovým procesom, o ktorom sa pojednáva v kánonoch 1656-1670.
§ 3. V ostatných veciach, ktoré sa týkajú spôsobu postupu, treba uplatniť, ak tomu nebráni povaha veci, kánony o súdnych konaniach vo všeobecnosti a o riadnom sporovom súdnom konaní pri zachovaní osobitných noriem, týkajúcich sa káuz o stave osôb a káuz, ktoré sa vzťahujú na verejné dobro.

II. kapitola
KAUZY O ODLÚČENÍ MANŽELOV

Kán. 1692 - § 1. O osobnom odlúčení pokrstených manželov, ak pre partikulárne miesta nie je legitímne postarané ináč, sa môže rozhodnúť dekrétom diecézneho biskupa alebo rozsudkom sudcu podľa normy nasledujúcich kánonov.
§ 2. Biskup diecézy, v ktorej manželia majú pobyt, môže po zvážení osobitných okolností udeliť dovolenie obrátiť sa na občianske fórum tam, kde cirkevné rozhodnutie nemá občianske účinky, alebo ak sa predvída, že občiansky rozsudok nebude protirečiť Božiemu právu.
§ 3. Sudca sa má usilovať, aby sa pri zachovaní predpisu § 2 kauza už od samého začiatku preniesla na občianske fórum, ak sa kauza vzťahuje aj na čisto občianske účinky manželstva.

Kán. 1693 - § 1. Ak niektorá stránka alebo promótor spravodlivosti nežiadajú riadny sporový proces, má sa použiť ústny sporový proces.
§ 2. Ak bol použitý riadny sporový proces a bolo podané odvolanie, tribunál druhého stupňa má postupovať podľa normy kán. 1680 § 2, pri zachovaní toho, čo treba zachovať.

Kán. 1694 - Čo sa týka kompetencie tribunálu, majú sa zachovať predpisy kán. 1672.

Kán. 1695 - Sudca, skôr než prijme kauzu, a vždy, keď vidí nádej na úspech, má použiť pastoračné prostriedky, aby sa manželia zmierili a aby ich priviedol k obnoveniu manželského spolužitia.

Kán. 1696 - Kauzy o odlúčení manželov sa vzťahujú aj na verejné dobro; preto v nich musí vždy vystupovať promótor spravodlivosti podľa normy kán. 1433.

III. kapitola
PROCES NA DOSIAHNUTIE DIŠPENZU OD PLATNE UZAVRETÉHO A NEZAVŔŠENÉHO MANŽELSTVA

Kán. 1697 - Iba manželia alebo jeden z nich, hoci aj proti vôli druhého, majú právo žiadať milosť dišpenzu od manželstva platne uzavretého a nezavŕšeného .

Kán. 1698 - § 1. Iba Apoštolský stolec rozsudzuje o skutočnosti nezavŕšenia manželstva a o existencii oprávneného dôvodu na udelenie dišpenzu.
§ 2. Dišpenz však udeľuje jedine Rímsky veľkňaz.

Kán. 1699 - § 1. Diecézny biskup trvalého alebo prechodného bydliska žiadateľa je kompetentný na prijatie písomnej žiadosti o dišpenz; biskup, ak je preukázané, že žiadosť je odôvodnená, musí nariadiť, aby sa viedol proces.
§ 2. Ale ak má predkladaný prípad osobitné ťažkosti právneho alebo mravného poriadku, diecézny biskup sa má poradiť s Apoštolským stolcom.
§ 3. Proti dekrétu, ktorým biskup zamieta písomnú žiadosť, je možný rekurz na Apoštolský stolec.

Kán. 1700 - § 1. Biskup má pri zachovaní predpisu kán. 1678 §4, vedenie týchto procesov trvalo alebo v jednotlivých prípadoch zveriť tribunálu svojej alebo inej diecézy alebo súcemu kňazovi.
§ 2. Ale ak bola podaná súdna žiadosť na vyhlásenie neplatnosti tohto manželstva, vedenie procesu sa má zveriť tomu istému tribunálu.

Kán. 1701 - § 1. V týchto procesoch vždy musí mať účasť obhajca zväzku.
§ 2. Patrón sa nedovoľuje, ale biskup môže pre obťažnosť prípadu dovoliť, aby žiadateľovi alebo pozvanej stránke pomáhal znalec práva.

Kán. 1702 – Počas vedenia procesu sa majú vypočuť obidvaja manželia a podľa možnosti sa majú zachovávať kánony o zhromažďovaní dôkazov v riadnom sporovom súdnom konaní a v kauzách o neplatnosti manželstva, len keď sa dajú prispôsobiť povahe týchto procesov.

Kán. 1703 - § 1. Spisy sa nezverejňujú; ale ak sudca vidí, že z predložených dôkazov vzniká vážna prekážka žiadosti žiadajúcej stránky alebo námietke pozvanej stránky, má to opatrne oznámiť stránke, ktorej sa to týka.
§ 2. Sudca môže predložený doklad alebo prijaté svedectvo ukázať stránke, ktorá to žiada, a vymedziť čas na predloženie záverov.

Kán. 1704 - § 1. Vyšetrovateľ má po skončení vyšetrovania predložiť všetky spisy s primeranou správou biskupovi, ktorý má podľa objektívnej pravdy vyjadriť úsudok tak o skutočnosti neužívania, ako aj o oprávnenom dôvode na dišpenz a o vhodnosti milosti.
§ 2. Ak je vedenie procesu zverené podľa normy kán. 1700 inému tribunálu, pripomienky v prospech zväzku sa majú vypracovať na tomto fóre, ale úsudok, o ktorom sa hovorí v § 1, patrí poverujúcemu biskupovi, ktorému má vyšetrovateľ spolu so spismi odovzdať primeranú správu.

Kán. 1705 - § 1. Biskup má zaslať Apoštolskému stolcu všetky spisy spolu so svojím vyjadrením a s pripomienkami obhajcu zväzku.
§ 2. Ak sa podľa úsudku Apoštolského stolca vyžaduje doplnenie vyšetrovania, biskupovi sa to naznačí uvedením bodov, o ktoré má byť vyšetrovanie doplnené.
§ 3. Ale ak Apoštolský stolec odpísal, že z uvedeného sa nezavŕšenie nepreukázalo, vtedy znalec práva, o ktorom sa hovorí v kán. 1701 § 2, môže spisy procesu, nie však vyjadrenie biskupa, prezrieť v sídle tribunálu, aby uvážil, či sa môže uviesť niečo vážne na opätovné podanie žiadosti.

Kán. 1706 - Apoštolský stolec odosiela reskript dišpenzu biskupovi; ten reskript oznámi stránkam a okrem toho čo najskôr prikáže farárovi miesta uzavretia manželstva, ako aj miesta prijatia krstu, aby v knihách manželstiev a pokrstených urobili záznam o udelenom dišpenze.

IV. kapitola
PROCES NA VYHLÁSENIE PREDPOKLADANEJ SMRTI JEDNÉHO Z MANŽELOV

Kán. 1707 - § 1. Kedykoľvek smrť jedného z manželov nemožno dokázať hodnoverným cirkevným alebo občianskym dokladom, druhá manželská stránka nemôže byť považovaná za oslobodenú od manželského zväzku, ak nevydá diecézny biskup vyhlásenie o predpokladanej smrti.

§ 2. Vyhlásenie, o ktorom sa hovorí v § 1, môže diecézny biskup vydať iba vtedy, ak po vykonaní potrebných zisťovaní, z výpovedí svedkov, z verejnej mienky alebo z indícií nadobudol morálnu istotu o smrti jedného z manželov. Sama neprítomnosť jedného z manželov, hoci dlhotrvajúca, nestačí.
§ 3. V neistých a zložitých prípadoch sa má biskup poradiť s Apoštolským stolcom.

II. titul
KAUZY NA VYHLÁSENIE NEPLATNOSTI POSVÄTNEJ VYSVIACKY

Kán. 1708 - Platnosť posvätnej vysviacky majú právo napadnúť buď sám klerik, alebo ordinár, ktorému klerik podlieha alebo v ktorého diecéze bol vysvätený.

Kán. 1709 - § 1. Písomná žiadosť sa musí zaslať kompetentnej kongregácii, ktorá rozhodne, či o kauze má rokovať sama kongregácia Rímskej kúrie, alebo tribunál, ktorý ona určí.
§ 2. Po odoslaní písomnej žiadosti má klerik samým právom zakázané vykonávať prijaté svätenia.

Kán. 1710 - Ak kongregácia zverila kauzu tribunálu, majú sa zachovať, keď tomu nebráni povaha veci, kánony o súdnych konaniach vo všeobecnosti a o riadnom sporovom súdnom konaní pri neporušení predpisov tohto titulu.

Kán. 1711 - V týchto kauzách má obhajca zväzku tie isté práva a je viazaný tými istými povinnosťami, aké má obhajca manželského zväzku.

Kán. 1712 – Klerik po druhom rozsudku, ktorý potvrdil neplatnosť posvätnej vysviacky, stráca všetky práva vlastné klerickému stavu a je oslobodený od všetkých záväzkov.

III. titul
SPÔSOBY AKO SA VYHNÚŤ SÚDNYM KONANIAM

Kán. 1713 – Aby sa vyhlo súdnym sporom, je vhodné používať pokonanie čiže zmierenie, alebo možno kontroverziu zveriť súdu jedného alebo viacerých rozhodcov.

Kán. 1714 - O pokonaní, kompromise a rozhodcovskom súde sa majú zachovať normy, ktoré si stránky vybrali, alebo ak si stránky žiadne nevybrali, zákon, ktorý vydala konferencia biskupov, ak taký je, alebo občiansky zákon platný v mieste, kde sa uzatvára dohoda.

Kán. 1715 - § 1. Pokonanie alebo kompromis nemôže platne nastať v tých veciach, ktoré sa týkajú verejného dobra, alebo v iných, s ktorými stránky nemôžu voľne nakladať.

§ 2. Ak ide o cirkevné časné majetky, majú sa vždy, keď to predmet vyžaduje, zachovať náležitosti, ktoré stanovuje právo pre scudzenie cirkevných vecí.

Kán. 1716 - § 1. V prípade, že občiansky zákon nepriznáva rozhodcovskému rozsudku účinnosť, ak nie je potvrdený sudcom, na to aby rozhodcovský rozsudok v cirkevnej kontroverzii mal účinnosť v kánonickom fóre, potrebuje potvrdenie cirkevného sudcu miesta, v ktorom bol vynesený.
§ 2. Ale ak občiansky zákon pripúšťa napadnutie rozhodcovského rozsudku pred občianskym sudcom, v kánonickom fóre sa to isté napadnutie môže podať u cirkevného sudcu, ktorý je v prvom stupni kompetentný kontroverziu rozsúdiť.

IV. časť
TRESTNÝ PROCES

I. kapitola
PREDBEŽNÉ ZISŤOVANIE

Kán. 1717 - § 1. Kedykoľvek má ordinár aspoň pravdepodobnú správu o delikte, má sám alebo cez inú vhodnú osobu preveriť skutočnosti a okolnosti, ako aj pripočítateľnosť, ak sa toto preverovanie nezdá úplne zbytočné.
§ 2. Treba sa chrániť toho, aby sa týmto zisťovaním neohrozilo čiekoľvek dobré meno.
§ 3. Kto vykonáva zisťovanie, má tie isté moci a povinnosti ako audítor v procese; ak sa potom začne súdny proces, nemôže v ňom byť sudcom.

Kán. 1718 - § 1. Keď sa zdá, že je zhromaždených dosť údajov, ordinár má rozhodnúť:
1. či sa môže začať proces na uloženie alebo vyhlásenie trestu;
2. či je to so zreteľom na kán. 1341 osožné;
3. či treba použiť súdny proces, alebo, ak to zákon nezakazuje, treba postupovať mimosúdnym dekrétom.
§ 2. Ordinár má dekrét, o ktorom sa hovorí v § 1, odvolať alebo zmeniť vždy, keď sa mu na základe nových údajov zdá, že treba rozhodnúť ináč.
§ 3. Ordinár má pri vydávaní dekrétov, o ktorých sa hovorí v § 1 a 2, vypočuť dvoch sudcov alebo iných znalcov práva, ak to považuje za rozumné.
§ 4. Skôr než ordinár rozhodne podľa normy § 1, má zvážiť, či kvôli tomu, aby sa vyhlo neužitočným súdnym konaniam, nebude osožné, aby so súhlasom stránok on sám alebo zisťovateľ rozriešil otázku o škodách podľa dobra a spravodlivosti.

Kán. 1719 - Spisy zisťovania a dekréty ordinára, ktorými sa zisťovanie začína alebo končí, ako aj všetko, čo predchádzalo zisťovaniu, ak nie je potrebné pre trestný proces, má sa uchovávať v tajnom archíve kúrie.

II. kapitola
PRIEBEH PROCESU

Kán. 1720 - Ak ordinár usúdi, že treba postupovať mimosúdnym dekrétom:
1. má vinníka oboznámiť s obžalobou a dôkazmi a má mu poskytnúť možnosť obhajovať sa, len ak sa riadne predvolaný vinník zanedbal dostaviť;
2. má s dvoma prísediacimi dôkladne zvážiť všetky dôkazy a argumenty;
3. ak je delikt s istotou preukázaný a trestná žaloba nezanikla, má vydať dekrét podľa normy kán. 1342-1350, aspoň stručne vyložiť dôvody podľa práva a podľa skutočnosti.

Kán. 1721 - § 1. Ak ordinár rozhodol, že treba začať trestný súdny proces, má spisy zisťovania odovzdať promótorovi spravodlivosti, ktorý podľa normy kán. 1502 a 1504 má sudcovi odovzdať žalobný spis.
§ 2. Pred vyšším tribunálom úlohu žalobcu vykonáva promótor spravodlivosti, ustanovený pri tomto tribunáli.

Kán. 1722 - Ordinár po vypočutí promótora spravodlivosti a po predvolaní obžalovaného môže v ktoromkoľvek štádiu procesu zabrániť obžalovanému vykonávať posvätnú službu alebo nejaký cirkevný úrad a nejakú cirkevnú úlohu, uložiť mu alebo zakázať pobyt na istom mieste alebo území, alebo mu aj zakázať verejnú účasť na najsvätejšej Eucharistii, aby sa predišlo pohoršeniam, chránila sa sloboda svedkov a zabezpečilo sa uplatnenie spravodlivosti; toto všetko treba po zaniknutí dôvodu odvolať a po zaniknutí trestného procesu sa toto končí samým právom.

Kán. 1723 - § 1. Keď sudca vinníka predvoláva, musí ho vyzvať, aby si podľa normy kán. 1481 § 1 ustanovil advokáta v lehote, ktorú určil sám sudca.
§ 2. Ak sa vinník o to nepostaral, sám sudca mu pred dosvedčením sporu má vymenovať advokáta, ktorý má vykonávať úlohu dovtedy, kým si vinník neustanoví advokáta.

Kán. 1724 - § 1. Promótor spravodlivosti sa môže na ktoromkoľvek stupni súdneho konania zrieknuť pojednávania na pokyn alebo so súhlasom ordinára, z rozhodnutia ktorého sa proces začal.
§ 2. Aby zrieknutie bolo platné, musí ho vinník prijať, ak sám nie je vyhlásený za neprítomného na súdnom konaní.

Kán. 1725 - V diskusii kauzy, či sa koná písomne alebo ústne, má mať obžalovaný vždy právo, aby on sám alebo jeho advokát, alebo zástupca ako posledný písal alebo hovoril.

Kán. 1726 - Ak je na ktoromkoľvek stupni a štádiu trestného súdneho konania jasne zistené, že vinník delikt nespáchal, sudca to musí rozsudkom vyhlásiť a vinníka oslobodiť, hoci by sa súčasne preukázalo, že trestná žaloba zanikla.

Kán. 1727 - § 1. Vinník môže podať odvolanie aj vtedy, keď bol rozsudkom len preto oslobodený, že trest bol fakultatívny, alebo preto, že sudca použil moc, o ktorej sa hovorí v kán. 1344 a 1345.
§ 2. Promótor spravodlivosti sa môže odvolať vždy, keď usúdi, že nie je dostatočne postarané o nápravu pohoršenia alebo o obnovenie spravodlivosti.

Kán. 1728 - § 1. V trestnom súdnom konaní treba pri neporušení predpisov kánonov tohto titulu uplatniť kánony o súdnych konaniach vo všeobecnosti a o riadnom sporovom súdnom konaní, so zachovaním osobitných noriem o kauzách, týkajúcich sa verejného dobra, ak tomu neprekáža povaha veci.
§ 2. Obžalovaný nie je povinný priznať sa k deliktu a ani mu nemožno uložiť prísahu.

III. kapitola
ŽALOBA O NÁHRADU ŠKÔD

Kán. 1729 - § 1. Poškodená stránka môže v samom trestnom súdnom konaní predložiť podľa normy kán. 1596 sporovú žalobu o náhradu škôd, ktoré jej boli spôsobené deliktom.
§ 2. Ak sa zákrok poškodenej stránky, o ktorom sa hovorí v § 1, nevykonal na prvom stupni trestného súdneho konania, viac sa nedovoľuje.
§ 3. Odvolanie v kauze o škodách sa koná podľa normy kán. 1628-1640, aj keby sa odvolanie v trestnom súdnom konaní nemohlo uskutočniť; ale ak sa predložia obidve odvolania, hoci od rozličných stránok, má byť iba jedno odvolacie súdne konanie pri neporušení predpisu kán. 1730.

Kán. 1730 - § 1. Sudca môže súdne konanie o škodách odročiť, až kým nevynesie definitívny rozsudok v trestnom súdnom konaní, aby sa tak vyhlo prílišnému predlžovaniu trestného súdneho konania.
§ 2. Sudca, ktorý takto konal, musí po vynesení rozsudku v trestnom súdnom konaní rozsudzovať o škodách, hoci trestné súdne konanie pre podané napadnutie ešte prebieha, alebo vinník bol oslobodený z dôvodu, ktorý ho nezbavuje povinnosti nahradiť škodu.

Kán. 1731 - Rozsudok vynesený v trestnom súdnom konaní, hoci sa stal rozsúdenou vecou, poškodenej stránke nedáva žiadne právo, ak nezakročila podľa normy kán. 1729.

V. časť

SPÔSOB POSTUPU PRI ADMINISTRATÍVNYCH REKURZOCH A PRI ODVOLÁVANÍ ALEBO PREKLADANÍ FARÁROV

I. oddiel
REKURZ PROTI ADMINISTRATÍVNYM DEKRÉTOM

Kán. 1732 - To, čo sa v kánonoch tohto oddielu stanovuje o dekrétoch, treba uplatňovať na všetky jednotlivé administratívne úkony vydané v mimosúdnom vonkajšom fóre s výnimkou tých, ktoré vydáva sám Rímsky veľkňaz alebo sám ekumenický koncil.

Kán. 1733 - § 1. Vždy, keď sa niekto domnieva, že je dekrétom poškodený, je veľmi žiadúce, aby sa vyhlo sporu medzi ním a pôvodcom dekrétu a aby sa spoločným úsilím hľadalo medzi nimi spravodlivé riešenie pri prípadnom využití sprostredkovania a úsilia vážených osôb tak, aby sa vhodným spôsobom kontroverzia odvrátila alebo urovnala.
§ 2. Konferencia biskupov môže stanoviť, aby sa v každej diecéze natrvalo ustanovil istý úrad alebo rada, ktorých úlohou má byť hľadanie a predkladanie spravodlivého riešenia podľa noriem, stanovených touto konferenciou; ale ak to konferencia nenariadi, takúto radu alebo takýto úrad môže ustanoviť biskup.
§ 3. Úrad alebo rada, o ktorých sa hovorí v § 2, majú vyvíjať činnosť predovšetkým vtedy, keď sa podľa normy kán. 1734 žiadalo odvolanie dekrétu a lehoty na rekurz ešte neuplynuli; ale ak bol proti dekrétu podaný rekurz, sám predstavený, ktorý o rekurze rozhoduje, má vždy, keď vidí nádej na dobrý výsledok, vyzvať predkladateľa rekurzu i pôvodcu dekrétu, aby takéto riešenia hľadali.

Kán. 1734 - § 1. Skôr než niekto podá rekurz, musí písomne žiadať odvolanie alebo opravu dekrétu od jeho pôvodcu; predloženie tejto žiadosti sa súčasne chápe aj ako žiadosť o pozastavenie vykonania.
§ 2. Žiadosť sa musí podať v zánikovej lehote desiatich užitočných dní od zákonného doručenia dekrétu.
§ 3. Normy § 1 a 2 neplatia:
1. pre rekurz, podávaný u biskupa proti dekrétom vydaným autoritami, ktoré sú mu podriadené;
2. pre rekurz, podávaný proti dekrétu, ktorým sa rozhoduje o hierarchickom rekurze, ak rozhodnutie nevydal biskup;
3. pre rekurzy, podávané podľa normy kán. 57 a 1735.

Kán. 1735 - Ak pôvodca dekrétu v priebehu tridsiatich dní od prijatia žiadosti, o ktorej sa hovorí v kán. 1734, doručí nový dekrét, ktorým buď prvý opravuje, alebo rozhoduje, že žiadosť treba zamietnuť, lehoty na podanie rekurzu plynú od doručenia nového dekrétu; ale ak v priebehu tridsiatich dní nijako nerozhodne, lehoty plynú od tridsiateho dňa.

Kán. 1736 - § 1. V tých veciach, v ktorých hierarchický rekurz pozastavuje vykonanie dekrétu, ten istý účinok má aj žiadosť, o ktorej sa hovorí v kán. 1734.
§ 2. V ostatných prípadoch, ak pôvodca dekrétu v priebehu desiatich dní od prijatia žiadosti, o ktorej sa hovorí v kán. 1734, nerozhodol o pozastavení vykonania, pozastavenie sa medzitým môže žiadať od jeho hierarchického predstaveného, ktorý ho môže nariadiť iba z vážnych dôvodov, dbajúc vždy na to, aby spása duší neutrpela nijakú škodu.
§ 3. Ak sa rekurz podáva po pozastavení vykonania dekrétu podľa normy § 2, ten, kto musí o rekurze rozhodovať, má podľa normy kán. 1737 § 3, rozhodnúť, či sa pozastavenie má potvrdiť alebo odvolať.
§ 4. Ak sa v stanovenej lehote nepodá proti dekrétu nijaký rekurz, pozastavenie vykonania, ktoré bolo medzitým podľa normy § 1 alebo 2 uskutočnené, tým samým zaniká.

Kán. 1737[3] - § 1. Kto tvrdí, že je dekrétom poškodený, môže z akéhokoľvek oprávneného dôvodu podať rekurz u hierarchického predstaveného toho, kto dekrét vydal; rekurz sa môže podať u samého pôvodcu dekrétu, ktorý ho musí ihneď odoslať kompetentnému hierarchickému predstavenému.
§ 2. Rekurz treba podať v zánikovej lehote pätnástich využiteľných dní, ktoré v prípadoch, o ktorých sa hovorí v kán. 1734 § 3, plynú odo dňa, keď bol dekrét doručený, v ostatných prípadoch však plynú podľa normy kán. 1735.
§ 3. Aj v prípadoch, v ktorých rekurz nepozastavuje vykonanie dekrétu samým právom a ani pozastavenie nie je nariadené podľa normy kán. 1736 § 2, predstavený predsa môže z vážneho dôvodu nariadiť, aby sa vykonanie pozastavilo a dbá na to, aby spása duší neutrpela nijakú škodu.

Kán. 1738 - Predkladateľ rekurzu má vždy právo vziať si advokáta alebo zástupcu, pričom sa treba vyhnúť neužitočným prieťahom; ba ak predkladateľ rekurzu nemá patróna a predstavený to považuje za potrebné, má byť ustanovený patrón z úradu; predstavený však môže vždy nariadiť, aby sa predkladateľ rekurzu osobne dostavil na vypočúvanie.

Kán. 1739 - Predstavenému, ktorý o rekurze rozhoduje, je podľa toho, ako si to prípad vyžaduje, dovolené dekrét nielen potvrdiť alebo vyhlásiť za neplatný, ale ho aj zrušiť, odvolať, alebo, ak to predstavený považuje za užitočnejšie, opraviť, nahradiť, pozmeniť.

II. oddiel

[3] PCCICAI, odpoveď III, z 29. apríl 1987, *AAS* 80 (1988) 1818:
Pochybnosť: *Či skupina veriacich, ktorá nie je právnickou osobou, ba chýba jej aj schválenie, o ktorom hovorí kán. 299 § 3, má aktívnu legitimitu na podanie hierarchického rekurzu proti dekrétu vlastného diecézneho biskupa?*
Odpoveď: *Záporne, keď ide o skupinu; kladne keď ide o jednotlivých veriacich, či už konajú jednotlivo alebo spoločne, len keď skutočne utrpeli škodu. Pri posudzovaní tejto škody by mal sudca postupovať s primeraným rozlišovaním.*

POSTUP PRI ODVOLÁVANÍ A PREKLADANÍ FARÁROV

I. kapitola
SPÔSOB POSTUPU PRI ODVOLÁVANÍ FARÁROV

Kán. 1740 - Keď sa služba niektorého farára z nejakého dôvodu aj bez jeho ťažkej viny stane škodlivou alebo aspoň neúčinnou, diecézny biskup ho môže z farnosti odvolať.

Kán. 1741 - Dôvody, pre ktoré možno farára z jeho farnosti zákonne odvolať, sú najmä tieto:
1. spôsob konania, ktorý prináša cirkevnému spoločenstvu veľkú škodu alebo vyvoláva znepokojenie;
2. neskúsenosť alebo trvalá duševná či telesná choroba, ktorá robí farára neschopným, aby s osohom plnil svoje úlohy;
3. strata dobrého mena u počestných a vážených farníkov, alebo odpor voči farárovi, o ktorom sa predvída, že v krátkom čase neskončí;
4. vážna nedbanlivosť alebo porušovanie povinností farára, ktoré pretrvávajú aj po napomenutí;
5. zlé spravovanie časných majetkov na veľkú škodu Cirkvi, keď sa proti tomuto zlu nemôže použiť iný prostriedok.

Kán. 1742 - § 1. Ak sa z vykonaného skúmania preukáže, že existuje dôvod, o ktorom sa hovorí v kán. 1740, biskup má vec prerokovať s dvoma farármi, vybratými zo skupiny, ktorú na to natrvalo utvorila kňazská rada na návrh biskupa; ale ak aj potom usúdi, že treba prikročiť k odvolaniu, po uvedení dôvodu a dôkazov a to kvôli platnosti, má farárovi otcovsky poradiť, aby sa do pätnástich dní zriekol úradu.
§ 2. Keď ide o farárov, ktorí sú členmi rehoľného inštitútu alebo spoločnosti apoštolského života, má sa zachovať predpis kán. 682 § 2.

Kán. 1743 - Farár sa môže zrieknuť nielen priamo a jednoducho, ale aj s podmienkou, len keď ju biskup môže legitímne prijať a naozaj ju aj prijme.

Kán. 1744 - § 1. Ak farár počas určených dní neodpovie, biskup má výzvu zopakovať a predĺžiť využiteľný čas na odpoveď.
§ 2. Ak biskup zistil, že farár druhú výzvu prijal a neodpovedal, hoci mu nebránila nijaká prekážka, alebo ak farár bez udania akýchkoľvek dôvodov zrieknutie odmieta, biskup má vydať odvolací dekrét.

Kán. 1745 – Ale ak farár uvedený dôvod a jeho opodstatnenie napadne a pripojí také dôvody, ktoré sa biskupovi zdajú nedostačujúce, biskup, aby platne konal:

1. má vyzvať farára, aby po prezretí do spisov zhrnul svoje námietky do písomnej správy, ba aby predložil protidôkazy, ak nejaké má;
2. potom po doplnení skúmania, ak je to potrebné, má vec zvážiť spolu s tými farármi, o ktorých sa hovorí v kán. 1742 § 1, ak títo nemôžu, je potrebné určiť iných;
3. napokon má stanoviť, či farára treba odvolať alebo nie, a hneď má vydať o tom dekrét.

Kán. 1746 - Biskup sa má o odvolaného farára postarať buď tak, že mu zverí iný úrad, ak je naň súci, alebo prostredníctvom dôchodku podľa toho, ako si to prípad vyžaduje a okolnosti dovoľujú.

Kán. 1747 -§ 1. Odvolaný farár sa musí zdržať vykonávania úradu farára, čo najskôr uvoľniť farskú budovu a všetko, čo patrí farnosti, odovzdať tomu, komu biskup farnosť zveril.
§ 2. Ak ide o chorého, ktorý sa z farskej budovy nemôže bez ťažkosti odsťahovať inam, má mu ju biskup ponechať na užívanie, a to aj výlučné, kým táto potreba trvá.
§ 3. Biskup nemôže vymenovať nového farára, kým nie je rozhodnutý rekurz proti odvolaciemu dekrétu, ale má sa o farnosť dočasne postarať cez administrátora farnosti.

II. kapitola
SPÔSOB POSTUPU PRI PREKLADANÍ FARÁROV

Kán. 1748 - Ak dobro duší alebo potreba či prospech Cirkvi vyžaduje, aby bol farár zo svojej farnosti, ktorú s osohom riadi, preložený do inej farnosti alebo do iného úradu, biskup mu má preloženie navrhnúť písomne a odporučiť, aby z lásky k Bohu a k dušiam súhlasil.

Kán. 1749 - Ak farár nemieni vyhovieť rade a odporúčaniu biskupa, má dôvody písomne predložiť.

Kán. 1750 - Ak biskup napriek predloženým dôvodom usudzuje, že nie je potrebné odstúpiť od zámeru, má s dvoma farármi, vybranými podľa normy kán. 1742 § 1, zvážiť dôvody, ktoré sú za preloženie alebo proti nemu; ale ak sa aj potom domnieva, že preloženie treba vykonať, má farárovi zopakovať otcovskú výzvu.

Kán. 1751 - § 1. Keď sa toto uskutočnilo a farár sa aj naďalej vzpiera a biskup sa domnieva, že preloženie treba uskutočniť, má vydať dekrét o preložení, stanoviac, že farnosť po uplynutí určeného času bude uprázdnená.
§ 2. Po nevyužitom uplynutí času má farnosť vyhlásiť za uprázdnenú.

Kán. 1752 - V kauzách prekladania sa majú uplatniť predpisy kán. 1747, pričom treba zachovať kánonickú miernosť a mať pred očami spásu duší, ktorá musí byť v Cirkvi vždy najvyšším zákonom.